UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK WUPPERTAL
BERGISCHE UNIVERSITÄT WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Totius Latinitatis lexicon

secundum tertiam editionem, ..., correctum et auctum labore variorum

Forcellini, Egidio

Schneebergae, 1833

N

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-1644

Visual Library

quippe faecem, nec praeter purum liquorem transire, patitur, datque se comitem praecipua commendatione liquato. Bellicis quoque rebus se inseruit, coronantibus se ea quibusdam in ovationibus. Masurius auctor est, curru quoque triumphantes myrtea corona usos. Veneri sacra habetur (V. MURCIA): unde ara vetus Romae fuit Veneri myrteae. Haec ex *Plinio*, qui 23. *c.* 9. persequitur myrti vires in medicina: idemque tradit 35, 12, 46. multos se defunctos condi voluisse fictilibus doliis, in myrti, atque oleae, et populi nigrae foliis, ut M. Varronem, Pythagorico modo. In sacris etiam locum habuisse *Id.* tradit 15, 29, 36., adhibitam suffimentis, et lustrationibus. Myrto coronabantur in conviviis, in nuptiis: poetae etiam, praesertim amatorii, myrteas coronas amabant. Ovantes quoque coronam e myrto gestarunt, *ut Id.* 15, 29, 38. tradit. *Hor. Od.* 1, 4, 9. viridi caput impedire myrto. *Virg. Ecl.* 7, 61. Populus Alcidae gratissima, vitis Iaccho, Formosae myrtus Veneri, sua laurea Phoebo. *Hor. Od.* 1, 38, 5. Simplici myrto nihil adlabores Sedulus, cura: neque te ministrum Dedecet myrtus, neque me sub arcta Vite bibentem. *Ov. A. Am.* 2, 733. Finis adest operi, palmam date, grata juventus, Sertaque odoratae myrtea ferte comae. *Claud. de Magnete* 27. Connubium celebrat: festa frondentia myrto Limina cinguntur. ℙ *Virg. G.* 2, 447. myrtum bonam esse ait validis hastilibus. Unde per synecdochen pro hasta ponitur ap. *eund. A.* 7, 817. Et pastoralem praefixa cuspide myrtum. Ap. *Val. Fl.* 3, 524. stricta myrtus habena, videtur esse scutica, seu virga myrtea loro pendente. ℙ Mascul. gen. extulit *Cato R. R.* 8. et 133. Myrtum conjugulum, et album, et nigrum. ℙ Declinatur etiam *myrtus, us. Virg. G.* 2, 63. Sed truncis oleae melius, propagine vites Respondent, solido Paphiae de robore myrtus. *Catull.* 64, 89. Quales Eurotae progignunt flumina myrtus. ℙ Olim dixere etiam *myrta*, seu potius *murta, ae*, ex consuetudine vertendi in *u* Graecam *v. Cato R. R.* 125. Murtam nigram arfacito in umbra. ℙ **Murtus* pro Myrtus. *Scribon. Larg. compos.* 109. et 115. Murti nigrae baccae; et 142. Murti ramuli. *B. A.*

MYRUS, i, m. *μῦρος*, dicitur mas muraenae. *Plin.* 9, 23, 39. *Locus *Plinii* est: Aristoteles myrum vocat marem, qui generat: discrimen esse, quod muraena varia et infirma sit, myrus unicolor et robustus dentesque extra os habeat. ℙ *Smyrus, σμύρος*, audit *Plin.* 32, 11. *B. A.*

MYS, yos, m. *μῦς*, piscis marinus, quem et murem marinum appellant. *Plin.* 32, 11, 53. [**Die Miesmuschel*, mytilus margaritifera, *L.*] ℙ Fuit etiam nomen caelatoris, qui claruit argento caelando. *Mart.* 8, 51. Quis labor in phiala, docti Myos, anne Myronis? Adde *ib.* 34. et *Prop.* 3, 7, 14.

*MYSCĔLOS vel Myscelus, i, m. conditor Crotonis urbis in Italia, Alemonis filius. *Ov. Met.* 15, 20. *B. A.*

*MYSECROS, Arabiae fluvius. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

MYSĬA, ae, f. *Μυσία*, regio Asiae min. ad Occ. extensa. Duplex est: major, et minor. Minor est versus Hellespontum, inter Propontidem ad Bor. et Troadem ad Austr. Major est orientalior, inter Mysiam min. ad Occ., Phrygiam magnam ad Or., Bithyniam ad Bor., mare Aegaeum ad Mer. *Plin.* 5, 32, 40., *Cic. Or.* 8., *Lucan.* 3, 203. Mysiaque, et gelido tellus perfusa Cayco. *Val. Fl.* 3, 484. quosque dabat densos trabe Mysia montes.

MYSĬACUS, a, um, adj. Mysius, ut Mysiacus exercitus, in *Inscr.* ap. *Mur. prolegom.* T. 1. p. 146. *h. e.* bellum gerens in Mysia.

MYSĬUS, a, um, adj. *Μύσιος*, ad Mysiam pertinens, Mysus. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 6. *f.* Hominis ne Graeci quidem, at Mysii, aut Phrygis potius querelae. *Plin.* 26, 8, 38. Mysicum scammonium.

*MYSOMACEDŌNES, um, m. *Μυσομακεδόνες*, populi Asiae, in tractu majoris Mysiae, a Macedonibus oriundi; unde et nomen habent. *Plin.* 5, 29. *B. A.*

MYSTĀ vel Mystes, ae, m. *μυστής*, sacrorum, seu mysteriorum peritus, sacris initiatus, sacerdos: Graeca vox a *μυέω*, sacra doceo, sacris imbuo, initio. *Ov. Fast.* 4, 536. Tempus habent mystae sidera visa cibi. *Sen. Herc. Fur.* 845. Turba secretam Cererem frequentant, Et citi tectis properant relictis Attici noctem celebrare mystae. *Id. Oedip.* 431. Condita lascivi deducunt orgia mystae. Adde *Auson. Idyll.* 1, 2.

MYSTĀGOGUS, i, m. *μυσταγωγός*, rerum sacrarum custodiae praefectus, quique hospitibus sacra solet ostendere. *Cic. Verr.* 2, 4, 59. Qui hospites ad ea, quae visenda sunt, ducere solent, et unumquidque ostendere, quos illi mystagogos vocant. Adde *Varr.* ap. *Non.* 4, 487. Hos vulgo nostrates *Ciceroni* vocant.

*MYSTERIALĬTER, adv. *Vulg. Interpr. Iren.* 1, 1. Mysterialiter a Servatore per parabolas ostensa. *B. A.*

MYSTĒRĬARCHES, ae, m. *μυστηριάρχης*, sacrorum custos, vel princeps. *Prud. περὶ στεφ.* 2, 349. Bene est, quod ipse ex omnibus Mysteriarches incidit.

MYSTĒRĬUM, ii, n. *μυστήριον*, res arcana, praesertim sacra, a *μύω*, claudo, quia decet, res sacras non temere evulgari, ne a vulgo contemnantur: vel a *mysta*. Hoc nomine nationes appellarunt Orgia Samothracia, et Cabirorum (de quibus *Pausanias in Boeoticis*, et *Apollonii Interpres*), aut Liberi Patris, et in primis initia Eleusinia (de quibus *Clemens Alexandrinus*, et *Euseb. de Praep. Evang.*), quae duplicia dicuntur fuisse, magna, quae Cereri sacra erant, et parva, quae Proserpinae. *Cic. N. D.* 2, 24. Hunc dico Liberum Semele natum, non eum, quem nostri majores auguste sancteque Liberum cum Cerere, et Libera consecraverunt, quod quale sit, ex mysteriis intelligi potest. *Id. Leg.* 2, 14. Quid ergo aget Iacchus, Eumolpidaeque vestri, et augusta illa mysteria, si quidem sacra nocturna tollimus? et *mox:* Nam mihi cum multa eximia, divinaque videntur Athenae tuae peperisse, atque in vitam hominum attulisse, tum nihil melius illis mysteriis, quibus ex agresti immanique vita exculti ad humanitatem, et mitigati sumus. ℙ Sumitur etiam pro ipsis festis, quae e. g. in honorem Cereris celebrabantur et ab Atheniensibus, et a Romanis. V. infra. *Cic. Att.* 6, 1. *f.* In quem diem Romana incidant mysteria. Adde *ib.* 5, 21. *extr.* et *ib.* 15, 25. Sunt autem, qui rectius putant, his a *Cic.* intelligi sacrum Bonae Deae. *Pontedera* tamen *Antiquit. Gr.* et *Lat.* p. 332. et *Op. postum.* T. 2. p. 270. ita appellatum fuisse conjicit diem intercalarem, qui singulis lustris ex quadrantibus computatur. ℙ Transfertur et ad alia. *Cic. Tusc.* 4, 25. Ne rhetorum aperiamus mysteria. *Id. Att.* 4, 18. Epistolae nostrae tantum habent mysteriorum, ut eas ne librariis quidem fere committamus. *Auson. ep.* 4, 67. Accipe congestas, mysteria frivola, nugas. ℙ *Mysteria facere*, sacra Cereris facere. *Nep. Alc.* 3. *f.* Aspergebatur etiam infamia, quod in domo sua facere mysteria dicebatur: quod nefas erat more Atheniensium. *Just.* hoc idem narrans, 5, 1. Alcibiades insimulatur mysteria Cereris initiorum sacra, nullo magis quam silentio solemnia, enunciavisse.

*MYSTĬA, ae. V. v. sq. *B. A.*

*MYSTĬAE, arum, Italiae oppidum, in Bruttiis. *Mela* 2, 4. *med.* ℙ *Mystia* audit *Plin.* 3, 10. *Μυσία Steph. Byzant. B. A.*

MYSTĬCE, adv. arcane, cum mysterio, *μυστικῶς*. *Solin.* 32. *med.* de Aegypto: Delubra mystice thalamos nominant.

MYSTĬCUS, a, um, adj. *μυστικός*, qui in arcanis Deorum sacris fiebat, ut Mystica sacra, idest arcana sacra. *Mart.* 8, 81. Non per mystica sacra Dindymenes. *Virg. G.* 1, 166. et mystica vannus Iacchi, *h. e.* quae in Bacchi sacris adhibetur, et arcanum aliquid significat. *Tibull.* 3, 6, 1. Candide Liber, ades: sic sit tibi mystica vitis, etc. *Lamprid. Alex. Sev.* 26. Isium, et Serapium decenter ornavit, additis signis, et deliacis, et omnibus mysticis, *h. e.* omni sacrorum instrumento. ℙ Speciatim dicitur de mysteriis Cereris. *Fest.* in *Religiosus:* Adversus mystica legem ad populum ferre. ℙ *Pier.* ad *Virg. l. c.* in Romano codice invenit *mysticus:* cujusmodi sunt *Corcura, Sulla, Purrus, Phruges*, et sexcenta alia, in quibus Graeca *v* in *u* Latinum vertitur. ℙ *Item ad Mystum insulam spectans. *Plin.* 14, 7. Mysticum vinum. *B. A.*

[MYSTIS, ĭdis, f. *μυστίς*, mysteriorum perita, sacris initiata. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 941, 6. Popilia Mystis. *F.*]

MYSTRUM, i, n. *μύστρον*, mensura liquidorum, ita appellata, quia plerumque fiebat ex concha mituli, qui ab *Aristotele μῦς* vocatur; erat autem cyathi quarta pars. *Rhemn. Fann. de ponderib. et mens.* 77.

[*MYSTUS, i, m. piscis ex lacertorum genere. *Plin.* 32, 11. ℙ Item insulae nomen Aeoliae adjacentis. *Plin.* 4, 12. ubi *Hard.* mavult *Nisyros* legere. *B. A.*]

MYSUS, a, um, adj. *Μύσος*, ad Mysiam pertinens, Mysius. *Prop.* 2, 1, 65. Mysus, et Aemonia juvenis qua cuspide vulnus Senserat, *h. e.* Telephus, qui in Mysia regnavit, et Mysus dux dicitur ab *Ov. Pont.* 2, 2, 26. ℙ *Mysi, orum*, Mysiae populi. *Hor. Epod.* 17, 9. In quem superbus ordinarat agmina Mysorum. ℙ Ap. Romanos abjectissimi omnium gentium habebantur. Hinc *Flor.* 4, 12. Mysos vocat Barbaros Barbarorum; et *Cic.* Mysium, aut Phrygium hominem pro contemptissimo quoque posuit, *Q. Fr.* 1, 1, 6. *f.* Nisi forte me Paconii nescio cujus, hominis ne Graeci quidem, at Mysii, aut Phrygis potius querelis moveri putas. *Id. Fl.* 27. Quid porro in Graeco sermone tam tritum atque celebratum est, quam, si quis despicatui ducitur, ut Mysorum ultimus esse dicatur?

MYTĂCISMUS. V. METACISMUS.

MYTHĬCUS, a, um, adj. *μυθικός*, fabulosus, fabulas continens: a *μῦθος*, fabula: ut Pantomimus mythicus, ap. *Plin.* 7, 53, 54. V. PANTOMIMUS. ℙ *Mythicus, i*, qui fabulas scribit. *Macr. Sat.* 1, 8. Saturnum mythici fictionibus distrahunt, physici ad quandam similitudinem revocant.

MYTHISTORĬA, ae, f. narratio fabulosa, et frivola, *μυθιστορία:* a *μῦθος*, fabula, et *ἱστορία*, historia. *Capitol. Macr.* 1. Libros mythistoriis replevit.

MYTHISTORĬCUS, a, um, adj. *μυθιστορικός*, fabulosus, mixtus ex historia, et fabulis, ut Mythistorica volumina, ap. *Vopisc. Firm.* 1.

[MYTHOLOGĬA, ae, f. *μυθολογία*, narratio fabularum: a *μῦθος*, fabula, et *λόγος*, sermo. *Mythologiarum liber* est titulus operis *Fabii Fulgentii Planciadis*, in quo fabularum origines explicantur. *F.*]

[MYTHOLOGĬCUS, a, um, adj. *μυθολογικός*, ad fabularum narrationem pertinens. *Mythologicŏn liber* est titulus operis *Fabii Fulgentii Planciadis*, qui et *Mythologiarum* dicitur. V. v. praec. *F.*]

*MYTHOS, i, m. *μῦθος*, fabula. *Auson.* in *Professor. carm.* 21, (al. 22.) 26. Callentes mython (genitiv. *μύθων*) plasmata et historiam. *B. A.*

MYTĬLENE etc. V. MITYLENE.

MYTĬLUS. } V. MITULUS.
MYTŬLUS. }

*MYUS, untis, f. *Μυοῦς*, oppidum Ioniae. *Nep. Them.* 10. *Plin.* 5, 29. *Vitr.* 4, 1. qui in Caria ponit, quod et facit *Herodotus. B. A.*

MYXĂ, ae, f. *μύξα*, Graecis est mucus, seu pituita e naribus effluens. ℙ Ap. *Plin.* 13, 5, 10., 15, 13, 12. et 17, 10, 14. genus est pruni, exiguos ferens fructus, et gustu suaves, ex quibus in Aegypto et vina fiunt, ita dictum ob mucosum lentorem.

MYXO vel Myxon, onis, m. *μύξων*, (h. e. mucosus) piscis est ex genere mugilum, alio nomine bacchus, ita dictus, quia suo sibi muco pascitur. *Plin.* 32, 7, 25. et 35, 12, 46.

MYXOS vel Myxus, i, m. *μύξος*, prominens pars lucernae, ex qua profertur ellychnium, quemadmodum ex naribus mucus: a *μύξα*, mucus. *Mart.* 14, 41. cujus lemma est *Lucerna polymyxos:* Illustrem cum tota meis convivia flammis, Totque geram myxos, una lucerna vocor.

MYXUM, i, n. fructus myxae arboris. *Pall.* 3, 25. *f.* Nunc seruntur myxa ex nucleis in aliquo vase positis, donec plantae induant firmitatem.

N

N Littera, una semivocalium, ab antiquis inter liquidas connumerata. ℙ Si primum in dictione locum teneat, aliquando sumit ante se *g*, ut *Narus, gnarus*, unde *ignarus, Navus, gnavus*, unde *ignavus*. ℙ In notis addita L significat *non liquet*, quo signo utebantur in tabellis judicialibus. V. LIQUET. Est etiam *nepos*, ut M. Tullius M. F. M. N. [*Item *natus*. V. *Orell. corp. inscrr. Lat.* 4474. — *niger, ib.* 2593. — *nomine* (al. *numine*), *ib.* 206. — *novum, ib.* 4406. — *Numerius, ib.* 58. — *numero, ib.* 5008. — *numine, ib.* 2478. — *numini, ib.* 2026. — *nullum, ib.* 4640. — *nobilis, ib.* 1069. — Lineola superscripta N̄ denotat *natione, ib.* 2578. 3037. al. — *nautae, ib.* 809. 4110. — *nostrae, ib.* 1331. 2417. — *nostri, ib.* 32, 817. — *nostro*, 1930. — *numero, ib.* 80. cet. — *numerus, ib.* 206. 1627.] — ℙ *N* in fastis significat nefastum diem. ℙ Quandoque mutatur in *l*, ut *Messana Messala*, ut est ap. *Sen. Br. V.* 13., in *m* sequente *p*, ut ab *in*, et *pono impono:* in *l* et *r*, si eae ipsae sequantur, ut ab *in* et *lacio*, et *rogo, illicio, irrogo*. Quod tamen non est necessarium, cum et *inpono*, et *inlicio*, et *inrogo* recte scribatur. ℙ *N'* cum apostrophi nota est *ne* interrogativum, ut *min', tun', vin', nemon'* pro *mine*, seu *mihine, tune, visne, nemone*, etc. ℙ [Saepissime deest in vocibus Latinis, quandocumque praecedit litteram *s*, ut *meses* pro *menses, praegnas* pro *praegnans;* hinc etiam *Cos.* pro *consul, Ces.* pro *Censor. F.*] [*Non solum deest, sed inserta etiam legitur littera *n*. Saepissime ante *s*. V. *Schneid. Gr. Lat.* 1. p. 456 — 463. ℙ Insertur et eliditur *n* ante *c*, ut *cincinnus* a *κλιννος; nactus* pro *nanctus*. V. *Schneid. l. l.* p. 463. ℙ Insertur et eliditur *n* ante *g*, ut *frago frango; clago clango; pago pango; tago tango; ligula* pro *lingula; strigilis* a *stringo, mucus* a *mungo*. V. *Schneid. l. c.* p. 464. — Item ante *d* et *t*, ut in *findo, fundo* cet., quorum primitiva forma *fido* cet. comprobatur perfectt. *fidi, scidi* cet. Porro *Lanterna* pro *Laterna; Linternum* pro *Liternum*. V. *Schneid. l. c.* p. 464 et 465. — Eliditur *n* etiam post *m* et *g*. V. *Schneid. l. l.* p. 465 et 466. ℙ Confund. in cdd. *n* et *m; n* et *v*. V. *Gronov. Observ.* 1, 15. p. 126. p. 68. *ed. Frotsch.* — *n* et *r*. Sic ap. *August. ep.* 110. *Hipponensium regionum* pro *regiorum*.]

NA

*NAARMALCHA vel Naarmalca. V. ARMALCHAR. *B. A.*

*NABADES, um, populi Mauretaniae Caesariensis. *Plin.* 5, 2. *B. A.*

*NABAR, Mauritaniae Caesariensis fluvius. *Plin.* 5, 2. *B. A.*

NABATHAEUS, a, um, adj. *Ναβαθαῖος*, ad Nabathaeam pertinens, quae est regio Arabiae desertae, seu Petraeae, in confinio Felicis: cujus oppidum est Petra, in convalle positum, et circumdatum montibus inaccessis, amne interfluente, ut *Plin.* 6, 28, 32. tradit. *Juven.* 11, 126. Et quos deposuit Nabathaeo bellua saltu. ℙ Ponitur et pro Arabico, et pro orientali. *Ov. Met.* 1, 61. Eurus ad Auroram, Nabathaeaque regna recessit. *Sen. Agam.* 482. Eurus orientem movet, Nabathaea quatiens regna, et Eoos sinus. *Lucan.* 4, 63. Nabathaei flatus Euri. ℙ Secundam syllabam produxit *Sidon. carm.* 5, 284. Texta Nabathaeum pro Rheno sulcat Hydaspem. ℙ *Nabathaei, orum*, populi. *Plin. l. c.* Horum pars aliquando in Africam migravit, et Nabathaei Troglodytae vocantur. *Id.* 12, 20, 44. ℙ Scribitur et *Nabataeus*, *Ναβαταῖος*.

NABATHES, ae, m. *Ναβάθης*, Nabathaeus. *Sen. Herc. Oet.* 160. Vicino Nabathae vulnera dirigit Parthus.

NABIS, vel Nabun, lingua Aethiopum est camelopardalis, quod V. *Plin.* 8, 18. 27., ubi *nabun* habetur. Sic ap. *Solin.* 30. *med.* [*(al. 43.) In *Plin.* l. *ed. Hard.* leg. *Nabem. Ed. Elzev. Nabin.*] ℙ *Fuit et Nabis Lacedaemoniorum tyrannus. *Liv.* 29, 12. cet. *B. A.*

NABLIA, orum, n. plur. *ναύλια*, *νάβλια*, et *νάβλα*, [Hebr. נֵבֶל *nebel, F.*] instrumentum musicum, de quo *Ov. A. Am.* 3, 327. Disce etiam duplici genialia nablia palma Verrere: conveniunt dulcibus illa jocis. Alii leg. *naulia*, et *vertere.* Quid porro hoc instrumentum sit, utrum psalterii, aut cymbali genus, qua figura, qua ratione pulsetur, ignoratur adhuc. *Polit.* in *Misc.* 14. putat esse psalterium. ℙ [Scribitur etiam *nablum* in *Not. Tir.* p. 172. Nablum, organum, tympanum. *F.*]

[NABLIO, onis, m. qui nablium pulsat. *Gloss. Phil.* Nablio, *ψάλτης*. *F.*]

[NABLIZO, as, n. 1. nablium pulso. *Gloss. Phil.* Nablizo, *ψάλλω*. *F.*]

*NABRISSA pro Nebrissa, oppidum Hispaniae, legitur in *Num. Claud.* ap. *Ligor. B. A.*

*NABRUM, i, n. flumen Gedrosiae. *Plin.* 6, 23. *B. A.*

NACCA vel Nacta vel Natta, ae, m. *νάκτης*, homo sordidam artem exercens, ut fullo. *Festus*: Naccae appellantur vulgo fullones, ut ait Curiatius, quod nauci non sint, idest nullius pretii. Idem sentit et Cincius. Quidam ajunt, quod omnia fere opera ex lana nacae dicantur a Graecis. Haec *Fest.* *Νάκη* Graece est pellis cum suo villo. *Appul. Met.* 9. Maritus apud naccam proximum coenitabat. ℙ Translate de quovis sordidissimo et vilissimo homine dicitur. Itaque huc pertinere quidam putant illud *Pers.* 3, 21. Non pudet ad morem discincti vivere Nattae? et illud *Hor. Sat.* 1, 6, 124. ungor olivo, Non quo fraudatis immundus Natta lucernis. Melius tamen his locis tanquam nomen proprium accipitur. *Natta* enim fuit cogn. R. in gente Pinaria ap. *Eckhel. D. N. V.* T. 5. p. 272.

[NACCINUS vel Nactinus, a, um, adj. ad naccam vel nactam pertinens, fullonicus. *Appul. Met.* 9. Nec ad exemplum naccinae truculentiae sulphuris te letali fumo necabo, *h. e.* ad exemplum naccae seu fullonis hospitis mei, qui nuper deprehensum adulterum truculenter sulphuris fumo necare tentavit. *F.*]

*NACOLEA, vel Nacolia, vel Nacolia, ae, f. *Νακόλεια*, *Nacolia*, Phrygiae majoris oppidum. *Ammian.* 26, 27. *B. A.*

NACTUS, a, um, part. a *nanciscor.* Active. *Sall. fragm.* ap. *Non.* 18, 7. Unam epistolam forte cum servo nacti praedatores, etc. ℙ [Saepe de eo, qui in rem gratam incidit. *Caes. B. G.* 5, 9. Repulsi ab equitatu, se in silvas abdiderunt, locum nacti egregie et natura et opere munitum. *Nep. Cat.* 2. Sorte provinciam nactus Hispaniam citeriorem. Adde *Hirt. B. Afr.* 34. [**Vell.* 2, 13, 2. quippe eam potestatem nacti equites Gracchanis legibus.] ℙ Aliquando et de eo, qui in malum incidit. *Suet. Tit.* 10. Ad primam statim mansionem febrim nactus. [**Wolf.* comp. nostr. *das Fieber kriegen.*] ℙ Tribuitur et rebus inanimis. *Ov. Fast.* 1, 475. Dixerat haec nato motus instare, sibique, Multaque praeterea tempore nacta fidem, *h. e.* quae tempus et eventus vera fuisse monstravit. *F.*] ℙ Passive. *Hyg. fab.* 8. Ea occasione nacta, fugae se mandavit. Adde *fab.* 1 et 120. ℙ [*Nanctus* pro *nactus* est in optimis MSS. ap. *Liv.* 23, 2., 24, 36., 25, 30. et 28, 31., *Pl. Poen.* 5, 5, 8., *Val. Max.* 4, 4. *n.* 6. et *Ulp. Dig.* 48, 22, 7. et in *Cod.* palimpsesto *Cic. de Rep.* 1, 10., ubi vide adnotationem *A. Mai*, editoris diligentissimi. *F.* *V. *Schneid. Gr. Lat.* 1. p. 463. ℙ Confund. *nactus* et *natus.* V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 1, 33, 119.]

NAE, adv. *ναὶ*, *νῆ*, vero, certe, profecto, sane, hercle, adverbium graviter et serio affirmantis. A *Cicerone* fere jungitur pronomini, ut *Cat.* 2, 3. *extr.* Nae illi vehementer errant, si illam meam pristinam lenitatem perpetuam sperant futuram. *Id. Brut.* 71. Nae ego, si ita est, velim tibi eum placere quam maxime. *Id. Tusc.* 3, 4. Nae ista gloriosa sapientia non magno aestimanda est, siquidem non multum differt ab insania. *Id. Phil.* 2, 2. Nae tu, si id fecisses, melius famae tuae consuluisses. *Pl. Trin.* 3, 2, 7. *Lesb.* Qui mihi male facis, male consulis. *Lys.* Egone? *Lesb.* tu nae. Adde *eund.* alibi, et *Terent.* saepe, et *Sall.* [*loci sunt *Cat.* 52, 27. *Jug.* 14, 21. et 85, 20.] ℙ Ab aliis id non servatur. *Liv.* 34, 4. *med.* Nae, simul pudere, quod non oportet, coeperit; quod oportet, non pudebit. (Adde 30, 14. et 26, 31. *f.*) *Pl. As.* 2, 2, 106. Nae hodie malo cum auspicio nomen commutaveris. *Id. Rud.* 4, 3, 38. nae impudenter impudens! *Sen. Ben.* 1, 14. *f.* Nae perperam monitiones nostras exaudit. *Ter. Andr. prol.* 17. Faciunt nae intelligendo, ut nihil intelligant. Ubi *Donat. Ne* quidam corripiunt, et cum interrogatione pronunciant: quidam producunt: quorum alii *ne* pro *nec* accipiunt, idest non. Alii *ne* pro valde, nimis, multum, plurimum, ut (*Adelph.* 4, 2, 1.) Ne ego homo sum infelix. Et hoc melius. [*Negant a Cicerone part. *nae* sine pronomine usurpari (V. *Heindf.* ad *Cic. N. D.* 1, 20, 52.): at si novissimas *Jac. Gronovii* (cujus notarum indicem v.) emendationes sequimur, *nae* etiam sine pronomine non semel et ipse Cicero adhibuit. *Ruddim.* 2, 312. *n.* 29. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 360. *n. nae* ap. optimum quemque scriptorem nonnisi cum pronomine poni docet.] ℙ Jungitur et aliis particulis affirmantibus. *Ter. Hec.* 5, 3, 1. Edepol nae meam herus esse operam deputat parvi pretî. *Cic. Att.* 4, 4. Medius Fidius nae tu emisti locum praeclarum. *Pl. Amph.* 2, 2, 213. Nae ista edepol examussim est optima. *As.* 2, 4, 6. Nae tu hercle cum magno malo mihi obviam occessisti. *Men.* 4, 2, 40. Nae illam mecastor fenerato abstulisti. ℙ Ex allatis verbis *Donati* disces, etiam *ne* sine diphthongo scribi posse, ex Graeco *νὴ* particula item affirmante: quod ex libris optimis, et veterrimis *Cic.* et *Terentii* confirmant critici non uni, ut videre est ap. *Burm.* ad *Quint. decl.* 7, 9. V. etiam *Bentl.* ad *Ter. Andr. prol.* 17. [*Adde *Parei Lex. crit.* p. 776. *Kritz.* ad *Sall. Cat.* 52, 27. ℙ Confund. *nae* et *ne.* V. *Spalding.* ad *Quint.* 6, 3, 20.]

NAENIA. V. NENIA.

NAEVIA Porta, Romae antiquitus fuit dicta a nemore Naevio. *Varr. L. L.* 4, 34. Sequitur porta Naevia, quod in nemoribus Naeviis. Naevius enim loca, ubi ea sic dicta, coluit. *Fest.* quoque a nemore Naevio dictam tradit. *Liv.* 2, 11. Lucretius porta Naevia cum aliquot manipulis militum egressus. ℙ Quidam putant esse eam, quae nunc *Porta maggiore* dicitur: alii negant. [At *A. Nibbus*, *Mura di Roma* p. 196. probat, eam fuisse inter portas Capenam, et Rauduscularam, quae Honorio imperante ad Appiam, et Ardeatinam translatae fuerunt. *F.*]

NAEVIANUS, a, um, adj. ad Naevium poetam pertinens, ut Naevianus Hector, *Cic. Fam.* 5, 12. *med.* h. e. qui a Naevio inducitur. Naeviana scripta, *Id. Brut.* 15. Naeviani modi, *Id. Leg.* 2, 15. ℙ Naeviana pira laudat *Colum.* 5, 10. *med.* et 12, 10. item *Cels.* 2, 24., dicta opinor a quodam Naevio, qui ea primus intulerit.

NAEVIUS, praenomine Cnaeus, natione Campanus, poeta Latinus, Ennio aliquanto antiquior, stipendia fecit bello Punico primo, ipsumque bellum carmine descripsit: aliquot praeterea fabulas apud populum dedit (quorum omnium pauca tantum fragmenta exstant) circa ann. U. C. DXIX. Cum ob assiduam maledicentiam, et probra in principes civitatis, in vincula Romae a triumviris conjectus esset, eo loci duas fabulas, Hariolum, et Leontem scripsit: quibus ipsis fabulis cum delicta sua, et petulantias dictorum diluisset, a tribunis plebis exemptus est. Hujus dicacitatis exemplum habes ap. *Gell.* 6, 8. Mortuus dicitur bello Punico altero, M. Cornelio Cethego, P. Sempronio Tuditano Coss., h. e. ann. U. C. DL., quamquam Varro vitam ejus producit longius. Dicitur ipse sibi vivens fecisse epigramma, incidendum sepulcro, plenum Campanae superbiae, his versibus: Mortales Immortales flere si foret fas, Divae Camenae flerent Naevium poetam. Ita, postquam est Orcino traditus thesauro, Obliti sunt Romae loquier Latina lingua. Haec ex *Cic. Brut.* 15., *Gell.* 1, 24., 3, 3. et 17, 21. Tertiam ei palmam in comica facultate tribuit *Volcatius Sedigitus* ap. *Gell.* 15, 24., sc. post Caecil., Stat. et Plaut. Ejus tragoediam Hesionae memorat *Id.* 10, 25.

NAEVIUS, a, um, adj. ad Naevium vel poetam, vel alium quemvis pertinens. *Naevia silva* denominata a quodam Naevio, cujus domus ibi fuerat, memoratur a *Festo*, a qua Naevia porta dicta est. V. NAEVIA. In ea silva morari solebant perditi homines, teste *Catone* ap. *Fest.* Unde opprobrii loco objici solebat alicui, eum a domo Naevia esse. ℙ Naeviam oleam commemorat *Colum.* 12, 48. et 5, 8. ℙ *Naevius* praeterea dicitur, qui naevos in cute habet. *Arnob.* 3, 108. Ergo esse dicendum est quosdam *(Deos)* capitones, silunculos, frontones, labeones: in his alios mentones, naevios, atque nasicas, etc.

NAEVULUS, i, m. dimin. naevi. *Gell.* 12, 1. An tu quoque putas, naturam feminis mammarum ubera, quasi quosdam naevulos venustiores, non liberum alendorum, sed ornandi pectoris causa dedisse? *Appul. de Mundo:* Minores aliae insulae, ut naevuli quidam, per apertas Ponti sunt sparsae regiones. [*Front. ad M. Anton. Imp.* (ed. *A. Maio*) 1, 2. *med.* Ut quisque amore quempiam deperit, ejus etiam naevolos saviatur. *F.*]

NAEVUS, i, m. *ἡ κηλὶς συμπεφυκυῖα*, corporis insigne, verruca, genitiva macula: olim gnaevus et gnaeus. *Festus:* Gnaeus corporis insigne, et praenomen, a generando dicta esse, et ea ipsa ex Graeco *γίγνεσθαι*, apparet. *Cic. N. D.* 1, 28. Naevus in articulo pueri delectabat Alcaeum: at est corporis macula naevus: illi tamen hoc lumen videbatur. *Plin.* 22, 25, 67. Farina decocta in aceto tollit naevos. *Id.* 28, 4, 6. Naevos in facie tondere, religiosum habent multi. *Hor. Sat.* 1, 6, 67. Egregio inspersos reprendas corpore naevos. [*Ov. Trist.* 5, 13, 14. Nullus in egregio corpore naevus erit. *F.*] [*Apud sequioris aetatis scriptores, inprimis ecclesiasticos usurpatur sensu transl. pro eo, quod injustum, indecorum est. Ita *Hegesip.* 4, 33. Et quia absens erat Vespasianus, quasi ad interregni vicem Domitianum publicis Mutianus praefecit negotiis, ne qui naevus deesset rebus secundis. Ita *Gronov.* in *observv. in eccl.* 21. p. 667. *ed. Frotsch.*, ubi comparat *Eund.* 5, 46. Latrocinium hoc, quasi naevum in corpore, diu dissimulandum putavimus; et *Symmach.* 3, 34. Naevi instar est, ut frater meus Magnillus, vicaria potestate per Africam functus, testimonio omnium publice privatimque conspicuus variis in eam provinciam retardetur obstaculis.]

*NAGIA, ae, f. Arabiae Felicis oppidum. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

*NAGIDOS vel Nagidus, i, f. *Νάγιδος*, Ciliciae oppidum, in Pamphyliam vergens, Samiorum colonia. *Mela* 1, 13. *B. A.*

*NAHARVALI, orum, populi Germaniae, Lygiorum pars. *Tac. G.* 43. *B. A.*

NAIAS. V. NAIS.

NAICUS, a, um, adj. ad Naiades pertinens. *Prop.* 2, 23, 95. [*al. 2, 32, 40.] Supposita excipiens Naica dona manu. [Alii rectius leg. *Supposita excipiens, Nai, caduca manu, h. e.* Oenone. [*Est a *Scalig.*, probantibus *Passerat.*, *Livin.*, *Broukh.*, *Vulp.* Solus *Nic. Heins.* intercedit, et vult *cadiva* eodem sensu e *Plin.* 15, 16, 17. vel *Naica diva.*] ℙ Naicē, es, f. et Naicus, i, m. est etiam cogn. R. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 650. *n.* 433. Tiridia Naice. Alia ap. *Grut.* 241. *col.* 2. T. Manlius Naicus. *F.*]

NAIS, idis, et Naias, iadis, et in plur. Naides et Naiades, dum, f. *Νηΐς* et *Ναΐας*, Nympha fontis, vel fluminis: a *ναίω*, habito, vel a *νάω*, fluo, mano. *Ov. Met.* 14, 326. Ille suos Dryadas Latiis in montibus ortas Verterat in vultus: illum fontana petebant Numina, Naiades. *Virg. Ecl.* 6, 21. Aegle Naiadum pulcherrima. *Ov. Fast.* 5, 115. Nais Amalthea, Cretaea nobilis Ida. *Tibull.* 3, 6, 57. Naida Bacchus amat. *Stat. Ach.* 1, 294. humeris quantum Diana relinquit Naides. Alii leg. *Najades* trisyllab. Sic ap. *eund. Silv.* 2, 6, 101. Forsan Avernales alludunt undique mixtae Naides. *Sen. Hipp.* 780. te nemore abdito Cinget turba licens, Naides improbae, Formosos solitae claudere fontibus. *Naiades* recte scribitur, cum est quadrisyll. *Naides* rectius, ac tutius, cum trisyll. ut adnotarunt *Pier.*, *Gronov.*, *Heins.* et alii. ℙ Adjective. *Virg. Ecl.* 10, 10. Puellae Naides. *Ov. Fast.* 2, 606. Naida Juturnam vir tuus, inquit, amat. ℙ *Nai* in vocativo V. in v. praec. ℙ Aliquando cum Hamadryadibus confunduntur, et Nereidibus. *Ov. Fast.* 4, 231. Naida vulneribus succidit in arbore factis. Illa perit: fatum Naidos arbor erat. *Id. Met.* 1, 690. Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas Naias una fuit; et *ib.* 14, 556. Illas virgineis exercent lusibus undas Naides aequoreae. ℙ [Est etiam cogn. R., ut Servilia Nais, ap. *Suet. Ner.* 3. *F.*]

*NAISSUS vel Naisus, i, opp. Moesiae superioris. *Jornand. de reb. Get.* 56. ℙ In Thracia ponit *Tab. Peut. B. A.*

NAM, *γάρ*, enim, etenim, conjunctio causalis. [**Nam* ponitur, cum dicto vel placito alicui, quod cognoscatur, aliquid accuratius, diligentius explicandi, exponendi, docendi causa additur; *enim*, cum ad veritatem rei perspiciendam nova causa opus est; hinc *nam* in oratione primum tantum locum sortitur; *enim* semper ponitur post vocabulum, quod vim causae continet. Ita *Ramsh. Gr. Lat.* §. 191. p. 845. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 345. p. 299. *nam* et *enim* ita usu differre dicit, ut prior vox primum orationis locum, *enim* secundum teneat; unde *nam* causam praecedentium indicare videatur, quatenus tota enuntiatione contineatur; *enim*, quatenus unius vocabuli notione sistat.] *Cic. Cat.* 3, 10. Quamobrem, Quirites, celebratote illos dies cum conjugibus ac liberis vestris. Nam multi saepe honores Diis immortalibus justi habiti sunt, sed profecto justiores nunquam. ℙ [*Ponitur *nam* pro relativo post demonstrativa,

more Graecorum, qui demonstrativum sententia nova cum partic. γὰρ explicare solent. V. *Math. Gram. Gr.* §. 615. p. 1243. sq. *Cic. Rosc. Am.* 6, 15. Itaque ex suis omnibus commodis hoc solum filio reliquit: nam patrimonium domestici praedones vi ereptum possident, fama et vita innocentis ab hospitibus amicisque paternis defenditur, i. e. hoc solum filio reliquit, quod, quum patr. dom. praed. possideant, fama et vita cet. *Id. Manil.* 7, 19. id quidem certe calamitate docti memoria retinere debemus: nam tum, quum in Asia res magnas cet., ubi post *id quidem certe — mem. ret. debemus* sequi debebat, *quod tum, quum* cet. Plura v. ap. *Matth.* ad *Cic. Manil.* 7, 19.] ℙ Accipitur etiam pro *vero, autem*, [*nostr. *nun, aber, hingegen.*] vel simili discretiva particula, et habet him transeundi ab una re ad aliam, simulque subjiciendi, quod quis requirere posset. *Cic. Att.* 9, 2. Nam quod negas te dubitare, quin in magna offensa sim apud Pompejum, non video, etc. *Id. Top.* 11. Nam alia quoque sunt contrariorum genera: velut ea, quae cum aliquo conferuntur, etc. V. integrum loc. [**Fam.* 1, 9, 49. nam de Appio quod scribis, i. e. Appium commemorare non opus est; nam quod de eo scribis cet. Cf. *Off.* 2, 13, 47. *Cluent.* 45, 127. *Arch.* 10, 23. *Brut.* 64, 228. *Fam.* 15, 1, 12. et *Manut.* ad *Fam.* 3, 11, 12. et 5, 20, 16. Plura exempla eaque bene exposita praebet *Ramsh. Gr. Lat.* §. 191. p. 846. ubi etiam sententiam eorum, ut *Garat.* ad *Cic. Verr.* 2, 1, 49. *Duk.* ad *Flor. praef.* 2. *Drak.* ad *Sil.* 9, 242. ad *Liv.* 5, 51, 6. (adde *Ernest.* ad *Cic. N. D.* 1, 12, 30. *Graev.* ad *Phil.* 2, 31. *in.*,) qui male in his *nam* et *jam* sine discrimine poni contenderunt, ita refutat, ut utrumque inservire quidem transitioni concedat, sed *jam* in justa enumeratione, sine causae notione illud significare, quod prae ceteris eximium, *nam* argumentum, rationem docendi, explicandi in transcursu, perfunctorie additam, spectare demonstret; ita auxilium vocatis *Heindf.* ad *Cic. N. D.* 1, 12, 31. et *Ellendt.* ad *Brut.* 43, 159.] ℙ Aliquando praeponitur. *Ter. Ph.* 5, 1, 5. Nam quae haec anus est exanimata, a fratre quae egressa est meo? *h. e.* quaenam. *Virg. G.* 4, 445. Nam quis te, juvenum confidentissime, nostras Jussit adire domos? ℙ Adhibetur in interrogationibus, et commotum loquentis animum fere significat. [*Fortius interrogat, certamque rei enarrationem, expositionem postulat, quemadmodum ap. Gr. τίς γὰρ, τίς ποτε, nostr. *denn, doch.* V. *Voss.* ad *Virg. G.* 4, 445. — Ad positionem quod attinet, *nam* in interrogationibus modo conjungitur cum vv. interrog., modo sejunctim aut praeponitur, id quod ap. veteres usitatissimum, aut postponitur, interdum etiam uno aut pluribus verbis interjectis.] *Pl. Epid.* 1, 2, 29. perdidisti omnem operam? *Ep.* nam qui perdidi? *h. e.* quare? [*Gr. πῶς γὰρ.] *Virg. A.* 12, 637. Nam quid ago? aut quae jam spondet Fortuna salutem? *h. e.* quidnam? *Ter. Eun.* 5, 2, 57. quam tu rem actura, obsecro, es? *Th.* Nam quid ita? *h. e.* cur ita interrogas? [*Huc pertinent etiam duo Plauti exempla, quae Noster separatim supra collocaverat, *Pers.* 2, 5, 13. Quando istaec innata est nam tibi? *Bacch.* 5, 1, 26. quid tibi ex filio nam aegre est. Plura exempla habes ap. *Ramsh.* §. 191. p. 850. *n.* 1.] ℙ Extra interrogationem interdum post aliam vocem collocatur, ut *enim:* non tamen in prosa oratione, quod sciam. *Hor. Sat.* 2, 3, 20. olim nam quaerere amabam, quo, etc. et *ib.* 41. Primum nam inquiram, etc. et *ib.* 302. ego nam videor mihi sanus. Adde *Ep.* 2, 1, 186. [*Multa de hujus part. usu congessit *Boettich.* in *Lex. Tac.* p. 313. ℙ Confund. *nam* et *jam* V. *intpp.* ad *Suet. Caes.* 44. *in.* — et *quam.* V. *ib. Dom.* 1.]

NĂMĂ, ătis, n. *νᾶμα*, liquor, scaturigo. Vox haec legitur insculpta in duobus monumentis Mithriacis prope fluentum sanguinis, qui ex vulnere tauri a Mithra mactati effluit. *Inscr.* ap. *Mur.* 138, 1. et 918, 9. Soli invicto Mithrae, sicut ipse se in visu jussit reffici, Victorinus Caes. N. verna dispensator numini praesenti suis impendiis reficiendum curavit, dedicavitque nama cunctis. Alia ap. *Viscont. Mus. Pio-Clem.* T. 7. p. 39. ed. Mediol. Nama Sebesio, *h. e. νᾶμα σεβαζίου*, liquor venerabilis *(Dei). F.*]

*NAMARE, locus Norici. *Tab. Peut.* ℙ *Cluverio* aliisque vulgo est *Melk. B. A.*

*NAMARĪNI, orum, populi Hispaniae Tarraconensis, ubi nunc *Gallicia. Plin.* 4, 20. *B. A.*

NAMQUE. V. NANQUE.

NĂNĂ, ae, f. V. NANUS. ℙ [Fuit etiam hoc nomine Nympha, filia Sangarii regis, vel fluminis, quae Atydem peperit, cujus meminit *Arnob.* 5. p. 158. V. ATYS. *F.*]

NANCIO, is, a. 4. idem ac nanciscor, ap. veteres. *Gracchus* ap. *Prisc.* 10, 888. Si nanciam populi desiderium, comprobabo reipublicae commoda. ℙ Dixerunt etiam *nancior, iris.* Hinc in Foedere Latino ap. *Fest.* Pecuniam quis nancitor, habeto: et si quid pignoris nancitor, sibi habeto: *nancitor* est pro *nancitur. Festus* interpretatur, nactus erit, praedatus erit.

NANCISCOR, eris, nactus et nanctus sum, dep. 3. *τυγχάνω*, forte invenio, casu incido in aliquid: a *nancio.* Fere usurpatur in praeterito. [*Cf. de h. v. et ejus synon. *Doederl.* 3, 145 — 149.] *Cic. Or.* 9. *f.* Nactus sum etiam, qui Xenophontis similem esse se cuperet. *Ter. Hec.* 5, 3, 27. unde annulum istum nactus? ℙ Saepe dicitur de eo, qui fortuito quidem aliquid invenit, ac praeter opinionem, sed optatum tamen, quique adipiscitur, quod volebat, in rem gratam incidit. *Donat.* ad *Ter. Hec.* 4, 4, 59. Nancisci proprie dicitur, qui paratus ad tenendum, antequam possit reperire quod teneat, statim, quod occurrerit, prehendit. *Cic. Fam.* 3, 7. Pluribus verbis ad te scribam, cum plus otii nactus ero. *Id. N. D.* 3, 36. Si aliud quippiam nacti sumus fortuiti boni; et *ib.* 2, 64. Immanes beluas nanciscimur venando. *Id. Fam.* 13, 7. Majorem spem impetrandi nactus sum, posteaquam, etc. *Caes. B. G.* 6, 34. *extr.* Germani, quam nacti erant praedam in occulto relinquunt. *Hor. A. P.* 299. Nanciscetur enim pretium nomenque poetae. ℙ De rebus inanimis. *Pl. Rud.* 4, 3, 46. Meum quod rete atque hami nacti sunt, meum potissimum est. *Cic. Sen.* 15. Vitis, ut se erigat, claviculis suis, quasi manibus, quidquid est nacta, complectitur. ℙ Aliquando dicitur de eo, qui in malum incidit. *Ter. Ph.* 3, 3, 10. si ex nuptiis tuis nihil nanciscor mali. *Nep. Ages.* 8. Ut naturam fautricem habuerat in tribuendis animi virtutibus, sic maleficam nactus est in corpore. *Id. Att.* 21. Nactus est morbum. ℙ *Ut nactus es, habe*, est formula malum cuiquam contigisse gaudentis. *Pl. Rud.* 3, 6, 33. et *Trin.* 1, 2, 25. ℙ **Cic. de re publ.* (ed. *A. Maio*) 1, 10. Philolai commentarios esse nanctum. V. MAIUM ad l. *B. A.*

NANCITOR. V. NANCIO.

NANCTUS. V. NACTUS.

[NĂNIS, idis, f. dimin. nanae, a *νάνος*, nanus. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 48. *n.* 269. Venuleja D. L. Nanis. *F.*]

*NANNĒTES vel Namnētes, um, *Ναννῆτες Metaphrast. Caes.*, populi Galliae Celticae sive Lugdunensis. *Caes. B. G.* 3, 9. *extr. Plin.* 4, 18. ℙ Eorum metropolis, hodie *Nantes*, vocatur *civitas Namnetum* in *Notit. provinc. Lugd.* et *civitas Namnetica* ap. *Gregor. Tur.* 6, 16. ℙ Est et *Nanetes* sive *Namnetae* oppidi ipsius nomen, ut patet ex *eod.* 8, 43. Namnetas adcessit. Adde *Venant. Fort. Ep.* 3. *ad Episcop. Namnet. Felicem:* Namnetas occurrissem. *B. A.*

*NANNĬUM, i, f. meretriculae cujusdam nomen, quae, ut scribit *Athenaeus* 13. p. 587. ed. *Casaub. προσκήνιον* est cognominata, quoniam extrinsecus formosissima videretur instar prosceniorum theatralium, cum alias foedissima esset. *Προσκήνιον ἐπεκαλεῖτο ἡ Νάννιον, ὅτι πρόσωπόν τε ἀστεῖον εἶχε, καὶ ἐχρῆτο χρυσέοις καὶ ἱματίοις πολυτελέσι, ἐκδῦσα δὲ ἦν αἰσχροτάτη.* V. *Franc. Philelph. Epist. ad Saxol. Pratens.* (quam exhibet *Goldast. Centur. Philol. Epist.* p. 24.) et *Coel. Rhodig.* 8. (al. 5.) 8. f. 413. Atque inde emendare voluerunt illud *Plautinum prolog. Amph.* 91. Etiam histriones *Nannio in proscenio* hic Jovem invocarunt. Neque aliter *Meursius.* Vulgo legitur *anno cum in proscenio* cet. quod defendit *Gronovius* post *Taubmannum.* Ceterum, quod mireris, hanc VV. DD. emendationem jam olim praeripuerat ed. *Juntin.* (1514), quae pro oculis nobis est, nisi quod in ea a litera minuscula incipit v. *nannio. B. A.*

NANQUE et Namque, *γὰρ*, [**καὶ γὰρ*] idem quod nam, enim, siquidem. *Caes. B. G.* 1, 38. Id ne accideret, magnopere praecavendum sibi Caesar existimabat: namque omnium rerum, quae ad bellum usi erant, summa erat in eo oppido facultas. *Nep. Milt.* 5. Namque arbores multis locis erant rarae, etc. *Cic. Or.* 1, 22. Namque quod tu non poteris, quis nostrum tam impudens est, qui se scire, aut posse postulet? *Hor. Sat.* 1, 5, 49. Namque pila lippis inimicum et ludere crudis; et *ib.* 6, 41. Namque est ille, pater quod erat meus. [**Zumpt. Gr. Lat.* §. 345. p. 299. docet, *namque* a *nam* significatione quidem nihil differre, et copulam *que* in hac voce eodem modo abundare, ut in *neque enim:* sed de positione utriusque vocabuli hoc tenendum, quod *namque*, sicut *atque*, plerumque (ap. *Nep.* fere semper) ante vocabula cum vocali incipientia (excepto *et*) poni solitum. Contra *Brem.* ad *Nep. Alc.* 1, 2. discrimen ita statuit, ut *namque* a *Nep.* usurpetur, ubi res vel factum accuratius describatur, enarretur; *nam*, ubi ipsa alicujus rei causa indicetur. Ceterum usu parum confirmari, quod *namque* ap. *Nep.* plerumque ante vocalem collocari docuerint.] ℙ Interdum uni verbo postponitur, ut *enim. Varr.* ap. *Gell.* 3, 10. Is nanque numerus, etc. *Plin.* 36, 15, 24. *n.* 8. Vera namque confitentibus, etc. et 25, 2, 4. Pinxere namque effigies herbarum, etc. *Flor.* 1, 5. Duodecim namque populos, etc. [*Docet *Ramsh. l. l.* §. 191. p. 846. *namque* nonnisi ap. *Liv.* et seriores hac positione usurpari, idque largo exemplorum numero confirmat. *Zumpt.* contra *l. l.* contendit, *namque* non magis primum, quam secundum orationis locum vindicare: quod secus videtur. De part. *namque* v. etiam largam exemplorum copiam collectam a *Boettich.* in *Lex. Tac.* p. 313. sq.]

NANS, nantis. V. NO.

*NANTUĀNI. V. v. sq. *B. A.*

*NANTUĀTES, um, populi Galliae Narbonensis, ad Alpes siti. *Caes. B. G.* 3, 1. et 4, 10. *Plin.* 3, 20. ℙ *Nantuani* audiunt *Tab. Peut.* ℙ Legitur et *Antuates. B. A.*

NĂNUS, i, m. *νάνος*, et *νάννος*, vox Graecae originis, qua significatur homo brevi atque humili corpore paulum supra terram exstans, ut *Gell.* 19, 13. definit: qui et *pumilio* Latine dicitur. *Prop.* 4, 8, 41. Nanus et ipse suos breviter concretus in artus Jactabat truncas ad cava buxa manus. *Juven.* 8, 32. nanum cujusdam Atlanta vocamus, Aethiopem cygnum, parvam extortamque puellam Europen. Etiam *Laber.* in *Mimis* hanc vocem usurpavit: qua in re a *Gellio* 16, 7. reprehenditur, ut voce usus obsoleta et sordidiore. Sed enim idem postea *loc. sup. cit.* admittit, et probat: cujus judicium *Propertii*, et *Juvenalis*, et aliorum auctoritas confirmat. ℙ *Nana* de femella. *Lampr. Alex. Sev.* 34. Nanos et nanas, et moriones populo donavit. ℙ Hujusmodi homulos in deliciis habere mos fuit, ut colligitur ex *Suet. Tib.* 61. ℙ Transfertur etiam ad animalia brevioris corporaturae. *Helv. Cinna* ap. *Gell.* 19, 13. At nunc me Geniana per salicta Binis rheda rapit citata nanis, *h. e.* hinnulis, aut equulis. ℙ Item teste *Festo*, ad genus vasis aquarii humilis et concavi, quod vulgo vocant situlum barbatum. *Varr. L. L.* 4, 25. Vas aquarium vocant futum, quo in triclinio allatam aquam infundebant: quo postea accessit nanus cum Graeco nomine, et cum Latino nomine Graeca figura barbatus. *Gloss. Philox. Νάννος, τὸ ὀχεῖος*, barbatus. Ita haec legit *Scalig.* in *Varr.* et *Glossis.* Quod vero *Festus* videtur appellationem hujus vasis transferre ad homulum, non homuli ad vas, neque ipsi, neque aliis probatur: putantque verba *Festi* esse a *Paulo* aut confusa, aut mutilata.

NAOFYLAX. V. NAUPHYLAX.

NĂPAEAE, arum, f. plur. *Ναπαῖαι*, Nymphae saltuum, et nemorum, Dryades: a *ναπαῖος*, saltuosus, quod a *νάπος*, et *νάπη*, saltus, silva. *Virg. G.* 4, 535. faciles venerare Napaeas. Adde *Stat. Th.* 4, 255. ℙ Distinguit a Dryadibus *Colum.*, nam hae proprie in quercubus natae: Napaeae in silvis agentes, 10, 264. Maenalidumque choros Dryadum, Nymphasque Napaeas. Sic *Nemes. Ecl.* 2, 20. Quae colitis silvas, Dryades, quaeque antra, Napaeae, Et quae marmoreo pede, Naides, uda secatis.

*NAPAEI, orum, populi Scythiae Asiaticae. *Plin.* 6, 17. *B. A.*

*NAPATA, Aethiopiae opp. *Plin.* 6, 29. *B. A.*

[NĂPE, es, f. *νάπη*, saltus, silva. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 1119, 8. Flavia Nape. ℙ Est etiam nomen canis ap. *Ov. Met.* 3, 214. Deque lupo concepta Nape. *F.*]

NAPHTHAS, ae, m. *νάφθας*, genus bituminis, circa Babylonem copiosissime proveniens, cui tanta est cum igne cognatio, ut flamma transiliat in eam undecumque visam. Ita ferunt a Medea pellicem crematam, postquam sacrificatura ad aras accesserat, corona igne rapta. Haec ex *Plin.* 2, 105. 109. *Ammian.* 23, 6. *med.* eadem fere habet, et naphtham oleum Medicum appellat. *Veg. Mil.* 4, 8. et 18. oleum incendiarium. *Grat. Cyn.* 435. oleum vivum. Est autem vox ex duabus Aegyptiis composita, nempe ex *na*, oleum, et *Phthas*, Vulcanus, *h. e.* oleum igneum. V. *Jablonsk. Opusc.* T. 1. p. 158. et 381. [*Quaedam adjecit *F.*]

NĂPĪNA, ae, f. locus ubi seruntur napi. *Colum.* 11, 2. *med.* Napinae, itemque rapinae siccaneis locis per hos dies fiunt. V. RĂPĪNA.

*NAPĪTAE, arum, populi Asiatici, ultra Maeotim paludem. *Plin.* 6, 7. *B. A.*

*NAPOCA, opp. Daciae, hodiernum *Clausenburg*, ut *Reinesio* ac *Sponio* placet. *Tab. Peut.* ℙ Hinc

*NAPOCENSIS, e, adj. ut *Napocensis colonia* ap. *Ulpian. Pandect.* 5. tit. 15. leg. 1. *B. A.*

NAPURAS Nectito, cum dixit pontifex, funiculi ex stramentis fiunt. *Festus:* qui in *Nectere* aliquanto plenius de hac re sic habet: Nectere ligare significat, et est apud plurimos auctores frequens. Quin etiam in commentario sacrorum usurpatur hoc modo: Pontifex minor ex stramentis napuras nectito, idest funiculos facito, quibus sues adnectantur.

NĂPUS, i, m. *βουνιάς*, genus raporum oblongius, et exilius. *Colum.* 2, 10. *f.* Rapa campis, et locis humidis laetantur: napus devexam amat et siccam, tenuique propiorem terram. Itaque glareosis, sabulosisque arvis melior exit: locique proprietas utriusque semen commutat: namque in alio solo rapa biennio sata convertuntur in napum: in alio napus raporum accipit speciem. Adde *Pall.* 8, 2. Amiterninos commendant *Plin.* 18, 13, 35. et 19, 5, 25. et *Mart.* 13, 20. Eorum condiendorum rationem docet *Colum.* 12, 54.

[NĂPY, yos, n. *νᾶπυ*, idem ac sinapi: vocis etymon vide in SINAPI. *Plin.* 19, 8, 54. Sinapi Athenienses napy appellaverunt. *Id.* 27, 13, 113. Alterum thlapsi aliqui Persicum napy vocant. *F.*]

NAR, aris, m. *la Nera*, *Νάρος*, fluv. Italiae, qui oritur ex Apennino monte in ipso confinio Pi-

ceni et Umbriae, per quam deinde fluens recipit Velinum fluv., hinc Interamnam rigans, et Narniam, panlo infra juxta Hortam Tiberi miscetur. *Tac. A.* 3, 9. Nare, mox Tiberi devectus. *Virg. A.* 7, 517. audiit amnis Sulphurea Nar albus aqua. *Cic. Att.* 4, 15. Lacus Velinus in Narem defluit. Al. leg. *in Nar*, ut sit neutr. gen. ℙ *Nar, Nartis*, ea loca accolens. *Inscr.* ap. *Grut.* 407, 1. Curator R. P. Nicomedensium, Interamnatium, Nartium, item Graviscanorum. Videtur legendum *sine interpunctione* Interamnatium Nartium. V. INTERAMNAS. ℙ *Fuit et Nar Illyridis fluvius, teste *Mela* 2, 3. *extr.*, ubi *Pintianus* legere mavult *Naro*. *B. A.*

*NARACUSTŌMA dictum est secundum Danubii ostium. *Plin.* 4, 12. *Ammian.* 22, 19. ℙ *Ναράχου στόμα* dicitur ab *Auct. Peripli Pont. Euxini*. *B. A.*

NARBO, onis, m. *Narbonne*, colonia et urbs Galliae Narbonensis, ampla, et munita, olim emporium celeberrimum in ora maris mediterranei, apud Atacis fluvii ostia. Cognominata est *Narbo Marcius* a Q. Marcio cos. ann. U. C. DCXXXVI., sub quo colonia deducta est: vel *Martius*, quod eo Caesar ex Martia legione colonos deduxerit. *Cic. Font.* 1., *Vell.* 1, 15. et 2, 8., *Plin.* 3, 4, 5., *Mela* 2, 5. ℙ In quibusdam libris ap. *Suet. Tib.* 4. legitur *Narbona, ae*. ℙ *Narbonem pulcherrimam* dixit *Mart.* 8, 72., sed *urbem* subintellige.

NARBONENSIS, e, adj. ad Narbonem pertinens. *Cic. Font.* 2. Narbonenses coloni. ℙ *Narbonensis Gallia*, una ex quatuor Galliae partibus, a Narbone Martio dicta, a Pyrenaeis montibus ad Alpes extenditur, et interno mari alluitur. *Plin.* 4, 17, 31. *Mela* 2, 5.

NARBONĪCUS, a, um, adj. ad Narbonem, vel Narbonensem Galliam pertinens, ut Narbonica vitis, *Plin.* 14, 3, 4. *n.* 9.

NARCĒ, es, f. *νάρκη*, torpor. Vox Graeca. *Plin.* 21, 19, 75. A narce narcissus dictus, non a fabuloso puero.

[NARCISSĪĀNUS, a, um, adj. ad Narcissum pertinens. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 902, 5. T. Flavius Aug. Lib. Narcissus fecit sibi, etc. T. Flavius Aug. Lib. Firmus Narcissianus monumentum refecit, etc. Hinc patet, Narcissum, Titi Aug. servum ordinarium, habuisse in peculio Firmum servum suum vicarium; quorum uterque, cum a T. Flavio Augusto libertate donatus esset, ejusdem praenomen et nomen ex more sibi adscivit, posterior vero alterum *Narcissiani* cognomen sibi adjunxit, ut, quaenam fuerit ejus in servitute conditio, manifeste ostenderet. *F.*]

NARCISSĪNUS, a, um, adj. *ναρκίσσινος*, qui ex narcisso fit, ut Oleum narcissinum, Unguentum narcissinum. *Plin.* 21, 19, 75. Ex hoc flore fit narcissinum oleum ad emolliendas duritias. *Id.* 13, 1, 2. Narcissinum unguentum ex flore narcisso desiit componi.

NARCISSĪTES, ae, m. *ναρκισσίτης*, gemma narcissi venis, et odore distincta. *Plin.* 37, 11, 73.

NARCISSUS, i, m. *νάρκισσος*, lilii genus, radice carnosa, atque odora, flore purpureo, folia in radice habens ad similitudinem foliorum arundinis, sed aliquanto crassiora: a *νάρκη*, torpor, quia gravis ejus odor torporem affert. *Plin.* 21, 5, 12. et *ib.* 19, 75. ℙ In fabulis est puer, Cephisi amnis et Lyriopes Nymphae filius, tanta formae praestantia, ut cum aliquando ad fontem bibiturus accessisset, conspectae suae imaginis amore captus sit, cumque nulla potiundi amoris spes esset, nimio desiderio contabescens, in florem sui nominis commutatus fuerit. *Ov. Met.* 3, 407. et sq. *Paus.* 9, 31. narrat, Narcissum sororem suam sibi simillimam amavisse, quam, cum praemortua esset, in imagine propria adamare non desiit. ℙ Fuit etiam cogn. R. V. NARCISSIANUS.

NARDĪFER, a, um, adj. nardum ferens. *Grat. Cyn.* 314. Nardiferumque metunt Gangem.

[NARDĪFOLIUM, ii, n. folium nardi, quod etiam absolute folium dicitur; conjunctim vero recte scribitur, nam in nardo, teste *Plin.* 12, 12, 25. et 26., duo in pretio sunt, radix, quae et *spica nardi*, et *nardostachyon* appellatur, et folium, quod etiam *nardifolium* dicitur in *Not. Tir.* p. 160. Nardus, nardifolium. *F.*]

NARDĪNUS, a, um, adj. *νάρδινος*, qui est ex nardo, ut Nardinum unguentum, alio nomine foliatum, cujus conficiendi rationem docet *Plin.* 13, 1, 2. ℙ *Nardina pira* dicuntur, quae nardi odorem habent. *Id.* 15, 15, 16. ℙ *Nardinum vinum* ap. *Pl. Mil.* 3, 2, 11. est vel nardo, vel unguento nardino conditum.

NARDOSTACHYON, ii, n. *ναρδόσταχυς*, nardi spica. *Apic.* 7, 6. Piper, nardostachyon, folium, etc., *h. e.* nardi spica, nardifolium.

*NARDOSTATĪUS, i, m. i. q. nardostachyon. *Theod. Prisc. de diaeta* 15. *B. A.*

NARDUS, i, f. et Nardum, i, n. *νάρδος*, Hebr. נֵרְדְּ *nerd*, frutex est gravi et crassa radice, sed brevi ac nigra, fragilique, quamvis pingui, situm redolente, ut cyperi, aspero sapore, folio parvo densoque, cacuminibus in aristas sese spargentibus: unde gemina dote nardi spicas, et folia concelebrant. *Plin.* 12, 12, 26. ℙ Est praeterea herba huic non dissimilis, quam ob id pseudonardum vocant, folio crassiore, carnoso, angusto, colore languido in candidum vergente, frequentibus spicis in aristas sparsis, flosculis purpureis, gaudens petrosis locis, et apricis, tanta suavitatis fragrantia, ut omnes flores odoris suavitate provocet, qua dote in vestibus inseritur. *Id. ib.* ℙ Nardus Gallica, sive Celtica, herba est, a pseudonardi speciebus diversa, folia habens longiuscula, et flavescentia, floremque luteum. *Id. ib.* Baccharis vocatur nardum rusticum, de quo, etc. *Id. ib.* ℙ *Nardus* pro unguento nardino ponitur. *Hor. Od.* 2, 11, 16. Assyriaque nardo Potamus uncti. *Tibull.* 3, 6, 63. Syrio madefactus tempora nardo. ℙ Neutro genere praeter *Plin.* et *Tibull.* allatos, usurpat etiam *Cels.* 3, 21. *med.* Iris, nardum, crocum, cassia, myrrha. Adde 5, 3. et *Colum.* 12, 20.

*NAREAE, arum, populi Indiae, cis Gangem. *Plin.* 6, 20. *B. A.*

NĀRES, ium, ibus, f. plur. *ῥῖνες*, nasi foramina, per quas et odor, et spiritus ducitur: a voce Graeca allata, per metathesin. *Lact. Opif. D.* 11. vult ita dici, quia per eas spiritus nare non desinit: *Festus*, quia per eas nari sumus odorum. *Cic. N. D.* 2, 56. Itemque nares, eo quod omnis odor ad supera fertur, recte sursum sunt; et *ib.* 57. *f.* Nares, quae semper propter necessarias utilitates patent, contractiores habent introitus, ne quid in eas, quod noceat, possit pervadere: humoremque semper habent, ad pulverem multaque alia depellanda non inutilem. *Quint.* 11, 3. *med.* Corrugare nares, et inflare, et movere, et digito inquietare, et impulsu subito spiritum excutere, et diducere saepius, et plana manu resupinare, indecorum est. *Cic. Tusc.* 3, 18. *f.* Fasciculum ad nares admovere. *Hor. Ep.* 1, 5, 22. ne turpe toral, ne sordida mappa Corruget nares. *Id. Od.* 4, 1, 21. Illic plurima naribus Duces tura; et *ib.* 2, 15, 6. omnis copia narium, *h. e.* florum odoratorum: metonymia. *Virg. G.* 1, 375. aut bucula coelum Suspiciens, patulis captavit naribus auras. *Colum.* 6, 1. Boves naribus resimis, patulisque. *Virg. A.* 12, 114. alto se gurgite tollunt Solis equi, lucemque elatis naribus efflant. *Ov. Met.* 7, 806. naribus acres Ire canes. *Hieron. ep.* 133. *n.* 7. Duobus digitulis narium purgamenta decutere. ℙ In singulari num. *Macer* ap. *Charis.* 1, 82. Saucia naris. [*Appul. Met.* 8. p. 577. *Oud.* Nare detorta, magistrum suum varie cavillantur. *F.*] *Ov. Met.* 12, 253. disjectis ossibus oris, Acta retro naris, medioque infixa palato est; et *ib.* 3, 674. panda loquenti Naris erat. *Grat. Cyn.* 172. fides et solertia naris, *h. e.* sagacitas in cane venatorio. *Ov. A. Am.* 1, 520. Inque cava nullus stet tibi nare pilus. *Pers.* 1, 33. balba de nare loqui. *Tert. adv. Marc.* 1, 13. Narem contrahere, *h. e.* corrugare irridendi causa. ℙ Translate refertur ad judicium, censuram, sagacitatem intelligendi, irridendi acrimoniam: qua ratione et *nasutum hominem* dicimus, et *naso suspendere*, etc. *Hor. Ep.* 1, 19, 45. ad haec ego naribus uti Formido. *Id. Sat.* 1, 4, 8. Emuncta naris. V. EMUNCTUS. *Epod.* 12, 3. obesa. V. OBESUS. *Pers.* 1, 41. rides, et nimis uncis Naribus indulges. [*Hor. Sat.* 1, 3, 30. acutae nares: ubi v. *Heindf.*] ℙ Huc pertinent illa *Lucilii* ap. *Non.* 5, 24. Calpurni saevam legem Pisoni' reprendi, Eduxique animam in primoribu' naribus, *h. e.* vehementer et irate insectatus sum; et *Afranii ib.* Apage sis clientum animum: in naribus primoribus vix pertuli edepol. ℙ A similitudine dicuntur *nares* extremae canalium partes, per quas humor egeritur. *Vitr.* 7, 4. Inter duos parietes canalis ducatur, habens nares ad locum patentem. *Id.* 7, 10. Fit fornacula habens in laconicum nares, i. e. foramina fumum emittentia. *Vopisc. Prob.* 21. Ingentem parans fossam, qua, dejectis in salum naribus, loca siccaret. Ita legit *Salmas.*, alii aliter. *Pall.* 9, 9. Puteos fodiemus, et ab his foramina hinc inde patefacta, velut nares, intus agemus, qua nocens spiritus evaporet.

*NĀRESĪI, orum, populi Dalmatiae. *Plin.* 3, 22. *B. A.*

*NARIANDUS, i, oppidum Cariae. *Plin.* 5, 29. *B. A.*

NĀRINOSUS, a, um, adj. qui latis naribus est. *Lact.* 5, 12. *f.* Cum Diis suis narinosis relinquantur. Ita quidam Codices MSS. Alii leg. *varicosis*, alii *cariosis*, et *curiosis*.

NĀRIS. V. NARES.

*NARISCI, orum, populi Germaniae, quibus fines *Cluverius* adsignat ab Aeni confluente ad usque urbem Ingolstadium. *Tac. Germ.* 42. *Capitol.* in *M. Antonio philos.* 22. *B. A.*

NĀRĪTA est genus piscis minuti. *Plautus:* Muriatica autem video in vasis stagneis, Bonam naritam, etc. Haec *Festus: Νηρίτης* autem genus est marinae conchae.

*NARĪTAS, atis, f. quasi gnaritas, intelligentia, notitia, a *narus*, i. q. gnarus. *Donat.* ad *Ter. Ad.* 3, 3, 43. Nam ideo *nares* a *naritate* dictae sunt, cet. *B. A.*

*NARNĪA, ae, f. urbs Umbriae. V. in NARNIENSIS. *B. A.*

NARNIENSIS, e, adj. ad Narniam pertinens, quae est urbs Umbriae, colonia Romanorum, ad Narem fluvium (qui et ipse Narnia dicitur, *Liv.* 10, 10.), a quo nomen habet. *Plin.* 31, 4, 28. Narniensis ager. V. NEQUINATES. ℙ *Narnienses, ium*, ejus cives. *Id.* 3, 14, 19. ℙ De Narniensi tribu V. ARNIENSIS.

*NARO vel Naron, onis, m. *Νάρων*, fluvius Dalmatiae, Naronam praeterfluens. *Plin.* 3, 22. ℙ Hodie est *Narenta* vel *Narona*. ℙ V. NAR in f. *B. A.*

*NARŌNA, ae, f. vetus Dalmatiae oppidum. *Plin.* 3, 22. *Mela* 2, 3. *extr. Vat.* in. *Cic. Fam.* 5, 9. et 10. ℙ *Narenta* recentius dictum. ℙ In utroque *Ciceronis* loco Cod. *Graev.* habebat *Narbona*: et in MSS. confundi haec verba docet *Burm.* ad *Suet. Tib.* 4. V. *Wesseling.* ad *Anton. Itin.* p. 338. *B. A.*

NARRĀBĪLIS, e, adj. qui narrari potest. *Ov. Pont.* 2, 2, 61. Lingua sile: non est ultra narrabile quidquam.

*NARRAGA, ae, fluminis, vel excursus potius Euphratis nomen, in Babylonia. *Plin.* 6, 26. *B. A.*

NARRĀTĬO, onis, f. *ἀφήγησις, διήγησις*, actus narrandi, rei gestae expositio: item res ipsa narrata. *Cic. Or.* 36. Narrationes credibiles, nec historico, sed prope quotidiano sermone explicatae dilucide. *Id. Or.* 2, 19. Rem narrare, ita ut verisimilis narratio sit, ut aperta, ut brevis. *Id. Or.* 62. Si exponenda est narratio, quae plus dignitatis desiderat, quam doloris. *Phaedr.* 4, 4. Plus esse in uno saepe, quam in turba, boni, Narratione posteris tradam brevi. *Suet. Rhet.* 1. *med.* Narrationes tum breviter et presse, tum latius et uberius explicare. ℙ De narratione oratoria V. *Auct.* ad *Her.* 1, 8., *Cic. Inv.* 1, 19., 2, 19. et 80. et *Part.* 9., *Quint.* 4, 2., *Capell.* 5, 180. et *Prisc. de praeexercitam. rhet.* 1331.

NARRĀTĪVĒ, adv. narrando. *Donat.* in *argum. Andr.* Ut a novissimis rebus incipiens, initium Fabulae narrative reddat spectatoribus.

NARRĀTĬUNCŪLA, ae, f. *διηγημάτιον*, brevis narratio. *Quint.* 1, 10. Narratiunculas a poetis celebratas tractare. Adde *Plin. ep.* 6, 33. *med.*

NARRĀTOR, oris, m. *ἀφηγητής*, qui narrat. *Cic. Or.* 54. Natura fingit homines, et creat imitatores, et narratores facetos; et *ib.* 12. *extr.* Non exornatores rerum, sed tantummodo narratores. [**Tac. Ann.* 16, 2. a narratoribus oratoribusque praecipua materia in laudem principis assumpta est.]

NARRĀTUS, a, um, part. a *narro*: *διηγηθείς*, expositus, explicatus, dictus. *Hor. Sat.* 2, 5, 1. Hoc quoque, Tiresia, praeter narrata, petenti Responde. *Plin.* 6, 23, 26. Circumvectus in mediterranea Persidis, narrata proxime a Juba. *Id.* 8, 15, 16. Belua nunquam visa in hoc orbe, multis tamen narrata, *h. e.* a multis; et 11, 52, 114. Frivola haec, ut reor, et vulgo tamen narrata; et *ib.* 37, 79. In ventre hirundinum pullis lapilli, qui chelidonii vocantur, magicis narrati artibus, reperiuntur. *Id.* 5, 1, 1. *in.* Nec praeter oleastros, aliud exstat ex narrato illo aurifero nemore.

NARRĀTUS, us, m. narratio. *Ov. Met.* 5, 498. Mota loco cur sim, tantique per aequoris undas Advehar Ortygiam, veniet narratibus hora Tempestiva meis. *Appul. Met.* 9. [*p. 650. *Oudend.*] Lector reprehendens narratum meum.

NARRO, as, avi, atum, a. 1. *διηγέομαι*, dico, expono, recito, rem gestam sermone explico. Videtur esse a *gnaruris*, gnarus. Ab eo enim factum fuit *gnaruro*, quod in *Gloss. Phil.* legitur: et inde *narro*. V. alia huc pertinentia ap. *Voss.* in *Etymol.* in *Gnari*. *Cic. Fam.* 9, 6. *extr.* Ego tibi ea narro, quae tu melius scis, quam ipse, qui narro; et *ib.* 3, 1. Si respubl. tibi narrare posset, quomodo sese haberet; et *ib.* Jucunda mihi ejus oratio fuit, cum de animo tuo, de sermonibus, quos de me haberes quotidie, mihi narraret; et *ib.* 6, 1. *f.* Mihi Philargyrus tuus fidelissimo animo narravit, te interdum sollicitum esse vehementius. *Ter. Hec.* 1, 2, 70. Narratque, ut virgo integra etiam tum siet. *Id. Adelph.* 3, 2, 53. cognato rem omnem narrato ordine; et 4, 1, 20. Narrare virtutes alicujus. *Plin.* 6, 22, 24. Percontanti narravit Romanos et Caesarem. [**Vell.* 2, 29, 2. Cujus viri magnitudo multorum voluminum instar exigit: sed operis modus paucis eum narrari jubet.] *Id.* 20. *praef.* Narrabimus homini cibos suos, *h. e.* ostendemus, explicabimus. *Pl. Pers.* 4, 3, 29. quid istaec tabellae narrant? *Mart.* 3, 87. Rumor narrat. *Cic. Fam.* 2, 10. *med.* Quo loco Clitarchus tibi narravit, Darium ab Alexandro esse superatum, *h. e.* Clitarchus in historia sua a te lecta. ℙ *Narrari*, in sermone omnium esse, fabulam fieri. *Quint. decl.* 14. *f.* Rideor ubique, narror, ostendor. *Mart.* 12, 52. Dulcis in Elysio narraris fabula campo. ℙ *Male, bene narrare*, tristem, bonum nuncium afferre. *Cic. Att.* 16, 14. Male narras de Nepotis filio; et *ib.* 13, 33. Othonem

quod speras posse vinci, sane bene narras. ℙ Pro dicere, loqui. [*Pertinet haec ad communis vitae usum dicendi ratio.] *Hor. Sat.* 2, 7, 4. libertate Decembri (Quando ita majores voluerunt) utere, narra. *Ter. Andr.* 2, 2, 30. Non opinor, Dave. *Da.* opinor, narras? non recte accipis: Certa res est. *Pl. Poen.* 5, 2, 67. narra, quid est? quid ait? *Ter. Andr.* 3, 1, 19. ego quid narres, nescio. *Id. Ph.* 2, 3, 54. filium narras mihi? Cujus de stultitia, etc. Adde *Phaedr.* 3, 17. ℙ *Narro tibi*, vere loquor, verum tibi dico. *Cic. Att.* 2, 11. Narro tibi: plane relegatus mihi videor, postea quam in Formiano sum: (Adde *ib.* 15, 16. et 21.) et *ib.* 7. Narra mihi: reges Armeniae patricios salutare non solent? *Petr. Sat.* 129. Narrabo tibi adolescens: paralysin cave. ℙ *Narratur*, fertur, dicitur. *Hor. Ep.* 1, 2, 6. propter Paridis narratur amorem Graecia Barbariae lento collisa duello. *Mart.* 3, 9. Versiculos in me narratur scribere Cinna. *Ov. Her.* 6, 19. Barbara narratur venisse venefica tecum. ℙ *Narrant*, dicunt, ferunt. *Plin.* 2, 47, 48. Narrant, et in Ponto Caecian in se trahere nubes. Adde *ib.* 106. 110. et 32, 7, 24. ℙ Pro disputare, disserere. *Prop.* 2, 1, 43. Navita de ventis, de tauris narrat arator. ℙ Part. *Narrans* ap. *Catull.* 9, 6. audiamque Hiberum Narrantem loca, facta, nationes. *Narraturus* ap. *Stat. Silv. 3, 3,* 207. Verbaque dilectae fert narraturus Etruscae. *Narrandus* ap. *Just.* 17, 3. De origine regni ejus pauca narranda sunt. ℙ *Narramus*, syncop. pro *narravimus* habet *Prop.* 2, 12, 9. Quam multa apposita narramus verba lucerna!

NARTHĒCIA, ae, f. *ναρθηκία*, species ferulae humilioris, quae ad justam altitudinem narthecis non assurgit, folia habens maxima, ut quaeque terrae proxima. Dicta videtur per diminutionem, a fruticis humilitate. Quare etiam a quibusdam ferula minor, et ab aliis ferulago appellatur. *Plin.* 13, 22, 42. de ferula: Duo ejus sunt genera; narthecа Graeci vocant assurgentem in altitudinem, narthecіam vero semper humilem. *Ed. *Hard.* habet *narthecyam*, *ναρθηκίνην Theophrasto.* Antea legebatur *narthechiam.* *B. A.*

NARTHĒCIUM, ii, n. *ναρθήκιον*, repositorium medicamentorum, vasculum, in quo reponebant medicamenta: a *νάρθηξ*, ferula. Primo enim narthecia appellata sunt vasa medicamentaria, quae ex narthece conficiebantur, quia narthecis lignum ad medicamenta asservanda accommodatissimum est, quippe cum ejus caulis medulla exempta sit vacuus, postea vero quaevis vasa in hunc usum comparata, quamvis ex ferula confecta non essent, hoc nomine dici coeperunt. *Cic. Fin.* 2, 7. *extr.* Jam doloris medicamenta illa Epicurea tanquam de narthecio promant. *Mart.* 14, 78. cujus lemma *Narthecium:* Artis ebur medicae narthecia cernis habere Munera, quae cuperet Pactius esse sua.

*NARTHECŪSA (*ναρθηκόεσσα, ναρθηκοῦσσα, h. e.* ferulae plena, np. a *νάρθηξ*, ferula), ae, f. insula in mari Carpathio, Rhodo adjacens. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

NARTHEX, ēcis, f. *νάρθηξ*, arbuscula, al. ferula, lignum foris corticis loco habens, intus ligni loco fungosam medullam. *Plin.* 13, 22, 42.

*NARUS, a, um, adj. i. q. gnarus. *Cic. Or.* 47. *Noti* erant, et *navi*, et *nari*, quibus cum IN praeponi oporteret, dulcius visum est, *ignoti*, *ignavi*, *ignari* dicere, quam ut veritas postulabat. ℙ V. NURITAS. *B. A.*

*NARYCĬA, ae, f. vel

*NARYCĬUM, i, n. urbs Graeciae, in Boeotia. V. in *Narycius*, *a*, *um.* *B. A.*

NĀRYCĬUS, a, um, adj. ad Naryciam, seu Narycium pertinens, urbem Graeciae, in Boeotia, quae Locrorum Epicnemidiorum fuit. Hi cum in Italiam transmigrassent, et Locros in Magna Graecia condidissent, Narycii dicti sunt. Circa hos laudatissima pix fiebat. *Virg. A.* 3, 399. Hic et Narycii posuerunt moenia Locri. *Id. G.* 2, 438. Naryciaeque picis lucos. ℙ *Narycia*, *ae*, ipsa urbs Locri. *Ov. Met.* 15, 705. Romechiumque legit, Caulonaque, Naryciamque. Al. leg. *Naryciumque.* ℙ *Narycius heros* ap. *eund. ib.* 14, 468. est Ajax Oilei filius, quo duce Locri in Italiam venere. ℙ *Narycius* etiam ab *eod. ib.* 8, 312. dicitur Lelex Locrensium rex. V. LELEGES.

NĀSĀMONES, um, m. plur. *Νασαμῶνες*, pop. Libyae in Africa ad Syrtim magnam. Item alii in Marmarica, Garamantibus finitimi, quorum regio Nasamonitis. *Plin.* 5, 5, 5. et 7, 2, 2. et 13, 17, 32. ℙ De Nasamonibus Libyae populis *Lucan.* 9, 443. toto commercia mundo Naufragiis Nasamones habent: quia scil. miseros spoliant, quotcumque in Syrtibus naufragium patiuntur. ℙ In sing. numero. *Id. ib.* 439. Quas *(herbas)* Nasamon, gens dura, legit, qui proxima ponto Nudus rura tenet, quem mundi barbara damnis Syrtis alit. *Sil.* 6, 44. Exanimum Nasamona Tyren super ipse jacebat.

NĀSĀMONĬĀCUS, a, um, adj. Nasamonius. *Sil.* 16, 630. tum tende remotos In Garamantas iter, Nasamoniacosque triumphos Molire. Adde *Ov. Met.* 5, 129. ℙ Item universim Africanus. *Stat. Silv.* 4, 6, 75. Mox Nasamoniaco decus admirabile regi Possessum, *h. e.* Annibali.

NĀSĀMONĬAS, adis, f. Nasamonia. *Sil.* 2, 117. Opposito procul insidiis Nasamonias Harpe Corpore, praeripuit letum. Al. aliter leg.

NĀSĀMONĪTES, ae, m. *νασαμωνίτης*, gemma sanguinea, nigricantibus venis. *Plin.* 37, 10, 64. ℙ *Nomen traxit haec gemma a Nasamonibus, cujus in terra proveniebat, teste *Sol.* 27. ℙ Legitur et *nasamonitis*, *Νασαμωνῖτις*, *scil. λίθος. B. A.*

NĀSĀMONĬUS, a, um, adj. ad Nasamones pertinens, Afer, Libycus. *Stat. Silv.* 2, 7, 93. Sic natum Nasamonii Tonantis Augusto Babylon premit sepulcro, *h. e.* Alexandrum, qui se filium Jovis Ammonis credi volebat. *Nasamonium* dicit, quia Jovis Ammonis templum in Africa fuit. *Sid. carm.* 9, 257. Et vinctum Nasamonium Jugurtham.

*NASANDUA, ae, Aethiopiae oppidum, vel fortasse in confinio Aethiopiae atque Aegypti. *Plin.* 6, 29. *B. A.*

*NASĀTUS, a, um, adj. i. q. nasutus. *Lampr.* in *Heliog.* 5. Bene nasatos perquirere, *h. e.* mutoniatos. Eadem locutio reperitur *ib.* 8. 9. et 31. Sed alii legunt *bene vasatos.* ℙ *Coel.* 27, 26. inquit, a *naso* ita inflecti posse *Nasatus*, ut ab oculo Oculatus. *B. A.*

*NASCĀLE, is, n. pessus ad uterum mulierum medicatus. *Const. Afer* 5, 12. Nascale Paulli ad calidam vulvam. V. *Reines.* ad *Petr. fr.* p. 109. *Burm.* p. 362. *Morg. Ep.* in *Cels.* p. 19. ad 5, 21. *extr.* *B. A.*

NASCENS, entis, part. a *nascor;* qui nascitur. *Virg. Ecl.* 4, 8. Nascenti puero fave, Lucina; et *ib.* 3, 92. humi nascentia fraga. *Id. G.* 3, 389. ne maculis infuscet vellera pullis Nascentum, *h. e.* fetus; et *ib.* 1, 441. Sol ubi nascentem maculis variaverit ortum, *h. e.* cum oriens faciem habuerit maculosam. *Hor. Od.* 3, 23, 2. Nascens luna. ℙ Translate dicitur de rebus quibuscumque recens ortis. *Cic. Cat.* 1, 12. Conjuratio nascens. *Id. Brut.* 7. Non nascentibus Athenis, sed jam adultis. *Colum.* 11, 3. *med.* Nascens annus, *h. e.* vernum tempus. *Hor. Sat.* 2, 4, 30. nascentes implent conchylia lunae, *h. e.* novae, et crescentes. *Flor.* 2, 6. *f.* In ipsas nascentis Italiae fauces, *h. e.* Alpes, ubi Italia incipit. ℙ [*Confund. *nascens* et *crescens.* V. *intpp.* ad *Virg. E.* 7, 25. *nascentes* et *pascentes.* V. *Burm.* ad *Eund. ib.* 4, 45.]

NASCENTĬA, ae, f. *γένεσις*, nativitas. *Vitruv.* 9, 7. *med.* Non e nascentia, sed ex conceptione genethliologiae rationes explicatas reliquit.

NASCĪBĬLIS, e, adj. qui nasci potest. *Tert. adv. Marc.* 3, 19. *f.* Mortalem negat, quem nascibilem profitetur. Adde *ib.* 11.

NASCOR, eris, natus sum, dep. 3. *φύομαι*, *γίγνομαι*, orior, in vitam venio, in lucem edor. Volunt esse a *γεννάω*, unde *γεννάσκω.* Est etiam, cui placet a *nanciscor* ducere per syncopen, quasi vitam adipiscor. *Cic. Or.* 3. Ideas Plato gigni negat, et ait semper esse: cetera nasci, occidere, fluere. *Ter. Andr.* 3, 2, 6. scitus puer est natus Pamphilo. *Pall.* 7, 7. Ubi signum nasciturі regis *(apum)* inveneris. *Cic. Tusc.* 1, 5. Quoniam mortui miseri sunt, in miseriam nascimur sempiternam. *Id. Rosc. Am.* 16. Si tibi fortuna non dedit, ut patre certo nascerere. [*Comparari cum his possunt ista: *Lucan.* 7, 643. aut quid meruere nepotes In regnum nasci: ubi v. quae laud. *Cort.*] *Virg. A.* 3, 98. Et nati natorum, et qui nascentur ab illis. [**Tac. H.* 1, 16. Generari et nasci a Principibus fortuitum est.] *Virg. A.* 1, 290. Nascetur pulcra Trojanus origine Caesar. *Ter. Heaut.* 5, 4, 7. Ita mihi atque huic sis superstes, ut ex me atque hoc natus es. *Ov. Met.* 11, 312. Alipedis de stirpe Dei versuta propago Nascitur Autolycus. *Plin.* 10, 53, 74. Aves omnes in pedes nascuntur, contra quam reliqua animalia. *Virg. G.* 2, 110. Fluminibus salices, crassisque paludibus alni Nascuntur. *Hor. Od.* 2, 20, 11. nascunturque leves Per digitos, humerosque plumae. ℙ Translate dicitur de mineralibus, lapillis, fluminibus, de stellis orientibus, de ventis surgentibus, etc. *Caes. B. G.* 5, 12. Nascitur ibi plumbum album in mediterraneis regionibus. *Plin.* 36, 8, 12. Onyx nascitur circa Thebas Aegyptias. *Id.* 6, 18, 22. Ganges in Scythicis montibus nascitur; et 36, 26, 65. Ex palude nascitur amnis. *Hor. Od.* 3, 23, 1. Coelo supinas si tuleris manus Nascente luna. *Virg. Ecl.* 8, 17. Nascere, praeque diem veniens age, Lucifer, almum; et *G.* 1, 434. Totus et ille dies, et qui nascentur ab illo; et *ib.* 3, 278. unde nigerrimus Auster Nascitur. *Petr. fr. Trag.* 38. *Burm.* Parum illi bona lana nascebatur: arietes a Tarento emit. Mel Atticum ut domi nasceretur, apes ab Athenis jussit afferri. ℙ Translate est etiam initium ducere, proficisci, provenire. *Cic. Fam.* 16, 22. Scribes ad me, ut mihi nascatur epistolae argumentum. *Virg. A.* 3, 44. major rerum mihi nascitur ordo. *Hirt. B. G.* 8, 48. Postulatio ab justo timore nascitur. *Cic. Off.* 2, 5. Nulla tam detestabilis pestis est, quae non homini ab homine nascatur. [**Liv.* 42, 40. De Argis disceptatio ab Attalo rege est nata: ubi *Kreyssig.* pro *nata* scrib. censet *mota.*] *Catull.* 64, 188. Querelae verae nascuntur pectore ab imo. ℙ Pro exsurgere, exsistere, erumpere. *Sil.* 3, 530. de scandentibus Alpes: ardua supra Sese aperit fessis, et nascitur altera moles. [*Eadem surgendi, exsistendi notio praevalet in loco, quem, a Nostro supra laud., huc retulimus. *Caes. B. G.* 2, 18. Ab eo flumine collis nascebatur.] ℙ *Nascentia templa* ap. *Mart.* 6, 4. sunt recens exstructa, nova. ℙ *Natu* supinum. *Plin.* 6, 33, 60. Cupressus natu morosa. ℙ Part. *Nascens* V. sup. s. l. *Nascendus* ap. *Gell.* 3, 10. Ad homines quoque nascendos vim numeri hujus *(septenarii)* pertinere ait, *h. e.* ad homines in utero matris formandos; docet enim totum hominem in utero septem hebdomadis absolvi. Ita etiam usurpatur *senescendus*, q. v. in SENESCO. ℙ *Nascere* in infinito pro *nasci*, a *nasco*, *is*, quidam confirmant verbis *Cat. R. R.* 151. *extr.* Ubi germen nascere coepit. Sed ea lectio certa non est.

*NASCUS, i, *Νάσκος*, oppidum Arabiae Felicis, in Sabaeorum terra. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

NĀSĪCĂ, ae, m. et f. qui naso est acuto, subtili, et contracto. *Arnob.* 6, 196. Potest fieri, ut barbatus in coelo sit, qui esse a vobis effingitur levis: displosas ut gestitet nares, quem vos esse facitis, figuratisque nasicam. Adde 3, 108. ℙ Ita cognominatus fuit P. ille Cornelius Scipio, qui adolescens nondum quaestorius, in tota civitate vir bonorum optimus judicatus est, jussusque obviam ire signo Matris Idaeae excipiendo, et Romam deducendo. V. *Liv.* 24, 14. Quanta fuerit fiducia sui, quantaque apud omnes cives auctoritate, satis argumento est quod narrat *Val. Max.* 3, 7. *n.* 3. V.

NĀSĬDĬĀNUS, a, um, adj. ad Nasidium pertinens, quod est nomen propr. R. hominis. *Caes. B. C.* 2, 7. Nasidianae naves, *h. e.* quae ducem L. Nasidium habebant.

[NASĬENSIS, e, adj. ad Nasium pertinens, oppidum Leucorum in Gallia Belgica, nunc *Nas*, memoratum a *Ptolem.* 2, 9. et in *Itin. Ant. Inscr.* ap. *Mur.* 1062, 1. Fabricius Nasiensis. *F.*]

*NASIDIĒNUS, i, m. nomen proprium virorum R. ℙ Nasidienus Rufus, convivator vapide garrulus, homo ridiculus, Maecenatem in convivium excepit. Ridet stultitiam ejus et ineptam jactationem *Hor. Sat.* 2, 8, 1. seq. ℙ Alius, de quo *Mart.* 7, 53. *B. A.*

NĀSĪTERNA, ae, f. *ὑδρία*, est genus vasis aquarii ansati et patentis, quale est, quo equi perfundi solent. Plautus in Bacchid. Ecquis evocat cum nasiterna, et cum aqua istum impurissimum? Et in Nervolaria. Ecquis effert nasiternam cum aqua sine suffragio? Et Cato in Q. Sulpicium. Quotiens vidi trulleos, nasiternas, pertusos aquales, matellas sine ansis. Haec *Festus*, qui *nassiterna* scribit duplici *ss.* Alii unico, quia a ternis nasis, seu ansis, vel potius tabulis exstantibus, per quos liquor effunditur, dictam putant, quemadmodum *Juven.* 5, 46. Vatinianos calices nasorum quatuor fuisse, ait. V. NASUS. *Cato R. R.* 11. in instrumento vineae enumerat amphoram, nassiternam, pelvim, matellionem, trulleum, etc. Adde *Varr.* ap. *Non.* 15, 25. Quod autem affert *Fest.* ex Nervolaria *Plauti*, habetur *Stich.* 2, 2, 28. hoc modo: Ecquis huc effert nasiternam cum aqua? *Ge.* sine suffragio Populi tamen aedilitatem hic quidem gerit. ℙ In allato *Cat.* loco est qui legit *amphoram nassiternam*, sine nota distinctionis, ut *nassiternam* sit adjectivum: quod sane absurdum non videtur.

NĀSĪTERNĀTUS, a, um, adj. nasiterna instructus. *Calpurn.* ap. *Fulg.* in *Expos. serm. antiq.* Ubi tu nasiternatus aquam petas.

*NASĪUM, i, n. oppidum Galliae Belgicae, in terra Leucorum. *Anton. Itin. B. A.*

NĀSO, onis, m. cogn. P. Ovidii poetae celeberrimi, a nasi magnitudine, ut *Fronto* a *fronte*, *Capito* a *capite*, etc. *Ov. Trist.* 3, 3, 74. Ingenio perii Naso poeta meo. Adde al. saepe. ℙ *Q. Naso, praetor Asiae. *Cic. Cluent.* 53. et *Fl.* 21. ℙ P. Naso provinciam a M. Antonio assignatam recusavit. *Id. Att.* 12, 17. ℙ Nasonum catalogum congessit *Heins.* ad *Ov. Her. ep.* 1. *B. A.*

*NASOTĬĀNI, orum, populi Asiae ulterioris, circa mare Caspium. *Plin.* 6, 16. Nasotiani, Aorsi, Getae, quos Graeci Cadusios adpellavere. *B. A.*

*NASPERCENĪTES, ae, m. ad Ponti oppidum quoddam spectans, cui nomen fortasse Naspercenae. *Plin.* 14, 7. Apollodorus medicus in volumine, quo suasit Ptolemaeo regi quae vina biberet, Italicis etiam tum ignotis, laudavit in Ponto nasperceniten (subintellige *οἶνον*), mox etc. *B. A.*

NASSĂ, ae, f. *κύφινος*, vel *κύφινη*, piscatorii vasis genus, quo cum intravit piscis, exire non potest. Ita *Festus.* *Sil.* 5, 47. vitreas solers piscator ad undas, Ore levem patulo texens de vimine nassam, Cautius interiora ligat, mediamque per alvum, Sensim fastigans, compressa cacumina nectit: Ac fraude arctati remeare foraminis arcet Introitu facilem, quem traxit ab aequore piscem. *Plin.* 9, 37, 61. Capiuntur purpurae parvulis, rarisque textu veluti nassis in alto jactis: et *ib.* 30, 48. Polypus mire expetens odorem salsamentorum: qua de causa

et nassis illinuntur. *Id.* 21, 18, 59. Junci usus ad nassas marinas. *Id.* 32, 2, 5. Scarus inclusus nassis non fronte erumpit, nec infestis viminibus caput inserit, sed aversus, etc. ℙ Translate. *Pl. Mil.* 2, 6, 98. Nunquam hercle ex ista nassa ego hodie escam petam. (Unde proverb. e nassa escam petere, *h. e.* utilitatem inde quaerere, ubi majus periculum est.) *Cic. Att.* 15, 20. Ex hac nassa (al. *naxa*, ita *Orell.*) exire constitui, non ad fugam, sed ad spem mortis melioris.

*NASSĬCUS, a, um, adj. Calagurris cognomento Nassica, oppidum Hispaniae, hodie *Calahorra. Inscr.* ap. *Ambros.* (V. *Hard.* ad *Plin.* locum mox citandum et *Cellar.* in *Not. Orb. Ant.*) ℙ Hinc Calagurritani Nassici dicti sunt oppidani. *Plin.* 3, 3. ed. *Hard.* ubi ed. *Elzev.* habet *Nascici. B. A.*

NASSĬTERNA. V. NASITERNA.

NASTURTĬUM, ii, n. *κάρδαμον*, herba hortensis, ita dicta, quod nasum torqueat, ut ait *Varr.* ap. *Non.* 1, 41.; [*quasi *nasitortium*, a naso torquendo, Lepidium latifolium. *L.*] est enim acerrimi odoris, et caustica vi praeditum: Venerem inhibet, torporem excitat, animum exacuit. Habet etiam vim contra serpentes, maxime si ustum sit. *Plin.* 19, 8, 44. Nasturtium nomen accepit a narium tormento: et inde vigoris significatio proverbio id vocabulum usurpavit, veluti torporem excitantis. (Adde 20, 13, 50.) *Virg. Mor.* 84. Quaeque trahunt acri vultus nasturtia morsu. *Colum.* 10, 230. parvo discrimine sulci Spargantur caecis nasturtia dira colubris. *Cic. Tusc.* 5, 34. Persas negat Xenophon ad panem adhibere quidquam, praeter nasturtium. ℙ Proverb. quod innuit *Plin. l. c.* Graece est *κάρδαμον ἔσθιε*, nasturtium comede, dictum in socordem, ignavum, hebetem. ℙ Scribitur et *nasturcium.*

NĀSUS, i, m. et Nasum, i, n. *ῥίν, μυκτήρ*, prominens membrum in facie hominis, inter utrumque oculum, gemino foramine, unde spiritus, ore clauso, ducitur et emittitur, et odorum vis sentitur. *Cic. N. D.* 2, 57. Nasus ita locatus est, ut quasi murus oculis interjectus esse videatur. *Plin.* 11, 37, 59. Altior homini tantum, quem novi mores subdolae irrisioni dicavere, nasus. Non alii animalium nares eminent. Avibus, serpentibus, piscibus foramina tantum ad olfactus sine naribus. Et hinc cognomina Simorum, Silonum. *Mart.* 7, 37. Exprimere rorantem frigore nasum, *h. e.* stiria fluentem emungere; et *ib.* Turpis ab inviso pendebat stiria naso; et 11, 98. Congelati gutta nasi. *Juven.* 10, 199. madidique infantia nasi, *h. e.* mucus et pituita defluens e naso senum, non secus atque infantium. Contra *Id.* 6, 147. sicco venit altera naso. *Sen. Ira* 3, 22. *med.* Collisus nasus. *Ter. Heaut. f.* aduncus. *Pl. Capt.* 3, 4, 115. acutus. *Mart.* 2, 11. indecens. *Hor. A. P.* 36. pravus. *Catull.* 69, 9. nasorum pestem vocat tetrum odorem alarum, qui caper et hircus vocatur. *Pers.* 3, 87. Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos. *Juven.* 1, 57. ad calicem vigilanti stertere naso, *h. e.* stertere quidem, sed somnum simulando. *Pl. Mil.* 3, 2, 9. Naso clamare magnum, *h. e.* vehementer stertere. *Id. Men.* 1, 3, 12. Abripere alicui nasum mordicus. *Id. Capt.* 4, 2, 37. Naso exhibere molestiam, *scil.* tetros odores admovendo. *Hor. Sat.* 2, 2, 89. Rancidum aprum antiqui laudabant, non quia nasus Illis nullus erat, etc. ℙ Translate dicitur sedes irae, et bilis, quia iratis cum contractione vultus rugat et nasus. *Pl.* in *suppos. Amph. scena*, Dii vostram fid. *v.* 42. Fames et mora bilem in nasum conciunt. *Pers.* 5, 91. Disce, sed ira cadat naso, rugosaque sanna. *Mart.* 6, 64. rabido nec perditus ore Fumantem nasum vivi *tentaveris ursi. ℙ Refertur etiam ad sagacitatem, acrimoniam in deprehendendis aliorum vitiis, et acri irrisione, salsaque dicacitate insectandis: ducta metaphora a sagacitate canum, abstrusa quaeque olfactu inquirentium. *Hor. Sat.* 1, 6, 5. naso suspendis adunco Ignotos, ut me libertino patre natum, *μυκτηρίζεις*: qua ratione et *Pers.* 1, 118. locutus est. *Plin. praef. H. N. med.* Lucilius, qui primus condidit stili nasum, *h. e.* satyram. *Mart.* 1, 42. Non cuicumque datum est habere nasum; et *ib.* 4. Et pueri nasum rhinocerotis habent; et 5, 19. tacito rides, Germanice, naso. *Sen. Suasor.* 1. *med.* Et bene illis cesserat, si nasus Atticus ibi substitisset, *h. e.* adulatoria irrisio, *μυκτηρισμός*. Idem adulandi sensus est etiam in illo *Hor. Sat.* 2, 8, 64. Balatro suspendens omnia naso, etc., ut sequentia indicant. [*Non adulandi, sed deridendi notionem habet *nasus* in *Hor.* et *Sen.* locis modo laud., Gr. *σιμὰ γελᾶν, διασιμοῦν, σιλλαίνειν.* V. *Hemsterh.* ad *Poll.* 9, 148. *Intpp. Hesych.* v. *διασιμοῦν.*] *Tert. Pud.* 2. Deus naso non deridetur adulantium scilicet bonitati ejus. ℙ A similitudine dicitur de ansa vasis, vel de rostro, unde liquor e vase effunditur. V. NASITERNA. *Juven.* 5, 46. Tu Beneventani sutoris nomen habentem Siccabis calicem nasorum quatuor, ac jam Quassatum, et rupto poscentem sulphura vitro. *Beneventanus sutor* est ille Vatinius, a quo Vatinii calices dicti sunt, qui hujusmodi nasis instructi erant: de quibus *Mart.* 14, 96. Vilia sutoris calicem monumenta Vatini Accipe: sed nasus longior ille fuit, *h. e.* habet quidem calix hic nasos suos: sed longior fuit nasus Vatinio artifici, sive quod fuit nasutissimus, sive potius quod valde irrisor fuit et maledicus. Dicitur enim a *Tac. Ann.* 15, 34. facetiis scurrilibus abundasse. ℙ Neutro genere *Lucil.* ap. *Non.* 3, 146. Queis oculi non sunt, neque nasum. *Id. ib.* Nasum rectius nunc homini est. *Pl. Mil.* 4, 6, 4. Nam odore nasum sentiat, si intus siet; et *Amph.* 1, 1, 288. Oculi, nasum, dens, labra. Adde *Curc.* 1, 2, 18. et *Men.* 1, 2, 57.

*NASUS vel Nasos, i, (*νῆσος*, i. e. insula), Syracusarum pars, ponte ad reliquam urbem adjuncta. *Liv.* 35, 30. et 31. ℙ *Insulam* vocat *Cic. Verr.* 2, 2, 53. et accusativum *Nason* habet *Liv.* 25, 24. ℙ Item oppidum Acarnaniae. *Liv.* 26, 24. Cf. *Polyb.* 9, 33. *B. A.*

NĀSŪTE, adv. *Sen. Ben.* 5, 6. *f.* Maluit illi nasute negare, quam contumaciter ac superbe, *h. e.* astute. Est qui leg. *vafre*, invito *Lipsio.* V. v. sq.

*NASUTŬLUS, a, um, adj. dimin. *μυκτηροδέστερος. Appul.* Nasutula mulier atque dicacula. *B. A.*

NĀSŪTUS, a, um, adj. *εἴρων, ἐπίρινος*, magnum habens nasum. *Hor. Sat.* 1, 2, 93. Depygis, nasuta, brevi latere, ac pede longo est. ℙ Translate est sagax, acutus in deprehendendis aliorum vitiis, irrisor, dicax. *Mart.* 12, 37. in scurram ineptum: Nasutus nimium cupis videri: Nasutum volo, nolo polyposum; et 13, 2. in detractorem: Nasutus sis usque licet, sis denique nasus. *Id.* 2, 54. Nil nasutius hac, maligniusque est. *Sen. Suas.* 7. *med.* Cestius homo nasutissimus, dissimulavit exaudivisse, etc. ℙ In illo *Phaedri* 4, 6. Tu qui nasute scripta destringis mea: *nasute* potest esse adverbium, i. q. acriter, vehementer.

NĀTĀ, ae. V. NATUS.

NĀTĀBĬLIS, e, adj. idem quod natatilis. *Coripp. Laud. Just.* 4, 43. Cedrus olens, solidum nunquamque natabile robur.

*NATABŪDES, populi Numidiae, quorum meminit *Plin.* 5, 4. *B. A.*

NĀTĀBŬLUM. V. MEDICABULUM.

[NĀTABUNDUS, a, um, adj. natans. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* (ed. *A. Maio*) 2, 31. Una cum armis praecipitat ponte, ac natabundus exit. *F.*]

*NATAL, nomen unius ex Laberii mimis. *Gell.* 16, 7. Item in mimo, qui inscribitur *Natal, cippum* dicit, et *obbam*, etc. Sed incertus videtur locus esse: si probae notae sit vox *natal*, vetus forma potest esse v. *natalis*, nec diversa significatione. Ed. *Venet.* (per *Bonetum Locatellum*, A. C. 1494) legit *Item in mimo: qui inscribitur: nata. L. Cippum dicit:* cet. *B. A.*

NĀTĀLĬCĬUS et Natalitius, a, um, adj. *γενεθλιακός*, ad natalem diem pertinens, natalis. *Cic. Div.* 2, 42. Qui haec Chaldaeorum natalicia praedicta defendunt; et *ib.* 43. Natalicia sidera. *Mart.* 7, 86. Natalitiae dapes. *Juven.* 11, 84. Et natalitium cognatis ponere lardum, *h. e.* natalitio convivio servatum, quando delicatioribus cibis mensa instruebatur: vel antiquum et rancidum, quasi eo anno conditum sale, quo dominus natus est. Sic *Petr. Sat.* 136. Dum coaequale natalium suorum sinciput in carnarium furca reponit. *Pers.* 1, 16. Et natalitia tandem cum sardonyche albus, *h. e.* dono data natali die: vel natali die gestata. ℙ *Natalitia, orum*, celebritas, convivium, munera pro die natali. *Cic. Phil.* 2, 6. Hodie non descendit Antonius: cur? dat natalitia in hortis: cui? neminem nominabo: putatote eum Phormioni alicui, tum Gnathoni, tum Ballioni. [*Faërnus* et *Lamb.* praeferunt lectionem *ed. Vatic. nataliciam*, ut subaudiatur *coenam*, *er giebt einen Geburtstagsschmauss.*] ℙ In singul. num. *Censor. de die nat.* 1. Quodcumque hoc libri est, meis opibus comparatum, Natalitii titulo tibi misi, *h. e.* natalitii muneris.

NĀTĀLIS, e, adj. *γενέθλιος*, ad nativitatem pertinens. *Cic. Att.* 9, 4. Natali die tuo scripsisti epistolam ad me plenam consilii. *Id. Fl.* 40. *extr.* Quem ego diem vere natalem hujus urbis appellare possum. *Hor. Ep.* 2, 2, 187. Scit Genius, natale comes qui temperat astrum. *Ov. Fast.* 797. Natale tempus. *Id. Ib.* 219. Natalis lux. *Hor. Od.* 2, 17, 18. hora. *Ov. Pont.* 2, 9, 78. humus. Sic *Id. ib.* 1, 3, 35. Natale solum; et *Ov. Fast.* 4, 685. Pelignos, natalia rura, petebam. *Hor. Od.* 1, 21, 10. Delos natalis Apollinis. *Val. Fl.* 3, 321. Natalis domus. *Manil.* 3, 613. morbus, *h. e.* nascendo contractus. *Tibull.* 4, 6, 1. Juno, *h. e.* quae praecst feminis nascentibus, quae et Lucina. Sic *Id. ib.* 5. *f.* Natalem vocat Genium, qui nativitatis virorum praeses est. ℙ Natalem diem reditus sui *Cic. Att.* 3, 20. vocat eum diem, quo die ab exsilio in patriam fuit revocatus: est enim civilis mors exsilium: et exsilii finis nova quaedam nativitas. ℙ Item nativus, congenitus, insitus, ipsa nativitate contractus, [*imo signif. id, quo quis inde a nativitate praeditus est.] *Colum.* 3, 7. Vites natali et ingenita sterilitate laborantes. *Val. Fl.* 6, 61. cui candidus olim Crinis inest natale decus. ℙ *Natalis*, absolute, dies, quo die quis nascitur, *τὰ γενέσια. Cic. Att.* 7, 5. Ad urbem *(veni)* tertio Non. natali meo. *Hor. Ep.* 2, 2, 210. Natales grate numeras. *Juven.* 5, 36. Quale coronati Thrasea, Helvidiusque bibebant, Brutorum et Cassi natalibus. *Virg. Ecl.* 3, 76. Phyllida mitte mihi, meus est natalis, Iola. *Ov. Her.* 15, 61. Sex mihi natales ierant. *Marcell. Dig.* 23, 1, 22. et *Ulp. ib.* 4, 4, 3. Die natalis sui. [*De voce *natalis* absolute dicta v. *Burm.* ad *Suet. Tib.* 53. et *Cal.* 49.] ℙ Hunc diem celebrabant sacrificiis, viri quidem Genio, feminae Junoni: item conviviis, et munera ab amicis accipiebant. Testimonia passim occurrunt. De muneribus lepidum est *epigr.* 64. *Mart. l.* 8. V. etiam *Ov. Trist.* 3, 13. et *ib.* 5, 5., ubi ritus celebrandi Natalis commemorat. ℙ Etiam annus, quo condita est urbs, *natalis* dicitur. *Plin.* 14, 4, 6. Ea coeli temperies fulsit, quam cocturam vocant, solis opere, natali Urbis DCXXXII. ℙ Natalem alicui eripere, *h. e.* facultatem nascendi. *Lucan.* 7, 390. gentes Mars iste futuras Obruet, et populos aevi venientis in orbem, Erepto natale, feret. ℙ *Natales* sunt ipsa nativitas, item conditio generis, origo familiae, nobilitas, vel ignobilitas, *γένος. Tac. H.* 2, 86. Cornelius Fuscus, vitas gens aetate, claris natalibus. *Juven.* 8, 231. Quis, Catilina, tuis natalibus, atque Cethegi Inveniet quicquam sublimius? *Plin. ep.* 10, 3. et 7. Natalium splendor. *Tac. H.* 1, 49. claritas; et *A.* 11, 21. dedecus. [*Adde *Plin. ep.* 5, 20, 6. natales competitoris; et 8, 18, 8. mulier natalibus clara; et *Suet. Aug.* 5. praeter aetatem atque natales.] ℙ *Natalibus suis restitui* dicebantur libertini hominis, sive servi nati essent, sive non, qui principis beneficio ad ingenuitatis statum restituebantur, perinde ac si nunquam servi fuissent. Dicebatur autem *natalibus suis*, ut ait *Marcell. Dig.* 40. *t.* 11. qui est *De natalibus restituendis*, *leg.* 2., hoc est in illo originis statu, in quo omnes homines initio fuerunt: *εἰς τῆς παλιγγενεσίας δίκαιον. Plin. ep.* 10, 77. Postulantibus quibusdam, ut de agnoscendis liberis, restituendisque natalibus ipse cognoscerem. *Ulp. Dig.* 38, 2, 3. Libertus natalibus redditus. ℙ Translate *natalis* dicitur de rebus inanimis. *Plin.* 37, 4, 15. Adamanti pallor argenti, et in auro non nisi excellentissimo natales, *h. e.* in auro, seu aurariis metallis gignitur. *Tert. Pat.* 5. Natales impatientiae in ipso diabolo deprehendo, *h. e.* originem, initium. *Id. adv. Marc.* 1, 10. A Pentateucho natales agnitionis supputabuntur. ℙ *Natalem arborum* dicit *Plin.* 17, 10, 14. ipsum semen, ex quo arbor gignitur. ℙ *Natalium periti* ap. *Sen. Q. N.* 2, 32. *med.* sunt genethliaci. ℙ *Natalis* est etiam cogn. R., ut Antonius Natalis, ap. *Tac. A.* 15, 50.

NĀTANS, antis, part. a *nato:* qui natat. *Lucr.* 2, 558. Disjectare solet magnum mare transtra, guberna, Antemnas, proram, malos, tonsasque natantes, *h. e.* remos fluctuantes. ℙ *Natantes* sunt pisces. *Virg. G.* 3, 541. Jam maris immensi prolem et genus omne natantum. ℙ *Campi natantes* ap. *Lucr.* 6, 1140. et 5, 489. sunt maria et lacus; *Virgilio* autem *G.* 3, 198. translate sunt arva maturis messibus, quae instar aquarum, vento agitante, fluctuant. ℙ *Natantes* eleganter dicuntur oculi dormitantium. *Virg. A.* 5, 856. cunctantique natantia lumina solvit. Adde *ib.* 5, 856. Sic *Stat. Silv.* 5, 5, 84. natantes genae. ℙ Item morientium. *Id. Th.* 2, 638. oculos etiam num in luce natantes. *Sil.* 2, 122. labentia virgo Membra levat, parvaque oculos jam luce natantes. *Ov. Met.* 5, 71. Jam moriens oculis sub nocte natantibus atra. Adde *Virg. G.* 4, 496.

[NĀTĀTĬCĬUS, a, um, adj. idem ac natatilis. *Gloss. Philox.* Nataticius, *νηκτικός. F.*]

NĀTĀTĬLIS, e, adj. *νηκτικός*, qui natat, vel natare potest. *Tert. adv. Herm.* 33. Ex aquis natatiles et volatiles animae. *Prud. περὶ στεφ.* 10, 332. Feras, volucres, reptiles, natatiles. ℙ *Natatilia*, locum ad natandum, ap. *Varr. R. R.* 3, 5. *med.*, jam critici mutaverunt in *navalia* ex MSS.

NĀTĀTĬO, onis, f. *νῆξις*, actus natandi, natatus: a *nato, as. Cic. Sen.* 16. *f.* Sibi habeant arma, sibi equos, pilam, natationes, et cursus. Al. leg. *nationes*, quod esset a *no*, *nas.* [*Ed. *Ven.* 1487. habet *venationes.* — Vulg. *Orell.* servat.] *Cels.* 3, 24. *f.* Utendum est, si hiems est, balneo; si aestas, frigidis natationibus. ℙ Item locus ipse natationi aptus. *Id. ib.* 27. *n.* 1. Si quo loco vel naturales, vel etiam manufactae natationes sunt, iis potissimum utendum. [*Coel. Aurel. Tard.* 1, 1. *med.* Natationes vero sub divo fieri reprobamus. Ceteris enim corporis partibus aqua complexis, solum supernatans remanet caput, quod necessario perfrigescens inaequalitatem corporis facit. *F.*]

NĀTĀTOR, oris, m. *νεκτής*, qui natat. *Ov. R. Am.* 122. Pugnat in adversas ire natator aquas. *Id. Her.* 19, 70. Cur toties a me, lente natator, abes? Adde *Varr. L. L.* 4, 18. et *Stat. Th.* 10, 497.

NĀTĀTŌRĬUS, a, um, adj. ad natandum pertinens, ut Natatorius cortex, *Festus.* V. SUBERIES. ℙ *Natatoria* absolute, *κολυμβήθρα*, locus ad natandum, piscina, lavacrum. *Sidon. ep.* 2, 2. *med.* In hanc piscinam fluvium de supercilio montis elicitum,

canalibusque circumactis per exteriora natatoriae latera curvatum, sex fistulae effundunt. **Ambros. de iis qui myst. in.* 4. *Vulg. Interpr. Joh.* 9, 7. et 11. coll. 5, 4. et 7. *B. A.*

[NATATURA, ae, f. locus natationis, baptisterium. *Gloss. Philox.* Natatura, *κολυμβήθρα. F.*]

NATĀTUS, a, um, part. a *nato: νηχθείς*, natando decursus. *Stat. Th.* 4, 703. deceptum margine ripae Stat pecus, atque amnes quaerunt armenta natatos. *Lucan.* 9, 954. Threiciasque legit fauces, et amore natatum Aequor, *h. e.* a Leandro ob Heronem. Al. leg. *notatum.* [*Ita *Cort.* in ed. *Web.*]

NĀTĀTUS, us, m. *νῆξις*, natatio. *Stat. Silv.* 1, 5, 25. Nymphae, Quas praeceps Anien, atque exceptura natatus Virgo juvat. *Pall.* 1, 17. Anguillas piscesque fluviales mitti in his *(cisternis)* conveniet, ut horum natatu aqua stans agilitatem currentis imitetur. *Claud. IV. cons. Honor.* 347. Fluvios natatu scindere; et *Rapt. Pros.* 3, 333. fontem secare.

NĀTES, ium, f. plur. *γλουτοὶ*, clunes, carnosae prominentiae in imo dorso, quibus homo sedens insistit. *Mart.* 14, 18. Alea parva nuces, et non damnosa videtur: Saepe tamen pueris abstulit illa nates, *h. e.* dedit occasionem, ut caederentur. *Juven.* 6, 611. solea pulsare nates. V. MOLLICELLUS. ℙ De brutis animalibus. *Mart.* 3, 82. Nates turturum donare alicui. ℙ In singulari num. *Hor. Sat.* 1, 8, 46. Nam, displosa sonat, quantum vesica, pepedi Diffissa nate ficus. *Fest.* in *Pullus.* Quod ejus natis fulmine icta erat. ℙ *Nates*, et *clunes* idem sunt. *Martialis* utramque vocem conjunxit non discriminis causa, sed contemptus et irrisionis, 3, 53. Et vultu poteram tuo carere, Et collo, manibusque, cruribusque, Et mammis, natibusque, clunibusque.

*NATHABUS, Libyae interioris fluvius. *Plin.* 5, 5. *B. A.*

[NĀTĬCĬDĬUM vel Gnaticidium, ii, n. nati, seu filii caedes. *Gloss. Philox.* Gnaticidium, *τεκνοκτονία. F.*]

NĀTĬNĀTĬO dicebatur negotiatio: et

NĀTĬNĀTORES, ex eo seditiosi. *Festus.*

NĀTĬNOR, aris, dep. 1. negotiari, et, ut ait *Scal.*, quasi in negotiis natare, fluctuare. *Cato* ap. *Fest.* Lucanos inter se natinari, atque factiones esse.

NĀTĬO, onis, f. actus nandi. V. NATATIO.

NĀTĬO, onis, f. *γένεσις*, actus nascendi, nativitas. Hinc *Natio* Dea est habita: de qua *Cic. N. D.* 3, 18. Quod si tales Dii sunt, ut rebus humanis intersint, Natio quoque Dea putanda est, cui cum fana circuimus in agro Ardeati, rem divinam facere solemus: quae quia partus matronarum tueatur, a nascentibus Natio nominata est. [*Cf. quae ad h. l. animadv. *Creuz.*, cum iis, quae *id.* disput. in *symbol.* et *mythol. cet.* 2. p. 6. sqq.] ℙ Item genus, origo, procreatio. *Hirt. B. Alex.* 7. Cum et natio eorum, et natura cognoscatur, aptissimum esse hoc genus ad proditionem, nemo dubitare potest. *Varr. R. R.* 2, 6. de asinis: Praegnantes opere levant: venter enim labore nationem reddit deteriorem, *h. e.* pullum ex iis natum. *Id. L. L.* 8, 52. Sic equos eadem facie nonnullos negamus esse similes, in nationes ex procreante dissimiles. *Festus:* In pecoribus quoque bonus proventus feturae, bona natio dicitur. ℙ De rebus inanimis. *Plin.* 22, 24, 50. Mellis causas, atque differentias, nationesque in apium natura diximus. *Id. ib.* 55. et 21, 14, 41. Cera natione Pontica. *Id.* 12, 25, 55. Styracis color in quacumque natione praefertur rufus. ℙ Saepissime sumitur pro hominum genere, ut ait *Cincius* ap. *Fest.*, qui non aliunde venerunt, sed ibi nati sunt, ubi incolunt, *γένος, ἔθνος. Cic. Prov. cons.* 5. Publicanos tradidit in servitutem Judaeis, et Syris, nationibus natis servituti. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 9. Si te fors Afris, aut Hispanis, aut Gallis praefecisset, immanibus ac barbaris nationibus. *Nep. Dat.* 1. Patre natione Care, matre Scythissa natus. ℙ A *gente* aliquando ita differt, ut genus a specie: *gens* enim latius patet, et plures nationes complectitur, ut gens Graeca habet Atticos, Boeotos, Thebanos, qui ejusdem gentis nationes sunt. *Cic. Font.* 11. *extr.* Non modo vestris civibus, verum etiam exteris nationibus ac gentibus ostendere, etc. *Tac. G.* 38. Nunc de Suevis dicendum est, quorum non una, ut Cattorum, Tencterorumque gens: majorem enim Germaniae partem obtinent, propriis adhuc nationibus, nominibusque discreti. V. in GENS alia huc pertinentia. ℙ In vetustis inscriptionibus natio saepe ad regionem pertinet, ut in *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 495. *n.* 189. Nat*ione* Cilix; et ap. *Grut.* 552, 3. Nat*ione* Dacus. Aliquando ad urbem spectat, ut in *Inscr.* ap. *Don. cl.* 6. *n.* 181. Nat*ione* Arretio; et ap. *Mur.* 817, 5. Nat*ione* Foro Voconii; et 1023, 5. Nat*ione* Anava. ℙ *Ad nationes* appellata est Romae porticus ab Augusto exstructa, ut *Servius* docet ad *A.* 8, 721., quia in ea omnium gentium simulacra collocaverat. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 12. Hercules humi stans, ante aditus porticus Ad nationes. ℙ Translate dicitur de certo ordine, societate, secta. *Cic. Sext.* 44. Natio optimatium. [*Adde 63.] *Id. Pis.* 23. officiosissima candidatorum. *Phaedr.* 2, 5. ardelionum. ℙ In malam partem, h. e. in contemptum. In *Catalect. Virg.* 7. Scholasticorum natio madens pingui. *Cic. N. D.* 2, 29. Ita salem istum, quo caret vestra natio *(Epicureorum)*, in irridendis nobis nolitote consumere. *Id. Har. resp.* 26. *f.* Deteriores cavete, quorum quidem magna est natio. [*V. quae laud. *Matth.* ad *Cic. Mur.* 33, 69.] ℙ Ap. *Tert.* passim *nationes* sumuntur pro Ethnicis, qui scil. Christianam religionem non profitentur, ut *de Idol.* 22. Benedici per Deos nationum, Christo initiatus non sustinebit. ℙ [*Confund. *natio* et *nascio.* V. *Heindf.* ad *Cic. N. D.* 3, 18, 47.]

*NATISO, onis, m. *Νατίσων*, Venetorum fluvius, juxta Aquileiam, hodie *Nadisone. Mela* 2, 4. *med. Plin.* 3, 18. *Jornand. de reb. Get.* 42. *B. A.*

NĀTĪVĪTAS, atis, f. *γενετή, γένεσις*, ortus, origo. *Ulp. Dig.* 50, 1, 1. Municipem aut nativitas, aut adoptio facit. *Inscr.* ap. *Grut.* 712, 11. Variae Jucundae defunctae anno nativitatis XVIII. *Tert. Anim.* 39. Ab ipsa etiam janua nativitatis. Adde *Arnob.* 1, 22. ℙ In plur. num. *Tert. Spect.* 30.

NĀTĪVĪTUS, adv. a nativitate. *Tert. Anim.* 39. Quae omnia nativitus animae collata sunt. Adde *ib.* 12.

[NĀTĪUNCŬLĂ, ae, f. dimin. nationis. *Not. Tir.* p. 79. Natio, natiuncula. *F.*]

NĀTĪVUS, a, um, adj. qui nascitur, qui ortum habet. *Cic. N. D.* 1, 10. Anaximandri opinio est, nativos esse Deos, longis intervallis orientes occidentesque. Sed nos Deum, nisi sempiternum, intelligere qui possumus? *Lucr.* 5, 66. mortali consistere corpore mundum, Nativumque esse. *Id.* 3, 418. nativos animantibus, et mortales Esse animos. ℙ Item nullo artificio constans, sed talis, qualis est natus, germanus, sincerus, simplex, *γνήσιος. Cic. N. D.* 2, 39. *med.* Beluae partim fluitantes, partim ad saxa nativis testis inhaerentes. *Plin.* 8, 48, 73. Nativae oves, *h. e.* quarum lanis utimur in veste, nullo colore infectis, sed eo, quo natae sunt. *Id.* 32, 7, 24. Nativi coloris pannus; et 31, 7, 39. Montes nativi salis. *Id.* 33, 5, 26. Nativa chrysocolla. *Ov. Amor.* 1, 14, 55. Nativa coma. *Id. Her.* 5, 61. moles. *Id. Met.* 3, 158. de antro: simulaverat artem Ingenio natura suo, nam pumice vivo, Et levibus tophis nativum duxerat arcum. Sic *Tac. A.* 4, 59. Nativus specus. ℙ *Nativa verba* sunt, quae primae positionis dicuntur a grammaticis, ut a *Prisc.* 8, 824. *Varro* autem *L. L.* 5, 5. primigenia appellat: quibus opponuntur *reperta*, id est derivata. *Cic. Part.* 5. Simplicia verba partim nativa sunt, partim reperta: nativa ea, quae significata sunt sensu (*h. e.* primitiva, et ipso sensu olim primum monstrata loquentibus. *Quint.* 8, 3. *med.* habet *quae significata sunt primo sensu); reperta*, quae ex his facta sunt, et novata aut similitudine, aut imitatione, aut inflexione, aut adjunctione verborum. *Coscon.* ap. *Varr. l. c.* scripsit ea esse ad mille in Latina lingua. *Quint. ib.* nobis jam ponere alia, quam quae illi rudes homines primique fecerunt, fas non esse: at derivare, flectere, conjungere, quod natis postea concessum est, nunquam licere desiisse. ℙ Innatus, insitus, nobiscum natus. *Cic. Dom.* 5. Major fuit adhibenda medicina, quae et illud nativum, et hoc delatum malum sanare posset. *Id. Har. resp.* 9. *extr.* Nec denique hoc ipso hujus gentis ac terrae domestico nativoque sensu, Italos ipsos ac Latinos superavimus. *Gell.* 4, 2. *med.* Mulier si nativa sterilitate sit. *Nep. Att.* 4. Tanta erat suavitas sermonis Latini, ut appareret, in eo nativum quendam leporem esse, non adscitum.

NĀTO, as, avi, atum, a. 1. *νήχομαι*, in aqua volvi, et excurrere: frequent. a *no, nas:* et pro ipso saepe ponitur. *Cic. Fam.* 7, 10. Qui neque in oceano natare volueris, studiosissimus homo natandi. *Virg. G.* 3, 259. Natare freta turbata procellis. *Mart.* 14, 196. aquas. *Ov. Pont.* 2, 7, 28. natant aequore pisces. *Virg. A.* 4, 398. natat uncta carina. ℙ Dicitur de naufragantibus. *Prop.* 4, 1, 115. Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes: Et natat exuviis Graecia pressa tuis; et 2, 19, 64. Cum saepe in portu fracta carina natet. ℙ Et de iis, qui tempestate agitantur. *Prop.* 3, 10, 32. de Ulysse: Totque hiemis noctes, totque natasse dies. ℙ Passive. *Ov. Trist.* 5, 2, 25. et *A. Am.* 1, 48. Silva feras quot habet, quot piscibus unda natatur. ℙ Pro fluere, diffluere, vagari. *Ov. Fast.* 4, 291. qua se Tiberinus in altum Dividit, et campo liberiore natat. *Prop.* 2, 12, 51. Ac veluti folia arentes liquere corollas, Quae passim calathis strata natare vides. *Stat. Th.* 2, 42. ingens medio natat umbra profundo. ℙ Translate. *Id. Ach.* 1, 161. niveo natat ignis in ore. ℙ Pro madere, manare, redundare, inundari. *Virg. G.* 1, 372. omnia plenis Rura natant fossis. *Ov. Am.* 2, 16, 34. amnibus arva natant. *Cic. Phil.* 2, 41. Natabant pavimenta vino, madebant parietes. [*V. *Abram.* ad h. l. Ciceronem imitatur *Salvian. adv. Avarit.* 4. p. 269. Natant tricliniorum redundantium pavimenta vino, cet.] *Virg. A.* 3, 625. sanieque aspersa natarent Limina. *Stat. Th.* 2, 337. Fletibus ora natant. [*Lucan.* 7, 728. arva natare sanguine. *Sidon. carm.* 7, 277. natat obruta tellus Sanguine. *Sen. Agam.* 44. Jamjam natabit sanguine alterno domus. Adde *Lucan.* 7, 294. populos in caede natantes, i. e. in sanguine per caedem effuso. Laud. *Cort.* ad h. l. *Papin. Theb.* 5, 255. epulasque in caede natantes. — Porro *Lucan.* 4, 330. Exspectant imbres, quorum modo cuncta natabant Impulsu. *Sil.* 4, 751. Plana natant, i. e. sunt inundata. *Homero* frequens est *ῥέειν* hoc sensu, ut *ῥέε δ' ἅιματι γαῖα μέλαινα. Eurip. Troad.* 15. *Ἔρημα δ' ἅλοη καὶ Θεῶν ἀνάκτορα Φόνῳ κατάῤῥει. Helena* 1618. *Φόνῳ δὲ ναῦς ἐῤῥεῖτο.*] ℙ Eleganter *natare* dicuntur oculi ebriorum. *Ov. Fast.* 6, 673. Nox erat, et vinis oculique, animique natabant. ℙ [*De morientibus. *Sil.* 2, 122. parva oculos jam luce natantes. *Ov. Met.* 5, 71. At ille Jam moriens, oculis sub nocte natantibus atra Circumspexit Athin. V. quae laudat *Cort.* ad *Lucan.* 2, 26. oculosque in morte natantes.] ℙ *Natant* etiam quae laxa sunt. *Ov. A. Am.* 1, 516. Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet. [**Aristoph. Eqq.* 321. *ἔνεον ἐν ταῖς ἐμβάσιν.*] *Calp. Ecl.* 6, 43. rutiloque monilia collo Extrema cervice natant. *Nemes. Cyn.* 170. Infirmosque pedes, et crura natantia ponunt, *h. e.* titubantia, vacillantia, quasi laxata, remissa, lenta. ℙ Item quae serpunt. *Colum. Arbor.* 6. Summa parte terrae natantibus radicibus. ℙ [*Dicitur *natare* etiam de volatu. *Lucan.* 5, 554. quodque ausa volare Ardea sublimis, pennae confisa natanti: ubi *Cort.* laud. *Sil.* 12, 94. media inter nubila corpus Enavit, etc. ibique *Drak.* et *intpp.* ad *Virg. A.* 10, 265.] ℙ Est etiam nutare, vacillare, huc illuc ferri. *Tibull.* 4, 1, 41. Justa pari premitur veluti cum pondere libra, Prona nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa: Qualis, inaequatum si quando onus urget utrinque, Instabilis natat alterno depressior orbe. ℙ Et translate fluctuare animo, instabilem, inconstantem esse. *Hor. Sat.* 2, 7, 6. Pars hominum vitiis gaudet constanter, et urget Propositum: pars multa natat, modo recta capessens, Interdum pravis obnoxia. *Manil.* 4, 256. Hinc est mobilitas rerum, mutataque saepe Mens natat. *Cic. N. D.* 1, 43. Democritus natare videtur in natura Deorum. Plerique alii leg. *nutare. Sil.* 7, 725. Torpebant dextrae, et sese meruisse negabant Servari, subitisque bonis mens aegra natabat, *h. e.* fluctuabat, ambigebat, turbabatur. *Sen. ep.* 35. *f.* Mutatio voluntatis indicat animum natare, aliubi atque aliubi apparere, prout tulit ventus. [*Adde *Cic. N. D.* 3, 24.] ℙ Part. *Natans* V. supra *s.* l. *Nataturus* ap. *Ov. Her.* 18, 212. Triste nataturo nec querar esse fretum. ℙ [*Confunf. *natans*, *manans* et *minans.* V. *Cort.* ad *Lucan.* 2, 26.]

NATRIX, icis, f. *ὕδρος*, genus anguis venenati, in aqua viventis: a *nando. Cic. Acad.* 4, 38. Cur Deus omnia nostra causa cum faceret, tantam vim natricum viperarumque fecerit? ℙ Translate *natricem* vocabat Tiberius Caligulam, h. e. pestiferum hominem. *Suet. Cal.* 11. Ut aliquoties praedicaret exitio suo omniumque Cajum vivere, et se natricem populo R. Phaethontem orbi terrarum educare. ℙ Ap. *Lucil. l.* 2. virgam, seu scuticam significat, quae serpentis instar curvatur, et mordet. Sic ille ap. *Non.* 1, 334. Natibu' natricem impressit crassam et capitatam. Nam *Isid. Or.* 5, 27. Anguilla est, qua coercentur in scholis pueri, quae vulgo scutica dicitur. Alii tamen interpretantur de mentula paediconis; alii de mugile in moechi podicem immisso. V. MUGIL. ℙ Quod *Lucan.* dixit 9, 720. Et natrix violator aquae, *Prisc.* 5, 656. et *Phocas* 1700. masculini generis esse putant. Verum si est a *nando*, masculinum esse non potest: hujusmodi enim verbalia in *ix* semper feminina sunt: et *natrix violator* erit dictum figurate, vel respiciendo ad *serpens*, vel potius ut Juno loquitur ap. *Virg. A.* 12, 159. Auctor ego audendi. V. AUCTOR, ubi similia congessimus. [*Cf. *Ruddim.* 1, 38.] ℙ Est etiam hoc nomine herba, cujus radix evulsa virus hirci redolet. *Plin.* 27, 12, 83. [*Ononis Natrix, *L.*]

NATTĀ. V. NACCA.

NĀTU, ablat. sing. nominis defectivi *natus, us*, quod idem est ac nativitas. Hic solus casus in usu est: et conjungitur fere eum adjectivis *magnus, parvus*, etc., et cum eorum comparativis, et superlativis. *Liv.* 3, 71. Consurgit P. Scaptius de plebe, magno natu, *h. e.* valde provectus aetate. *Nep. Dat.* 7. Ab hoc tamen viro Scismas, maximo natu filius, desciit. *Cic. Sen.* 4. Quamquam eum colere coepi non admodum grandem natu. *Id. Tusc.* 1, 1. *extr.* Qui fuit major natu, quam Plautus et Naevius. *Id. Cluent.* 38. *f.* Ex his omnibus natu minimus Q. Saturius est. *Liv.* 21, 19. *med.* Ita enim maximus natu ex iis in concilio respondit. *Cic. Off.* 1, 30. *f.* Audivi ex majoribus natu, hoc idem fuisse in P. Scipione Nasica. *Pl. Aul.* 2, 1, 37. Sed est grandior natu. *Id. Bacch.* 1, 2, 16. Qui tantus natu Deorum nescis nomina. *Ter. Heaut.* 4, 1, 32. Quanto tuus est animus natu gravior.

[NĀTŪLĂ, ae, f. dimin. natae, filiola. *Inscr.* ap. *Gud.* 335, 12. et natula Tyche. *F.*]

NĀTŪRĂ, ae, f. *φυσις*, est principium et causa

efficiens omnium rerum naturalium, quo sensu a veteribus philosophis cum Deo confundebatur. V. *Cic. N. D.* 1, 8. et sqq. et *ib.* 2, 22 et 32., ubi varia eorum placita refert. ℙ Sumitur etiam pro mundo, seu pro rerum universitate. *Cic. N. D.* 1, 14. Cleanthes autem tum ipsum mundum Deum dicit esse, tum totius naturae menti atque animo hoc nomen tribuit. ℙ Speciatim accipitur pro eo, ex quo aliqua res intrinsecus, et essentialiter constat, idest pro essentia, ut philosophi loquuntur. *Lucr.* 2, 232. Natura tenuis aeris. ℙ Item pro re, seu substantia, ut philosophi loquuntur. *Cic. Tusc.* 1, 10. Aristoteles cum quatuor genera illa principiorum esset complexus, e quibus omnia orirentur, quintam quandam naturam censet esse, e qua sit mens. ℙ Item pro proprietate, seu pro vi et ingenita rei alicui virtute et potentia. *Cic. Somn. Scip.* 9. Quod autem animal est, id motu cietur interiore, et suo. Nam haec est natura propria animae, et vis. *Virg. G.* 4, 149. Nunc age, naturas apibus, quas Juppiter ipse Addidit, expediam. ℙ Item pro constitutione, situ. *Cic. Q. Fr.* 2, 16. *med.* Quos tu situs, quas naturas rerum et locorum, quos mores, etc. *Caes. B. G.* 1, 21. Qualis esset natura montis, qui cognoscerent, misit. [*Id. ib.* 1, 2. natura loci, i. e. fines regni natura constituti.] ℙ Item pro indole, habitudine, ingenio, moribus, insita inclinatione. *Cic. Div.* 2, 45. Uno et eodem temporis puncto nati dissimiles et naturas, et vitas, et casus habent. *Cic. Fam.* 13, 78. Cognitum per te ipsum, quae tua natura est, dignum tua amicitia judicabis. *Liv.* 22, 59. *f.* Si ipse in nos mitis Annibal contra naturam suam esse velit. *Hor. Ep.* 1, 10, 24. Naturam expellas furca, tamen usque recurret. *Cic. Fam.* 3, 8. *f.* De tua prolixa beneficaque natura limavit aliquid posterior annus. *Nep. Att.* 5. Homo dives, difficillima natura. *Prop.* 2, 16, 27. tu me una petisti. Possum ego naturae non meminisse tuae? ℙ Item pro naturali substantia, et complexu cujusque corporis. *Cic. N. D.* 2, 57. *med.* Aures duros et quasi corneolos habent introitus, multisque cum flexibus, quod his naturis relatus amplificatur sonus. *Ter. Eun.* 2, 3, 24. Tametsi bona est natura, reddunt curatura junceas. ℙ Item pro genitalibus tam masculinis, quam femininis, quae a Graecis item *φύσις* dicuntur. *Cic. N. D.* 3, 22. de Mercurio ithyphallico: Cujus obscenius excitata natura traditur, quod aspectu Proserpinae commotus sit. *Id. Div.* 2, 70. Parere quaedam matrona cupiens, dubitans, esset ne praegnans, visa est in quiete obsignatam habere naturam. ℙ Item pro lege divina et humana. *Cic. Off.* 3, 5. Atque hoc multo magis exigit ipsa naturae ratio, quae est lex divina, et humana, cui parere qui velit, nunquam committet, ut alienum appetat, etc. ℙ *Naturae satisfacere*, et *naturae cedere* vel *concedere*, est mori. *Cic. Cluent.* 10. De eo, qui et naturae, et legibus satisfecit. *Sall. Jug.* 16. Pater, uti necesse erat, naturae concessit. ℙ Ut fert natura. *Ter. Andr.* 4, 4. *extr.* Paulum interesse censes, ex animo omnia, ut fert natura, facias, an de industria? ℙ Natura insitum est. *Cic. Sull.* 30. Hoc natura insitum est, ut quem timueris, semper oderis. ℙ Ita natura comparatum est. V. COMPARO. ℙ Praeter naturam. *Ter. Ad.* 5, 5, 4. jam nunc haec tria primum addidi Praeter naturam: O noster, quid fit? quid agitur? ℙ Secundum naturam vivere. *Cic. Fin.* 5, 9. ℙ Verti in naturam. *Sall. Jug.* 87. Mihi benefacere jam ex consuetudine in naturam vertit. ℙ Rerum natura. *Cic. Acad.* 4, 17. *med.* Quod rerum natura non patitur. *Cels.* 7, 2. *med.* Est etiam in rerum natura, ut cutis laxius excidenda sit, *h. e.* evenit aliquando. Sic *Quint.* 2, 17. *med.* In rerum naturam cadere, *h. e.* evenire, accidere. *Cic. Fam.* 6, 10. *f.* Ipse, qui plurimum potest, quotidie mihi delabi ad aequitatem, et ad rerum naturam videtur, *h. e.* ad humanitatem, et ad id quod inter homines rerum natura fert. ℙ Facere sibi naturam alicujus rei, ap. *Quint.* 2, 4 *med.* est *rendersi qualche cosa come naturale.* ℙ *Natura*, ablat. absolute positus. *Plin.* 7, 19, 18. Quibus natura concreta sunt ossa. *Q. Cic. Petit. cons.* 11. Deinde id, quod natura non habes, induc in animum, ita simulandum esse, ut natura facere videare. ℙ Natura sua. *Tac. H.* 4, 14. Delectum suapte natura gravem onerabant ministri avaritia ac luxu. ℙ *In MSS. saepe miscentur *natura* et *fortuna*. V. *Burm.* ad *Quint. Decl.* 9, 16. p. 204. *B. A.*

NĀTŪRĀBĪLIS, e, adj. naturalis. *Appul. Flor. n.* 15. et *Dogm. Plat.* 2. ℙ *In *Cic. Tusc.* 3, 6. *in.* ubi olim legebatur *naturabile*, lectio edd. *Davis.* et *Ernest.* est *natura fere. B. A.*

NĀTŪRĀLIS, e, adj. *φυσικὸς*, qui secundum naturam est, a natura profectus, naturae conveniens, conjunctus, innatus, insitus. *Cic. Fin.* 1, 6. Ille motus naturalis omnium ponderum e regione inferiorem locum petentium. *Id. N. D.* 2, 47. Anates cum primum aquam, quasi naturalem domum, videre, etc. *Id. Off.* 1, 16. Naturalis societas. *Id. N. D.* 1, 14. lex. *Id. Fin.* 1, 9. *f.* Ajunt, hanc quasi naturalem atque insitam in animis nostris inesse notionem. *Id. Brut.* 9. Naturalis, non fucatus nitor. *Id. Coel.* 5. Qui se ipse cum domestica disciplina, tum etiam naturali quodam bono defenderat. Sic *Nep. Att.* 9. Si divinatio appellanda est perpetua naturalis bonitas, quae nullis casibus augetur, neque diminuitur. *Ov. Met.* 10, 117. de cervo: Ipse metu vacuus, naturalique pavore Deposito. *Cic. Part.* 18. *f.* Naturales quaestiones, *h. e.* de natura tractantes. *Colum.* 6, 24 et 27. de jumentis: In id fere tempus naturalia congruunt desideria: scil. coeundi; et *ib.* 30. *med.* Naturales exitus: scil. excrementorum. Sic 8, 7. et *Cels.* 7, 26. Loca naturalia. Hinc *naturalia* absolute, pudenda, tum in hominibus, tum in bestiis. *Colum.* 6, 27. *med.*, *Just.* 4, 2. et *Cels.* 2, 7. et 1, 9. et in sing. numero *Id. Cels.* 7, 26. *n.* 1. Inter imas oras super naturale. ℙ *Naturalis philosophia* dicitur ab *Isid. Or.* 2, 24., ubi uniuscujusque rei natura discutitur, quia nihil contra naturam generatur in vita, sed unumquodque iis usibus deputatur, quibus a creatore definitum est, nisi forte cum voluntate Dei aliquod miraculum provenire monstratur. V. quae allata sunt in INSPECTIVUS. ℙ *Naturales historiae libri* ap. *Plin. H. N. in.* ℙ *Naturalis dies.* V. CIVILIS. ℙ *Naturalis pater*, aut *filius* opponitur adoptivo. *Cic. Phil.* 3, 6., *Liv.* 42, 52. et 44, 44. et *Suet. Tib.* 52. Sic *naturalis avus* ap. *Ulp. Dig.* 37, 8, 1. *med.* ℙ Interdum *naturalis pater* aut *filius* opponitur justo, seu legitimo, *h. e.* qui filium ex non justa uxore, vel serva procreat, et qui ita procreatus est. *Ulp. Dig.* 40, 5, 40. et alibi, et *August. Conf.* 6, 15., item *Inscr.* ap. *Grut.* 945, 3. ℙ Interdum *naturalis* est verus, et fabuloso opponitur. *Lactant.* 1, 11. *med.* Philosophi duos Joves fecerunt, unum naturalem, alterum fabulosum. ℙ Item violento, ut naturalis mors, *Plin.* 7, 53, 54. ℙ Item arte facto. *Colum.* 7, 6. *med.* Caprile vel naturali saxo, vel manu constratum eligi debet. *Just.* 12, 7. Mons naturalibus bonis, vite, hederaque non aliter vestitus, quam si manu cultus, colentiumque industria exornatus esset. ℙ Item extraordinario, et praeter consuetum naturae cursum facto. *Plin.* 12, 14, 32. Prior, atque naturalis vindemia turis ante Canis ortum. ℙ *Naturale est*, est ex natura. *Id.* 17, 2, 2. Arbores fetu exinanitas, naturale est avide esurire. *Id.* 11, 37, 54. Plerisque naturale, ut nictare non cessent. ℙ *Naturalis ratio*, communis sensus, ap. *Cajum Instit.* (ed. *Goesch.*) 1. §. 189. Quia id naturali rationi conveniens est.

NĀTŪRĀLĪTAS, atis, f. natura. *Tert. Anim.* 43. Qui de somni naturalitate dubitabit, habet quidem, etc. Adde *ib.* 16.

NĀTŪRĀLĬTER, adv. *κατὰ φύσιν*, a natura, vel secundum naturam. *Cic. Sen.* 9. Quod enim homini naturaliter insitum est, eo uti decet. Plerique saniores critici leg. *Quod est, eo decet uti. Caes. B. C.* 3, 92. Est quaedam animi incitatio atque alacritas naturaliter innata omnibus. *Hirt. B. Alex.* 8. Omnia litora naturaliter aquae dulcis venas habent. *Vell.* 2, 60. *extr.* Inter naturaliter dissimillimos, ac diversa volentes crescebat odium. *Plin.* 11, 37, 47. Quaedam animalium naturaliter calvent.

NĀTŪRĀLĬTUS, adv. idem quod naturaliter. *Sidon. ep.* 9, 11. Mortalium mentibus vis haec naturalitus inest.

NĀTŪRĪFĬCĀTUS, a, um, adj. in rerum naturam inductus, vel natura factus. Vox est *Tert. adv. Valent.* 29.

NĀTUS, a, um, part. a *nascor*: *γεγονὼς*, in lucem editus, ortus. *Cic. Brut.* 72. Longe post natos homines improbissimus Glaucia. *C. Gracch.* ap. *Gell.* 15, 12. Si ulla meretrix domum meam introivit, omnium natorum postremissimum nequissimumque existimatote. *Caes. B. G.* 7, 37. Amplissima familia nati adolescentes. *Cic. Tusc.* 3, 12. Ille Tantalo prognatus, Pelope natus. *Id. N. D.* 3, 18. Orpheus, et Rhesus, matre Musa natus; et *ib.* 19. Circe, et Pasiphae e Perseide natae, patre Sole. *Id. Amic.* 8. Bestiae ex se natos amant ad quoddam tempus, et ab iis amantur. *Ov. Met.* 4, 422. de pellice natus. *Cic. ad Quirit.* 2. A parentibus parvus sum procreatus: a vobis natus sum consularis. *Id. Or.* 3, 32. *f.* Tu in alia lingua ac moribus natus, occupatissima in civitate, etc. et *mox*: Graeci nati in litteris. *Just.* 6, 8. Homo inter litteras natus. *Cic. Brut.* 64. Undeviginti annos natus erat eo tempore. *Id. Verr.* 2, 3, 25. Prope annos nonaginta natus. *Id. Cluent.* 40. Cum annos ad quinquaginta natus esses. ℙ *Natus*, profectus, ortus, causam seu originem habens. *Caes. B. G.* 7, 43. *f.* Ne profectio nata a timore defectionis, similis fugae videretur. ℙ *Natus alicui rei*, vel *ad aliquam rem* dicitur, qui aptus et idoneus est, quasi in hoc sit in lucem editus. *Cic. Prov. cons.* 5. Judaei et Syri nationes natae servituti. *Id. Pis.* 17. *f.* Ille gurges natus abdomini suo, non laudi atque gloriae. *Ter. Ad.* 4, 2, 6. me credo huic esse natum rei, ferundis miseriis. *Cic. Fin.* 2, 14. Non sibi se soli natum meminerit, sed patriae, sed suis. *Id. Coel.* 24. Ille vir, qui se natum huic imperio putavit. *Id. Or.* 28. Si ad hoc unum natus est, aut in hoc solo se exercuit, aut huic generi studet uni. *Id. Har. resp.* 4. Ut P. ille Scipio natus mihi videtur ad interitum exitiumque Carthaginis, etc. sic T. Annius ad illam pestem comprimendam, exstinguendam, funditus delendam natus esse videtur. *Id. Brut.* 68. Vir ad omnia summa natus. *Id. Phil.* 12, 4. C. Caesar Deorum beneficio natus ad haec tempora. *Id. Or.* 1, 22. Cum te unum ex omnibus ad dicendum maxime natum aptumque cognossem. *Id. Fin.* 5, 22. Ad laudem, et ad decus nati, suscepti, instituti sumus; et *ib.* 2, 13. Ut ad cursum equus, ad arandum bos, ad indagandum canis, sic homo ad intelligendum, et agendum natus est. *Just.* 27, 2. Quasi ad ludibrium tantum fortunae natus esset. ℙ Cum infinito. *Ov. de nuce* 113. At rubus et sentes tantummodo laedere natae. *Id. Met.* 15, 120. Quid meruere boves, animal sine fraude dolisque, Innocuum, simplex, natum tolerare labores? ℙ Iterum mihi natus videor, est impense laetantis, et bonum aliquod insperato consecuti. *Pl. Poen.* 5, 2, 117. et *Capt.* 4, 2, 111. ℙ *Nemo natus*, nemo mortalium, nullus. *Pl. Most.* 2, 2, 21. nemo natus in aedibus Servat. Sic 2, 1, 55. Tanquam si intus natus nemo in aedibus habitet. ℙ De rebus inanimis, ortus, profectus. *Cic. Quint.* 28. Ex quo uno haec omnia nata et profecta esse concedit. *Caes. B. G.* 7, 43. *extr.* Profectio nata a timore defectionis. V. supra. *Hirt. B. Alex.* 58. Ne dissensionis initium natum seditiosa militum, suaque videretur natura. *Plin.* 16, 4, 4. Inde natum, ut etiam triumphaturis, etc. *Id.* 17, 14, 23. Hinc nata inoculatio. *Petr. Sat.* 25. Hinc puto proverbium natum, etc. ℙ *Male natus*, de re malae naturae. *Varr. R. R.* 1, 6. Alius ager bene natus, alius male; et *Colum.* 4, 24. *med.* Sarmenta vetera, male nata, contorta, deorsum spectantia recidito. *Hor. Ep.* 2, 1, 233. Inculti versus, et male nati. ℙ *Natus*, natura conformatus, factus, constitutus. *Liv.* 9, 2. Ita natus locus est: saltus duo alti, angusti silvosique sunt, etc. ℙ *E re natus* est subito, vel ex ipsa re natus. *Quint.* 4, 1. *med.* Multum gratiae exordio est, quod ab actione diversae partis materiam trahit, hoc ipso, quod non compositum domi, sed ibi, atque e re natum, etc. ℙ *E re nata*, ex eo, quod casu, aut praeter nostram voluntatem accidit. *Ter. Ad.* 3, 1, 8. E re nata melius fieri haud potuit, quam factum est. *Appul. Met.* 4. E re nata subtile consilium tale comminiscimur, *h. e.* ex occasione. ℙ *Pro re nata*, pro praesenti rerum statu. *Cic. Att.* 7, 14. *f.* Velim eas cohortere, ut exeant: praesertim cum ea praedia in ora maritima habeamus, cui ego praesum, ut in his pro re nata non incommode possint esse; et *ib.* 14, 6. Antonii colloquium cum heroibus nostris pro re nata non incommodum. Adde *ib.* 7, 8. ℙ Natus, i, et Nata, ae, et saepius in plur. num. Nati, orum, sunt filii, liberi. Fere tamen tunc adhibetur, cum parentum simul mentio fit: et perraro a prosae scriptoribus. *Cic. Amic.* 8. Caritas, quae est inter natos et parentes. *Quint. prooem. l.* 1. *med.* Erudiendo nato tuo non inutiles fore libri videbantur. *Colum.* 6, 27. *f.* Id genus pecudis (*equini*) amore natorum, nisi fiat potestas, noxam trahit. *Phaedr.* 1, 28. Aquila, ut periculo mortis eriperet suos, Incolumes natos supplex vulpi tradidit. *Virg.* A. 7, 518. Et trepidae matres pressere ad pectora natos. *Hor. Sat.* 2, 3, 199. Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide natam Ante aras, etc. *Virg. A.* 1, 658. Ilione, maxima natarum Priami. ℙ *Nata* in dat. plurali habet *natis*, non *natabus*, ubi distinctione opus non est. *Ov. Met.* 13, 660. Euboea duabus, Et totidem natis Andros fraterna petita est. Adde *Prisc.* 7, 733. Ad vitandam autem sexus ambiguitatem *natabus* dici poterit, ut a viris peritis, inquit *Phocas* 1707., usurpatum est. V. dicta in ASĪNA. ℙ Saepius dicitur *Gnatus*, *gnata*.

NĀTUS, i. V. v. praec.

NĀTUS, us. V. NATU.

*NAVA, ae, m. fluvius augens Rhenum, in quem exoneratur infra Moguntiacum ad Bingium oppidum. Ab accolis vocatur *Nahe. Tac. H.* 4, 70. *Aus.* in *Mosell.* 1. *B. A.*

[NĀVĀCŬLUM, i, n. idem ac navale. *Gloss. Philox.* Navaculum, *ναυσταθμον. F.*]

NĀVĀLĒ, is, et Navalia, ium, n. *ναυσταθμὸς*, *νεὼν*, *νεώριον*, locus in quo naves fiunt, reficiuntur, servantur. Quidam ap. *Serv.* ad *A.* 11, 326. volebant, dici tantummodo de loco, ubi asservantur subductae naves, quod Graece *νεώριον*, non ubi fiunt, quod *ναυπήγιον* dicitur. *Cic. Off.* 2, 17. *med.* Atque illae impensae meliores, muri, navalia, portus, aquarum ductus. *Id. Or.* 1, 14. *med.* Si M. Antonio pro Hermodoro fuisset de navalium opere dicendum. *Vitr.* 5, 12. Navaliorum ea erit ratio ut, etc. *Virg. A.* 4, 593. Diripientque rates alii navalibus. *Ov. Her.* 18, 207. Illic est aptum nostrae navale carinae. *Id. Met.* 3, 660. stetit aequore puppis Haud aliter, quam si siccum navale teneret. ℙ *Navalia*, locus Romae fuit trans Tiberim, cujus mentio ap. *Varr. L. L.* 4, 35., *Liv.* 3, 26. et 40, 51. Ibi et novae naves fiebant, et veteres subducebantur, etiam ab hostibus captae, ac servabantur. *Liv.* 8, 14. et 42, 27. etc. Hinc na-

valis porta ab horum navalium vicinia dicta, *Festus.* ℙ Ob similitudinem *navalia* etiam vocantur loca intus cavata, ubi anates ex stagno avolantes resident: hoc nomine nunc Venetiis appellantur stationes cymbularum, quae *gondole* Italice dicuntur. *Varr. R. R.* 3, 5. *med.* Circum falere uti navalia sunt excavata anatium stabula.

NĀVĀLIS, e, adj. *ναυτικὸς*, ad naves pertinens. *Cic. Sen.* 5. Pedestres, navalesve pugnae. *Id. Att.* 10, 8. Navalis apparatus. *Caes. B. G.* 5, 22. Castra navalia, *h. e.* quibus naves subductae defenduntur. *Plin.* 7, 45, 46. Navalis fuga, *h. e.* quae fit navibus. *Ov. Fast.* 1, 229. forma, *h. e.* figura navis. *Plin.* 13, 9, 17. arbor, *h. e.* apta navibus faciendis. *Ammian.* 21, 7. *extr.* pons. *Val. Fl.* 8, 298. uncus, *h. e.* quo hostilem navem in pugna arripiunt. *Liv.* 26, 47. *f.* materia ad classem aedificandam. *Inscr.* ap. *Grut.* 640, 1. P. Longidienus P. F. Faber navalis, *h. e.* navium fabricator. *Tac. A.* 4, 15. Navale stagnum, *h. e.* ad naumachiam edendam. *Cic. Manil.* 10. bellum; et *ib.* 18. Disciplina et gloria navalis. *Plin.* 5, 12, 13. Navales artes. *Virg. A.* 5, 493. navali certamine victor; et *ib.* 8, 684. navalis corona, *h. e.* ob victoriam navalem, quae et *classica*, et *rostrata* dicta est. Sic *Ov. A. Am.* 3, 392. navali cinctus honore caput. Est etiam, ut *Gell.* docet 5, 6. et *Fest.*, navalis corona, quae datur ei, qui primus navali proelio in hostium navem armatus vi transilivit. *Virg. G.* 3, 29. navali surgentes aere columnae, *h. e.* conflato ex rostris captarum bello navium. ℙ *Navalis Phoebus* ap. *Prop.* 4, 1, 3. est Actiacus Apollo, cui Augustus templum Romae dicavit ob devictum M. Antonium navali pugna. V. ACTIACUS et ACTIUS. ℙ *Navales socii* sunt classiarii, et remiges: non tamen, ut nunc, catenati et coacti, sed volentes et liberi: iique non solum remos, sed et arma tractabant interdum. Eligebantur autem saepe vel ex libertinis colonorum, aut sociorum, vel ex sociis ipsis civibus R., qui aliquando servitutem servissent, ut est ap. *Liv.* 36, 2. *extr.* et 40, 18. Habebant etiam longius praefinitum tempus stipendiis finiendis, quam ceteri milites, ut est ap. *Lips. l.* 5. *de Mil. R. dial.* 19. His de causis fiebat, ut haec navalis militia vilior esset multo, quam legionaria, ut adnotavit *Id. ib. l.* 1. *dial.* 2. *med.* et *de magnitud. R.* 1, 5. Iidem dicuntur etiam *classici*, ut ex *Liv.* 26, 48. apparet: ubi etiam aperte colligitur, pugnas ab iis initas, et victum etiam aliquando hostem. His qui praeerant, *magistri* dicebantur, ut ex *eod.* 43, 8. *f.* constat. V. MAGISTER. *Id.* 21, 50. Ut sociis navalibus instructam classem, ita inopem milite habebat; et 26, 48. Postero die militibus, navalibusque sociis convocatis, etc.; et *ib.* 17. Cum expositis ibi copiis, socios quoque navales, multitudinis augendae causa, armasset. *Id.* 32, 23. Navales socii, relictis nuper classibus, ad spem honoratioris militiae transgressi. ℙ Quamvis autem navales socii sint idem cum remigibus, et nautis, quod vel ex *Liv.* 26, 35. et 24, 11. *extr.* clare cognoscitur; tamen interdum a remigibus distinguuntur. *Id.* 37, 10. *med.* Non remigem, non socios navales ad classem frequentes habiturum. Loquitur de Polyxenida praefecto classis Antiochi. ℙ *Navalis scriba*, qui in nave apparebat, inter aliud genus scribarum minimae dignitatis habebatur, quod periculis quoque ejus ministerium esset objectum. Plautus: non ego te novi, navalis scriba? etc. *Festus.* ℙ *Navales pedes* per contemptum sunt ipsi remiges, quia in navi loco pedum sunt: qua ratione et portitores, qui Venetiis mercede vehunt quoslibet, dici solent per convicium. *Pl. Men.* 2, 2, 75. Asservatote hoc sultis, navales pedes. Sunt qui *pedes* intelligant pueros seu ministros, a Graeco *παῖδες*. *Non.* 4, 393. ipsos remos navales pedes appellat. ℙ *Duumviri navales*, classis ornandae et reficiendae causa, item ducendae, aliquando Romae creati leguntur ap. *Liv.* 9, 30. et 40, 18. et 26. ℙ De *navali porta*, V. v. praec. ℙ *Navalia* absolute, navigia, et navigiorum instrumenta. *Plin.* 16, 11, 21. Pix e taeda coquitur navalibus muniendis. Ita *Hard.* ex MSS.

NĀVARCHUS, i, m. *ναύαρχος*, qui in una navi imperat: vox Graeca a *ναῦς*, navis, et *ἀρχὸς*, princeps. *Cic.* usurpat, de rebus Siculorum agens, *Verr.* 2, 5, 24. Sumptum omnem in classem frumento, stipendio, ceterisque rebus navarcho suo quaeque civitas semper dare solebat; et *ib.* 32. Harum civitatum militibus, navibus, navarchis Syracusanus Cleomenes jussus est imperare. *Veg. Mil.* 5, 2. Singulae Liburnae singulos navarchos habebant, qui, exceptis ceteris nautarum officiis, gubernatoribus atque remigibus et militibus exercendis quotidianam curam, et jugem adhibebant industriam.

NĀVĀTUS, a, um, part. a *navo*. *Liv.* 24, 14. *extr.* Quibus merces navatae in unum diem operae libertas futura erat. *Id.* 2, 43. *f.* Exsecrantes nunc imperatorem, nunc navatam ab equite operam, redeunt in castra. *Gell.* 7, 20. Est adeo invenire apud nobiles poetas hujuscemodi suavitatis multa, quae apparet navata esse, non fortuita, *h. e.* studiose et de industria facta, arte conquisita.

*NAUBARUM, i, n. opp. Sarmatiae Europaeae, non procul a Chersoneso Taurica. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

NAUBŌLIDES, ae, m. *Ναυβολίδης*, Nauboli filius. *Val. Fl.* 1, 362. Hic et Naubolides tortas consurgit in undas Iphitus. *Stat. Th.* 7, 354. Iphitus acer agit, genitor cui nuper ademptus Nauboli Hippasides.

*NAUBŌLUS, i, m. *Ναύβολος*, Phocidis rex, pater Iphiti. *Stat. Th.* 7, 355. *Hyg. fab.* 14. *B. A.*

*NAUCERUS, i, m. nobilis statuarius, de quo *Plin.* 34, 8. *B. A.*

NAUCI. V. NAUCUM.

NAUCLĒRĬCUS, a, um, et

NAUCLĒRĬUS, a, um, adj. ad nauclerum pertinens. *Pl. As.* 1, 1, 54. qui causa mea Nauclerio ipse ornatu per fallaciam abduxit ab lenone mulierem. *Id. Mil.* 4, 4, 41. Facito, ut venias huc ornatus ornatu nauclerico.

NAUCLĒRUS, i, m. *ναυκλῆρος*, navicularius, navis dominus, a *ναῦς*, navis, et *κλῆρος*, sors, quod navis in sorte ejus sit. Alius est a gubernatore. Gubernator enim est, qui ad clavum sedet; at nauclerus est navis dominus. *Isid. Orig.* 19, 1. Differt etiam a navarcho. Navarchus enim est praefectus navis. *Pl. Mil.* 4, 3, 16. Cubare in navi lippam, atque oculis turgidis Nauclerus dixit. ℙ Est hoc nomine et Caecilii comoedia. *Non.* 1, 42. et alibi.

*NAUCRĀTES, is, m. *Ναυκράτης*, Erythraeus, Isocratis discipulus, historicus. *Cic. Or.* 2, 23. et 3, 44. *Quint.* 3, 6. *B. A.*

[NAUCRĀTĬCUS, a, um, adj. ad Naucratidem pertinens, urbem Aegypti, nunc *Samocrat*, ad ripam orientalem ostii Canopici sitam. in qua tantummodo, teste *Herodot.* 2, 179., olim ante regem Amasin Graecis permissum fuerat commercii causa sedem collocare: est autem appellata a *ναυκρατέω*, navibus polleo. *Plin.* 5, 10, 11. Urbs Naucratis, unde ostium quidam Naucraticum nominant. *F.*]

[NAUCRĀTĪTES, ae, m. *Ναυκρατίνης*, idem ac Naucraticus. *Plin.* 5, 9, 9. Naucratites nomos. *F.*]

NAUCŬLA, ae, f. per syncop. pro *navicula:* diminut. navis. *Paulin. carm.* 21, 247. Saliens in illam decidisset nauculam. *Not. Tir.* p. 177. Naucula, navicella, navicula.

NAUCŬLOR. V. NAVICULOR.

NAUCUM vel Naucus. Naucum, Attejus Philologus ait, poni pro nugis: Cincius pro nucleo nucis, aut oleae: Aclius Stilo pro omnium rerum putamine: glossematorum autem scriptores pro hilo, quod est in fabae grano: alii pro medio dissepimento nucis juglandis: quidam denique factum putant ex Graeco *ναὶ*, et *οὐχὶ*, et levem hominem, et nihili significare. Haec omnia refert *Festus.* Videtur autem proprie esse putamen, aut nucleus, aut hilum (unde quidam ducunt a *nucus*, quod idem significet, a quo fiat *nuculus*, *nuculeus*, et per syncop. *nucleus*); translate autem dici de nugis, et de re nullius pretii aut momenti. *Naevius* ap. *Fest.* Ejus noctem nauco ducere, *h. e.* nihili ducere. *Bothe* rectius edidit *nauci.* ℙ Usurpatur fere in secundo casu, et cum verbis aestimandi. *Charis.* 2, 185. recenset inter adverbia; et *Prisc.* 6, 682. inter aptota. Utcumque sit, *hominem non nauci* dixerunt hominem nihili, non flocci, *h. e.* qui ne naucum quidem valeat. *Enn.* ap. *Fest.* Ille nugator est nihili, non nauci homo. *Id.* ap. *Cic. Div.* 1, 58. Non nauci facio Marsum augurem. *Pl. fragm.* ap. *Fest.* Ambo magna laude lauti: postremo ambo sumus non nauci. *Id. Most.* 5, 1, 1. Qui homo timidus erit in rebus dubiis, nauci non erit. *Id. Truc.* 2, 7, 50. tympanotribam Amas, hominem non nauci? *Id. Bacch.* 5, 1, 16. hoc servum meum non nauci facere esse ausum?

*NAUCYDES, is, insignis caelator vel statuarius. *Plin.* 34, 8. *B. A.*

NĀVĒ, adv. idem quod naviter. *Pl.* ap. *Fest.* in *Navus.* Nave agere oportet quod agas, non ductarie. V. DUCTĀRIE. Agnoscitur etiam a *Charis.* 1, 88. et *Diomed.* 1, 402.

*NAVECTABE, opp. Aethiopiae. *Plin.* 6, 30. *B. A.*

NAUFRĀGĀLIS, e, adj. naufragiosus, ut Capraria naufragalis, ap. *Capell.* 6, 206. quam insulam naufragiis insidiosam dicit *Plin.* 3, 5, 11.

NAUFRĀGĬOSUS, a, um, adj. naufragiis frequens, procellosus. *Sidon. ep.* 4, 12. Naufragioso pelago conformis est motus animorum.

NAUFRĀGĬUM, ii, n. *ναυαγία*, fractio, vel submersio navis. *Cic. Fam.* 16, 9. Qui cupide profecti sunt, multi naufragia fecerunt. *Id. Dejot.* 9. Cum esset ei nunciatum, Domitium naufragio periisse. *Caes. B. C.* 3, 27. Tempestas naves affiixit, ita ut ad unam omnes eliderentur, et naufragio interirent. *Sen. Herc. Oet.* 118. naufragium pati. *Sall.* in *ep. Mithrid. med.* Naufragiis militum optimos cum classibus amisi. *Suet. Ner.* 34. Solutilem navem, cujus vel naufragio, vel camerae ruina periret, commentus est. *Petr. Sat.* 115. Cibis naufragio corruptis utcumque curati. *Tac. A.* 14, 3. Naufragio interceptus. *Flor.* 3, 10. *med.* Improbam classem naufragio castigavit Oceanus. *Plin.* 3, 5, 11. Capraria insidiosa naufragiis. ℙ Item ipsa tempestas, unde naufragium fit. *Lucr.* 2, 552. naufragiis magnis multisque coortis, Disjectare solet magnum mare transtra, guberna, Antemnas, proram, etc. ℙ Metaphorice est ruina, calamitas, clades, exitium, damnum, jactura, eversio fortunarum. *Cic. Rab. perd.* 9. Nec tuas unquam rationes ad eos scopulos appulisses, ad quos Sex. Titii afflictam navem, et in quibus C. Deciani naufragium fortunarum videres. *Plin. Pan.* 66. Erant sub oculis naufragia multorum, quos, insidiosa tranquillitate provectos, improvisus turbo perculerat. *Val. Max.* 8, 1. *n.* 12. Inter maximos et gravissimos infamiae fluctus emersit, tanquam fragmentum naufragii, leve admodum genus defensionis amplexus. *Cic. Phil.* 12, 8. Qui ex naufragio luculenti patrimonii ad haec Antoniana saxa projectus est. *Id. Fam.* 1, 9. *in.* Naufragia rei familiaris. *Flor.* 1, 13. *f.* Cum Gallica gens per Italiam naufragia sua latius traheret, *h. e.* clades et ruinas, a Camillo fusa et fugata. *Id.* 4, 11. Immensa classis, naufragio belli facto, toto mari ferebatur. *Firm. Math.* 6, 12. Pudoris existimationisque naufragium. ℙ De ipso homine naufrago, et de ipsis rebus naufragio disjectis. *Cic. Phil.* 13, 2. Addite illa naufragia Caesaris amicorum, Barbas Cassios, Barbatios, Polliones: addite Antonii collusores, et sodales, etc. *Id. Sex.* 6. *f.* Colligere naufragium reipublicae. *Ov. Pont.* 1, 2, 62. Cum subit, Augusti quae sit clementia, credo, Mollia naufragiis litora posse dari; et *ib.* 2, 9, 9. Excipe naufragium non duro litore nostrum. *Sil.* 10, 323. Sic ratis, illisit scopulis ubi nubifer Eurus, Naufragium spargens operit freta. ℙ *Naufragii tabula*, metaphorice est perfugium, solatium in calamitate. *Cic. Att.* 4, 18. Perspice aequitatem animi mei, et cum Caesare suavissimam conjunctionem: haec enim me una ex hoc naufragio tabula delectat. ℙ *Aliorum naufragia ex terra intueri*, proverbii speciem habet ap. *eund. Att.* 2, 7. *f.* h. e. in tuto positum videre aliorum pericula. Sic *Luer.* 2, 1. Suave, mari magno, turbantibus aequora ventis, E terra magnum alterius spectare laborem. ℙ Illud quoque proverbium est, *naufragium in portu facere*, ap. *Quint. decl.* 12, 23.

NAUFRĀGO, as, n. 1. *ναυαγέω*, naufragium facio. *Petr. fragm. Trag.* 76. *Burm.* Omnes naves naufragarunt. *Sidon. ep.* 4, 21. Quo plus industrius quisque aequor frequentat, hoc minus naufragat.

NAUFRĀGUS, a, um, adj. *ναυαγὸς*, qui navem fregit, ut *Ter.* loquitur *Andr.* 1, 3, 17. et naufragium passus est. Est per syncopen a *navifragus*, quo utuntur poetae. *Cic. Pis.* 19. Marium Africa devicta expulsum et naufragum vidit. *Virg. G.* 3, 541. genus omne natantum Litore in extremo, ceu naufraga corpora, fluctus Proluit. *Ov. Her.* 2, 16. Mersa foret cana naufraga puppis aqua. *Sen. Troad.* 1031. tabulaque litus Naufraga spargi. *Tac. A.* 14, 11. Mulier naufraga. ℙ Absolute. *Cic. Inv.* 2, 51. Naufragum quendam natantem, et manus ad se tendentem animadverterunt. *Sen. Ben.* 3, 9. Dare naufrago tabulam. *Juven.* 14, 301. mersa rate naufragus assem Dum rogat, et picta se tempestate tuetur. ℙ Translate est qui honorum jacturam fecit, qui decoxit, calamitosus, perditus. *Cic. Cat.* 2, 11. Contra illam naufragorum ejectam ac debilitatam manum, florem totius Italiae, ac robur educite; et *Sull.* 14. Ut aliquis patrimonio naufragus. ℙ Active est navem frangens, naufragium inferens. *Hor. Od.* 1, 16, 10. Mare naufragum. *Ov. Fast.* 4, 500. Et vos Nisaei, naufraga monstra, canes. *Val. Fl.* 1, 584. naufraga tempestas. *Tibull.* 2, 4, 10. unda. *Sil.* 17, 635. Syrtis.

NAUFŪLAX, et

NAUFYLAX. V. NAUPHYLAX.

NĀVĬĀ, ae, f. alveus ex uno ligno exsculpto in modum navis, quo utuntur in vindemia. *Festus. Mela* 3, 7. *med.* Arundinum fissa internodia, velut navia, binos, et quaedam ternos etiam vehunt. ℙ Item scapha, linter. V. CAPUT. ℙ Adjective *Navia ficus* Romae fuit in comitio eo loci, ubi Attius Navius augur, cum cotem novacula secuisset, defossis cote et novacula, ficum sevit, quae, complures alias germinando, diu duravit, promissumque est ab haruspicibus, tamdiu libertatem populi R. mansuram, quamdi illa viruisset. *Festus.* V. et *Plin.* 15, 18, 20.

NĀVĬCELLA, ae, f. dimin. navis. *Mart. Dig.* 33, 7, 17. Instrumento piscatorio contineri Aristo ait navicellas, quae piscium capiendorum causa paratae sunt. In ed. *Torrent.* est *naucellas.* V. tamen NAUCULA.

NĀVĬCŬLA, ae, f. *πλοιάριον*, parva navis, qua vel in mari, vel in flumine circumvehimur. *Cic. Acad.* 4, 48. Nos ad naviculas nostras descendimus. *Id. ad Quir.* 8. Parva navicula trajectus in Africam.

NĀVĬCŬLĀRĬA, ae, f. *ναυτιλία*, ars negotiandi, et quaestum faciendi ex navigatione, vel navem

locando. *Cic. Verr.* 2, 5, 18. Navicularium te, cum Romam venisses, esse facturum.

NĀVĬCŪLĀRIS, e, adj. ad navicularium pertinens. *Hermog. Dig.* 50, 4, 1. Munerum civilium quaedam sunt patrimonii, alia personarum. Patrimonii sunt munera rei vehicularis, item navicularis, etc.

NĀVĬCŪLĀRĬUS, a, um, adj. ad navicularium pertinens. *Impp. Valent. et Valens Cod. Theod.* 13, 5, 12. Navicularii oneris munus. *Impp. Arcad. et Honor. Cod.* 11, 2, 3. Navicularia functio. *Inscr.* ap. *Mur.* 984, 1. Navicularius portitor.

NĀVĬCŪLĀRĬUS, ii, m. *ναυκληρος*, idem qui nauclerus. *Cic. Fam.* 16, 9. *f.* Si poteris, cum Mescinio: si minus, cum honesto aliquo homine, cujus auctoritate navicularius moveatur. *Id. Att.* 9, 3. *f.* Audita navicularii hominis liberalitas est. *Id. Verr.* 2, 2, 55. Aratores, mercatores, navicularii, *h. e.* qui navi mercaturam exercent, vel navim ad transferendas merces locant; item qui publicas species, et annonam mercede convehunt. *Inscr.* ap. *Grut.* 449, 6. Collegium navicularium. [**Tac. A.* 12, 55. Vim in mercatores et navicularios audebant.]

NĀVĬCŪLĀTOR, oris, m. idem ac navicularius. *Cic. Manil.* 5. Majores vestri saepe, mercatoribus ac naviculatoribus injuriosius tractatis, bella gesserunt.

NĀVĬCŪLOR, aris, dep. 1. *πλέω*, navicula vehor. Per syncop. est *naviclor*, quo usus *Mart.* 3, 20. Piger Lucrino naviclatur in stagno. Al. leg. *nauculatur*.

NĀVĬFRĀGUS, a, um, adj. *ναυαγὸς*, navem frangens, naufragium inferens. Vox poetica. *Virg. A.* 3, 553. navifragum Scylaceum. *Ov. Met.* 14, 6. fretum. *Stat. Th.* 5, 415. dextrasque obtorquet in undas Proram, navifragis avidam concurrere saxis.

NĀVĬGĀBĬLIS, e, adj. *πλώϊμος, πλωτὸς*, qui navigari potest. *Liv.* 38, 3. *f.* Navigabilem amnem opportunum ad comportanda, quae usui sint. *Id.* 35, 44. Simul primum anni tempus navigabile praebuisset mare. *Tac. A.* 15, 42. Fossa navigabilis; et 13, 53. Sublatisque itinerum difficultatibus, navigabilia inter se occidentis, septentrionisque litora fierent. Adde *Plin.* 6, 29, 33.

NĀVĬGANS, antis, part. a *navigo:* navigator, *πλώτωρ*. *Cic. Off.* 3, 23. Quod perventum sit eo, quo sumpta navis est, non domini est navis, sed navigantium. *Petr. Sat.* 107. Nec omen, nec legem navigantium noverant. *Plin.* 6, 29, 34. Fons expetitus navigantibus. *Mart.* 3, 64. Sirenas, hilarem navigantium poenam.

NĀVĬGĀTĬO, onis, f. *πλεύσις, πλόος, πλοῦς*, actus navigandi, cursus maritimus, navis vectio. *Cic. Fam.* 13, 68. Ex tuis litteris cognovi cursus navigationum tuarum. *Id. Sen.* 19. *extr.* Aliquando in portum ex longa navigatione venire. *Id. Q. Fr.* 2, 6. Primam navigationem, dummodo idonea tempestas sit, ne omiseris; et *ib. f.* Ajebant, te prima navigatione transmissurum. *Id. Fam.* 16, 4. Te neque navigationi, neque viae committas, quod plane valeas. *Hirt. B. Alex.* 69. Difficultas itinerum ac navigationum; et *ib.* 28. Celeriore fluminis navigatione usus est. *Tac. H.* 2, 81. Celeri navigatione properare. *Id. A.* 2, 8. Secunda navigatio; et *H.* 4, 49. Prospera navigatione praevenire aliquem. *Id. A.* 2, 53. Adversam maris navigationem perpessus. *Just.* 36, 3. Lacus navigationis patiens. *Plin.* 37, 8, 32. Insulam a continente diei navigatione abesse. *Id.* 24, 6, 19. Navigatio Aegyptia, *h. e.* qua Aegyptus petitur. *Id.* 2, 67, 67. Circumvectus a Gadibus ad finem Arabiae, navigationem eam prodidit scripto.

NĀVĬGĀTOR, oris, m. nauta, qui navigat. *Quint.* 5, 10. *med.* Rusticus, forensis, negotiator, miles, navigator, medicus aliud atque aliud efficiunt. *Id. decl.* 12, 23. Infelix navigator es, et cujus votis aurae non respondent.

NĀVĬGĀTUS, a, um, part. a *navigo: πεπλευσμένος*, navi decursus. *Tac. G.* 34. Lacus immensi Romanis classibus navigati. *Plin.* 2, 67, 67. Oceanus majore ex parte navigatus. *Id.* 36, 15, 24. *n.* 2. de Roma: Urbs pensilis, subterque navigata.

NĀVĬGER, a, um, adj. *πλοιοφόρος*, naves gerens, navigabilis. *Lucr.* 1, 3. Quae mare navigerum, quae terras frugiferentes Concelebras. *Mart.* 12, 99. de Baeti: cui rector aquarum Albula navigerum per freta pandit iter. ℙ *Navigera similitudo*, species piscis navium modo vehentis aliquid. *Plin.* 9, 30, 49. Navigeram similitudinem et aliam (praeter eam, quam descripsit *in fin. cap. praeced.*, de nautilo verba faciens) in Propontide visam sibi prodidit Mucianus: concham esse acatii modo carinatam, inflexa puppe, prora rostrata: in hac condi nauplium, animal sepiae simile, etc. V. NAUPLIUS.

NĀVĬGĬŎLUM, i, n. *πλοιάριον*, parvum navigium, navicula. *Lentulus* ad *Coss. Praett. etc. Fam.* 12, 15. *med.* Nos vix ipsi singulis cum navigiolis reciperemur. *Hirt. B. Afr.* 63. Ipse navigiolum parvum conscendit.

NĀVĬGĬUM, ii, n. *πλοῖον*, omne genus navis, quo aqua iter facimus. *Cic. N. D.* 2, 60. *med.* Magnos usus affert arborum confectio ad navigia facienda. *Id. Or.* 3, 46. Quid tam in navigio necessarium, quam latera, carinae, prora, puppis, antemnae, vela, mali? *Id. Att.* 15, 11. *f.* Navigium dissolutum, vel potius dissipatum. *Id. Acad.* 4, 31. *med.* Proficisci probo navigio, bono gubernatore, ac tranquillitate; et *Att.* 16, 4. *f.* Navigium luculentum; et *ib.* 1. Navigia minuta. *Virg. G.* 2, 107. Aut ubi navigiis violentior incidit Eurus. ℙ Prov. est illud *Livii* 44, 22. *med.* Qui in eodem velut navigio participes sunt periculi. V. NAVIS. ℙ *Navigii* appellatione etiam rates continentur, teste *Ulp. Dig.* 43, 11, 1. *med.* ℙ Significat etiam ipsam navigationem; est enim a *navigo*, h. e. *navim ago. Scaev. Dig.* 45, 1, 122. In omnes navigii dies; et *paulo post:* Quasi perfecto navigio. *Ulp. l. c.* Ait praetor *iterque navigio:* hoc pro navigatione positum est. *Rutil. Itin.* 1, 541. Tempora navigii clarus reparaverat Eurus. Al. leg. *navigiis. Lucr.* 5, 1004. Improba navigii ratio tum caeca jacebat.

NĀVĬGO, as, avi, atum, a. 1. proprie significat *navim agere. Ulp. Dig.* 4, 9, 1. Nautae appellantur omnes, qui navis navigandae causa in navi sunt. ℙ Hanc vim universim habet, quandocumque refertur ad nautas, naucleros, navarchos, gubernatores. Hi enim dicuntur navem agere, vel agi jubere. Saepissime tamen refertur ad eos omnes, qui navi vehuntur, *πλέω*. *Cic. Dom.* 10. Cum ipse plenissimis velis navigares. *Id. Fam.* 16, 7. Cum per anni tempus navigare poteris, ad nos veni. *Caes. B. G.* 4, 23. Nactus idoneam ad navigandum tempestatem. *Suet. Tib.* 13. Rhodum navigaturus. *Lucan.* 4, 134. Sic Venetus stagnante Pado, fusoque Britannus Navigat Oceano. *Cic. Fl.* 14. Hac classe Crassus ab Aeno in Asiam, his navibus Flaccus ex Asia in Macedoniam navigavit. *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 5. Cum ab Aegina Megaram versus navigarem. *Hor. Sat.* 2, 3, 166. Naviget Anticyram. *Cic. N. D.* 3, 34. Dionysius navigabat Syracusas. *Plin.* 26, 8, 28. Navigare ad Phasin. *Quint.* 4, 2. *med.* e portu, *h. e.* solvere. *Cic. Inv.* 2, 51. in alto. *Quint.* 10, 2. ratibus. *Sall. or. Cottae ad pop.* classe minore, quam antea. [*Cum his recte videntur conjungi ista, quae Noster infra sejunctim posuerat:] *Cic. Verr.* 2, 5, 31. Quo tempore ceteri praetores obire provinciam consueverunt, aut etiam in tanto praedonum metu et periculo ipsi navigare, i. e. navim conscendere, classem ducere. *Ter. Andr.* 3, 1. *f.* Nunc hujus periclo fit: ego in portu navigo, i. e. absum a periculo, in tuto sum. [*Comp. *Ruhnk. Pl. Merc.* 4, 8, 49. res est in portu: coll. *Erasmi adag.*] ℙ Non raro ipsa navis *navigare* dicitur. *Cic. Fl.* 14. Utrum ista classis cursu et remis, an sumptu tantum et litteris navigarit; et *ib.* 13. Pompejo auctore decrevimus, ut classis in Italia navigaret; et *Ov. A. Am.* 2, 9. mediis tua pinus in undis Navigat. *Id. Fast.* 2, 864. Naviget hinc alia jam mihi linter aqua. *Ulp. Dig.* 47, 5, 1. Qui adhibentur, ut navis naviget, hoc est nautae. ℙ Item ipsae merces, quae navi feruntur. *Id. ib.* 22, 2, 1. Interest, utrum etiam ipsae merces periculo creditoris navigent. ℙ Commode *navigare bellum* dicitur, cum classis navigat bellum illatura. *Cic. Manil.* 12. Quam celeriter, Cn. Pompejo duce, belli impetus navigavit. *Flor.* 2, 2. *med.* Regulo duce, jam in Africam navigabat bellum. Sic *ib.* 8. Ut cum terrarum orbis situ ipse victoriarum ordo navigaret. ℙ Pro natare. *Ov. Her.* 19, 47. jam certe navigat, inquam: Lentaque dimotis brachia jactat aquis. ℙ De ipso mari. *Manil.* 5, 583. de bellua marina: circumsonat aequor Dentibus, inque ipso rapidum mare navigat ore, *h. e.* exundat, fluctuat: tanta aquarum vis latum illum rictum intrat, et exit. ℙ [*Transitivae significationis exempla, quae *Forc.* ceteris immiscuerat, sunt ista:] *Cic. Fin.* 2, 34. Cum Xerxes, Hellesponto juncto, Athone perfosso, maria ambulavisset, terramque navigasset. Haec quidem expressa sunt ex illis *Isocr. Pan.* 21. *ὥστε πλεῦσαι μὲν διὰ τῆς ἠπείρου, πεζεῦσαι δὲ διὰ τῆς θαλάττης, τὸν μὲν Ἑλλέσποντον ζεύξας, τὸν δὲ Ἄθω διορύξας. Virg. A.* 1, 71. Gens inimica mihi Tyrrhenum navigat aequor. *Suet. Claud.* 1. Oceanum septentrionalem primus Romanorum ducum navigavit. [*Adde *Ov. Met.* 15, 50. ventisque favent ibus aequor Navigat Jonium.] ℙ Passive. *Plin.* 2, 67, 67. Totus hodie navigatur occidens: septentrionalis vero oceanus magna ex parte navigatus est. ℙ Impersonaliter. *Cic. Fam.* 16, 7. Iis enim ventis istinc navigatur. (Adde *ib.* 13. *f.*) *Plin.* 6, 26, 30. Si Tigri navigetur. ℙ In illo *Sall. Cat.* 2. Quae homines arant, navigant, aedificant, virtuti omnia parent: v. *navigant* est navigando, et merces mari convehendo comparant. [*V. *Kritz.* ad h. l.]

*NĀVILUBĬO, fluvius Hispaniae Tarraconensis, in Gallicia. *Plin.* 4, 20. *B. A.*

NĀVIS, is, f. *ναῦς*, machina e ligno, qua per mare, flumen, lacumve iter facimus: a voce Graeca allata. Dicitur fere de navigio majori, interdum etiam de cymba, lintre, scapha, et hujusmodi. *Cic. Att.* 4, 20. E Pompejano navi advectus sum in Luculli nostri hospitium. ℙ Multas navium appellationes collegerunt *Gell.* 10, 25. et *Non.* 13. ℙ Earum aliae sunt apertae, aliae tectae, seu constratae, sunt longae, onerariae, bellicae, rostratae, maritimae, fluviatiles, tabellariae, speculatoriae, praedatoriae, actuariae, piscatoriae, vectoriae, etc. de quib. V. ss. ll. ℙ Nave primus in Graeciam ex Aegypto Danaus advenit: antea ratibus navigabatur, inventis in mari Rubro. Reperiuntur, qui, Mysos et Trojanos priores excogitasse in Hellesponto, putent. *Plin.* 7, 56, 57. *f.* ℙ *Navium tutela* erat picta, vel ficta Dei, vel herois alicujus imago, in puppi collocata, nautarum et vectorum praecipua religio, cui supplicabant, cujus opem auxiliumque tempestatum procellis jactati implorabant, quamque, si quid mali ominis esset commissum, variis ritibus expiabant. *Val. Fl.* 1, 301. Visa coronatae fulgens tutela carinae Vocibus his instare duci. *Id.* 8, 202. de ead.: Puppe procul summa vigilis post terga magistri Haeserat auratae genibus Medea Minervae. *Ov. Trist.* 1, 10, 1. Est mihi, sitque precor, flavae tutela Minervae Navis, et a picta cassside nomen habet. *Id. Her.* 16, 112. Accipit et pictos puppis aduncа Deos. *Pers.* 6, 29. jacet ipse in litore, et una Ingentes de puppe Dei. ℙ Earundem vero insigne, *παράσημον*, erat simulacrum sive Dei, sive herois, seu virtutis alicujus, vel animalis, *πρότομή*, vel cujuscumque tandem rei imago, in prora semper constituta, unde naves nomen accipiebant. *Prop.* 4, 6, 49. Quodque vehunt prorae Centauros saxa minantes. *Virg. A.* 10, 157. Aeneia puppis Prima tenet, rostro Phrygios subjuncta leones. *Inscr.* ap. *Mur.* 780, 5. Trireme Marte; et 834, 5. Trireme Venere; et 876, 3. Trireme Spe; et 862, 3. Trireme Tauro; et 870, 7. Quadrireme Pado; et 841, 4. Trireme Athenis. ℙ Ap. Phoenices tamen, et Graecos Deorum simulacra, quae et navium insignia erant, in prora collocata fuisse, ostendit *Dav. Ruhnk.* in *Dissert. de tutel. et insign. navium* 3. ℙ Locutiones huc pertinentes sunt hae praecipue. *Cic. Verr.* 2, 5, 17. Navem maximam, triremis instar, palam aedificatam sumptu publico, etc. *Tac. A.* 14, 29. Naves fabricatur plano alveo adversus breve litus et incertum. *Cic. Sen.* 20. Navem construere. *Caes. B. C.* 1, 26. adornare. *Id. B. G.* 5, 1. armare; et *ib.* 4, 31. reficere. *Colum.* 4, 3. instruere armamentis. *Virg. A.* 4, 398. deducere litore: et absolute eod. sensu 3, 71. et *Caes. B. G.* 5, 23. deducere. *Liv.* 28, 17. *extr.* deducere in aquam. *Id. ib.* 7. moliri ab terra. *Caes. B. C.* 1, 57. ex portu educere. *Virg. A.* 1, 555 et 577. et *Caes. B. G.* 5, 11. subducere. *Petr. Sat.* 101. deducere in portum. *Caes. B. G.* 4, 29. subducere in aridum. *Hor. Ep.* 2, 1, 114. Navem agere ignarus navis timet: *γνώμη*. *Ov. R. Am.* 285. et *Caes. B. C.* 3, 6. Navem solvere. (Ap. *eund. Caes. B. G.* 4, 28. ipsa etiam navis solvere dicitur, cum discedit a litore.) *Nep. Ann.* 7. conscendere. *Phaedr.* 4, 21. ascendere. *Cic. Att.* 13, 21. appellere ad aliquem locum. *Curt.* 4, 2. appellere litori. *Liv.* 28, 17. applicare terrae. *Ter. Andr.* 1, 3, 17. frangere. *Quint.* 4, 1. *med.* impingere. *Tac. H.* 4, 79. deprimere; et *Cic. Or.* 1, 38. in portu evertere. *Id. ib.* et *Pis.* 9. gubernare, et salvam in portu collocare. *Caes. B. G.* 4, 25. remis incitare. *Pl. Bacch.* 2, 3, 57. statuere, *h. e.* sistere. *Ter. Heaut.* 1, 2, 9. et *Caes. B. G.* 4, 26 et 27. E navi egredi. *Caes. ib.* 25. desilire; et *ib.* se projicere. *Hor. Ep.* 2, 2, 200. Nave ferri. *Cic. N. D.* 3, 37. In navi vehi. *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 12. Navi Piraeeum advectus sum. *Caes. B. G.* 4, 25. transportare aliquid; et *ib.* 37. Ex navibus milites exponere. *Hor. Od.* 1, 6, 3. Navibus rem gerere, *h. e.* maritimis expeditionibus. *Cic. Planc.* 39. Navis secundis ventis cursum suum tenens. *Phaedr.* 4, 21. de Simonide: Ascendit navem, quam tempestas horrida Simul et vetustas medio dissolvit mari. ℙ Interdum navis est in obscenis, pars nempe, qua feminae sunt. *Pl. Men.* 2, 3, 51., *Mil.* 3, 3, 46. et *Rud.* 2, 3, 24. et *Macr. Sat.* 2, 5. *f.* *κῆπος Ἀφροδίτης*. V. *Lips. epistolic. quaest.* 5, 3. ℙ Allegorice. *Cic. Fam.* 12, 24. Quamobrem, mi Quinte, conscende nobiscum, et quidem ad puppim. Una navis est jam bonorum omnium: quam quidem nos damus operam, ut rectam teneamus: utinam prospero cursu. Sed quicumque venti erunt, ars nostra certe non aberit. [**Id. Sext.* 20. navis reip. fluctuans in alto tempestatibus seditionum ac discordiarum.] ℙ *In eadem navi esse*, prov. in eodem cum aliis periculo versari. *Cic. Fam.* 12, 5. Tibi, etsi ubicumque es, in eadem es navi, tamen, etc. V. NAVIGIUM. ℙ *Navem perforare, qua ipse naviget*, proverbio item dicitur is, qui, ut aliis malum creet, se ipse laedit. V. l. *Cic.* ap. *Quint.* in PERFORO. ℙ *Navem mortuo applicare*, aliud prov. de sero auxilio, ap. *Quint. decl.* 12, 23. Etrusci dicunt *il soccorso di Pisa*. Simile est illud *ib.* Medicina mortuorum sera est. ℙ *Navibus et quadrigis petere aliquid*, aliud prov. omni conatu et studio, velis remisque, manibus pedibusque. *Hor. Ep.* 1, 11, 28. navibus atque Quadrigis petimus bene vivere. ℙ Ap. *Apic.* 6, 9. *navis* est venter pullorum gallinaceorum, navis, aut carinae figura similis. ℙ In quarto et sexto casu duplicem habet positionem, in *e*, et in *i:* et quidem in *i* fre-

quentius praesertim in ablativo, ut ex allatis exemplis videre est, et alibi in Latinis scriptoribus passim occurrit. [*V. *Drak.* ad *Liv.* 25, 30, 7.]

[NĂVĬSALVĬĂ, ae, f. hoc nomine fuit appellata, et quasi Dea Romae culta, Claudia Quinta virgo Vestalis, Appii Claudii neptis, quae ann. U. C. DXLIX. navim simulacrum Matris Deum e Pessinunte translatum vehentem, per adversum Tiberim sola adduxit, ut narrat *Liv.* 29, 14., utque patet ex insigni marmore anaglyptico et litterato ap. *Maff. Mus. Ver.* 252, 4., et ex nummo Faustinae senioris ap. *Venut. Mus. num. Alban.* T. 1. tab. 27. *n.* 3. Hujus virginis Vestalis statua, in vestibulo templi Matris Deum posita et consecrata, bis ea aede incendio consumpta, in sua basi flammis intacta stetit, ut constat ex *Tac. A.* 4, 64. et *Val. Max.* 1, 8. *n.* 11., quamque sedentem, velatam, et simpulum dextra porrigentem videre est in nummo ap. *Morell. Num. fam. Rom.* in *G. Claudia tab.* 2. *n.* 3. *Inscr.* ap. *Maff. l. c.* Matri Deum, et Navisalviae voto suscepto Claudia Syntyche DD. Alia ap. *Clem. Cardinal. Iscriz. Velit.* p. 5. Matri Deum, et Navisalviae Q. Nunnius Telephus magister collegii cultorum ejus de suo DD. Consule et *Ov. Fast.* 4, 305. et sqq., *Cic. Har. resp.* 13. et *Coel.* 14., *Sil.* 17, 33. et *Lactant.* 2, 7. *F.*]

NĂVĬTĂ, ae, m. *ναύτης*, idem quod *nauta:* et est fere poeticum. *Festus* docet, dici secundum incorruptam consuetudinem: et ex eo factum *nauta* per syncopen, quo nunc utimur. Alii dicunt, *nauta* esse primitivum, a Graeco *ναύτης:* ex eo per epenthesin factum esse *navita*, quo fere poetae utuntur. *Pl. Men.* 2, 1, 1. Nulla est voluptas navitis major, quam quando ex alto procul terram conspiciunt. *Petr. Sat.* 121. vix navita Porthmeus Sufficiet simulacra virum traducere cymba. *Prop.* 2, 1, 43. Navita de ventis, de tauris narrat arator. Adde *Virg., Hor., Catull., Ov., Tibull.* etc. Adde etiam *Gell.*, qui prosa oratione non semel usurpat 16, 19. et *Appul. Met.* 6., item *Cat.* ap. *Fest.* Navitae quod secum portaverant vinum atque oleum, usus tantum eo sum.

NĂVĬTAS, atis, f. *σπουδή, ἐπιμέλεια*, auxilium, diligentia in adjuvando. *Cic. Fam.* 10, 25. Istam operam tuam, navitatem, animum in rempubl. celeritati praeturae anteponendam censeo. Est qui legit *operam tuam navatam.*

NĂVĬTER, adv. *ἐπιμελῶς, σπουδαίως*, diligenter, strenue, nave, gnaviter: a *navus. Cic. Fam.* 5, 12. Qui semel verecundiae fines transierit, eum bene et naviter oportet esse impudentem. *Gell.* 15, 4. In provincia naviter versari. *Sisenn.* ap. *Charis.* 2, 185. Quid nunc os tuum scalpis? quid tergiversaris, nec bene naviter is? ℙ Pro omnino, perfecte. *Lucr.* 1, 524. Alternis igitur nimirum corpus inani Distinctum est, quoniam nec plenum naviter exstat, Nec porro vacuum.

[NĂVĬTĬES, ei, f. industria, diligentia. *Gloss. Philox.* Navities, *ἀρετή. F.*]

*NAVĬUS, i, m. nomen proprium virorum R. ℙ Attus Navius, augur. *Liv.* 1, 36. ed. *Drak.* ubi ed. *Gronov.* habet *Accius Nav. Attius Navius* est *Cic. N. D.* 2, 3. et *Div.* 1, 17. ed. *Ernest.* itemque *Val. Max.* 1, 4. ed. *Torrent. Attus Navius* audit *Plin.* 15, 18. ed. *Hard.* Is est, qui novacula cotem praecidit. ℙ *Navius, a, um*, V. NAVIA, ae, f. *B. A.*

NAULĬĂ. V. NABLIA.

*NAULOCHA. V. v. sq. *B. A.*

*NAULOCHUS vel Naulochum, i, n. (i. e. portus, Gr. *ναύλοχος* et *ναύλοχον,*) opp. Locridis. *Plin.* 4, 3. ℙ Aliud, in Sicilia, prope Pelorum promontorium. *Suet. Aug.* 116. *Naulocha* audit *Sil.* 14, 265. ℙ Fuit et Naulochos (us) insula Cretae adjacens. *Plin.* 4, 12. ℙ Denique Naulochum promontorium fuit in Bithynia. *Id.* 5, 32. *B. A.*

NAULUM, i, n. *ναῦλον*, merces, quae a vectore solvitur ei, qui navem exercet. *Juven.* 8, 97. furor est, post omnia perdere naulum. *Paul. Dig.* 30, 39, 1. Idem in operis servorum, vel vecturis jumentorum, vel naulis navium dicendum. *Ulp. ib.* 20, 4, 6. Ut merces salvae fiant, vel ut naulum exsolvatur.

*NAUMACHAEI, orum, populi Arabiae. *Plin.* 6, 28. ed. *Hard.* ubi pro *Naumachaeorum* in ed. *Elzev.* reperitur *Macae; horum. B. A.*

NAUMACHĬĂ, ae, f. *ναυμαχία*, pugna navalis: a *ναῦς*, navis, et *μάχη*, pugna. Dicitur fere de ludicris pugnis, quae aut arte collecta aqua, aut in stagno lacuve aliquo, spectaculi loco edebantur. *Suet. Claud.* 21. *med.* Emissurus Fucinum lacum, naumachiam ante commisit. *Id. Ner.* 12. Exhibuit et naumachiam, marina aqua innantibus belluis. *Id. Caes.* 44. Naumachiae spectaculum edere. *Mart. Spect.* 28. *extr.* Hanc norint unam saecula naumachiam. ℙ Metonymice est ipse locus, in quo navalis pugna editur. *Suet. Tit.* 7. Edidit et navale proelium in veteri naumachia. Adde *Tib.* 72. et *Dom.* 5. et *Front. Aquaed.* 22. Hujusmodi naumachiae quinque vel sex Romae fuere in regione XIV. Transtiberina, ut est ap. *Publ. Victor.* ℙ *Serv.* ad *A.* 5, 114. docet, Romanos Punico bello primo naumachiam ad exercitium instituisse, postquam cognoverant, exteras gentes etiam navali certamine plurimum posse.

NAUMACHĬĂRĬUS, a, um, adj. ad naumachiam pertinens. *Plin.* 16, 39, 74. et *ib.* 75. *n.* 2. Naumachiarius pons. *Hard.* videtur ille, quo plures simul jungebantur naves, naumachiam editurae. ℙ *Naumachiarius, ii*, qui in naumachia pugnat. *Suet. Claud.* 21. *f.* Proclamantibus naumachiariis, ave imperator: morituri te salutant.

*NAUMACHOS vel Naumachus, i, f. *Ναύμαχος*, maris Aegaei insula. *Mela* 2, 7. *med. B. A.*

[NAUMACHUS, i, m. *ναυμάχος*, idem ac naumachiarius, qui in naumachia pugnat. *Not. Tir.* p. 77. Nauta, nauticus, naumachus, naumachia. *F.*]

NĂVO, as, avi, atum, a. 1. *σπουδάζω, προσέχω, διαπράττομαι*, strenue et diligenter ago: a *navus.* Alii ducunt a *navis*, et proprie dici ajunt de nautis, qui aliis auxilium praebent in navi vel e navali deducenda, vel in mari gubernanda: quo in ministerio multorum manibus, et magno labore opus est. *Cic. Fam.* 6, 1. *f.* Nemo est tam afflictus, qui si nihil aliud studeat, nisi id quod agit, non possit navare aliquid, et efficere. ℙ *Navare operam alicui (personae*, non *rei)* est praestare, exhibere, auxilium dare, adjuvare, operam conferre. *Cic. Fam.* 15, 12. Utinam potuissem, pro tuis amplissimis erga me studiis, tibi operam meam studiumque navare; et *ib.* 10, 25. Navare operam reipubl. *Id. Brut.* 81. *f.* Qui quia navarat miles operam imperatori, imperatorem se statim esse cupiebat. *Liv.* 7, 16. Fortiter in acie navare operam. *Id.* 28, 35. Cupere se, illi, populoque R. operam navare, ita ut nemo unus externus magis enixe adjuverit rem Romanam. *Cic. Or.* 2, 7. Jam mihi videor navasse operam, quod huc venerim. *Tac. A.* 3, 42. Navandae operae avidior. *Liv.* 9, 16. Ut ad reconciliandam pacem consuli opera navaretur. *Cic. Coel.* 28. *f.* Si me audiant, navent aliam operam, aliam ineant gratiam, in aliis se rebus ostentent. *Curt.* 7, 5. Ceteris gratiae actae, quod ad reliqua belli navaturos operam pollicebantur. [*Doederl. 1, 112. inter *operam dare* et *navare* hoc interesse docet, quod *navare op.* idem sit, ac gnaviter op. dare, sive, ut *Vell.* 2, 120., gnavam operam dare: illud autem pro interesse alicui rei dicatur.] ℙ *Navare opus* idem est. *Val. Fl.* 3, 144. ferro potius mihi dextera, ferro Navet opus. *Cic. Att.* 9, 11. Utinam aliquod in hac miseria reipubl. *πολιτικὸν* opus efficere, et navare mihi liceat. ℙ *Navare studium*, exhibere, praestare, adhibere. *Q. Cic. Petit. cons.* 5. Instituendi sunt cujusque generis amici, qui etiam si suffragandi studia non navant, tamen, etc. *Cic. Att.* 15, 4. *f.* Quam vellem, Bruto studium tuum navare potuisses! Sic *navare benevolentiam. Id. Fam.* 3, 10. *med.* Ut cum hic tibi satisfecerimus, istic quoque nostram in te benevolentiam navare possimus. ℙ *Navare rem publicam*, opera sua adjuvare. *Id. ib.* 9, 2. *f.* Si minus in curia atque in foro, at in litteris et libris, ut doctissimi veteres fecerunt, navare rem publicam, et de moribus ac legibus quaerere. Alii leg. *gnavare:* alii *juvare:* alii *reipublicae.* ℙ *Navare bellum*, strenue bellum gerere. *Tac. H.* 3, 25. Si Vespasiano bellum navaverint, Vespasianum rerum potiri. Sic *navare flagitium*, strenue perpetrare. *Id. ib.* 4, 59. Ceteros, ut quisque flagitium navaverat, praemiis attollit.

*NAVOS, opp. Aethiopiae. *Plin.* 6, 30. *B. A.*

NAUPACTOUS, a, um, adj. (ut *Myrtous, Lesbous, Arctous*) ad Naupactum pertinens, quae est urbs Aetoliae in ora sinus Corinthiaci, nunc *Lepanto. Ov. Fast.* 2, 43. Amphiaraides Naupactoo Acheloo. Al. leg. *Naupacteo*, aut *Naupactaeo.* Porro Achelous non ideo *Naupactous* denominatur, quia prope Naupactum sit, sed latiore quadam significatione, et a poetis saepe usurpata licentia. Est enim in Acarnaniae fine, qua Aetoliam tangit, in qua Naupactum situm est.

NAUPĒGĬĂRĬUS, ii, m. idem ac naupegus. *Inscr.* ap. *Spon. Miscell.* p. 67. Dianae collegium naupegiariorum.

NAUPĒGUS, i, m. *ναυπηγός*, qui naves fabricatur: a *ναῦς*, navis, et *πήγνυμι*, compingo. *Edict. Diocl.* p. 19. Naupego in navi maritima diurni Ж sexaginta: in navi amnica diurni Ж quinquaginta. Adde *Arcad. Aurel. Dig.* 50, 6, 6. et *Firm. Math.* 4, 7. *med.*

[NAUPHYLAX vel Naufylax vel Naufulax, ăcis, m. *ναυφύλαξ*, qui eas res custodiendas recipit, quas vectores secum afferunt, et in aliqua navis parte deponunt: differt a *diaetario*, qui eas tantum res asservandas curat, quae in navis cubiculo reponuntur. *Ulp. Dig.* 4, 9, 1. §. 3. Et sunt quidam in navibus, qui custodiae gratia navibus praeponuntur, ut *ναυφύλακες*, et diaetarii. Si quis igitur ex his receperit (*aliquod cujusquam salvum fore*), puto, in exercitorem dandam actionem, quia is, qui eos hujusmodi officio praeponit, committi iis permisit. *Inscr.* ap. *Donat.* 278, 5. L. Baebio Silvano veterano ex nauphylace Cl. Pr. Rav. N. Syr., etc. Alia ap. *Mur.* 831, 6. . . . Macer natione Bessus nauphylax IIII. Fortuna, etc.; et 851, 7. Aurelius Vitellius Mil. Cl. Pr. Mis. Nau. Fel. (lege naufyl.) IIII. Minerva.; et 1063, 6. . . . ex naufylace sibi, etc. Alia ap. *Donat.* 273, 2. Aurelio Marullo naufylaci IIII. Victoria, natione Cilix, etc. Alia ap. *Maff. Mus. Ver.* 349, 3. Antiherax nauf. IIII. Aug., etc. Alia ap. *Mur.* 2031, 6. Aur. Martinus naufular (lege *naufulax*) V. Victoria, etc. ℙ Scribitur et *năŏfylax*, quamvis *ναοφύλαξ* aliud significet; est enim a *ναός*, templum, et *φύλαξ*, custos, cum *ναυφύλαξ* sit a *ναῦς*, navis, et *φύλαξ*, custos. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 125, 3. C. Julio Maximo veterano ex naophylace, etc. Alia ap. *Labus. Diss. int. due epitaff.* etc. p. 11. L. Crespio Alexandro IIII. Tauro naofylaci, etc. *F.*]

*NAUPĬDĂME, es, f. *Ναυπιδάμη*, filia Amphidamantis, mater Augeae ex Sole. *Hyg. fab.* 14. *B. A.*

NAUPLĬĂDES, ae, m. Palamedes Nauplii filius. *Ov. Met.* 13, 310. Sed neque Naupliades facinus defendere tantum, Tamque patens valuit. *Id. Ib.* 261. Naupliadaeve modo, ficto pro crimine poenas Morte luas.

NAUPLĬUS, ii, m. filius Neptuni, et Amymones filiae Danai, Palamedis pater, rex Euboeae insulae. Ut mortem filii falsa Ulyssis accusatione oppressi ulcisceretur, decem illis annis, quibus Graeci in Troade immorati sunt, Graeciam universam peragrans, omnes fere uxores Graecorum principum adulterio polluit. Ita enim et familiis labem turpissimam inurebat, et futurum sperabat, ut principes illi in sua regna reversi cum adulteris decertarent, illorumque armis opprimerentur. Hinc adulterium Clytaemnestrae cum Aegistho, unde primo mors Agamemnonis, deinde ipsorum adulterorum: hinc quoque adulteria Aegiales uxoris Diomedis, etc. Multi igitur Graeciae principes, qui eo dedecore affecti fuerant, relicta patria, alii in alias regiones exsulatum abierunt. Cum vero Graeci eversa Troja in patriam redirent, illis tempestate laborantibus, ex Caphareo monte ignem ostendit, magnamque classis partem ad ignem, tanquam ad vicinum portum, adnavigantem in asperrimos scopulos pellexit, miserandoque perdidit naufragio. Sed cum intellexisset, Ulyssem, et Diomedem, quibus eas insidias potissimum struxerat, incolumes evasisse, doloris impatientia se ipsum in mare praecipitem dedit. *Prop.* 4, 1, 115. Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes, Et natat exuviis Graecia pressa suis. *Serv.* ad *A.* 11, 260., *Hyg. fab.* 116. ℙ Est etiam hoc nomine piscis sepiae similis, qui in concham, ludendi societate, se condit, et in ea veluti navigat. *Plin.* 9, 30, 49. Ita est appellatus a *ναῦς*, navis, et *πλέω*, navigo. V. NAVIGER.

*NAUPORTUM, i, n. opp. Pannoniae superioris. *Tac. A.* 1, 20. *Vell.* 2, 110. ℙ Fuit et fluvius, nomine *Nauportus*, oppido vicinus, cujus meminit *Plin.* 3, 18. ℙ Utrumque hodie audit *Laybach. B. A.*

*NAUPORTUS, i, m. V. v. praec. *B. A.*

*NAURA, orum, regio Asiae, ultra Hyrcanium mare. *Curt.* 8, 2. *B. A.*

NAUSCIT (quasi *naviscit*) de grano fabae dicitur, cum non dissimile navis formae sese aperit. *Festus.*

NAUSĔĂ, ae, f. *ναυτία*, Ionice *ναυσία, ναυτίησις*, stomachi ad vomitum ex gravi odore perturbatio et concitatio, quae navigantibus praecipue evenire solet. V. NAUSEO. *Cic. Fam.* 16, 11. Festinare te nolo, ne nauseae molestiam suscipias aeger. *Id. Att.* 5, 13. Navigavimus sine timore et nausea. *Sen. ep.* 53. Nausea me, segnis haec, et sine exitu, torquebat, quae bilem movet, nec effundit. *Cels.* 1, 3. Qui navigavit, et nausea pressus est. *Petr. Sat.* 103. Acclinatus lateri navis exonerabat stomachum nausea gravem. *Ov. R. Am.* 355. Illa tuas redolent, Phineu, medicamina mensas: Non semel hinc stomacho nausea facta meo. *Plin.* 26, 11, 69. Cruditates, quae nauseam faciunt. *Id.* 20, 21, 84. Liberare a nauseis; et *ib.* 23, 96. Nauseam sedare. *Id.* 27, 7, 28. arcere. *Id.* 8, 27, 41. restinguere. *Hor. Epod.* 9, 35. fluentem coercere. *Colum.* 6, 31. discutere. *Plin.* 20, 14, 54. Nauseas inhibere; et *ib.* 15, 57. sistere. *Id.* 23, 4, 50. Elaeomeli, sapore melleo, non sine nausea, alvum solvit. *Cato R. R.* 156. Ubi libido veniet nauseae, eumque apprehendet, decumbat, purgetque sese. ℙ Translate. *Mart.* 4, 37. Numeres oportet aliquid, ut pati possim. Quotidianam refice nauseam nummis. Audire gratis, Afer, ista non possum.

NAUSĔĂBĬLIS, e, adj. nauseam afferrens. *Coel. Aurel. Tard.* 3, 2. Oris humectatio nauseabilis.

NAUSĔĂBUNDUS, a, um, adj. nausea plenus. *Sen. ep.* 108. *f.* Gubernator in tempestate nauseabundus. Adde *ep.* 47. *med.*

NAUSĔĀTOR, oris, m. qui nauseat. *Sen. ep.* 53. Ulysses nauseator erat.

NAUSĔO, as, n. 1. *ναυτιάω*, nauseam habeo, vomo. Proprie is *nauseare* dicitur, qui navigando stomachum sibi turbari sentit, et ad vomitum provocari, ex agitatione navigii, ex sentinae graveolentia, etc. *Hor. Ep.* 1, 1, 93. conducto navigio aeque Nauseat, ac loculpes, quem ducit priva triremis. *Cels.* 1, 3. Si sine vomitu nauseavit, etc. *Cic.*

Fam. 12, 25. Antonium ructantem et nauseantem conjeci, etc. *Id. Phil.* 2, 34. Sudat, pallet: quidlibet, modo ne nauseet, faciat. ℙ Translate adhibetur in illo *Cic. N. D.* 1, 30. Quam bellum erat, Vellei, confiteri potius nescire, quod nescires, quam ista effutientem nauseare, atque ipsum sibi displicere! (*Manut.* mallet *tibi*,) *h. e.* effundere, eructare, evomere, ea nimirum dicendo, quae et audientibus et dicenti ipsi displiceant. Simile est illud *Phil.* 5, 7. In me absentem orationem ore impurissimo evomuit; et *Fam.* 12, 25. Ut omnem suum vinolentum furorem in me unum effunderet. ℙ Pro fastidire. *Phaedr.* 4, 6. *extr.* Hoc illis dictum est, si qui stulti nauseant, Et, ut putentur sapere, coelum vituperant. Al. leg. *qui stultitiam nauseant.*

NAUSĔOLA, ae, f. *μικρὰ ναυτία*, dimin. nauseae sensu proprio. *Cic. Att.* 14, 8. Nauseolam tibi tuam causam otii dedisse, facile patiebar.

NAUSĔOSUS, a, um, adj. *ναυτιώδης*, qui nauseam inducit. *Plin.* 26, 20, 38. Radice crassa, madida, nauseosa.

NAUSĪCAA, ae, et Nausicae, es, f. *Ναυσικάη*, filia Alcinoi Phaeacum regis, et Aretes, quae cum urbe exisset cum pedissequis suis, ivissetque ad flumen lotura vestes, vidit Ulyssem naufragum in litore sedentem nudum, arborum ramis circumtectum, cui oranti vestes dedit, et in regiam patris sui venire jussit, ut *Auson. Perioch. Odyss.* 6. narrat. *Gell.* 9, 9. *med.* Virgo Nausicaa ludibunda inter familiares puellas in locis solis, etc. *Mart.* 12, 31. Si mihi Nausicae patrios concederet hortos.

*NAUSIFĪCUS, a, um, adj. *Guil. Brito Phil.* 10, 448. Nausificus paedoris odor. *B. A.*

*NAUSIPHĀNES, is, m. *Ναυσιφάνης*, Teius, Democrati discipulus, Epicuri magister. *Cic. N. D.* 1, 26. ℙ Pyrrhonis auditorem vocat *Sext. Empir. adv. math. in.* V. *Laert.* 9, 69. et *Menag.* ad *Laert.* 10, 8. *B. A.*

*NAUSIPHŎUS, i, m. Ulyssis filius ex Circe. *Hyg. fab.* 125. *B. A.*

*NAUSTATHMOS vel Naustathmus, i, (*ναύσταθμος, ναύσταθμον*, portus,) Siciliae oppidum cum portu, medio inter Syracusas et Pachynum loco. *Plin.* 3, 8. ℙ Item portus Ioniae, juxta Phocaeam. *Liv.* 37, 31. *extr.* ℙ Et promontorium Cyrenaicae. *Mela* 1, 8. *B. A.*

NAUSTĪBŬLUM vocabant antiqui vas alvei simile: videlicet a navis similitudine. *Festus.* Putat autem *Scalig.* potius eo *ναύσταθμον*, h. e. navale, quasi navium stabulum, significari.

[NAUSUM, i, n. genus navigii Gallici. *Auson. ep.* 22. Ut nauso, aliave quavis navi usque ad oppidum praebita, frugis aliquantulum nostrae advehi possit; et *mox in carm.* Ut inde nauso devehat. *F.*]

NAUTA, ae, m. *ναύτης*, quicumque in navi adhibetur, ut eam agat. V. NAVITA. *Caes. B. G.* 3, 9. Naves aedificari in flumine Ligeri, remiges ex Provincia institui, nautas, gubernatoresque comparari jubet. *Id. B. C.* 3, 8. Eodem igne nautas, dominosque navium interfecit. *Cic. Fam.* 16, 9. *f.* Solent nautae festinare quaestus sui causa. *Hor. Sat.* 1, 1, 30. nautaeque, per omne Audaces mare qui currunt. *Ov. A. Am.* 1, 723. Candidus in nauta turpis color: aequoris unda Debet, et a radiis sideris esse niger.

NAUTĀLIS, e, adj. ad nautam pertinens. *Auson. Idyll.* 10, 223. Reddit nautales vitreo sub gurgite formas.

NAUTĔA, ae, f. *Opilius Aurelius* ap. *Fest.* dicit esse herbam granis nigris, qua coriarii utuntur. Ejus videri a nausea ductum nomen, quia nauseam facit. *Labeo* in *comment. jur. pontif.* ap. *eund.* ait esse rubidum quiddam, quo pontificum vestimenta quaedam colorant. *Non.* 1, 25. Nautea, inquit, est aqua de coriis, vel, quod est verius, aqua de sentina. *Pl. As.* 5, 2, 44. nauteam Bibere malim, si necessum est, quam illanc oculari er. *Id. Curc.* 1, 2, 5. omnium unguentum odor prae tuo nautea est. *Id. Cas. f.* hircus unctus nautea. ℙ Videtur etiam idem esse quod nausea, quae Graece *ναυτία*. *Paulus* in *Artemone* ap. *Fest.* Unguentum, quod naribus mulionum nauteam fecisset.

[NAUTICĀRIUS, ii, m. idem ac navicularius. *Inscr.* ap. *Fea, Fast. cons. n.* 40. L. Hortensius Gallus Quin*Quennalis* nauticariorum. *F.*]

NAUTĬCUS, a, um, adj. *ναυτικός*, ad nautas pertinens, et ad naves agendas, et ad rem navalem administrandam. *Cic. Att.* 13, 21. Inhibere est verbum totum nauticum. *Virg. A.* 3, 128. Nauticus exoritur vario certamine clamor; et *Ecl.* 4, 38. nec nautica pinus Mutabit merces. *Hirt. B. Alex.* 12. Nautici homines. *Auson. Idyll.* 10, 228. Nautica pubes. *Caes. B. G.* 3, 8. et *Cic. N. D.* 2, 60. Scientia et usus nauticarum rerum. *Id. Manil.* 18. *extr.* Locus exuviis nauticis, et classium spoliis ornatus. *Modest. Dig.* 22, 2, 3. et *Scaevola ib.* 45, 1, 122. Nautica pecunia, *h. e.* quae maritimo fenore occupatur. *Plin.* 22, 25, 68. Panis nauticus. *Nep. Alc.* 8. Castra nautica juxta hostes habere, *h. e.* classem. ℙ *Nautici, orum,* omnes qui in navi inserviunt, nautae, remiges, gubernatores, navales socii, etc. *Liv.* 37, 28. Macrin nautici vocant. *Id.* 28, 7. Philippus supervenit, tumultumque etiam ex terra nauticis praebuit. *Id.* 41, 3. Nautici tabernacula detendunt, commeatumque in litore expositum in naves rapiunt. *Plin.* 16, 37, 70. Velificant in Pado nautici.

NAUTĬLUS, i, m. *ναυτίλος*, piscis genus, quì navis ritu velis actae, per summa aequora fertur: quod graphice describit *Plin.* 9, 29, 47. V. NAVIGER.

NAUTĬORUM familia a Trojanis dicitur oriunda, inquit *Festus:* nempe a Naute Trojano, cujus meminit *Virg. A.* 5, 704. et 728., ubi *Serv.* addit (et *Fest.* confirmat), hunc fuisse, qui Romam Palladium detulit: unde Nautiorum familia Minervae sacra retinebat: quod et Varro docuit in lib. de Fam. Rom. Quare et ipsa Minerva *Dea Nautia* vocabatur.

*NAUTĬUS, i, m. nomen propr. virorum R. ut Nautius Rutilus, de quo *Liv.* 4, 35. et 44. cet. ℙ V. NAUTIORUM, quae vox, suo ordine, post NAUTĬLUS poni debet. *B. A.*

NAVUS, a, um, adj. *σπουδαῖος, ἐνεργὴς*, celer ac strenuus, industrius, diligens, attentus, actuosus. A navium velocitate dictum *Festus* putat. Pro eo et *gnavus* dicitur: cui *ignavus* opponitur. [*V. quae in GNAVUS de etymo vocis ex *Doederl.* notavimus.] *Cic. Verr.* 2, 3, 21. Homo navus et industrius; et *ib.* 51. Magni et navi aratores; et *ib.* 69. Navus, et prudens, et probus filius. *Vell.* 2, 105. Vir navus, agilis, providus. *Colum.* 11, 1. *med.* In agresti negotio dici vix potest, quid navus operarius ignavo et cessatore praestet. *Id.* 7, 9. Sit autem (*custos porcorum*) vigilans, impiger, industrius, navus: omnium, quas pascit, et matricum et juniorum meminisse debet, ut, etc. Alii legebant: *navus omnium, quas pascit: et matricum*, etc., et v. *navus* in *gnarus* mutari volebant. *Sil.* 1, 549. Nava rudimenta, et primos in Marte labores. *Vell.* 2, 120. Nava virilisque opera. *Sil.* 7, 349. stimulatque ruentes Navus abire timor, *h. e.* qui navos et celeres facit, quia pedibus timor addidit alas, ut ait *Virg. A.* 8, 224.

NAXĬUM, ii, n. Ap. *Plin.* 36, 7, 10. naxia vocantur cotes in insula Cypro genitae, sed a Naxo Cretae oppido, ut constat ex *Suida*, ubi eas cinnari mos erat, Romam advectae, ad marmora polienda, et scalpendas atque limandas gemmas accommodatae. Adde 37, 8, 32.

NAXĬUS, a, um, adj. ad Naxum insulam spectans. *Prop.* 3, 15, 28. Unde tuum potant Naxia turba merum. ℙ *Naxius ardor* a *Colum.* 10, 52. dicitur sidus coronae Ariadnes. Est enim in fabulis, Ariadnem in Naxo insula Baccho nupsisse, coronamque ejus, quam a Venere dono acceperat, inter sidera ab eodem Baccho relatam. Alii leg. *noxius:* al. rectius *Gnosius.* ℙ *Naxius juncus*, qui in ea insula nascitur. *Plin.* 21, 18, 69. ℙ Item *Naxii, orum*, incolae Naxi, Siciliae urbis, nunc *Schiso*, ex cujus ruinis postea haud procul crevit Tauromenium, nunc *Taormina. Plin.* 3, 8, 14. ℙ Item *Naxius, a, um*, ad Naxum pertinens, Cretae insulae urbem. *Id.* 36, 22, 47. Naxiae cotes. V. NAXIUM.

NAXOS seu Naxus, i, f. *Nicsia*, *Νάξος*, insula maris Aegaei, una Cycladum, cum urbe cognom., vino, et marmore serpentino, et fontibus celebris. *Plin.* 4, 12, 22. ℙ De Naxo Siciliae oppido V. NAXIUS. ℙ De altero Naxo Cretae oppido V. NAXIUS.

NAZARĒNUS, a, um, et
NAZARĒUS, a, um, et
[NAZĀRUS, a, um, adj. *Ναζαρᾶος*, ad Nazareth, vel Nazaram pertinens, quae est urbs Galilaeae, in qua conceptus est IESUS CHRISTUS, et post reditum ex Aegypto, diu habitavit. Unde *Nazarenus* dictus est, et *Nazareni* Christiani. *Prud. Cath.* 7, 1. O Nazarene, lux Bethleem, verbum Patris. *Id. περὶ στεφ.* 10, 45. Ni disciplinam Nazarenam respuat. *Id. in Sym.* 1, 550. Ad sincera virum penetralia Nazareorum. Hic licenter *Nazareorum* pro *Nazaraeorum* scribitur ob metri necessitatem. *Juvenc.* 3, 29. Nazara sic plebes. ℙ *Nazara, ae*, f. absolute pro Nazareth. *Id.* 2, 107. Nazara cui felix patria est, et nomen Iesus. *F.*]

*NAZERĪNI, orum, populi Syriae, in Seleucide. *Plin.* 5, 23. *B. A.*

NE

NĔ, *μὴ*, adverbium est, ut *Quint.* 1, 5. *med.* vocat, frequentissimi usus, inserviens ad vetandum, vel dehortandum: et subjunctivum fere postulat. *Ter. Eun.* 2, 3, 96. si certum est facere, facias: verum ne post conferas Culpam in me. *Cic. Att.* 6, 1. *med.* Ut quot vellet, praefecturas sumeret, dum ne negotiarentur. *Liv.* 28, 39. *f.* Muneris ergo in singulos dari ne minus dena millia aeris; et 38, 24. Quo duo, ne plus, necessarii captivae venirent. Al. leg. *nec. Ter. Ph.* 1, 3, 5. quod utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset. ℙ Ne vivam: formula jurandi. *Cic. Att.* 4, 16. *med.* Quid poteris, inquies, pro iis dicere? ne vivam, si scio. Sic *ib.* 16, 13. Ne sim salvus, si aliter scribo, ac sentio. ℙ Habet post se et imperativum, praesertim apud poetas, item in formulis praeceptorum, aut legum. *Cic. Leg.* 2, 9. *med.* Impius ne audeto placare donis iram Deum; et *ib.* 22. Hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urito. *Plin.* 18, 35, 76. Frondem media die ne caedito; et *ib.* 34, 77. *n.* 1. Semen ne jacito. *Virg. A.* 6, 833. Ne, pueri, ne tanta animis assuescite bella. *Stat. Th.* 4, 512. Ne tenues annos, nubemque hanc frontis opacae Spernite, ne, moneo. *Pl. Pers.* 4, 3, 20. Abi, ne jura: satis creado. *Ter. Eun.* 1, 2, 15. Ne crucia te, obsecro. *Id. Andr.* 5, 2, 27. ah ne saevi tantopere. ℙ Inservit etiam deprecando, aut detestando. *Liv.* 4, 2. et 28, 28. Ne id Juppiter opt. max. sineret, regiae majestatis imperium eo recidere. *Curt.* 4, 10. *extr.* Precor, ne quis rex Asiae sit, quam iste, etc. ℙ Saepe est conjunctio finalis, et valet ut non, quominus, *ἵνα μή*. *Cic. Fam.* 4, 7. Neque tu multum interfuisti rebus gerendis, et ego id semper egi, ne interessem. *Id. Off.* 3, 27. Sententiam ne diceret, recusavit; et *Verr.* 2, 4, 66. Ne tamen istum omnino sine amicis, plane nudum esse ac desertum putetis, retinere coepit tabulas Theomnastus quidam. *Id. Fl.* 9. Ne corrumpi tabulae facile possint, idcirco lex obsignatas in publico poni voluit. *Id. Fam* 15, 14. Considera, ne in alienissimum tempus cadat adventus tuus. *Liv.* 1, 2. *med.* Aeneas, adversus tanti belli terrorem ut animos Aboriginum sibi conciliaret, ne sub eodem jure solum, sed etiam nomine omnes essent, Latinos utramque gentem appellavit. *Cic. Att.* 12, 18. Coccejus, vide, ne frustretur. *Caes. B. G.* 1, 20. Caesarem complexus obsecrare coepit, ne quid gravius in fratrem statueret. ℙ *Sic ne* est ita ut non. *Colum.* 4, 29. *med.* Terebram longe habiliorem comperimus: nam sic excavat truncum, ne foramen inurat. ℙ *Ne nisi*, ut non nisi. *Cels.* 4, 4. *n.* 2. Cum accessit id quoque, ne, nisi recta cervice, spiritus trahatur, *ὀρθόπνοια* appellatur. ℙ Interdum *ne* ponitur pro *ut*, sequente particula negativa. *Cic. Fam.* 9, 26. *f.* Quotidie aliquid legitur, aut scribitur: dein ne amicis nihil tribuamus, epulamur una, *h. e.* ut aliquid amicis tribuamus. ℙ *Ne dicam*, ut non dicam, correctio nolentis gravius dicere, dicentis tamen. *Cic. Dejot.* 1. Crudelem Castorem, ne dicam sceleratum, et impium. Alii leg. *Crudelis Castor, ne*, etc. *Id. Fam.* 12, 30. Non esse me tam imbecillo animo, ne dicam inhumano, ut, etc. *Ov. Her.* 16, 285. Ah nimium simplex, Helene, ne, rustica, dicam. ℙ *Ne multis, ne pluribus, ne longum sit, ne te diutius teneam* formulae sunt, quibus brevitatem sermonis pollicemur. V. ss. ll. ℙ Post verba timendi, cum conjunctivo, locum habet in iis, quae fieri nollemus: nam in iis, quae vellemus, *ut* ponitur. *Ter. Andr.* 1, 1, 46. vereor, ne quid Andria apportet mali. *Cic. Mil.* 21. *f.* Cur igitur eos manumisit? metuebat scilicet, ne indicarent. *Id. Mur.* 41. Mater cruciatur, et sollicita est, ne filium spoliatum omni dignitate conspiciat. *Id. Att.* 5, 21. Hic, ne quid mihi prorogetur, horreo. *Balb.* ad *Cic. post. ep.* 13. *l.* 9. *ad Att.* Quomodo me nunc putas torqueri, ne qua res eorum compositionem impediat? *Liv.* 24, 42. Pavor ceperat milites, ne mortiferum esset vulnus. *Nep. Alc.* 8. *f.* Periculum est, ne occasio detur Lysandro nostri opprimendi exercitus. ℙ In iis quae vellemus, *ut* pro *ne* ponitur. *Ter. Andr.* 2, 2, 12. Id paves, ne ducas tu illam, tu autem ut ducas. *Id. Ph.* 5, 7, 72. vereor, ut placari possit. *Cic. Fam.* 12, 19. Non dubitabam, quin meas litteras libenter lecturus esses: verebar, ut redderentur. Est qui legit *ne*, sed invitis criticis, et lib. meliorib. *Id. Marcell.* 4. Vereor, ut hoc, quod dicam, perinde intelligi auditu possit, etc. Al. leg. *non perinde*: al. *vereor ne:* sed prior lectio firmatur etiam auctoritate *Ascon.* in *Div. Verr.* 5. ℙ Reperiri tamen videtur positum *ne* etiam in iis, quae vellemus. *Cic. Fam.* 6, 1. *med.* Tamen vereor, ne consolatio ulla possit vera reperiri. Ita libri omnes, quos *Manut.* vidit, et *Graev.* Ille tamen, et *Camerar.* mallent *nulla:* vel *vereor ut ulla:* quod *Lambin.* in quibusdam lib. se reperisse ait. *Stewechius* affert et illud *Att.* 6, 4. Vereor, ne satis diligenter actum in senatu sit de litteris meis. Sed probatae quaeque editiones habent *ut satis.* ℙ *Ne non* est *ut non*, cum iisdem verbis timendi, in iis, quae vellemus. *Cic. Att.* 9, 6. *med.* Timeo, ne non impetrem; et *ib.* 7, 12. Vereor, ne exercitum firmum habere non possit; et *ib.* 5, 18. Unum vereor, ne senatus Pompejum nolit dimittere. *Id. Tusc.* 1, 31. Tantum abest, ut malum mors sit, ut verear, ne homini nihil sit non malum aliud certe, sed nihil bonum aliud potius. ℙ Et cum verbis alius generis. *Id. Att.* 12, 18. Tibi ad me venire, vide, ne non sit facile: est enim longum iter. ℙ Si negans particula ipsi verbo praeponatur, omnem timorem aut dubitationem excludit. *Cic. Fam.* 2, 7. Non vereor, ne quid temere, ne quid stulte facias; et *Verr.* 2, 5, 67. Timere non debeo, ne non iste

illa cruce dignus judicetur. ℙ Interdum pro *ne* dicimus *ut ne:* et v. *ut* redundat: vel *ne* valet *non.* [*Docet *Zumpt. Gr. Lat.* §. 347. p. 301. formulam *ut ne* parum diversam a simpl. *ne*, (*Ramsh. Gr. Lat.* §. 182. p. 754. a. *ut ne* tum poni demonstrat, cum non tota enuntiatio, sed singulum aliquod dictum sensu prohibitivo accipiatur): imprimis solenni sermonis generi, ut legibus, adhiberi; maxime quidem ap. *Cic.*, sed minus frequenter ap. sequiores, ita ut *Liv.* nonnisi duobus locis, *Val. Max.* nusquam usurpaverit. Coll. *Drakenb.* ad *Liv.* 10, 27.] *Cic. Off.* 1, 7. Primum justitiae munus est, ut ne cui quis noceat. *Id. Amic.* 21. Omnium horum incommodorum una cautio est, ut ne nimis cito diligere incipiamus, neve indignos. *Id. in Sen.* 5. Legem tribunus pleb. tulit, ut lex Aelia et Fufia *ne* valerent. ℙ *Ne* pro *non* est etiam in illo *Ennii* ap. *Auct. ad Her.* 2, 22. Utinam ne in nemore Pelio securibus Caesa cecidisset abiegna ad terram trabes; et *Catull.* 64, 82. potius quam talia Cretam Funera Cecropiae ne funera portarentur. (Simili sententia *Manil.* 5, 548. Virginis et vivae rapitur sine funere funus); et *Pl. Trin.* 2, 2, 85. Eo ne multa, quae nevolt, eveniunt, nisi fictor malus est. *Id. Rud.* 3, 4, 25. Ita hinc ego te ornatum amittam, tu ipsus te ut non noveris: Vos adeo, ubi ego innuero vobis, si ne ei caput exoculassitis, Vos virgis circumvinciam. Etiam *nec* hac ratione usurpatur. [*Ne pro *non* et vice versa *non* pro *ne* poni eodem prorsus nullo modo fieri posse videtur, quo Gr. *μὴ* et *οὐ* nusquam promiscue usurpantur: *ne* enim semper vim vetandi, prohibendi, *non* negandi servat. V. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 173. p. 692. †] ℙ Saepe vim habet v. *neque*, sequente *quidem*, cum negando aliquid augemus: ita tamen, ut semper verbum aliquod interponatur. *Cic. Tusc.* 5, 6. *med.* Maris tranquillitas intelligitur, nulla ne minima quidem aura fluctus commovente. *Id. Mil.* 29. Non potest dici satis, ne cogitari quidem, quantum, etc. *Id. Verr.* 2, 1, 60. Non enim praetereundum est ne id quidem. *Liv.* 29, 2. Neque enim ne ipsius quidem regis abhorrebat animus. *Cic. Verr.* 2, 4, 1. Nihil in aedibus cujusquam, ne in oppidis quidem: nihil in locis communibus, ne in fanis quidem istum reliquisse. *Caes. B. G.* 7, 47. Matresfamilias obtestabantur Romanos, ut sibi parcerent, neu, sicut Avarici fecissent, ne mulieribus quidem, atque infantibus abstinerent. *Cic. Caecin.* 25. *f.* Qui ausus est dicere, fecisse videri eum, de quo ne cujus rei argueretur quidem, scire potuisset. *Colum.* 7, 12. de cane villatico: Ut ne visus quidem, horribili fremitu suo fuget insidiantem. ℙ Sequuntur *ne quidem* eleganter aliae particulae. *Cic. Div.* 2, 55. Nunquam ne mediocri quidem cuiquam, non modo prudenti, probata sunt. *Id. Phil.* 1, 7. Chirographis ne prolatis quidem, sed tantummodo dictis. *Liv.* 3, 10. *med.* Jam ne virtute quidem premi libertatem populi, sed arte eludi. *Cic. Fam.* 9, 8. Munus flagitare ne populus quidem solet, nisi concitatus. *Id. Mil.* 1. Ne non timere quidem sine aliquo timore possimus, *h. e.* ne esse quidem possimus sine timore aliquo. ℙ Qui docent, *ne quidem* etiam nullo interjecto verbo usurpari, afferunt loca *Cic. N. D.* 1, 24., *Phil.* 5, 9., *Att.* 2, 16. *f.*, *Caecin.* 13. et *Tusc.* 3, 33., item *Liv.* 38, 25. *f.* Verum omnium horum locorum ne unus quidem est, qui certo rem conficiat, si probatos libros consulas. ℙ Interdum *quidem* subticetur. *Cic. Cat.* 2, 4. *f.* Non modo Romae, sed ne ullo in angulo totius Italiae. Alii leg. *nec.* [*Ita *Orell.*] *Pompej.* ad *Domit.* 3. *extr. post ep.* 12. *l.* 8. *ad Att.* Quod inter se ne noti sunt. Al. leg. *ne noti quidem:* al. *nec noti. Petr. Sat.* 9. Cujus ne spiritus purus est. *Liv.* 44, 36. Neque enim ne his cunctationem aperuerat suam. *Suet. Aug.* 35. Ne admissum tum quemquam senatorem, nisi, etc. Al. leg. *ne admissum quidem. Petr. fragm. Trag.* 47. *Burm.* Hoc solum vetare ne Jovis potest. Al. leg. *nec. Colum.* 8, 11. Sed ne haec tamen aliena est agricolae. *Just.* 38, 7. *f.* Justitiae atque liberalitatis suae ne ipsos milites testes refugere. Al. leg. *nec.* ℙ In concessionibus. *Cic. Or.* 29. Nemo is, inquies, unquam fuit. Ne fuerit: ego enim, etc. (Adde *Acad.* 4, 26. et 32.) *Liv.* 31, 7. Ne aequaveritis Annibali Philippum, ne Carthaginiensibus Macedonas: Pyrrho certe aequabitis. ℙ Pro *nedum. Liv.* 3, 52. *f.* Novam, inexpertamque eam potestatem eripuere patribus nostris: ne nunc, dulcedine semel capti, ferant desiderium. *Sall. Cat.* 11. *extr.* Secundae res sapientium animos fatigant: ne illi corruptis moribus victoriae temperarent. [*Kritz. *nedum* leg. auctoritate *Prisc.*, qui in *lib.* de XII. verss. *Aen.* c. X, 181. p. 342. *ed. Kr.* de vario usu et significatione *dum* particulae agens, nostrum locum affert.] *Cic. Fam.* 9, 26. Me vero nihil istorum ne juvenem quidem movit unquam: ne nunc senem. [*Simplex *ne* pro *nedum* dici, *Cort.* demonstravit ad *Sall. l. l. Gronov.* ad *Liv. l. l.* et ad *Pl. Cas.* 5, 4, 23. *Ramsh.* in *Gr. Lat.* §. 173, I. *n.* 2. p. 485.] ℙ Pro *etiam si non. Cic. Tusc.* 4, 17. Nec porro malum, quo aut oppressus jaceas, aut ne opprimare, mente vix constes. ℙ Pro *dummodo non. Sall. Cat.* 55. Sint sane liberales ex sociorum fortunis, sint misericordes in furibus aerarii; ne illis sanguinem nostrum largiantur, et dum paucis sceleratis parcunt, bonos omnes perdistulasset, auxilia ab sociis, ne supra quinque millium numerum acciperet. *Cic. Leg.* 2, 26. *extr.* Super terrae tumulum noluit quid statui, nisi columellam, tribus cubitis ne altiorem, aut mensam, aut labellum. ℙ Pro *nae*, profecto, sane, *νή.* V. NAE.

NĔ, particula enclitica, interrogationi serviens, et vim habens v. an, utrum, num. Semper autem alicui verbo postponitur. *Cic. Pis.* 1. Jamne vides, bellua, jamne sentis, quae sit hominum querela frontis tuae? *Id. Q. Fr.* 1, 3. Tune id veritus es, ne ego, etc.? *Id. Fam.* 2, 11. Putaresne, unquam accidere posse, ut, etc.? *Ter. Andr.* 2, 1, 1. Daturne illa hodie Pamphilo nuptum? *Pl. Bacch.* 2, 3, 22. *Chry.* Scelestiorem nullum illuxere alterum. *Ni.* Quamne Archidemidem? *Chry.* quam, inquam, Archidemidem. *Virg. A.* 4, 538. quiane auxilio juvat ante levatos, Et bene apud memores veteris stat gratia facti? ℙ Item dubitationi. *Cato R. R.* 1. Ad villam cum venies, videto vasa, torcula, et dolia multane sient. Ubi non erunt, scito, pro ratione fructuum esse. *Cic. Att.* 12, 24. Publilius iturusne sit in Africam, et quando, ex Aledio scire poteris; et *Acad.* 1, 12. Ut videamus, satisne ista sit justa defectio. *Id. N. D.* 1, 22. Quaeritur, sintne Dii, nec ne; et *ib.* 29. Quid si etiam falsum illud omnino est? tamenne ista jam absurda defendes? et *Rosc. Am.* 15. Quid, si constat, hunc non modo colendis praediis praefuisse, sed certis fundis, patre vivo, frui solitum esse? tamenne haec attenta vita et rusticana, amandatio appellabitur? ℙ Cum plura sunt interrogationis, aut dubitationis membra, post *ne* sequitur *an. Cic. Att.* 16, 8. *extr.* Romamne venio, an hic maneo, an Arpinum fugiam? *Id. Off.* 1, 3. Honestumne factu sit, an turpe, dubitant. *Id. Cluent.* 34. *med.* Quid? conferam Sullamne cum Junio? an hunc tribunum plebis cum Quintio? an vero tempus cum tempore? ℙ Interdum *ne* ipsum repetitur, apud poetas. *Tibull.* 4, 5, 20. quid refert, clamne, palamne roget? *Virg. A.* 11, 126. Justitiaene prius mirer, belline laborum? *Ov. Met.* 13, 912. monstrumne, Deusne Ille sit, ignorans. [*Zumpt. *Gr. Lat.* §. 554. p. 447. *ne ne* nonnisi ap. poetas et minus bonos prosae orationis scriptores usurpari docet. At locus est ap. *Caes. B. G.* 7, 14. ipsosne interficiant, impedimentisne exuant: quem citat *Ramsh. Gr. L.* §. 174. III. p. 718. ubi demonstrat, *ne ne* et *an an* non opposita interrogandi genera significare, sed esse repetitiones ejusdem particulae in diversis interrogationibus.] ℙ Aliquando vocalis *e* per apostrophum abjicitur. *Virg. A.* 3, 319. Hectoris, Andromache, Pyrrhin' connubia servas? *Ter. Eun.* 5, 6, 22. pro Eunuchon'? et 2, 3, 88. pergin'? *h. e.* pergisne? ℙ Reperitur etiam in principio positum. *Liv.* 40, 49. Quaesivit ab eo, ne sibi liceret ac suis vivere? cum praetor victurum respondisset, quaesivit iterum, si cum Romanis militare liceret? *Sigon.* et *Gronov.* mutant ex conjectura. Huic affine videtur esse illud *Cic. Tusc.* 5, 15. *med.* Videamus, ne, ut acervus ex sui generis granis, sic beata vita ex sui similibus partibus effici debeat. Quod si ita est, ex bonis, quae sola honesta sunt, efficiendum est beatum, *h. e.* an effici debeat: quod postea *Cic.* concedit. Sunt qui huc pertinere putant etiam haec: *Varr. R. R.* 2, 9. *extr.* Cum circumspiceret Atticus, ne quid praeterisset; et *Colum.* 8, 5. *med.* Singuli pulli tentandi, ne quid hesterni habeant in guttur; et *Pall.* 1, 39. Speculemur, ne omne januas suas egrediatur examen: hoc enim signo fugam meditantur assumere; et *Calpurn. Ecl.* 5, 72. Sed tibi cum vacuas posito velamine costas Denudabit ovis, circumspice, ne sit acuta Forfice laesa cutis, tacitum ne pustula virus Texerit occulto sub vulnere. His locis *ne* et in principio collocatum est, et pro *an* poni videtur: neque corrumperetur sententia, si hoc pro illo substitueretur. Nihilominus non est dubitativum, sed negativum, tum quia ellipsis est in his, et similibus loquendi formis, quod scilicet cum integrum sit *an*, *necne*, secundum exprimitur, prius reticetur: tum quia quod post *ne* subjicitur, semper est aliquid, quod respuitur. Recte itaque *Calpurn. l. c.* produxit, cum, si dubitativum esset, corripere debuisset. ℙ Aliquando omittitur. *Cic. Off.* 1, 9. *f.* Vetant, quidquam agere, quod dubites, aequum sit, an iniquum. *Plin. ep.* 7, 27. Velim scire, esse aliquid phantasmata putes, an inania et vana ex metu nostro imaginem accipere. ℙ Interdum subjicitur pro *an. Liv.* 5, 28. Ut in incerto fuerit, vicissent, victine essent. *Nep. Att.* 9. Experiri voluit, verum, falsumne esset relatum. *Id. Iphicr.* 3. Cum interrogaretur, utrum pluris patrem, matremne faceret. *Hor. Ep.* 1, 11, 3. Smyrna quid, et Colophon? majora, minorane fama? ℙ Nonnunquam in interrogatione redundat. *Hor. Sat.* 2, 2, 107. uterne Ad casus dubios fidet sibi certius? et *ib.* 3, 295. Quone malo mentem concussa? timore Deorum. Adde *ib.* 317. quantane? *Anne* quoque hujus generis est: de quo V. in AN. ℙ *Prisc.* 16, 1032. docet, aliquando *ne* nec interrogativam, nec dubitativam esse, sed confirmativam pro *utique.* Affert autem illud *Hor. Sat.* 1, 10, 21. o seri studiorum, quine putetis Difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti Contigit! (Alii leg. *o seri studiorum! quine putetis Difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti Contigit? h. e.* vosne estis, qui putetis, etc.? vel, ergone vos putatis, etc.? et simile est illi *Catull.* 64, 180. An patris auxilium sperem? quemne ipsa reliqui, Respersum juvenem fraterna caede secuta? Conjugis an fido consoler memet amore? Quine fugit lentos incurvans gurgite remos?) Item illud *Sat.* 2, 3, 97. Clarus erit, fortis, justus, sapiensne etiam, et rex (Alii leg. *sapiensne? etiam et rex:* alii omittunt *ne*). Item illud *Ter. Andr.* 5, 3, 14. Nuncne demum istud verbum in te incidit. (Libri omnes nunc hab. *Eodem die istuc verbum vere in te accidit);* et *Virg. A.* 10, 847. Tantane me tenuit vivendi, nate, voluptas, Ut pro me hostili paterer succumbere dextrae Quem genui. Al. omnes interrogationis notam appingunt: et vero sententia postulat.

[NĔA, ae, f. *νέα*, nova, recens. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 1439, 4. Aurelia Nea. *F.*] ℙ *Nea, ae, (νέα, i. e. nova,) f. insula maris Aegaei, et regione sinus Thermaici. *Plin.* 4, 12. ℙ Nea vel Nee, oppidum Troadis. *Plin.* 2, 96. ℙ *Nea Paphos* oppidum fuit in Cypro insula. *Plin.* 5, 31. ed. *Hard. B. A.*

NĔAERA, ae, f. *Νέαιρα*, nomen Nymphae, seu puellae cujuslibet: est a *νεαρὸς*, recens, juvenis. Ita appellarunt amicam *Tibull.* 3, 1, 6. et alibi, *Hor. Od.* 3, 14, 21. et *Virg. Ecl.* 3, 3. *Prud.* vero *περὶ στεφ.* 10, 240. sic vocat Iolen Herculis amicam, et *in Sym.* 1, 139. Ariadnen Bacchi.

*NEAETHUS, i, m. *Νέαιθος*, fluvius Calabriae, in Bruttiis, hodie *Nieto. Ov. Met.* 15, 51. *Plin.* 3, 11. *B. A.*

*NEALCES, is, *Νεάλκης*, insignis pictor, de quo *Plin.* 35, 10. et 11. *B. A.*

*NEANDROS, i, Troadis oppidum, postea Perperenne nominatum. *Plin.* 5, 30. ℙ *Νεανδρεία* est *Straboni*, *Νεανδρεία* autem *Scylaci* et *Steph. Byz. B. A.*

*NEANICOLOGUS. V. v. sq. *B. A.*

[NĔANISCOLOGUS, i, m. vox composita a *νεανίσκος*, juvenis, et *λόγος*, sermo. *Vet. Schol.* ad illud *Juven.* 8, 190. Planipedes audit Fabios; haec adnotat: Nobiles neaniscologos. *F.*] *Cf. *Salm. de Pallio*, p. 335. qui *Neanicologos* legit. *B. A.*

NĔAPOLIS, is, f. *Νεάπολις*, h. e. nova urbs: a *νέος*, novus, et *πόλις*, urbs. Nomen est aliquot oppidorum in Campania, Galatia, Thracia, Africa, Samaria, et alibi. Celeberrima est, quae in Campania, alio nomine Parthenope, nunc *Napoli*, maritima, ampla, frequens, amoena, regni caput. *Plin.* 3, 5, 9. etc. *Mart.* 5, 78. Et quas docta Neapolis creavit, Lento castaneae vapore tostae. *Doctam* dicit, quia olim studia litterarum in ea maxime floruerunt: unde *Sil.* 12, 31. dicitur hospita Musis. ℙ *Neapolis urbs in Macedonia, adjecta olim Thraciae, inter Strymonem Nessumque flumina. *Plin.* 4, 11. ℙ Neapolis, oppidum Sardiniae. *Anton. Itin.* ℙ Aliud, in Caria. *Mela* 1, 16. ℙ Aliud, in Samaria, olim Sichem et Mamortha dictum. *Plin.* 5, 13. ℙ In Africa Propria aliud, in Zeugitana, medio inter Clupeam et Aphrodisium loco. *Plin.* 5, 4. *Mela* 1, 7. *Auct. B. Afr.* 2. ℙ Aliud in Africa, ad Syrtim majorem, hodie *Tripoli. Plin.* 5, 4. ℙ Porro Neapolis pars Syracusarum dicta est novissima. *Cic. Verr.* 2, 2, 53. *Liv.* 25, 25. ℙ Neapolis, oppidum Pisidiae, vel, ut alii volunt, Galatiae. V. NEAPOLITANUS in f. *B. A.*

NĔAPOLĪTĀNUS, a, um, adj. ad Neapolin pertinens, ut Neapolitanus ager, *Plin.* 17, 17, 26. Neapolitana mala cotonea, *Id.* 15, 11, 10. Neapolitanae piscinae, *Varr.* ap. *Non.* 15, 5. ℙ *Neapolitani, orum*, Neapolis incolae. *Cic. Fam.* 13, 30. ℙ *Item Neapolis Pisidiae vel Galatiae oppidi incolae. *Plin.* 5, 32. ℙ Item Neapolis Sardiniae oppidi incolae. *Plin.* 3, 7. *B. A.*

NĔAPOLĪTIS, is, f. Neapolitana. *Afran.* ap. *Non.* 4, 226. Meretrix Neapolitis.

*NEARCHUS, i, m. *Νέαρχος*, Alexandri navium gubernator, cum eo militavit, ac de verbis ab eo gestis scripsit historiam. *Plin.* 6, 23. *Curt.* 9, 10. *in.* V. *Voss. de Hist. Graec.* 1, 10. p. 60. qui hunc esse illum censet Nearchum, cui post Alexandri obitum Lyciae et Pamphyliae praefectura obtigit, ut scribit *Justin.* 13, 4. ℙ Nearchi cujusdam Tarentini mentio fit ap. *Cic. Sen.* 12. ℙ Nearchus, juvenis eximiae pulcritudinis, cujus meminit *Hor. Od.* 3, 20, 6. *B. A.*

*NEBIODUNUM, i, n. pro *Noviodunum*, oppidum Moesiae inferioris. *Cod. Theod.* 10, 21, 1. ubi genitivus *Nebioduni* occurrit. Ed. *Ritt.* habet *Nebiodumi.* Al. leg. *Novioduni. B. A.*

*NEBIS, fluvius Hispaniae Tarraconensis. *Mela* 3, 1. *med. B. A.*

[NEBRĬDAE, arum, m. plur. *νεβριζόμενοι*, nebride tecti, Cereris ministri in sacris Eleusinis, ita appellati, quia hinnulea pellicula cingebantur. *Arnob.* 5, 185. Nonne Ceres oras ut venit Atticas, nebridarum familiam pellicula cohonestavit hinnulae? V. *Orellii* adnot. ad *l. c. F.*]

NEBRIS, idis, f. *νεβρίς*, pellis hinnuli, h. e. pulli cervini, item damae: quam gestare solebat Bacchus, et qui Bacchi orgia celebrabant: a *νεβρός*, pullus cervi: item dama, ut in *Gloss. Philox.* habetur. Ratio, cur in orgiis hujusmodi pelles gestarentur, esse potest, quia per silvas montesque discurrere mos erat, atque in iis etiam aliquando pernoctare. Cervinas itaque pelles adhibebant, quia, ut *Plin.* docet 28, 9, 42., substratae securos praestant somnos a morsu serpentum. *Stat. Th.* 2, 664. Nebridas, et fragiles thyrsos portare putastis Imbellem ad sonitum. *Id. Achill.* 1, 609. a tereti demisit nebrida collo, Errantesque sinus hedera collegit. *Claud. IV. cons. Honor.* 605. Talis Erythraeis intextus nebrida gemmis Liber agit currus. ℙ Etiam venantes nebride uti consuevisse, docet *Serv.* ad illud *Virg. G.* 4, 342. Ambae auro, pictis incinctae pellibus ambae. Et fortasse huc pertinent illa *ejusd. A.* 1, 279. Inde lupae fulvo nutricis tegmine laetus Romulus; et 327. Succinctam pharetra, et maculosae tegmine lyncis: ut nebris non de sola cervina, sed de quacumque ferarum pelle, quae amiculum praebeat, dicatur. ℙ Est etiam cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 476, 8. C. Turcio C. F. Pom. Nebro Allidia C. L. Nebris mater filio piissimo fecit.

*NEBRISSA, ae, f. *Νέβρισσα*, oppidum Hispaniae Baeticae, ad Baetis fluvii ostium, medio inter Hispalim et mare loco, hodie vero *Lebrixa. Plin.* 3, 1. *Sil.* 3, 393. ℙ *Veneria* est cognominatum, teste *Plin. l. c. B. A.*

NEBRITES, ae, m. *νεβρίτης*, gemmae species, Libero Patri sacra: a nebridum pellium similitudine, quibus in Liberi sacris utebantur. *Plin.* 37, 10, 64. *Ed. *Hard.* habet *nebritis. B. A.*

*NEBRODES, mons Siciliae. *Solin.* 5. *Sil.* 14, 237. *B. A.*

[NEBROPHŌNĒ, es, f. *νεβροφόνη*, et *F.*]

NEBROPHŌNOS, i, m. *νεβροφόνος*, quae, et qui cervos occidit: a *νεβρός*, pullus cervinus, et *φένω*, occido. Est nomen unius ex Dianae Nymphis ap. *Claud. Laud. Stil.* 3, 249. sequitur nutrita Lyceo Nebrophone. ℙ Item canis venatici ap. *Ov. Met.* 3, 211. Nebrophonosque valens.

NEBRUNDĪNES Lanuvini appellant testiculos, Praenestini nefrones, inquit *Fest.* in *Nefrendes.* Et in *Rien* docet: renes quoque ab antiquis dictos esse nefrundines: scilicet quia magna est renes inter et testiculos similitudo. Haec autem omnia sunt a *νεφρός*, qua voce tum testiculus, tum ren significatur.

[NEBRUS, i, m. *νεβρός*, pullus cervi. Est cogn. R. V. NEBRIS. *F.*]

NĔBŪLA, ae, f. *νεφέλη*, vapor e terra atque aquis surgens, qui vel statim evanescit, vel in altum sublatus convertitur in nubem: a Graeca voce allata. Differt a nube, quia ex ea nubes formatur: deinde nubes fere semper alta petit, nebula terram obsidet: haec rarior esse videtur, nubes densior: item nubes quocumque tempore fit, nebula nec aestate, inquit *Plin.* 2, 60, 61., nec maximo frigore exsistit. *Lucret.* 6, 475. fluviis ex omnibus, et simul ipsa Surgere de terra nebulas, aestumque videmus, Quae velut halitus, hinc ita sursum expressa feruntur, Suffunduntque sua coelum caligine, et altas Sufficiunt nubes paulatim conveniundo. *Virg. G.* 2, 217. Quae tenuem exhalat nebulam, fumosque volucres. *Id. A.* 8, 258. nebulaque ingens specus (*Caci*) aestuat atra. *Auct. B. Hisp.* 6. Incidit ut matutino tempore nebula esset crassissima. ℙ Interdum pro nube ponitur. Quam enim *Virg. A.* 1, 416. et 439. nebulam dixerat, qua Venus Aeneam circumdederat, ne conspiceretur; eandem *ib.* 584. et 591. nubem vocat. *Hor. Od.* 3, 3, 54. visere gestiens Qua parte debacchentur ignes, Qua nebulae, pluviique rores. ℙ De fumo ex igne. *Ov. Trist.* 5, 5, 31. Sensus inest igitur nebulis, quas exigit ignis. ℙ Translate. *Lucr.* 5, 253. terra multa pulsata pedum vi Pulveris exhalat nebulam. *Pers.* 5, 181. pinguem nebulam vomuere lucernae. *Sil.* 6, 281. de angue moriente: tandem exhalavit in auras Liventem nebulam fugientis ab ore veneni. *Ov. Fast.* 5, 269. Vina quoque in magnis operose condita cellis Florent, et nebulae dolia summa tegunt. ℙ De tenui veste et pellucida, quae male corpus tegit. *Laber.* ap. *Petr. Sat.* 55. *extr.* Aequum est, induere nuptam ventum textilem, Palam prostare nudam in nebula linea. Sic *Ov. Met.* 6, 20. repetitaque longo Vellera mollibat nebulas aequantia tractu. ℙ *Mart.* 8, 33. nebulam appellat tenuissimam bracteam. ℙ Refertur ad animum. *Juven.* 10, 2. pauci dignoscere possunt Vera bona, atque illis multum diversa, remota Erroris nebula. ℙ *Per nebulam* audire, aut scire aliquid. *Pl. Ps.* 1, 5, 47. Sunt quae te volumus percontari, quae quasi per nebulam nosmet scimus, atque audivimus. Adde *eund. Capt.* 5, 4, 26. Sic *Cic. Phil.* 12, 2. Quod videbam equidem, sed quasi per caliginem. ℙ *Nebula* de re specie magna, reapse levi. *Pers.* 5, 7. Grande locuturi nebulas Helicone legunto. ℙ *Nebulae cyathus* proverbiali locutione dicitur de re vilissima, ac nullius omnino pretii. *Pl. Poen.* 1, 2, 62. Simili ratione Itali dicunt *imbottar nebbia*, dare operam rei nullius pretii, atque adeo ipsam oleumque perdere. ℙ De re mollissima, et laevissima. *Pl. Cas.* 4, 4, 21. Nebula haud est mollis, atque cutis hujus est. ℙ *Stellis nebulam spargere candidis*, ap. *Hor. Od.* 3, 15, 6. allegoria est, qua significatur, vetulam deformem versari inter puellas nitidas ac formosas, et cum illis ludere. ℙ *Nebulae quaestionum* ap. *Gell.* 8, 10. *in lemmate* sunt ambages, praestigiae, offuciae, tricae quaestionibus propositae ad fallendum.

NĔBŪLO, as, a. 1. fuliginem offundo. *Tert. Apol.* 35. Clarissimis lucernis vestibula nebulabant. Alii rectius leg. *enubilabant.*

NĔBŪLO, onis, m. *οὐδενὸς ἄξιος, οὐτιδανός, πλάνος*, homo vanus, et nihili, ut nebula: item fallax, fraudulentus, et qui dolis et fallaciis quasi nebulam ac tenebras offundere conatur, ea tamen calliditate et versutia, ut facile deprehendas. *Festus:* Nebulo dictus est, ut ait Aelius Stilo, qui non pluris est, quam nebula, aut qui non facile perspici potest, qualis sit, nequam, nugator. *Donat.* ad illud *Ter. Eun.* 2, 2, 38. Nebulonem hunc certum est ludere: Vel furem, inquit, quia nebulas objiciat: vel mollem, ut nebulam: vel inanem et vanum, ut nebula est. *Non.* 1, 67. Nebulones et tenebriones dicti sunt, quia mendaciis et astutiis suis nebulam quandam et tenebras objiciant. *Gloss. Phil.* Nebulo, *μάλθων, ὁ τὰ ἴδια λάθρα καταφαγών, εἰκαῖος, λάθρα ἄσωτος, h. e.* mollis, qui bona sua clam comedit, futilis, occulte intemperans. *Charis.* 1, 25. Nebulo, *ακαιός, h. e.* tenebrosus, tectus. Hae sunt fere antiquorum de hujus vocis significatione sententiae. [**Doederl.* 1, 54. docet, *nebulo* ejusdem originis esse ac *nequam*, q. v. Cf. *Heindf.* ad *Hor. Sat.* 1, 104. qui *nebulo* pro *nevulo* ex *ne* (non) *valere* ortum dicit.] *Lucil.* ap. *Non. l. c.* Lucifugus nebulo. *Id. ib.* Nugator quidam, ac nebulo sit maximu' multo. *Hor. Ep.* 1, 2, 27. Nos numerus sumus, et fruges consumere nati, Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique In cute curanda plus aequo operata juventus. Sic *Ter. Eun.* 4, 7, 15. Sane quod tibi nunc vir videatur esse hic, nebulo magnus est. [*Pro vulg. *Bentl.*, prob. *Ruhnk.*, e Mss. revocavit: qui tibi nunc vir videtur esse, hic nebulo magnus est.] *Cic. Rosc. Am.* 44. Nos ab isto nebulone facetius eludimur, quam putamus. *Hor. Sat.* 1, 1, 104. non ego, avarum Cum veto te fieri, vappam jubeo, ac nebulonem. Adde *ib.* 2, 12. ℙ Adjective *Gell.* 1, 2. Vulgus nebulonum hominum, qui se Stoicos nuncupant, atraque verborum et argutiarum fuligine ob oculos audientium jacta, sanctissimae disciplinae nomen ementiuntur; et 16, 6. Facetias nebulonis hominis risi, et reliqui. ℙ *Acron* ad *Hor. Sat.* 1, 2, 12. docet, *nebulones* dici etiam obscuro loco natos: unde a comicis servos nebulones vocari.

[NĔBŪLOR, aris, dep. 1. nebulo sum, ut nebulonem me gero. *Gloss. Phil.* Nebulor, *ἀχρηστεύω. F.*]

NĔBŪLOSĪTAS, atis, f. caligo, fuligo. *Arn.* 7, 234. Coelum vaporum nebulositate clauditur.

NĔBŪLOSUS, a, um, adj. *ὁμιχλώδης*, nebulis abundans, nebulis obductus. *Cic. Tusc.* 1, 25. Nebulosum et caliginosum coelum. *Cato R. R.* 6. Ager si nebulosus est, *h. e.* frequentibus nebularum humoribus objectus; et *f.* Qui locus crassus erit, aut nebulosior. *Cels.* 2, 1. Meliores dies pluvii, quam tantum nebulosi nubilive. *Plin.* 31, 3, 27. Nebulosa exhalatio. *Id.* 21, 7, 18. Nebulosus et roscidus aer. *Sen. Med.* 583. auster. ℙ Translate obscurus, intellectu difficilis. *Gell.* 20, 3. L. Accius poeta in Pragmaticis appellari sicinnistas ait nebuloso nomine: credo propterea, nebuloso, quod sicinnium cur diceretur, ei obscurum esset.

NEC, [* et NEQUE, nam unum idemque vocabulum est, Gr. *οὔτε, οὐδέ, μηδέ*, adverbium negandi, vel potius conjunctio disjunctiva, quae significat *et non.* Sunt qui dicant, utramque formam positione ita quidem differre, ut ap. bonos scriptores *nec* ante consonantes, *neque* ante vocales locum teneat: sed longe praeferenda est, quam usus dicendi confirmat, eorum sententia, qui *nec* et *neque* ap. optimum quemque scriptorem sine discrimine secundum euphoniae leges, et ante vocalem et ante consonantem usurpari docent. Exempla haec sunto. a) *Nec* ante cons. *Cic. Leg.* 2, 10. *f.* Patrum delubra esse in urbibus censeo: nec sequor magos Persarum. *Nep. Att.* 13. *f.* Nec hoc praeteribo, quamquam nonnullis leve visum iri putem. *Caes. B. G.* 1, 20. Scire se, illa esse vera, nec quemquam ex eo plus, quam se, doloris capere. *Hor. Epod.* 12, 2. Munera quid mihi, quidve tabellas Mittis nec firmo juveni, neque naris obesae? *Ter. Ad.* 1, 2, 61. Nec nihil, neque omnia haec sunt, quae dicit. *Colum.* 3, 3. *med.* Cum ea res, si omissa sit, plurimas operas, nec minus arcam patrisfamilias semper exhauriat. b) *Neque* ante conson. *Cic. N. D.* 1, 29. Neque solum facie, sed etiam ornatu. c) *Nec* ante vocalem. *Cic. Leg.* 1, 17. Illa, quae aliis sic, aliis secus, nec iisdem semper uno modo videntur, ficta esse dicimus. *Id. Quint.* 4. Quo mortuo, nec ita multo post in Galliam proficiscitur Quintius. *Cic. Off.* 3, 27. Neque eum caritas patriae retinuit. *Id. Top.* 2. Neque est ulla earum rerum. V. alia in sequentibus passim obvia. ℙ Repetitae vocis exempla haec sunto. a) *Nec — nec. Cic. Tusc.* 1, 38. mors nec ad vivos pertineat, nec ad mortuos. *Liv.* 32, 21. Nec saepe, nec diu eadem occasio erit. *Cic. Leg.* 3, 1. Sine imperio nec domus ulla, nec civitas, nec gens, nec hominum universum genus stare, nec rerum natura omnis, nec ipse mundus potest. b) *Neque — neque. Cic. Att.* 8, 12. Nam certe neque tum peccavi, cum, cet., neque cum post conditiones, etc. *Hor. Sat.* 1, 5, 41. animae, quales neque candidiores Terra tulit, neque queis me sit devinctior alter. *Caes. B. G.* 4, 20. Caesar, evocatis undique ad se mercatoribus, neque quanta esset Britanniae magnitudo, neque quae aut quantae nationes incolerent, neque quem usum belli haberent, aut quibus institutis uterentur, neque qui essent ad majorum navium multitudinem idonei portus, reperire poterat. ℙ *Nec — neque. Cic. Par.* 6. Virtus nec eripi, nec surripi potest unquam: neque naufragio, neque incendio amittitur; et al. saepissime. ℙ *Neque — nec. Cic. Off.* 3, 29. Neque irasci Jupiter solet, nec nocere. *Id. Fin.* 4, 26. Aristoteles bonum esse divitias fatebatur: sed neque magnum bonum, et prae rectis honestisque contemnendum ac despiciendum, nec magnopere expetendum. Ita *Hor.* fere semper in *carm.* quidem et *epod. neque — nec* vel *nec — neque* usurpare solet. Item *Virg.*, ap. quem *nec — nec* vel iis in locis legitur, ubi metrum vim afferre nullam videtur. Cf. *Garat.* ad *Cic. Pis.* 22. *in.* p. 356. *Drakenb.* ad *Liv.* 9, 9, 14. ℙ Interdum in altero membro *et* sequitur nostr.: *nicht nur nicht — sondern auch*, vel: *nicht — auch.* Ita Graeci dicunt *οὔτε — τε, μήτε — τε* a) *nec — et. Cic. Sen.* 15. Voluptates agricolarum nec ulla impediuntur senectute, et mihi ad sapientis vitam proxime videntur accedere. *Id. Fam.* 4, 6. *f.* Homo nec a me alienus, et tibi amicissimus. *Id. Off.* 2, 12. *extr.* Ejus filii nec vivi probabantur bonis, et mortui numerum obtinent jure caesorum. *Id. Fam.* 10, 1. *f.* nec miror, et gaudeo. Cf. *Brut.* 25, 97. 64, 228. *Inv.* 2, 22, 67. *Or.* 1, 39, 179. 2, 7, 28. *Passov.* ad *Tac. G.* 2. — b) *Neque — et. Cic. Att.* 1, 20. Id neque amoris mediocris, et ingenii summi, et sapientiae judico. *Id. N. D.* 3, 13. Animal nullum inveniri potest, quod neque natum unquam sit, et semper sit futurum. *Caes. B. G.* 7, 26. Galli consilium ceperunt ex Avarico profugere, propterea quod neque longe ab oppido castra Vercingetorigis aberant, et palus perpetua, quae cet. *Tac. H.* 4, 74. Vitia erunt, donec homines: sed neque haec continua, et meliorum interventu pensantur. Adde *ib. c.* 73. Neque ego unquam facundiam exercui, et populi Rom. virtutem armis affirmavi. ℙ *Neque — et haud. Tac. A.* 3, 35. sed neque eadem asseveratione, et consensu adulantium haud jutus est. ℙ *Neque — que. Cic. Cat.* 2, 13. Perficiam, ut neque bonus quisquam intereat, paucorumque poena vos omnes jam salvi esse possitis. Cf. *Caes. B. C.* 3, 28. 74. V. *Goerenz.* ad *Cic. Fin.* 1, 14, 48. — Etiam ubi *que* pro *sed* ponitur. *Cic. Amic.* 27. Sed nec illa exstincta sunt, alunturque potius et augentur cogitatione et memoria. *Ov. Met.* 2, 811. Spinosae herbae neque dant flammas, lenique tepore cremantur, i. e. nullas dant flammas, sed, etc. V. *Heusing.* ad *Cic. Off.* 1, 19, 9. p. 161. sq. *Beier. ib.* 1, 21. p. 169. — *Neque — ac. Tac. Agr.* 10. Naturam Oceani atque aestus neque quaerere hujus operis est, ac multi retulere: sed argenteae tantum aetatis esse contendit *Hand. Tursell.* 1. p. 511. ℙ Pro *nec — nec* ponitur etiam *nec — non. Tibull.* 1, 6, 45., al. 1, 7, 51. Haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem Flammam, non amens verbera torta timet. ℙ Vice versa et saepius quidem *non — nec* s. *neque. Cic. Or.* 3, 32. Gorgias aut non est victus a Socrate, neque sermo ille Platonis verus est: aut, si est verus; et *ib.* 3, 30. Non solum acuenda nobis neque procudenda lingua est, sed onerandum etc. ℙ Conjungitur cum particulis *vero, enim, tamen, autem*, in transitionibus. a) *Nec. Cic. N. D.* 1, 12. Nec vero Protagoras quidquam videtur de natura Deorum suspicari. *Id. Amic.* 2. Nec enim melior vir fuit Africano quisquam, nec clarior. *Id. Off.* 3, 10. Nec tamen nostrae nobis utilitates omittendae sunt. *Quint.* 4, 1. *med.* Nec argumentis autem, nec locis, nec narrationi similis esse in prooemio debet oratio. b) *Neque. Cic. Or.* 1, 53. Neque vero hoc solum dixit, sed ipse et sensit, et fecit. *Id. Amic.* 13. Neque enim est consentaneum, ullam honestam rem, ne sollicitus sis, non suscipere. *Tac. Agr.* 33. Neque enim nobis etc. *Cic. Fam.* 5, 12. *med.* Neque au-

tem ego. *Cels.* 2, 17. Neque terrere autem ea res debet. *Id.* 7, 9. Neque senile autem cet. ℙ Vocabula negativa, cum antecedunt formulae *nec — nec*, vim negativam non minuunt, sed augent. a) *Nec — nec. Cic. Att.* 9, 12. Non medius fidius prae lacrimis possum reliqua nec cogitare, nec scribere. *Id. Cluent.* 1. Ut omnes intelligant, nihil me nec subterfugere voluisse reticendo, nec obscurare dicendo. *Mart.* 12, 21, 5. Nulla nec in media certabit nata Suburra, Nec Capitolini collis alumna tibi. *Id.* 11, 33. nulla est ancilla, nec infans, Nec sera, nec clavis, nec canis, atque calix. Adde *Liv.* 7, 26. *f.* b) *Neque — neque. Cic. Off.* 1, 2. Nulla vitae pars neque publicis, neque privatis, neque forensibus, neque domesticis, neque si tecum agas quid, neque si cum altero contrahas, vacare officio potest. *Nep. Att.* 6. Nullius rei (Atticus) neque praes, neque manceps factus est. Cf. *Cic. Planc.* 32, 77. *Schwarz.* ad *Plin. Pan.* 3. p. 579. *Nep. Timol.* 4. Nihil unquam neque insolens, neque gloriosum ex ore Timoleontis exiit. *Cic. Att.* 14, 20. Nemo unquam neque poeta, neque orator fuit, qui quemque meliorem, quam se arbitraretur. ℙ Quando per *nec — nec* duae vel plures personae conjunguntur, verbum plurali numero ponitur. Ita *Zumpt. Gr. Lat.* §. 374. coll. *Bentl.* ad *Hor. Od.* 1, 13, 6. Pluralem habet *Plin. Pan.* 75. erant enim (acclamationes) quibus nec senatus gloriari, nec princeps possent. — Pluralis verbi numerus usurpatur, cum duo nomina non tertiae personae, sed primae et secundae promiscue subjecti locum tenent. *Ter. Ad.* 1, 2, 23. Haec si neque ego neque tu fecimus. *Cic. Fam.* 11, 20. quod in Decemviris neque ego neque Caesar habiti essemus. ℙ In his prius *nec* s. *neque* abesse etiam potest, cum *nec — nec* locum oppositorum non tenent. *Cic. Acad.* 2, 25. Tu te negas infracto remo, neque columbae collo commoveri. *Ib.* 2, 47. Tu nunc, Catule, lucere nescis; nec tu, Hortensi, in tua villa nos esse. *Id. Fin.* 1, 9. Epicurus negat opus esse ratione, neque disputatione, quamobrem cet. *Caes. B. C.* 3, 12. Staberius obsides ab Apolloniatibus exigere coepit. Illi vero daturos se negare, neque portas Consuli praeclusuros. ℙ Idem fieri solet, cum posterius membrum communis praedicati vocab. sequitur: sed rarior est haec dicendi ratio. *Liv.* 5, 12. In Faliscis et in Capenate agro praedae actae, incendiisque villarum ac frugum vastati fines: oppida oppugnata, nec obsessa sunt, i. e. nec oppugnata, nec. — *Caes. B. C.* 3, 71. Pompejus eo proelio imperator est appellatus, atque ita se postea salutari passus est; sed in literis, quas scribere est solitus, neque in fascibus insignia laureae praetulit: V. *Held.* ad h. l. ℙ *Nec* et *neque* Graecorum more augent vim sequentis vocis negativae. *Liv.* 29, 2. Neque enim ne ipsius quidem regis abhorrebat animus; et 30, 30. Neque enim ne nobis quidem Sicilia, et Sardinia, etc. — Porro *Pl. Epid.* 4, 1, 6. Neque ea nunc ubi sit, nescio. *Id. Bacch.* 4, 9, 114. Neque ego haud committam, ut si quid peccatum siet, Fecisse dicas de mea sententia. *Id. Epid.* 5, 1. *f.* neque ille haud objiciet mihi, Pedibus sese provocatum. *Ter. Andr.* 1, 2. *extr.* Neque tu haud dicas tibi non praedictum. *Id. Eun.* 5, 8, 47. nec magis ex usu tuo nemo est. *Prop.* 2, 15, 5. Nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras; ubi v. *Broukhus.* Adde *Duk.* ad *Flor.* 3, 17. p. 636. et *Bentl.* ad *Ter. Andr. l. l.* ℙ Ceterum *nec* s. *neque* junctum c. alia negativa affirmat. *Pl. Curc.* 4, 4, 23. tua magnifica verba, neque istas tuas magnas minas Non pluris facio, quam ancillam meam, quae latrinam lavat. *Cic. Fam.* 11, 20. Neque tamen non te cautum esse volo. ℙ *Nec non, neque non.* V. s. l. ℙ *Nec dum, neque dum.* V. s. l. ℙ *Nec quidem, neque quidem* pro *et ne quidem. Cic. Acad.* 4, 26. Epicurus autem posse putat etiam minorem esse eum, quam videatur, sed non multo; nec majorem quidem multo putat esse, cet. *Sen. ep.* 3. Admones me, ne omnia cum eo communicem, quia nec soleas ipse quidem hoc facere. Al. leg. *non soleas ne ipse quidem. Plin. Pan.* 27. Pauperiorem esse factum principem tantum: quamquam nec hunc quidem. *Petr. Sat.* 110. Quem alloquio dignum nec Lycas quidem crederet; et *ib.* 132. Nam nec nominare quidem te inter res serias fas est. *Plin.* 8, 36, 54. Nec somno quidem saginaris. *Id. ep.* 6, 27. sed non omnibus eadem placent, nec conveniunt quidem. *Tac. Dial.* 29. nec praeceptores quidem. *G.* 7. Ceterum neque animadvertere, neque vincire, nec verberare quidem nisi sacerdotibus permissum: ubi *Cl. Passovius:* Insigni infortunio usu est haec verbb. structura *nec — quidem*, quam utpote barbaram ubique exstirparunt viri praestantissimi, in his *Drak.* ad *Liv.* 1, 10. *Ernest.* ad *Tac. A.* 4, 35. *H.* 2, 76. *Schwarz.* ad *Tursell. de part.* p. 444. *Facciol.* ad *Cic. Off.* 3, 4. Civitate redonarunt *J. H. Voss.* ad *Virg. G.* 1, 390. *Goerenz.* ad *Cic. Acad.* 2, 82. *Heinrich* ad *Cic. Tull.* p. 80. Cf. quae his addidit *Hess.* ad eundem loc. V. etiam *Osann.* ad *Dial.* 18., ubi tamen *ne* praeferendum est; et *Ramsh. Gr. Lat.* §. 194. p. 885. ℙ *Nec — neque* absolute, pro *et ne quidem. Cic. Acad.* 1, 2. Quod bonum quale sit, negat Epicurus, sine voluptatibus sensum moventibus nec suspicari. Al. leg. *vel. Durandi* suspicio est: *ne suspicari quidem:* prob. *Orell. Id. Tusc.* 1, 26. Quid est enim memoria rerum et verborum? profecto id, quod nec in Deo quidquam majus intelligi potest. *Id. Agr.* 3, 2. Caput est legis, de quo ego consulto, Quirites, neque apud vos ante feci mentionem, ne viderer, etc. *Quint. Inst.* 1, 6. *f.* Qui nec ipsi jam dicerent. *Just.* 12, 16. Tantam fiduciam sui militibus fecit, ut, illo praesente, nullius hostis arma, nec inermes timuerint. *Id.* 11, 8. Ut non spes modo remedii, sed nec dilatio periculi inveniretur. Adde *Flor.* 2, 8. *med. Mart.* 5, 70. et *Pall.* 1, 1. *Tac. A.* 3, 17. *Ramsh. Gr. Lat.* 188. p. 822. *N.* 2. hanc dicendi rationem ita explicat, ut alterum duorum membrorum sermonis excidisse, idque tum fieri dicat, cum posterius vi atque significationis praestantia tantum valeret, ut illaesa orationis perspicuitate carere priori membro facile possemus. ℙ *Nec, neque*, ponitur etiam pro *nec* s. *neque tamen. Sall. Cat.* 24, 3. Post, ubi aetas tantummodo quaestui neque luxuriae modum fecerat, aes alienum grande conflaverant: ubi v. *Cort. Nep. Ages.* 1, 4. Is de honore regni cum Agesilao suo patruo contendit: neque id, quod petivit, consecutus est: ubi v. quae laud. *Brem. Tac. A.* 3, 24. Fuit posthac in urbe, neque honores adeptus est; 4, 45. sequentes frustratus est, neque diu fefellit. *H.* 4, 71. nec deterruere ea munimenta Romanum ducem. *Agr.* 8. extra invidiam, nec extra gloriam erat: ubi v. *Walch.* ℙ Usurpatur *nec* s. *neque* etiam in conclusionibus, inservit transitioni. *Cic. N. D.* 3, 13. Nihil est, quod sensum habeat, quin intereat; etenim necesse est, ea ipsa, quae sentiuntur, ut frigus, cet. — cum amplificata sint, interimant; nec nullum animal est sine sensu: nullum igitur animal aeternum est. — *Liv.* 2, 22. Sine certamine inde abductae legiones. Nec ita multo post Volscis levatis metu suum rediit ingenium: ita saepissime *nec* s. *neque* ab initio periodi ponitur, quae latine cum antecedd. conjungitur, ubi nos copula plerumque fere non utimur. ℙ Item *nec, neque* legitur, ubi alias *non* usurpari solet. Quae vett. imprimis Latt. dicendi ratio, propagata vv. *nec opinans, nec opinatus, nec invitus, nec obediens*, etc. q. v. s. l., ap. argenteae aetatis scriptores in solitum loquendi morem transiit. V. *Drak.* ad *Liv.* 3, 22, 7. *Cic. Leg.* 3, 3. Magistratus nec obedientem, et noxium civem multa coerceto; et *ib.* 4. Senatori, qui nec aderit, aut causa, aut culpa esto. (Adde quae ex XII. Tab. affert *Fest.* in *Nec.*) *Catull.* 30, 4. Nec facta impia coelicolis placent. *Liv.* 1, 25. *med.* Prius quam alter, qui nec procul aderat, consequi posset. *Pl. Bacch.* 1, 2, 11. Tu Diis nec recte dicis: non aequum facis, *h. e.* maledicis. Eodem modo locutus est *As.* 2, 4, 65. et *Most.* 1, 3, 83., item *Turpil.* ap. *Fest. Cat. R. R.* 141. Si quid tibi illisce suovetaurilibus neque satisfactum est. *Vell.* 2, 57, 2. et libelli conjurationem nunciantes dati, ab eo neque protinus lecti erant: ubi *Ruhnk.* legendum susp. et libelli, conjurationem nuntiantes, delati ad eum, neque protinus lecti erant. ℙ Item pro *ne, et ne. Sall. Jug.* 14. Tamen erat majestatis Romani populi prohibere injuriam, neque cujusquam regnum per scelus cresceret. Al. leg. *neque pati cujusquam r. p. s. crescere:* sed *Cort.* fuse et acriter eam lectionem tuetur *excursu* 2. *in Jug. Virg. E.* 9, 5. Nunc victi, tristes, quoniam Fors omnia versat, has illi, quod nec vortat bene, mittimus hoedos. *Id. ib.* 10, 46. Tu, procul a patria, (nec sit mihi credere!) tantum. *Id. G.* 2, 95. et quo te carmine dicam, Rhaetica? nec cellis ideo contende Falernis, h. e. ne tamen ideo contendas. *Tac. A.* 6, 12. De carminibus Sibyllae sanxit Augustus, quem intra diem ad Praetorem Urbanum deferrentur, neque haberi privatim liceret. ℙ Confund. *nec* et *ne. Cort.* ad *Lucan.* 2, 344. 8, 450. — *nec* et *non. Id. ib.* 2, 106. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 196. — *nec* et *neve. Id. ib.* 2. p. 194.]

*NECANĪDAE, arum, populi Indiae, cis Gangem. *Plin.* 6, 23. Alius utilior portus gentis Necanidon (*genit. plur.*), qui vocatur Borace. *B. A.*

NĔCĀTOR, oris, m. *ἀναιρετής, φονεύς*, qui necat. *Lampr. Commod.* 18. Necator civium. *Macr. Sat.* 1, 12. *med.* Marti dicatus, Deo plerumque hominum necatori.

NĔCĀTRIX, icis, f. interfectrix, *ὀλέτειρα. August. de consens. Evang.* 13. *med.* Necatrix Domini lingua Judaeorum.

NĔCĀTUS, a, um, part. a *neco: φονευθείς*, occisus, neci datus. *Sall. Jug.* 50. Uti Jugurtham maxume vivum, sin id parum procedat, necatum sibi traderent. *Suet. Ner.* 36. *extr.* Quosdam cum paedagogis et capsariis uno prandio pariter necatos. *Ov. Fast.* 1, 363. apes cum stirpe necatae; et *ib.* 38. fervent examina putri De bove: mille animas una necata dedit. V. NECO.

NECDUM et Nec dum et Neque dum, adv. *οὔτε που, οὐδέπω*, nondum, neque dum. *Virg. Ecl.* 9, 26. Immo haec quae Varro, nec dum perfecta, canebat. *Id. G.* 2, 539. Necdum etiam audierant inflari classica, necdum Impositos duris crepitare incudibus enses. *Id. A.* 11, 70. Cui neque fulgor adhuc, nec dum sua forma recessit. *Cic. Att.* 14, 10. *extr.* Ille quid agat, si scis, neque dum Roma es profectus, scribas ad me velim; et *ib.* 6, 3. *med.* Necdum ego tamen Quintum conveneram.

*NECEPHYLLON, i, n. laurus victoriae folium. *Appul. Herb.* 58. ℙ Legendum videtur *nicephyllon. B. A.*

*NECEPSO. V. v. sq. *B. A.*

*NECEPSUS, i, m. astrologus Aegyptius, artem suam ab Aesculapio et Anubi, quorum magister Mercurius Trismegistus fuit, edoctus. *Auson. ep.* 19, 18. Quique magos docuit mysteria vana Necepsus. ℙ *Necepso* audit *Jul. Firm.* 8. Hunc locum divinus ille Necepso, ut etc. ℙ Plura de eo V. ap. *Petr. Crinit. de Hon. Disc.* 19, 12. *B. A.*

NĔCĔRIM, nec eum. *Festus.* Est autem pro *nec im*, h. e. nec eum, inquit *Scalig.* V. IM.

NĔCES. V. NEX.

NĔCESSĀRIE et

NĔCESSĀRĬO, adv. *ἐξ ἀνάγκης, ἀναγκαίως*, ex necessitate. Hoc illo est multo usitatius. *Cic. Inv.* 1, 29. Necessarie demonstrantur ea, quae aliter ac dicuntur, nec fieri, nec probari possunt. *Id. Fam.* 6, 10. *f.* Ut jam simul cum republica necessario reviviscat; et *ib.* 5, 21. Plerique eorum, quibuscum vivo necessario. *Nep. Alc.* 8. Necessario classe conflicturus. *Caes. B. G.* 1, 17. Quod necessario rem Caesari enunciarit. *Sall. Jug.* 24. Necessario copias parat. *Val. Max.* 7, 6. *n.* 3. Care quidem, verum necessarie comparato cibo. *Hirt. B. Alex.* 5. Plebes ac multitudo ea *(aqua)* contenta est necessario, quod fons urbe tota nullus est.

NĔCESSĀRĬUS, a, um, adj. *ἀναγκαῖος*, is, sine quo aliquid fieri non potest, necessitatem conjunctam habens. Necessarium, inquit *Opilius Aurel.* ap. *Fest.*, in quo non sit cessandum: aut sine quo vivi non possit: aut sine quo non bene vivatur: aut quod non possit prohiberi, quin fiat. V. NECESSE. *Cic. Phil.* 10, 9. *f.* Cum illum necessarium et fatalem paene casum non tulerimus, hunc feremus voluntarium? *Id. Univ.* 12. Commonstravit leges fatales et necessarias. *Id. Inv.* 2, 49. Id quod imperatur, necessarium; illud quod permittitur, voluntarium est. *Id. Top.* 16. Cum erit talis causa, ut in ea non sit efficiendi necessitas, necessaria conclusio non sequitur. *Caes. B. C.* 1, 40. Necessaria re coactus locum capit superiorem; et *ib.* 3, 96. Cui semper omnia ad necessarium usum defuissent. *Cic. Fam.* 2, 6. Res maxime necessaria. *Id. Inv.* 2, 49. Res utiliores, honestiores, magis necessariae. *Id. Off.* 1, 4. Omnia, quaecumque sunt ad vitam necessaria, anquirere. *Id. Leg.* 3, 18. Senatori necessarium est, nosse rempublicam. *Quint.* 12, 11. Philosophorum quoque opiniones velimus legere, necessarium est. *Caes. B. G.* 1, 16. Quod tam necessario tempore, tam propinquis hostibus, ab iis non sublevetur: quo tempore tam necessarium est habere frumentum. *Sall. Jug.* 76. Plebs sic accensa, uti opifices agrestesque, relictis operibus, frequentarent Marium, et sua necessaria post illius honorem ducerent. ℙ *Necessariae partes* sunt pudenda virilia, nam, ut ait *Artemidor. Onirocrit.* 1, 47. *Τὸ αἰδοῖον ἀναγκαῖόν τε καλεῖται, καὶ τῆς ἀνάγκης ἐστὶ σύμβολον.* V. *Caji l. c.* in CONSUTUS. ℙ *Necessarius* absolute, et *Necessaria* est cognatus, affinis, *ἀναγκαῖος.* Necessarii sunt, ut Gallus Aelius ait ap. *Fest.*, qui aut cognati, aut affines sunt, in quos necessaria officia conferuntur praeter ceteros. Adde *Non.* 4, 322. Neque tamen solum de cognatis, et affinibus, sed de amicis quoque, et familiaribus dicitur. *Gell.* 13, 3. Qui ob hoc ipsum jus affinitatis, familiaritatisve conjuncti sunt, necessarii dicuntur. *Cic. Mur.* 35. Virgo Vestalis, hujus propinqua et necessaria. *Id. Sull.* 1. L. Torquatus meus familiaris ac necessarius. *Id. Fam.* 13, 29. In iis necessariis, qui tibi a patre relicti sunt, me tibi esse vel conjunctissimum; et *ib.* 72. Cerelliae, necessariae meae rem, nomina, possessiones commendavi tibi. *Brut.* ad *Cic. ad Brut.* 1, 6. *extr.* Noli pati, a necessariis tuis necessario meo injuriam fieri. *Balb.* et *Opp.* ad *Cic. post ep.* 8. *l.* 9. *ad Att.* Ut contra alterutrum, cum utrique sis maxime necessarius, arma feras. ℙ *Necessarius angustus*, est qui maxima cognatione vel affinitate cum aliquo est conjunctus. [*Fragm. jur. civ.* (ed. *A. Maio*) p. 86. Divus Titus Antoninus parens noster necessariis angustis ratione ejus consortii, quod nascendi tempore liberis et parentibus datur, cogitans, non admitti scrupulosam inquisitionem statuit: nec idcirco patris indignatione posse donationem justam umquam rescindi, summa cum ratione placuit. *F.*] ℙ Adjective *Nep. Dat.* 6. Ab homine tam necessario se relictum, *h. e.* a socero. *Matius* ad *Cic. Fam.* 11, 28. Mortem hominis necessarii graviter fero, *h. e.* amici. *Ulp. Dig.* 24, 3, 21. Si ideo maritus ex dote expendit, ut a latronibus redimeret necessarias mulieri personas. ℙ *Heres necessarius*, et *Heres suus et necessarius.* V. HERES. ℙ Caret gradibus, et pro iis dicimus *magis, minus, maxime necessarius. Tert.* tamen dixit *Test. anim.* 4. necessariorem sententiam: *Patient.* 11. necessarior

medela: *Hab. mul.* 5. necessariores operas: *Car. Chr.* 7. *med.* quasi necessarius aliquid afferrent: *Resurr. carn.* 31. necessarioris restitutionis.

NĔCESSĔ, adj. n. indecl. ἀναγκαῖον, quod vi aliqua cogente fieri opus est, necessarium. *Cic. Fat.* 9. Nihil fit, quod necesse non fuerit. *Cato* ap. *Sen. ep.* 94. *med.* Emas, non quod opus est, sed quod necesse est. *Cic. Part.* 13. *extr.* Non habebimus necesse semper concludere. *Id. Att.* 10, 1. *extr.* Eo minus habeo necesse scribere, aut etiam cogitare, quid sim facturus. *Id. Sull.* 7. At hic etiam, quod tibi necesse minime fuit, facetus esse voluisti. *Id. Fat.* 9. Homini necesse est mori. *Id. Fam.* 7, 31. Acilio non fuisse necesse meas dari litteras, facile patior. *Id. Or.* 1, 12. Haec oratio aut nulla sit necesse est, aut omnium irrisione ludatur. *Nep. Ep.* 10. Leuctrica pugna non modo mihi superstes, sed etiam immortalis sit, necesse est. ℙ Cum particula *ut* perrarum est. *Gell.* 2, 29. Neque necesse est, hodie uti vos auferam. ℙ Olim, teste *Donato* ad *Ter. Eun.* 5, 6, 27., declinabatur *necessis*, *necesse*, et *necessus*, *a*, *um*. Unde *necessum* non raro reperitur. *Afran.* ap. *Charis.* 2, 186. Quod sit necessum scire. *Pl. Stich.* 1, 3, 66. Foras necessum est, quidquid habeo, vendere. *Id. Mil.* 4, 3, 25. Dicas, uxorem tibi necessum esse ducere. (Adde *Cas.* 2, 3, 36. et *As.* 5, 2, 45.) *Lucr.* 2, 467. nec tamen haec retineri hamata, necessum. (Adde 4, 119. et 1000. et 5, 377.) *Liv.* 34, 5. Necessum est paucis respondere. Alii leg. *necesse*. *Mart.* 6, 57. Tonsorem capiti non est adhibere necessum. ℙ Derivant alii a *ne*, et *cesso*, quia ubi est necesse, minime est cessandum: alii a *nec esse*: alii per aphaeresin ab ἀνάγκη.

NĔCESSĬTAS, atis, f. ἀνάγκη, vis, qua cogimur aliquid facere, aut omittere, fatum, necessitudo. *Cic. N. D.* 1, 20. Hinc exsistit illa fatalis necessitas, quam εἱμαρμένην dicitis, ut quidquid accidat, id ex aeterna veritate, causarumque continuatione fluxisse dicatis. *Id. Fam.* 4, 9. Ut etiamsi natura tales non sint, necessitate esse cogantur. *Id. ib.* Tempori cedere, id est necessitati parere, semper sapientis est habitum. *Id. Off.* 2, 16. Veniam necessitati dare. *Id. Or.* 69. servire. *Id. Quint.* 16. Vi ac necessitate coactus. *Id. N. D.* 1, 7. *extr.* Nulla necessitate adstrictus. *Caes. B. G.* 6, 11. adductus. *Cic. Phil.* 10, 1. Necessitatem alicui afferre. *Id. Att.* 4, 5. et *Liv.* 21, 43. imponere. *Hirt. B. Alex.* 44. injungere. *Cic. Rosc. Am.* 34. *f.* Quae necessitas eum tanta premebat, ut, etc. *Id. Mil.* 17. Miloni exeundi non causa solum, sed etiam necessitas fuit. *Id. Off.* 2, 21. Necessitas mihi obvenit cujuspiam rei. *Tac. A.* 6, 10. ingruit. *Hirt. B. Afr.* 79. Ad necessitatem adductus dimicandi. *Tac. H.* 3, 62. Ex necessitate aliquid facere. *Liv.* 21, 43. Ac nescio an majora vincula, majoresque necessitates vobis, quam captivis vestris, fortuna circumdederit. Dextra laevaque duo maria claudunt, etc. ℙ *Extrema*, et *ultima*, et *suprema necessitas* est mors. *Sall. in Or. Lepidi contra Sull. med.* et *Tac. A.* 15, 61. *extr.* et *H.* 1, 72. ℙ De summa vi, qua in tormentis quis fateri cogitur. *Tac. A.* 15, 57. Clariore exemplo libertina mulier, in tanta necessitate alienos ac prope ignotos protegendo, cum ingenui et viri, et equites R. senatoresque intacti tormentis, carissima suorum quisque pignorum proderent. ℙ Facere de necessitate virtutem, ap. *Hieron. in Ruf.* 3. *n.* 2. et *ep.* 54. *n.* 6. ℙ *Necessitates* sunt res necessariae, necessaria negotia. *Cic. Off.* 1, 5. *med.* Reliquis autem tribus necessitates propositae sunt ad eas res parandas, quibus actio vitae continetur. *Caes. B. G.* 7, 89. Id se bellum succepisse, non suarum necessitatum, sed communis libertatis causa, demonstrat. ℙ Item onera, et impensae necessariae et inevitabiles, quibus opponuntur largitiones, ap. *Tac. A.* 1, 11. ℙ Item inopia, et indigentia rerum ad vitam necessariarum. *Suet. Caes.* 68. Famem et ceteras necessitates tantopere tolerabant, ut, etc. *Id. Tib.* 47. Paucorum senatorum inopia sustentata, negavit se aliis subventurum, nisi senatui justas necessitatum causas probassent. *Plin. ep.* 5, 19. *f.* Est enim tam parcus et continens, ut non solum delicias, verum etiam necessitates valetudinis frugalitate restringat. ℙ Est etiam *necessitas* vinculum affinitatis, cognationis, amicitiae, necessitudo. *Cic. Rosc. Am.* 24. Magnam vim, magnam necessitatem, magnam possidet religionem paternus maternusque sanguis. *Id. Sull.* 1. Si nostram accusatione sua necessitatem familiaritatemque violasset. *C. Caes.* ap. *Gell.* 13, 3. et *Non.* 4, 323. Equidem mihi videor, pro nostra necessitate non labore, non opera, non studio defuisse. ℙ *Necessitas* quasi Dea a Romanis est habita. *Hor. Od.* 1, 35, 17. Te *(Fortuna)* semper anteit saeva Necessitas. V. CLAVUS.

NĔCESSĬTŪDO, inis, f. ἀνάγκη, idem quod necessitas. *Cic. Inv.* 2, 57. Puto hanc esse necessitudinem, cui nulla vi resisti potest: quae neque mutari, neque leniri potest. *Sall. Cat.* 61. Necessitudo etiam timidos fortes facit. *Id. Jug.* 52. Coactus rerum necessitudine, statuit armis certare. *Id. Cat.* 17. In unum omnes convocat, quibus maxuma necessitudo, et plurimum audaciae, *h. e.* vis aliqua calamitatis, quae conjurare cogebat. *Tac. A.* 3, 64. Juliae valetudo atrox necessitudinem principi fecit festinati in Urbem reditus. *Vell.* 2, 50. Miserrima necessitudo. Adde *Sisenn.* ap. *Non.* 4, 322. et *Sempron. Asellionem* ap. *Gell.* 13, 3. *f.* ℙ Frequentius sumitur pro vinculo cognationis, affinitatis, amicitiae, et familiaritatis. *Sall. Jug.* 82. Etiam antea Jugurthae filia Bocchi nupserat: verum ea necessitudo apud Numidas levis ducitur. *Cic. Fam.* 13, 10. Mos majorum hanc quaesturae liberorum necessitudini proximam voluit esse. *Id. Cluent.* 70. Atque etiam nomina necessitudinum, non solum naturae nomen et jura, mutavit, uxor generi, noverca filii, filiae pellex. *Hirt.* ad *Cic. ad Brut.* 1, 6. Ex nostra necessitudine, quae ad summam benevolentiam pervenit. *Cic. Amic.* 20. Qui sunt in amicitiae conjunctionisque necessitudine superiores, exaequare se cum inferioribus debent; et *Quint.* 4. Necessitudo et affinitas. *Id. Mur.* 3. Familiaritatis, necessitudinisque oblitus. *Id. Fam.* 13, 27. Summa necessitudine et summa conjunctione adductus. *Q. Cic. Petit. cons.* 7. Aliqua necessitudine adjunctus alicui. *Cic. Or.* 56. Habere cum quopiam aliquam necessitudinem, aut cognationem. *Id. Fam.* 13, 11. Bonos viros ad necessitudinem suam adjungere; et *ib.* 19. Recipere aliquem in suam necessitudinem; et *ib.* Necessitudinem sancte colere. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 1. *f.* Summa necessitudine aliquem attingere. *Id. Verr.* 2, 4, 65. Necessitudinem cum aliquo conjungere. *Suet. Aug.* 62. Jungi necessitudine alicui. *Hirt. B. G.* 8, 53. Necessitudines parare. *Cic. Sext.* 17. Sunt mihi cum illo omnes amicitiae necessitudines. *Id. Fam.* 13, 39. Cum familia Titurnia necessitudo mihi intercedit vetus. *Plin. ep.* 7, 16. Calestrium Tironem familiarissime diligo, et privatis mihi et publicis necessitudinibus implicitum. ℙ *Necessitudines regni* dicit *Caesar* vincula tutelae, atque hospitii, quae erant Pompejo cum Aegypti rege, *B. C.* 3, 106. ℙ *Necessitudines* sunt etiam ipsi affines, aut amici. *Suet. Tib.* 11. *f.* Petiit, ut sibi permitteretur revisere necessitudines, quarum desiderio teneretur. *Id. Aug.* 17. Remisit tamen hosti judicato necessitudines, amicosque omnes. *Tac. H.* 3, 59. *extr.* Vitellius, respectu suarum necessitudinum, nihil in Domitianum atrox parabat. *Curt.* 4, 10. *med.* Crederes Alexandrum inter suas necessitudines flere. *Festus* in *Rapi*: Rapi simulatur virgo ex gremio matris, aut si ea non est, ex proxima necessitudine, cum ad virum trahitur.

NĔCESSO, as, a. 1. necessitatem afferro, cogo. *Venant. Vit. S. Mart.* 2, 412. Nam cibus et somnus, nisi quod natura necessat, etc. Cave usurpes.

NĔCESSUM. V. NECESSE.

*NECHON, i, n. genus aromatis ideo admixtum, ut dulcia diu durent. *Apic.* 1, 14. ℙ Apud. *eund.* in 7, 6. legitur *enechi flores*, ubi *Humelb.* emendat *cnici flores*. *B. A*

NĔCNĔ et Nec ne, an ne, particula interrogativa, dubitativa, quae secundo loco ponitur. [*Nonnisi in directis interrogationibus et plerumque fere sine verbo adhibetur. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 554. p. 447. — *Ramsh. Gr. L.* §. 174. III. p. 717. docet: posterius membrum cum negationem prioris contineat, tum id, quod absit, utpote in cogitatione positum, per *necne* significari. —] *Caes. B. G.* 1, 50. Utrum proelium committi, ex usu esset, nec ne. *Cic. Rosc. Com.* 17. Quaero, potueritne Roscius ex societate partem suam petere, necne? *Nep. Eum.* 11. Nondum enim statuerat, eum conservaret, necne. *Ter. Heaut.* 1, 1, 43. Nunc, habeam, necne, incertum est. ℙ [*Cum verbo:] *Cic. N. D.* 1, 14. Aristo dubitat omnino, Deus animans, necne sit. *Id. Tusc.* 2, 12. *f.* Hoc doce, doleam, necne doleam, nihil interesse. [*Adde *Eund. Div.* 1, 39. fiat, necne fiat, id quaeritur. Porro *N. D.* 1, 22, 61. quaeritur, sintne dii, necne sint; et *ib.* 3, 7. dii utrum sint, necne sint, quaeritur. ℙ In directa interrogatione ponitur ap. *Cic. Tusc.* 3, 18. Sunt haec tua verba, necne? ℙ *An* ante *necne* positum nusquam recte legitur. V. *Ramsh. l. l.*] ℙ Pro *an*, ap. *Hor. Sat.* 1, 4, 45. Idcirco quidam, comoedia necne poema Esset, quaesivere, *h. e.* an comoedia esset poema. Subintelligitur tamen: *an comoedia esset poema, necne.*

NECNON et Nec non et Neque non, conjunct. [*et tamen, et profecto, *und auch, und doch, und in der That.* Ap. probatissimum quemque aureae aetatis scriptorem semper sententias, nunquam verba conjungit. Hinc ab initio enunciationis interposito plerumque verbo collocatur. Exempla haec sunto: *Cic. Mil.* 32. Nec vero non eadem ira Deorum hanc ejus satellitibus injecit amentiam. *Id. Cat.* 4, 2. Neque meam mentem non domum saepe revocat exanimata uxor. *Id. Or.* 2, 85. Neque tamen illa non ornant, habiti honores, decreta virtutis praemia, etc. *Id. N. D.* 2, 16. Sidera ipsa sua sponte moventur. Nec vero Aristoteles non laudandus in eo, quod omnia, quae moventur, aut natura moveri censuit, etc. *Nep. Att.* 25, 13. Nemo Attico minus fuit aedificator. Neque tamen non imprimis bene habitavit. *Varr. R. R.* 1, 4. Nec haec non diminuitur scientia. — Neque aliter intelligendum *nec non* in his est: *Cic. Fam.* 3, 12. Neque tristius dicere quidquam debeo hac de re, neque non me tamen mordet aliquid; et *Fin.* 2, 5. Epicurus, ut opinor, nec non vult, si possit, plane et aperte loqui; nec de re obscura, ut physici, aut artificiosa, ut mathematici; sed de illustri et facili loquitur. ℙ Tum nullo vocabulo interposito pro simplici *et*, *etiam*, nostr. *ingleichen*, *auch*, nectendis nominibus inservit. At praeter *Varr.* ita nonnisi ap. poetas et sequiores scriptores ponitur. V. *Tursell. de partic.* p. 453. sq. (*ed.* 5.) *Arntzen.* ad *Aurel. Vict.* p. 18. a. *Ruhnk.* ad *Vell.* 2, 95, 2. *Müller* ad *Cic. Or.* 1, 35. §. 164.] *Varr. R. R.* 1, 1. Quibus propitiis, neque rubigo frumenta atque arbores corrumpit, neque non tempestive florent; et *ib.* 3, 2. *med.* Ibi vidi greges magnos anserum, gallinarum, gruum, pavonum, necnon glirium, piscium, aprorum. *Colum.* 3, 2. Vitis habilis arbori, nec non jugo. *Ov. Her.* 4, 69. Tunc mihi praecipue (nec non tamen ante) placebas. *Varr. R. R.* 1, 13. *f.* Orcae in Hispania fervore musti ruptae, neque non et dolia in Italia. *Colum.* 8, 15. *med.* Gratissima est et esca panicum, et milium, nec non hordeum. *Plin.* 13, 22, 38. Intus granum spissum, letale animalibus: nec non et in folio eadem vis. *Virg. A.* 1, 707. Necnon et Tyrii per limina laeta frequentes Convenere. *Varr. R. R.* 2, 1. *med.* Laborant propter aestus, aut propter frigora, nec non etiam propter nimium laborem. *Suet. Gr.* 23. Nec non etiam poemata faciebat ex tempore. *Virg. G.* 2, 449. Nec tiliae leves, aut torno rasile buxum Non formam accipiunt, ferroque cavantur acuto: Nec non et torrentem undam levis innatat alnus Missa Pado. *Varr. R. R.* 1, 1. Nec non etiam precor Lympham, et Bonum Eventum; et *ib.* 2. *f.* Neque non quaedam nationes caprarum pellibus sunt vestitae. *Plin.* 29, 1, 1. Necnon et hodie multifariam ab oraculis medicina petitur. *Varr. R. R.* 2, 5. Neque non praeterea. [*Plura v. ap. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 188, 8. p. 818.]

NĔCO, as, avi, atum, frequentius quam cui, ctum, a. 1. φονεύω, κτείνω, necem afferro, occido, interimo: a νέκυς, mortuus: unde et *nex*. [*Aliam vocis originem, quam *Schneid.* susp., v. in NEGO.] Volunt proprie usurpari, cum de morte illata sine vulnere et ictu sermo est, ut veneno, fame, igne, praefocando, etc. *Festus:* Neci datus proprie dicitur, qui sine vulnere interfectus est, ut veneno, aut fame. *Id.* in *Occisum:* Occisum a necato distingui quidam volunt, quod alterum a caedendo, atque ictu fieri dicunt, alterum sine ictu. *Prisc.* 9, 861. hoc discrimen agnoscit in praeteritis. Proprie, inquit, *necatus* ferro, *nectus* vero alia vi peremptus dicitur. Eadem habet *Diomed.* 1, 362. Hoc tamen discrimen non est perpetuum; nam *Coripp. Johann.* 4, 361. *necuisse*, non *necavisse* usurpat de morte ferro illata. *Just.* dicit *occisum* eum (17, 1.), qui veneno sublatus fuerat. *Ennius* ap. *Prisc.* Hos pestis necuit, pars occidit illa duellis. *Cic. Manil.* 5. Legatum populi R. vinculis ac verberibus, atque omni supplicio excruciatum necavit. *Phaedr.* 4, 18. Colubra ut refecta est, necuit hominem protinus. *Suet. Caes.* 81. Consanguineorum manu necari. *Cic. Q. Fr.* 2, 3. Plebem fame necare. *Sall. Jug.* 46. *Petr. Sat.* 117. et *Hor. Sat.* 2, 7, 58. ferro aliquem. *Lucr.* 6, 787. odore tetro. *Ov. R. Am.* 421. morsu. *Caes. B. G.* 1, 52. *f.* igni, atque omnibus tormentis. *Plin.* 8, 37, 56. suspendio. *Suet. Ner.* 43. veneno. *Gell.* 17, 21. securi. *Virg. A.* 8, 488. sanie taboque fluentes Complexu in misero longa sic morte necabat. *Paul. Dig.* 25, 3, 4. Necare videtur non tantum is, qui partum praefocat, sed et is, qui abjicit, et alimoniam denegat, et qui exponit. *Plin.* 20, 7, 26. Venena, quae strangulando necant. *Id.* 27, 13, 113. Thlaspi menses ciet, sed partus necat. *Ov. Trist.* 1, 2, 36. Ore necaturas accipiemus aquas. *Pl. Curc.* 2, 1, 21. lien necat, renes dolent, Pulmones distrahuntur, cruciatur jecur. ℙ Refertur ad plantas. *Colum.* 2, 4. Radices herbarum vomere perruptae necantur. *Plin.* 31, 4, 29. Salsi imbres necant frumenta. *Id.* 16, 44, 92. et *Laber.* ap. *Macr. Sat.* 2, 7. Hedera serpens vires arboreas necat. *Plin.* 17, 12, 18. Necat gramina pinus. ℙ Et ad alia. *Id.* 31, 1, 1. Aquae flammas necant. ℙ Translate. *Sen. Hippol.* 454. Quid te coerces, et necas rectam indolem? ℙ A *Pl. Bacch.* 5, 2, 44. adhibetur eo sensu, quo *Id.* dixit *Merc.* 1, 2, 45. Lassitudinem verba tua mihi addunt: enicas; et *Hor. Epod.* 14, 5. occidis saepe rogando. [*Recte videtur *Doederl.* 3, 187. sq. verbi *necare* eam vim constituisse, ut prae ceteris quidem de morte, quam quis veneno, fame, igne cet. inferat, usurpetur, sed proprie de ea dicatur, quae vi et severitate, nec non injuria et crudelitate fiat. Hinc differt ab *interficere*, quod de quovis mortis genere ponitur.] ℙ [Part. *Necans* ap. *Ov. Am.* 2, 14, 22. Vidissem nullos, matre necante, dies. *Necandus* ap. *Juven.* 6, 596. Quae steriles facit, atque homines in ventre necandos Conducit. *F.*]

NĔCOPĪNANS, rectius quam Nec opinans, et Neque opinans, non opinans, nihil tale cogitans:

nec et *neque* pro non. [*V. in NEC.] *Phaedr.* 5, 7. Dum pegma rapitur, concidit gravi casu Necopinans, et sinistram fregit tibiam. *Cic. Fam.* 15, 4. *med.* Ariobarzanem praesentibus insidiis necopinantem liberavi. *Hirt. B. Alex.* 63. Auxilia regis in id castellum, neque opinantibus omnibus, impetum fecerunt; et *B. Afr.* 66. Atque equitibus praemissis, neque opinantes insidiatores levi armatura concidit. *Lucr.* 3, 972. Imperfecta tibi elapsa est, ingrataque vita, Et necopinanti mors ad caput accidit. *Ter. Heaut.* 1, 2, 12. Ut hanc laetitiam necopinanti primus objicerem domi. *Hirt. B. Alex.* 75. Caesar neque opinans, imparatusque oppressus.

[NĔCŌPĪNANTER et Nec opinanter, adv. idem ac necopinato. *Gloss. Philox.* Nec opinanter, *ἀπροσδοκήτως. F.*]

NĔCŌPĪNĀTO, adv. rectius quam Nec opinato, praeter exspectationem, de improviso, *ἀδοκήτως. Cic. Tusc.* 3, 22. Tum aegritudinem exsistere, si necopinato quid evenerit. *Id. Phil.* 2, 31. Ut te catamitum, necopinato cum ostendisses, praeter spem mulier aspiceret. *Liv.* 3, 15. Propiusque novum malum necopinato exortum. Alii leg. *nec opinatum.*

NĔCŌPĪNĀTUS et Nec opinatus, a, um, adj. non praevisus, non exspectatus, *ἀδόκητος. Cic. Off.* 3, 10. Admirantur si perspiciunt necopinata quaedam bona. *Liv.* 26, 51. Nec opinato adventu, ac prope furto unius diei urbem interceptam. *Id.* 27, 33. *f.* In necopinatam fraudem labi. *Id.* 39, 49. Vix sibimet ipsis prae necopinato gaudio credentes; et 4, 27. *med.* Locum secretum ab tumultu petit, unde ex necopinato aversum hostem invadat. *Flor.* 3, 5. *med.* Italiam necopinatus invadere cogitavit.

NĔCŌPĪNUS, rectius quam Nec opinus, a, um, adj. necopinatus, inopinus. *Ov. Met.* 1, 224. Nocte gravem somno necopina perdere morte Me parat. *Phaedr.* 1, 10. ipsum accipiter necopinum rapit. *Stat. Th.* 6, 778. necopinum interserit ictum Callidus. *Sil.* 14, 789. Et struit arcana necopina pericula cura. *Auson. Grat. act. ad Grat.* 12. Tu, indulgentissime Gratiane, ut ad benefaciendum subito es necopinus ingenio, adhuc aliquid invenis, *h. e.* ea excogitans, quae nemo opinatur.

NEC RECTE. V. NEC.

NECROMANTIA, ae, f. *νεκρομαντεία*, divinatio per cadavera, et umbras mortuorum evocatas ad sua cadavera. *Cic. Tusc.* 1, 16. Graecis litteris scripsit. Graeca enim est a *νεκρὸς*, mortuus, et *μαντεία*, vaticinatio. At Latinis *Lact.* 2, 16. et *Plin.* 35, 11, 40. *n.* 28., ubi ait, de Nicia pictore loquens: Opera ejus, Nemea, Hyacinthus, Liber pater, Necromantia Homeri. Ubi intelligit eam Odysseae partem, in qua inducitur Ulysses ad inferos descendens, et cum mortuorum umbris verba faciens. Sunt qui hic leg. *necyomantia*, quod idem est: nam *νέκυς* idem sonat ac *νεκρός*. *Necyomantia* inscriptus fuit unus ex Mimis *Laberii*, ut constat ex *Gell.* 16, 7. et 20, 6. †*Vet. Gloss. Νεκυομαντεία*, inferorum consultatio. *B. A.*

*NECROMANTĬCI, orum, m. qui necromantiam exercent. *Isid. Or.* 8, 9. Necromantici sunt, quorum praecantationibus videntur resuscitati mortui divinare et ad interrogata respondere. *B. A.*

[NECROMANTĬUS, ii, m. qui necromantiam exercet. *Isid. Or.* 8, 9. Necromantii sunt, quorum praecantationibus videntur resuscitati mortui divinare, et ad interrogata respondere. *F.*]

*NECRON (*νεκρῶν* i. e. mortuorum) INSULA in mari rubro fuit. *Plin.* 37, 2. In quadam insula rubri maris ante Arabiam sita nasci, quae Necron vocetur. Sic ed. *Hard.* ubi antea (e. g. in ed. *Elzev.*) legebatur *Neron. B. A.*

NECROTHYTUS, a, um, adj. *νεκρόθυτος*, umbris inferorum dicatus, oblatus per sacrificium: a *νεκρὸς*, mortuus, et *θύω*, sacrifico. *Tert. Spect.* 13. Ab idolothytis, et necrothytis voluptatibus abstinere.

*NECTĂBIS. V. v. sq. *B. A.*

*NECTANĂBIS, is vel idis, Aegypti rex. *Nep. Ages.* 8. A rege Nectanabe, ubi ed. *Heusing.* habet *Nectanabide.* ℙ *Nectanebus* audit *ib. Chabr.* 2. Nam Nectanebum cet., ubi *Heusing.* legit *Nectanabin.* ℙ *Nectabis*, ut videtur, est *Plin.* 36, 9. et *Tert. anim.* 57. V. *Bos.* ad *Nep. l.* utrumque *c. B. A.*

*NECTANĔBUS. V. v. praec. *B. A.*

NECTAR, ăris, n. *νέκταρ*, potus Deorum, ut ambrosia cibus est. Graeci promiscue et ambrosiam pro nectare, et nectar pro ambrosia ponunt, ut Anaxandridis, Sapphus, et Alcmanis locis *Athen.* 2, 2. comprobat. *Cic. Tusc.* 1, 26. Non enim ambrosia Deos, aut nectare, aut Juventute pocula ministrante laetari arbitror. *Prud. in Sym.* 1, 276. Nectaris ambrosii sacrum potare lyaeum. ℙ Per translationem usurpatur pro quovis vino dulciore, et pro ipso etiam melle, aut lacte. *Virg. G.* 4, 164. et dulci distendunt nectare cellas. *Stat. Silv.* 2, 2, 99. Bacchaeum nectar. *Ov. Met.* 15, 116. Quid meruistis oves, etc. pleno quae fertis in ubere nectar? Sic *Mart.* 13, 47. Picentina Ceres niveo sic nectare crescit, *h. e.* panis ex alica agri Picentini, qui lacte mulso madefactus commendabatur in cibo, ut *Plin.* docet 18, 11, 27. ℙ *Lucr.* de grato odore, 2, 847. nectar qui naribus halant. ℙ De poetico melle. V. *Persii l. c.* in MELOS.

NECTĂRĔUS et Nectarius, a, um, adj. *νεκτάρεος*, nectaris saporem, vel odorem habens. *Ov. Met.* 7, 707. Nectareis quod alatur aquis. *Mart.* 13, 108. Falernum nectareum. *Claud. Nupt. Honor. et Mar.* 209. pars nectareis aspergite tecta Fontibus. Est qui legit *Floribus.* ℙ Translate est suavissimus. *Appul. Met.* 2. Occursantis linguae illisu nectareo; et *ib.* 5. Nectareum vinum. ℙ *Nectarea* est herba, aliis nominibus helenion, medica, symphyton, etc., ex qua conditur vinum, quod *nectarites* appellatur, radice ponderis XL. in sextarios sex musti addita in linteo. *Plin.* 14, 16, 19. *n.* 5. [**Alant.*]

NECTĂRĪTES. V. in v. praec.

NECTO, is, xui et xi, xum, a. 3. *πλέκω*, simul ligo, jungo, plecto, innecto, circumdo, cingo. [*Ita quidem, ut coercendi, impediendi notionem proprie contineat. Quid differant *jungere* et *copulare*, v. in hh. vv.] *Virg. Ecl.* 8, 77. Necte tribus nodis ternos, Amarylli, colores. In *commentar. sacror.* ap. *Fest.* Pontifex minor ex stramentis napuras nectito, *h. e.* funiculos facito. *Hor. Od.* 1, 29, 4. horribilique Medo Nectis catenas; et *ib.* 4, 11, 2. est in horto, Phylli, nectendis apium coronis. *Id. ib.* 26, 7. apricos necte flores, Necte meo Lamiae coronam. *Ov. Fast.* 6, 329. Ili ludunt, hos somnus habet, pars brachia nectit, Et viridem celeri ter pede pulsat humum, *h. e.* ut ait *Stat. Achill.* 1, 319. simulare choros, et brachia ludo Nectere. *Hor. Ep.* 1, 19, 31. Nectere cuipiam laqueum. *Virg. A.* 4, 239. talaria pedibus. *Plin. ep.* 9, 28. *med.* alicui compedes. *Mart.* 14, 206. vinculum collo. *Id.* 7, 89. comas sertis. *Ov. Am.* 1, 2, 23. comam myrto. *Val. Fl.* 5, 79. cornua vitta; et 6, 297. tempora ramo. *Sall. fragm.* ap. *Non.* 18, 14. ex viminibus vasa agrestia. *Sen. Herc. Oet.* 1098. stamina colo. *Prop.* 3, 6, 37. nostro nexisti retia lecto. (Ita legit etiam *Diomed.* 1, 366., item *Prisc.* 10. p. 903. *Lucil. ib.* Et cum id mihi visus est facere, tum retia nexit.) Al. leg. *tendisti. Sall. fragm. ib.* Nexuit catenae modo. *Virg. A.* 5, 309. flavaque caput nectentur oliva. *Prop.* 4, 3, 48. Africus in glaciem frigore nectit aquas. ℙ Pro simplici *ligo*, *as. Liv.* 8, 28. *extr.* Ita nexi soluti: cautumque in posterum, ne necterentur. [*Cic. de Rep.* (ed. *A. Maio*) 2, 34. Cum sunt propter unius libidinem omnia nexa civium liberata, nectierque postea desitum. V. NEXUS, a, um. *F.*] ℙ Translate. *Cic. Leg.* 1, 19. *extr.* Videtisne, quanta series rerum sententiarumque sit, atque ut ex alio alia nectantur? *Id. Top.* 15. Ex hoc genere causarum ex aeternitate pendentium fatum a Stoicis nectitur. [*Adde *Fin.* 3, 22.] *Sen. Oed.* 92. Sphinx nectens verba caecis modis. *Ov. Pont.* 4, 2, 30. Numeris verba nectere. (Sic *Stat. Silv.* 2, 2, 115. carmina.) *Id. Am.* 2, 2, 35. jurgia cum aliquo; et *Liv.* 27, 28. dolum. Sic *Sen. Troad.* 523. pectore astus callidos; et *ib.* 928. scelera. *Val. Max.* 3, 8. *n.* 5. *extr.* insidias. *Sil.* 6, 326. fraudem. *Virg. A.* 9, 219. causas inanes; et *Val. Fl.* 3, 374., *Sen. Ira* 3, 39., *Tac. A.* 12, 14. et *Sen. alter Herc. Oet.* 10. moras; et *ib.* 367. choros, *i. e.* brachia invicem nectendo saltare. *Val. Fl.* 3, 593. foedera. Et absolute *Stat. Th.* 8, 637. Talia nectebant, *h. e.* colloquebantur.

NECTUS, a, um, part. a *neco*, pro *necatus* agnoscitur a *Diomed.* 1, 362. et *Prisc.* 9, 861. cum eo discrimine, de quo in NECO dictum est. Quidam legunt etiam ap. *Cic. Leg.* 3, 10. Quin per ipsum Ti. Gracchum non solum nectus, sed etiam sublatus intercessor fuerat. Sed alii aliter. Locus est enim varie vexatus. [**Orell.* locum difficillimum ita constituit: Quin ipsum Ti. Gracchum non solum neglectus, sed etiam sublatus intercessor servaverat: sententiamque talem exposuit: Non periisset ipse Ti. Gracchus, si intercedenti Octavio paruisset; sed non solum eum neglexit, verum etiam sustulit, idque facinus ipsi postea fuit perniciosum. — Rationes v. ap. ipsum.] Idem dic de loco altero *Sereni Sammon.* 33, 627., apud quem nonnulli leg. Pulegio admixto venit embryo nectus aceto. Alii repon. *Pulegii quoque purgati tunc convenit imber. Morgagnus* priorem versum retinere videtur.

NĔCŬBI, adv. ne in aliquo loco. Est a *ne*, et *alicubi*, non a *nec*, et *ubi*. Quare producit primam. *Varr. R. R.* 2, 2. *f.* Itaque faciunt lapide strata, ut urina necubi in stabulo consistat. *Caes. B. G.* 7, 35. Dispositis exploratoribus, necubi Romani copias transducerent. *Liv.* 22, 2. Hispanos et Afros, necubi consistere coactis necessaria ad usus deessent, primos ire jussit. *Colum.* 2, 18. Grumos dissipabimus, ita ut necubi ferramentum foenisecae possit offendere. *Lucan.* 9, 1058. Scilicet hoc animo terras, atque aequora lustras, Necubi suppressus pereat gener?

NĔCUNDĔ, adv. ne alicunde. *Liv.* 22, 23. *extr.* Circumspectans, necunde impetus in frumentatores fieret. *Id.* 28, 1. *extr.* Signa quam maxime ad laevam jubebat ferri, necunde ab stationibus Punicis conspiceretur.

NĔCUNQUEM, nec unquam quenquam. *Fest.*

[NĔCŪTER, tra, trum, adj. idem ac neuter. *Inscr.* optimae notae ap. *Marin. Iscriz. Alb.* p. 139. *lin.* 8. In necutro mihi consto repetens pristinos casus meos. *F.*]

NĔCYDĂLUS, i, m. *νεκύδαλος*, genus vermiculi, de quo *Plin.* 11, 22, 26. E grandiore vermiculo, gemina protendente sui generis cornua, primum eruca fit, deinde quod vocatur bombylius, ex eo necydalus, ex hoc in sex mensibus bombyx. V. BOMBYX.

NĔCYOMANTĬA. V. NECROMANTIA.

*NEDĪNĀTES, ium, incolae Nedini, quod Liburniae oppidum fuit, teste *Ptolemaeo. Plin.* 3, 19. *B. A.*

[NĔDĪTĂ, ae, comm. gen. et

[NĔDĪTĀNUS, a, um, adj. ad Nedinum, *Νήδινον*, pertinens, mediterraneam Liburniae urbem, cujus meminit *Ptolem.* 2, 17. *Inscr.* ap. *Gud.* 129, 4. C. Lartio Sabiniano officiali Neditarum rarissimo, etc. Alia ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 453. Q. Publicius Macedo Neditanus. *F.*]

NĔDUM, conj. *οὐχ ὅσον, οὐχ ὡς*, [*non dicam, multo minus. Subjicitur sententiae negativae ita, ut praecedente negatione vel expressa vel tacita, vim negandi magis etiam augeat.] Expressa, ut *Cic. Cluent.* 35. Optimis temporibus nec P. Popillius, nec Q. Metellus vim tribuniciam sustinere potuerunt, nedum his temporibus, his moribus, sine vestra sapientia salvi esse possimus. *Ter. Heaut.* 3, 1, 43. satrapes si siet Amator, nunquam sufferre ejus sumptus queat; Nedum tu possis. *Liv.* 3, 14. *f.* Nec voce quidem incommoda, nedum ut ulla vis fieret. ℙ Tacita, ut *Cic. Fam.* 16, 8. Vix in ipsis tectis frigus vitatur; nedum in mari, et in via sit facile abesse ab injuria temporis. *Liv.* 24, 4. Puer vix dum libertatem, nedum dominationem modice laturus. *Id.* 6, 7. Aegre inermem tantam multitudinem, nedum armatam, sustineri posse. ℙ Tacitam negationem continent illa quoque *Cic. Fam.* 7, 28. Erat enim multo domicilium hujus urbis aptius humanitati tuae, quam tota Peloponnesus, nedum Patrae. *Liv.* 9, 18. Adulationes etiam victis Macedonibus graves, nedum victoribus. *Id.* 7, 40. Quintius, quem armorum etiam pro patria satietas teneret, nedum adversus patriam. *Suet. Claud.* 40. *f.* Multaque talia, etiam privatis deformia, nedum principi. *Prop.* 1, 9, 31. Illis et silices, et possunt cedere quercus; Nedum tu possis, spiritus iste levis. *Hor. A. P.* 68. mortalia facta peribunt, Nedum sermonum stet honos, et gratia vivax. ℙ Interdum tacita illa negatio, non quidem in verbis est, sed in rebus, cum scilicet prius membrum posteriori aliquo modo contrarium est. Hac ratione habet interdum eam vim, quam *multo magis. Liv.* 45, 29. Insueta omnia oculis auribusque, quae vel socios, nedum hostes victos terrere possent. *Id.* 26, 26. *extr.* Consules bellicosi, qui vel in pace tranquilla bellum excitare possent, nedum in bello respirare civitatem forent passuri. *Val. Max.* 3, 2. *n.* 26. *extr.* Ornamenta etiam legioni, nedum militi, satis multa. *Sen. ep.* 99. Mehercules satis mihi jam videbaris animi habere etiam adversus solida mala, nedum ad istas umbras malorum, quibus ingemiscunt homines moris causa. *Quint.* 12, 1. Concedant mihi omnes oportet, facturum aliquando bonum virum, ut mendacium dicat, et quidem nonnunquam levioribus causis, uti pueris aegrotantibus, utilitatis eorum gratia, multa non facturi promittimus; nedum si ab homine occidendo grassator avertendus sit, aut hostis pro salute patriae fallendus. ℙ Raro ponitur priore loco, ut *non solum. Balb. et Opp.* ad *Cic. post ep.* 8. *l.* 9. *ad Att.* Nedum hominum humilium, ut nos sumus, sed etiam amplissimorum virorum consilia ex eventu, non ex voluntate, a plerisque probari solent.

[NĔDYMĔ, es, f. *νηδύμη*, et

[NĔDYMUS, i, m. *νήδυμος*, ex quo quis non facile surgit, somni epithet., a particula *νη*, in compositione privativa, et *δύω* vel *δύνω*, subeo: hinc dulcis, suavis. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 696, 5. Donatus et Nedyme filio pio. Alia ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 448. C. Cornelius Nedymus. *F.*]

*NEE, es, f. opp. Troadis. *Plin.* 5, 30. ℙ Dicitur et Nea. V. NEA. *B. A.*

[NĔFANDĀRĬUS, a, um, adj. qui ex nefando constat, vel nefanda perpetrat. *Not. Tir.* p. 74. Nefas, nefandus, nefandarius. *F.*]

NĔFANDĔ, adv. nefarie, *ἀῤῥήτως*. *Sall. fragm.* ap. *Prisc.* 14, 993. Ubi multa nefande ausi atque passi.

NĔFANDUS, a, um, adj. *ἄῤῥητος*, qui non est fandus, nefarius, infandus. [*Quid *nefandus* et *infandus* differant, V. in h. v. Quid *nefarius*, dictum est in h. v. Ceterum nota, *nefandus* ante *Quint.* de hominibus dictum nusquam legi.] *Cic. Har. resp.* 20. Per nefandum scelus. *Virg. A.* 1, 547. At sperate Deos memores fandi atque nefandi. *Just.* 16, 4. Nefandissima quaeque tyrannicae crudelitatis exercuit. [**Liv.* 1, 59. nefandum vehiculum, i.

e. per quod nefandum scelus commissum est; quod nefando insidentis scelere actum est per parentis corpus.] *Quint.* 1, 3. *f.* Nefandi homines. *Cic. ad Brut.* 1, 6. *med.* Nefanda arma. *Plin.* 28, 1, 2. Etiam cum obscenus vixeris, aut nefandus. *Quint. decl.* 18, 11. Nefandissime senex. *Just.* 18, 7. Nefandissimum caput. ℙ [*Commutantur *nefanda* et *non fanda*. V. *Cort.* ad *Lucan.* 1, 634.]

NĔFANS, antis, adj. idem ac nefandus, ap. veteres. *Lucil.* ap. *Non.* 8, 47. Tantalu', qui poenas ob facta nefantia luvit. Adde *Varr. ib.*

NĔFĀRIĒ, adv. *ἀνοσίως*, nefande, scelerate, impie. *Cic. Verr.* 1, 13. Quae in rebus judicandis nefarie flagitioseque facta sunt; et *ib.* 3, 2. *extr.* Impie nefarieque committere aliquid; et *Div. Verr.* 12. Quae ille libidinose, quae nefarie, quae crudeliter fecerit. *Id. Cat.* 2, 1. Pestem patriae nefarie moliri. *Id. Rosc. Am.* 11. Pater occisus nefarie. *Hirt. B. Afr.* 44. Cives et optimum quemque nefarie consectari.

NĔFĀRĬUS, a, um, adj. *ἀθρήτος*, *ἀνόσιος*, *ἀθέμιστος*, nefandus, sceleratus, impius, pessimus: a *ne* et *fari*, quod de eo ne fari quidem decet. *Varr.* ap. *Non.* 1, 290. ducit a *far*, quo scelerati viri uti non debent: unde significatur, quod qui indigni sunt qui vivant, nefarii vocantur. *Ascon.* quoque *Verr.* 2, 1, 2. indidem trahit, et sacrilegum proprie esse docet, quasi sacra polluentem, in quibus far adhibetur. [*Nefarius* originem proxime ducit a *nefas*: ita recte *Doederl.* 2, 150. ubi coll. *Cort.* ad *Sall. Cat.* 51. p. 300. *nefarius* et *nefandus* saepius quidem promiscue fere poni, (ut *nefandum scelus* ap. *Cic. Har. resp.* 20. *nefarium scelus* ap. *Eund. Or.* 1, 51.) sed eo differre dicit, quod *nefarius* proprie ad eum, qui scelus fecerit, *nefandus* ad scelus ipsum pertineat.] *Cic. Off.* 2, 14. Homo nefarius et impius. *Id. Sull.* 9. *f.* Voluntates consceleratae ac nefariae. *Id. Rosc. Am.* 13. Scelestum ac nefarium facinus. *Id. Off.* 2, 8. Multa commemorare nefaria in socios. *Caes. B. C.* 2, 32. Nefario scelere se obstringere. *Id. B. G.* 7, 77. Singularis et nefaria crudelitas. *Hor. A. P.* 186. Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus. *Quint.* 8, 3. *med.* Nec parricidam, nequam dixeris hominem, nec deditum forte meretrici, nefarium: quod alterum parum, alterum nimium est. ℙ *Nefarium, ii*, substantive positum pro nefario scelere. *Liv.* 9, 34. *med.* Nisi universam rempublicam eo nefario obstrinxeris, quod ominari etiam reformidat animus.

NĔFAS, n. indecl. *ἀθέμιστον*, quod non est fas. [*Recte *Voss. Anal.* 1, 41. p. 185. *ed. Opp. nefas* ortum dicit ex *nefans*, eodem modo quo *praegnas* ex *praegnans*. V. *Doederl.* 2, 148.] *Cic. Fam.* 15, 21. *extr.* Officia tua, quae cum tibi liceat, mihi nefas est oblivisci. *Id. N. D.* 3, 22. Mercurius, quem Aegyptii nefas habent nominare. *Caes. B. G.* 7, 40. *extr.* Quibus nefas more Gallorum est, etiam in extrema fortuna deserere patronos. *Nep. Epam.* 7. Patriae irasci nefas esse ducebat. *Virg. A.* 6, 391. Corpora viva nefas Stygia vectare carina. *Cic. Mil.* 27. Eum, cui nihil unquam nefas fuit nec in facinore, nec in libidine. *Id. Sen.* 5. Nefas est dictu, miseram fuisse talem senectutem. ℙ Scelus, nefandum facinus. [*Docet *Doederl. l. l.* esse nostr. *Frevel*, *Sünde*, utpote quod proprie scelus maxime contra Deos resque sacras factum significet. Quid *scelus* et *flagitium* discrepent, V. in hh. vv.] *Juven.* 13, 54. Credebant hoc grande nefas, et morte piandum, Si, etc. *Virg. A.* 2, 184. Nefas triste piare; et *ib.* 4, 563. Illa dolos, dirumque nefas in pectore versat, Certa mori; et *ib.* 6, 624. Ausi omnes immane nefas, ausoque potiti. *Hor. Od.* 4, 5, 22. Lex maculosum edomuit nefas, *h. e.* adulteria compescuit. *Just.* 24, 3. Magnum nefas contrahere. *Ov. Met.* 6, 613. in omne nefas ego me, germana, paravi. [*Lucan. 2, 507. nefas belli; et 4, 519. Bellorum fecere nefas: ita dicit poeta bellum civile, in quo cives, fratres, parentes invicem sibi mortem parant. — Hinc *nefas* absolute etiam de bello civ. ponitur ap. *Eund.* 7, 432. Quod fugiens civile nefas: V. *Barth.* ad *Claud. Ruf.* 2, 26. p. 1194. — Porro de scelere occisorum in pugna civium. *Id.* 7, 123. Omne nefas victoris erit.] ℙ Aliquando interseritur sermoni, more interjectionis, ut *malum*, *indignum*. [*Exposuit de hoc dicendi genere *Ruddim.* 1, 320, 7.] *Virg. A.* 10, 673. Quosne (nefas!) omnes infanda in morte reliqui? et *ib.* 8, 688. sequiturque (nefas!) Aegyptia conjux. Sic *Hor. Od.* 3, 24, 30. quatenus (heu nefas!) Virtutem incolumem odimus, etc. et *ib.* 4, 6, 17. heu nefas, heu! ℙ *Fas et nefas*, aequum et iniquum, jus et injuria. *Virg. G.* 1, 505. ubi fas versum, atque nefas. V. FAS. ℙ *Per fas, et nefas*, quacumque ratione sive aequa, sive iniqua. *Liv.* 6, 14. *med.* Id vero ita accendit animos, ut per omne fas ac nefas secuturi vindicem libertatis viderentur. ℙ *Nefas est*, pro fieri non potest. [*Gr. *ἀδύνατον*. V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 238. sq. ubi hanc vocis notionem satis quidem firmatam intelliges.] *Hor. Od.* 1, 24, 20. levius fit patientia Quidquid corrigere est nefas. ℙ *Nefas* pro homine nefario. *Virg. A.* 2, 585. Exstinxisse nefas tamen, et sumpsisse merentis Laudabor poenas, *h. e.* Helenam, exitium Trojae. ℙ Et pro monstro, prodigio, re insolita inauditaque. *Virg. A.* 7, 73. Lavinia virgo Visa (nefas!) longis comprendere crinibus ignem; et *Stat. Th.* 6, 942. penitus latet exitus ingens, Monstratumque nefas. Adde *ib.* 498. [*Adde *Lucan.* 1, 626. Quodque nefas nullis impune apparuit extis etc. ubi v. *Cort.*, qui laudat *Sen. Oed.* 313. Scrutemur unde tantus hic extis rigor; Quod hoc nefas? — Porro huc pertinent ista *Lucan.* 6, 195. Eumenides, stygiumque nefas: ubi laud. *Cort.* sim. loc. *Sen. Med.* 7. sqq.; et *Lucan.* 7, 170. Infernumque nefas: ubi cit. *Barth.* ad *Claud. Ruf.* 1. p. 856.]

NĔFASTUS, a, um, adj. cum voce *dies* junctum dicitur de iis diebus, qui dies *fasti* non sunt, h. e. in quibus non licebat praetori jus publice dicere, tria illa solemnia verba usurpando, *Do*, *Dico*, *Addico*. V. FASTUS, a, um. Ne magistratus quidem licebat his diebus cum populo agere. *Liv.* 1, 19. *f.* de Numa: Ille nefastos dies, fastosque fecit, quia aliquando nihil cum populo agi, utile futurum erat. ℙ Est item nefarius, nefandus, iniquus, impius, sceleratus. [*Ita nos quoque voce *unsäglich* utimur pro *heillos*, *entsetzlich*.] *Hor. Od.* 1, 35, 36. quid intactum nefasti Liquimus? unde manum juventus Metu Deorum continuit? *Plin.* 4, 11, 18. Arx regum Thraciae, a Terei nefasto crimine invisa hirundinibus. *Cic. Leg.* 2, 8. *extr.* Quae augur injusta, nefasta, vitiosa, dira defixerit, irrita, infectaque sunto. [*Nefastus* h. l. non mores spectat minus probatos, sed ceremonias non rite perfectas. Perperam igitur *Forc.* hunc l. huc retulit. V. *Doederl.* 2, 150.] *Plin.* 14, 19, 23. Prolibare Diis nefastum habetur vina vitis fulmine tactae, *h. e.* nefas habetur. ℙ [*Hinc *nefastus* dicitur de eo, quod noxam, damnum, perniciem affert.] *Plin.* 20, 11, 44. Apium inter nefastos frutices damnare, *h. e.* infelices, noxios. *Liv.* 6, 28. *f.* Ne qua terra sit nefasta victoriae suae, *h. e.* inauspicata, tristis, mali ominis; [*quasi nefas sit inde victoriam reportare. V. *Intt.* it *Stroth.* ad h. l. Cf. etiam 1, 19.] *Stat. Th.* 1, 273. Arcades hic tua (nec pudor est?) delubra nefastis Imposuere locis, *h. e.* conceleratis, inauspicatis. Sic *ib.* 4, 456. Acheron nefastus; et *ib.* 630. Sacra nefasta. *Sen. Oed.* 1027. Morere, et nefastum spiritum ferro exige. ℙ *Nefastus dies* interdum est religione contactus, ominosus, funestus, ater; ea ratione, qua *nefasta loca* et *nefastam terram* dixere *Stat.* et *Liv.* Et quidem *Gell.* 4, 9. et 5, 17. multitudinem ait imperitorum prave, et perperam religiosos dies appellare *nefastos:* fortasse quia credidit ad praetorem respicere jus dicentem. *Hor. Od.* 2, 13, 1. Ille et nefasto te posuit die, etc. *Suet. Tib.* 53. Cum diem quoque natalem ejus inter nefastos referendum suasisset, [*i. e. ut tristem, ad ignominiam defunctae.]

[NĔFĔLA. V. NEPHELA. *F.*]

NEFRENDES, dicebantur, ut *Attejus Capito* scripsit, infantes nondum frendentes, idest frangentes, vel, ut *Q. Mutius Scaevola*, arietes, vel (ut *Varr. R. R.* 2, 4.) porci, primo illo tempore, postquam a lacte amoti sunt: a *ne* et *frendens*, idest sonum edens dentibus collisis, et metonymice frangens dentibus, quia nondum solidum cibum, ut fabam, frendere, seu frangere possunt. Alii dicunt, *nefrendes* renes esse, alii testiculos, quos Lanuvini appellant nebrundines, Graeci *νεφρούς*, Praenestini nefrones. Haec *Festus.* Huc pertinet illud *Mart.* 3, 47. Nondumque victa lacteus faba porcus. V. INFRENDIS. ℙ In sing. numero. *Liv.* ap. *Fest.* Quem ego nefrendem alui, lacteam immulgens opem. [*Fulgent. de prisc. serm. n.* 5. Coeperunt efferre porcum castratum, quem nefrendem vocabant, quasi sine *νεφροῖς*, id est renibus. *F.*]

[NEFRENDĪTĬUM, ii, n. *Gloss. Isid.* Nefrenditium, annuale tributum, quod certo tempore rustici dominis, vel discipuli doctoribus afferre solent, dumtaxat sit carneum, ut porcellus. *F.*]

NEFRONES. } V. NEBRUNDINES.
NEFRUNDINES. }

*NEFUNUS vel Ne-funus, eris, i. e. non funus. *Catull.* 64, 81. Ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis Projicere optavit potius, quam talia Cretam Funera Cecropiae nefunera portarentur. Vulgo legitur *nec funera*. *Heinsius* conjicit *seu* vel *ceu funera*. Alii aliter. Simile est Graecum illud *ταφος ἄταφος*, et alia plura. V. *Vulp.* et quos citat *Doering.* ad l. *Hemsterhus.* ad *Lucian.* T. 1. p. 698. *Rittersh.* ad *Oppian.* p. 29. sq. *Alberti* ad *Hesych.* T. 1. p. 275. n. 4. *B. A.*

NĔGABUNDUM. V. NEGIBUNDUM.

NĔGANS, antis, part. a *nego*. *Cic. Top.* 11. Sunt etiam valde contraria alia, quae appellantur negantia: ea *ἀποφατικὰ* Graeci, contraria ajentibus, ut, Si hoc est, illud non est. *Cajus Dig.* 50, 16, 237. Duobus negantibus verbis quasi permittit lex magis, quam prohibet. *Torrent.* habet *negativis.*

NĔGANTĬA, ae, f. idem ac negatio. *Cic. Top.* 14. Deinde addunt conjunctionum negantiam [*Verneinung des Beisammenseins zweier Begriffe*] sic: Non et hoc, et illud: hoc autem: non igitur illud.

[NĔGANTĪNUMMĬUS, a, um, adj. nummos dare negans, ut Negantinummia basiola, ap. *Appul. Met.* 10. Tunc exosculat pressule, non qualia in lupanari solent basiola jactari vel meretricum poscinummia, vel adventorum negantinummia: scil. meretrices per basia nummos poscunt, adventores vero eadem ingerunt, ut nummos minime dent. Alii perperam leg. *negotinummia. F.*]

NĔGĀTĬO, onis, f. *ἀρνησις*, *ἀπόφασις*, inficiatio, et est magis facti, vel dicti, quam petitionis, vel postulationis. *Cic. Part.* 29. Negatio, inficiatioque facti. *Id. Sull.* 13. *f.* Eandem vim esse negationis hujus. ℙ Metonymice accipitur pro particula negativa. *Appul. Dogm. Plat.* 3. Propositio si assumat in principio negativam particulam, etc., si ei negatio praeponatur, etc.

NĔGĀTĪVUS, a, um, adj. *ἀρνητικὸς*, negans. *Appul. Dogm. Plat.* 3. Negativa particula. V. NEGANS et NEGATIO. ℙ Duae negativae particulae simul positae affirmant. *Cic. Planc.* 9. Nemo Arpinas non Plancio studuit. *Cajus Dig.* 50, 16, 237. Duobus negativis verbis quasi permittit lex magis, quam prohibet. ℙ Interdum magis negant. *Varr.* ap. *Non.* 12, 54. Quorum a rege munera eorum noluerit nemo accipere. *Id. ib.* 46. Me omnino omnes heroas negat nescisse.

NĔGĀTOR, oris, m. qui negat. *Tert. adv. haer.* 11. Fidem meam deserens, negator invenior. *Prud. Cath.* 1, 57. Flevit negator denique. *Sidon. ep.* 9, 16. *in carm.* Negator Jovis ac Minervae.

NĔGĀTŌRĬUS, a, um, adj. ad negandum inserviens, negativus, ut Negatoria actio, qua libertatem praediorum defendimus, negantes, aliquam ab his servitutem deberi. *Ulp. Dig.* 7, 6, 5. Quamquam actio negatoria domino competit adversus fructuarium. *Torrent.* habet *negativa;* et *ib. f.* Si negatoria actione utatur. Adde *ib.* 8, 5, 2 et 4. Hujus actionis formulas habes *ib.* 8, 13 et 14.

NĔGĀTRIX, icis, f. quae negat. *Prud. Apoth.* 617. Christum confessa triumphat Gens infida prius, Christi sed victa negatrix Subditur imperio. *Tert. Idol.* 23. *extr.* Litterae negatrices.

NĔGĀTUS, a, um, part. a *nego*, *ἀποφαθείς*. *Ov. Am.* 3, 4, 17. Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata. *Pers. prol.* 10. Magister artis, ingenique largitor Ventor, negatas artifex sequi voces, *h. e.* quas natura negavit.

NĔGĬBUNDUM (pro *negabundum*) negantem dixit *Cato* ap. *Fest.*

NĔGĪTO, as, a. l. frequent. a *nego*. *Pl. Merc. prol.* 50. negitare adeo me natum suum. *Lucr.* 4, 911. Ne fieri negites, quae dicam, posse. *Sall. Jug.* 119. Rex primum negitare.

NĔGLECTĒ, adv. negligenter. *Hieron. ep.* 39. *n.* 1. Neglectius incedebat, *h. e.* cultu ornatuque contempto.

NEGLECTIM, adv. neglecte. *Vet. epigr.* in *Anth. Lat.* T. 1. p. 637. *Burm.* neglectim mihi se quae comit amica, Haec et inornata simplicitate valet.

NEGLECTĬO, onis, f. idem ac neglectus. *Cic. Mur.* 4. Neglectio amicorum improbitatem coarguit.

NEGLECTOR, oris, m. qui negligit. *August. serm. de divers.* 45, 9. *med.* Non neglector, sed effector praeceptorum Dei.

NEGLECTUS, a, um, part. a *negligo*, *καταφρονούμενος*, *ὀλιγωρηθείς*, non curatus, desertus, contemptus. *Cic. Fin.* 3, 20. Minime autem convenit, cum ipsi inter nos abjecti neglectique simus, postulare, ut Diis immortalibus cari simus. *Liv.* 28, 1. *f.* Castra soluta neglectaque, ut barbarorum, et tironum, et minus timentium, quod in sua terra essent. *Caes. B. G.* 6, 16. Neglecta religio. *Phaedr.* 4, 4. Neglectum jus. *Hor. Od.* 3, 6, 7. Dii multa neglecti dederunt Hesperiae mala luctuosae. *Id. Sat.* 1, 3, 37. Neglectis urenda filix innascitur agris. *Sen. Agam.* 424. Neglecta summas scuta per puppes jacent, *h. e.* a militibus deposita et abjecta. *Ov. A. Am.* 3, 153. Et neglecta decet multas coma. Sic *ib.* 1, 509. Forma viros neglecta decet; et *ib.* 3, 105. Cura dabit faciem: facies neglecta peribit. *Stat. Th.* 7, 164. Scilicet e cunctis ego neglectissima natis Progenies. *Lucan.* 10, 176. O sacris devote senex, quodque arguit aetas, Non neglecte Deis. ℙ Pro negligenti. *Cic. in Sen.* 6. Cum hoc homine, an cum stipite Aethiope, si in foro constitisses, nihil crederes interesse: sine sensu, sine sapore, elinguem, tardum, inhumanum, neglectum. Al. leg. *negotium.* [*Orell. leg. *inhumanum negotium. Wolf.* leg. conj. *neglectum negotium.*]

NEGLECTUS, us, m. neglectio, negligentia. *Plin.* 7, 51, 52. Signa letalia, fimbriarum curam, et stragulae vestis plicaturas, a somno moventium neglectum, praefandi humoris e corpore effluvium. *Ter. Heaut.* 2, 3, 116. haec res neutiquam neglectui est mihi. Al. leg. *neglectu.*

NEGLĪGENS et Neglegens, entis, part. a *negligo*, *ἀμελής*, *ὀλίγωρος*, non curans, incuriosus, socors, indormiens, indiligens. *Festus:* Neglegens dictus est non legens, neque dilectum habens, quid facere debeat, omissa ratione officii sui. *Cic. Brut.* 68. Socors negligensque natura. *Id. Att.* 7, 20. Improvidi et negligentes duces. *Id. Verr.* 2, 3, 69. *f.* Negligens ac dissolutus; et *ib.* 62. Legum, officii, reipubl. sociorum, atque amicorum negligentior. *Id. Amic.* 17. In amicis eligendis negligentes

esse. *Id. Fam.* 13, 2. *f.* Non te in me liberalem, sed me in se negligentem putabit. *Just.* 32, 3. Non negligentior tantum in patrem, verum etiam contumacior erat. *Suet. Aug.* 79. Forma fuit eximia, quamquam et omnis lenocinii negligens, et in capite comendo tam incuriosus, ut, etc. *Pl. Most.* 1, 2, 60. Postilla med obtegere neglegens fui. *Suet. Tib.* 69. Circa Deos ac religiones negligentior. *Pacat. Pan. Theod.* 31. Ille quondam domus tuae negligentissimus vernula. [**Sen. ep* 100. *med.* Fabianus non erat negligens in oratione, sed securus.] ℙ De *eo*, qui in re sua servanda minime diligens est. *Catull.* 12, 3. de fure: Tollis lintea negligentiorum; et 19, 20. Vicinus prope dives est, negligensque Priapus: Inde sumite. *Plin. ep.* 14, 13. *med.* Nam qui fortasse de alieno negligentes, certe de suo diligentes erunt. ℙ Profusus, prodigus. *Cic. Fam.* 3, 8. *med.* Non potui in illo sumptu non necessario negligens esse. *Suet. Galb.* 14. Modo acerbior parciorque, modo remissior ac negligentior. [**Liv.* 27, 8. Adolescentia negligens luxuriosaque. *Quint. Inst.* 7, 2, 29. Sunt enim pleraque non solum dissimilia, sed etiam aliquando contraria: ut, si reus furti prodigus dicatur, aut negligens. V. *Graev.* ad *Cic. l.* modo *laud.*] ℙ Oscitans, et incautus in loquendo. *Catull.* 10, 33. Sed tu insulsa male, et molesta vivis, Per quam non licet esse negligentem. ℙ Passive. *Petr. Sat.* 128. Quid est? numquid te osculum meum offendit? numquid spiritus jejunio macer? numquid alarum negligens sudor? *h. e.* ex neglecto corporis cultu proveniens. Simile est illud *Quint.* 11, 3. *med.* Cum vero magna pars est exhausta orationis, paene omnia decent, sudor ipse et fatigatio, et negligentior amictus, et soluta ac veluti labens undique toga. [*Adde *ib.* 10, 7, 28. — Ciceroni placet, nullum nostrum usquam negligentem esse sermonem, quidquid loquemur, ubicumque sit pro sua scilicet portione perfectum.]

NEGLĬGENTER et Neglegenter, adv. *ἀμελῶς*, non curando, indiligenter, incuriose. *Phaedr.* 4, 1. mustela Involvit se farina, et obscuro loco Abjecit negligenter: sic Temere *Hor. Od.* 2, 11, 14. dixit. *Hirt. B. Afr.* 18. Languide negligenterque tela mittere. *Tac. G.* 17. Gerunt et ferarum pelles, proximi ripae negligenter, ulteriores exquisitius. *Suet. Gr.* 9. Librum etiam edidit continentem querelas de injuriis, quas professores negligenter ab ambitione parentum acciperent. Al. rectius leg. *negligentia, et ambitione*, h. e. ex contemptu. *Cic. Rosc. Com.* 2. Negligenter scribere adversaria, et diligenter conficere tabulas. *Id. Caecin.* 26. Negligentius adservare aliquid. *Sen. ep.* 63. *med.* Negligentissime amicos habere.

NEGLĬGENTIA et Neglegentia, ae, f. *ἀμέλεια*, incuria, socordia, indiligentia, pigritia. *Cic. Off.* 1, 9. Aut negligentia, pigritia, inertia, aut suis studiis occupationibusve sic impediuntur, ut, etc. *Id. Rosc. Am.* 21. Operae pretium erat negligentiam ejus in accusando considerare. *Id. Off.* 1, 36. Adhibenda est praeterea munditia non odiosa, neque exquisita nimis: tantum quae fugiat agrestem et inhumanam negligentiam. *Id. Att.* 1, 6. Accusare quempiam de litterarum negligentia, *h. e.* quod raro scribat. *Id. ib.* 8, 11. *f.* Epistolarum duarum, quas ad me misit, negligentiam, meamque in rescribendo diligentiam volui tibi notam esse, *h. e.* brevitatem, languorem, et quasi frigus. *Id. Or.* 23. *f.* Quaedam etiam negligentia est diligens: nam ut mulieres esse dicuntur nonnullae inornatae, quas id ipsum deceat; sic haec subtilis oratio etiam incompta delectat. *Ter. Ph.* 5, 8, 27. Nam neque negligentia tua, neque odio id fecit tuo, *h. e.* quod te negligeret, parvi faceret, posthaberet. [*— Refertur ad Deos resque sacras. *Liv.* 22, 9. Plus negligentia caerimoniarum auspiciorumque, quam cet. i. e. omittendis, praetermittendis; et 43, 13. Ab eadem negligentia, qua nihil deos portendere vulgo nunc credant: ubi dictum est pro levitate, improbitate. Porro *Id.* 5, 51. Gentium jus — a nobis — negligentia deorum praetermissum.]

NEGLĪGO et Neglego, is, exi, ectum, a. 3. *ἀμελέω, ὀλιγωρέω*, non curo, praetermitto, contemno: a *nec* non, et *lego* eligo. *Cic. Fam.* 14, 4. Qui periculum fortunarum, et capitis sui pro mea salute neglexit. *Id. Verr.* 2, 3, 62. Dissimulare et negligere aliquid. *Id. Cluent.* 47. Quippiam praetermittere et negligere. *Sen. V. B.* 27. *med.* Negligere pecuniam. *Nep. Them.* 1. rem familiarem, [*i. e. prodigum esse.] *Prop.* 2, 13, 48. preces aure surda. *Cic. Rosc. Am.* 38. mandatum. *Id. Vat.* 2. legem. *Id. Quint.* 30. minas. *Tac. A.* 12, 45. vim, *h. e.* contemnere, non timere. *Caes. B. G.* 5, 7. imperium alicujus. *Id. ib.* 1, 36. Quod sibi Caesar denunciaret, se Aeduorum injurias non neglecturum; et *ib.* 5, 28. Etsi ab hoste ea dicebantur, non tamen negligenda existimabant. *Ter. Ad.* 4, 3, 16. Propter suam impotentiam se semper credunt negligi, *h. e.* contemni. ℙ Cum infinito. *Cic. Phil.* 3, 8. Diem edicti obire neglexit. *Id. Or.* 23. Verba verbis quasi coagmentare negligat. *Tibull.* 2, 6, 27. Claudit et indomitum moles mare, lentus ut intra Negligat hibernas piscis adesse minas. (Sic *Pall.* 1, 34. Altius tribus pedibus fodies hortulum, qui sic cultus negligat siccitates.) *Hor. Od.* 1, 28, 30. Negligis immeritis nocituram Postmodo te natis fraudem committere? *h. e.* parvi pendis, nihil vereris? Eodem modo loquitur *Catull.* 30, 5. Rursus *Hor. Od.* 3, 8, 25. Negligens, ne qua populus laboret, Parce privatus nimium cavere, *h. e.* cum minime sis sollicitus, cum sis securus, nihilque timeas, ne, etc. *Anton.* in *ep.* ad *Hirt.* ap. *Cic. Phil.* 13, 16. Theopompum confugere Alexandriam neglexistis, *h. e.* parvi fecistis, non laborastis, et quasi permisistis. ℙ *Neglegi* pro *neglexi. Aemil. Macer* ap. *Diomed.* 1, 366. et *Prisc.* 10, 895. Omnium nostrum neglegerit auctoritatem.

NĔGO, as, avi, atum, a. 1. [*Proprie significat *dicere, aliquid non esse, non factum*, v. *fore;* a *ne* et *ago*, i. e. dico. (*Schneid., Gr. Lat.* 1. p. 239., conjectura ad suspicandum ductus est, vv. *nego* et *neco*, *verneinen* et *vernichten*, ut eandem sententiam nonnisi forma varie exprimerent, ita ad unam etiam eamque communem utriusque verbi originem *nec* ut *vernichten* ad *nicht*) posse referri. Gr. *οὔ φημι, ich sage, behaupte, nicht*, etc. *Cic. Or.* 9. Demosthenes negat, in eo positas esse fortunas Graeciae, hoc an illud verbum dixerit, huc an illuc manum porrexerit, i. e. Demosth. contendit, non in eo etc. — *Thuc.* 8, 52. *ἐπηλήθευσεν ὁ Ἀλγας, οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι:* ubi v. *interpp.* — *Id. Fin.* 2, 21. Stoici negant quidquam esse bonum, nisi quod honestum sit, i. e. docent, nihil cet. *Id. Or.* 3, 14. Qui ita dicerent, eos negavit adhuc se vidisse Antonius. *Har. resp.* 8. Nego ullo de opere publico tot senatus exstare consulta, quot de mea domo; et *Verr.* 2, 4, 1. Nego, in ilia tota ullum argenteum vas, nego, ullam picturam fuisse, quin abstulerit. *Caes. B. G.* 6, 31. Si ita fecissent, fines eorum se violaturum negavit, i. e. promisit se non viol. cet. *Tibull.* 1, 2, 38. Perque Deos omnes se meminisse neget, i. e. juret, se non meminisse. ℙ Huc pertinent maxime ii loci, in quibus post *nego* duo membra sequuntur, quorum posterius per ellips. v. *dicendi*, vel similis cujusdam a praecedente *nego* repetendae vocis explicare solent. Quos, qui *nego* per *dico non*, vel aliud simile interpretetur, facillime expediet. Disputat de hoc dicendi genere per ellipsin exponendo *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 197. *Cic. Att.* 7, 15. *med.* Plerique negant, Caesarem in conditione mansurum: postulataque haec ab eo interposita esse, quo minus quod opus esset ad bellum, a nobis pararetur. *Sall. Jug.* 114. Negat, se toties fusum Numidam pertimescere: virtuti suorum satis credere. *Cic. Off.* 3, 2, 9. qui negant, eum locum a Panaetio praetermissum, sed consulto relictum. *Vell.* 2, 118, 5. Negat itaque se credere, spemque in se benevolentiae ex marito aestimare profitetur; ubi v. *Ruhnk. Liv.* 35, 1. Negabat cessandum, et utique prius confligendum, quam etc. ℙ Porro huc faciunt ista, in quibus *nec nec* sequitur. *Ter. Phorm.* 2, 3, 6. Hanc Demipho negat esse cognatam? Neque ejus patrem se scire qui fuerit? Nec Stilponem ipsum scire qui fuerit? — Etiam illud *Varr.* ap. *Non.* 12, 46. Quae non modo ignorasse me clamat, sed omnes omnino heroas negat nescire: ubi Noster *nego* sensu affirmativo positum dixerat. ℙ Passive. *Colum.* 8, 14. *med.* Negatur anser aliena excludere ova. *Ov. Fast.* 4, 321. Casta negor; et *Mart.* 2, 5. Saepe domi non es: cum sis quoque, saepe negaris; et *Plin.* 29, 6, 38. *med.* Ciconiae pullum qui ederit, negatur annis continuis lippiturus. *Id.* 20, 5, 15. Habentes eam (*radicem*) negantur feriri a serpentibus. *Suet. Aug.* 94. Ex eo negantur ibi ranae coaxare. V. *Ruhnk.* ad *Albinov.* 152. ℙ Hinc *negare* dicitur de iis, qui quae vera sunt et sibi nota optime, tamen infitiantur: nostr. *leugnen. Cic. Brut.* 19. Qui a Naevio vel sumpsisti multa, si fateris, vel, si negas, surripuisti. *Ter. Eun.* 2, 2, 20. Quidquid dicunt, laudo: id rursum si negant, laudo id quoque: Negat quis, nego: ait, ajo. *Id. Phorm.* 3, 2, 39. num ego istuc nego? *Id. Ad.* 5, 3, 12. factum est: non nego. *Liv.* 38, 43. Negaturum aut me pro M. Fulvio, aut ipsum M. Fulvium censetis? *Cic. Att.* 5, 20. *med.* Pro certo negare. *Suet. Caes.* 66. Negando minuendove. ℙ Tum est recusare, abnuere, renuere, Gr. *ἀπειπεῖν, ἀπολέγειν, ἀποφάναι, ἀρνεῖσθαι*, nostr. *abschlagen, verweigern, sich weigern. Ov. Met.* 15, 648. parsque negandum Non putat auxilium. *Cic. Att.* 8, 4. *med.* Nunquam reo cuiquam tam praecise negavi, quam hic mihi. *Caes. B. G.* 5, 6. Postquam id obstinate sibi negare vidit. *Ov. Met.* 13, 741. Impune negare alicui. *Id. Her.* 3, 96. Negare opem patriae. *Id. Trist.* 5, 8, 13. alimenta miseris. *Suet. Aug.* 40. civitatem alicui. *Id. Tit.* 8. quidquam petenti. *Tibull.* 2, 3, 79. Non ego me vinclis verberibusque nego, i. e. me subtraho. *Lucan.* 8, 3. Cornipedem exhaustum cursu, stimulisque negantem magnus exhaustum cursu, stimulisque negantem magnus agit, i. e. se subtrahentem, non obedientem. Sic *Stat. Th.* 2, 668. ast tamen illi membra negant: nostr. *versagen. Cic. Q. Fr.* 2, 1. Causa sero perorata, sententias se rogaturum negavit, ne quod onus simultatis nobis imponeret. *Sil.* 9, 532. Non Teucros delere aderam, sed lumen alumnae Annibalem Libyae, pelli florentibus annis Vita, atque exstingui primordia tanta negabam, h. e. nolebam. ℙ Porro huc recte trahi posse videntur ista, quibus Noster ellipsin inesse dixerat, quae parum videtur necessaria. *Ter. Hec.* 1, 2, 41. pater, uxorem ut ducat, orare occipit, etc. Ille primo se negare: sed postquam acrius Pater instat, etc.; et *Phorm.* 1, 2, 63. obsecrat, Ut sibi ejus faciat copiam: illa enim se negat: Neque eum aequum ait facere. ℙ Ponitur id, quod negatur, etiam in dativo. *Mart.* 13, 7. Si spumet conchis rubra tibi pallida testa, Lautorum coenis saepe negare potes. ℙ Tribuitur et rebus inanimis. *Stat. Silv.* 3, 1, 124. exscindere dextra Oppositas cautes, et saxa negantia ferro, i. e. resistentia; et *Id.* de agilitate currendi, *Th.* 6, 552. nec inutile bellis Subsidium, si dextra neget. *Claud. Rapt. Pros.* 2, 179. cum Thessaliam scopulis inclusa teneret, Peneo stagnante, palus, et mersa negarent arva coli. *Ov. Trist.* 2, 10, 73. Poma negat regio; et *ib.* 2, 321. Nec mihi materiam bellatrix Roma negabat. V. *Cort.* ad *Lucan.* 6, 59. et 8, 3., et quem ibi laud. *Heins.* ad *Claud. Rapt.* 2, 180. et *Gronov. Diatr. ad Stat. Silv.* p. 298.] ℙ *Negassim* pro *negaverim* est *Pl. As.* 2, 4, 96.

NĔGOTĬĀLIS, e, adj. ad negotia, actiones, causas forenses, et civiles pertinens, *πραγματικός. Cic. Inv.* 1, 11. Haec constitutio, quam generalem nominamus, partes nobis videtur duas habere, juridicialem, et negotialem. Juridicialis est, in qua aequi, et iniqui natura, aut praemii, aut poenae ratio quaeritur. Negotialis est, in qua quid juris ex civili more et aequitate sit, consideratur: cui diligentiae praeesse apud nos jurisconsulti existimantur. Adde *ib.* 2, 21., ubi et exemplum subjicit. *Quint.* 3, 6. *med.* tradit, negotialem partem esse, in qua de rebus ipsis quaeritur, remoto personarum complexu. V. *ib.* [*Jul. Val. ars rhet.* (ed. *A. Maio*) 27. *in.* Epistolarum species duplex est: sunt enim aut negotiales, aut familiares. Negotiales sunt argumento negotioso et gravi, etc. *F.*]

NĔGOTĬANS, antis, part. a *negotior:* negotiator. *Cic. Att.* 5, 20. *med.* Praefecturam petivit: negavi me cuipiam negotianti dare. *Inscr.* ap. *Grut.* 645, 8. et 12. Q. Ovilio Venustiano negotianti, etc. Alia *ib.* 640, 4. Ti. Claudius Ti. filius, negotians ferrarius. *Appul. Met.* 5. Magnis pecuniis negotians. *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 3. *n.* 88. *ann. a Chr. n.* CCLI. Negotiantes vini Supernates et Ariminenses.

NĔGOTĬĀTĬO, onis, f. *ἐμπορία*, actus negotiandi, mercatura. *Cic. Fam.* 6, 8. Ut ad reliquias Asiaticae negotiationis proficiscare. [**Id. ib.* 13, 66. Caecinam in reliquiis veteris negotiationis colligendis juves. De significatione hujus v. Ciceronis tempore v. in *negotiator.* ℙ Inde ab Augusto *negotiatio* idem fere est quod *mercatura.*] *Suet. Vesp.* 16. Negotiationes quoque vel privato pudendas palam exercuit. *Ulp. Dig.* 14, 4, 5. *med.* Negotiatio sagaria, et lintearia. *Colum.* 8, 1. pecuaria. *Plin.* 6, 28, 32. Oppidum, in quo omnis negotiatio convenit. [**Val. Max.* 4, 8. de Confidio: Jam qui nunc praecipue negotiatione delectantur, etc. *Salmas.* ad *Capit. Part.* 9. legi volebat *necatione*, sed vindicarunt VV. DD. vulg., inprimis *Gronov. Obss.* 4, 24. qui etiam ex libris juris civilis demonstrat, *negotiationem* esse in iis interdum argentariam, et e *Jul. Firm.* 4, 7. commemorat *foenorum negotiationes.*]

NĔGOTĬĀTOR, oris, m. *ἔμπορος*, qui negotiatur, mercator. [*Distinguenda hujus vocabuli tanquam tempora sunt: nam Ciceronis tempore *negotiatores* erant cives Romani, qui aut pecunias mutuas dabant provincialibus ac fenus exercebant, *Bankiers*; aut magnis redemtionibus, ut frumenti ab integris provinciis, quod lucri causa Romam aut quorsum questus juberet, veherent, occupabantur, quos fortasse recte Gallico vocabulo dicere possemus *Entreprenneurs.*] *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 2. Improbus negotiator, paulo cupidior publicanus. [*Plura exempla v. in *Ernestii cl. Cic.* ℙ Distinguuntur a *mercatoribus*, non, ut Noster dixerat, ita ut *negotiatores* essent, qui eodem loco haerentes compararent, et coemerent merces, quas pluris distraherent: *mercatores*, qui nullo certo loco consisterent, et merces coemptas hinc inde exportarent, atque huc illuc importarent: sed eo, quod *negotiatores* liberae reipubl. temporibus nonnisi cives Romani: *mercatores* vile hominum genus, e faece plebis, libertini erant. Eam rem luculenter exposuit *Ernest.* in *Opusc. philoll. et critt.* p. 1 — 20. et in *cl. Cic.* s. h. v. Cf. *Heindorf.* ad *Hor. Sat.* 1, 7, 4. *Matth.* ad *Cic. Manil.* 7, 18. *Beier.* ad *Cic. Off.* 3, 14, 58.] *Verr.* 2, 2, 77. Postulo mihi respondeat, qui sit iste Verrutius: mercator, an negotiator, an arator, an pecuarius. *Id. Planc.* 26. *med.* Negotiatoribus comis, mercatoribus justus, municipibus liberalis, sociis abstinens. *Id. Vat.* 5. Cum homines negotia gerentes judiciis iniquissimis irretires, mercatores e navi egredientes terreres, conscendentes morarere, etc. ℙ [*Sub Caesaribus et *negotiationis* et *mercaturae* vocabulum

idem significat, unde discrimen inter *negotiatores* et *mercatores* ap. hujus aevi scriptores non amplius valet. *Vell.* 2, 110, 6. Oppressi cives Romani, trucidati negotiatores, i. q. mercatores. *Suet. Ner.* 32. Praeclusit cunctos negotiatores.] *Quint.* 1, 12. *med.* Mercis sordidae negotiator. *Scaev. Dig.* 38, 1, 45. vestiarius. *Paul. ib.* 50, 5, 9. frumentarius. *Appul. Met.* 2. Cerdo negotiatur. *Quint.* 5, 12, 17. Mancipiorum negotiatores formae puerorum, virilitate excisa, lenocinantur, *h. e.* mangones. ℙ Item qui aliorum negotia exercet, praefectus negotiationi. *Labeo* ap. *Mart.* Dig. 32, 63. Negotiatores servi videntur, qui praepositi sunt negotii exercendi causa, veluti qui ad emendum, aut locandum, et conducendum praepositi sunt. ℙ Cognomen fuit Mercurii, qui mercaturis praeest. *Inscr.* ap. *Grut.* 55, 1. Mercurio negotiatori sacrum Numisius Albinus ex voto. Hinc *Ov. Fast.* 5, 671. Te, quicumque suas profitetur vendere merces. Ture dato, tribuas ut sibi lucra, rogat.

NĔGOTIĀTORĬUS, a, um, adj. ad negotiatorem, vel ad negotium pertinens. *Vopisc. Firm.* 3. Navesque quoque ad Indos negotiatorias misit. *Lampr. Alex. Sev.* 32. *extr.* Aurum negotiatorium et coronarium Romae remisit, *h. e.* quod a negotiatoribus pendebatur.

NĔGOTIĀTRIX, icis, f. quae negotiatur. *Inscr.* ap. *Mur.* 935, 3. Negotiatrix frumentaria, et leguminaria. *Tert. adv. Marc.* 2, 3. Bonitas apparituri boni negotiatrix. *Paul. Dig.* 34, 2, 32. §. 4. Cum testatrix negotiatrix fuerit.

NĔGOTĬNUMMĬUS, a, um, adj. nummos acquirens, lucrum afferrens. *Appul. Met.* 10. Adventorum negotinummia basiola. Alii rectius leg. *negantinummia.* V. NEGANTINUMMIUS.

NĔGOTĬOLUM, i, n. exiguum negotium. *Cic. Q. Fr.* 3, 4. *f.* Erit nescio quid negotioli. Adde *Plaut. fragm.* ap. *Prisc.* 3, 616.

NĔGOTĬOR, aris, atus sum, dep. 1. *πραγματεύομαι, ἐμπορεύω*, negotia exerceo, mercaturae operam do. *Cic. Off.* 3, 14. Cum se Syracusas otiandi causa, non negotiandi contulisset. *Id. Fam.* 13, 17. Curius, qui Patris negotiatur. [**Sall. Cat.* 40, 2. Umbrenus, quod in Gallia negotiatus erat, cet. ℙ Caesarum tempore *negotiari* de quocunque mercaturae genere dicitur.] *Colum. praef.* 12. Negotiari aliquo genere mercaturae. [**Vell.* 2, 11, 2. Negotiantes in Africa. *Liv.* 33, 29. Negotiandi ferme causa argentum in zonis habentes in commeatibus (milites) erant.] ℙ Negotiari animas. *Plin.* 29, 2, 5. de medicis: Nec dubium est, omnes istos famam novitate aliqua aucupantes, animas statim nostras negotiari, *h. e.* anima et vita nostra ad quaestum et negotiationem suam abuti. *Hard.* ex MSS. legit *anima nostra.* ℙ [Part. *Negotians* V. s. *Negotiaturus* ap. *Sen. ep.* 119. *med.* Circumspiciebam in quod me mare negotiaturus immitterem. *F.*]

NĔGOTĬOSĬTAS, atis, f. negotiorum, seu rerum agendarum multitudo. Ita vertit *Gell.* 11, 16. Graecam vocem *πολυπραγμοσύνη.*

NĔGOTĬOSUS, a, um, adj. *πραγματώδης*, negotii plenus. *Cic. Mur.* 8. Provinciam Ostiensem non tam gratiosam et illustrem, quam negotiosam et molestam. *Sall. Cat.* 8. Prudentissimus quisque negotiosus maxime erat, *h. e.* in gerenda republica occupatus. [**Kritz. interpr.* rebus strenue gerendis intentus: quod praeferendum videtur.] *Pl. Merc.* 1, 2, 79. Quia negotiosi eramus nos nostris negotiis, Armamentis complicandis, et componendis studuimus. *Sen. Ira* 2, 13. *f.* Quid clementia remissius, quid crudelitate negotiosius? *August. ep.* 54. Vir negotiosissimus. ℙ *Negotiosa cogitatio*, est quae in negotiis suis considerandis occupatur. *Cels.* 4, 32. Qui convalescit, ambulare debet, circumcisa omni negotiosa cogitatione. ℙ *Negotiosi dies*, profesti, diebus sacris oppositi. *Tac. A.* 13, 41. *extr.* Eoque oportere dividi sacros, et negotiosos dies. [**Werkeltage.*] ℙ *Negotiosum tergum*, a *Pl.* dicitur *Mil.* 2, 5, 37. quod plagis exercetur.

NĔGOTĬUM, ii, n. *πρᾶγμα.* [*Compositum est, ut *Festus* docet, ex *nec* et *otium*, cujus contrarium significat, i. e. occupationem, laborem. *Front. de fer. Als. ep.* 3. *med.* (ed. *A. Majo.*) Jovem patrem ferunt nocti otium, diei negotium tradidisse. *Cic. Off.* 3, 28, 102. At hoc quidem commune est omnium philosophorum, non eorum modo, qui deum nihil habere ipsum negotii, nihil exhibere alteri, sed eorum etiam, qui deum semper agere aliquid et moliri volunt, nunquam nec irasci deum nec nocere: ubi v. *Beier.*, qui praeter alia multa laudat *Epicuri κυρίαν δόξαν* ap. *Diog. Laert.* 10, 139. *Τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον οὔτε ἀυτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει· ὥστε οὔτε ὀργαῖς, οὔτε χαρισι συνέχεται.* Adde *N. D.* 1, 20. et *Div.* 2, 17. ℙ Quoniam vero labor sine difficultate, molestia quadam esse non solet, factum, ut *negotium* multis in locis hanc notionem sibi vindicet. *Cic. Att.* 5, 17. *f.* Satis habeo negotii in sanandis vulneribus, quae sunt imposita provinciae; et *ib.* 12. Magnum negotium est navigare, atque id mense Quintili. *Id. Fam.* 3, 10. Alicui negotium facessere, *h. e.* molestiam creare. [Graeci item *παρέχειν πράγματα* dicunt. *F.*] *Id. N. D.* 1, 30. *extr.* et *Off.* 3, 31. cuipiam exhibere. *Quint.* 5, 12. facere innocenti. *Nep. Eum.* 12. Ut quoad ille viveret, ipsi securi esse non possent: interfecto nihil habituri negotii essent. *Cic. Fam.* 12, 2. Nihil est negotii libertatem recuperare. *Nep. Ag.* 5. *extr.* Sine negotio, cum voluerint, nos oppriment; et *Cic. Att.* 10, 16. Cato Siciliam tenere nullo negotio potuit. *Plin.* 21, 10, 34. Abrotonum seritur semine non sine negotio. *Cels.* 7, 5. Tela, quae illata corporibus intus haeserunt, magno negotio saepe ejiciuntur; et *Cic. Fam.* 2, 10. *f.* Oppugnabam oppidum munitissimum tantis operibus, tanto negotio, ut, etc. *Id. Tusc.* 1, 6. Quid negotii est, haec poetarum et pictorum portenta convincere? *Sall. Cat.* 2, 2. periculo atque negotiis compertum est, i. e., *intpr. Kritz.*, rebus gravioribus iisque implicatioribus. ℙ Tum *negotium* prae ceteris dicitur de universa reipublicae administratione, utpote quae cive Romano dignissima fuerit occupatio. *Cic. Off.* 3, 1. Nostrum otium negotii inopia, non requiescendi studio, constitutum est. ℙ Hinc *negotia* in universum ponuntur pro rei publicae muneribus. *Cic. Off.* 1, 21. In omnibus autem negotiis prius, quam aggrediare, adhibenda est praeparatio diligens. *Sall. Jug.* 95. Sulla otio luxurioso; tamen ab negotiis nunquam voluptas remorata. *Vell.* 2, 105, 2. ubi negotia fecissent locum otio. *Id.* 2, 1, 1. a negotiis in otium conversa civitas. *Id.* 2, 98, 3. et vix quemquam reperiri posse, qui aut otium validius diligat, aut facilius sufficiat negotio, i. e. rebus gerendis; et 2, 88, 2. de Maecenate: vir, ubi res vigiliam exigeret, sane exsomnis, providens, atque agendi sciens; simul vero aliquid ex negotio remitti posset, otio ac mollitiis paene ultra feminam fluens. ℙ Tum de quocumque munere, officio, incepto publico vel privato *negotium* dicitur: ubi *Herzog.* ad *Caes. B. G.* 3, 15. ita differre docet *res* et *negotium*, ut hoc magis ad eum, qui susceperit, cui mandatum sit, illud ad id, quod suscipiatur, cujus cura mandetur, pertineat. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 36. Te oro, et hortor, ut in extrema parte muneris ac negotii tui (i. e. provinciae regendae) diligentissimus sis. *Id. Or.* 2, 6. forensia negotia. *Fam.* 1, 6. Quae gerantur, accipies ex Pollione, qui omnibus negotiis non interfuit solum, sed praefuit; et *ib.* 13, 11. Negotium municipii quam commodissime administrare et quamprimum conficere; et *ib.* 26. explicare et expedire negotia, i. e. hereditatis. *Par.* 5, 2. Videat M. Curius — aliquem summis populi Romani beneficiis usum, barbatulos nullos exceptantem de piscina et pertractantem — nonne hunc hominem ita servum judicet, ut ne in familia quidem dignum majore aliquo negotio putet? *Verr.* 2, 3, 64. procurare negotium. *Cat.* 3, 2. suscipere. *Quint. Inst.* 4, 1. subire. *Cic. Or.* 2, 6. agere negotium etc. In vet. S. C. ap. *Front. Aquaed.* 104. imperare alicui, ut inspiciat, etc. *Cic. Dom.* 20. dare alicui de re aliqua. *Id. Fam.* 13, 26. mandare. *Att.* 5, 10. versari in; et *ib.* emergere ex. *Q. Fr.* 1, 1, 1. Obrui magnitudine negotii. *Auct. ad Her.* 3, 24. Negotio detineri. *Cic. Har. resp.* 8. dare negotium magistratibus, ut, etc. i. e. mandatum. *Liv.* 3, 4. ut negotium daretur, videre ne, etc. i. e. videndi. *Suet. Tib.* 34. dato Aedilibus negotio inhibendi. *Ner.* 34. dato negotio trierarchis, qui Liburnicam confringerent. *Aug.* 40. Negotium Aedilibus dedit, ne. — Sine dativo personae. *Suet. Cal.* 22. dato negotio, ut simulacra numinum — apportarentur. — Sine addito objecto. *Id. Aug.* 3. Negotio sibi in senatu extra ordinem dato. Ap. *Nep. Alc.* 10, 4. eandem dicendi formulam *Brem.* interpretatur: persuadere alicui, ut. *Cic. Phil.* 2, 9. Quidnam homines putarent, si tum occisus esses, cum tu illum in foro gladio stricto insecutus es? negotiumque transegisses, nisi ille se in scalas tabernae librariae conjecisset. *Caes. B. G.* 1, 45. desistere, h. e. sociis defendendis. Adde *ib.* 3, 15. ibique *Herzog. Suet. Galb.* 19. Transactum negotium, oppressos, qui tumultuarentur; et *Oth.* 5. in ipso negotio plures affuturos (*ἐν αὐτῷ τῷ πράγματι*). *Id. Caes.* 23. In magno negotio habere aliquid, i. e. existimare rem magni momenti. Gr. *ἐν μεγάλῳ τίθεσθαι, ποιεῖσθαι. Casaub.* deletum voluit *negotio:* sed sine cdd. nihil mutandum. Simili ratione omittitur a quibusdam *negotia* ap. *eund. Caes.* 80. Causa maturandi destinata negotia: sed magna cautione opus est in expungendis, quae omitti possunt, sed non minus saepe adduntur. V. *Gronov. observv.* 2, 24. p. 206. *ed. Frotsch.* et *Oudend.* ad *Suet. l. l.* De ellipsi vv. *res*, *negotium*, sim. disp. *Zumpt. Gram. Lat.* §. 448. sq. — Huc pertinent et ista: *Cic. Fam.* 8, 8. *f.* His vocibus, ut existimarent homines, Pompejo cum Caesare esse negotium, effecit, i. e. dissidium, inimicitiam. *Nep. Dat.* 7, 1. Artaxerxes commotus est, quod intelligebat, sibi cum viro forti ac strenuo negotium esse. *Ter. Ad.* 4, 5, 8. mirabar, quid hic negotii esset tibi. ℙ *Negotium* ponitur etiam de administratione rei domesticae, familiaris. Hinc rem male gerere ap. *Cic. Cat.* 2, 10. et ap. *Eund. Rosc. Com.* 12. Praeclare suum negotium gessit Roscius; et *Off.* 1, 9, 29. Sunt etiam, qui aut studio rei familiaris tuendae aut odio quodam hominum, suum se negotium agere, dicant; et *ib.* 34, 125. Peregrini autem atque incolae officium est — nihil praeter suum negotium agere; et *Amic.* 23, 3. ii, qui suum negotium gerunt otiosi, i. e. interprete *Wetzelio*, rem familiarem, non publicam administrant, ut Gr. *τὰ ἑαυτοῦ πράττειν*, quod tamen rectius de iis accipi posse videtur, qui res suas curant, lites fugiunt, vitam quietam et commodam agunt, opp. *πολυπραγμονεῖν.* V. *Schneid.* ad *Xenoph. Memor.* 2, 9, 1. *Hor. Sat.* 2, 3, 19. aliena negotia curo. V. *Plutarch. περὶ πολυπραγμοσύνης.* ℙ Tum in universum de omni genere quaestus dicitur, sed imprimis de eo, quod ex fenore redit: unde negotiari, negotiator, etc. *Cic. Fam.* 1, 3. Trebonius ampla et expedita negotia in tua provincia habet: ubi recte *Ernest.* in *cl. Cic.* de re pecuniaria intelligi vult, contra *Graev.*, qui *negotia* ad h. l. de praediis interpretatur, atque adeo de tota re familiari ad *Cat.* 2, 10. Hujusmodi negotia sunt etiam *Fam.* 13, 30. 33. 53. — *Sext.* 45. Sunt maximorum hominum ordines, quibus curia patet; sunt municipales rusticique Romani; sunt negotia gerentes, sunt etiam libertini optimates. *Hor. Ep.* 1, 6, 33. Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas. *Cic. Cluent.* 69. *extr.* Qui in agro Larinati praedia, qui negotia, qui res pecuarias habent; *negotia* ad tractationem pertinent. *Ernest. cl. Cic.* ℙ Significat *negotium* etiam res rationesque cum aliquo contractas. Ita recte explicat *Kritz. Sall. Cat.* 48, 5. Plerique Crasso ex negotiis privatis obnoxii: ubi *negotia Cort.* de beneficiis intell. ℙ In re forensi et rhetorica *negotium*, definiente *Apollodoro* ap. *Quint.* 3, 5. *f.*, est congregatio personarum, locorum, temporum, causarum, modorum, casuum, factorum, sermonum, scriptorum, et non scriptorum. Subdit *Quint.* Causam nunc intelligimus *ὑπόθεσιν*, negotium *περίστασιν* (h. e. *circumstantiam*). Sed ipsam causam quidam similiter finierunt, ut Apollodorus, negotium. ℙ Hinc *negotium facessere*, *exhibere* et *facere* ap. *Cic.* et *Quint. ll. cc.* de eo, qui accusat, dicuntur. Imprimis ap. *Suet.* v. *negotium* de rebus judiciariis poni solet. Ita *Aug.* 32. Ne quod autem maleficium negotiumve impunitate vel mora elaberetur. *Cal.* 40. Si quis composuisse vel donasse negotium convinceretur, i. e. causam, de qua litigabatur. *Rhet.* 6. negotium afflixit, i. q. causam perdidit. *Vesp.* 21. Post decisa, quaecumque obvenissent, negotia: et al. ℙ Item rem, factum. *Cic. Tusc.* 1, 35. Pompejo cum graviter aegrotaret Neapoli, melius est factum. Coronati Neapolitani fuerunt: nimirum etiam Puteolani vulgo ex oppidis publice gratulabantur. Ineptum sane negotium, et Graeculum: sed tamen fortunatum. *Id. Q. Fr.* 2, 13. *f.* Ad Callisthenem, et Philistum redeo, in quibus te video volutatum. Callisthenes quidem vulgare et notum negotium, quemadmodum Graeci aliquot locuti sunt: Siculus ille capitalis, creber, acutus, etc. Loquitur de horum auctorum scriptis. *Id. in Sen.* 6. Cum hoc homine, an cum stipite Aethiope si in foro constitisses, nihil crederes interesse: sine sensu, sine sapore, elinguem, tardum, inhumanum negotium. Ita legit *Orell.* V. in NEGLECTUS. *Id. Att.* 1, 12. Teucris illa lentum negotium *(ein langsames Wesen).* Ita etiam Graecis *πρᾶγμα, χρῆμα* persaepe et eleganter de personis usurpantur. V. *Gronov. observv.* 4, 15. p. 464. *ed. Frotsch. Pl. Most.* 3, 2, 53. quid est negotii? *Tra.* herus peregre venit. ℙ Negotia humana, ap. *Arnob.* 1, 3 et 7. sunt res humanae. Sic 6, 198. negotia Thespiaca, res Thespiacae. ℙ Pro causa. *Pl. Capt.* 3, 3, 10. neque de hac re negotium est, quin male Occidam; et 3, 5, 11. quid negotii est, quamobrem succenses mihi?

*NEGRA, ae, f. Arabiae opp. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

NEGRITU, in auguriis significat aegritudo. *Festus.*

NEGUMĀTE, in carmine Cn. Marcii vatis significat negate, cum dixit: Quamvis moventium duonum negumate. *Festus:* ubi alii mallent *neginate* vel *negunate.* Verba *Marcii* ita legit *Scal.* Quamvis induitium duonum, negunate, *h. e.* quamvis initium bonum sit, tamen negate semper futurum.

[NĔHALENĬA, ae, f. Dea culta a populis circa Rheni ostia habitantibus, ac una ex aquatilibus numinibus habita: videtur esse ab Hebr. נַחַל *náhal*, torrens. *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 177. Deae Nehalenniae ob merces rite conservatas M. Secundius Silvanus negotiator cretarius Britannicianus V. S. L. M. Adde alias *ib. n.* 178. 179. 180. et sqq. *F.*] ℙ *Est dea navigantium. V. *J. C. Keysler. Dissert. de Nehalennia numine veterum Walachiorum*, in *Select. Antiq. Septentr. et Celt.* In Expulsis perperam impressum *Nehallema. B. A.*

[NEICĒ, es, f. disyll. *νεῖκη*, rixa, contentio. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 612. Maria C. L. Neice. *F.*]

[NEICO, onis, m. disyll. rixator: a *νεῖκος*, rixa. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 33. *n.* 160. Sex. Egnatius Sex. L. Neico. *F.*]

[NĒITH, indecl. disyll. *Νηΐθ*, nomen Minervae ap. Aegyptios. *Arnob.* 4, 137. Quod si fidem inquiris facti, Aegyptios et ego testes dabo, quo-

rum Neith lingua dicor, Platonis testificante Timaeo. *F.*]

NĔLĒĬUS, et

NĔLĒUS, a, um, adj. *Νηλεῖος*, ad Neleum pertinens. *Ov. Met.* 12, 577. Haec postquam dulci Neleius edidit ore, *h. e.* Nestor Nelei filius. *Id. Her.* 1, 63. Nos Pylon, antiqui Neleia Nestoris arva. *Sil.* 15, 459. Aequabat Pyliae Neleia mella senectae, *h. e.* Nestoris suaviloquentiam. *Ov. Met.* 6, 418. Et Nelea Pylos; et *ib.* 12, 558. Neptunus dederat, Nelei sanguinis auctor.

NĔLĔUS, i, m. disyll. *Νηλεύς*, Neptuni filius ex Tyro Nympha Salmonei filia, qui a Pelia fratre pulsus ex Thessalia in Laconiam venit, ubi Pylon urbem condidit, cujus rex fuit. Huic uxor fuit Chloris, Amphionis Orchomeni regis filia, ex qua duodecim filios suscepit, quos postea omnes una cum patre, praeter unicum Nestorem tum forte ablegatum, Hercules, eversa Pylo, interfecit. *Ov. Met.* 12, 553. et *ib.* 2, 689. ℙ *Fuit et Neleus fontis nomen in Hestiaeotide. *Plin.* 31, 2. ed. *Hard.* ubi pro *Nelea* (accusat.) *Melam* habet ed. *Elzev. B. A.*

*NELI, orum, populi Arabiae Petraeae. *Plin.* 6, 29. Fuit et Cambysu *(oppidum)* inter Nelos et Marchadas. *Plin.* 6, 29. *B. A.*

NĔLĬDES, ae, m. *Νηλείδης*, filius, vel nepos Nelei, qui fuit pater Nestoris. *Ov. Met.* 12, 553. Bis sex Nelidae fuimus, conspecta juventus. *Val. Fl.* 1, 388. Nelidesque Periclymenus.

*NELO, onis, fluvius Hispaniae Tarraconensis. *Plin.* 4, 20. *B. A.*

NĒMĂ, ătis, n. *νῆμα*, filum, stamen: a *νέω*, neo. *Mart. Dig.* 39, 4, 16. §. 7. Vela tincta, carbasea, nema sericum. V. NEMEN.

NĒMAEUS et Neměus, a, um, adj. *Νεμαῖος* et *Νέμεος*, ad Nemeam pertinens, Nemaeus. *Hieron. in Vigil.* 1. Aprum Erymanthium, et leonem Nemaeum narrant fabulae poetarum. *Fest.* in *Perihodos*, et *Hyg. fab.* 273. Pithia, Isthmia, Nemea, Olympia vicit. ℙ *Nemeaeus* usurpare tutius est.

*NEMAUSIĂCUS, a, um, adj. i. q. Nemausiensis. *Theodulf. carm.* 1, 131. Inde Nemausiacas sensim proferamus ad arces. *B. A.*

NĔMAUSĬENSIS et Nemausensis, e, adj. ad Nemausum pertinens, quod est oppidum Galliae Narbonensis trans Rhodanum, nunc *Nimes*. *Plin.* 9, 8, 9. Nemausiensis ager. *Id.* 11, 42, 97. Nemausensis caseus. ℙ *Nemausienses* et *Nemausenses*, *ium* sunt incolae illius oppidi. *Id.* 3, 4, 5. Oppida Nemausiensibus attributa. *Inscr.* ap. *Grut.* 423, 6. et 496, 5. IIIIII. Viri corporati Nemausenses patrono. [*Nonnulla addidit *F.*]

*NEMAUSUS vel Nemausum, i, *Νέμαυσος*, Galliae Narbonensis oppidum. V. in NEMAUSIENSIS. Priore forma utitur *Mela* 2, 7. posteriore *Plin.* 3, 4. ℙ Fuit et nomen vicini fluminis. *Auson. de clar. urb.* 13, 33. Non Aponus potu, vitrea non luce Nemausus Purior: aequoreo non plenior amne Timavus. *B. A.*

[NĔMAUSUS, i, m. Nemausiensium Deus, eorum urbis conditor, quem Herculis filium quidam fuisse ferunt. *Inscr.* ap. *Grut.* 1074, 9. Deo Nemauso Marius Paternus V. S. L. M. Alia ap. *Spon. Miscell. ant.* p. 111. Deo Silvano, et Libero patri, et Nemauso. Alia ap. *Maff. Mus. Ver.* 413, 1. Laribus Aug. sacrum, et Nemauso. *F.*]

NĔMĔĂ, ae, et Nemee, es, f. *Νεμέη*, opp. Peloponnesi, in Argia, Cleonis proximum, inter Cleonas et Phliuntem, medium inter Sicyonem et sinum Argolicum, quo nomine etiam tota regio appellata est. Eodem nomine est juxta oppidum silva, et rupes, ubi Hercules leonem immanis magnitudinis interfecit. In cujus rei memoriam ludi postea in honorem Herculis instituti sunt, *Nemeaei* dicti. *Plin.* 19, 8, 46. Hinc *Virg. A.* 8, 295. et vastum Nemeae sub rupe leonem. *Mart. Spect.* 27. Non Marathon taurum, Nemee frondosa leonem, etc. *Stat. Silv.* 1, 3, 5. Illum nec calido latravit Sirius astro, Nec gravis aspexit Nemees frondentis alumnus, *h. e.* signum Leonis. *Id. Theb.* 4, 664. pulverea Nemeen effervere nube. ℙ Eum leonem *Claud. Laud. Herc.* 76. dicit fuisse filium Chimaerae: *Serv.* ad *A.* 8, 295. Lunae filium, et invulnerabilem: *Hyg. fab.* 30. Lunae alumnum, *h. e.* ab ea nutritum.

NĔMĔAEUS, a, um, adj. *Νεμεαῖος*, ad Nemeam pertinens. *Ov. Met.* 9, 235. de Hercule: Congeriem silvae Nemeaeo vellere summam Sternis, *h. e.* pelle leonis Nemeae interfecti; et *ib.* 197. His elisa jacet moles Nemeaea lacertis; et *Her.* 9, 61. Nempe sub his animam pestis Nemeaea lacertis Edidit. *Stat. Silv.* 5, 2, 48. Nemeaea arma. *Id. Theb.* 3, 421. rura. ℙ De sidere Leonis. *Mart.* 4, 57. Horrida sed fervent Nemeaei pectora monstri. Adde *Lucan.* 1, 655. [*ubi v. *Cort.*] ℙ Nemeaea certamina instituta sunt in honorem Archemori (de quo V. in LANGIA), et ab Argivis ad Thebas oppugnandas proficiscentibus celebrata. Horum meminit *Fest.* in *Perihodos*, et *Hyg. fab.* 273.; ea descripsit *Stat. Theb.* 6. *in.*

[NĔMEN, inis, n. filum, stamen: a *νῆμα*, stamen. *Inscr.* ap. *Grut.* 690, 5. Sic etenim duxere olim primordia Parcae, et nevere super vobis vitalia fata: Nobis porro alia est trino de nemine fati Dicta dies leti. V. NEMA. *F.*]

*NEMENTURI, orum, populi Alpini, in Liguria. *Plin.* 3, 20. *ex inscript. tropaei Alpium. B. A.*

[NĔMĔONĪCES, ae, m. *Νεμεονίκης*, victor in ludis Nemeaeis: a *Νέμεος*, Nemeus, et *νίκη*, victoria, ut *Isthmionices*, qui victor fuit in ludis Isthmiis. *Not. Tir.* p. 174. Nemea, Nemeonices. *F.*]

*NEMĔSA, ae, fluvius Galliae Belgicae, hodie *Nims* vel *Nyms* dictus. *Auson.* in *Mosell.* 354. *B. A.*

NĔMĔSĬĂCI, orum, m. plur. Hi in *Cod. Theod.* 14, 7, 2. a Nemesi Dea ita appellati, cum signiferis, et cantabrariis conjunguntur, superstitiosi homines fuisse dicuntur, vanique futurorum divinatores, qui simulacra Deorum circumferentes, falsam divinationem venditabant. Ita *Gothofred.*

NĔMĔSĬĂNUS, i, m. M. Aurelius Olympius Nemesianus, Carthaginiensis, poeta elegantissimus scripsit halieutica, cynegetica, nautica, et bucolica, versibus plane nitidis, stiloque puro ac Latino, quo se prae ceteris Afris scriptoribus commendavit: floruitque temporibus Cari, Numeriani, et Carini, et omnibus coronis illustratus emicuit, ut ait *Vopisc.* initio vitae Numeriani. Exstant ejus Cynegeticon carmen, quod Cari filiis inscripsit, et Eclogae quatuor, quas quidem non desunt, qui illi abjudicent, et *Calpurnii* esse contendant, ut est in praefatione *Burmanni* in suos Poetas Latinos minores.

NĔMĔSIS, is et ios, f. *Νέμεσις*, Dea Graecorum. Ipsa vox indignationem significat: unde *νεμεσάω*, indignor. Quare habetur Dea ultrix male factorum, et praecipue superbiae, et pervicaciae eorum, qui ex prospera fortuna insolescunt, et humanae imbecillitatis immemores despicere alios solent, et aspernari. *Catull.* 50, 18. Nunc audax cave sis, precesque nostras, Oramus, cave despuas, ocelle, Ne poenas Nemesis reposcat a te. Est vehemens Dea: laedere hanc caveto. *Plin.* 28, 2, 4. Cur et fascinationibus adoratione peculiari occurrimus alii, Graecam Nemesin invocantes? cujus ob id Romae simulacrum in Capitolio est, quamvis Latinum nomen non sit. *Id.* 11, 45, 103. Est in aure ima memoriae locus, quem tangentes antestamur: est post aurem aeque dextram Nemesios (quae Dea Latinum nomen ne in Capitolio quidem invenit), quo referimus tactum ore proximum a minimo digitum, veniam sermonis a Diis ibi recondentes, *h. e.* veniam taciti exposcentes, digito post aurem condito, si quis imprudentibus nobis sermo exciderit. ℙ Dicitur etiam *Adrastea* et *Rhamnusia*. V. ss. ll., et dicta in MĔDĬCUS, a, um. ℙ Habita est eadem ac Fortuna, quia bona et mala distribuit. Unde putant quidam esse a *νέμω*. *Inscr.* ap. *Grut.* 80, 1. Deae Nemesi, sive Fortunae, etc. ℙ Aliis epithet. appellatur *ib.* 3. Sanctissimae Nemesi L. Avinius L. F. etc. *ib.* 5. Virgini Victrici Sanctae Deae Nemesi M. Aurelius, etc. ℙ Scribit *Lactant.* 1, 21. hanc fuisse Ledam, et post mortem inter Deas relatam, mutato nomine Nemesin dictam. V. *Hyg. Astron.* 2, 8., ubi Nemesin diversam ab Leda facit. ℙ *Macr. Sat.* 1, 22. Nemesis, quae contra superbiam colitur, quid aliud est, quam solis potestas? cujus ista natura est, ut fulgentia obscuret, et conspectui auferat, quaeque sunt in obscuro, illuminet, offeratque conspectui. ℙ Fuit hoc nomine amica *Tibulli*, de qua *Id.* 2, 4, 59. et alibi, et *Mart.* 8, 73. etc.

NĔMĔSTRĪNUS, Deus nemorum. *Arnob.* 4, 131.

*NEMETĂCUM, i, opp. Galliae Belgicae. *Ant. Itin.* et *Tab. Peut.* ℙ Fortasse idem quod et *Nemetocenna* audit, quae sententia est *Cellarii. B. A.*

[NĔMĔTENSIS, e, adj. ad Nemetes pertinens, incolas regionis Galliae Belgicae, quorum urbs primaria nunc *Speier* vocatur: ap. *Caes. B. G.* 1, 51. et *Tac. G.* 28. eorum mentio est. *Symmach. or. ad Valent.* (ed. *A. Maio*) 2, 21. Qua regio Nemetensis extenditur, recessum fluminis murorum ambitus vindicavit. [*V. *Mannert.* 3. p. 236. et *Dilth.* ad *Tac. G.* 28.] ℙ Sunt qui secundam in *Nemetensis* longam esse putant, quia ap. *Ptolem.* 2, 9. *Νέμητες* scriptum est. *F.*]

*NEMETOCENNA, ae, opp. Galliae Belgicae, in terra Atrebatum, ubi nunc fere *Arras* est. *Hirt. B. G.* 8, 47 et 52. ℙ V. NEMETACUM. *B. A.*

NEMETURĬCUS, a, um, adj. Nemeturicam picem laudat *Colum.* 12, 20. 22 et 24. et in Liguria confici tradit: unde videtur dicta a Nementuribus, seu Nementuris, qui inter Alpinos populos recensentur in inscriptione tropaei Alpium, ap. *Plin.* 3, 20, 24. Sed haec valde incerta sunt.

NĔMĔUS, a, um. V. NEMAEUS.

*NEMINĬE, es (ed. *Hard.*), vel Neminia, ae (ed. *Elzev.*), f. fons in agro Reatino, vario ortu annonae mutationem significans. *Plin.* 2, 103. *B. A.*

NĔMO, inis, m. et f. *οὐδείς*, nullus. *Festus:* Nemo compositum videtur ex *ne*, et *homo:* quod confirmatur magis, quia in persona semper ponitur (*h. e.* de homine dicitur), nec pluraliter formari solet, quia intelligitur pro nullo. V. infra. Hinc differt a *nullus*, quod de re, et de homine dicitur. *Caes. B. G.* 1, 18. Illo licente, contra liceri audet nemo. *Pl. Cas.* 2, 2, 12. vicinam neminem amo magis, quam te. *Ter. Andr.* 3, 2, 26. Hoc scio unum, neminem peperisse hic. *Id.* ad *Caes. post ep.* 11. *l.* 9. *ad Att.* Magis idoneum, quam ego sum, ad eam causam, profecto reperies neminem. *Id. Att.* 8, 2. *med.* Pro Pompejo lubenter emori possum: facio pluris omnium hominum neminem. *Id. Fam.* 6, 6. *f.* Me amicissime quotidie magis Caesar amplectitur: familiares quidem ejus, sicuti neminem; et *ib.* 1, 5. *f.* Amicum ex consularibus neminem tibi esse video, praeter, etc. *Id. Leg.* 3, 10. Quod est tam desperatum collegium, in quo nemo e decem sana mente sit? *Id. Font.* 2. *extr.* Nemo ex tanto numero est, quin, etc. *Id. Or.* 1, 43. Ut ei nemo de iis, qui peritissimi sunt, anteponatur. *Id. Verr.* 2, 2, 43. *f.* Omnium mortalium Sthenio nemo inimicior, quam, etc. ℙ [*Post *nemo est, reperitur*, etc. *qui*, sequitur conjunct. *Cic. Verr.* 1, 16. Nulla est laus, ibi esse integrum, ubi nemo est, qui aut possit, aut conetur corrumpere. *Id. Opt.* 2. Nemo est orator, qui se Demosthenis similem esse nolit. *Id. Font.* in *Fragm.* 2, 3. Nemo reperietur, qui unum se in quaestura M. Fontejo nummum dedisse dicat.] ℙ De homine nullius momenti, aut pretii. *Cic. Att.* 7, 3. *med.* Sed me moverat nemo magis, quam is, quem tu neminem putas. ℙ *Nemo non*, omnes: *non nemo*, aliquis. *Cic. Amic.* 26. *med.* Aperte adulantem nemo non videt, nisi qui admodum est excors. [*Fortius dictum, quam: omnes vident.] et *Planc.* 9. Nemo Arpinas non Plancio studuit, nemo Soranus, nemo Casinas, nemo Aquinas, [*i. e. nullus, ne unus quidem ex omni Arpinat. numero fuit, qui non etc. Adde *Fam.* 4, 7. Tuum consilium nemo potest non maxime laudare; et *Par.* 2. Nemo potest non beatissimus esse.] *Id. Pis.* 5. Quas leges ausus est non nemo improbus, potuit quidem nemo convellere. *Id. Cat.* 4, 5. Video, de istis abesse non neminem. ℙ [*Auget sequentes negationes in enunciatis, quorum membra id, quod primo loco positum est, non sejungunt sed explicant. Atque utuntur hac dicendi ratione, cum statim ab initio negativam alicujus loci sententiam cum vi quadam significent.] *Cic. N. D.* 1, 43. *f.* Neminem Deo nec Deum, nec hominem carum esse vultis. [*Adde *Att.* 14, 20. Nemo unquam neque poeta, neque orator fuit, qui etc. Cf. *Fam.* 1, 9, 13.] *Ter. Eun.* 1, 2, 67. habeo hic neminem Neque amicum, neque cognatum. *Liv.* 3, 11. Ut nemo, non lingua, non manu promptior in civitate haberetur. ℙ [*Graecorum more ponitur in istis:] *Tibull.* 4, 7, 8. Ne legat id nemo, quam meus, ante, velim. *Enn.* ap. *Fest.* Quos non miseret neminis. *Pl. Mil. a.* 5. *v.* 18. Jura te non nociturum esse homini nunc hac de re nemini. Al. omitt. *non.* [*male! *Lindem.* probe retinet. *Prop.* 2, 15, 32. Absenti nemo ne nocuisse velit. ℙ Tenet *nemo* etiam adjectivi locum, ita tamen, ut fortius neget, quam *nullus*. Huc pertinent exempla, quae Noster parum provide iis immiscuerat, in quibus *nemo* substantivi locum tenet. *Cic. Dom.* 42. Civis est nemo in tanto populo, qui non, etc. *Or.* 1, 28. Cum ita dicat, se adhuc reperire discipulum, quem quidem probaret, potuisse neminem. *Leg.* 2, 16. Vir nemo bonus ab improbo se donari vult: cf. *Drak.* ad *Liv.* 3, 60, 3. *Cic. N. D.* 2, 32. Naturae sollertiam nemo opifex consequi potest imitando. *Nep. Att.* 19. Caesari fortuna conciliavit, quod nemo adhuc civis Romanus quivit consequi.] ℙ Aliquando additur *homo*. *Cic. N. D.* 2, 38. Ut per biduum nemo hominem homo agnosceret. *Id. Fam.* 13, 55. Ut hominem neminem pluris faciam. *Ter. Ad.* 2, 3, 6. Fratrem homini nemini, etc. Ubi *Don.* Nove auribus nostris, sed veterum consuetudine locutus est: nam cum *nemini* hominem significet, quid opus fuit dicere *homini nemini?* Sed, ut diximus, figura est *ἀρχαϊσμός*. *Pl. Pers.* 2, 2, 29. Nemo homo unquam ita arbitratus est. ℙ Item *alius*, *alter*, *quisquam*, *unus*. *Cic. Att.* 11, 9. *f.* Alium enim, cui illam commendem, habeo neminem. *Id. Mil.* 17. Ut neminem alium, nisi T. Patinam, rogasset. *Plin.* 2, 25, 23. Nemini compertum alteri, quod sciam. *Ter. Ad.* 3, 2, 55. Nam hercle alius nemo respicit nos. *Id. Eun.* 5, 9, 1. ecquis me vivit hodie fortunatior? Nemo hercle quisquam. *Gell.* 2, 6. *med.* Nemo quisquam tam efflictis est moribus, quin faciat, etc. *Liv.* 28, 35. *med.* Ita ut nemo unus externus magis enixe adjuverit rem Romanam. [*Adde 2, 6. eos inter se, quia nemo unus satis dignus regno visus sit, partes regni rapuisse; et 3, 12. neminem unum esse, cujus magis opera putet rem restitutam. *Tac. A.* 14, 45. Nemo unus contra ire ausus est; et *H.* 1, 82. neminem unum destinare irae poterant.] ℙ Genitivus *neminis* infrequentis est usus. *Pl. Capt.* 3, 5, 107. neminis Misereri certum est, quia mei miseret neminem. Adde *Cat.* et *Enn.* ap. *Fest.* et *Lucil.* ap. *Non.* 2, 575. [*Cic. *Att.* 14, 1. in sermonem se post Idus Mart. praeterquam Lepidi venisse neminis: ita *Orell.*] ℙ Infrequentius est adjunctum rebus. *Prud. περὶ στεφ.* 10, 744. Mandavit annos, neminem excepit diem.

[NĔMON, ontis, m. *νέμων*, distribuens, pascens. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 2032, 2. M. Herennius M. F. Nemon. *F.*]

NĔMORĂLIS, e, adj. *ὑλαῖος*, ad nemus pertinens,

nemorensis. *Ov. Am.* 3, 1, 5. Hic ego dum spatior tectus nemoralibus umbris. *Id. A. Am.* 1, 259. suburbanae templum nemorale Dianae, *h. e.* quae in loco prope Ariciam colebatur. Sic *Stat. Silv.* 1, 3, 76. Aegeriae nemoralem abjungere Phoeben. (V. v. sq.) *Ov. Met.* 3, 157. nemorale antrum. *Id. Fast.* 6, 59. et *Mart.* 13, 19. Aricia nemoralis, *h. e.* nemori apposita.

NĔMORENSIS, e, adj. nemoralis, silvestris. *Colum.* 9, 4. *f.* Sed ex omnibus deterrimae notae mel habetur nemorense, quod ex sparto atque arbuto provenit. ℙ Saepe refertur ad nemus juxta Ariciam, cum lacu sacro, ubi Diana colebatur, quae ideo Nemoralis, et Nemorensis est appellata: et ipse locus, veluti per antonomasiam, *nemus Dianae* dictus est ap. *Plin.* 35, 7, 33., *Ov. Fast.* 3, 261. et *Vitr.* 4, 7. *f.* Sic *Strabo l.* 5. *med.* *Τὸ δ' Ἀρτεμίσιον, ὃ καλοῦσι Νέμος.* *Serv.* ad *A.* 7, 516. hunc lacum *speculum Dianae* dictum ait. *Inscr.* ap. *Grut.* 41, 7. Dianae Nemorensi Vestae sacr., etc. et *ib.* 8. Dianae Opifer. Nemorensi L. Appulejus, etc. *Prop.* 3, 21, 25. Albanusque lacus socii Nemorensis ab unda. ℙ *Rex Nemorensis*, rex sacrorum Dianae Nemorensis. *Suet. Cal.* 35. Nemorensi regi, quod multos jam annos potiretur sacerdotio, validiorem adversarium subornavit. ℙ *Nemorense*, villa Caesaris ad illud Ariciae nemus. *Cic. Att.* 6, 1. *f.* Caesarem in Nemorensi aedificando diligentiorem fore. *Id. ib.* 15, 4. *f.* L. Caesar, ut veniam ad se, rogat, in Nemus. *Suet. Caes.* 46. Villam in Nemorensi a fundamentis inchoatam, magnoque sumptu absolutam, quia non tota ad animum ei responderat, totam diruisse, quamquam tenuem adhuc et obaeratum.

NĔMORĪCULTRIX, icis, f. quae nemora incolit. *Phaedr.* 2, 4. Sus nemoricultrix, *h. e.* aper.

NĔMORĪVĂGUS, a, um, adj. vagans in nemoribus. *Catull.* 63, 72. Ubi cerva silvicultrix, ubi aper nemorivagus.

NĔMOROSUS, a, um, adj. *ὑλώδης*, nemoribus abundans. *Virg. A.* 3, 270. Jam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos. *Plin.* 35, 11, 38. Nemorosum hospitium. *Id.* 4, 8, 15. Nemorosa convallis. *Id.* 5, 1, 1. et *Ov. A. Am.* 3, 427. Atlas opacus, nemorosus. *Plin. alter ep.* 8, 8. Collis antiqua cupressu opacus, nemorosus. *Colum.* 2, 2. *med.* Nemorosus arboribus locus. *Plin. senior* 12, 1, 5. Cupressus nemorosa vertice, et se vastis protegens ramis. *Sil.* 13, 595. vasta comas, nemorosaque brachia fundit Taxus.

*NEMOSSUS, i, *Νεμωσσός*, urbs Galliae Aquitanicae, ad Ligerim amnem, metropolis Arvernorum. *Lucan.* 1, 419. ℙ *Augustonemetum* audit *Tab. Peut.*, astipulante *Ptolemaeo.* ℙ Dicta est et serius *Arverni*, teste *Sidon. ep.* 7, 7. Item *urbs Arvĕrna. Id. ep.* 3, 12. ℙ Hodie, aiunt, est *Clermont. B. A.*

NEMPĔ, adv. *δηλαδή*, videlicet, scilicet, nimirum, quippe: [*Ex *nam — pe.* V. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 86. II. 7. et §. 172. p. 691. — Continet semper interrogandi quoddam genus cum levi quadam dissentionis, repugnantiae, dissimulationis, acerbitatis, etiam ironiae significatione, ita quidem, ut affirmando, asseverando, declarando et insultando inserviat tum, cum quis fretus rei veritate colligat, etiam alterum esse concessurum: nostr. *doch wohl, doch; das heisst doch; du meinst doch;* etc. Nunquam est concedentis et explicantis, nostr. *nämlich.* V. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 172. p. 691. *Zumpt. Gr. L.* §. 278 et 345. *Heindf.* ad *Hor. Sat.* 1, 10, 1. *Herz.* ad *Caes. B. G.* 8, 1. *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 13, 37. *Cort.* ad *Lucan.* 4, 806. et al.] *Pl. Merc.* 4, 4, 36. *Co.* scio jam, quid velis: Nempe hinc me abire vis. *Ly.* volo, inquam. *Co.* abibitur. *Cic. Mil.* 6. Quid ergo tulit? nempe ut quaereretur. *Ter. Andr.* 1, 1, 2. Adesdum: paucis te volo. *So.* dictum puta: Nempe ut curentur recte haec. *Cic. Tusc.* 5, 5. Nempe negas, ad beate vivendum satis posse virtutem. *A.* prorsus nego. *Pl. Trin.* 2, 2, 47. *Ly.* Bene volo ego illi facere, si tu non nevis. *Phil.* nempe de tuo. *Ly.* De meo. *Id. As.* 2, 2, 72. Ita enimvero: sed tamen tu nempe eos asinos praedicas Vetulos, claudos, etc. *Ter. Andr.* 5, 4, 47. *Chre.* causa optima est: Nisi quid pater ait aliud. *Pam.* nempe. *Si.* id scilicet; et 1, 2, 24. Nempe ergo aperte vis, quae restant, me loqui. *Pers.* 3, 1. Nempe haec assidue? Et *Val. Fl.* 3, 512. Phrygiis concurrere monstris Nempe virum, et pulcro reserantem Pergama ponto Vidimus.

NĔMUS, ŏris, n. *νέμος, ὕλη*, silva, lucus, locus pascuus. *Festus* ait significare silvam amoenam: item locum, qui campos et pascua habeat: a *νέμω*, pasco. Hoc sensu *Ov. Met.* 1, 568 Est nemus Haemoniae, praerupta quod undique claudit Silva: vocant Tempe. *Virg. Ecl.* 6, 56. nemorum jam claudite saltus. *Sen. Herc. Oet.* 137. gratum pecori montivago nemus. ℙ Discrimina inter *nemus*, *lucum*, et *silvam* attulimus in LUCUS. Latini saepe promiscue utuntur. *Cic. Har. resp.* 11. *extr.* Matrem magnam accepimus agros et nemora cum quodam strepitu fremituque peragrare. *Id. Div.* 1, 50. Multos nemora silvaeque, multos amnes aut maria commovent. *Hor. Od.* 1, 1, 30. Nemus gelidum. *Ov. Her.* 12, 67. et piceis, et frondibus ilicis atrum. *Id. Fast.* 6, 9. densum arboribus. *Id. Met.* 2, 418. quod nulla ceciderat aetas; et *ib.* 1, 479. nemorum avia lustrat. ℙ De nemore Aricino Dianae sacro, V. NĔMORENSIS. ℙ Regina nemorum est ipsa Diana. *Sen. Hipp.* 406. ℙ Per synecdochen, ligna nemoris. *Id. Herc. Fur.* 1216. structum acervans nemore congesto aggerem. [*Ita saepius poetae *nemora* pro singulis arboribus, etiam frondibus arborum usurpant. V. *Cort.* ad *Lucan.* 1, 453. et 2, 409.] ℙ De una platano *Mart.* 9, 62. Auctorem dominumque nemus sentire videtur. Alii leg. *dominumque suum.*

NEMUT, nisi etiam, vel nempe. *Cato* ap. *Festum.*

NĔNIA et Naenia, ae, f. *ὀλοφυρμός, ἐπικήδειον, νηνία*, lessus, carmen funebre, praecipue ultimum illud, quod in funere laudandi gratia cantabatur ad tibiam ante cadaver sepultum, ut *Festus* docet. Cujus moris rationem affert *Macr. Somn. Scip.* 2, 3., quia animae post corpus ad originem dulcedinis musicae, id est ad coelum redire credantur. *Scalig.* in *conjectan. Varr.* docet ex *Polluce*, esse vocem Phrygum, quorum etiam inventum esse canendi ad tibiam laudes mortuorum, et ab iis praeficas coepisse. *Diomed.* 3, 482. Apud Romanos id carmen *(elegia)*, quod cum lamentatione extremum atque ultimum mortuo accinitur, nenia dicitur, *παρὰ τὸ νέατον, h. e. ἔσχατον. Cic. Leg.* 2, 24. Honoratorum virorum laudes in concione memorentur, easque etiam cantu ad tibicinem prosequantur, cui nomen nenia: quo vocabulo etiam Graeci cantus lugubres nominant. *Hor. Od.* 2, 20, 21. Absint inani funere neniae. *Suet. Aug.* 100. Funus triumphali porta ducendum, canentibus neniam principum liberis. ℙ Dicitur de aliis carminibus moestis, ut ap. *Hor. Od.* 2, 1, 37. Ceae retractes munera neniae; et *ib.* 3, 28, 16. Dicetur merita Nox quoque naenia. ℙ *Soricina nenia*, est stridor, et questus, et quasi nenia soricis deprehensi in muscipula, ubi constrictus, et veru, stimulo, stilove confossus moritur. *Pl. Bacch.* 4, 8, 46. Si tibi est machaera, et nobis veruina est domi: Qua quidem te faciam, si tu me irritaveris, Confossiorem soricina nenia. Eodem fere modo *Donat.* interpretatur ad *Ter. Eun.* 5, 7. *f.* ℙ Joculariter *Pl. Ps.* 5, 1, 32. id fuit nenia ludo, *h. e.* ludum in luctum mutavit. *Id. Truc.* 2, 1, 3. Huic homini amanti mea hera dixit neniam de bonis. Nam fundi, et aedes obligatae sunt ob amoris prandium. ℙ Dicitur item de incantamentis, quia in his mortuorum, maniumque mentio fit. *Hor. Epod.* 17, 28. Sabella pectus increpare carmina, Caputque Marsa dissilire nenia. ℙ Et quia funebres illi versus a praeficis conductis cantari coepti sunt, quae multa incondita, atque inepta, bonarum litterarum rudes admiscere consueverunt, ut *Non.* 2, 594. tradit; *nenia* interdum dicitur quodlibet carmen vulgare, translaticium, nugatorium, ineptum. *Phaedr. prol.* 3. legesne potius viles nenias? *Hor. Ep.* 1, 1, 62. Roscia, dic, sodes, melior lex, an puerorum Nenia, quae regnum recte facientibus offert? *Arnob.* 7, 237. Somni quiete Dii solvuntur, occuparique ut hoc possint, lenes audiendae sunt neniae, *h. e.* nugatorii cantus, quibus nutrices sopiunt infantes: Itali *cantar la ninna nanna* dicunt. *Id.* 6, 197. Cum plectro et fidibus Delius citharista, gestus servans cantaturi, et nenias histrionis. ℙ Res quoque ipsae nugatoriae *neniae* appellari videntur. *Arnob.* enim *l.* 7. postquam irrisit carnem strebulam, rumam, hiras, et hujusmodi, quae diis offeruntur in sacris, inquit p. 231. Neque prius iras Dii, atque animos ponunt, nisi sibi adoleri paratas conspexerint naenias, offasque penitas. Adde p. 229. *extr.* Sed rectius alii utroque loco leg. *taenias*, h. e. exta taeniarum more prosecta. ℙ Denique *Nenia* nomen est Deae funerum praesidis. *Id.* 4, 131. In tutela sunt Orbonae orbati liberis parentes: in Neniae, quibus extrema sunt tempora. Adde *August. C. D.* 6, 9. *f.* ex *Varr.* Ejus sacellum fuit Romae ultra portam Viminalem, teste *Festo.* ℙ Scribitur et *Naenia:* et ita ex ordine litterarum habetur ap. *Fest.* Diphthongum abjiciunt *Voss.*, *Dausqu.*, *Cellar.*

NĒNŪ, non, ap. veteres. *Lucil.* ap. *Non.* 2, 580. Nenu molestum est. *Varr. ib.* Si hodie nenu venis. *Lucr.* 4, 713. Nenu queunt rapidi contra constare leones. Adde 3, 200. ℙ Etiam *neno* dixisse videntur. *Ter. Eun.* 1, 1, 7. Atque ubi pati non poteris, cum neno expetet. Plerique omnes leg. *nemo.* ℙ *Reperitur et *naenu.* Alii *nenum* scribunt. *B. A.*

*NENUM. V. NENU. f. *B. A.*

NĔO, es, evi, etum, a. 2. *νέω, νήθω, κλώθω*, filum torqueo, vel duco. *Plin.* 33, 3, 19. Superque omnia netur ac texitur lanae modo, et sine lana. *Ov. Medic. fac.* 14. Assiduo durum pollice nebat opus. *Id. Fast.* 2, 771. Sic sedit, sic culta fuit, sic stamina nevit. *Id. Pont.* 1, 8, 64. Nerunt fatales fortia fila Deae. *Tibull.* 1, 8, 1. Hunc cecinere diem Parcae fatalia nentes Stamina. *Just.* 1, 3. Invenit eum purpuram colo nentem. *Mart.* 6, 3. Et totam Phryxi Julia nebit ovem. *Pl. Merc.* 3, 1, 20. Subtemen tenue nere. *Claud. in Eutrop.* 1, 274. stamine nesse. ℙ Nentis feminae descriptionem habes ap. *Catull.* 64. a *v.* 311. ℙ In illo *Tibulli* 3, 3, 36. Stamina qui ducunt, quaeque futura neunt: *Scal.* v. *neunt* ducit a *neeo:* alii a *neo*, *is.* Sed multo rectius alii leg. *canunt.* [*Est haec emendatio *Heinsii* ad *Ov. Ep.* 17, 194. ubi v.] ℙ Sidatio *Heinsii* ad *Ov. Ep.* 17, 194. ubi v.] ℙ Significat etiam implectere. *Virg. A.* 10, 818. Et tunicam *(transiit)*, molli mater quam neverat auro. *Plin.* 17, 20, 33. Inter se radices serpunt, mutuoque discursu nentur.

*NEO vel Neon, onis, m. nomen proprium virorum. Neonem Boeotium memorat *Liv.* 44, 43. Thebanum *Id.* 45, 31. *B. A.*

*NEOBŪLE, es, f. *Νεοβούλη*, Lycambis filia, Archilocho poetae promissa, postea negata. V. ARCHILOCHUS. ℙ Neobule, Hebri adolescentis Liparei amore capta. De ea *Hor. Od.* 3, 12, 6. *B. A.*

[NĔOCAESARIENSIS, e, adj. ad Neocaesaream pertinens, Ponti Polemoniaci olim nobilissimam urbem, cujus meminit *Plin.* 6, 3, 3., [*Adde *Tab. Peut.* Gr. *Νεοκαισάρεια.*] nunc *Niksà* vel *Nixaria. Inscr.* ap. *Mur.* 1062, 7. Herenniae Palaestrae Neocaesariensi, etc. *F.*]

*NEOCLES, is et i, m. *Νεοκλῆς*, pater Themistoclis. *Nep. Them.* 1. V. NEOCLIDES. ℙ Item Epicuri philosophi pater. *Cic. N. D.* 1, 26. Cf. *Laert.* 10, 1. *Aelian. V. H.* 2, 12. ℙ Et pictor quidam, de quo *Plin.* 35, 11. *B. A.*

NĔOCLĪDES, ae, m. *Νεοκλίδης*, filius Neoclis, vel nepos. *Ov. Pont.* 1, 3, 69. Arma Neoclides qui Persica contudit armis, *h. e.* Themistocles.

NĔOCORUS, i, m. *νεωκόρος*, aedituus, qui verrendi, purgandi, ornandique templi curam habet: a *νεώς*, Attice pro *ναός*, templum, et *κορέω*, verro, purgo, orno. Neocori officium, suppresso nomine, memorat his verbis *Firm. Math.* 3, 7. *n.* 9. In nono loco Venus ex horoscopo constituta faciet etiam in templis manere sordide. *Id. de err. prof. relig. med.* Hic *(Serapis)* in Aegypto colitur, hic adoratur, hujus simulacrum neocororum turba custodit. ℙ *Neocorus* postea dictus etiam est templi antistes, qui nempe caeremoniis, et sacrificiis rite celebrandis praerat. *Inscr.* ap. *Grut.* 1102, 2. Vettio Agorio Praetextato V. C., pontifici Vestae, neocoro, hierophantae, patri sacrorum, etc. ℙ Aliquando ipsi populi et civitates suorum numinum, et nonnunquam etiam alicujus Augusti neocoros se appellabant, ut publice pietatem suam testarentur. Ita porro Ephesii se vocare dicuntur propter templum Dianae ap. *D. Lucam Act. Ap.* 19, 35. *Τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης Θεᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ τοῦ Διοπετοῦς;* sic urbs Neapolis in regione Samaritide neocorum Philipporum Augg. se appellat in nummis ap. *Mionnet Descript. des méd. ant.* T. 5. p. 508. Col. Neapol. neocoro. Consule *Eckhel. D. N. V.* T. 4. p. 288 — 306. [*Hunc locum multis auxit atque emendavit *F.*]

[NĔOCRĀTES, is, m. nuper potens: a *νέος*, novus, et *κρατέω*, potens sum. Est nomen servile R. in *Inscr.* ap. *Grut.* 1131, 8. *F.*]

*NEOCRĒTES, um, *Νεοκρῆτες, h. e.* novi Cretes, pars exercitus Antiochi regis, sic dicti quod Cretensium in morem armati sunt. *Liv.* 37, 40. *extr. B. A.*

NĔOMĒNĬA, ae, f. *νεομηνία*, nova luna, vel prima dies lunae, aut mensis. Graeci enim suos menses ad lunae cursum dirigebant, et a primo novae lunae die menses suos auspicabantur: a *νέος*, novus, et *μήνη*, luna. *Tert. Idol.* 14. ex *Isai.* 1, 13. et *adv. Marc.* 1, 20. ex *Osee* 2, 11.

[NĔON, onis, m. juvenculus, dimin. a *νέος*, juvenis. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 296. *n.* 257. Neon ver*na* liber*tus.* Alia ap. *Mur.* 1507, 9. Memoriae G. Vecticii Neonis. ℙ Est etiam nomen proprium ap. Graecos. *Liv.* enim 44, 43. Neonem Boeotium, et 45, 31. Thebanum memorat. *F.*]

*NEONTICHOS, n. *Νεοντεῖχος Herod.* 1, 49. et *Straboni*, i. e. novus murus, oppidum in Aeolide. *Plin.* 5, 30. *Nep. Alcib.* 7. *B. A.*

NĔOPHYTUS, a, um, adj. *νεόφυτος, h. e.* nuper plantatus: a *νέος*, novus, et *φυτός*, plantatus. Translate ita dicitur, qui recens ad Christianam religionem accessit. *Tert. Praescr. haeret.* 4. Nunc neophytos collocant, nunc, etc. ℙ [In antiquis Christianorum monumentis saepissime *neofitus* et *neofita* insculptum legitur. *Inscr.* ap. *Don. cl.* 20. *n.* 64. Q. Peticio Habentio neofito, etc. et *ib. n.* 50. *Flavia* Jovina neofita. *F.*]

NĔOPTŌLĔMUS, i, m. *Νεοπτόλεμος*, cognomen Pyrrhi filii Achillis: a *νέος*, novus, et *πολεμέω*, bello, quod admodum puer ad bellum Trojanum ductus fuerit. *Cic. Or.* 2, 63. et *Tusc.* 2, 1. et *Serv.* in *A.* 2, 263. ℙ Item rex Molossorum, pater Olympiadis, quae Alexandrum M. genuit. *Just.* 7, 6. ℙ *Item dux Graecus, de quo *Nep. Eum.* 4. ℙ Et tragoediographus, Macedo, qui temporibus Philippi regis vixit. *Suet. Cal.* 57. *extr.* ℙ Neoptolemus tragoedia Ennii. *Cic. de re publ.* 1, 18. ed. *A. Maio. B. A.* ℙ [Est etiam cogn. R. *Inscr.* ap. *Malvas. Marm. Fels.* p. 253. Q. Vibius Q. F. Cla. Neoptolemus. *F.*]

*NEORIS, Asiae oppidum insigne, in Iberia, juxta Harmastim fluvium. *Plin.* 6, 10. *B. A.*

NĔOSSOTROPHĪUM. V. NESSOTROPHIUM.

NĔŌTĔRĬCĒ, adv. nove, recens. *Ascon.* in *Div. Verr.* 4. *f.* Hoc leviter a Cicerone dictum, et neoterice putant.

NĔŌTĔRĬCUS, a, um, adj. *νεωτερικὸς*, juvenis, recens: a *νεώτερος*, junior, ut Scriptores neoterici, quibus antiqui opponuntur. *Aurel. Vict. de orig. Gentis R. in.* Ut quisque neotericorum asseveravit. **Claud. Mamert. de statu anim.* 1, 3. Neotericus scriptor. *B. A.*

NĔPĂ et Nepas, ae, m. *σκορπίος*, Afrorum lingua est animal venenatum, cauda feriens, alio nomine *scorpius*, cujus natura est, ut in parietum latibulis delitescat, et cum aliquid senserit, retrocedat. *Festus* dubitat, num cancer sit, an scorpius, nempe quia utroque modo veteres usi, pro cancro *Plautus*, ut videtur, pro scorpio *Tullius* in *Arateis.* [Quod confirmat etiam *Lydus de magistrat. Rom.* 1, 42. *Τὸν σκορπίον οἱ Ῥωμαῖοι πατρίως νέπαν καλοῦσιν, οἱονεὶ ἄποδα κατὰ στέρησιν;* et *Schol. Cod. Palat.* ad *Odyss.* 4, 404. *Νέποδες, ἢ ἄποδες τοῖς ποσὶν νηχόμενοι.* *F.*] *Pl. Cas.* 2, 8, 7. Recessim cedam ad parietem, imitabor nepam. *Cic. Fin.* 5, 15. Cornibus uti videas boves, nepas aculeis. ℙ Verius est esse scorpionem, ut et *Non.* docet 2, 592., unde pro signo illo coelesti *Cic.* in *Arat. N. D.* 2, 42. de Ophiucho: Atque oculos urget pedibus, pectusque Nepai: ubi *Aratus* habet *Σκορπίος ὀφθαλμῶν τε*, etc. *Colum.* 11, 2. *med.* Pridie Non. Maji Nepas medius occidit. *Id.* 10, 56. trepidus profugit chelas, et spicula Phoebus Dira Nepae. Adde *Cic.* in *Arat.* 418 et 438. et *Manil.* 2, 32. et 4, 356. Porro *Nepai* supra allato *Cicer.* loco genitivus est antiquus, ut *terrai frugiferai.* ℙ Pro cancro est etiam in illo *Sereni Samm.* 13. de oculorum dolore mitigando: seu *v.* 199. Viventisque nepae lumen gestatur amicum. *Plin.* 32, 7, 24. Cancri oculos adalligatos collo mederi lippitudini dicunt.

NĔPARCUS, a, um, adj. non parcus. *Pl. Ps.* 1, 1, 77. id quidem tibi neparcus dabo. Ita leg. *Acidalius.* Alii melius *ne parsis*, h. e. ne peperceris.

*NEPENSIS, e, adj. i. q. Nepesinus, ut *Nepensis colonia* ap. *Front. de colon. B. A.*

NĔPENTHES, n. indecl. *νηπενθὲς*, h. e. tristitiam et dolorem fugans: a *νή*, particula privativa, et *πένθος*, luctus. Hoc nomine vocatur herba, quam quidam eandem ac buglosson esse putant, quod vino injecta hilaritatem inducat. *Plin.* 21, 21, 91. et 25, 2, 5. ℙ Vox est ab *Homero* primum usurpata *Odyss.* 4, 221., ubi consule ejus interpretes. *Macr. Sat.* 7, 1. Si Homeri latentem prudentiam scruteris altius, delenimentum illud, quod Helena vino miscuit (*Odyss. l. c.*) *Νηπενθές τ', ἀχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων*, non herba fuit, non ex India succus, sed narrandi opportunitas, quae hospitem moeroris oblitum flexit ad gaudium.

NĔPESĪNUS, a, um, adj. ad Nepet pertinens, quod est oppidum Etruriae, nunc *Nepi*, non longe a Soracte monte: ut Nepesinus ager, *Liv.* 5, 19. ℙ *Nepesini, orum*, ejus oppidi cives. *Id.* 6, 9. et 10.

NĔPET, n. indecl. *Νέπετα*, opp. Etruriae, de quo V. in v. praec. *Plin.* 3, 5, 8. ℙ Dicitur et *Nepete*, paenult. br., *Nepte*, et *Nepe*, n. *Liv.* 6, 21. et 27, 9. et *Vell.* 1, 14.

NĔPĔTĀ, ae, f. herba hortensis, quam inter eas, quae mali succi sunt, *Cels.* 2, 21. recenset. [**Italiänische Katzenmüntze*, Nepeta Italica, *Willd.*] Ex ea vinum fieri *Plin.* tradit 14, 16, 19. *n.* 4.

[NEPHĔLĀ et Nefela, ae, f. genus quoddam dulciorum ita tenue, ut nebulae, quam Graeci *νεφέλην* dicunt, simile sit. *Not. Tir.* p. 176. Nefela, nuculus, favus, subitillum. ℙ Est item cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 359, 2. Aponia Nephela. *F.*]

NEPHĔLAEUS, a, um, adj, ad Nephelen pertinens, ut Nephelaeum pecus, idest aries aurei velleris, qui Phryxum, et Hellen Nepheles filios per mare vexit. *Val. Fl.* 1, 56. I decus, et pecoris Nephelaei vellera Grajo Redde tholo.

NEPHĔLĒ, es, f. *Νεφέλη*, vox Graeca, nubem significans. *Sen. Herc. Oet.* 491. Nessus, quem gravida Nephele Thessalo genuit duei, *h. e.* Ixioni. V. IXION. ℙ Est hoc nomine uxor Athamantis, mater Phryxi, et Helles. Hinc

NEPHĔLĒĬAS, ădis, f. patronym. filia Nepheles. *Lucan.* 9, 956. Qua pelago nomen Nepheleias abstulit Helle.

NEPHĔLĒĬS, ĭdos, f, Nepheleias. *Ov. Met.* 11, 195. Angustum citra pontum Nepheleidos Helles.

[NEPHĔLĬON, ii, n. *νεφέλιον*, herba eadem ac personata, ap. *Appul. Herb.* 36. *F.*]

*NEPHĔLIS, idis, f. *Νεφελὶς*, promontorium Ciliciae Tracheae s. Asperae. *Liv.* 33, 20. *B. A.*

*NEPHĔRIS, is, *Νέφερις*, Africae Propriae oppidum, in Zeugitana, non procul a Carthagine. *Liv. epit.* 51. *B. A.*

[NEPHRĪTIS, idis, f. *νεφρῖτις*, morbus renum. *Isid.* Or. 4, 7. Nephritis a renum languore nomen accepit: renes enim Graeci *νεφρούς* dicunt. *Coel. Aurel. Tard.* 5, 3. eundem morbum vocat renalem passionem, ejusque remedia ibidem enumerat. *F.*]

[NEPHŌSĂ, ae, f. *νήφουσα*, vigilans, sobria, part. verbi *νήφω*, vigilo, sobrius sum. Est cogn. libert. R. *Inscr.* ap. *Donat.* 416, 15. L. Arruntius Apollonius Nephusae L. suae carissimae. *F.*]

NĔPOS, otis, m. perraro f. *ἔγγονος, υἱωνός*, filius filii, vel filiae meae: et refertur ad avum, et aviam. *Festus* ab eo compositum dicit, quod natus post sit patri, quam filius. Alii ducunt a *νέπους*, quia non sit *ποῦς*, h. e. pes, seu fundamentum generis: alii a *νέος παῖς*, novus puer: alii a *νέος*, cum digammate Aeolico *νέϜος*, novus enim est filius filii. *Cic. Dejot.* 1. Qui nepos avum in discrimen capitis adduxerit. *Id. Tusc.* 1, 35. Metellum multi filii, filiae, nepotes, neptes in rogum imposuerunt. *Paul. Dig.* 38, 10, 10. §. 2. Nepos quoque dupliciter intelligitur, ex filio, vel filia natus: idem est et in nepte. *Cajus ib.* 1. Secundo gradu sunt supra avus, avia: infra nepos, neptis. ℙ *Nepos ex filio*, vel *filia* idem est ac *nepos* absolute: sed tunc ita loquimur, cum significare volumus, ex qua parte sit nepos. *Cic. Brut.* 76. C. Sicinnius Q. Pompeji ex filia nepos. *Cels. Dig.* 2, 14, 33. Avus neptis nomine, quam ex filio habebat, dotem promisit. *Scaev. ib.* 44, 4, 18. Avus nepotibus ex filia legavit singulis centena. *Gell.* 13, 19. M. Cato M. Catonis censorii ex filio nepos. Adde *Modest. ib.* 37, 9, 4. et *Cajum ib.* 26, 4, 7. ℙ *Nepos fratris*, aut *sororis*, vel *ex fratre*, aut *sorore* non est mei fratris, aut sororis filius, sed filius filii fratris mei, aut sororis. *Suet. Caes.* 27. Octaviam sororis suae neptem, conditione ei detulit, *h. e.* filiam Atiae, cujus mater erat Julia Caesaris soror. *Tac. A.* 4, 44. Hunc admodum adolescentulum sororis nepotem seposuit Augustus in civitatem Massiliensem, *h. e.* filium Marcellae, quae matrem habuerat Octaviam sororem Augusti. *Quint. prooem. l.* 4. Cum mihi Domitianus Augustus sororis suae nepotum delegaverit curam, *h. e.* filiorum Flaviae Domitillae, quae erat filia Domitillae sororis Domitiani. ℙ Aliquando per *nepotem fratris*, aut *sororis*, vel *ex fratre* aut *sorore* intelligimus filium fratris, vel sororis, qui Italice vulgo dicitur *nipote*, [**Neveu, Neffe*] Graece *ἀδελφιδοῦς*, et *ἀδελφιδῆ*: et refertur ad patruum, avunculum, et amitam, materteram: cum enim fratris, vel sororis meae filius propria appellatione careat, facile ad proximam *nepotis* confugimus, qua filius filii filiaeve meae nominatur. In *Suppositis Plautinis Amphitr. scena*, quae incipit, *Quis tam vasto*, *v.* 49. Ego idem ille sum Amphitruo, Gorgophones nepos, *h. e.* quae fuit soror patris mei, atque adeo amita mea. *Spart. Hadr.* 2. *f.* Nepte per sororem Trajani uxore accepta, *h. e.* Sabina filia Matidiae, quae fuit Marcianae Trajani sororis filia, atque adeo ejusdem Trajani *pronipote*, id est neptis sororis Trajani: qua ratione *Eutr.* 7, 1. Octavianum, seu Octavium vocat nepotem C. Caesaris, quia filius erat Atiae, cujus mater Julia C. Caesaris soror. *Inscr. sub Gallieno* ap. *Reines. cl.* 8. *n.* 37. Avunculus nepoti bene merenti. *Venant. carm.* 6, 4, 16. Non cecidit patruus, dum stat in urbe nepos. *Hieron. in Chron. Euseb. f.* et *Oros.* 7, 28. Licinius adolescens Licinii Augusti filius, Constantini autem ex sorore nepos, *h. e.* filius Constantiae sororis Constantini. *Hieron. ep.* 60. *n.* 9. Ut primum, si fieri posset, sororem cum parvulo viduam; deinde, si consilium illa respueret, saltem nepotem dulcissimum conservares. Adde his *Suet.*, cujus haec sunt verba, *Caes.* 83. Tres instituit heredes sororum nepotes, C. Octavium, L. Pinarium, Q. Pedium. Sed *Suet.* per figuram *ζεῦγμα* locutus videtur, et Pedium Pinariumque, qui Juliae sororis Caesaris filii erant, conjunxisse cum Octavio, qui natus erat ex Atia filia Juliae minoris, quae itidem Caesaris soror fuit. Itaque Octavius vere nepos erat sororis Caesaris (et ita appellatur a *Vell.* 2, 59. et *Ep. Livii* 116., tametsi hoc posteriore loco al. leg. *ex sorore nepos*), Pedius autem, et Pinarius sororis filii, sed tamen a *Suet.* eadem cognationis appellatione comprehensi. Antiquiores his Latinos scriptores, qui fratris sororisve filium *nepotem* dixerint, non facile invenies. ℙ Quandoque *nepotes* dicuntur posteri, proprie quidem qui recta linea per patrem et matrem descendunt; improprie qui etiam obliqua per fratres, et sorores, *ἀπόγονοι*. *Virg. A.* 6, 865. Filius anne aliquis magna de stirpe nepotum? et *ib.* 885. de Marcello: animamque nepotis His saltem accumulem donis. *Hor. Od.* 2, 13, 3. in nepotum Perniciem, opprobriumque pagi. *Ov.* Cupidinem alloquens *Pont.* 3, 3, 62. Caesar, ab Aenea qui tibi fratre nepos. *Sidon. carm.* 11, 52. Ommatius majorum major avorum, Patriciaeque nepos gentis. *Catull.* 58, 5. Glubit magnanimos Remi nepotes. [**Lucan.* 7, 207. Haec et apud seras gentes, populosque nepotum, cet., cf. *ib.* 8. *extr.*] ℙ De bestiis. *Colum.* 6, 37. de mulis: Ejusmodi admissarius nepotibus, quam filiis, utilior est. Adde 7, 2. *f.* ℙ De arboribus. *Virg. G.* 2, 58. arbos Tarda venit, seris factura nepotibus umbram, *h. e.* arbusculis, quae ex ea oriuntur. Ita *Serv.*: sed rectius intelliges de nepotibus et posteris hominum. [*V. *Burm.*] ℙ In vitibus *nepos* est palmes novus e palmite egrediens in alis foliorum, quia flagellum gignit pampinum, hic alium pampinum, qui flagelli veluti nepos est. *Colum.* 4, 10. Semina, ut materiam educaverint, abradenda, et nepotibus, quos pampinator in superiore parte omiserat, liberanda censemus; et *ib.* 6. *med.* Omnes intra id spatium nepotes enatos saepius decerpemus. ℙ Praeterea *nepos* translate dicitur, qui prodigus est, et rem familiarem absumit. *Festus* inde ducit, quod prodigis non magis res sua familiaris curae est, quam iis, quibus pater, avusque vivunt. Alii, quod pueri parentibus orbati, si in avorum potestate sint, qui solent esse indulgentiores, fere patrimonium dissipent, metu parentum sublato. Alii, quod frugalitas propria antiquorum virtus fuerit: eorum, qui post eos venere, *h. e.* nepotum, luxus et prodigentia vitium sit fere commune. *Cic. Cat.* 2, 4. Quis ganeo, quis nepos, quis adulter? *Id. Agr.* 1, 1. Ut non sit minus in populi R. patrimonio nepos, quam in suo. *Id. Quint.* 12. Quis tam perditus ac profusus nepos, non adesa jam, sed abundanti etiam pecunia sic dissolutus fuisset, ut fuit Sex. Naevius? *Hor. Ep.* 1, 32. haud paravero, Quod aut avarus, ut Chremes, terra premam, Discinctus aut perdam, ut nepos. ℙ Feminino genere pro *neptis*. *Enn.* ap. *Non.* 3, 147. et ap. *Fest.* in *Recto*, et *Charis.* 1, 70. Ilia dia nepos, quas aerumnas retulisti? *Inscr.* ap. *Grut.* 477, 5. Flavia Valeriana nepos; et 678, 11. Etereja Fortunata nepoti suae. V. NEPTIS. ℙ *Nepos* fuit etiam cogn. R. in gente Cornelia, Licinia, Pompeja, Caecilia, etc., in qua quidem postrema Q. Caecilius Metellus consul ann. U. C. DCLVI. alterum Nepotis cogn. est consecutus, quia, ut constat ex *Ascon.* in *Or. pro C. Cornel.*, avum habuerit Q. Caecilium Metellum, cui ob res strenue gestas Macedonici etiam cogn. inditum est. E contrario Q. Caecilius Metellus consul ann. U. C. DCLXXXXVII., ut ait *Val. Max.* 9, 14. *n.* 4., idem cogn. a nepotalibus moribus accepit. Hujusmodi autem cogn. quandoque nomini gentilicio ita praemittitur, ut *Nepos Cornelius*, *Nepos Licinius*, quod aliis cogn. accidisse, ostendimus pluribus allatis exemplis in V. COGNOMEN. ℙ *C. Cornelius Nepos*, scriptor Latinus aureae aetatis vere aureus, patria fuit Veronensis, ex vico Hostilia ad Padi ripas: floruit temporibus Ciceronis, Caesaris, Catulli, etc., Latinamque linguam plurimis scriptis illustravit: ex quibus unus tantum liber, et ne hic quidem integer aetatem tulit, de Vitis excellentium imperatorum, item de Vita T. Pomponii Attici: qui sub nomine Aemilii Probi, per summam sui auctoris injuriam, aliquandiu prodiit. Ejus nitorem, elegantiam, et puritatem qui laudare velit, actum egerit, cum vel unius pagellae lectio Romani sermonis amatorem satis superque alliciat, et in sui admirationem trahat.

NĔPOTĀLIS, e. adj. luxu abundans, profusus. *Ammian.* 31, 5. In nepotali mensa diu discumbens, vino marcebat, et somno. *Appul. Met.* 2. *in.* Nepotalis luxus.

NĔPOTĀTUS, us, m. [**ἀσωτία.*] luxus, prodigentia. *Plin.* 9, 35, 56. Subeunt luxuriae ejus nomina, et taedia, exquisita perdito nepotatu. *Id.* 14, 4, 6. Nec nisi in nepotatu, singulis testis millia nummum.

[NĔPOTĬĀNUS, i, m. ad nepotem pertinens. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 423, 4. Q. Julius Nepotianus. *F.*]

[NĔPOTILLĀ, ae, f. dimin. neptis, nepticula. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 31. *n.* 148. L. Septimiae Patabinianae nepotillae Odaenathianae, etc. ℙ Est etiam cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 916, 1. Julia Nepotilla. *F.*]

NĔPOTĪNUS, a, um, adj. luxuriosus, immoderatus. *Suet. Cal.* 37. Nepotinis sumptibus omnium prodigorum ingenia superavit. Alii leg. *nepotatus.* ℙ [Est etiam cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 351, 1. Papius Nepotinus. *F.*]

NĔPOTOR, aris, atus sum, dep. 1. *ἀκολασταίνω*, luxuriose et prodige vivo. *Sen. Ben.* 1, 15. Veto liberalitatem nepotari, *h. e.* in prodigalitatem verti. Alii explicant, Beneficium non dandum esse ei, qui nequiter profusurus sit. *Tert. Apol.* 46. *f.* Aristippus in purpura nepotatur.

NĔPOTŪLA, ae, f. dimin. parva neptis. *Inscr.* ap. *Mur.* 1445, 9. Apule Nepotula.

NĔPOTŪLUS, i, m. dimin. parvus nepos. *Pl. Mil. a.* 5. *v.* 20. Si te salvum hinc mittemus Venereum nepotulum.

NEPTĬCŪLA, ae, f. dimin. parva neptis. *Symmach. ep.* 6, 33. (al. 32.) Nepticulae meae infirmitas. Adde *Not. Tir.* p. 80.

NEPTIS, is, f. *υἱωνή, ὀνγατριδῆ*, quae ex filio, filiave nata est. *Cic. Brut.* 58. Et filias ejus Mucias ambas, et neptes Licinias. *Suet. Aug.* 73. Vestis ab uxore, et filia, neptibusque confecta; et *ib.* 31. Si cujusquam neptium suarum competeret aetas. V. NEPOS. ℙ [Masculino genere pro *nepote*. *Inscr.* ap. *Mur.* 692, 2. et *De-Lama Guida al Mus. di Parma* p. 96. M. Coelius Vot. Verus L. Coelio Vero F., C. Coelio Vero nepti. *F.*]

NEPTŪNĀLIS, e, adj. *Ποσειδώνιος*, ad Neptunum pertinens, ut Neptunales ludi, ap. *Tert. Spect.* 6., qui absolute Neptunalia, *τὰ Ποσειδώνια* dicun-

tur a *Varr. L. L.* 5, 3., *Charis.* p. 21., *Diomed.* p. 315., *Prisc.* p. 663. et *Auson. Ecl. de fer. R.* 19. Celebrabantur autem X. Kal. Aug. frondeis casis in ripa Tiberis excitatis, et tauro immolato. *Festus* in *Umbrae.* Umbrae vocabantur Neptunalibus casae frondeae pro tabernaculis. *Inscr.* ap. *Grut.* 376, 5. Quotannis per Neptunalia oleum in campo, et in thermis et balineis populo praeberetur; et 460, 3. Die Neptunaliorum praesentibus sportulae bini ℵ dividerentur. [*Quaedam adjecit *F.*]

*NEPTUNIA, ae, f. herba, de qua *Appul. Herb.* 57. *B. A.*

NEPTUNĬCŌLĂ, ae, comm. gen. Neptunum colens. *Sil.* 14, 443. Et Neptunicolae transverberat ora Telonis.

NEPTUNĪNĒ, es, f. patronym. Neptuni filia, vel neptis. Hanc patronymicorum positionem in femininis agnoscit *Prisc.* 2, 585., sic *Nerine, Adrastine* ab Adrastus et Nereus. *Catull.* 64, 28. Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine? *h. e.* filiae Nerei Neptuni filii.

NEPTUNĬUS, a, um, adj. ad Neptunum pertinens, *Ποσειδώνιος. Virg. A.* 8, 695. Neptunia arva, *h. e.* mare. (prata dixit eod. sensu *Cic.* in *Arat.* 129., et Neptunias lacunas *Auct. ad Her.* 4, 10. *f.* in prosa non imitandus.) *Id. ib.* 2, 625. Troja, *h. e.* a Neptuno una cum Apolline muris cincta. *Id. ib.* 7, 691. Messapus, Neptunia proles, *h. e.* Neptuni filius. Sic *Val. Fl.* 1, 363. Euphemus Neptunius. *Sen. Troad.* 183. juvenis, *h. e.* Cycnus Neptuni filius. *Ov. Her.* 4, 109. et *ib.* 17, 21. et *Met.* 9, 1. et *Stat. Th.* 12, 588. heros, *h. e.* Theseus Neptuni filius. *Hor. Ep.* 9, 7. dux, *h. e.* Sex. Pompejus Magni filius, qui se a Neptuno adoptatum jactabat. V. *Plin.* 9, 16, 22. *Tibull.* 1, 1, 56. Aetnaeae Neptunius incola rupis, *h. e.* Cyclops Neptuni filius, ut *Serv.* ad *Virg. Ecl.* 2, 24. et *Hyg. fab.* 157. tradunt. *Cic.* in *Arat.* 440. Neptunia Pistrix, *h. e.* marina. *Pl. Mil.* 2, 5, 3. loca, *h. e.* mare. *Val. Fl.* 2, 618. et *Lucan.* 7, 147. cuspis, *h. e.* tridens, Neptuni gestamen. [*Quaedam probe immutavit *F.*] ℙ **Neptuniae aquae* fortasse oppidum fuit Campaniae maritimum. *Liv.* 39, 44. *B. A.*

NEPTŪNUS, i, m. *Ποσειδών*, filius Saturni, et Opis, Jovis et Plutonis frater, Deus maris et aquarum ceterarum, ut *Serv.* ad *G.* 1, 12. docet. *Cic. N. D.* 2, 2. Ut Portunus a portu, sic Neptunus a nando, paulum primis litteris immutatis; et *ib.* 3, 25. Quoniam Neptunum a nando appellatum putas. Al. leg. utroque loco *nubendo*, propterea quia *Varr. L. L.* 4, 10. et *Arnob.* 3, 118. dictum docent, quod aquis terram obnubat. [**Orell.* lectionis varietatem nullam notat. **Isid.* 8, 11. Neptunus quasi nubitonans. *Scal.* ducit a *νίπτω*. Sic a *verto*, *augeo* veniunt *Vertumnus*, *Auctumnus*. Vetus forma fuit *Neptumnus.* V. infra. Alii Tuscum volunt esse Neptunum. *Bailey.*] In divisione universi aquarum regnum ei obtigit: diciturque in imo mari regiam habere: unde toto Oceano, et fluminibus, fontibus et lacubus praeest, tridentem pro sceptro gerens. Habitus est etiam equorum sator, cum percussa trident tellure, equus exstitit, ut est ap. *Virg. G.* 1, 12. Unde a Thessalis, in quorum finibus hoc factum esse dicitur, Neptuno equestre certamen est institutum: et is *Ἵππιος Ποσειδών*, Neptunus equester appellatus, ut *Serv.* ad *h. l.* docet. V. CONSUS, HIPPIUS. Sacra ei tauro fiebant. V. NEPTUNALIS. Trojae moenia una cum Phoebo exstruxisse dicitur, eademque, mercede fraudatus, diruisse, super alias poenas, quas a Laomedonte perjuro expetiit. Uxorem habuit Amphitriten, et ex ea prolem plurimam marinarum Nympharum: alios praeterea filios ex aliis matribus, quos *Hyg. fab.* 157. recenset, itemque *Ov. Met.* 6. a *v.* 115., ubi etiam varias ejus metamorphoses enumerat. *Pl. Trin.* 4, 1, 1. Neptunus salsipotens et multipotens. *Virg. A.* 3, 74. Nereidum matri, et Neptuno Aegaeo. *Lucan.* 4, 110. Sic, o summe pater mundi, sic sorte secunda Aequorei rector facias Neptune tridentis. *Cic. N. D.* 1, 30. Caeruleos oculos esse Neptuni. ℙ Frequenter a poetis pro mari, et pro quavis aqua per metonymiam ponitur. [*Dixit *Miltonus: the ebbing Neptune. Bailey.*] *Lucr.* 2, 470. mixta putes magis aspera levibus esse Principiis, unde est Neptuni corpus acerbum. *Virg. G.* 4, 28. si forte morantes *(apes)* Sparserit, aut praeceps Neptuno immiserit Eurus. *Pl. Rud.* 2, 6, 2. Credere se Neptuno. ℙ *Uterque Neptunus* ap. *Catull.* 31, 3. est qui salsis et dulcibus aquis praeest. ℙ Pro piscibus *Naev.* ap. *Fest.* in *Coquum:* Coquus edit Neptunum, Venerem, Cererem. ℙ *Neptunuspater* olim conjuncte dictum est, ut *Marspiter*, *Januspater*, etc. *Gell.* 5, 12. ℙ In *Inscr.* ap. *Grut.* 460, 3. et alibi *Neptumnus*, et *Neptumnalia* insculptum est. Sic *Portunus*, et *Portumnus.* ℙ **Neptuni specus* in Laconia fuit, prope Taenarum promontorium. *Mela* 1, 19. ℙ *Neptuni fanum* in Bithynia fuit, in promontorio sinus Olbiani situm. *Mela* 1, 19. qui 2, 3. *med.* etiam aliud meminit in Peloponneso, Corintho Cenchreisque vicinum. *B. A.*

*NEPTUNUSPĂTER. V. NEPTUNUS f. *B. A.*

*NEPŪRUS, non purus, ut Nevolt, Nefunus, etc. V. in NEPUS. V. et NERECTE. *B. A.*

NEPUS, non purus. *Fest.* ubi *Scal.* vult legi *nepurus.*

NE QUĂ, adj. f. V. in NEQUIS. ℙ Adverb. ne per aliquem locum, *μήπη*: pro quo *Ter.* dicit *ne aliqua*, in *Ad.* 2, 4, 18. ne, si magis irritatus siet, Aliqua ad patrem hoc permanet. ℙ Item ne aliqua ratione. *Virg. A.* 1, 686. Ne qua scire dolos, mediusve occurrere possit. *Pl. Cas.* 3, 2, 4. ne qua ignavissumis Liberi loci potestas sit vetulis vervecibus.

NĔQUĀLĬĀ, detrimenta. *Paul.* ex *Festo.*

NĔQUAM, adj. indecl. comm. gen. Est ex *ne* et *quidquam. Varr. L. L.* 9, 5. Ut ex non et volo, nolo: sic ex ne et quidquam, media extrita syllaba, coactum est nequam. Itaque ut eum, quem putamus esse non hili, dicimus nihili; sic in quo putamus esse nequidquam, dicimus nequam. Haec *Varro.* [*Rectius videtur *Doederl.* 1, 54. *nequam* accipere pro fem. gen. accusativo obsoleti v. *nequis*, *nequa*, *nequid*, i. e. haud quis, nullus. Proprie significat id, quod inutile, nihili est, nunquam ad mores pertinet, sive malam, perditam alicujus hominis indolem notat.] *Fl. Caper de Orthogr.* p. 2246. Nequam non malum significat, sed inutilem. *Festus*: Nequam, qui ne tanti quidem est, quam quod habetur minimi. *Gell.* 7, 11. Qui proprie atque integre locuti sunt, dixerunt nequam hominem, nulli rei, neque frugis bonae: quod genus Graeci fere *ἄωστον*, *ἢ ἀκόλαστον*, *ἢ ἄχρεῖον*, *ἢ ἀχρηστον*, *ἢ κακότροπον*, *ἢ μιαρόν.* [*Duo haec vocabula, ultimo loco posita, *κακότροπον* et *μιαρόν*, significationi v. *nequam* minus conveniunt. *Doederl.* l. l.] et *mox:* Cum Cicero in eundem Antonium probra quaedam ludibriosa, et turpia ingessisset, ad extremum hoc addidit *(Phil.* 2, 31.) O hominem nequam! quid enim aliud dicam? magis proprie nihil possum dicere. (Adde *ib.* 7, 1. *f.*) *Quint.* 8, 3. *med.* Nec parricidam, nequam dixeris hominem: nec deditum forte meretrici, nefarium: quod alterum parum, alterum nimium est. *Cic. Att.* 1, 12. quem *nequam* hominem dixerat, mox *nebulonem* appellat. ℙ [*Adverbii more usurpatur, ut *bifariam*, *perperam*, *clam. Pl. Trin.* 4, 4, 29. *ed. Lindem.* ST. Strenuos praeterire more fit. CH. nequam quidem, i. e. more inutili et pernicioso. ℙ Saepius autem adjectivi locum tenet, de quo dicendi genere disputat *Doederl. l. l.*, discrimine inter *nequam*, et *nihil esse* hoc quidem posito, ut hoc posterius inertiam atque inutilitatem significet ratione subjecti et negotii habita: *nequam* autem praeter suum ipsius etiam ad aliud subjectum relationem quandam involvat, a quo id, quod nequam sit, vel possideatur, vel, quale sit, dijudicetur. Hinc proprie per *nequam* servi, per *nihil esse* liberi hominis pretium abrogari.] *Varr. L. L.* 6, 3. *med.* Carminari dicitur lana, cum caret eo, quod in ea est nequam. *Colum.* 3, 10. *f.* Nisi tamen crediderunt flagellum destitutum materno alimento, frugiferum, quod in ipsa matre nequam fuisset. *Cato R. R.* 6. Nequam hostus. V. HOSTUS. *Pl. As.* 1, 3, 26. piscis nequam est, nisi recens. *Id. Trin.* 2, 4, 38. Nequam illud verbum est, *bene vult*, nisi qui bene facit. *Gell.* 7, 3. *med.* Enthymema nequam, est vitiosum. *Lucil.* ap. *Fest.* Nequam aurum est, aures quodvis vehementius ambit. Hoc versu, inquit *Fest.*, significare videtur, nequam esse aurum, quod aures laedat vel pondere inaurium, cum mollissima pars auris inciditur: vel etiam cupiditatem pecuniae voluit significare. *Scal.* suspicatur Lucilianum versum ita corrigendum: Nequam est aurum aures quojus vehementius ambit, *h. e.* nequam est is homo, cujus aures aurum ambit. Male enim audiebant ap. Romanos Barbari, qui aures perforatas habebant, et inauribus instructas. ℙ *Cic. Rosc. Am.* 45. Liberti nequam, et improbi. *Lucil.* ap. *Fest.* in *Quartarios*: Porro homines nequam, malus ut quartariu', cippos Collisere omnes. *Sen. Const. sap.* 13. Nequam mancipia emere, et vendere. *Pl. As.* 2, 2, 39. Malus et nequam es. *Id. Most.* 1, 2, 23. nequam homo, et indiligens, Cum pigra familia, immundus, instrenuus. *Hor. Sat.* 2, 7, 10. nequam, et cessator Davus. *Pl. Cist.* 4, 2, 62. Imitatur nequam bestiam et damnificam. *Cic. Pis.* 27. Nihil scitote esse luxuriosius, nihil libidinosius, nihil posterius, nihil nequius. *Id. Tusc.* 3, 17. Quid est nequius, aut turpius effeminato viro? *Id. Verr.* 2, 2, 78. Hominem flagitiosissimum, libidinosissimum, nequissimumque defendere. [**Vell.* 2, 48, 3. homo ingeniosissime nequam; cf. *ib.* 2, 68, 1.] *Plin.* 18, 6, 8. *n.* 1. Nequam esse agricolam, quisquis emeret, quod praestare ei fundus posset; et 19, 4, 19. *n.* 3. Nequam esse in domo matremfamilias, ubi indiligens esset hortus. ℙ Opponitur homini frugi. *Pl. Ps.* 1, 5, 53. Cupis, me esse nequam, tamen ero frugi bonae. *Cic. Att.* 1, 16. *med.* Cum accusator, tanquam censor bonus, homines nequissimos rejiceret; reus, tanquam clemens lanista, frugalissimum quemque secerneret. *Id. Font.* 13. L. Piso tanta virtute atque integritate fuit, ut etiam illis optimis temporibus, cum hominem invenire nequam neminem posses, solus tamen Frugi nominaretur. ℙ Speciatim dicitur de eo, qui in turpibus est lascivior. *Mart.* 3, 69. Haec igitur juvenes nequam, facilesque puellae, Haec senior, sed quem torquet scivior. V. NEQUITIA. ℙ Substantive. *Pl. Poen.* 1, 1, 31. Vin' tu illi nequam dare? me dato, *h. e.* malum dare: et *mox:* Utrumque saxo habebit, et nequam, et malum; et *ib.* 44. Item 3, 3, 44. Locum sibi velle liberum praeberier, Ubi nequam faciat, ne quis sit arbiter, *h. e.* nequiter faciat.

NĔQUANDO, adv. *μήποτε*, ne ullo tempore, sicut *siquando*, si aliquo tempore. *Cic. Att.* 10, 12. Tu tamen eas epistolas, quibus asperius de eo scripsi, aliquando concerpito, nequando quid emanet. *Id. Amic.* 16. *extr.* Ut nequando amare incipere-mus eum, quem aliquando odisse possemus!

NĔQUĀQUAM, *μηδαμῶς*, neutiquam, non, minime: particula vehementer negans. *Caes. B. G.* 4, 23. Hunc ad egrediendum nequaquam idoneum arbitratus locum. *Cic. Cluent.* 64. *med.* Strato in vincula conjectus est: atque etiam in taberna ejus nummi nequaquam omnes reperiuntur. *Id. Amic.* 19. Q. Maximum, egregium virum, omnino sibi nequaquam parem, tanquam superiorem colebat. *Id. Verr.* 1, 12. Illud mihi nequaquam dignum industria mea videbatur. *Vet. Poeta* ap. *Cic. Fin.* 3, 25. *extr.* Nequaquam istuc istac ibit. *Hor. Ep.* 2, 1, 20. Cetera nequaquam simili ratione modoque Aestimat.

NĔQUĔ. V. NEC.

NĔQUĔDUM, necdum et nondum. *Cels.* 5, 26. *n.* 33. Si nigrities est, nequedum serpit, imponenda sunt quae carnem exedant. Si magis putre est, jamque procedit ac serpit, opus est, etc. [Ita edidit *Targa*, at *Lindenius*, quae nequedum, etc. *F.*]

NĔQUĔO, is, ivi, et ii, itum, n. anom. *ἀδυνατέω*, *ἀσθενέω*, non queo, non possum. [*V. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 67. p. 152. *Boettich. Lex. Tac.* p. 396.] *Cic. Or.* 45. Libenter etiam copulando verba jungebant, ut sodes pro si audes, nequire pro non quire, malle pro magis velle. *Sall. Or. Macri Licin. ad pleb.* Quod ego nequeo satis mirari, Quirites. *Hor. A. P.* 87. Cur ego, si nequeo, ignoroque, poeta salutor? *Ter. Hec.* 3, 3, 25. nequeo quin lacrimem, *h. e.* non possum facere, quin, etc. *Pl. Merc.* 3, 4, 51. Ubi habitaret, invenires saltem, si nomen nequis. *Cic. Somn. Scip.* 5. *f.* Solem adversum intueri nequitis. *Id. Or.* 65. *f.* Ut ea, cum velimus, laxare nequeamus. *Lucr.* 3, 673. actam aetatem meminisse nequimus. *Hor. Sat.* 1, 4, 84. commissa tacere Qui nequit, hic niger est. *Cic. Or.* 2, 75. Ea, quae sanare nequeunt, exulcerant. *Virg. A.* 6, 507. te, amice, nequivi Conspicere, et patria decedens ponere terra. *Titin.* ap. *Non.* 1, 3. Inter decem annos nequisti unam togam detexere. *Hor. Sat.* 2, 5, 78. Quam nequiere proci recto depellere cursu. *Lucr.* 4, 1248. fecundae saepe nequissent Uxores parere. *Cic. Div.* 2, 46. Cum Demosthenes *rho* dicere nequiret. *Lucr.* 1, 380. Quo poterunt undae, cum pisces ire nequibunt? *Sall. Cat.* 62. Quod proelio adesse nequibat. *Id. Jug.* 18. Quod injuriam facere nequisset. *Colum. in. praef.* Existimant, effetum solum nequire praebere mortalibus alimenta. ℙ Passive, seu deponentis forma. *Sall. Jug.* 34. Quidquid sine sanguine civium ulcisci nequitur, jure factum sit. *Pl. Rud.* 4, 4, 20. ut nequitur comprimi! *Id. fragm.* ap. *Fest.* Retrahi nequitur, quoquo progressa est semel. *Pacuv. ib.* Sed cum contendi nequitum vi, clam tendenda est plaga. *Cato ib.* Fana in eo loco compluria fuere: ea exauguravit, praeterquam quod Termino fanum fuit: id nequitum exaugurari. Omnib. his loc. activa positio eandem haberet sententiam, cum passivo infinito jungatur: nam et *ulcisci* ap. *Sall.* passive accipiendum est. [*Part. *nequitus* penultimam brevem vult *Prisc.* p. 899. V. *Queo ad f. Bailey.*] ℙ Part. *Nequiens*, *euntis* est *Sall. fragm.* ap. *Andr. Schot.* (habentur in fine fragmentor. *Sall.*) Spartacus nequiens prohibere. *Appul. Met.* 8. Nequiens idoneum exitium praesenti cladi reddere. *Auson. Profess.* 2. *f.* digna nequiens promere. *Ammian.* 15, 10. *med.* Annibalem assequi nequiens. *Sall. fragm. H.* 3. ap. *Arus. Mess.* Sustinere corpora plerique nequeuntes. *Arnob.* 1, 13. Nequeuntes videre; et 7, 239. Nequeuntes scire. ℙ *Nequinont* pro *nequeunt* antiquum est. Usurpavit *Liv. Andron.* in *Odyss.* ap. *Fest.* ℙ Nequeunt *Id. Fest.* interpretatur non eunt: ubi *Scal.* mallet legi *neceunt*, ubi *nec* sit pro *non* ut in *necopinus.* ℙ [*Corrumpitur *nequeo* ex *non queo* etc. V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 1, 237.]

NĔQUĔUNT, non eunt. *Festus.* V. v. praec.

NĔQUĔ OPĪNANS. V. NECOPINANS.

NĔQUICQUAM et Nequidquam, adv. *μάτην*, frustra, [*nostr. *umsonst und um nichts, für nichts und wider nichts.* Est accusativus a *nequisquam*, sicut *nequam* a *nequis.* V. *Doederl.* 1, 54. Differunt *frustra* et *nequidquam*, ita ut hoc ad eventum rei susceptae, illud ad spem exspectationemque suscipientis pertineat. V. *Doederl.* 2, 100. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 275. p. 249.] *Brut.* ad *Cic. ad Brut.* 1, 16. *med.* Ne-

quicquam perierit ille. *Cic. Quint.* 25. *f.* Et sero, et nequicquam pudet. *Caes. B. C.* 1, 1. *extr.* Nequidquam alicujus auxilium implorare. *Virg. A.* 9, 219. causas nequidquam nectis inanes. *Hirt. B. G.* 8, 19. Hostes itineribus diversis fugam quaerunt: nequidquam: nam, etc. [*Lucan.* 7, 674. Caesaris aut oculis voluit subducere mortem. Frustra: etc. ubi v. *Cort.* plura laudantem.] ℙ Aliquando alia negans particula praecedit. *Virg. G.* 1, 95. neque illum Flava Ceres alto nequidquam spectat Olympo. *Caes. B. G.* 2, 27. Ut non nequidquam tantae virtutis homines judicari deberet ausos esse transire latissimum flumen, subire iniquissimum locum, etc., *h. e.* non temere. ℙ Pro *nihil*, vel non. *Virg. G.* 1, 403. Nequidquam seros exercet noctua cantus. *Id. A.* 2, 544. telumque imbelle sine ictu Conjecit, rauco quod protinus aere repulsum, Et summo clypei nequidquam umbone pependit. Ita *Servius*, qui trahit huc illud *Persii* 2, 50. donec deceptus et exspes Nequicquam fundo suspiret nummus ab imo. Sed haec rectius aliter ab aliis explicantur. *Cic. Tusc.* 1, 31. Secernere a corpore animum, nequidquam aliud est, quam emori discere. Alii leg. *nec quidquam* eodem sensu, posito *nec* pro *non*: alii *nihil quidquam*. [*Adde *Fam.* 7, 6. Qui ipse sibi sapiens prodesse non quit, nequidquam sapit, i. e. eum sapientia nihil juvat.] ℙ Ap. *Fest.* habetur *nequiquam*, atque ita in multis MSS. *Virgilii*, *Prop.*, *Val. Fl.*, et aliis repertum est, teste *Voss.* in *Etym.* in *Quis*, *Pier.* ad *A.* 2, 102., *Broukhus* ad *Prop.* 2, 3, 5. et *Dausq.* in *Orthogr.* Volunt enim esse a sexto casu *quiquam* masculino, ut *nequaquam* a feminino. [*Scripturam *nequiquam* pro *nequidquam* prorsus nullo modo ferri posse docet *Doederl.* 2, 101.] ℙ Pleonasmus est in illo *Appul. Met.* 8. [*p. 176. *ed. Bip.*] Sed nequidquam frustra timorem illum satis inanem perfuncti, longe pejores inhaesimus laqueos. [*Pleonasmus non est. V. quae de discrimine utriusque vocabuli diximus ab initio hujus loci. Adde *Catull.* 77, 1. Rufe mihi frustra ac nequidquam credite amice.]

NEQUĪNATES, um, m. plur. Narnienses, quorum oppidum olim *Nequinum*, postea *Narnia* dictum est. *Liv.* 10, 9. In Umbria Nequinum oppidum, ubi nunc Narnia sita est; et *ib.* 10. Ita Nequinum in ditionem populi R. venit. Colonia eo missa a flumine Narnia appellata. Ejusdem meminit *Plin.* 3, 14, 19. Hinc *Nequinates* in *Fast. Triumph.* ap. *Grut.* 296. *col.* 2. M. Fulvius Paetinus cos. (ann. U. C. CDLV.) de Samnitibus, Nequinatibusque. Adde *Cat.* ap. *Fest.* [*Longe plurima adjecit *F.*]

NEQUĪNONT. V. NEQUEO.

NEQUĪQUAM. V. NEQUICQUAM.

NEQUIS et Ne quis, a, od, et id, *μήτις*, ne aliquis. *Cic. opt. gen. Or.* 7. Cum esset lex Athenis, nequis populi scitum faceret. *Id. Div. Verr.* 10. *med.* Nequa deductio fieret, tua potestas erat. *Nep. Att.* 10. Nequod periculum incideret. *Ter. Phorm.* 4, 5, 1. curabo, ne quid verborum duint. *Virg. A.* 1, 417. Cernere ne quis eos, neu quis contingere posset. *Cic. Cluent.* 60. *extr.* Uti necui innocenti moeror tuus calamitatem afferret. *Id. Off.* 2, 19. *f.* Animadvertant, cum alios juvare velint, nequos offendant. *Plin.* 28, 2, 4. Ne qui hostium simili modo agerent. ℙ *Ne quid nimis*, *μηδὲν ἄγαν*, dictum septem Sapientum, quo modus in rebus omnibus commendatur. *Ter. Andr.* 1, 1, 34. ℙ In recto masculino est etiam *ne qui* pro *ne quis*, et *ne quae* pro *ne qua*. *Cic. Sull.* 12. Nequi forte incipiat improbus subito te amare, Torquate; et *ib.* 15. Nequi posset tantum de reipublicae periculo meminisse, quantum vellet; et *Att.* 7, 10. Nequi conspectus fieret, aut sermo. *Varr. R. R.* 2, 4. Ne qui porcellus a matre opprimatur. *Id. ib.* 3, 9. *med.* Circum caveas incendendum cornu cervinum, ne quae serpens accedat. *Cic. Att.* 16, 9. Metuo, ne quae *ἀριστεία* me absente. [*V. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 137. p. 126.]

[NEQUĪTO, as, *n.* 1. et

[NEQUĪTOR, aris, dep. 1. nequam sum. Agnoscit *Prisc.* 8, 799., sed nullum affert Latini scriptoris exemplum. *Aug.* tamen *Krehlius* edidit *nequit*, et *nequitur* pro *nequito*, et *nequitor*. *F.*]

NEQUĪTER, adv. *ἀχολάστως*, inutiliter, dissolute, profuse: cui opponitur frugaliter. [*V. quae diximus in NEQUAM: unde intelliges, varias hic a Nostro notatas hujus v. significationes ad unam facile omnes eamque inutilitatis notionem posse referri, nihilque esse in v. *nequiter* de animi morumque pravitate cogitandum.] *Cic. Tusc.* 3, 17. Aderit temperantia, quae est eadem moderatio, a me quidem paulo ante appellata frugalitas, quae te turpiter et nequiter facere nihil patiatur. *Id. Fin.* 2, 8. *extr.* Ille porro male, prave, nequiter, turpiter coenabat. ℙ Ponitur et pro male, prave, *κακῶς*. *Liv.* 41, 7. Utrum bellum susceptum sit nequius, an inconsultius gestum, dici non potest. ℙ Item remisse, languide. *Pl. As.* 3, 3, 88. Nunquam hercle facerem, genua ni tam nequiter fricares. ℙ Item infeliciter, misere. *Pl. Amph.* 1, 3, 23. Nequiter paene expedivit prima parasitatio. ℙ Item male, perperam, injuste. *Mart.* 10, 77. Nequius a Caro nihil unquam, Maxime, factum est, Quam quod febre perit. ℙ Item dolose. *Plin.* 12, 25, 54. de balsamo: Vitiatur oleo rosae, resina, galbano, etc. nequissime autem gummi, quoniam ipsum quoque inhaerescit manu inversa, et in aqua sidit: quae probatio gemina est. ℙ Item lascive, incontinenter. *Cato* ap. *Gell.* 16, 1. Si qua per voluptatem nequiter feceritis, voluptas cito abibit, nequiter factum illud apud vos semper manebit. *Mart.* 2, 27. Effete, graviter, cito, nequiter, euge, beate, *h. e.* ingeniose in nequitiis explicandis. Voces sunt, quibus applaudebant recitantibus, aut causas agentibus.

NEQUĪTIA, ae, f. et Nequities, ei, f. *ἀχρειότης*, [*proprie eam alicujus rei perversam naturam rationemque significat, qua cum fructu inque rectum usum adhiberi nequit: nostr. *Unbrauchbarkeit*, *Verdorbenheit*, *Nutzlosigkeit*. Ita de vino in acetum verso dicitur ap. *Plin.* 14, 20, 25. Aceti nequitiae inest virtus magnos ad usus, et sine queis vita mitior degi non possit: quem locum Noster in f. collocaverat. ℙ Hinc ad hominem translata varie quidem, sed ita semper usurpari vox *nequitiae* solet, ut talem denotare videatur, qui in cujuscunque generis rebus gerendis aut prorsus nullam, (i. saepissime q. periculum, damnum), aut saltem non eam, quam proprie vel possit, vel debeat, utilitatem afferat, pareat, consequi studeat, in quo nihil sit, quo recte uti liceat, qui nullius pretii hominem se praebeat: nostr. *Nichtswürdigkeit*, *Verworfenheit*. V. NEQUAM. Quod cum multis ex causis et variis rerum eventibus fieri possit, factum est, ut missa propria vi tot voci *nequitiae* significationes tribuerentur, quot nequiter agendi rationis causas eventusque indicare verborum contextus videretur. Ita accipitur pro:] ignavia, inertia. *Cic. Tusc.* 3, 8. *f.* Frugalitas, ut opinor, a fruge: nequitia ab eo (etsi hoc erit fortasse durius) quod nec quicquam est in tali homine: ex quo idem nihili dicitur. *Id. Cat.* 1, 2. Cupio, me esse clementem: cupio in tantis reipubl. periculis non dissolutum videri: sed jam me ipsum inertiae nequitiaeque condemno; et *ib.* 11. *f.* Si quis est invidiae metus, num est vehementius severitatis ac fortitudinis invidia, quam inertiae ac nequitiae pertimescenda? *Id. Fin.* 5, 20. Inertissimi homines, nescio qua singulari nequitia praediti. *Auson. Idyll.* 12. *praef. monosyllab. f. positor.* Similium nugarum subtexo nequitiam. ℙ Item de profusione, prodigentia: vitio ejus, qui frugalitate caret, et in luxu vivit. V. FRUGALITAS. *Cic. Cluent.* 51. Brutum autem, hominem sapientem, quod filii nequitiam videret, quae praedia ei relinqueret, testificari voluisse. *Paul. Sent.* 3. *tit.* 4. Moribus per praetorem bonis interdicitur hoc modo: Quando tibi bona paterna avitaque nequitia tua dispердis, liberosque tuos ad egestatem perducis, etc. *Hor. Sat.* 2, 2, 131. Illum aut nequities, aut vafri inscitia juris, Postremum expellet certe vivacior heres. *Claud. Quadrig.* ap. *Gell.* 7, 11. Luxuria et nequitia pecuniam magnam consumpserat. ℙ Et quia profusio praecipue versatur in quaeritandis turpibus corporis voluptatibus, quarum gratia saepissime homines bona sua comedunt; *nequitia* accipitur pro turpi incontinentia, flagitiosa cupiditate, probrosa libidine. *Donat.* ad *Ter. Ad.* 3, 3, 4. Nequitia proprie libidinosa inertia dicta est. *Hor. Od.* 3, 15, 1. Uxor pauperis Ibyci Tandem nequitiae pone modum tuae, Famosisque laboribus; et *ib.* 4, 77. Incontinentis nec Tityi jecur Relinquit ales, nequitiae additus Custos: scil. quia in Latonam petulans fuit. *Mart.* 4, 42. Nequitias tellus scit dare nulla magis. Adde *Petr. Sat.* 87. et *Ov. Fast.* 1, 414. et *Phaedr.* 3, 8. ℙ Discrimen inter malitiam, et nequitiam cognoscimus ex illis P. *Africani* verbis ap. *Gell. l. c.* Omnia mala, probra, flagitia, quae homines faciunt, in duabus rebus sunt, malitia, atque nequitia. Si nequitiam defendere vis, licet. Sed tu in uno scorto majorem pecuniam absumpsisti, quam quanti omne instrumentum fundi Sabini in censum dedicavisti. Non vis nequitiam: age, malitiam saltem defende. Sed tu verbis conceptis conjuravisti sciens sciente animo tuo, etc. *Auct. ad Her.* 3, 6. Utile putamus, ab omnibus unicam malitiam, atque nequitiam cognosci. ℙ Est etiam universim malitia, improbitas, vitiositas. *Cic. Rosc. Am.* 46. Si domus haec habenda est potius, quam officina nequitiae, et diversorium flagitiorum omnium. *Id. Verr.* 2, 5, 33. *extr.* Qui alterum se Verrem cum luxuria atque nequitia, tum etiam imperio putaret. [*Id. *Pis.* 6. Qui istius insignem nequitiam, frontis involutam integumentis, nondum cernat. *Vell.* 2, 100, 5. Singularem nequitiam supercilio truci protegens.] *Sen. Ira* 2, 8. Certatur ingenti quodam nequitiae certamine: major quotidie peccandi cupiditas, minor verecundia est. *Phaedr.* 2, 6. Vis, et nequitia quidquid oppugnant, ruit. *Ulp. Dig.* 21, 1, 23. Dolo malo, et per nequitiam. ℙ Item flagitium, scelus. *Prop.* 1, 15, 38. Nec tremis admissae conscia nequitiae?

NEQUO et Ne quo, adv. ne in aliquem locum, *μήποι*. *Cato R. R.* 143. Villica ad coenam nequo eat, neque ambulatrix siet.

NERATIUS Priscus JCtus, vir fuit tantae non solum peritiae in jure, sed morum probitatis, ut Trajanus imperator aliquando habuerit in animo eum pro Hadriano successorem sibi relinquere: ipse vero Hadrianus, cum judicaret, eum cum paucis aliis JCtis, in consilio habuerit. *Spart. Hadr.* 4. et 18.

*NERĒAE, arum, populi Indiae, cis Gangem. *Plin.* 6, 20. *B. A.*

*NERECTE, adv. *non recte*, ap. Veteres, quemadmodum *nepurus* pro *non purus*, *nequeo* pro *non queo*. Multa ex *Plauto* exempla congessit *Pareus Lex. Crit.* unum etiam ex *Cic. Amic.* Ubique tamen varia est lectio. *B. A.*

NĒREIS, ĭdis, f. patron. *Νηρηΐς* et *Νηρείς*, filia Nerei. Nereides sunt Nymphae maris, filiae Nerei et Doridis, numero quinquaginta, quarum omnium nomina habes ap. *Hyg. praef.*, aliquarum ap. *Virg. G.* 4. a *v.* 336. et *A.* 5, 825. Sed *Prop.* 3, 5, 33. centum facit. Solent autem interdum a poetis omnes Nymphae maris hoc nomine appellari. *Tibull.* 1, 6, 9. Talis ad Haemonium Nereis Pelea quondam Vecta est frenato caerula pisce Thetis. *Stat. Ach.* 1, 24. Fluctibus invisis jam Nereis imperat Helle; et *ib.* 526. Quo rapis ingentem magni Chironis alumnum Femineis, Nerei, dolis? *Ov. Met.* 13, 858. Nerei, te vereor: tua fulmine saevior ira. *Catull.* 64, 15. Aequoreae monstrum Nereides admirantes. *Ov. Her.* 5, 57. Utque celer venias, virides Nereidas oro. *Id. Met.* 11, 380. Sed memor admissi Nereida colligit orbam. *Sen. Hipp.* 336. Caerulus undis grex Nereidum. ℙ De Nereidibus, marinis monstris, pube tenus humana effigie, hispido corpore squamarum more, cetera piscibus, verba facit *Plin.* 9, 5, 4. ℙ *Fuit et Nereis nomen filiae Pyrrhi Epiri regis, quam Gelo Syracusanus duxit. *Just.* 28, 3. ℙ Item Priami regis filiarum una. *Hyg. fab.* 90. *B. A.*

NĒREĬUS, a, um, adj. ad Nereum pertinens. *Ov. Met.* 13, 162. Praescia venturi genitrix Nereia leti, *h. e.* Thetis Nympha marina. *Id. ib.* 7, 685. Nereius juvenis, *h. e.* Phocus Nerei nepos. *Virg. A.* 9, 102. Nereia Doto, *h. e.* Nerei filia. *Sil.* 7, 416. turba, *h. e.* Nereides. *Seren. Sam.* 36, 687. lympha, *h. e.* aqua marina. *Claud. IV. cons. Honor.* 591. bacca, *h. e.* margarita.

*NERETĪNI, orum, incolae Nereti, quod opp. fuit Calabriae, hodie *Nardo* appellatum. *Plin.* 3, 11. Basterbini, Neretini, cet. *B. A.*

NĒREUS, i et eos, m. disyll. *Νηρεύς*, Oceani et Tethyos filius, Deus maris: quasi *νηρὸς*, humidus, a *νέω* vel *νάω*, fluo. Hunc *Orpheus Arg.* 338. Deorum antiquissimum appellat. Unde et grandaevus a *Virg.* dicitur *G.* 4, 392. Ex Doride uxore, eademque sorore maximam Nympharum turbam suscepit, quae a nomine patris Nereides appellantur. V. NEREIS. *Prop.* 3, 5, 33. O centum aequoreae Nereo genitore puellae. *Enn.* in *Andromeda*, ap. *Prisc.* 7, 733. Filiis propter te objecta sum innocens Nerei, *h. e.* marinis monstris. ℙ Pro Neptuno est in illo *Virg. A.* 2, 418. saevitque tridenti Spumeus, atque imo Nereus ciet aequora fundo; et *Ov. Am.* 2, 11, 39. Tum mare in haec magnus proclinet litora Nereus; et *Petr. Sat.* 139. Me quoque per terras, per cani Nereos aequor, etc. ℙ Metonymice est ipsum mare. *Tibull.* 4, 1, 58. de Ulysse: Vexit et Aeolios placidum per Nerea ventos. *Val. Fl.* 1, 450. Insurgit transtris, et remo Nerea versat. *Ov. Met.* 1, 187. qua totum Nereus circumsonat orbem. *Lucan.* 2, 713. Hic primum rubuit civili sanguine Nereus.

NERĬA. } V. NERIO.
NERIENE. }

*NERIGOS, i, insula Germaniae septentrionalis, ut placet *Plin.* 4, 16. ℙ Probabile est paeninsulam fuisse, quae nunc *Norway* vocatur. *B. A.*

NĒRĪNE, es, f. *Νηρίνη*, patron. eadem quae Nereis. *Virg. E.* 7, 37. Nerine Galatea, thymo mihi dulcior Hyblae.

NĒRĪNUS, a, um, adj. ad Nereum pertinens. *Nemes. Ecl.* 4, 52. Nerinas potabit aquas, *h. e.* marinas. *Auson. ep.* 4, 55. Nodosas vestes (al. *pestes*) animantum Nerinorum, *h. e.* piscium.

NERĬO, enis, (ut Anio, enis) et Nerienes, is, et Neriene, es, et Neria, ae, f. Sabinum verbum, quo significatur virtus et fortitudo. Unde ex Claudiis, quos a Sabinis oriundos accepimus, qui erat egregia atque praestanti fortitudine, *Nero* appellatus est. Id autem Sabini accepisse videntur a Graecis, qui vincula et firmamenta membrorum *νεῦρα* dicunt: unde nos quoque Latine *nervos* appellamus. In libris sacerdotum populi R. Neriene Martis est vis, et potentia, et majestas Martis: vel, ut fabulatur Plautus in Trucul., conjux Martis. Sic enim sub persona Militis (2, 6, 34.) Mars peregre adveniens salutat Nerienem uxorem suam. Similiter in Cn. Gellii Annali tertio legitur: Neria Martis, te obsecro pacem dare, uti liceat nuptiis propriis et prosperis uti, quod de tui conjugis consilio contigit, uti nos itidem integras raperent, etc. Sic Licinius Imbrex: Nolo ego, Neaeram te vocent, sed

Nerienem: Cum quidem Marti es in connubium data. Hoc autem versu paenultima syllaba corripitur, quod et fecisse illo videtur Ennius: Nerienem Mavortis, et Herclem. Ceteri qui probe locuti sunt, produxerunt. Primam autem nonnulli intenderunt, ut in Νηρεΐδες: alii rectius correptam protulerunt. *Nerienes* in recto dixit Varro: Nerio in aliis libris veterum scriptum est. Haec omnia ex *Gellio* 13, 22. ℙ [*C. Cavedonius* in *Saggio di osserv. numism.* p. 49. probat, in nummo G. Gelliae ap. *Morell. Fam. Rom. n.* 1. repraesentari Nerienem, quae a Marte in citis quadrigis rapitur. *F.*]

NĒRĬON, ii, n. νήριον, planta, quae et rhododendron, et rhododaphne dicitur, caretque appellatione Latina, fronde sempiterna, rosae similitudine, caulibus fruticosa. Jumentis, caprisque, et ovibus venenum est: eadem homini contra serpentium venena remedio. *Plin.* 16, 20, 33. et 24, 11, 53. [* *Oleander*, *Lorberrose.*]

[NĒRĪTA, ae, m. νηρίτης, concha marina nautilo, ut videtur similis. *Plin.* 9, 33, 52. Navigant ex his neritae, praebentesque concavam sui partem, et aurae opponentes, per summa aequorum velificant. *Hard.* pro *neritae* edidit *Veneriae*, minus recte; nam νηρίτης legitur ap. *Arist. H. A.* 4, 4. et *Ael. Nat. an.* 14, 28. *F.*]

[NĒRĪTĪNI, orum, m. plur. incolae urbis Salentinorum in Calabria, quae olim Νήριτον a *Ptol.* 3, 1., nunc *Nardò* appellatur. *Plin.* 3, 11, 16. Salentinorum Neritini, Uxentini, Veretini. *Inscr.* ap. *Mur.* 1120, 11. Q. Fabio Balbo V. P. IV. Viro I. D. Lupienses, Hydren. et Neritini patrono. Adde aliam ap. *eund.* 1113, 5. *F.*]

NĒRĪTĬUS, a, um, adj. Νηρίτιος, ad Neriton pertinens. Et dicitur de rebus ad Ulyssem pertinentibus. *Ov. Fast.* 4, 69. Neritius dux, *h. e.* ipse Ulysses; et *Met.* 14, 563. Neritia ratis, *h. e.* qua vectus Ulysses; (Adde *eund. R. Am.* 264.) et *ib.* 13, 712. Neritiasque domos, regnum fallacis Ulyssei; et *ib.* 14, 159. Neritius Macareus, comes experientis Ulyssei. ℙ Neritiam prolem *Sil.* 2, 317. vocat Saguntinos, qui partim ex insulis, in quibus Ulysses regnavit (quarum una est Neritos), in Hispaniam transmigrasse dicuntur: partim a Zacyntho insula, quae non procul sita est, ut est ap. *Liv.* 21, 7. ℙ Scribitur et *Naritius* a Dorico Νάριτος pro Νήριτος: item *Nericius* et *Naricius*, sed minus recte. Aliud vero est *Narycius*, quod V. s. l.

NĒRĪTOS et Neritus, i, m. Νήριτος, mons Ithacae insulae, in qua Ulysses regnavit, ut *Plin.* 4, 12, 19. et *Serv.* ad *Virg. A.* 3, 271. docent. Item insula parva non longe ab Ithaca, quae et ipsa ad Ulyssis regnum pertinuit. *Virg. l. c.* Jam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos, Dulichiumque, Sameque, et Neritos ardua saxis. Effugimus scopulos Ithacae, Laertia regna, etc. *Sen. Tro.* 856. Neritos parva brevior Zacyntho, Et nocens saxis Ithace dolosis. *Mela* 2, 7. In Ionio Cephalenia, Neritos, Same, et Ulyssis nomine Ithaca illustris. ℙ ℙ [*Neritus* a νήριτος, immensus, est etiam cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 654, 1. Cornelius Neritus. *F.*]

*NĒRĬI, orum, gens Celtica, Hispaniam Tarraconensem incolens, ubi nunc *Gallicia*. *Mela* 3, 1. *med.* ℙ *Neriae* audiunt *Plin.* 4, 20. ℙ Inde appellatum *Nerium* promontorium, Νέριον *Straboni*, hodie *Capo Finisterra*. V. ARTABRUM. *B. A.*

*NERIPHUS, i, insula maris Aegaei. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

*NERIPI, orum, populi Asiae, ultra Maeotim paludem. *Plin.* 5, 7. *B. A.*

*NERIS, idis, montis Argivi nomen. *Stat. Theb.* 4, 47. *B. A.*

*NERĪTIS, idis, Leucadiae paeninsulae nomen antiquum. *Plin.* 4, 1. *B. A.*

*NERĪUS, i, m. foenerator quidam, de quo *Hor. Sat.* 2, 3, 69. *B. A.*

NĒRO, onis, m. cogn. familiae Romanae praenobilis in gente Claudia, voce a Sabinis ducta, de qua in NERIO dictum est. Illustres ex ea cives exstitere in primis C. Claudius Nero, qui consul Asdrubalem, fratri Annibali suppetias ferentem, junctis mira celeritate cum M. Livio Salinatore collega copiis, superavit, ipsumque Annibalem post eam cladem in extrema Italiae se recipere coegit. Lege *Liv.* 27, 43. et sqq. ℙ *Nero Claudius*, ex gente Domitia in Claudiam a Claudio Aug. adoptatus, sextus Romanorum imperator, monstrum fuit teterrimum crudelitatis, et omnis turpitudinis. In eo, ut et in aliis quibusdam, *Nero*, licet cognomen, praenominis loco positum fuit. Vitam ejus enarrat *Suetonius*, qui initio vitae Claudii docet, hujus patrem olim praenomine Decimum, mox Neronem quoque fuisse; cum potius illi dicendum esset, omisso priore Decimi praenomine, Neronis cognomen loco praenominis aliis ejusdem nominibus praepositum fuisse, ita ut *Nero Claudius Drusus* pro *Decimus Claudius Nero Drusus* appellaretur, ex more illius temporis. V. COGNOMEN. [*Ultima addidit *F.*] ℙ **Nerones* num. plural. *Hor. Od.* 4, 4, 28 et 37. *Suet. Tib.* 4. *f. Plin.* 36, 15. ℙ *Forum Neronis.* V. FORUM in Auctario. ℙ *Fossa Neronis.* V. FOSSA in Auctario. *B. A.*

NĒRONĒUS, a, um. V. NERONIANUS.

*NERONĬA, ae, f. opp. Venetorum, medio inter Ravennam Pataviumque loco. *Tab. Peut.* ℙ *Neronia, orum.* V. NERONIUS, a, um. *B. A.*

NĒRONĬĀNUS, a, um, adj. ad Neronem aliquem pertinens. *Suet. Ner.* 55. Mensem quoque Aprilem Neroneum appellavit. *Stat. Silv.* 1, 5, 6. fas sit componere magnis Parva, Neronea nec qui modo lotus in unda, etc. *h. e.* thermis Neronianis. *Suet. Vit.* 4. Praesidens certamini Neroneo, *h. e.* quod more Graeco triplex instituit Nero, musicum, gymnicum, equestre, et *Neronia*, Νερώνεια, appellavit, ut *Id. Ner.* 12. narrat. *Id. ib.* 21. Neroneum agona ante praestitutam diem revocavit. *Mart.* 7, 34. Quid thermis melius Neronianis? *Suet. Vit.* 11. *f.* Neroniana cantica. *Cic. Or.* 2, 61. Neronianum dictum, *h. e.* Neronis cujusdam. ℙ *Neroniana piscina* in thermis Aponensibus memoratur a *Cassiod. Variar.* 2, 39., quae ita fortasse est appellata, quia magnificam illam Bajanam piscinam aemulabatur, quam Bajis inchoasse Neronem, narrat *Suet. Ner.* 31. ℙ *Neroniana saecula* quaenam sint, V. in GEMMEUS. [*Multis hunc locum auxit *F.*]

*NERONIĀNUS, i, m. cogn. R., ut Patrobius Neronianus, de quo *Suet. Galb.* 20. *B. A.*

*NERONĪUS, a, um, adj. i. q. Neroneus. *Suet. Ner.* 12. Certamen triplex, musicum, gymnicum, equestre, quod adpellavit Neronia. *B. A.*

[NĒRŎPŎLIS, is, f. Neronis civitas: a Νέρων, Nero, et πόλις, civitas. *Suet. Ner.* 55. Destinaverat et Romam Neropolin nuncupare. *F.*]

*NERSAE, arum, opp. Italiae, in Aequorum terra. *Virg. A.* 7, 744. *B. A.*

NERSĬA. V. NORTIA.

[NERTOBRĪGENSIS, e, adj. ad Nertobrigam pertinens Hispaniae Baeticae urbem, nunc *Valera la vieja:* ejus meminit *Plin.* 3, 1, 3. Nertobriga, quae et Concordia Julia. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 105. *n.* 247. Ex Hispania ulteriore, provincia Baetica, municipium Concordia Julia Nertobrigensis. *F.*]

NERVĂ, ae, m. cogn. fuit Liciniorum, Coccejorum, et Siliorum, famil. Romanarum: dictum a *nervo*, hoc est robore. M. Coccejus Nerva imperator Rom. XIII. Flav. Domitiani successor dissimillimus, de quo *Eutrop.* et *Aurel. Vict. Caesar.*

NERVĀLIS, e, adj. *Scrib. Comp.* 12. Herbam, quam Graeci πολύνευρον, nos nervalem appellamus. ℙ In *Inscr.* ap. *Mur.* 1113, 4. *flamen Nervalis* est sacerdos Nervae Imp. R. in Deos relati.

*NERVESIA, ae, f. vicus Italiae, in Aequorum terra. *Plin.* 25, 8. Nascitur *(herba)* et in Aequicolis circa vicum Nervesiae: vocatur consiligo. *B. A.*

NERVĪAE, arum, f. plur. et Nervia, orum, n. plur. τὰ νεύρια, fidiculae ex nervis concinnatae, chordae citharae, vel alius musici instrumenti. *Varr.* ap. *Non.* 3, 149. In psalterio tendamus nervias. *Id. ib.* Quae ejus nervia tractare solebat. *Gell.* 9, 7. Nervias in fidibus brumali die alias digitis pelli, alias sonare. ℙ Pro nervis. *Petr. fragm. Trag.* 45. *Burm.* Gladiator, qui habuit nervia praecisa. In secundo *Varr.* loco aptius *nervia* de nervis, quam de fidibus intelliges.

*NERVICĔUS, a, um, adj. ut *nervicei funes* ap. *Vulgat. Jud.* 16, 7. *B. A.*

NERVĪCUS, a, um, adj. nervorum vitio laborans, νευρικός. *Vitr.* 8, 3. *med.* Ita aut nervicos, aut podagricos efficiunt homines. Al. leg. *neuricos* a Graeco, et fortasse rectius. ℙ Item ad Nervios pertinens, ut Nervicum proelium. *Caes. B. G.* 3, 5.

NERVĬI, orum, m. plur. populi Galliae Belgicae, ubi nunc Com. Hannoniae, quorum urbs primaria Bagacum. Terminabantur ab Or. Aduaticis, ab Occ. Atrebatibus, et Pleumosiis. *Caes. B. G.* 2, 15. et sqq. ℙ Etiam in singul. num. *Lucan.* 1, 428. nimiumque rebellis Nervius. ℙ [*Nervius, a, um*, adjective. *Inscr.* ap. *Grut.* 874, 1. Cirata Julia Annai F. natione Nerviorum. *F.*]

NERVĪNUS, a, um, adj. e nervo factus, ut Nervini funes. *Veg. Mil.* 4, 9.

*NERVĪUM, i, n. i. q. nervus. *Varr.* ap. *Non.* 3, 149. et *Petr.* 45. *B. A.*

NERVĪUS, a, um, adj. Nervius miles ap. *Claud. B. Gild.* 421. est miles legionis a Nerva Imp. institutae. [*Inscr.* ap. *Donat.* 349, 8. Imp. Caes. T. Aelius Adrianus Antoninus Aug. Pius coloniae Minerviae Nerviae Aug. Scolacio aquam dat. In *Novell. lett. di Firenze* T. 23. p. 288. legitur *Hadrianus* pro *Adrianus*, et *Sculacio* pro *Scolacio*, quod quidem rectius. V. SCYLACEUM. ℙ *Nervius, a, um*, ad Nervios pertinens, V. NERVII. *F.*]

*NERULĀNI, orum, populi Latii, juxta Romam, quorum meminit *Plin.* 3, 5. *B. A.*

[NERULĪNUS, a, um, adj. ad Nerulum pertinens, mediterraneum in Lucania oppidum, cujus meminit *Liv.* 9, 20. Inde *Nerulinus* cogn. R., ut M. Suillius Nerulinus cos. ann. a Chr. n. DCCCIII., cujus mentio est in *Inscr.* ap. *Mur. praef.* p. 91. et in nummo G. Suilliae ap. *Morell. Fam. Rom. n.* 3. *F.*]

[NERULONENSIS, e, adj. ad Nerulum pertinens, Lucaniae urbem, de qua vide in voce praeced. Avus Augusti per contemptum *Nerulonensis* appellatur ap. *Suet. Aug.* 4., ipse vero Thurinus, teste *eod. ib.* 7., Thurii enim urbs haud procul a Nerulo aberat. V. THURINUS. *F.*]

NERVŎLĀRĬĂ, ae, f. nomen comoediae Plautinae, ex qua pauca admodum fragmenta servarunt nobis *Varr.*, *Gell.* 3, 3., *Non.* et *Fest.* Neque tamen certum est eam *Plauti* fuisse, fortasse quia nervi seu vincula servi cujuspiam argumento fuissent.

NERVŌSĒ, adv. ἰσχυρῶς, enixe, fortiter, valide. Translate *Planc.* ad *Cic. Fam.* 10, 23. *med.* Tu, mi Cicero, quod adhuc fecisti, idem praesta, ut vigilanter nervoseque nos, qui stamus in acie, subornes. *Cic. Or.* 36. *f.* Dicetur autem non Peripateticorum more (est enim illorum exercitatio elegans jam inde ab Aristotele constituta), sed aliquanto nervosius. *Id. Off.* 3, 29. Itaque nervosius qui ista disserunt, solum audent malum dicere id, quod turpe sit, qui autem remissius, etc.

NERVŌSĬTAS, atis, f. robur, firmitas. *Plin.* 19, 1, 2. *n.* 1. Nervositas filo aequalior paene, quam araneis.

NERVŌSUS, a, um, adj. νευρώδης, multos, vel validos habens nervos. *Cels.* 5, 28. *n.* 12. et 7, 5. Nervosus locus. *Lucr.* 4, 1153. Nigra, melichrus est; immunda, et foetida, acosmos; Caesia, Palladion; nervosa et lignea, dorcas. *Ov. Met.* 6, 255. qua crus esse incipit, et qua Mollia nervosus facit internodia poples. *Plin.* 11, 37, 77. de diaphragmate: Nulla est ei caro, sed nervosa exilitas; et *ib.* 86. Medulla nervosa, et in spina tantum dorsi, ossa non habentibus. *Id.* 23, 3, 34. Decoctum olearum profluvium sanguinis e nervosis partibus cohibet. ℙ *Nervosius illud* ap. *Catull.* 67, 27. est τὸ ἀνδρεῖον αἰδοῖον. ℙ Per similitudinem dicitur de partibus plantarum exilioribus ac firmioribus. *Plin.* 21, 9, 30. Nervosi cauliculi quibusdam, ut marathro. *Id.* 27, 12, 97. Posterion radices habet nervosas, candidas, firmas. ℙ Pro forti. *Prud. in Sym.* 2, 320. Sanguine praecalido fervet nervosa juventus. *Val. Max.* 8, 13. *n.* 4. *extr.* Nervosa vivacitas. ℙ Eleganter transfertur ad vim, et efficaciam dicendi. *Cic. Brut.* 31. *f.* Quis uberior in dicendo Platone? quis Aristotele nervosior?

NERVŬLUS, i, m. νεύριον, parvus nervus. *Not. Tir.* p. 108. Nervus, nervulus. ℙ Translate. *Cic. ad Capit.* 1. *f. post ep.* 16. *l.* 16. *ad Att.* Quod certe facies, si tu nervulos tuos, mihi saepe cognitos, suavitatemque, qua nemo tibi par est, adhibueris, *h. e.* vim tuam in dicendo.

NERVUS, i, m. νεῦρον. *Plin.* 11, 37, 88. Nervi orsi a corde, bubuloque etiam curcumvoluti, in omnibus lubricis applicati ossibus, nodosque corporum, qui vocantur articuli, aliubi interventu, aliubi ambitu, aliubi transitu ligantes: hic teretes, illic lati, uti in unoquoque poscit figuratio. Neque ii solidantur incisi: mirumque, vulneratis summus dolor, praesectis nullus. Sine nervis sunt quaedam animalia, ut pisces: arteriis enim constant. Ubi sunt nervi, interiores conducunt membra, superiores revocant. Inter hos latent arteriae, idest spiritus semitae. Haec *Plin.* *Cels.* 2, 10. *med.* Juncta est vena arteriis, his nervi. Ita si nervum scalpellus attigit, sequetur nervorum distentio. *Cic. N. D.* 2, 55. *extr.* His adde nervos, a quibus artus continentur; eorumque implicationem toto corpore pertinentem: qui, sicut venae et arteriae a corde tractae et profectae, in corpus omne ducuntur. *Cels.* 8, 1. *med.* Cervix ne sustinere quidem caput posset, nisi utrinque recti valentesque nervi collum continerent, quos τένοντας Graeci appellant: siquidem horum inter omnes flexus alter semper intentus, ultra prolabi superiora non patitur; et *mox:* Vertebrae multis nervis, et multa cartilagine continentur; et *post:* Ossa validis musculis nervisque constricta. *Plin.* 26, 8, 58. Nervus, qui platys appellatur. *Id.* 34, 8, 19. *n.* 4. de Pythagora pictore: Hic primus nervos, et venas expressit, capillumque diligentius. *Caes. B. G.* 6, 20. Hoc ali staturam, ali vires, nervosque confirmari putant. *Cels.* 2, 10. *med.* Nervorum dissolutio, et rigor, et distentio. *Sen. ep.* 66. contractio. *Cels.* 2, 8. et 3, 27. resolutio; *ib. n.* 3. tremor. *Plin.* 20, 22, 92. Lini semen musculorum, nervorum, articulorum, cervicum duritias mitigat. *Id.* 28, 6, 17. Pedes in humo deponi prodest, si nervi in his cruribusve tendantur in lectulo. ℙ [*Ex his patet, nervos esse, quae hodie ligamenta et musculi vocentur. In iis autem quum membrorum motus, vires corporis, firmitas, robur maxime constet, factum est, ut translata significatione de universa virium intentione, robore, virtute animi dicantur. *Cic. Verr.* 1, 12. Magnum fortasse onus, et mihi periculosum: verumtamen dignum, in quo omnes nervos aetatis industriaeque meae contenderem. Sic *Ter. Eun.* 2, 3, 20. digna res est, ubi tu nervos intendas tuos. *Cic. Verr.* 2, 3, 56. Omnibus nervis mihi contendendum est, atque in hoc elaborandum, ut, etc. [*V. *Schütz. cl. Cic.* s. h. v.] ℙ Saepe enim *nervi* translate sunt id, quo maxime quaeque res sustinetur, et valet, vires, robur, vigor, firmitas. *Q. Cic. Petit. cons.* 10. Nervos atque artus esse sapientiae, non temere credere. *Caes. B. G.* 1, 20. Opibus ac nervis ad perniciem suam uti. [*V. *Herzog.* ad h. l.] *Cic. Phil.* 5

12. Experietur consentientis senatus nervos atque vires. *Id. Fam.* 6, 1. Vereor, ne consolatio nulla possit vera reperiri praeter illam, quae tanta est, quantum in cujusque animo roboris est, atque nervorum. *Id. Phil.* 5, 2. Nervi belli pecunia. *Id. Manil.* 7. Vectigalia nervos esse reipubl. semper duximus. *Quint. prooem. l.* 8. *med.* Qui omissa rerum (qui nervi sunt in causis) diligentia, quodam inani circa voces studio senescunt. *Liv.* 7, 39. Nervi conjurationis. *Cic. Phil.* 12, 3. Legionum nostrarum nervos nonne his consiliis incidimus? et *Tusc.* 2, 11. Poetae molliunt animos, nervos omnis virtutis elidunt. *Id. Fam.* 3, 10. Plane video fore nervis opus, sapientiaque tua, ut, etc. [*V. *Ruhnk.* ad *Albinov.* 48. et quos ibi laudat *intpp.* ad *Liv.* 7, 39. Commemorari hic etiam poterat locus *Cic. Or.* 3, 27. illi loci, qui quamquam proprii causarum et inhaerentes in earum nervis esse debent, i. e. ex ipso causae argumento petiti, et cum eo conjuncti. *Schütz. cl. Cic.* s. h. v.] ℙ De vi vehementiaque orationis. *Cic. Or.* 19. Quamquam enim et philosophi quidam ornate locuti sunt, tamen horum oratio neque nervos, neque aculeos oratorios ac forenses habet. *Hor. A. P.* 26. sectantem lenia nervi Deficiunt, animique. [*Disputat *Ernest.* in *Lex. techn. lat. rhet.* p. 261. sq. de orationis nervis, quorum simile quid cogitarunt Graeci, ubi τόνον, ῥώμην, ἰσχύν, πνεῦμα oratoribus tribuunt, de quibus v. *Ejusd. Lex. Gr. techn.*] ℙ Dicuntur etiam *nervi* de fidibus. [**Darmsaiten.*] *Cic. Or.* 3, 57. Omnes voces, ut nervi in fidibus, ita sonant, ut a motu animi quoque sunt pulsae. *Id. Rosc. Am.* 46. Quotidiano cantu vocum, et nervorum, et tibiarum tota vicinitas personat. *Virg. A.* 9, 776. cui carmina semper, Et citharae cordi, numerosque intendere nervis. *Hor. Od.* 3, 11, 3. testudo resonare septem Callida nervis. ℙ *Nervus* est etiam τὸ αἰδοῖον ἀῤῥενικὸν, fascinum. *Id. Ep.* 12, 19., *Petr. Sat.* 131., *Ov.* et alii. ℙ Item chorda arcus, quia saepe e nervo est. *Acc.* ap. *Varr. L. L.* 6, 5. Reciproca tendens nervo equino concita tela. *Virg. A.* 9, 622. nervoque obversus equino Intendit telum; et *ib.* 10, 131. nervo aptare sagittas; et *G.* 4, 313. erumpit nervo pulsante sagitta. *Val. Fl.* 6, 376. levi ducere cornua nervo; et 1, 437. certus Aethalides subitas nervo redeunte sagittas Cogere. [**Lucan.* 7, 141. tendunt nervis melioribus arcus: ubi *Cort.* laudat *Claud. Idyll.* 2, 38. Intendunt taurino viscere nervos.] ℙ Per synecdochen est ipse arcus. *Id.* 3, 182. At diversa Sagen turbantem fallere nervo Tum primum puer ausus Hylas. ℙ Item genus vinculi, quo servorum, et obaeratorum cervices, aut potius pedes constringuntur. In *Glossis* enim *Philox.* Graece dicitur ξυλοπέδη; et *Tert. ad Mart.* 2. *f.* Nihil crus sentit in nervo, cum animus in coelo est; et *Cult. fem.* 13. Nescio, an crus de periscelio in nervum se patiatur artari. Huc facit etiam, quod nexos ob aes alienum *Hesych.* docet ἐγκαλοσκελεῖς vocari. Quod etiam e ferro esset, eoque cervices colligarentur, docet *Festus* his verbis: Nervum appellamus etiam ferreum vinculum, quo pedes impediuntur: quamquam Plautus eo etiam cervices vinciri ait (in *fragm.*): Perfidiose captus, eo edepol nervo cervices probat. Haec *Fest.* Ceterum ipsa vox vinculum e nervo significat: et veri simile est, olim tale fuisse, deinde mutatum in ligneum, aut ferreum, servato nomine. A compedibus, et pedicis distinguit *Pl.* servorum poenas enumerans *As.* 3, 2, 5. advorsum stimulos, laminas, crucesque, compedesque, Nervos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias; et in *Leg. XII. Tab.* ap. *Gell.* 20, 1. *med.* Secum ducito, vincito aut nervo, aut compedibus quindecim pondo ne minoribus; et *Cato* ap. *Gell.* 11, 18. *med.* Fures privatorum furtorum in nervo atque in compedibus aetatem agunt: fures publici in auro atque in purpura. ℙ Vinculum e nervo aperte esse videtur in illo *Pl. Curc.* 5, 3, 11. ex te hodie faciam pilum catapultarium: Atque ita te nervo torquebo, itidem uti catapultae solent. *Veg. Mil.* 4, 9. Nervorum quoque copiam summo studio expedit colligi, quia onagri, vel balistae, ceteraque tormenta, nisi funibus nervinis intenta, nihil prosunt. *Vitr.* quoque funes e nervo tortos memorat 1, 1., 10, 15 et 16. ℙ Ceterum universim sumitur pro carcere et vinculis. *Pl. Capt.* 5, 3, 45. Ego te in nervum, haud ad praetorem, hinc rapiam. *Id. Curc.* 5, 3, 40. in nervo jacebis, nisi mihi argentum redditur. *Id. Capt.* 3, 5, 71. noctu nervo vinctus custodibitur. *Liv.* 6, 15. Eximere de nervo aliquem. ℙ Urbane *Ter. Phorm.* 2, 2, 10. O vir fortis, atque amicus! verum hoc saepe, Phormio, Vereor, ne istaec fortitudo in nervum erumpat denique. [*h. e. ne propter istam fortitudinem in vincula conjiciaris. Ita *Ruhnk.* qui laudat *ib.* 4, 4, 15. nostra causa in nervum ibit.] Alludit ad nervos pro viribus et robore. [*Al. proverb. putant a sagittariis natum; quod immoderatae plerumque vires, adducendo arcu non telum incitant, sed nervum rumpunt. *Bailey.*] Festive *Pl. Poen.* 5, 4, 99. Condamus alter alterum in nervum brachialem, *h. e.* invicem amplectamur. ℙ *Nervus* pro corio. *Tac. A.* 2, 14. Ne scuta quidem ferro, nervove firmata, sed viminum textus, etc. *Sil.* 4, 293. subtextaque tegmina nervis. [*i. e. scutum pelle taurina. Interdum enim nervos sic intelligendos docent *Heins.* et *Drakenb. Heins.* tamen conj. *tergis.* ℙ Confund. *nervis* et *membris.* V. *Cort.* ad *Lucan.* 3, 715.]

*NERUSI, orum, populi Galliae Narbonensis, ad Alpes siti. *Plin.* 3, 20. *B. A.*

*NESACTIUM, i, n. opp. Istriae. *Plin.* 3, 19. ℙ *Nesatrium* est *Liv.* 41, 11. ed. *Drakenb.* ubi ed. *Gronov.* habet *Nesartium*, errore forsan typographico. ℙ Νέσακτον est *Ptolemaeo. B. A.*

NĒSAEE, es, f. Νησαίη, Nympha, una Nereidum: a νῆσος, insula. *Virg. G.* 4, 338. et *A.* 5, 826.

NĒSĂPIUS, a, um, adj. non sapiens, insipiens. *Petr. fr. Trag.* 50. *Burm.* Ne me putetis nesapium esse. *Q. Ter. Scaurus de Orthogr.* p. 2251. Ne pro non positum apud antiquos: sic nefrendes porci, qui sine dentibus sunt, idest qui fabam frendere non possunt: sic nesapius, qui non sapit.

*NESCA, ae, f. Arabiae oppidum. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

[NESCĂNIENSIS, e, adj. ad Nescaniam pertinens, Hispaniae Baeticae urbem nunc excisam. *Inscr.* ap. *Grut.* 110, 9. Genio municipii Nescaniensis L. Postumius Stilicon Nescaniensis signum aereum pecunia sua ex HS. CIↃ. N. fieri, et Nescaniae in foro poni jussit; et 247, 2. Imp. Caes. Nervae Trajano Aug. Nescanienses. *F.*]

NESCIENS, entis, part. a *nescio*, nescius, ignarus. *Ter. Heaut.* 3, 1, 59. Ut nescientem sentiat te id sibi dare. *Appul. Apol.* Confinxere, puerum quempiam carmine cantatum corruisse, postea nescientem sui excitatum.

NESCIENTER, adv. inscienter. *August. Doctr. Chr.* 2, 40. Ipsis Aegyptiis nescienter commodantibus ea, quibus non bene utebantur. *Prud. Apoth.* 2. *praef.* 4. Et nescienter labimur. Al. leg. *nescientes.*

[NESCIENTIA, ae, f. ignorantia. *Claud. Mamert.* de statu animae 1, 21. *f.* Agnosce, te nobis quaerentibus veritatem pro una, qua polliceris, scientia multorum nescientias attulisse. *F.*]

NESCIO, is, ivi, et ii, itum, a. 4. [*Hunc locum, ut quem minus apte Noster disposuisset, ita magis in ordinem redegisse videmur. Primum significat *nescio* i. q. non scio, ignoro, ἀγνοέω. Exempla, quae Noster passim laudaverat, haec sunt:] *Cic. Tusc.* 1, 25. Nec me pudet, ut istos, fateri, nescire quod nesciam. *Id. Att.* 12, 23. De Oropo opinor, sed certum nescio. *Pl. Merc.* 2, 3, 48. hunc nescire sat scio De illa amica. *Cic. Att.* 7, 12. Sin discedet, quo, aut qua, aut quid nobis agendum sit, nescio: [*de quo loco v. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 553. p. 446.] *Id. Tusc.* 1, 25. Anima sit animus, ignisve, nescio. *Varr.* ap. *Gell.* 1, 22. Nescis, quid vesper serus vehat. *Ter. Eun.* 4, 7, 29. nescis, cui maledicas nunc viro? *Petr. Sat.* 137. Nescis, quam magnum flagitium admiseris. *Nep. Dion.* 8. Cum, quemadmodum sedaret, nesciret. *Pallad. de Insit. prooem.* Nescio, si tuum ad has minutias inclinetur ingenium. ℙ [*Repetitae vocis exempla haec sunto: *Ov. Met.* 1, 514. Nescis, temeraria, nescis Quem fugias: ideoque fugis. *Lucan.* 8, 557. nescis, puer improbe, nescis Quo tua sit fortuna loco: ubi *Cort.* laudat *Stat. Th.* 3, 701. nescis, pater optime, nescis, Quantus amor cet. *Gunther.* 5, 470. nescis, o perdita, nescis, Quem stimules peritura virum. *Iscan.* 2, 262. nescis, saevissima, nescis, In chalybe horror inest. Cf. *Cort.* ad *Lucan.* 1, 521. ubi de hoc repetitionum genere, ut affectus denotante et certius quid inferente, disputat.] ℙ Impersonaliter. *Cic. Att.* 7, 12. Utrum consistere uspiam velit, an mare transire, nescitur. ℙ [**Nescis* interdum idem fere valet, quod *vix credas*, vel *mirum est*: quod loquendi genus nostra quoque lingua eodem frequentat modo. Ita *Heindf.* ad *Cic. N. D.* 3, 1, 2. Hic Vellejus, Nescis, inquit, Cotta, quanta cum exspectatione, sim te auditurus.] ℙ *Si nescis*, [*i. e. ut hoc scias, ne hoc ignores,] formula, qua utimur, cum quippiam vehementius inculcamus. *Ov. Her.* 17, 197. nobis omnia de te Quaerere, si nescis, maxima cura fuit; et *ib.* 20, 150. Si nescis, dominum res habet ista suum. *Id. Pont.* 3, 3, 28. Quae sint, si nescis, invidiosa tibi. [*Adde *Virg. E.* 3, 23. Si nescis, meus ille caper fugit. *Ov. Fast.* 5, 229. Mars quoque, si nescis, per nostras editus artes.] ℙ *Quod scis, nescis*, formula, qua silentium alicui et fidem in arcano custodiendo commendamus: quasi id, quod scit, perinde continere debeat, ac si prorsus nesciat. *Ter. Eun.* 4, 4, 55. tu pol, si sapis, Quod scis, nescis neque de eunucho, neque de vitio virginis. *Id. Heaut.* 4, 4, 26. Tu nescis id, quod scis, Dromo, si sapies. *Pl. Mil.* 2, 6, 89. [*91. *ed. Lindem.*] Nae tu hercle linguam comprimes Posthac: etiam illud quod scies, nesciveris: Ne videris, quod videris. ℙ [**Nescio quis, nescio quid* cet. ita dicendi usu in unius quasi vocabuli notionem coaluerunt, ut eadem fere ratione usurpentur, qua *aliquis, quidam. Zumpt. Gr. Lat.* §. 553. p. 446. Plerumque fere hoc dicendi genere utuntur per contemptum quendam in iis, quibus non satis attendimus, aut quorum consulto obliviscimur. *Pl. Pers.* 1, 3, 9. Prope me hic nescio quis loquitur. *Ov. Her.* 5, 127. Helenam de patria Theseus, nisi nomine fallor, nescio quis Theseus abstulit arte sua. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 6. Nisi forte me Paconii nescio cujus querelis moveri putes, h. e. vilis hominis. *Fl.* 17. O pastores nescio quos, cupidos litterarum! *Sall. Fragm.* 3, 11. *f.* Occupavit vos nescio quae torpedo. *Cic. Fam.* 15, 4. Fortasse non jejunum hoc nescio quid, quod ego gessi, et contemnendum videbitur. *N. D.* 1, 33. Quia nescio quid in philosophia dissentiret. *Rosc. Am.* 39. non paulum nescio quid, sed cet. *Att.* 15, 4. nescio quid litterarum. *Ib.* 16, 5. rumoris nescio quid afflavit. *Ib.* 13, 28. nescio quid e quercu exsculpseram, quod videretur simile simulacri. *Id. Or.* 24. Sententiae nescio unde ex abdito erutae. *Id. N. D.* 3, 5. *in.* nescio quid etiam de Locrorum apud Sagram proelio: ubi *dicebas*, vel simile quid intelligendum, ut recte monuit *Ernest.*, quod tamen durius paulo hic deesse censet *Heindf.* — Sed est tamen etiam de re excellenti et ejusmodi, ut ejus magnitudinem et praestantiam mens nostra vix videatur assequi posse, quanquam interdum levis ironiae significatio inesse videtur. *Cic. Arch.* 7. Tum illud nescio quid praeclarum ac singulare solere exsistere. *Fam.* 7, 5. Illud nescio quod non fortuitum, sed divinum videbatur: intelligit verba quaedam ex epistola Caesaris, exoptatissima quidem Ciceroni, quibus amicum commendaret imperatori. *Ter. Heaut.* 2, 2, 7. Nescio quid profecto mihi animus praesagit mali; et *Hec.* 3, 1, 39. nescio quid magnum malum profecto me celant; et *Phorm.* 1, 4, 16. nescio quod magnum hoc nuntio exspecto malum. *Ov. Am.* 3, 4, 28. Nescio quid, quod te ceperit esse putant. *Plin. Pan.* 58, 2. Onerosum nescio quid verecundiae tuae consensus noster indixerat: ubi v. *Gierig. Quint. Inst.* 1, 2, 9. Ante omnia nihil prohibet esse istum, nescio quem: ubi v. *Spald.* et *Zumpt. supplem.* p. 15. — Innuunt etiam tristitiam, atrocitatem aut indignitatem rei. *Cic. Coel.* 15, 35. Quae te, quoniam mente, nescio qua, effrenata atque praecipiti, in forum deferri judiciumque voluisti, etc. *Id. Fin.* 5, 20, 56. Quin etiam inertissimos homines, nescio qua singulari nequitia praeditos, videmus tamen et corpore, et animo moveri semper. *Sen. prooem. ad Controv.* 1. p. 61. *ed. Bip.* ut possitis aestimare, quantum quotidie ingenia decrescant et, nescio, qua iniquitate naturae, eloquentia se retro tulerit. Similiter Graeci. *Plato Gorg.* 69. *in.* Οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον. *Lucian. Hermot.* 70. *f.* — ℙ Formula *nescio quo modo*, quanquam etiam in re bona usurpatur, saepius tamen quasi dolentis et non sine suspiratione quadam ferentis, quidquid corrigere nefas, frequentaturque de iis, quae odiosa aut molesta sunt, quae aliter ut se habeant, optabile est: ut fere idem valeat, q. *secius, quam fieri debet; temere; inconsulto. Cic. Off.* 1, 41, 146. Fit enim, nescio, quo modo, ut magis in aliis cernamus, quam in nobismet ipsis, si quid delinquitur. *Att.* 10, 14. de consolatione ex libris: id quidem domi est; sed nescio, quo modo (i. e. pro dolor!) imbecillior est medicina, quam morbus. *Id. ep. ad Brut.* 1, 15. Sed, nescio, quo modo facilius in timore benigni, quam in victoria grati reperiuntur. *Id. Fam.* 5, 15. Nescio quomodo ipsae illae litterae excludere me a portu et perfugio videntur. — Eadem vis est formulae *nescio quo pacto. Cic. Fam.* 5, 15. Alii nescio quo pacto obduruerunt. *Id. Q. Fr.* 1, 1, 6. Sed, nescio, quo pacto, ad praecipiendi rationem delapsa est oratio mea (nempe, quod non debebat,) cum id mihi propositum initio non fuisset. — Explicatius dicitur *fato nescio quo. Cic. Fam.* 15, 13. Sed ita fato nescio quo contigisse arbitror, ut etc. Adde *ib.* 5, 15. Casu nescio quo in ea tempora aetas nostra incidit. Plura eaque aptissima exempla v. ap. *Beier.* ad *Cic. Off.* 1, 41, 146. cujus verba hic sumus secuti. ℙ Jam oratio nostra devenit ad notissimum illud quidem, sed difficilius genus dicendi *nescio an*, i. e. *nescio an non*, cujus rationem Noster vix exemplo explicuit. Est autem modeste concedentis, affirmantis, et quasi adverbii instar verisimilitudinem notat, ita ut eadem fere ratione usurpari soleat, qua *fortasse*. Ita *Zumpt. Gr. Lat.* §. 721. p. 542. sq. Contra disputat *Ramsh. Gr. Lat.* §. 174. II. p. 709. sq. *Cic. Lig.* 9. Quae fuit unquam in ullo homine tanta constantia? constantiam dico? nescio an melius patientiam possim dicere. *Id. Cat.* 4, 5, 9. sin illam alteram, nescio, an amplius mihi negotii contrahatur. *Liv.* 23, 16. Ingens eo die res, ac nescio an maxima illo bello gesta sit. *Id.* 2, 2. ac nescio an modum excesserint. V. quos de hac formula egisse docuit ad *Ruddim.* 2. p. 23. *f. Stallb.*, qui quidem probe distinguendum censuit inter *nescio* et *haud scio an;* (quod cum plerique omnes neglexissent, in varios errores incidisse): sed nihil exemplis probavit. At neque *Ramsh.*, neque *Zumpt.* discrimen agnoscunt, idque veri esse videtur similius, quod scriptores unam vel alteram harum dicendi rationum unice fere usurpare solent, ut *Cic.* longe plurimis in lo-

cis *haud scio an: Liv.*, exceptis duobus exemplis, semper *nescio an.* Hinc eorum praeferenda videtur sententia, qui formulas *nescio an* et *haud scio an* ap. bonos scriptores nonnisi pro *fortasse:* cum *negandi* autem *significatione* tantum ap. argenteae aetatis auctores poni docent. Ita *Zumpt. l. l.* cl. *Spalding.* ad *Quint.* 8, 6, 22. Qui contra disputant, ut *Ellendt.* ad *Cic. Brut.* 18, 71., coll. *Duk.* ad *Flor.* 3, 12. *Heusing.* ad *Off.* 1, 11. et imprimis *Buttm.* ad *Quint.* 12, 10, 2., isti quidem non vidisse videntur in locis, quos ad firmandam suam sententiam ex aureae aetatis scriptoribus adduxerint, formulae *nescio an* vel *haud scio an* semper praecedere part. *atque, ac, et, sim.*, quae se ipsum corrigentis sunt, idemque valent quod *imo potius.* V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 1, 11, 33. Quae cum ita sint, etiam illud stare videtur, quod semper *nescio an nullus, nunquam, nemo* cet. dici latine debeat. V. *Zumpt.* l. l. et quos ibi in auxilium vocavit *Lamb., Ernest., Goerenz.* Contra est *Ramsh.* l. l. — At omnino tenendum, quod *Herrmannus* circumspecte cavet, ne in negativa sententia statim corrigatur *nullus* etc.; cum frequentetur *nescio, an quisquam, nescio an ullus*, ut perinde sit ac *nescio, an nemo.* Quippe eam esse interrogativorum *quisquam, ullus, usquam, unquam* etc. naturam, ut in iis lateat negatio: cui alibi solent adjungi. V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 1. p. 338. ubi haec laudantur. ℙ Tum *nescio* est i. q. non novi, incognitum aliquid habeo.] *Sen. Clem.* 2, 1. et *Suet. Ner.* 10. Nescire litteras. *Ter. Ad.* 4, 2, 32. nomen alicujus. *Lucan.* 1, 453. Deos. *Virg. G.* 1, 290. Nec nocturna quidem carpentes pensa puellae Nescivere hiemem. *Stat. Th.* 7, 674. sua vulnera nescit. *Pl. Aul. prol.* 30. Illa illum nescit. *Ter. Heaut.* 2, 4, 16. Nescio alias: me quidem semper scio fecisse sedulo, Ut, etc. Sic *ib.* 5, 4, 15. *So.* Dii istaec prohibeant. *Chr.* Deos nescio: ego quod potero, enitar sedulo. *Juven.* 7, 97. vinum toto nescire Decembri, *h. e.* vino abstinere. *Arnob.* 2, 59. Ipsum sese est ante omnia nesciturus. ℙ Passive. *Pallad.* 11, 4. Talibus locis pruinarum vis et natura nescitur. ℙ [*Item non possum, non calleo.] *Cic. Or.* 3, 18. Stoici omnino irasci nesciunt. *Virg. G.* 3, 84. de equo: Stare loco nescit. Sic *Stat. Th.* 9, 743. Liber amat campos, et nescit in antra reverti, *h. e.* non vult. *Hor. A. P.* 390. nescit vox missa reverti. [*Huc pertinet etiam locus, quem Noster ab initio posuerat, *Cic. Brut.* 37. Non tam praeclarum est scire latine, quam turpe nescire.] ℙ **Nescio* (inquit *Ruhnkenius*) a poetis exquisite usurpatur pro *non sentio. Lucan.* 7, 173. Sua quisque pericula nescit. *B. A.* ℙ *Nescisse* trisyllab. *Ov. A. Am.* 2, 555. Sed melius nescisse fuit: *synaeresis* est, nam olim duo *ii* nunquam scribebantur. ℙ [*Confund. *nescio* et *ne scio.* V. *Cort.* ad *Lucan.* 5, 665.]

NESCĬTUS, a, um, part. a *nescio:* ignoratus. *Sidon. ep.* 8, 6. *med.* Litem intra Gallias ante nescitam primus edidit.

NESCĬUS, a, um, adj. *ἀνεπιστήμων*, nesciens, ignorans. *Plin. ep.* 8, 23. *f.* Impendentis mali nescius. *Virg. A.* 10, 501. Nescia mens hominum fati sortisque futurae. *Quint.* 1, 3. *med.* Aetas simulandi nescia. *Hor. Od.* 4, 6, 18. Pueri fari nescii. *Val. Fl.* 4, 708. Imperio fixos Jovis, aeternumque revinctos, Nescius. *Tibull.* 1, 9, 76. Nescius, ultorem post caput esse Deum. *Ov. Her.* 16, 140. Nullaque de facie nescia terra tua est, *h. e.* nulla regio pulcritudinem tuam ignorat. *Id. Met.* 14, 2. Arvaque Cyclopum, quid rastra, quid usus aratri, Nescia. *Val. Fl.* 6, 45. Nescius, heu! quanti thalamos ascendere monstri Arserit. *Ov. Her.* 11, 47. Nescia, quae faceret subitos mihi causa dolores. ℙ Interdum *nescius* dicitur qui non potest aliquid facere, aut non vult, aut non solet. *Virg. G.* 2, 465. At secura quies, et nescia fallere vita; et *ib.* 4, 470. Nesciaque humanis precibus mansuescere corda. *Hor. Od.* 1, 6, 6. Pelides cedere nescius. *Ov. Pont.* 2, 9, 45. vinci nescius armis. *Id. Her.* 12, 49. Lumina custodis succumbere nescia somno. ℙ Eleganter usurpatur praecedente negatione. *Cic. Fam.* 5, 12. Neque tamen, cum haec scribebam, eram nescius, quantis oneribus promerere susceptarum rerum. *Id. Or.* 1, 11. Non sum nescius, Scaevola, ista inter Graecos dici. *Id. Fin.* 1, 1. Non eram nescius, fore, etc. *Id. Att.* 15, 11. *med.* Heus tu, ne forte sis nescius, Dolabella me sibi legavit. *Virg. A.* 9, 552. Contra tela furit, seseque haud nescia morti Injicit. ℙ O nescii. *Arnob.* 1, 32. Desistite, o nescii, in maledicta convertere res tantas; et 2. p. 44. Quid dicitis, o nescii, etiam fletu et miseratione dignissimi? ℙ Inter *inscium*, et *nescium* ita distinguit *Fronto de differ. voc.* p. 2198., ut *inscius* aliquid nesciat, *nescius* nil noverit: ille in parte erret, hic in toto. ℙ Usurpatur etiam passive (ut *ignarus*) pro ignorato, incognito. *Pl. Rud.* 1, 5, 17. Quae in locis nesciis nescia spe sumus. *Id. Capt.* 2, 2, 15. si quid nescivi, id nescium tradam tibi. *Tac. A.* 1, 59. Aliis gentibus inexperta esse supplicia, nescia tributa; et *ib.* 16, 14. Neque nescium habebat, Antejum invisum Neroni. [*V. quos laudat *Kritz.* ad *Sall. Cat.* 10, 4.]

*NESEI, orum, populi Indiae. *Plin.* 6, 20. *B. A.*

NESI pro *sine* positum est in lege dedicationis arae Dianae Aventinensis. *Festus.*

*NESIMACHUS, i, m. pater Hippomedontis, ex Mythidice Talai filia, Argivus. *Hyg. fab.* 70. ℙ Forsan legendum Mnesimachus. *Ἀριστόμαχος* est *Apollodoro. B. A.*

*NESIOTAE, arum, populi Cephaleniae, fortasse incolae oppidi cujusdam, quod Nesis, Nesia, vel Nesium audiebat. *Liv.* 38, 28. *B. A.*

NĒSIS, ĭdis, f. *Nisita, Νῆσις*, insula parva Campaniae, proxima continenti, inter Neapolim, et Puteolos, ante Pausilypum promontorium, asparago herba celebris, ut *Plin.* 19, 8, 42. tradit. *Cic. Att.* 16, 1. Postridie iens ad Brutum in Nesidem haec scripsi. *Sen. ep.* 55. Protinus per altum ad Nesida direxi. *Stat. Silv.* 3, 1, 148. Silvaque, quae fixam pelago Nesida coronat. *Lucan.* 6, 90. tali spiramine Nesis Emittit Stygium nebulosis aera saxis.

*NESOS, i, opp. Euboeae. *Mela* 2, 7. Adde *Plin.* 4, 12. ubi pro *Neso*, quae ed. *Hard.* lectio est, ed. *Elzev.* habet *Meso. B. A.*

*NESSA, ae, f. Arabiae oppidum. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

NESSĒUS, a, um, adj. *Νεσσεῖος*, ad Nessum spectans. *Ov. Her.* 9, 163. Illita Nesseo misi tibi texta veneno. *Sen. Herc. Oet.* 716. Palla tabe Nessea illita.

*NESSĬON, i, n. centaurium majus. *Appul. H.* 24. *B. A.*

NESSOTROPHĪUM et Nessotrophēum, i, n. *νησσοτροφεῖον*, locus, in quo inclusae anates aluntur: a *νῆσσα*, anas, et *τρέφω*, nutrio. *Varr. R. R.* 3, 11. Qui volunt greges anatum habere, ac constituere nessotrophium. *Colum.* 8, 15. Nessotrophii cura similis, sed major impensa est. Al. leg. *neossotrophium*, quod est aviarium: a *νεοσσός*, pullus avium. Sed *Varr.* et *Colum.* non de avibus in universum, sed de anatibus disputant. ℙ *In *Varronis* loco edd. *Gesner.* et *Schneider.* Graece scribunt *νησσοτροφεῖον*; quod et factum in *Colum.* 8, 15. *f.* non autem ad capitis init. *B. A.*

NESSUS, i, m. *Νεσσός*, Centaurus, filius Ixionis et Nubis, qui cum Deianiram rapere vellet, ab Hercule sagitta confixus est. *Ov. Met.* 9. a v. 101. ℙ Est etiam hoc nomine Thraciae fluvius, in Haemo monte nascens, et in mare Aegaeum excurrens. *Plin.* 4, 11, 18., ubi *Hard.* legit *Nestus.* **Nestos Melae* 2, 2. ℙ Item celebris pictor, de quo *Plin.* 35, 11. *B. A.*

*NESTOCLES, is, insignis statuarius. *Plin.* 34, 8. *B. A.*

NESTOR, ŏris, m. *Νέστωρ*, filius Nelei, et Chloridis, rex Pyli in Elide, qui adhuc adolescens bellum gessit, vivo patre, adversum Epeos Peloponnesi populos in Achaia, deinde, cum Pirithoi nuptiis interesset, adversus Centauros, qui Hippodamiam rapere conabantur, strenue pugnavit. Postremo jam senior, quinquaginta navibus cum reliquis Graecis principibus ad Trojam venit, cum natus ducentos annos jam tertiam hominis aetatem viveret. *Ov. Met.* 12, 188. vixi Annos bis centum: nunc tertia vivitur aetas. *Prop.* 2, 10, 46. Nestoris est visus post tria saecla cinis. Adde *Tibull.* 4, 1, 50. Etiam *Cic. Sen.* 10. tertiam aetatem vixisse affirmat, et *Hor. Od.* 2, 9, 13. ter aevo functum fuisse: verum aetatem hanc, et saeculum alii non centum, sed triginta annorum spatio definiendum putant, ut Nestoris vitae summa nonaginta annorum fuerit: quod et *Serv.* tangit ad illud *A.* 8, 508. Sed mihi tarda gelu, saeclisque effeta senectus. Plures doctos viros, qui de hac re verba fecerunt, congessit *Broukhus.* ad *Tibull.* 4, 1, 50. Consilii dexteritate tantum Graecorum rebus profuit, ut Agamemnon non dubitaret, brevi se Ilium fuisse expugnaturum, si decem sibi contigissent Nestores. Nam praeter summam prudentiam aetatis diuturnitate collectam, tanta praeterea eloquentia excelluit, ut ex ejus ore melle dulcior fluere diceretur oratio, ut *Cic. Sen.* 10. loquitur. *Ov. Met.* 13, 63. licet eloquio fidum quoque Nestora vincat. *Cic. Fam.* 9, 14. Non alienum a dignitate tua, quod ipsi Agamemnoni regi regum fuit honestum, habere aliquem in consiliis capiendis Nestorem. ℙ *Nestoris aetas* vel *anni* proverbio dicuntur de longissimo vitae spatio. *Mart.* 2, 64., 5, 58., 6, 70. etc. Ita 7, 96. Sic ad Lethaeas, nisi Nestore serior, undas Non eat, optabis quem superesse tibi; et *Juven.* 12, 128. Vivat Pacuvius, quaeso, vel Nestora totum.

NESTORĒUS, a, um, adj. ad Nestorem pertinens, ut Nestorea senecta, *Mart.* 9, 30. et *Stat. Silv.* 1, 3, 110.

NESTORĬANUS, a, um, adj. Nestorianum genus coloris memorari putant a *Plin.* 33, 13, 57., sed *Vestorianum* contendit legendum *Hard.* ℙ *Nestoriani* haeretici a Nestorio duce, qui negabat, B. Mariam Virginem fuisse Dei matrem, damnatus in Concilio Ephesino Oecum. III. ann. a Chr. n. CCCCXXXI.

NESTORĪDES, ae, m. patron. *Νεστορίδης*, Nestoris filius. Afferebant olim lexicographi locum *Ov. Pont.* 2, 4, 22., ubi aliter est omnino legendum.

*NESŪA, ae, f. Hispaniae Tarraconensis fluvius, cis Iberum, in agro Autrigonum. *Mela* 3, 1. *extr. B. A.*

NĒTĒ, es, f. *νήτη* pro *νεάτη*, ultima: nomen est chordae musicae. *Diomed.* 3, 482. Unde et in chorda extremus nervus appellatus est *νήτη.* Adde *Vitr.* 5, 4. V. *Balb.* in *Lex. Vitr.* ℙ Translate ita appellatur digitus in manibus minimus. V. HYPATE.

[NĒTĪNENSES, ium, m. plur. et

[NĒTĪNI, orum, m. plur. incolae urbis in Sicilia inter Acrillas, et Elorum, quae Netum, Graece *Νέητον*, nunc *Noto* vocatur, cujus mentio est ap. *Sil.* 14, 268. Et Netum, et Mutyce, pubesque liquentis Achaeti. *Cic. Verr.* 2, 2, 65. Agyrinenses, Netinenses, Segestani. *Id. ib.* 7, 22. Pronuncias, Netinos frumentum dare non oportere. *Plin.* 3, 8, 14. Netinos appellant. *F.*]

[NĒTOĪDES, is, m. *νητοειδής*, modulatio quaedam musicalis. *Capell.* 9, 326. Netoides, quae et *νομικὸς* consuevit vocari, quae plures sonos ex ultimis recipit. V. HYPATOIDES. *F.*]

*NETRIOLUM, i, n. vetus opp. Umbriae, alio nomine Turocelum. *Plin.* 3, 14. *B. A.*

NĒTUS, a, um, part. a *neo: Ulp. Dig. leg.* 32, 70. Quaesitum est, utrum lanae appellatione ea sola contineatur, quae neta non est: an et ea, quae neta est, ut puta stamen, et subtemen. *Arcim.* 6, 36. vestis neto quae fulgurat auro. *Paul. Nol. carm.* 22, 106. netum vellus. Adde *Hieron. ep.* 130. *n.* 15. ℙ Est etiam implexus, ut ap. *Plin.* 17, 20, 33. Radices inter se mutuo discursu nentur. *Cato R. R.* 55. Ligna domino in tabulato condito, codicillos oleagineos, radices in acervo sub dio metas (lege ex *Pontedera Op. posth.* T. 1. p. 227. *netas*) facito.

[NĒTUS, us, m. filamen, nemen. *Capell.* 2, 28. Peplum ex candentis byssi netibus videbatur. *F.*]

NĒVĒ, et per apocopen Neu, *μήτε*, et ne, neque, vel ne: a *ne*, et *vel.* Praeceditur ab *ut*, vel *ne. Cic. Q. Fr.* 1, 1, 1. Hoc te rogo, ne contrahas, aut demittas animum, neve te obrui magnitudine negotii sinas. *Ter. Eun.* 2, 2, 47. Ne sursum deorsum cursites, neve usque ad lucem vigiles. *Caes. B. G.* 2, 21. Cohortatus est, uti suae pristinae virtutis memoriam retinerent, neu perturbarentur animo; et *ib.* 4, 17. *extr.* Ut earum rerum vis minueretur, neu ponti nocerent. *Ter. Ph.* 1, 3, 6. quod utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset, Neu me cupidum eo impulisset. *Brut.* ad *Cic.* 1. ad *Brut.* 16. *f.* Te rogo atque hortor, ne defatigere, neu diffidas. *Cic. Leg.* 2, 27. Ut eam ne quis nobis minuat, neve vivus, neve mortuus. *Cato R. R.* 37. Caveto, ne quam materiam doles, neu caedas, neu tangas, nisi siccam; neu gelidam, neu rorulentam. ℙ Pro simplici *ne, nec*, aut *neque*, nulla alia praecedente particula. *Virg. G.* 2, 298. Neve tibi ad solem vergant vineta cadentem, Neve inter vites corylum sere, neve flagella Summa pete; et *ib.* 4, 47. Neu propius tectis taxum sine, neve rubentes Ure foco cancros, altae neu crede paludi. *Hor. Od.* 1, 2, 50. Hic ames dici pater atque princeps, Neu sinas Medos equitare inultos. ℙ [*Confund. *neve, ne, neque, nec, non.* V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 194. et *ib.* p. 140.]

NEVERĪTĀ, ae, f. reverentiae Dea, ut in *Gloss.* exponitur. *Capell.* 1, 16., ubi alii aliter leg.

NEVĬANUS et NEVĬUS. V. NAEVIANUS et NAEVIUS.

*NEVIRNUM vel Nivernum, i, n. opp. Galliae Celticae s. Lugdunensis in Aeduorum terra. *Anton. Itin.* ℙ Fortasse i. q. Noviodunum, hodie *Nevers*, ad Ligerim amnem. *B. A.*

[NEUMĀ, ae, f. *νεῦμα*, nutus. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 154, 3. Curtia L. L. Neuma. ℙ De Latina hujus nominis declinatione, V. SCHEMA. *F.*]

NEUNQUAM, antique pro nunquam. Vetus lapis ap. *Dausquium* in *Nunquam.* Ita neunquam de nomine familiae nostrae.

NĒVŌLO, nevis, nevult, n. anom. idem ac *nolo* ap. veteres: a *ne*, et *volo. Pl. Trin.* 5, 2, 32. Filiam meam tibi desponsatam esse audio, nisi tu nevis. *Id. ib.* 2, 2, 80. multa eveniunt homini, quae vult, quae nevolt. Adde *Titin.* ap. *Non.* 2, 581. ℙ Praeter has duas personas non est, quod sciam, in usu.

[NEVRAS, ădis, f. *νευράς*, ita appellata herba, quae ex genere trychni, quia nervos excitat: a *νεῦρον*, nervus. *Plin.* 21, 31, 105. Qui parcius (*eam*) insectabantur, manicon cognominavere; qui nequiter, erythron, aut nevrada. ℙ Est etiam eadem ac poterion. *Id.* 27, 12, 97. Poterion, aut, ut alii vocant, phrynion, vel nevrada, large frutticat. *F.*]

[NEURI, orum, m. plur. populi Scythiae Europaeae, ad Tyrae fluvii fontes, quorum meminere *Mela* 2, 1. et *Plin.* 4, 12, 26. ℙ In singul. num. *Val. Fl.* 6, 121. et raptor agrorum Neurus. *F.*]

NEURĪCUS. V. NERVICUS.

*NEURIS, idis, f. *Νευρίς*, insula Propontidis, Cyzico adjacens, aliis nominibus Elaphonnesos et Proconnesus dicta. *Plin.* 5, 32. *B. A.*

NEURŌBĀTA, ae, m. *νευροβάτης*, super nervum, seu funem ambulans. Differt a *funambulo*, qui super crassum funem incedit: hic vero super tenue filum e nervo, seu fidiculam, ita ut procul spectantibus in aere consistere videatur. *Firm. Math.* 8, 17. Erunt funambuli, oribatae, neurobatae. *Vopisc. Carin.* 19. Nam et neurobaten, qui velut in ventis cothurnatus ferretur, exhibuit. V. CATADROMUS.

NEURŌIDES, n. *νευροειδὲς*, genus betae silvestris, multum minoribus, tenuioribusque, ac densioribus foliis, undecim saepe, caule lilii. *Plin.* 20, 8, 28.

NEUROSPASTON, i, n. *νευρόσπαστον*, imaguncula quaedam tali artificio intus compacta, ut si occultum nervum, seu fidiculam trahas, ad speciem hominis vivi movere membra, et totum corpus videatur: a *νεῦρον*, nervus, et *σπάω*, traho. *Gell.* 14, 1. *med.* Ut plane homines non, quod dicitur, *λογικὰ ζῶα*, sed ludicra et ridenda quaedam neurospasta esse videantur, si nihil sua sponte, nihil arbitratu suo faciunt, sed ducentibus stellis, et aurigantibus. *Appul. de Mundo:* Qui in ligneolis hominum figuris gestus movent, quando filum membri, quod agitari solet, traxerint, torquebitur cervix, nutabit caput, oculi vibrabunt, manus ad omne ministerium praesto erunt, nec invenuste totus videbitur vivere. *Petr. fr. Trag.* 34. *Burm.* Larvam argenteam attulit servus sic aptatam, ut articuli ejus, vertebraeque laxatae in omnem partem verterentur. Hinc *Hor. Sat.* 2, 7, 82. Duceris, ut nervis alienis mobile lignum. Ap. *Gell.* multi scribunt Graecis litteris.

NEUROSPASTOS, *νευρόσπαστος*, herba folium habens vestigio hominis simile, et uvam nigram ferens, in cujus acino nervus conspicitur; unde et nomen habet. *Plin.* 24, 14, 74. V. v. praec.

NĔŪTER, tra, trum, adj. trisyl. *μηδέτερος, οὐδέτερος*, neque hic, neque ille: a *ne*, et *uter:* [hinc etiam *necuter* usurpatum invenitur. *F.*] In genit. habet *neutrius*, in dativo *neutri:* sed et *neutri* et *neutrae* in genit. legitur. [*Consentius de barbar. et metapl.* (ed. *A. G. Cramero*) 6. Si aliquis dicat neutrum disyllabo, quod trisyllabum nuntiamus, barbarismum faciet. Poetica vero licentia usus videtur *Virg. Cir.* 68. Sive est neutra parens. [*Nusquam *neuter* trisyll. legitur; neque in locis, ubi metrum utrumque et *neuter* et *nĕŭter* concesserit, synaeresis, sed diaeresis accipienda. Omnino illud videtur proxime ad veritatem accedere, primam vocis *neuter* syllabam ita fuisse a veteribus pronuntiatam, ut accuratius quidem ejus ex *ne* et *uter* originem intelligeres, literae tamen *e* et *u* in unam syllabam coalescerent. V. *Schneid. Gr. Lat.* 1. p. 73. sqq. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 1. Ceterum *Schneid. l. l.* de forma *necuter* haec quidem habet: ea ad vitandum hiatum usuros fuisse, nisi statim ab initio *ne uter* in *neuter* contraxissent: sed vere hanc formulam usurpari, nihil commemorat.] *Cic. Att.* 7, 1. Feci igitur, ut neutri illorum quisquam esset me carior. *Id. Off.* 1, 21. Alteri se adipisci id posse arbitrantur, si opes magnas habeant; alteri si contenti sint et suo, et parvo: in quo neutrorum contemnenda est sententia. *Cels.* 1, 2. *med.* Ex his vero neutrum semper fieri oportet; sed saepius alterutrum, pro corporis natura. *Quint.* 1, 1. *med.* Ita fiet, ut quam aequali cura linguam utramque tueri coeperimus, neutra alteri officiat. *Cic. Acad.* 4, 42. Huic summum bonum est; in his rebus in neutram partem moveri: quae *ἀδιαφορία* ab ipso dicitur. *Id. Off.* 2, 6. Haec sine hominum opibus et studiis neutram in partem effici possunt. *Id. Div.* 2, 4. Quid bonum sit, quid malum, quid neutrum. *Ov. Met.* 4, 378. de Hermaphrod.: nec femina dici, Nec puer ut possint, neutrumque, et utrumque videntur. *Suet. Caes.* 75. Medios et neutrius partis, suorum sibi numero futuros pronunciavit; et *Ner.* 2. Medii, et neutram partem sequentes. *Ov. Trist.* 2, 114. in neutrum conspiciendus eques, *h. e.* neque paupertate, neque divitiis insignis. ℙ Cum verbis pluralis numeri. *Pl. Men.* 5, 2, 34. quoties edixi tibi, Ut caveres, neuter ad me iretis cum querimonia? ℙ In plurali num. *Tac. H.* 1, 1. Ita neutris cura posteritatis. *Sen. Ira* 2, 23. In neutris partibus esse. *Just.* 6, 7. Neutris quicquam hostile facientibus. ℙ *Neutra nomina* dicuntur a grammaticis, quae neque masculina sunt, neque feminina: *neutra verba*, quae neque activa, neque passiva. *Varr. L. L.* 8, 38., *Cic. Or.* 46., *Gell.* 1, 7., *Charis.*, *Diomed.*, *Prisc.* ℙ *Neutri* pro *neutrius. Varr. l. c. f.* In declinationibus maris, et feminae, et neutri. Adde *Auson. epigr.* 50. Etiam *neutrae* in genit. et dat. feminino dictum fuit, teste *Prisc.* 6, 678.

NĔŪTĬQUAM, adv. *μηδαμῶς*, nequaquam, nullo modo, [*utique non.] *Cic. Univ.* 11. Indissolubiles vos quidem esse potestis, neutiquam tamen dissolvemini. *Att.* ad *Cic. Att.* 9, 10. Cui te socium neutiquam puto esse oportere. *Pl. Capt.* 3, 4, 54. id neutiquam mihi placet. *Ter. Hec.* 3, 3, 45. id vero neutiquam honestum esse arbitror. ℙ [*Absolute positum negationi subjicitur. *Cic. Off.* 2, 10, 36. Nam, quos improbos, maleficos, fraudulentos putant, et ad faciendam injuriam instructos, eos haud contemnunt quidem: neutiquam; sed de his male existimant: ubi v. *Beier.* ℙ Pro *neutiquam* ap *Plaut.* et *Terent. nutiquam*, corrupta prima syllaba, legendum. V. *Bentl.* ad *Ter. Hec.* 1, 2, 50. Eandem formam postulat versus, quem *Cic.* laudat in *Acad.* 2, 17, 52. Sed mihi nutiquam cor consentit cum oculorum adspectu. V. *Schneid. Gr. Lat.* 1. p. 75.]

[NĔŪTĬQUĔ, adv. idem ac neutiquam. *Imppp. Grat.*, *Valent.* et *Theodos. Cod. Theod.* 15, 2, 3. Supra ternas aquae uncias neutique possidere decernimus. *F.*]

NĔŪTRĀLIS, e, adj. neuter, *οὐδέτερος*, eo sensu, quo dicitur a grammaticis. *Quint.* 1, 4. *med.* Quae feminina positione mares, neutrali feminas significant, ut Muraena, Glycerium; et *ib.* 5. *med.* Neutralia nomina.

NĔŪTRĀLĬTER, adv. *οὐδετέρως*, vox est grammaticorum, cum *neutro genere* significare volunt. *Charis.* 1, 55. Gellius fora navium neutraliter dixit.

[NĔŪTRĔ, adv. idem ac neutraliter. *Gloss. Phil.* Neutre, *οὐδετέρως. F.*]

NĔŪTRO, adv. neutram in partem, *οὐδετέρωσε. Liv.* 5, 26. *f.* Teri tempus, neutro inclinata spe. *Tac. H.* 3, 23. Neutro inclinaverat fortuna. *Quint.* 7, 2. *med.* Si neutro litis conditio praeponderet.

NĔŪTRŪBI, adv. neutro in loco. *Pl. Aul.* 2, 2, 56. Neutrubi habeam stabile stabulum, si quid divortii fuat. ℙ Item neutro. *Ammian.* 19, 2. A diei principio ad usque lucem obscuram neutrubi proelio inclinato.

NEX, nĕcis, f. *φόνος*, mors quae aliqua externa vi alteri infertur. *Festus:* Necem a Graeco dici, certum est: *νέκυν* enim mortuum dicunt. *Id.* docet, proprie de ea dici, quae sine vulnere infertur: sed hoc usu non servatur. V. NECO. [*Discrimen inter *nex*, *mors* ét *letum* v. in h. v.] *Cic. Mil.* 4. Insidiatori et latroni quae potest afferri injusta nex? *Id. N. D.* 2, 3. Necem sibi consciscere. *Suet. Caes.* 14. comminari alicui. *Tac. A.* 13, 1. cuipiam moliri. *Ov. A. Am.* 1, 73. alicui parare. *Tac. A.* 2, 88. patrare. *Ov. Met.* 10, 627. indignam pati; et *ib.* 15, 499. neci occumbere. *Id. Her.* 14, 12. nece cadere. *Virg. G.* 4, 90. neci dedere. *Id. A.* 2, 85. demittere; et *ib.* 12, 513. mittere; et *ib.* 341. dare. *Caes. B. G.* 1, 16. et *ib.* 6, 18. Vitae, necisque potestatem habere in aliquem. *Stat. Th.* 3, 69. Eripere necem alicui, *h. e.* nece liberare. *Sen. Herc. Oet.* 1833. Gravi nece urgere aliquem. *Val. Fl.* 3, 381. miscere neces, *h. e.* caedem facere. *Ov. A. Am.* 2, 714. Manus nece Phrygia imbutae, *h. e.* sanguine caesorum Phrygum. *Sen. Thyest.* 693. devotus neci, *h. e.* morti destinatus. ℙ De morte naturali. *Just.* 42, 1. Post necem Mithridatis, *h. e.* qui adversa valetudine decesserat, ut *Id.* ait 41, 6. Sic *Suet. Caes.* 5. Post necem consulis, *h. e.* Lepidi, qui morbo et poenitentia interierat, ut *Flor.* 3, 23. narrat. *Sen. Cons. ad Marc.* 20. *f.* Fata nobis sensum nostrae necis auferunt. ℙ *In necem alicujus* aliquando significat in perniciem, fraudem, damnum; ea opinor ratione, qua *causa capitis* dicitur, cum de gravi jactura bonorum agitur. *Ulp. Dig.* 38, 5, 1. *med.* Si libertus rem suam pro alio pignori dedit in necem patroni. *Id. ib.* 36, 4, 5. *med.* Dolus, qui in necem legatariorum, et fideicommissariorum factus est; et *ib.* 15, 1, 21. Sed etsi eum intricare peculium in necem creditorum passus est, etc. ℙ Olim *necis*, aut *neces* in recto dictum fuisse creditur. *Aurel. Vict. Caes.* 35. *f.* Ut ejus neces auctoribus exitio esset. Al. leg. *necis:* al. aliter. *Quint. decl.* 8, 13. Quando quaesita neces est alteri ex geminis. Plerique alii aliter leg.

[NEXĀBUNDĒ, adv. astricte. *Jul. Val. res gest. Alex. M.* (ed. *A. Maio*) 1, 2. Quicumque ea (*fortuna*) victitant nexabundius. *F.*]

NEXĪBĬLIS, e, adj. nexilis. *Ammian.* 29, 2. Nexibili adseveratione, *h. e.* callide mendaciis connexis. *Lact.* 7, 5. Nexibilia membra.

NEXĬLIS, e, adj. *πλεκτὸς*, qui nectitur. *Lucr.* 5, 1349. Nexilis ante fuit vestis, quam textile tegmen. *Ov. Met.* 6, 128. Nexilibus flores hederis habet intertextos; et *ib.* 2, 499. Nexilibusque plagis silvas Erymantidas ambit.

NEXĬO, onis, f. actus nectendi, connexio, *πλοκή. Arnob.* 5, 156. Vinculorum nexiones. Adde *Capell.* 1, 12 et 23.

NEXO, as, a. 1. *προσαναπλέκω*, freq. a *necto. Lucr.* 2, 98. Pars etiam brevibus spatiis nexantur ab ictu. Al. leg. *vexantur.* [*Eichstadt.* vulg. habet.] *Virg. A.* 5, 279. Nexantem nodis, seque in sua membra plicantem. [*V. *intpp.* ad h. l.] *Liv.* ap. *Prisc.* 10, 904. Nexabant multa inter se flexu nodorum dubio. Adde *Diomed.* 1, 366. ℙ [*Confund. *nexare* et *nixare.* V. *intpp.* ad *Virg.* l. modo laud.]

NEXO, is, a. 3. idem quod *nexo*, *as. Accius* ap. *Prisc.* 10, 904. Nos continuo ferrum eripimus, omnibus manicas neximus. ℙ Praeteritum est *nexui*, vel *nexi* eodem teste *ib.* et 9, 860. et *Diomed.* 1, 366., sed haec etiam ad *Necto* pertinent.

NEXUM, i, n. idem ac nexus. *Cic. Caecin.* 35. Ut non sustulerit horum nexa, atque hereditates. Adde *Har. resp.* 7. et *Or.* 3, 40. *Adde *Cic. de re publ.* 1, 17. et 2, 34. *B. A.* V. NEXUS, us.

NEXUS, a, um, part. a *necto*: *πεπλεγμένος, πλεκτὸς*, ligatus, connexus, aptus, conjunctus. *Hor. Od.* 1, 38, 2. Nexae philyra coronae. *Virg. A.* 1, 452. nexae Aere trabes; et *ib.* 7, 66. apes pedibus per mutua nexis. *Ov. Met.* 4, 490. Nexaque vipereis distendens brachia nodis. *Id. Her.* 5, 48. brachia nexa collo. *Id. Fast.* 1, 412. pinu tempora nexa, *h. e.* coronata. *Suet. Ner.* 30. Funes nexae purpura et cocco. *Plin.* 19, 8, 42. Nexis inter se radicibus. ℙ *Nexi* dicuntur, quos ob aes alienum sibi servire creditor cogebat, sive vinctos, sive solutos, donec debitum solvissent. *Varr. L. L.* 6, 5. *f.* Liber, qui suas operas in servitute pro pecunia, quam debet, dat, nexus vocatur. Hoc, C. Popilio rogante, Sulla dictatore sublatum, ne fieret, et omnes, qui bonam copiam jurarent, ne essent nexi, dissoluti. *Liv.* 2, 27. Et qui ante nexi fuerant, creditoribus tradebantur, et nectebantur alii; et *ib.* 23. Nexi vincti, solutique se undique in publicum proripiunt. Alii leg. *nexu vincti.* V. *Liv.* his locis, et 8, 28. V. v. sq. ℙ Item universim qui in carcere, aut vinculis sunt. *Just.* 21, 1. Nexorum tria millia e carcere dimittit; et *ib.* 2. Nec carcerem nexis, sed caedibus civitatem replet. ℙ Translate. *Id.* 20, 4. Cum sodalitii jure, sacramento quodam nexi separatam a ceteris civibus vitam exercerent. *Mart. Dig.* 48, 21, 3. Crimine aliquo nexus, *h. e.* obstrictus. *Id. ib.* 49, 14, 22. Res pignori nexas distrahere. *Cic. Or.* 41. Sed haec, nisi collocata, et quasi structa et nexa verbis, ad eam laudem, quam volumus, adspirare non possunt. *Id. Tusc.* 5, 25. Rerum causae aliae ex aliis aptae, et necessitate nexae; et *ib.* 3, 8. Omnes virtutes inter se nexae et jugatae sunt. ℙ *Nexum aes*, pecunia, quae per nexum obligatur. *Festus.* V. v. sq.

NEXUS, us, m. *πλοκή, συμπλοκή*, nexio, connexio, conjunctio, ligamen. *Tac. A.* 4, 62. Neque firmis nexibus ligneam compagem superstruxit. [*Curt.* 4, 2, 8. nec ulla tam firma moles est, quam non exedant undae et per nexus operum manantes: ita *Zumpt.* Ceterum cf. *Freinsh.*] *Plin.* 16, 37, 69. Salix solido ligat nexu. *Ov. Met.* 15, 459. serpens, baculum qui nexibus ambit. *Plin.* 8, 11, 11. Dracones nexu nodi praestringunt elephantos. *Ov. Met.* 6, 242. de luctantib.: Et jam contulerant arcto luctantia nexu Pectora pectoribus. *Suet. Ner.* 53. Brachiorum nexibus aliquem elidere. [*Saepissime de luctantibus hoc vocabulum dicitur. V. *Burm.* ad *Quint. Inst.* 2, 12. p. 168. ubi tamen de *nexu* non cogitandum esse recte docet *Spald.* collata ipsius animadversione ad *ib.* 2, 9, 13. ubi *Gesnerum* citat, qui proprium palaestrae vocabulum nominat *nexus.* Adde *Cort.* ad *Lucan.* 4, 617. qui laudat *Vales.* ad *Ammian.* 15, 3. et *Drak.* ad *Sil.* 3, 33.] *Mart. Spect.* 26. Fuscina dente minax, curvo fuit ancora nexu, *h. e.* unco, quo infixa arenae nectit ac sistit naves. ℙ Translate. *Tac. A.* 3, 28. Exsoluti legis nexus. ℙ *Nexus*, et *nexum* in Jure est obligatio civilis, qua quippiam, sine traditione, aut sine cessione, alterius dominio subjicitur, ejusque temporariae potestati quodammodo nectitur. *Festus:* Nexum est, ait Aelius Gallus, quodcumque per aes et libram geritur: idque necti dicitur: quo in genere sunt haec, testamenti factio, nexi datio, nexi liberatio. Nexum aes apud antiquos dicebatur pecunia, quae per nexum obligatur. Haec *Festus.* Magis ad rem *Varro L. L.* 6, 5. *f.* Nexum, Manilius scribit, omne, quod per libram et aes geritur, in quo sint mancipi: Mucius Scaevola, quae per aes et libram fiant, ut obligentur, praeterquam quae mancipio dentur. Hoc verius esse, ipsum verbum ostendit, de quo quaeritur: nam idem, quod obligatur per libram, neque suum sit, inde nexum dicitur. Liber, qui suas operas in servitute pro pecunia, quam debeat, dat, dum solveret, nexus vocatur. Haec *Varr. Cic. Top.* 5. *f.* Abalienatio est ejus rei, quae mancipi est, aut traditio alteri nexu, aut in jure cessio. *Id. Har. resp.* 7. *f.* Multae sunt domus in hac urbe jure privato, jure hereditario, jure auctoritatis, jure mancipi, jure nexi. *Id. Mur.* 2. In iis rebus repetendis, quae mancipi sunt, is periculum judicii praestare debet, qui se nexu obligavit. *Lex. XII. Tab.* ap. *Fest.* in *Nuncupata.* Cum nexum faciet, mancipiumque, uti lingua nuncupassit, ita jus esto. *Cic. Caecin.* 35. Sulla ita tulit de civitate, ut non sustulerit horum nexa atque hereditates. Adnotant hic interpretes, solos cives R. jure nexi usos fuisse, cum, quibus Romanam civitatem ademisse Sulla dicitur, his nexa tamen, atque hereditates reliquerit. ℙ Solemnitates in nexu celebrando eaedem fuere, quae in MANCIPIUM ex *Cajo Institut. tit.* 6. descriptae sunt. ℙ Speciatim obligatio nexi locum habet in debitoribus, qui cum solvendo non essent, addicebant se creditoribus, ut in v. praec.

dictum est. *Liv.* 7, 19. Etsi unciario fenore facto, levata usura erat, sorte ipsa obruebantur inopes, nexumque inibant [*i. e. operas in servitute pro pecunia, quam debebant, praestabant]; et 8, 28. L. Papirius is fuit, cui cum se C. Publilius, ob aes alienum paternum, in nexum dedisset, etc. Al. omitt. *in* rectius. *Colum. f.* Agros occupatos nexu civium, aut ergastulis tenent. ℙ Translate. *Cic. Fam.* 7, 30. *ad Curion.* Atticus noster, cujus cum proprium te esse scribis mancipio et nexu; meum autem usu et fructu; contentus isto sum. Scripserat *Curio ep. praec.* Sum enim χρήσει μὲν tuus, κτήσει δὲ Attici nostri. Hinc discimus, tam nexu, quam mancipio justam rei possessionem acquiri. Est tamen discrimen, quod mancipio perpetua, nexu temporaria acquirebatur: quod idem usu venit in venditione, et in pignore. ℙ *Nexus* de cujusque obligationis vinculo. *Modest. Dig.* 46, 4, 1. Acceptilatio est liberatio per mutuam interrogationem, qua utriusque contingit ab eodem nexu absolutio. *Papin. ib.* 10, 2, 33. Partem hereditatis a nexu pignoris liberam consequi. ℙ [*Confund. *nexus* et *nixus*. V. *Burm.* ad *Quint. Inst.* 2, 12. p. 168.]

NI

NI, *si μὴ*, si non: a *nisi* per apocopen. *Ter. Andr.* 3, 4, 19. mirum, ni domi est. [*cf. *Drak.* ad *Liv.* 3, 28, 5.] *Hor. Sat.* 2, 7, 118. ocius hinc te Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino. *Cic. Fam.* 7, 13. Moriar, ni puto, te malle a Caesare consuli, quam inaurari. *Pl. Rud.* 3, 4, 48. Ni offerumentas habebis plures in tergo tuo, Quam ulla navis longa clavos, tum ero mendacissimus. *Cic. Verr.* 2, 3, 96. Rempubl. sistere negat posse, ni ad equestrem ordinem judicia referantur. *Naevius* ap. *Cic. Or.* 2, 69. Quid ploras pater? Mirum, ni cantem: [**Nun, ich soll wohl gar singen*?] condemnatus sum. *Id. Fin.* 3, 20. Quod ni ita se haberet, nec justitiae ullus esset, nec bonitati locus. ℙ Habet locum praecipue in sponsionibus, et in judiciis. *Cic. Off.* 3, 19. Cum is sponsionem fecisset, ni vir bonus esset. *Liv.* 3, 57. Sic se judicem illi ferre, ni vindicias ab libertate in servitutem dederit. *Pl. Rud.* 5, 3, 24. cedo quicum habeam judicem, Ni dolo malo instipulatus sis, nive etiam dum siem Quinque et viginti natus annos: *nive* est *et ne*, et *sive*, *et si*, ut *neve* est *et ne*: habetque locum, quando in judicio aut sponsione de pluribus rebus agitur. *Cic. Caecin.* 23. Tum illud, quod dicitur, sive, nive, irridenti. *Pl. Rud.* 3, 4, 8. ergo dato quemvis arbitrium, Si tuas esse oportet, nive eas esse oportet liberas, Nive te in carcerem compingi est aequum. [*V. *Rostii progr. de usu vocalarum* si *et* ni in sponsionibus: cujus summam *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 326. sqq. ita delibavit, ut semper in provocando ad sponsionem pignoris vel ad judicem aut arbitrum usi essent vocula *ni:* stipulatio et sponsio ipsa facta esset cum particula *si*, restipulatio et responsio cum opposita *ni*. Adde *Ramsh. Gr. Lat.* §. 193. p. 874.] ℙ *Ni quis scivit* ap. *Fest.* nomen est centuriae, quae dicitur a Ser. Tullio rege constituta, in qua liceret ei suffragium ferre, qui non tulisset in sua. Idque factum ab eo est, ne quis civis suffragio privaretur. Sed in ea centuria neque censetur quisquam, neque centurio praeficitur, neque centurialis potest esse, quia nemo certus est ejus centuriae. Haec *Festus.* ℙ Est etiam *ni* pro *ne* prohibente, aut dehortante. Docet hoc *Serv.* ad illud *A.* 3, 686. Contra jussa monent Heleni, etc. Ni teneant cursum. Ubi ait: Antiqui *ni* pro *ne* ponebant, qua particula plenus est Plautus: *Ni mala*, *ni stulta sis.* Haec *Serv.*: quibus similia habet *Donat.* ad *Ter. Eun.* 2, 3, 36. et 3, 3, 2. (Sed in verbis *Plauti*, quae sumpta sunt ex *Men.* 1, 2, 1. commode potest *ni* etiam pro *nisi* accipi.) Confirmat *Prisc. in. l.* 15. afferens eund. *Virg.* versum. *Cass. Hemina* ap. *Plin.* 32, 2, 10. Numa constituit ut pisces, qui squamosi non essent, ni pollucerent. *Varr.* ap. *Non.* 4, 125. Dominum convivii, vinum, aliudve quid ni laudato. *Inscr.* ap. *Grut.* 207. *col.* 3. Dum ni minus viginti adsient. In *vet. decreto* ap. *eund.* 629. Dum ni quem in iis viatoribus, etc. legant. In *vet. epitaph. ib.* 996, 12. Rogo per Deos, ni velitis ossa mea violare. In *Cenotaph. Pis. C. Caesaris*: Caverique, ne quod sacrificium, neve quae supplicationes, nive sponsalia, nive convivia in eum diem fiant. Adde *Prop.* 2, 6, 3. ut quidem in omnibus libris scriptis, et editionibus vetustis legi testatur *Broukhus.*, nam alii *ne* edidere: quae mutatio et in *Silio* 1, 374. facta est, teste *Drakemborchio*: item in *Lucr.* 2, 734 et 887. ℙ Scribebant etiam *nei*, et *neive*. V., si placet, *Noris. dissert.* in *Cenotaph. Pis.* 4, 5. ℙ *Ni* pro *nisi quod*. *Ammian.* 22, 11. *f.* Poterant miserandi homines Christianorum auxilio defendi, ni Georgii odio omnes indiscrete flagrabant. ℙ [*Confund. *ni* et *ne*. V. *intpp.* ad *Curt.* 10, 8, 1.]

[NĪCĀ, *νῖκα* contracte pro *νῖκαε*, 2. pers. praes. imperat. verbi *νικάω*, vinco. Hac voce *Nica*, et quandoque etiam Latine *Vincas*, sedens in circo populus, factionis quisque suae agitatori sive aurigae, elata voce, acclamare consueverat. Hinc *Ov. Am.* 3, 2, 1. Non ego nobilium sedeo studiosus equorum: Cui tamen ipsa faves, vincat ut ille, precor. *Inscr.* ap. *Grut.* 338, 2. Garamanti nica: Genti nica. Alia ap. *Fabr.* p. 573. *n.* LIV. Leaeni nica. In nummo ap. *Eckhel. D. N. V.* T. 8. p. 297. Urse vincas. *F.*]

*NICAEA, ae, f. *Νίκαια*, urbs Bithyniae, olim Antigonia dicta, in lacu Ascanio, hodie *Isnick. Plin.* 5, 32. *Cic. Planc.* 34. *Catull.* 46, 5. ℙ *Nicea* est *Plin. alt. ep.* 10, 48. edd. *Cort.* et *Gesner.* ℙ Fuit et alia hoc nomine, minus celebris, ibi sita, quae olim Olbia audiebat. *Plin. ib.* ℙ Item opp. Liguriae, in confinio Italiae ac Galliae Narbonensis, Massiliensium colonia, hodie autem *Nizza. Plin.* 3, 5. In Gallia Narbonensi ponit *Mela* 2, 5. ℙ Item opp. Locridis, in sinu Maliaco, prope Thermopylas. *Liv.* 28, 5. et 32, 32 et 35. ℙ Et Indiae urbs, ad Hydaspem fluvium, ab Alexandro M. condita. *Curt.* 9, 3. *Just.* 12, 8. ℙ Et nomen feminae ap. *Liv.* 35, 26. *B. A.*

[NĪCANDER, ri, m. virorum victor, idem ac Andronicus: a *νίκη*, victoria, et *ἀνήρ*, *ἀνδρός*, vir. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 274, 4. L. Numerius Nicander. *F.*] ℙ *Colophonius, poeta, grammaticus, medicus, scripsit Theriaca, Alexipharmaca (quae hodieque exstant), Georgica, et alia quaedam. *Cic. Or.* 1, 16. *Macr. Sat.* 5, 21. V. *Fabr. B. G.* 3, 26. ℙ Alius, Alexandrinus; alius, Chalcedonius: de quibus V. *Voss. de Hist. Graec. B. A.*

[NĪCĀNOR, ōris, m. *νικάνωρ*, vir victoriae: a *νίκη*, victoria, et *ἀνήρ*, vir. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 26, 3. M. Ulpius Nicanor. *F.*] ℙ *Grammaticus. *Suet. Gr.* 5. ℙ Alius, pictor celebris, de quo *Plin.* 35, 11. ℙ Confunduntur interdum inter se voces *Nicanor* et *Nicator. B. A.*

[NĪCARCHUS, i, m. victorum princeps, vel princeps victor: a *νίκη*, victoria, et *ἄρχος*, princeps. Est cogn. libert. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 650, 4. Q. Caecilius Sp. F. Nicarcho L. *F.*]

[NĪCĀRIUM, ii, n. *νικάριον*, dimin. a *νίκη*, victoria. Est cogn. muliebre R. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 133, 3. Claudia Ti. L. Nicarium. *F.*]

[NĪCĀTOR, ōris, m. *νικάτωρ*, Dorice pro *νικητωρ*, victor. Ita cognominati sunt quidam milites Persei Macedoniae regis. *Liv.* 43, 19. Cohors regia, quos nicatoras appellant, transcendit. *Nicatoras* est accusativus plur. Graecae positionis pro *Nicatores. F.*]

NĪCAEENSIS, e, adj. ad Nicaeam pertinens, quae est urbs Bithyniae ad Ascanium lacum. *Plin.* 5, 32, 43. et 7, 2, 2. et *Cic. Fam.* 13, 61. ℙ Ap. alterum *Plin. ep.* 10, 48 et 49. scribitur *Nicenses.*

[NĪCAENUS, a, um, adj. idem ac Nicaeensis. *Imppp. Grat., Valent.* et *Theod. Cod.* 1, 1, 2. Is autem Nicaenae adsertor fidei, et Catholicae religionis verus cultor accipiendus est, qui, etc., *h. e.* quae constituta est in primo concilio oecumenico Nicaeae habito. *F.*]

[NĪCAEUS, a, um, adj. *νικαῖος*, victoriae largitor. Cogn. Jovis ap. *Liv.* 43, 21. Altero die ad templum Jovis, quem Nicaeum vocant, posuit castra. *F.*]

*NICASIA, ae, f. insula maris Aegaei, Sporadum una. *Plin.* 4, 12. ed. *Hard.* ubi ed. *Elzev.* habet *Phaecasia. B. A.*

*NICĀTOR, oris, m. *Νικήτωρ*, i. e. victor, cognomen Seleucidarum, Syriae regum. *Plin.* 6, 11. ℙ Reperitur interdum scriptum *Nicanor.* ℙ V. *Spanhem. de Num. diss.* 7. *B. A.*

[NĪCE, es, f. *νίκη*, victoria. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 9, 5. Terentia Nice. *F.*] ℙ *Nice, es, f. Thraciae oppidum, inter Hadrianopolim et Byzantium. *Ammian.* 38, 31. ℙ *Nicae* est *Itin. Hierosol.* ℙ Item uxor Cleomenis Syracusani, Verris meretrix. *Cic. Verr.* 2, 3, 31. *B. A.*

*NICEANTUS, i, m. insignis pictor, cujus meminit *Plin.* 37, 11. *B. A.*

[NĪCEPHORĪĀNUS, a, um, adj. ad Nicephorum pertinens. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 519, 4. Claudius Nicephorianus. *F.*]

*NICEPHORĪON, i, n. V. v. sq. ℙ *Nicephorĭon, onis.* V. NICEPHORIUS. *B. A.*

*NICEPHORĪUM vel Nicephorion, i, n. *Νικηφόριον*, opp. Mesopotamiae, ad Euphratem, ab Alexandro M. conditum. *Plin.* 5, 24. et 6, 26. ℙ Item lucus Pergamo adjacens. *Liv.* 32, 33 et 34. *Straboni* est *ἄλσος Νικηφόριον. B. A.*

*NICEPHORĪUS, i, m. fluvius Armeniae, prope Tigranocertam. *Tac. A.* 15, 4. ℙ *Nicephorion* est *Plin.* 6, 27. ed. *Hard.* qui in Tigrim eum se exonerare inquit. *B. A.*

[NĪCEPHORUS, i, m. *νικηφόρος*, victoriam ferens: a *νίκη*, victoria, et *φέρω*, porto. Ita appellatus est Juppiter sedens cum parva Victoria in dextra, quemadmodum Phidias statuam Jovis Olympici sculpserat: quem videre est in nummis ap. *Viscont. Iconogr. Gr.* T. 2. *tab.* 20. *n.* 3. 4. 5. 6. cum inscriptione *Νικηφόρου. Spart. Hadr.* 2. Ex fano quoque Nicephori Jovis manante responso. ℙ Est etiam cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 83, 3. L. Mucius Nicephorus. *F.*] **Cic. Q. Fr.* 3, 1. *B. A.*

*NICER, cri, m. hodie *Neckar*, fluvius Germaniae. *Eum.* in *Pan. Constant.* 19. *Auson.* in *Mosell.* 423. *Sidon.* 7, 324. ubi accusativum *Nicrum* habes, ut rectus casus possit esse *Nicrus. B. A.*

*NICERĀTUS, i, m. *Νικήρατος*, insignis statuarius, de quo *Plin.* 34, 8. *B. A.*

NĪCĒROS, otis, m. nomen est myropolae cujusdam, seu unguentarii. *Mart.* 12, 65. Utrumne Cosmi, Nicerotis an libram. *Hinc Nicĕros, otis, m. *Νικέρως*, insignis pictor, de quo *Plin.* 35, 10. *B. A.*

NĪCĒROTĪĀNUS, a, um, adj. a Nicerote praestanti unguentorum, et odoramentorum confectore. *Mart.* 6, 55. Flagras plumbea Nicerotiana. *Id.* 10, 38. Nimbis ebria Nicerotianis. Adde *Sidon. carm.* 9, 324.

[NĪCĒTAS, ae, m. *νικητής*, victor. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 312, 3. Cu*rante* Aurelio Niceta. *F.*]

NĪCĒTĒRĬA, orum, n. plur. *νικητήρια*, praemia victoriae, ut torques, aut hujusmodi: a *νίκη*, victoria. *Juven.* 3, 67. Rusticus ille tuus sumit trechedipna, Quirine, Et ceromatico fert niceteria collo, *h. e.* insignia victoriae in gymnicis certaminibus, e collo pendentia. V. PHYLACTERIUM.

NĪCĒTĪĀNUS, a, um, adj. ad Nicetium pertinens, quod est nomen viri proprium. *Sidon. ep.* 3, 1. *med.* Nicetiana hereditas.

[NĪCĒTĪCUS, i, m. *νικητικός*, victoriosus. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Marin. Iscriz. Alb.* p. 129. Julius Niceticus. *F.*]

*NICĪAS vel Nicia, ae, Galliae cispadanae fluvius, in Padum influens, ubi Brixellum oppidum, hodie *Lenza* dictus. *Plin.* 3, 16. ℙ Item dux Atheniensis, de quo *Nep. Alcib.* 3. ℙ Et insignis pictor, temporibus Alexandri Magni. *Plin.* 35, 4 et 1. ℙ Et grammaticus. *Suet. Gr.* 14. ℙ Et Pyrrhi Epiri regis medicus, qui olim ad Fabricium veniens, ei promisit, Pyrrhum se veneno necaturum. At ille aversatus facinus, Pyrrho rescripsit, ut a Nicia sibi caveret. *Quadrig.* ap. *Gell.* 3, 8. ubi *Gellius* eadem refert de Timochare, regis Pyrrhi amico. ℙ Nicias Curtius, grammaticus, quem Cicero in Cilicia secum habuit. *Cic. Fam.* 9, 10. *Id. Att.* 7, 3. et alibi. Idem fortasse fuit cum eo, cujus meminit *Suet.* supra citatus; quem tamen ad locum V. quae *Broukhus.* ℙ Nicias, Nicerati filius, homo clarus Atheniensis, reipublicae post Periclem gubernator primarius. Is post pugnam infelicem contra Syracusanos captus, et in carcerem conjectus, manus sibi intulit. *B. A.*

[NĪCĪENSIS, e, adj. ad Niciam, seu Nicaeam pertinens, urbem in Italiae et Galliae confinio ad Varum fluvium, quae nunc *Nizza* vocatur: ejus meminit *Plin.* 3, 5, 7. ℙ *Nicienses, ium*, absolute sunt illius urbis incolae. *Inscr.* ap. *Mur.* 626, 1. C. Memmio Macrino agonothetae, episcopo Nicienssium amici. *F.*]

NĪCO, is, ci, a. 3. signum facio, moveo, ut Nicere manu. *Pl. Truc.* 2, 7, 63. emoriere ocius, si manu niceris. *G.* Quin manu nicerim? *Turneb. Adcers.* 24, 17. hinc deduci putat verbum *nicto, as.* [*Idem verbum restituere vult *Christ* ap. *Lucan.* 2, 25. ed. *Web.*, ubi pro vulgata *oculosque in morte natantes* leg. censet *oculosque in morte nicentes.*]

NĪCO, onis, nomen proprium, v. in *Nicon.*

*NICOCLES, is, m. *Νικοκλῆς*, tyrannus Sicyonius, ab Arato oppressus. *Cic. Off.* 2, 23. *B. A.*

[NĪCODĒMUS, i, m. victor populi: a *νῖκος*, victoria, et *δῆμος*, populus. Est nomen serv. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 911, 2. Nicodemus Sponsian*us* de*curio* cubicular*iorum. F.*]

[NĪCODRŌMUS, i, m. *νικόδρομος*, victor in cursu: a *νῖκος*, victoria, et *δρόμος*, cursus. Est cogn. serv. R. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 448. *n.* XII. Mercurius, Nicodromus, Barginna. *F.*]

[NĪCOLĀIS, ĭdis, f. victrix populi: a *νῖκος*, victoria, et *λαός*, populus. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 806, 1. Aelia Nicolai (corrige *Nicolais* ex *Gor. Inscr. Etr.* T. 3. p. 61.) *F.*]

[NĪCOLĀUS, a, um, adj. ad Nicolaum pertinens, genus dactylorum ita appellatum a Nicolao Damasceno Augusti familiarissimo, ut tradunt *Plut. Sympos.* 8, 4. et *Athenaeus* 14, 18. Hinc *Plin.* 13, 4, 9. Sicciores in hoc genere Nicolai, sed amplitudinis praecipuae, quaterni cubitorum longitudinem efficiunt. *Edict. Dioclet.* p. 18. Dactylos Nicolaos optimos octo X quattuor. *F.*]

*NICOLĀUS, i, m. *Νικόλαος*, Damascenus, Peripateticus, Caesari Augusto familiaris. *Plin.* 13, 4. apud quem mentio fit *palmarum Nicolai*, np. generis cujusdam palmarum grandioris. Cf. *Spanhem. de Num. diss.* 6. *B. A.*

[NĪCOMACHUS, i, m. victor pugnae: a *νῖκος*, victoria, et *μάχη*, pugna. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 277, 1. L. Attius Nicomachus. *F.*] ℙ **Nicomachus, i*, m. *Νικόμαχος*, pictor insignis, de quo *Plin.* 35, 10. et *Cic. Brut.* 18. *B. A.*

NĪCOMĒDENSIS, e, adj. ad Nicomediam, *Νικομήδειαν*, pertinens, quae est urbs Bithyniae maxima, condita a Nicomede rege, in intimo sinu Astaceno, ut est ap. *Plin.* 5, 32, 43. *Plin. alter ep.* 10, 46. In aquaeductum Nicomedenses impenderunt, etc. *Inscr.* ap. *Grut.* 389, 2. Logistae ci-

vitatis splendidissimae Nicomedensium. Alia *ib.* 407. Cur. R. P. Nicomedensium. Adde *Callistrat. Dig.* 50, 9, 5.

[NĪCOMĒDES, is, m. curam gerens victoriae: a νῖκος, victoria, et μῆδος, cura. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 669, 7. P. Aemilius P. F. Nicomedes. *F.*] ℙ **Nicomedes*, *is*, m. Νικομήδης, rex Bithyniae, Prusiae filius et parricida. *Cic. Verr.* 1, 24. ℙ Alius rex Bithyniae, prioris filius, Romanorum amicus, qui olim raso capite sumpsit pileum, et se Romanorum libertum vocavit. *Just.* 34, 4. *et* 38, 5. *Suet. Caes.* 2. *B. A.*

[NĪCON, ōnis, m. νικῶν, part. verbi νικάω, vinco. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 656, 5. L. Claudius *Nicon. F.*] ℙ **Nico* vel *Nicon*, *onis*, m. medicus quidam, qui περὶ πολυφαγίας scripsit. *Cic. Fam.* 7, 20. ℙ Item nobilissimus pirata, a P. Servilio captus. *Id. Verr.* 2, 3, 30. ℙ Et asini nomen ap. *Suet. Aug.* 96. *extr. B. A.*

*NICOPHĀNES, is, m. pictor nobilis, de quo *Plin.* 35, 10. *B. A.*

[NĪCOPHŌROS, i, m. smilacis genus. *Plin.* 24, 10, 49. Smilax quoque, qui et nicophoros cognominatur; coronam ex eo factam impari foliorum numero, ajunt capitis doloribus mederi. *F.*]

NICOPOLIS. V. v. sq.

NĪCOPOLĪTĀNUS, a, um, adj. ad Nicopolin pertinens. Hoc nomine plures fuerunt urbes, una in Bithynia, de qua *Plin.* 5, 32, 43.; altera in Armenia minore a Cn. Pompejo M. condita, de qua *Id.* 6, 9, 6. verba facit; tertia in Epiro ad Actium promontorium, de qua *Tac. A.* 2, 53., quaeque a *Plin.* 4, 1, 2. Nicopolitana civitas dicitur; quarta in Moesia inferiore ad Jatrum fluvium a Trajano Aug. condita, de qua *Jornand. de reb. Get.* 18. *Inscr.* ap. *Grut.* 527, 7. Natus ex provincia Moesia, regione Nicopolitana, vico Saprisara. ℙ *Nicopolitani*, *orum*, absolute sunt illius urbis incolae. *Inscr.* ap. *Grut.* 472, 4. Princeps civitatis Nicopolitanorum.

NICOSTRATĒGUS. V. NYCTOSTRATEGUS.

[NĪCOSTRĀTUS, i, m. victor exercitus: a νῖκος, victoria, et στρατὸς, exercitus. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 519, 4. Ti. Claudius Nicostratus. *F.*]

*NICOTERA, ae, opp. Italiae inferioris, in Bruttiis. *Anton. Itin. B. A.*

[NĪCŌTYCHE, es, f. victrix fortunae: a νῖκος, victoria, et τύχη, fortuna. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Donat.* 312, 7. Aelia Nicotyche. *F.*]

NICTĀTĬO, onis, f. actus nictandi. *Plin.* 11, 37, 57. Nec genae quidem omnibus: ideo neque nictationes iis, quae animal generant. Columbae, et similia utraque gena connivent. At quadrupedes, quae ova pariunt, ut testudines, crocodili, inferiore tantum, sine ulla nictatione, propter praeduros oculos.

NICTO, as, avi, atum, n. 1. et Nictor, aris, atus sum, dep. 1. σκαρδαμύττω, oculos subinde claudo genas movendo: quod semper facimus vigilantes, etiam sine sensu. Volunt esse a *niveo* inusitato: unde *conniveo.* [**Turneb.* deducit a *nico:* ubi v. Item *Doederl.* 2, 127. qui a v. *nuere* ejusque secundaria forma *nicere* communem frequentativorum, quae dicit, *niti*, *nictari* et *nixari* originem ducit.] *Plin.* 11, 37, 54. Plerisque naturale, ut nictari non cessent: quos pavidiores accepimus. Al. leg. *nictare;* et *ib.* 57. Graviores alitum inferiore gena connivent: eaedem nictantur, ab angulis membrana obeunte. ℙ Item oculis signum dare, vel utrumque, vel alterutrum claudendo. *Pl. As.* 4, 1, 39. Neque illa ulli homini nutet, nictet, adnuat. *Non.* 5, 71. hunc ipsum *Plauti* locum afferens *nutare*, inquit, capitis; *adnuere* narium vel labiorum; *nictare* oculorum significantiam esse veteres decreverunt. *Pl. Men.* 4, 2, 49. Non hercle ergo quidem unquam quicquam nuto, neque nicto tibi. Adde *Merc.* 2, 3, 72. ℙ Est etiam saepe aliquid conari, quasi sit a *nictum* pro *nixum* a verbo *nitor.* Atque haec fortasse prima et propria est ejus significatio. [**Neutiquam!*] *Festus:* Nictare, et oculorum, et aliorum membrorum nisu saepe aliquid conari, dictum est ab antiquis, ut Lucretius in libro quarto: Hic ubi nictari nequeunt, insistereque alis. Caecilius in Hymnide: Garrulis medentes jactent, sine nictentur perticis. Novius in Macchoco: Pone actutum scibis, cum in nervo nictabere. Unde quidam nictationem, quidam nictum, ut Caecilius in Pugile: Tum inter laudandum hunc timidum tremulis palpebris percutere nictu: hic gaudere, et mirarier. Hactenus *Festus.* Verba *Lucretii* habes 6, 836., ubi al. leg. *nixari*, a *nixum* v. *nitor*, *eris.* Illa *Caecilii* priora sic legit *Scal.* Garruli sine dentes jactent, sine nictentur perticis. Locum *Novii* ita emendat *Idem:* Novius in Macco copone: Actutum scibis, cum, etc. ℙ Part. *Nictans* ap. *Lucr.* 6, 180. ardoris Semina, quae faciunt nictantia fulgura flammae. ℙ Est etiam

NICTO, is, n. 3. *Festus* post verba allata in voce praec. statim subdit: Nictit canis in odorandis ferarum vestigiis leviter ganniens, ut Ennius in libro X. Veluti siquando vinculis venatica venenox apta solet, si forte ex nare sagaci sensit, voce sua nictit, ululatque ibi acuta est. Haec *Fest.* Verba *Ennii* ita legunt critici: Veluti si quando vinclis venatica velox Apta silet cani'; forte feram si ex nare sagaci Sensit, voce sua nictit, ululatque ibi acute. Al. hic quoque leg. *nictat.*

NICTUS, us, m. nictatio, nisus. [**Proprie* dicitur de amantibus, cum blande se invicem intuentes oculos movent osque diducunt ad subridendum, Graecis est σκαρδαμυγμός.] *Caecil.* ap. *Fest.* V. NICTO. *Ov. Met.* 3, 460. lacrimas quoque saepe notavi, Me lacrimante, tuas: nictu quoque signa remittis. Alii leg. *nutu.* Adde *A. Am.* 1, 138. et *Fast.* 1, 418. et *Claud. Cons. Mall. Theod.* 312., sed ubique al. *nutu* reponunt.

NĪDĀMENTUM, i, n. nidus. *Arnob.* 6, 202. Non videtis sub istorum simulacrorum cavis sorices, mures, blattas nidamenta ponere? *Pl. Rud.* 3, 6, 51. In nervum ille hodie nidamenta congeret, *h. e.* muscum, paleas, tomentum, et id genus alia, ex quibus aves nidos construunt suos. Est autem ibi allegoria, qua significatur, lenonem (de quo est sermo) nidum parare, ex quo nascatur nervus, *h. e.* ea facere, propter quae brevi nervo plectendus sit, vel compedibus vinciendus. Ita *Turneb. Adv.* 26, 2. V. integrum *Plauti* locum.

*NIDAPANTIS barbarum et corruptum epitheton *cassiae*, ap. *Veg. Vet.* 4, 13. pro *daphnitae* vel *daphnitidis.* Legitur et *nidafantis. B. A.*

NĪDĬCUS, a, um, adj. ad nidum pertinens. *Varr.* ap. *Non.* 4, 278. Ad quos tum volucres venit pusillos Usque ad limina nidica esca vilis. Alii *nitida* legunt, alii aliter. Est enim locus varie vexatus, nec quidquam certi inde colligi potest.

NĪDĪFĬCĬUM, ii, n. nidi constructio. *Appul. Met.* 8. In carioso stipite inhabitantium formicarum nidificia burriebant.

NĪDĪFĬCO, as, n. 1. νεοττεύω, nidum facio. *Colum.* 8, 15. Pedalia in quadratum cubilia, quibus nidificent aves. *Plin.* 9, 26, 42. Nidificare ex alga. *Id.* 10, 53, 74. Turdi luto nidificantes. [*Virg.* ap. *Donat. Vit. Virg.* 17. Sic vos non vobis nidificatis aves. *F.*]

NĪDĪFĬCUS, a, um, adj. nidum faciens. *Sen. Med.* 714. Quodcumque tellus vere nidifico creat.

NĪDOR, oris, m. κνίσσα, [*vapor, *(Dunst, Qualm, Brodem, Dampf,)* quem coctus cibus vel alia res ambusta emittit. Differt ab *odore*, quod *nidor* proprie *odor* non est, sed odorem habet atque emittit.] *Lucr.* 6, 986. Nam penetrare alio sonitus, alioque sapores Cernimus e succis, alio nidoris odores. *Plin.* 24, 15, 85. Chamaeleuces radix imponitur carbonibus cupressi, atque is nidor per infumibulum imbibitur in vetere tussi. *Mart.* 7, 26. de apro cocto: Pinguescant madidi laeto nidore Penates. *Virg. G.* 3, 415. Galbaneoque agitare graves nidore chelydros. *Id. A.* 12, 300. Occupat os flammis: illi ingens barba reluxit, Nidoremque ambusta dedit. *Liv.* 38, 7. *extr.* Foedus quidam nidor ex adusta pluma. *Plin.* 28, 17, 67. Lethargicos excitat caprini cornus nidor, aut pilorum. *Id.* 35, 15, 50. Nidor sulphuris igni impositi. *Juv.* 5, 162. Captum te nidore suae putat ille culinae. *Mart.* 1, 93. Pasceris et nigrae solo nidore culinae. — Hinc saepissime *nidor* dicitur de carne cremata in sacrificiis, ut ap. *Ov. Met.* 12, 153. *Tert. Apol.* 22. et *Idol.* 6. *Minuc. Fel. Octav.* 34. *med.* Corpus omne sive arescit in pulverem, sive in humorem solvitur, vel in cinerem comprimitur, vel in nidorem tenuatur. ℙ Quoniam vero *nidor* maxime nares vehementer afficit, factum est, ut pro cujuscunque generis nimio, acri, gravi odore, foetore ponatur. *Plin.* 13, 1, 1. Cedri tantum, et citri in sacris fumo convolutum nidorem verius, quam odorem noverant. *Hard.* illa verba *verius quam odorem* omittit ex MSS. [**Quod parum circumspecte factum videtur.*] *Lucr.* 6, 791. Nocturnumque recens exstinctum lumen, ubi acri Nidore offendit nares, etc. *Cic. Pis.* 6. Paulisper stetimus in illo ganearum tuarum nidore atque fumo. *Appul. Met.* 1. p. 112. *Elm.* In cujus hospitio nec fumi, nec nidoris nebulam vererer. *Id. ib.* 4. Putore nidoris foetidi abigere aliquem, *h. e.* egesti stercoris; et *ib.* 8. Formicae dulcem ac mellitum corporis nidorem persentiscunt. ℙ *Nidor e culina* convicium in servum, qui in culina est assiduus, ejusque maxime nidore capitur: possetque et in parasitum aptari. *Pl. Most.* 1, 1, 5. Exi, inquam, nidor e culina, quid lates? [**Aschenbrödel.*]

[NĪDŌRO, as, n. 1. nidorem exhalo. *Not. Tir.* p. 167. Olefacit, nidorat, redolet. *F.*]

NĪDŌROSUS, a, um, adj. nidorem multum exhalans. *Tert. adv. Marc.* 5, 5. *f.* Holocaustomata nidorosa.

NĪDŪLOR, aris, dep. 1. νεοττοποιῶ, nidifico. *Varr.* ap. *Non.* 2, 589. et *Gell.* 3, 10. Halcyones hieme in aqua nidulantur. *Gell.* 2, 29. Cassita nidulatur in segetibus. ℙ *Plin.* 11, 28, 34. Aliud *(insectorum)* genus, qui e fimo ingentes pilas aversis pedibus volutant, parvosque in iis contra rigorem hiemis vermiculos fetus sui nidulantur, *h. e.* in nido fovent, vel excubando excludunt.

NĪDŪLUS, i, m. dimin. νεοττίδιον, parvus nidus. *Gell.* 2, 29. De aviculae nidulo lepide atque jucunde praemonet. *Cic. Or.* 1, 44. Ithacam illam, in asperrimis saxulis, tanquam nidulum, affixam. ℙ Translate de domicilio. *Plin. ep.* 6, 10. Hunc incolere secessum, atque etiam senectutis suae nidulum vocare consueverat. V. v. sq.

NĪDUS, i, m. καλιὰ, avium domicilium. *Quint.* 2, 16. *med.* Texere nidum. *Cic. Or.* 2, 6. Quemadmodum volucres videmus procreationis, atque utilitatis suae causa fingere et construere nidos. *Virg. G.* 4, 307. nidum tignis suspendit hirundo. *Ov. Met.* 8, 257. Nec facit in ramis, altoque cacumine nidos. *Plin.* 10, 33, 49. Nidum intexere; et *ib.* confingere. *Tac. A.* 6, 28. struere. *Hor. Od.* 4, 12, 5. ponere. *Ov. Met.* 11, 746. Incubat alcyone pendentibus aequore nidis. ℙ Per metonymiam accipitur pro fetu avium, quasi continens pro contento. *Virg. A.* 12, 475. Pabula parva legens, nidisque loquacibus escas. Adde *G.* 4, 17. *Sen. Herc. Fur.* 148. Nidi queruli. *Colum.* 7, 9. *f.* Et in cubili suam quisque matrem nidus exspectat. Ubi de scrofae fetu loquitur. ℙ Translate *nidi* dicuntur loculi, in quibus libri in tabernis servantur, οἰκίσκοι. *Mart.* 1, 118. De primo dabit alterove nido Rasum pumice, purpuraque cultum. *Id.* 7, 17. Hos nido licet inseras vel imo Septem, quos tibi mittimus, libellos. ℙ Et de quovis cujusque domicilio. *Hor. Ep.* 1, 10, 6. Tu nidum servas, ego laudo ruris amoeni Rivos. *Id. Od.* 3, 4, 14. celsae nidum Acherontiae, *h. e.* Acherontiam oppidum in edito monte situm, tanquam nidum altis saxis affixum, ut de Ithaca dixit *Cic. Or.* 1, 44. V. v. praec. ℙ Pro poculo nidi figura, *Varr.* ap. *Non.* 2, 22. et 588. Cape hanc caducam Liberi mollem dapem De fronde Bromiae autumnitatis uvidam, Quam, lympha melius e lacuna fontium Allata, nido potili permisceat. ℙ *Majores pennas nido extendisse*, proverb. ap. *Hor. Ep.* 1, 20, 21. de iis dictum, qui supra fortunam, et genus suum se extulerunt: quod si bonis artibus fiat, laudabile est. Simili sententia Itali dicunt *distendersi più, che'l lenzuol non è lungo.*

*NĪGELLA, ae, Italiae fluvius, fortasse i. q. Nicias. *Tab. Peut. B. A.*

[NĪGELLĬO, onis, m. dimin. nigelli. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Gud.* 310, 7. L. Sextius L. F. Nigellio. *F.*]

NĪGELLUS, a, um, adj. dimin. nigri. *Varr.* ap. *Non.* 16, 14. Propinquae adolescentulae etiam anthracinis, proximae amiculo nigello, capillo demisso sequerentur. *Id. ib.* 6, 43. Oculi suppaetuli nigellis pupulis. *Pall.* 3, 25. *med.* Nigella vina. *Auson. ep.* 4, 74. Cadmi nigellas filias, *h. e.* litteras. ℙ [Est etiam cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 226, 8. L. Aimilius L. F. Nigellus. Alia ap. *Fabr.* p. 4. *n.* XX. Plaetoria T. L. Nigella. *F.*]

NĪGER, gra, grum, adj. μέλας, μέλαινα, μέλαν, qui coloris est albo contrarii, pullus, ater, fuscus, obscurus. *Jul. Scal.* ducit a νεκρὸς, mortuus, quia mortui nigri sunt, et niger color proprius est mortuorum, et Manium. [**Martinius* contractum esse vult ex *nubiger*; quod ut minus probandum negans *Doederl.* 3, 196. docet, *niger* cognatum esse cum *nox*, *νύξ*, *nubes*, *nimbus*, *nidor.* De discrimine inter *niger* et *ater* dictum est in h. v. Simili fere modo, quo *ater*, differt etiam *pullus.* V. *Doederl.* 3, 207.] *Ov. Met.* 4, 438. nigri fera regia Ditis. *Virg. G.* 4, 547. Et nigram mactabis ovem, *scil.* inferiis mittendis. *Hor. Od.* 4, 12, 26. Nigrorumque memor, dum licet, ignium, *h. e.* rogi, et mortis. *Tibull.* 3, 5, 5. At mihi Persephone nigram denunciat horam. *Prop.* 2, 19, 19. At me non aetas mutabit tota Sibyllae, Non labor Alcidae, non niger ille dies. *Id.* 4, 11, 2. Panditur ad nullas janua nigra preces. *Sen. Herc. Oet.* 1705. Juppiter niger, *h. e.* Pluto. ℙ De colore in universum haec habeto. *Cic. Div.* 2, 3. Nescio, qui ille divinus, si oculis captus sit, possit, quae alba sint, quae nigra, dicere. *Virg. Ecl.* 2, 16. Quamvis ille niger, quamvis tu candidus esses; et *G.* 4, 468. Et caligantem nigra formidine lucum. *Hor. Od.* 1, 21, 7. nigrae silvae. *Id. ib.* 4, 12, 11. Nigrae colles Arcadiae, *h. e.* silvis frequentis. *Virg. Ecl.* 6, 54. Ilice sub nigra; et *G.* 2, 258. nigrae hederae. *Ov. A. Am.* 3, 690. nigra myrtus. *Id. Met.* 15, 187. nox. *Id. Her.* 18, 7. coelum pice nigrius, et freta ventis Turbida. *Id. Met.* 10, 449. nigrae nubes. *Lucret.* 4, 341. umbrae. *Stat. Silv.* 4, 4, 62. nigrae litora Thules, *h. e.* caligantis, obscurae. *Virg. G.* 3, 278. nigerrimus Auster Nascitur, et pluvio contristat frigore coelum; et *ib.* 4, 126. niger fluvius, *h. e.* profundus, quia tales nigri apparent. *Hor. Od.* 3, 27, 23. Aequoris nigri fremitus. *Mart.* 8, 56. nigra Falerna. *Juven.* 1, 71. Per famam et populum nigros efferre maritos, *h. e.* colore luridos, quia veneno sublati. Sic *Propert.* 2, 20, 68. Pocula nigra, *h. e.* venenata. Tetra venena dixit *Id. ib.* 13, 70., lurida aconita *Ov. Met.* 1, 147. ℙ *Nigrum* absolute, nigra nota. *Ov. A. Am.* 1, 291. de tauro: Signatus tenui media inter cornua nigro. ℙ Translate est malus, improbus, dolosus, duplex, vafer. *Cic. Caecin.* 10. Argentarius Sex. Clodius, cui nomen est Phormio, nec minus niger, nec minus confidens, quam ille Terentianus.

(V. *Ter. Ph. a* 2. *sc.* 2. et 3.) *Hor. Sat.* 1, 4, 81. absentem qui rodit amicum; Qui non defendit, alio culpante; solutos Qui captat risus hominum, famamque dicacis; Fingere qui non visa potest; commissa tacere Qui nequit, hic niger est: hunc tu, Romane, caveto. ℙ *Nigra in candida vertere* proverbio dicitur, qui recta prava facit, ut *Ter. Ph.* loquitur 5, 2, 6., et vitia ipsa obtegit simulatione virtutis. *Juven.* 3, 29. Cedamus patria: vivant Arturius istic, Et Catulus: maneant, qui nigra in candida vertunt. *Ov. Met.* 11, 312. Alipedis de stirpe Dei versuta propago Nascitur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne, Qui facere adsuerat, patriae non degener artis, Candida de nigris, et de candentibus atra. ℙ *Sen. Hippol.* 493. niger livor. ℙ *Niger* pro infausto, ominoso. *Hor. Sat.* 1, 9, 72. hunccine solem Tam nigrum surrexe mihi? *Propert.* 2, 21, 38. Nigraque funestum concinit omen avis. Hinc *niger lapis* ap. *Fest.* locus in comitio, ubi Romulus occisus, et Faustulus nutricius ejus sepultus, vel Quintilius quidam, qui a Romulo steterat. ℙ Pro moesto, tristi, in luctu jacenti. *Stat. Silv.* 5, 1, 18. Sed cum plaga recens, et adhuc in vulnere primo Nigra domus questu, etc. *Val. Fl.* 3, 404. arvaque nigro Vasta metu. ℙ Est etiam cogn. R., ut Q. Pomponius Niger ap. *Hirt. B. Hisp.* 6. ℙ *Nigrai* pro *nigrae* more suo dixit *Lucret.* 4, 538. nigrai noctis ad umbram. ℙ *Niger; mons Africae. *Plin.* 5, 5. ℙ *Niger pullus*, locus in Gallia Belgica. *Tab. Peut.* ℙ Fuit et Niger cogn. Rom., ut Aquilius Niger, de quo *Suet. Aug.* 11. Pontium Nigrum meminit *Id. Tib.* 73. ed. *Graev.*, ubi ed. *Ernest.* habet *Pontius Nigrinus. Trebius Niger.* V. *Trebius. B. A.*

NĪGIDIĀNUS, a, um, adj. ad Nigidium pertinens, ut Nigidiani libri. *Gell.* 18, 4. *f.* Nigidianae commentationes. *Id.* 19, 14.

NĪGĬDĬUS, ii, m. fuit nomen P. Nigidii Figuli, philosophi Pythagorici, qui floruit Romae, Caesaris, et Ciceronis tempore. Multa scripsit praesertim de re grammatica, ut testatur *Gellius*, qui proinde saepe de eo mentionem facit, ut 19, 14. Aetas M. Ciceronis, et C. Caesaris praestanti facundia viros paucos habuit: doctrinarum autem multiformium, variarumque artium, quibus humanitas erudita est, columina habuit M. Varronem, et P. Nigidium; et 4, 9. Nigidius Figulus, homo, ut ego arbitror, juxta M. Varronem doctissimus; et 6, 6. Nigidius Figulus in libro primo augurii privati dicit, etc. V. FIGULUS.

NĪGĪNA, ae, f. herba tribus foliis longis intubaceis, quae illita cicatrices ad colorem reducit. *Plin.* 27, 12, 82.

NIGRANS, antis, part. a *nigro:* idem quod fuscus, niger. *Varr. R. R.* 2, 5. et *Colum.* 6, 1. Nigrantia boum cornua. *Colum.* 8, 2. *med.* de gallinaceis maribus: Ravidi, vel nigrantes oculi. *Virg. A.* 5, 97. nigrantes terga juvenci. *Lucr.* 2, 792. Nigrans color. *Sil.* 9, 225. Corpora ab immodico servans nigrantia Phoebo. *Ov. Met.* 2, 535. Corvus nigrantes versus in alas. *Stat. Th.* 12, 254. nigrantes laxabant astra tenebras. *Prop.* 3, 10, 33. Nigrantesque domos animarum intrasse silentum. *Sil.* 17, 258. nigrante profundo, *h. e.* mari. *Val. Fl.* 1, 13. Solymo nigrantem pulvere fratrem, *h. e.* pulvere conspersum et sordidatum. (Sic *Hor. Od.* 1, 6, 14. pulvere Troico Nigrum Merionem.) *Val. Fl.* 4, 697. nigrantia litora, *h. e.* quae sunt ad promontorium, quod *nigrum* vocatur, silva et arboribus umbrosum. *Virg. A.* 8, 353. Credunt se vidisse Jovem, cum saepe nigrantem Aegida concuteret dextra, nimbosque cieret, *h. e.* nubes, et tempestates commoventem.

NIGRĀTUS, a, um, part. a *nigro:* niger factus. Translate *Tert. adv. Marc.* 4, 8. Nigrati ignorantiae tenebris.

NIGRĔDO, inis, f. *μελανία*, color niger, nigrities. *Appul. Met.* 2. Capilli corvina nigredine caerulos columbarum colli flosculos aemulantur. *Capell.* 2, 35. Libri sacra nigredine colorati.

*NIGREFACIO, is, a. 3. *μελανοποιῶ*, nigrum facio. *Onomast.* Nigrefacio, *μελαίνω. B. A.*

*NIGREFIO, is, *μελανοποιοῦμαι*, nigresco. *Octav. Hor.* 1, 5. Quamdiu oleum pinguescat et nigrefiat. *B. A.*

NIGRĔO, es, grui, n. 2. niger sum, vel fio, *μελαίνομαι. *Pacuv.* ap. *Non.* 2, 582. Solis exortu capessit splendorem, occasu nigret. *Accius ib.* Nimbis interdum nigret. *Colum.* 12, 48. Baccae cum jam nigruerint, nec adhuc tamen permaturae fuerint.

NIGRESCO, is, n. 3. *μελαίνομαι*, niger, vel obscurus fio. *Virg. A.* 4, 454. latices nigrescere sacros, Fusaque in obscenum se vertere vina cruorem; et *ib.* 11, 824. tenebris nigrescunt omnia circum. *Ov. A. Am.* 3, 503. Ora tument ita: nigrescunt sanguine venae. *Plin.* 15, 1, 2. Bacca incipiens nigrescere. *Id.* 26, 1, 5. Nigrescens cutis. *Id.* 31, 10, 46. *n.* 4. Nigrescentes dentes.

NIGRĬĀNUS, a, um, adj. ita appellatus, quicumque C. Pescennii Nigri partibus contra Septimium Severum favebat. *Tert. ad Scap.* 2.

NIGRICANS, antis, part. a *nigrico: μελανίζων*, ad nigrum colorem accedens, nigrescens, nigrans. *Plin.* 9, 38, 62. Tyrius color nigricans aspectu, idemque suspectu refulgens. *Id.* 36, 26, 66. Massae colore pingui nigricantes.

[NIGRĪCO, as, n. 1. nigreo. *Plin.* 37, 10, 58. Epimelas fit, cum candida gemma superne nigricat colos. *Not. Tir.* p. 128. Niger, nigricat, nigrescit, nigridius. ℙ Part. *Nigricans* V. in v. praec.

NIGRĪCŌLOR, oris, comm. gen. nigrum colorem habens. *Solin.* 2. *f.* Nigricolor facies.

NIGRĪDĬUS, a, um, adj. nígricans. V. NIGRICO.

NIGRĪFĪCO, as, a. 1. ut Nigrificare dentes ap. *Marcell. Empir.* 35. *med.*

[NIGRĪNUS, a, um, adj. ad nigrum pertinens. Est cogn. R., ut C. Pontius Nigrinus, consul. ann. U. C. DCCXC. ap. *Suet. Tib.* 73. et in *Inscr.* ap. *Grut.* 430, 3. Porcia C. F. Nigrina. *F.*]

*NIGRIS, is, Libyae interioris fluvius, Africam ab Aethiopiae disterminans, ejusdem cum Nilo naturae, calamum enim et papyrum, ejusdemque gignit animantes, et iisdem temporibus augescit. Haec *Plin.* 5, 4 et 8. ℙ *Ptolemaeo* est *ὁ Νίγειρ*, *Agathemero ὁ Νίγιρ*. Hodie, ut geographiae recentiori placet, *Ioliba* appellatur, ab occidente orientem versus fluens. Nequit ergo is esse fluvius, quem hodie *the Niger* vocant. *B. A.* ℙ Hinc

[NIGRĪTAE, arum, m. plur. pop. habitantes ad Nigrim fl. *Plin.* 5, 8, 8. et *Mela* 1, 4. *F.*]

NIGRĪTIA, ae, f. et

NIGRĪTIES, ei, f. et

NIGRĪTŪDO, inis, f. *μελανία*, nigror, nigredo. *Plin.* 9, 38, 62. de purpura: Buccinum pelagio admodum alligatur, nimiaeque ejus nigritiae dat austeritatem illam nitoremque, qui quaeritur, cocci. *Id.* 29, 6, 34. Corvi ovum nigritiam capilli affert. *Cels.* 8, 2. *med.* Sin autem nigrities est, aut si caries ad alteram partem ossis transit, etc. *Plin.* 10, 36, 52. Nulla apparet nigritudo in rostro.

NIGRO, as, avi, atum, n. 1. nigresco, niger sum. *Lucr.* 2, 732. ne forte haec albis ex alba rearis Principiis esse, ante oculos quae candida cernis; Aut ea, quae nigrant, nigro de semine nata. V. NIGRANS. ℙ Active pro nigrum facere, seu lividum. *Stat. Silv.* 2, 6, 83. non saevius atros Nigrasset planctu genitris sibi saeva lacertos.

*NIGROE (disyllab.), *Νίγροι*, populi Africae. *Plin.* 6, 30. ℙ *Hard.* censet, eundem populum esse qui et *Nigritae* audiunt: minus probabiliter. *B. A.*

NIGROR, oris, m. idem ac nigredo. *Cic. Div.* 1, 14. et *Or.* 3, 39. *ex Pacuv.* Noctisque, et nimbum occaecat nigror. *Cels.* 2, 1. *med.* Nigrorem in ulceribus excitat. *Lucr.* 3, 39. Omnia suffundens mortis nigrore. *Gell.* 2, 26. *med.* Rubidus est rufus, atrore et nigrore multo mixtus. *Lucil.* ap. *Non.* 11, 46. nigror noctis.

NIHIL, n. indecl. *οὐδὲν*, idem quod *nihilum*, a quo per apocopen factum est. *Cic. Sen.* 6. Nihil ergo agebat Q. Maximus? nihil L. Paulus? ceteri senes nihil agebant? *Id. Off.* 1, 42. Omnium rerum, ex quibus aliquid acquiritur, nihil est agricultura melius, nihil uberius, nihil dulcius, nihil homine, nihil libero dignius; [*Agit de v. *nihil* per anaphoram repetita *Beier.* ad *Cic. Fragm.* p. 198. *a.*] et *Q. Fr.* 3, 9. De Gabinio nihil fuit faciendum istorum, quae cogitata sunt; et *ib.* 8. Aliud hoc tempore de republ. nihil loquebantur; et *ad Quirit.* 5. Kal. Jan. consul nihil humanarum rerum sibi prius, quam de me agendum judicavit. *Nep. Alc.* 1. Nihil illo fuisse excellentius vel in vitiis, vel in virtutibus, *h. e.* neminem; [**Nihil* de personis dictum non insolens est. V. *Kritz.* ad *Sall. Cat.* 47, 1. nihil amplius scire quam legatos, i. e. se, praeterquam quod legatos sciat conjurationis participes esse, nullum plane ex conjuratis nosse: ita recte hunc locum expl. *Herzog. Kritz.* haec laudat: *Cic. Fam.* 4, 4. *med.* victor, quo nihil erat moderatius. *Id. ib.* 14, 3. *extr.* ita tibi persuadeas, mihi te carius nihil fuisse. Adde *Part. Or.* 17. Nihil est tam miserabile, quam ex beato miser. *Tac. H.* 1, 79. Nihil tam ignavum, i. e. neminem: plura v. ap. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 203. II. p. 956. sq.] *Nep. Milt.* 5. Qua pugna nihil adhuc est nobilius, *h. e.* nulla pugna. *Liv.* 41, 20. Rhodiis ut nihil unum insigne, ita omnis generis dona dedit, *h. e.* nullum donum. *Cic. Or.* 1, 30. Sine studio nihil quicquam egregium nemo unquam assequetur. ℙ Absolute, et quasi adverbialiter, [*ut Graeci *οὐδὲν* pro *οὐ*. Tenendum autem *nihil*, ubi pro *non* positum videatur, nunquam propriam substantivi potestatem abjicere, sed vi accusativi, quem dicunt, Graeci illud significare, quo id, quod praedicatur, pertineat. V. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 677. p. 520. sq. qui monet, *nihil* gravius negare quam *non*, quum sit germanice *in keiner Hinsicht.* Cf. *Herz.* ad *Caes. B. G.* 2, 20. V. *Cort.* ad *Sall.* 1. mox 1., *Goerenz.* ad *Cic. Fin.* 1, 9, 30. et *Ruhnk.* ad *Ter. Andr.* 1, 2, 31 et 33. qui laud. *Drak.* ad *Liv.* 22, 45, 5. et *Perizon.* ad *Sanct. Minerv.* 4, 4. *not.* 83.] *Cic. Leg.* 1, 2. In hoc genere Graeciae nihil cedimus, *h. e.* nulla in re. *Ter. Andr.* 4, 1, 14. illic, ubi nihil opus est, ibi verentur. *Cic. Agr.* 2, 23. Beneficio isto legis nihil utitur, *h. e.* nulla in re. [**Id. Fam.* 14, 1. De Q. Fratre nihil ego te accusavi. *Liv.* 42, 46. Thebani nihil moti sunt: quanquam nonnihil succensebant Romanis. — Ejusdem generis etiam sunt, quae Noster, nescio qua causa, inferius paulo ita laudaverat:] *Nihil* pro non omnino. *Liv.* 6, 38. Sic C. Licinius, et L. Sextius intercessioni collegarum cedunt, nihil patricium magistratum inseram concilio plebis. *Id.* 3, 65. Nihil magnopere ad patrum, aut plebis causam inclinati. *Cic. Phil.* 1, 6. Ut decernerentur supplicationes mortuo? nihil dico, cui. ℙ *Nihil* pro frustra. *Pl. Mil.* 4, 2, 16. hercle hanc quidem Nihil tu amassis: mihi haec desponsata est. ℙ Pro nulla de causa. *Cic. Leg.* 1, 1. *med.* Quorsum tandem, aut cur ista quaeris? *M.* nihil sane, nisi ne nimis diligenter anquiras, etc. [* — Etiam cum adjectivis. *Liv.* 4, 9. Nihil Romanae plebis similis; *Sall. Cat.* 16. Senatus nihil sane intentus.] *Stat. Th.* 9, 610. More nihil Grajo. [* — Imprimis ap. *Tac. nihil* intendit vim *non* particulae. Exempla v. in *Boettich. Lex. Tac.* p. 318.] ℙ Quamvis post *nihil* sequatur *nec*, non affirmat tamen. *Cic. Cluent.* 1. Nihil me nec subterfugere voluisse reticendo, nec obscurare dicendo. Pro *nec* posset subjici *aut*, eademque esset sententia: ut *Just.* 8, 2. *f.* Nihil sine majestate numinis ejus aut privatae unquam, aut publicae rei gesserant. ℙ *Nihil non*, omnia. *Cic. Brut.* 37. *f.* Nihil non ad rationem dirigebat; et *Nep. Att.* 19. Tanta prosperitas Caesarem est consecuta, ut nihil ei non tribueret fortuna. ℙ *Non nihil*, aliquid. *Cic. Fam.* 12, 2. Non nihil, ut in tantis malis, est profectum; et *ib.* 4, 14. Quo in periculo non nihil me consolatur, cum recordor, etc. Scribunt et conjunctim *nonnihil.* ℙ Cum genitivo. *Nep. Ann.* 13. Non nihil temporis tribuit litteris. *Cic. Att.* 8, 4. *f.* Nihil cognovi ingratius: in quo vitio nihil mali non inest. [*V. *Drak.* ad *Liv.* 29, 17. *Vell.* 2, 117, 3. qui nihil praeter vocem membraque haberent hominum. ℙ Etiam cum genitivis adject. neut. secundae declinationis, substantivorum loco positis. Tertiae declinationis neutra adj., nisi aliud secundae declin. additum fuerit, pari tantummodo casu cum v. *nihil* conjungi solent. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 104. p. 304. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 433. p. 363. *Ter. Heaut.* 1, 1, 25. Homo sum; humani nihil a me alienum puto. *Cic. Fam.* 2, 14. Jam diu nihil novi ad nos afferebatur. Cf. *Drak.* ad *Liv.* 2, 57, 3. *Cic. Fin.* 1, 17. Si nihil tale metuamus. ℙ Porro notandum, *nihil* etiam neutra adjectt. secundae declin. pari casu secum habere, cum alius casus additus sit, qui ab istis pendeat. *Zumpt.* l. modo l. *Cic. Or.* 1, 31. Nihil exspectatione vestra dignum dico.] ℙ *Nihil nisi*, *nihil aliud nisi*, aut *quam*, *praeter*, *praeterquam. Ter. Ad.* 3, 4, 30. Tu, quantus quantus, nihil nisi sapientia es. *Cic. Amic.* 27. Amare nihil aliud est, nisi eum ipsum diligere, quem ames; et *Rosc. Am.* 37. *med.* Si nihil aliud fecerunt, nisi rem detulerunt; et *Q. Fr.* 2, 10. Nihil aliud dicam, nisi verebor, nequando, etc.; et *Manil.* 22. Ut nihil aliud, quam de hoste cogitet. *Id. Fam.* 4, 7. Nihil tibi deest praeter voluntatem. *Id. Har. resp.* 19. Nihil ut a patris virtute, praeterquam quod a senatu desciverat, deflexisset. *Hirt. B. Alex.* 8. Qui nihil, praeterquam de vita, cogitarent. Sic *Suet. Galb.* 19. Nihil amplius, quam continere se, statuit. *Appul. Met.* 6. Nihil ergo superest, quam edicere. ℙ In his aliquando ellipsis est commoda. *Liv.* 3, 26. *extr.* Illa quidem nocte nihil praeterquam vigilatum est in urbe; et *Suet. Aug.* 83. Mox nihil aliud quam vectabatur, et deambulabat. [*V. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 771. p. 570. sq. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 205. p. 984. Cf. etiam quae dicta sunt s. v. *facio.* — Notanda hic etiam alia dicendi formula, *nihil per*, intell. *agere* vel *actum.* Quam ap. *Tac. Agr.* 19. Nihil per libertos servos publicae rei, etc. varie tentatam frustraque emendatam *Walch.* egregie firmavit exemplo praeter multa alia, imprimis hoc posito: *Cic. Phil.* 1, 2. Ecce enim Calendis Juniis, quibus ut adessemus edixerat, mutata omnia Nihil per Senatum, multa et magna per populum, et absente populo et invito.] ℙ Post *nihil* sequitur etiam *quin*, *quominus.* [*V. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 180. p. 749.] *Cic. Phil.* 2, 10. Nihil praetermisi, quantum facere enitique potui, quin Pompejum a Caesaris conjunctione avocarem. *Liv.* 3, 54. Nihil moror, quominus decemviratu abeam. *Cels.* 3. *f.* Nihil facere oportet, quominus, quidquid est puris, exeat. ℙ *Nihil est quod*, *cur*, *quamobrem*, nulla est causa, cur, etc. *Cic. Q. Fr.* 3, 8. Superiori epistolae quod respondeam, nihil est; et *Fam.* 9, 26. *extr.* Nihil est, quod adventum nostrum extimescas; et *ib.* 6, 20. Nihil est cur advenientibus te offerre gestias. *Id. Cluent.* 26. Nihil excogitem, quamobrem Oppianico damnari necesse sit? *Id. Dom.* 32. Nihil poterat dicere, quare rata non essent. [*V. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 562. p. 450. et *Ramsh. Gr. Lat.* §. 177. p. 737. ℙ Eodem sensu dicitur etiam *nihil est*, *ut. Cic. Off.* 1, 37. Nihil fuit in Catulis, ut eos exquisito judi-

cio putares uti literarum, ubi v. *Beier.* ℙ *Nihil est*, non interrogandi formula, sed ad sequentia pertinet hac fere sententia: nugae sunt, frustra causas nectis. Ita *Heindf.* ad *Hor. Sat.* 2, 3, 6. incipe: nil est: (*Voss. Es will nicht? Wieland. Es will nicht gehen?*) *Heindf.* laudat *Pl. Truc.* 4, 3, 76. At ego ab hac puerum reposcam, ne mox infitias eat. Nihil est. Nam ipsa haec ultro, ut factum est, fecit omnem rem palam. — Legitur etiam conjunctum cum sequentibus: *Pl. Capt.* 2, 2, 94. At nihil est, ignotum ad illum mittere: operam luseris. Cf. *Ter. Heaut.* 4, 2, 5. et *Hor. Sat.* 2, 5, 116.] ℙ *Nihil ad me*, subaudi *pertinet*, aut *facit. Cic. Pis.* 28. Recte, an secus, nihil ad nos: aut *si* ad nos, nihil ad hoc tempus. *Ter. Andr.* 1, 2, 16. quod antehac fecit, nihil ad me attinet. ℙ *Nihil minus*, negat vehementius. *Cic. Off.* 3, 20. *f.* Cadit ergo in virum bonum, mentiri, fallere? nihil minus. [*Beier.* ad h. l. hanc dicendi formulam cum ellipsi e praecedd. supplenda positam dicit, ita ut *nihil profecto minus* idem sit, ac si *Cic.* scripserit: nihil prof. minus, quam hoc, cadit in virum bonum, i. e. nihil magis abhorret a specie, forma et notione viri boni. *Id. Font.* 11. An Gallos existimatis hic versari animo demisso atque humili? Nihil vero minus. — *Nihil minus* pro *nihilo minus*, etc. v. in *nihilum.*] ℙ *Nihil dum*, et *nihildum*, nihil adhuc, nondum quidquam. *Cic. Fam.* 12, 7. Quamquam nihil dum audieramus, nec ubi esses, nec, etc. Adde *Att.* 9, 2. et *Cat.* 3, 3. ℙ Nihil mihi cum illo est. [**ich habe nichts mit ihm zu schaffen.*] *Ov. Fast.* 2, 308. Nil mihi vobiscum est. *Ter. Phorm.* 2, 3, 74. tecum nihil rei nobis, Demipho, est. ℙ *Nihil es*, nihil potes, nihil vales. [*Gr. *οὐδεὶς εἰμι, οὐδὲν εἰμι, τὸ μηδὲν εἰμι.* V. *Doederl.* 1, 58. sq.] *Cic. Fam.* 7, 27. Haec tibi scripsi, ut isto ipso in genere, in quo aliquid posse vis, te nihil esse cognosceres; et *ib.* 33. Nos plane aut nihil sumus, aut nobis quidem ipsis displicemus. *Id. Div. Verr.* 14. *extr.* Sin mecum in hac prolusione nihil fueris, quem te in ipsa pugna cum acerrimo adversario fore putemus? et *ib.* 15. Esto: nihil est, nihil potest: at venit paratus, etc. [*De synon. dictionum *nihil esse* et *nequam esse*, item, quid differant, v. notata ad v. *nequam.* — *Nullus esse* et *nihil esse* ita discrepant, ut hoc signif. *nullius momenti*, *nullius pretii esse*; illud pro *non existere*, *non adesse*, *non amplius inter vivos versari* accipiatur. ℙ *Nihil agere* legitima formula est de inani opera. *Cic. Tusc.* 2, 25. §. 61. Nihil agis dolor! quamvis sis molestus, nunquam te esse confitebor malum. *Id. Rosc. Am.* 45. *Ter. Ad.* 5, 8, 12. *Prop.* 2, 23, 69. *Lucan.* 7, 809. *Hor. Sat.* 1, 9, 15. *Vell.* 2, 66, 3. *Nihil agere autem* ap. *Cic. Off.* 2, 1, 4. signif. *plane cessare.* Quidam transponunt: *Nihil autem agere:* quod foret, *inanem operam sumere.* Ita *Beier.* ad h. l. coll. *Gesn. Thes.* 3. p. 438, 36. sqq.] ℙ *Nihil* pro *aliquid. Ulp. Dig.* 39, 2, 24. Cum, nemine nihil faciente, locus ipse damnum inferat sui natura. *Petr. fragm. Trag.* 42. *Burm.* Neminem nihil boni facere oportet. ℙ Primam produxisse videtur *Lucr.* 1, 647. Nihil prodesset calidum denserier ignem. Nisi dicas, iambum pro spondeo posuisse: aut legas cum aliis: *Nil prodesset enim calidum*, etc. V. NIHILUM.

NIHIL DUM. V. v. praec.

NIHILI. V. NIHILUM.

*NIHILO, onis, m. nihili homo, sive nulla re aestimandus. *Vet. Gloss. οὐδαμινὸς*, Nihilo, nugatorius, gerra. Cf. *Arbitrio. B. A.*

NIHILOMINUS. V. v. sq.

NIHILUM, i, n. *οὐδὲν*, nulla res, nihil, nil: quasi *ne hilum.* V. HILUM. *Lucr.* 1, 265. docui, nil posse creari De nihilo, neque item genita ad nihilum revocari. *Cic. Div.* 2, 16. Erit aliquid, quod aut ex nihilo oriatur, aut in nihilum subito occidat. *Id. Fat.* 9. Ut de nihilo quippiam fiat. *Pers.* 3, 83. gigni De nihilo nihil, in nihilum nil posse reverti. In *quadam lege Sullae* ap. *Cic. Caecin.* 33. Si quid jus non esset rogari, ejus ea lege nihilum rogatum. *Cic. Acad.* 1, 7. Interire in nihilum. *Lucr.* 1, 790. redigi ad nihilum. *Cic. Fam.* 11, 12. venire. *Id. Phil.* 7, 8. recidere. *Hor. Sat.* 2, 3, 53. nihilum metuenda timere. *Cic. Marcell.* 9. Pro nihilo esse. *Id. Att.* 14, 9. Dii immortales, quam mihi ista pro nihilo! (*h. e.* videntur, ut *Id. Fin.* 2, 13. *med.* loquitur.) et *Div. Verr.* 7. *extr.* Contemnere aliquid, ac pro nihilo putare; et *ib.* 2, 2, 16. Pro nihilo ducere. *Liv.* 33, 46. habere. *Cic. Phil.* 2, 23. Quoniam condemnatum esse, pro nihilo est. ℙ *Nihili* absolute, nullius pretii, cum verbis aestimandi. *Varr. L. L.* 9, 5. Quem putamus esse non hili, dicimus nihili; et *ib.* 8, 36. *f.* Dicimus enim, hic homo nihili, et hujus hominis nihili, et hunc hominem nihili. *Pl. Cas.* 2, 3, 29. Unde is nihili? ubi fuisti? *Id. Ps.* 4, 7, 1. nequam est homo, qui nihili imperium heri Sui servus facit: nihili est autem, suum Qui officium facere immemor est. *Ter. Andr.* 3, 5, 6. Pater nihili pendit. [*V. quae dicta sunt ad *f.* vocis *nihil.*] ℙ *Homo nihili factus* dicitur a *Pl. Mil. a.* 5. *v.* 16. qui castratus est. ℙ *Nihilo aestimare* pro *nihili. Cic. Fin.* 4, 23. Non quia sit bonum valere, sed quia sit non nihilo aestimandum. *Lambin.* leg. *nihili.* [*V. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 445. p. 371.] ℙ *De nihilo*, sine causa. *Pl. Curc.* 4, 1, 17. Qui alteri de nihilo audacter dicunt contumeliam. *Liv.* 34, 61. *med.* Mali rem exempli esse, de nihilo hospites corripi. ℙ *Non de nihilo*, non sine causa. *Liv.* 39, 29. Maxime hostis fiducia, quae non de nihilo profecto concepta est, perculsus; et *Ter. Hec.* 5, 1, 1. Non hoc de nihilo est, quod Laches me nunc conventam esse expetit. *Prop.* 3, 16, 52. Nec sic de nihilo fulminis ira cadit. ℙ *Nihilo* cum comparat. *Cic. Fam.* 3, 12. *f.* Benevolentior tibi, quam fui, nihilo sum factus; et *ib.* 6, 3. Nihilo te nunc majore in discrimine esse; et *ib.* nihilo magis. *Ter. Eun.* 1, 1, 17. nihilo plus. *Id. Andr.* 3, 2, 27. secius. *Caes. B. G.* 5, 4 et 7. tamen secius. *Liv.* 6, 38. *med.* segnius. [*De discrimine inter *nihilo segnius* et *nihilo secius* ita disputat *Brem.* ad *Nep. Dat.* 2, 5. ut illud fortius, gravius significet assiduitatem, sedulitatem, diligentiam, qua quis in opere perficiendo pergat.] *Pl. Bacch.* 3, 4, 21. pluris, quam si, etc. *Ter. Phorm.* 3, 3, 1. unde ego argentum inveniam miser, Cui minus nihilo est? *Pl. Men.* 5, 5, 49. quot homines sunt satis? *Med.* quatuor: nihilo minus. ℙ *Nihilo minus*, et copulatis vocibus *nihilominus*, aeque, non minus, tamen, *οὐδὲν ἧττον. Cic. Off.* 1, 21. *med.* Capessentibus rempubl. nihilo minus quam philosophis, haud scio an magis etiam et magnificentia, et despicientia adhibenda sit rerum humanarum. *Plin. ep.* 7, 27. *med.* Percontatus, omnia docetur: ac nihilo minus, immo tanto magis conducit. *Cic. ad Pompej.* 2. *post ep.* 11. *l.* 8. *ad Att. med.* Neque enim eos solos arbitrabamur capi, qui, etc. sed eos nihilo minus, qui, etc. *Id. Mil.* 7. *f.* Minus dolendum fuit, re non perfecta, sed puniendum certe nihilominus. *Ter. Phorm.* 4, 2, 7. Ubi Phaedriae se ostenderet nihilo minus Amicum esse, quam Antiphoni. *Lucr.* 3, 96. Primum animum dico, mentem quam saepe vocamus, Esse hominis partem nihilo minus, ac manus et pes. *Cic. Fam.* 13, 15. Ait posse eundem *ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω* videre, et tamen nihilominus *Αἴαν ἀριστεύειν*, etc. *Caes. B. C.* 3, 17. Nihilominus tamen agi posse de compositione, ut haec non remitterentur. Sic *Cic. Fam.* 10, 2. In iis rebus, quae nihilo minus, ut ego absim, confici possunt. *Id. Inv.* 1, 4. Nihilo minus eloquentiae studendum est, etsi ea quidam perverse abutuntur. [*Beier.* ad *Cic. Off.* 3, 9., ubi pro *nihilo plus F. Heusing. nihil plus* e plerisque libris recepit, docet, se non credere, *nihil minus*, *nihil plus* pro *nihilo minus*, cet. ne latinum quidem esse. Graecis certe familiare, accusativum mensurae comparativis addere. V., quos laudat, *Math. Gr. Gr.* §. 424, l. 455. n. 3. et de Atticismo *οὐδὲν μᾶλλον* et, quod paulo alia vi usurpatur, *οὐδέν τι μᾶλλον Fisch.* in *Ind.* l. ad *Aesch. Socr. dialogg.* s. v.; item *Koen.* et *Schaef.* ad *Greg. Corinth.* p. 60.] ℙ Omisso *minus*, *Pl. Most.* 1, 3, 43. Nihilo ego, quam nunc tu, amata sum. ℙ *Nihilo aliter*, nihil dissimiliter. *Ter. Phorm.* 3, 2, 45. ego isti nihilo sum aliter, ac sui. ℙ *Nihilum*, et *nihil* a *Lucr.* saepe contrahuntur (ut *vehemens* ab *eod.* 3, 153. et a *Catull.* 50, 21.) ut 1, 205. Nihil igitur fieri de nihilo posse, fatendum est. Adde *ib.* 160. 237. 265. 544. et alibi. Sic *Hor. Sat.* 1, 5, 67. Nihilo deterius dominae jus esse rogabat. Quibus locis alii *nil* pro *nihil* (quod usitatum est) et *nilum* pro *nihilum* (quod minus placet) reposuerunt. V. *Voss. de Gramm.* 2, 18. *f.*

NIL, *οὐδὲν*, idem quod *nihil*, et ab eo factum per sync. *Nep. Thras.* 2. *f.* Nil attigit nisi arma, quibus indigebat. Al. leg. *nihil. Hirt. B. Afr.* 57. Nil attinere, eum cum adversariis colloqui. *Caes. B. G.* 5, 29. Si nil sit durius. Al. leg. *nihil. Hor. Ep.* 2, 1, 31. Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri. *Id. Od.* 1, 14, 14. Nil pictis timidus navita puppibus Fidit. *Id. ib.* 4, 4, 73. Nil Claudiae non perficient manus. *Petr. Sat.* 34. Heu heu nos miseros! quam totus homuncio nil est! *Lucr.* 5, 264. Nil opus est verbis. Al. leg. *nihil.* V. dicta in NIHILUM. ℙ Tam nil. *Pers.* 1, 122. Hoc ridere meum, tam nil, nulla tibi vendo Iliade. [*De forma *nil* disputat *Beier.* ad *Cic. fragm.* p. 84. b.]

[NILEUS, ei, m. disyll. unus fuit ex Persei inimicis. *Ov. Met.* 5, 187. At Nileus, qui se genitum septemplice Nilo Ementitus erat, clypeo quoque flumina septem Argento partim, partim caelaverat auro, Adspice, ait, Perseu, nostrae primordia gentis. *F.*]

NILIACUS, a, um, adj. ad Nilum pertinens. *Lucan.* 10, 192. spes sit mihi certa videndi Niliacos fontes; et 9, 1023. Niliacus gurges. *Mart.* 3, 93. Niliacus crocodilus, quem *Id.* 5, 65. Niliacam feram vocat. *Id.* 13, 57. Niliacum olus, *h. e.* colocasia, quam e Nilo metunt, caule, cum cocta est, araneoso in mandendo, ut est ap. *Plin.* 21, 15, 51. ℙ Item Aegyptius. *Ov. A. Am.* 3, 318. Niliacis carmina lusa modis. *Lucan.* 8, 281. Niliacus tyrannus. *Juven.* 1, 26. Niliaca plebs. *Mart.* 14, 150. victa est Pectine Niliaco jam Babylonis acus. *Lucan.* 10, 80. Tempore Niliaco turpis dependit amori, *h. e.* Cleopatrae reginae Aegypti. *Stat. Th.* 3, 478. Niliacum pecus, *h. e.* bos Apis, Aegyptiorum Deus. *Mart.* 8, 81. Non per Niliacae bovem juvencae, *h. e.* Ius, seu Isidis Aegyptiorum Deae. ℙ *Niliaca serpens* ap. *Lucan.* 9, 816. est aspis: de qua *Ammian.* 22, 15. Magnitudine et decore aspis facile supereminens, nunquam sponte sua fluenta egreditur Nili. Verius tamen *Lucan. ib.* 704. Ipsa caloris egens gelidum non transit in orbem Sponte sua, Niloque tenus metitur arenas, *h. e.* intra Aegypti, et Africae fines se continet. ℙ *Niliacam lentem* laudat *Mart.* 13, 9., quam Pelusiacam dicit *Virg. G.* 1, 228. Meminit et *Gell.* 17, 8. Duo ejus genera in Aegypto nascentis memorat *Plin.* 18, 12, 30. ℙ Similiter Niliacum acetum *Id. Mart.* commendat 13, 122. Pharium cognominatum a *Juven.* 13, 85. V. ACETUM.

NILICOLA, ae, comm. gen. ad Nilum incolens, Aegyptius. *Prud.* in *Sym.* 2, 493. Isis Nilicolas, Rhodios Cytherea reliquit.

NILIGENA, ae, comm. gen. Nilo genitus, Aegyptius. *Macr. Sat.* 1, 16. *med.* Argutus Niligena, et gentis accola numerorum potentis. *Ov. A. Am.* 1, 77. Niligenae Memphitica sacrae juvencae, *h. e.* Isidis. Al. rectius leg. *linigerae.*

NILIOS, ii, f. *νείλιος*, gemma colorem habens umidae topazii, aut aliquando melleae. *Plin.* 37, 8, 25. India et has generat, et nilion fulgore hebeti et brevi, et cum intueare, fallaci.

[NILIS, idis, f. lacus inferioris Mauretaniae, non procul ab Oceano, quem Nili aquae stagnantes efficere credebantur. *Plin.* 5, 9, 10. *F.*]

NILOTICUS, a, um, adj. *Νειλωτικὸς*, Niliacus, ut Nilotica tellus, *Mart.* 6, 80. rura, *Lucan.* 9, 130. aqua, *Sen. Q. N.* 3, 25. *med.*

NILOTIS, idis, f. adj. *Νειλῶτις*, Aegyptia. *Mart.* 10, 6. picti tunica Nilotide Mauri. *Lucan.* 10, 142. Quod Nilotis acus percussum pectine, etc. *Sidon. ep.* 8, 12. Nilotidis aquae stagna.

NILUM, idem ac nihilum. *Lucr.* 1, 237. Haud igitur possunt ad nilum quaeque reverti. V. NIHILUM.

NILUS, i, m. *Νεῖλος*, fluvius maximus Africae, in Aethiopia et Aegypto. *Serv.* ad *G.* 4, 291. Nilum dici existimat, quasi *νέαν ἴλὺν*, hoc est, novum trahentem limum, quia sua inundatione in Aegypti agros novum infert lutum, et oblimando feraces reddit. [At *Jablonsk.* in *Panth. Aegypt.* 4, 1. p. 157. statuit, Nilum esse a voce Aegyptiaca *neialéi* ex duabus *nei* et *alei* composita, quae *stato-tempore ascendere* significant. *F.*] A poetis fingitur filius Oceani et Terrae, multosque filios genuisse, Minervam, Vulcanum, Dionysium, Mercurium quartum, Herculem. *Cic. N. D.* 3, 16, 22 et 23. ℙ Quotannis certis diebus, praecipue circa solstitium aestivum, auctu magno per totam spatiatus Aegyptum, terram pluviis omnibus destitutam aquis suis irrigat, limo tegit, et fecundissimam efficit. Unde unica spes Aegyptiis in Nilo posita est, quia fertilis, aut sterilis annus est, prout ille magnus, aut parcior influxit. V. *Cic. N. D.* 1, 52., *Vitr.* 8, 2., *Lucr.* 6, 712., *Lucan.* 10. a v. 199., *Sen. Q. N.* 4, 2. et *Plin.* 5, 9, 10. et 18, 18, 47., ubi de Nilo multa. ℙ Unde revera ortum habeat, quaeque causae incrementi ejus, veteribus ignotum fuit: qua de re V. *Sen. Q. N.* 6, 8. et *Lucan. c. l.* 10. ℙ In Aegyptium mare septem ostiis se exonerat: unde *Juven.* 13, 26. Rari quippe boni, vix sunt numero totidem, quot Thebarum portae, vel divitis ostia Nili. *Ov. Met.* 5, 187. genitus septemplice Nilo; et *ib.* 1, 422. Nilus septemfluus. *Phaedr.* 1, 25. Canes currentes bibere in Nilo flumine. ℙ *Nili* quoque apud veteres accipiuntur pro fossis, seu canalibus, quibus aqua in locum aliquem deducitur; cujus generis erant ii, qui aquam in privatas domos derivabant, et qui spectaculis circumdari solebant. *Cic. Q. Fr.* 3, 9. *f.* Imagines istae, et palaestra, et piscina, et nilus, multorum Philotimorum est, etc. *Id. Leg.* 2, 1. Ductus vero aquarum, quos isti nilos et euripos vocant, quis non, cum haec videat, irriserit? ℙ [Est etiam cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 1562, 9. C. Terentius Nilus. *F.*]

NIMBATUS, a, um, adj. nimbo similis. *Pl. Poen.* 1, 2, 135. de meretrice: Quam magis adspecto, tam magis est nimbata, et nugae merae, *h. e.* ventosa et arrogans.

NIMBIFER, ra, rum, adj. *ὀμβροφόρος*, ferens nimbos. *Avien.* in *Arat.* 858. Inter nimbiferas nubes spectabilis exstet. *Ov. Pont.* 4, 8, 60. Ad styga nimbifero vindicis igne datos. Ita legit *Scal.* et *Heins.* ex MSS. Alii *nubifero.*

NIMBOSUS, a, um, adj. *ὀμβρώδης*, pluviosus, gravis nimbis, afferens nimbos. *Virg. A.* 1, 539. Fluctu nimbosus Orion. *Plin.* 18, 11, 29. campus est montibus subjacens nimbosis. *Ov. Pont.* 2, 3, 27. nimboso tumuerunt aequora vento. *Stat. Silv.* 1, 3, 89. nimbosa bruma. *Lucan.* 5, 631. nimbosus aer.

NIMBUS, i, m. *ὀμβρία*, pluvia repentina, praeceps, et brevior: in quo differt a *pluvia*, quae jugis est, et lentior. Ita *Serv.* ad *A.* 1, 55. et *Ap-*

pul. de Mundo, *med.* docent. [*Plura de discrimine vv. *nimbus*, *pluvia*, et *imber* v. in h. v. *Voss.* deducit *nimbus* a *nympha*; quam originationem ideo *Doederl.* 2, 88. ferri posse negat, quod *nympha* cum *lympha* nihil cognationis habeat. V. in h. v. Verius habet *Orig.* 13. p. 1146, 17. Nimbus est densitas nubis intempesta et obscura; et inde *nimbus* a *nube*; sive potius, interprete *Doederl.* l. l., a *nebula*, *νέφος*. Hinc ea exempla primam vocis significationem continere atque ab initio poni debere videntur, in quibus *nimbus* est vapor densatus in aere et obumbrans. V. quae *Doederl.* in suam hanc sententiam plura laudat *l. c.* Quid *nimbus*, *nubes*, *nubila* discrepent, v. in *hh. vv.*] *Virg. A.* 4, 120. nigrans commixta grandine nimbus. *Cic. N. D.* 2, 5. Terrere animos fulminibus, tempestatibus, nimbis, nivibus, grandinibus. *Liv.* 1, 16. Subito coorta tempestas cum magno fragore tonitribusque, tam denso regem operuit nimbo, ut conspectum ejus concioni abstulerit. *Lucr.* 3, 19. Quas neque concutiunt venti, nec nubila nimbis Aspergunt. *Plin.* 31, 4, 30. Detracta collibus silva, continere nimbos, ac digerere consueta. *Ov. Met.* 1, 269. densi funduntur ab aethere nimbi. ℙ Translate dicitur de subita et densa sparsione cujusque rei, quae in modum nimbi ingruit. *Flor.* 3, 8. Ingenti lapidum saxorumque nimbo classem operuerunt. *Sil.* 5, 215. pilorum in Poenos nimbus funditur; et 9, 311 et 580. et *Lucan.* 4, 776. telorum. *Colum.* 10, 364. Non aliter quam decussa pluit arbore nimbus Vel teretis mali, vel tectae cortice glandis. *Claud. Nupt. Honor. et Mar.* 298. purpureoque ducem perfundere nimbo, *h. e.* florum copia. *Mart. Spect.* 3. Et Cilices nimbis hic maduere suis, *h. e.* sparsione croci, quam 5, 25. rubrum, et 9, 39. Corycium nimbum vocat. *Stat. Th.* 10, 535. exundant saevo fastigia nimbo, *h. e.* missilium multitudine. *Claud. in I. cons. Stil.* 1, 353. et *Prud.* in *Sym.* 2, 702. nimbos equitum, *h. e.* ingentem equitum numerum. *Virg. A.* 7, 793. Insequitur nimbus peditum. *Mart.* 10, 38. lucerna Nimbis ebria Nicreotianis, *h. e.* plena unguentis odoratis. ℙ Item de subita calamitate. *Cic. Att.* 15, 9. Quid autem iste in domo tua casus armorum? Sed hunc quidem nimbum cito transisse laetor. ℙ Praeterea *nimbus* dicitur ipsa aqua nimbo cadens. Unde *nimbos legatos* dixit *Petr. Sat.* 123. aquam pluviam humi concretam glacie. ℙ Item nubes praesertim glomeratae et obscurae, unde fere nimbi exsistunt. *Virg. A.* 3, 198. Involvere diem nimbi; et *ib.* 587. Et lunam in nimbo nox intempesta tenebat. *Stat. Th.* 1, 97. piceo nox obvia nimbo Lucentes turbavit equos. *Pacuv.* ap. *Cic. Div.* 1, 14. et *Or.* 3, 39. noctisque et nimbum occaecat nigror: pro *nimborum*. ℙ De nube lucida, et splendore, qui circa caput, et corpus Deorum esse fingitur. *Virg. A.* 10, 634. coelo se protinus alto Misit, agens hiemem nimbo succincta per auras; et *ib.* 2, 615. Jam summas arces Tritonia (respice) Pallas Insedit, nimbo effulgens. *Serv.* ad *h. l.* Nube divina: est enim fulgidum lumen, quo Deorum capita cinguntur: sic etiam pingi solet. *Id.* ad *A.* 3, 585. Proprie nimbus est, qui Deorum, vel imperantium capita, quasi clara nebula, ambire fingitur. *Mamert. Pan. Maxim.* 3. Trabeae vestrae triumphales, et fasces consulares, et sellae curules, et fulgor, et illa lux divinum verticem claro orbe complectens, vestrorum sunt ornamenta meritorum pulcherrima. ℙ De fumo ex incendio. *Virg. A.* 5, 666. Respiciunt atram in nimbo volitare favillam. ℙ De globo pulveris. *Claud. in Ruf.* 2, 176. Pulveris extolli nimbos, lateque videres, etc. Sic *Virg. G.* 3, 110. fulvae nimbus arenae Tollitur. ℙ Usurpatur item de vento, quia nimbos adducit, impellitque. *Id. A.* 1, 55. Nimborum in patriam, loca feta furentibus austris, Aeoliam venit. ℙ Et de tempore nimboso et pluvio. *Val. Fl.* 2, 371. nimbosque educere luxu, *h. e.* traducere. V. EDŪCO. ℙ *Nimbus vitreus* ap. *Mart.* 14, 112. *in lemmate* est poculi vitrei genus. Distichon autem tale est: Ab Jove qui veniet, miscenda ad pocula largas Fundet nimbus aquas: hic tibi vina dabit. ℙ Denique ita dicitur fasciola transversa ex auro assuta in linteo, quod est in fronte feminarum. Ita definit *Isid. Orig.* 19, 31. Alii intelligunt ipsum linteum fronti praetentum. Ideo autem illud gestabant mulieres, ut frontis spatium imminuerent, quia frons parva, ut est ap. *Petr. Sat.* 126., inter formae decora reputabatur. *Arnob.* 2, 72. Laminas pertunderent aurium, conficiendis quaererent corporibus fucos, imminuerent frontem nimbis, fuligine oculos obumbrarent. Al. rectius leg. *limbis.*

NĪMIĒ, adv. *σφόδρα*, nimis, aut valde. *Pall.* 4, 10. *med.* In locis nimie frigidis praecoquas ficus seramus. *Macr. Sat.* 6, 6. ad illud *Virg. A.* 7, 417. Et frontem obscenam rugis arat: haec habet: *Arat* non nimie, sed pulcre dictum. *Capitol. Gord.* 6. Cupide, aut immodeste, aut nimie aliquid facere.

NĪMIĒTAS, atis, f. *περισσεία*, superfluitas, redundantia, nimia copia. *Colum.* 6, 24. Nimietate verni pabuli pecudes exhilaratae lasciviunt. [*Auxilio optimorum codicum vox *nimietas*, utpote nonnisi sequiorum scriptis frequentata, dudum a Schneidero e Columellae libris expulsa est.] *Pall.* 6, 7. Sanguinis nimietatem prohibet. *Id.* 2, 13. *med.* Inter omnes nimietates temperamentum tenere. *Apul. Met.* 9. Rei nimietate commotus, *h. e.* nimia frequentia. *Arnob.* 4, 133. Quae vel cursim perstrinximus, vel nimietatis non attigimus taedio. [*Adde *Eutr.* 10, 18.]

NĪMIO. V. NIMIUS.

NĪMIOPĔRE, adv. idem ac nimis, vel admodum nimis. *Cic. Par.* 5, 2. Quos aedificia magnifica nimiopere delectant. Sed alii legunt disjunctim *nimio opere*, multo rectius. Idem dic de alio loco *Verr.* 2, 4, 59.

NĪMĪRUM, adv. [*Ortum est ex *ni* et *mirum*, i. q. alias *mirum ni* pro haud dubie, sine dubio, utique, Gr. *δηλονότι*, *ohne Zweifel*, *unstreitig*. V. *Ruhnk.* ad *Ter. Andr.* 3, 4, 19. *Matth.* ad *Cic. Mur.* 15, 32. *Herzog.* ad *B. G.* 8, 1. *Tursell.* p. 733. *ed. Schw. Beier.* ad *Cic. Off.* 2, 20, 71. Sed si res in contentionem veniet, nimirum Themistocles est auctor adhibendus; et *ib.* §. 69. Nimirum enim inops ille, si bonus est vir, etiamsi referre gratiam non potest, habere certe potest. *Id. Mur.* 22, 45. Non parva res, sed nimirum omnium maxima. *Brut.* 21, 82. et nimirum is princeps ex Latinis, etc. *Hor. Ep.* 1, 14, 11. cui placet alterius, sua nimirum est odio sors. *Vell.* 2, 23, 4. Si quis hoc rebellandi tempus, quo Athenae oppugnatae a Sulla sunt, imputat Atheniensibus, nimirum veri vetustatisque ignarus est. *Quint. Inst.* 12, 1, 9. uter melior dicetur orator? Nimirum qui homo quoque melior. ℙ Tunc *nimirum* est i. q. ne mirum sit, ne mireris, poniturque cum docendo, explicando, exponendo efficere studemus, ne quis rem aliquam, ut male intellectam, ut novam atque inauditam, rejiciat, sed pro vera atque indubitata accipiat: nostr. *allerdings*, *nämlich*, *freilich*. *Cic. Verr.* 2, 2, 63. Verrem etiam Sotera inscriptum vidi Syracusis. Hoc quantum est! ita magnum, ut Latino uno verbo exprimi non possit. Is est nimirum Soter, qui salutem dedit. *Id. Leg.* 2, 1, 3. Sed nimirum me alia quoque causa delectat, quae te non attingit ita. *Id. Or.* 1, 4. Quis non jure miretur, ex omni memoria aetatum tam exiguum oratorum numerum inveniri? Sed nimirum majus est hoc quiddam, quam homines opinantur, et pluribus ex artibus studiisque collectum. *Id. ib.* 23, 75. Magnum opus, et arduum, ut saepe jam diximus: sed ingredientibus considerandum fuit, quid ageremus: nunc quidem jam, quocunque feremur, danda nimirum vela sunt. *Liv.* 22, 51. Hannibali Maharbal, Non omnia nimirum eidem dii dedere. Vincere scis, Hannibal; victoria uti nescis: nostr. *leider*! ℙ Saepius cum ironia usurpatur. *Hor. Sat.* 2, 2, 106. Uni nimirum tibi recte semper erunt res; et *ib.* 2, 3, 120. Nimirum insanus paucis videatur eo, quod maxima pars hominum morbo jactatur eodem. Cf. *Juv.* 2, 104. *Liv.* 40, 9. Aperienda nimirum nocte janua fuit, et armati commissatores accipiendi. *Tac. A.* 2, 82. Erumpebant questus: ideo nimirum (Gr. *δή*, nostr. *doch wohl*) in extremas terras relegatum (Germanicum), ideo Pisoni permissam provinciam; et 6, 2. Crediderat nimirum (*καὶ ἀντίφρασιν*, pro mirum dictu, nemo sane crediderit, tantam ejus fuisse credulitatem) epistolae subsidio sibi alterum ex consulibus poscentis, ut tutus a Capreis urbem peteret; *H.* 1, 33. Non exspectandum, ut compositis castris forum invadat et prospectante Galba Capitolium adeat, dum egregius imperator cum fortibus amicis janua ac limine tenus domum cludit, obsidionem nimirum toleraturus.]

NĪMIS, adv. *σφόδρα*, *ἄγαν*, plus satis, ultra modum, plus aequo. *Ter. Andr.* 1, 1, 34. id arbitror Apprime in vita esse utile, ut ne quid nimis: *μηδὲν ἄγαν*, dictum Pittaci, unius ex septem Sapientibus, quo monemur excessum vitare in omnibus. *Cic. Leg.* 3, 1. Tu eum nec nimis valde unquam, nec nimis saepe laudaveris. *Ter. Heaut.* 5, 5, 1. Chremes nimis graviter cruciat adolescentulum, nimisque inhumane. *Nep. Iphicr.* 3. In labore remissus nimis, parumque patiens. *Cic. Arch.* 11. De meo quodam amore gloriae, Nimis acri fortasse, veruntamen honesto, vobis confitebor. *Plin. Pan.* 45. Nimis dixi. *Ter. Eun.* 2, 1, 16. nimis me indulgeo. *Cic. Brut.* 92. Nimis multa de me. *Naev.* ap. *Non.* 5, 2. Aedepol, Cupido, cum tam pusillus sis, nimis multum vales. *Auct.* ad *Her.* 4, 19. *f.* Magnam nimis dominationem habere. *Cels.* 1, 3. *med.* Somnus plenus, et non multum nimis longus. ℙ Cum genitivo. *Cic. Or.* 51. Nimis insidiarum ad capiendas aures adhiberi videtur. *Ov. Fast.* 6, 115. Haec loca lucis habent nimis, et cum luce pudoris. ℙ Nonnunquam ponitur pro valde, magnopere, maxime, *λίαν*: et *ὑπερβολὴν* quandam continet. *Ter. Eun.* 4, 7, 16. fundam tibi nunc nimis vellem dari, ut tu illos procul caederes. *Pl. Most.* 1, 3, 119. Nimis velim lapidem, qui ego illi speculo diminuam caput. *Id. Rud.* 4, 2, 15. Nimis id genus ego odi male. *Id. Amph.* 1, 1, 63. Legiones nimis pulcris armis praeditae. [*V. *Cort.* ad *Lucan. l.* mox *l.* et ad *Eund.* 8, 157.] ℙ Praecedente negatione [**nicht sonderlich*]. *Caes. B. G.* 7, 36. Is locus praesidio ab iis non nimis firmo tenebatur; et *Cic. Att.* 7, 24. Philotimi litterae me quidem non nimis, sed eos admodum delectarunt. *Liv.* 8, 4. Est quidem nobis hoc per se haud nimis examplum. *Cic. Or.* 1, 29. *extr.* Quae a natura expetenda sunt, ea dicis non nimis deesse nobis. [**Id. Div. Verr.* 22. Caecilium non nimis hanc causam severe, non nimis accurate, nonnimis diligenter acturum. *Lucan.* 4, 696. Et quod Caesareis nunquam devota juventus Illa nimis castris: *niemals allzusehr*, *niemals sonderlich*.] ℙ *Nimis quam* augendi causa dicitur. *Pl. Most.* 2, 2, 79. Nimis quam formido, ne manifesto hic me opprimat, *h. e.* quam formido, ne manifesto hic me opprimat, *h. e.* mirum quam. ℙ [*Confund. *nimis*, *animi* et *animum*. V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 1. p. 227.]

NĪMĬUM, adv. idem omnino, quod nimis. *Cic. Cat.* 1, 5. Nimium diu te imperatorem illa tua Manliana castra desiderant. *Ter. Andr.* 2, 6, 19. nimium parce facere sumptum. *Ov. Trist.* 3, 1, 8. nimium sero. *Cic. Or.* 2, 21. Verba effervescentia, et paulo nimium redundantia. *Id. Att.* 12, 18. Tempus nimium longum. *Id. Cluent.* 46. Ne nimium multi poenam capitis subirent. *Tibull.* 3, 6, 21. iratus nimium nimiumque severis. *Ov. Her.* 1, 41. o nimium nimiumque oblite tuorum. [*V. *Ruhnk.* ad h. l.] *Virg. Ecl.* 2, 17. nimium ne crede colori. *Cic. Cluent.* 58. *f.* Pro Cluentii voluntate nimium, pro reipubl. dignitate parum dixisse videor. *Hor. Ep.* 1, 7, 48. foro nimium distare carinas. ℙ Pro valde, maxime, per hyperbolen. *Ter. Eun.* 3, 5, 49. Tum equidem istuc os tuum impudens videre nimium vellem. *Virg. G.* 2, 458. O fortunatos nimium, sua si bona norint, Agricolas! *Pl. Mil.* 4, 2, 8. Homo nimium lepidus. *Id. Aul.* 3, 6, 1. nimium lubenter. *Id. Trin.* 4, 2, 86. loci nimium miris modis mirabiles. *Claud. III. cons. Honor.* 96. O nimium dilecte Deo. [**Lucan.* 8, 139. Heu nimium felix aeterno nomine Lesbos! *Stat. Silv.* 3, 3, 25. Felix, et nimium felix!] ℙ *Nimium quantum*, maximopere, plurimum, nimis quam, mirum quantum. *Cic. Fin.* 4, 25. *med.* Differt inter honestum et turpe, nimium quantum. *Id. Or.* 26. Sales in dicendo nimium quantum valent. *Gell.* 16, 6. Ille nihil cunctatus, sed nimium quantum audacter; Oves, inquit, etc. Adde 15, 1. et 18, 3., ubi al. leg. *nimium quanto praestabilis*. ℙ *Nimium quam* idem est. *Pl. Bacch.* 1, 2, 13. nimium quam, o Lyde, es barbarus. *Quint.* 4, 2. *med.* Pecunia nimium quam in animis hominum potest. [*Dubitat *Spald.* h. quidem in l. de dictione *nimium quam*, pro qua *nimium quantum* scribi debuisset, quod hic pronominis accusativus desideraretur. Hinc parum huc facere posse locum *Plauti*, ubi *nimium quam* potestate adverbii esset. Sed non video, quid sit, quod impediat, quominus *nimium quam* hic etiam adverbii potestate esse possit, quidve tam severe accus. pronom. postulet.] ℙ *Nimium multum* idem valet. *Pl. Merc.* 2, 4, 11. nimium multum scis. ℙ [*Conjunguntur etiam *nimium* et *satis*. *Sen. Herc. Oet.* 1121. An quod dividit aethera A terris spatium, sat est Et mundi nimium malis? *Stat. Silv.* 1, 2, 169. satis, o, nimiumque, priores Despexisse procos. Laudat *hh. ll. Ruhnk.* ad *Rut. Lup.* 1, 1. p. 85. *ed. Frotsch.* si nihil accidit mali, satis ac nimium boni videtur.] ℙ *Non nimium*, non multum. *Cic. Fam.* 12, 30. *f.* Illud non nimium probo, quod scribis, etc. ℙ [*Nimium* pro *nimio* cum comparativo v. in *nimius*, *a*, *um. f.* ℙ Confund. *nimium* et *minimum*. V. *Cort.* ad *Lucan.* 4, 557. et 5, 741.]

NĪMĬUS, a, um, adj. *ὁ ἄγαν*, *περισσὸς*, qui modum excedit, nimis magnus, nimis multus. *Cic. Off.* 1, 25. *f.* Nunquam enim, iratus qui accedet ad poenam, mediocritatem illam tenebit, quae est inter nimium et parum; et *ib.* 36. *med.* Ne in festinationibus suscipiamus nimias celeritates. *Caes. B. C.* 1, 85. Nimia pertinacia, atque arrogantia. *Cic. Sen.* 15. Vitem ferro amputans coercet ars agricolarum, ne silvescat sarmentis, et in omnes partes nimia fundatur. *Ov. Met.* 5, 484. Et modo sol nimius, nimius modo corripit imber. *Mart. Spect.* 7. in Scythica religatus rupe Prometheus Assiduam nimio pectore pavit avem, *h. e.* nimis feraci. Fingitur enim viscera rursus producere, postquam ea vultur absumpserit. [**Lucan.* 6, 508. nimiae pietatis Erichtho, i. e. quae non vulgari isto modo commercia cum diis colebat, sed longe ampliore cultu eos habebat: ita *Cort.*, q. v.] ℙ *Nimius homo*, qui modum non servat. [*Illustrarunt elegantissimam hanc dicendi rationem *intpp.* ad *Liv.* 6, 4. et quos laudat *Burm.* ad *Vell.* 2, 32, 1. *Acron.* ad *Hor. Od.* 11, 12. *Salm.* ad *Vopisc. Aur.* 32. *Gron.* ad *Sen. Agam.* 84. *Heins.* ad *Claud. Bell. Get.* 118. Plura etiam *Taciti*, qui saepius quam alii de hominibus usurpat, exempla habes in *Boettich. Lex. Tac.* p. 319.] *Cic. ad Brut.* 1, 15. Quod in honoribus decernendis essem nimius, et tanquam prodigus. *Sall. fragm.* ap. *Arus. Mess.* Post, ubi fiducia nimius, etc. *Tac. H.* 4, 23. Praeferoces initio, et rebus secundis nimii. *Vell.* 2, 32. Esse quidem praeclarum vi-

rum Cn. Pompejum, sed nimium jam liberae reipubl., *h. e.* onerosum, gravem, [*intolerabilem, Gr. *ὑπερέχων.*] *Flor.* 3, 15. Jam nimius et potens altero tribunatu. *Tac. Agr.* 7. Legio legatis quoque consularibus nimia ac formidolosa erat. *Hor. Od.* 2, 12, 5. Nec saevos Lapithas, et nimium mero Hylaeum. *Hieron. adv. Jovin.* 1, 6. Nimius fortasse fuerim in expositione propositionum ejus, *h. e.* nimio sermone usus fuerim. ℙ De re molesta, et gravi. *Val. Fl.* 7, 21. Tum jactata toro, nimiumque experta cubile. [*Est hoc eorum, qui propter curas qualescumque conquiescere et dormire non possunt. V. *Gronov. observv.* 4, 21. p. 505. *ed. Frotzsch.* Ceterum pertinet hic locus ad v. *nimium* pro *adv.* positum.] *Claud. Laud. Stil.* 1, 250. Et quos interior nimio plaga Sole relegat. ℙ Cum genitivo. *Liv.* 6, 11. et *Sall. fragm.* ap. *Arus.* Impotens, et nimius animi est. *Liv.* 3, 26. *extr.* Nimius imperii. *Tac. H.* 3, 75. sermonis. *Sil.* 6, 81. vitae; et 5, 232. pugnae, nimiusque cruoris. [*V. de hac dicendi forma *Gronov.* ad *Liv.* 6, 11. Cui assentitur *Walch.* ad *Tac. Agr.* 7.] ℙ *Nimium*, absolute, quod nimium est. *Cic. Or.* 22. Magis offendit nimium, quam parum. [*Huc pertinet locus *Cic. Off.* 1, 25. *f.* a Nostro ab initio laudatus.] *Enn.* ap. *eund. Fin.* 2, 13. Nimium boni est, cui nihil est mali. *Ov. Amor.* 2, 17, 11. nimium regni. Al. leg. *regnum. Plin. prooem. l.* 33. *f.* Auri argentique nimium fuit. *Sil.* 14, 670. nimium juris. ℙ Saepe *nimius* per hyperbolen est multus, plurimus, maximus. *Pl. Mil.* 4, 2, 8. Homo nimia pulcritudine. *Id. Amph.* 2, 1, 69. et 5, 1, 52. Nimia memoras mira. *Mart.* 5, 64. Pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo. ℙ Ablativus *nimio* adverbii ritu, valde, magnopere, maxime. *Pl. Truc.* 4, 1, 6. tum hoc nimio magnae melliniae mihi est. ℙ Cum comparativis. *Id. Poen.* 1, 2, 90. Bonam ego, quam beatam me esse nimio dici mavolo. *Id. Pers.* 1, 3, 31. Nimio melius, *h. e.* longe, aut multo melius. *Plin.* 24, 12, 17. Semen colligitur autumno: ante collectum nimio validius; et *Anton.* ad *Cic. post ep.* 8. *l.* 10. *ad Att.* Quia te nimio plus diligo; et *Ov. Trist.* 2, 209. Nam non sum tanti, ut renovem tua vulnera, Caesar: Quem nimio plus est indoluisse semel; et *Hor. Od.* 1, 33, 1. Albi, ne doleas plus nimio. [*Sunt, qui dicant, posse in his pro *nimio* etiam dici *nimium.* V. *Cort.* ad *Lucan.* 2, 225. ubi laudat *Pl. Ps.* 1, 3, 47. Nimium id, quod pudet, facilius. Cf. quae notavimus in simili re ad v. *nihil.*]

NINGIT et Ninguit, ebat, nxit, n. 3. *νίφω*, nive pluit. *Colum.* 11, 2. *med.* X. Cal. April. pluvius dies: interdum ningit. *Acc.* ap. *Prisc.* 10, 882. Cum ninxerit coelestium molem mihi. *Virg. G.* 3, 367. Interea toto non secius aere ningit. *Pier.* in antiquioribus libris omnibus *ninguit* reperisse testatur: unde *ninguor*, *ninguis*, *ninguidus*, quod probat *Prisc. l. c.* Contra *Caper de verb. dub.* 2249. mavult *ningit.* ℙ Passive impersonaliter. *Appul. Flor. n.* 2. Totum illud spatium, qua pluitur, et ningitur. ℙ Translate. *Lucr.* 2, 627. ninguntque rosarum Floribus. Est qui leg. *pingunt.*

NINGOR, oris, m. nivis copia decidens. *Appul. de Mundo.* Eam tempestatem nos ningorem vocamus.

NINGUĬDUS, a, um, adj. *νιφόεις*, nivosus, nivalis, nivibus abundans. *Auson. ep.* 24, 68. bimaris juga ninguida Pyrenaei; et *ib.* 124. jam ninguida linquit Oppida Iberorum. *Prud. Apoth.* 729. Ninguidus Boreas. ℙ Cibus ninguidus dicitur ab *eod. Cath.* 5, 97. manna Hebraeorum, quia nivis instar cadebat.

NINGUIS, is, f. idem quod nix apud veteres. *Lucr.* 6, 736. Albas decedere ningues; et *ib.* 964. sol exstructas ningues radiis tabescere cogit. *Appul.* ap. *Prisc.* 6, 724. Aspera hiems erat, omnia ningue canebant. Adde *Lucil.* ap. *Charis.* 1, 71.

NINGUIT. V. NINGIT.

NINGŬLUS, a, um, adj. nullus, nemo. *Enn.* ap. *Fest.* Qui ferro minitere, atque in te ningulus mederi queat. Al. ita leg. Qui ferro minitaris, ut in te ningulu' modo Ire queat.

*NINGUM, i, n. Istriae opp. *Ant. Itin. B. A.*

NĪNĪVĪTAE, arum, m. plur. cives Ninives, quae fuit urbs maxima Assyriae ad Tigrim fluvium: quae a *Plin.* 6, 13, 16. Ninus dicitur: scilicet a conditore, vel instauratore. *Prud. Cath.* 7, 131. In Ninivitas se coactus percito Gressu reflectit. ℙ [Quantitas primae et secundae syllabae in hac voce varia est; nam *Nīnīvē* est ap. *Paul. Nol. carm.* 23, 168. cujus Babylon, et opima Ninive Regnum erat. *Nĭnīvă* ap. *Alc.* 4, 357. Ninivae contra populis terrore salubri Praevaluit pro pace metus. *F.*]

[NĪNĪVĪTĬCUS, a, um, adj. ad Ninivem pertinens. *Hieron. in Isaj.* 3, 7, 16. Niniviticus puer. *F.*]

NINNĬUS, ii, m. parvus equus, qui et hinnus dicebatur, ex Graeco *γίννος*, ut docet *Scal.* ad *Manil.* 5. *Maecenas* ap. *Suet.* in *Vita Hor.* tu tuum sodalem Ninnio videas strigosiorem. Al. aliter leg. V. HINNUS.

*NINUS, i, m. *Νίνος*, Beli filius, primus Assyriorum rex, Semiramidis maritus. *Justin.* 1, 1. Adde *Ov. Met.* 4, 88. ℙ Alius, junior, Assyriae rex, de quo *Herodotus* et *Strabo.* ℙ Ninus, urbs, i. q. Ninive. ℙ Et alia hoc nomine urbs, Hierapolis etiam et Bambyce dicta. *Ammian.* 14, 26. *B. A.*

NĬOBAEUS, a, um, adj. ad Nioben spectans. *Hor. Od.* 4, 6, 1. quem proles Niobaea magnae Vindicem linguae, Tityosque raptor Sensit.

NĬOBĒ, es, et Nioba, ae, f. *Νιόβη*, filia Tantali regis Argi, et Lydiae, qui Juppiter dictus fuit, ex Taygete, al. ex Penelope, al. ex Dione, uxorque Amphionis regis Thebarum, cui septem filios, totidemque filias peperit. Cum Thebanae mulieres (ut est ap. *Ov. Met.* 6. a *v.* 155.) jussu Mantus filiae Tiresiae rem divinam Latonae facerent, eas reprehendit multis verbis, sese Deae anteferens, illisque persuasit, ut illis sacris abstinerent. Latona irata filios Appollinem et Dianam in vertice Cynthi montis admonuit, ut injuriam ulciscerentur, qui Ismenum et Sipylum sagittis confixere, cum se exercerent in equestri certamine in campo extra urbem: reliquos pueros in palaestra, feceruntque, ut septem virgines, cum fratres exstinctos una cum matre flerent, repentina morte concciderent. Niobe ex dolore in lapidem versa est, qui in Sipylum Lydiae montem in Phrygiae Magnae confinio, ubi illa nata fuerat, turbine venti raptus est, et fixus in cacumine montis liquitur, et lacrymis etiam nunc manat. Hinc a poetis Sipyleia mater Niobe dicitur. *Cic. Tusc.* 3, 26. Nioba fingitur lapidea propter aeternum, credo, in luctu silentium. *Ov. l. c.* et felicissima matrum Dicta foret Niobe, si non sibi visa fuisset. *Prop.* 3, 8, 8. Et Niobae lacrymas supprimat ipse lapis. *Id.* 2, 16, 7. Nec tantum Niobe bis sex ad busta superba, etc. ex *Homeri* sententia *Iliad.* 24, 603. duodecim filios Niobae tribuit, cum alii quatuordecim, alii duodeviginti, alii viginti: quidam etiam solos tres, ut refert *Gell.* 20, 7. Est tamen qui legit ap. *Propert. bis septem ad busta.* ℙ Alia fuit Nioba filia Phoronei regis Argivorum, et Cinnae, soror Apidis, ex qua Juppiter prima mortalium Argum suscepit. *Hyg. fab.* 145. ℙ *Item fons Peloponnesi, in Argolide. *Plin.* 4, 5. *B. A.*

[NĬOBĬDES, ae, m. filius Niobes. In lemmate *fab.* 11. ap. *Hyg.* legitur *Niobidae*, h. e. filii Niobes. *F.*]

*NIPHAEUS, i, m. nomen viri proprium, ab equis interfecti. De eo V. *Virg. A.* 10, 570. *B. A.*

[NIPHAS, ădis, f. *νιφάς*, nix confertim cadens. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 728, 10. Philetus F. cum Niphade matre fecit. *F.*]

NIPHĂTES, ae, m. *Νιφάτης*, pars Tauri montis inter Armeniam majorem, et Mesopotamiam: item fluvius, qui profluit ex Niphate monte, et Armenios, Medos, ac Mesopotamios attingit, ac in Tigrim influit. *Virg. G.* 3, 30., *Serv. ib.*, *Plin.* 5, 27., 27. et *Lucan.* 3, 245.

*NIPHE, es, f. *Νίφη*, una ex comitibus Dianae, a niveo candore appellata. *Ov. Met.* 3, 171. *B. A.*

[NIPHĒTUS, i, m. *νιφετὸς*, nimbus. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 516. *n.* 243. C. Hostilius Niphetus. *F.*]

NIPTRĂ, orum, n. plur. *νίπτρα*, lavacra: a *νίπτω*, lavo. Hoc nomine dicta est tragoedia Pacuvii. *Cic. Tusc.* 2, 21., *Gell.* 13, 29.

NI QUIS SCIVIT. V. in NI.

NĪREUS, i, m. *Νιρεύς*, disyllab. filius Charopi et Aglaiae, Graecorum omnium, qui ad Trojam navigaverunt, fortissimus. *Ov. Pont.* 4, 13, 15. Tam mala Thersitem prohibebat forma latere, Quam pulcra Nireus conspiciendus erat. *Prop.* 3, 16, 27. Nirea non facies, non vis exemit Achillem. *Hor. Epod.* 15, 22. Formaque vincas Nirea. *Nirea* est accusat. Graecae positionis.

NIS, dat. plur. pro *nobis* ap. veteres. *Fest.* in *Calim.*

*NISA, ae, f. nomen puellae, de qua *Virg. Ecl.* 8, 26. *B. A.*

*NISAEA, ae, f. Parthiae regio, cujus caput Alexandropolis, ab Alexandro conditore ita appellata. *Plin.* 6, 25. *B. A.*

NĪSAEUS, a, um, adj. ad Nisum pertinens. *Ov. Fast.* 4, 500. et te Zanclaea Charybdis, Et vos, Nisaei, naufraga monstra, canes, *h. e.* Scylla filia Nisi, in monstrum marinum navibus infestum versa, cujus inferior pars canum figuram referebat. Revera in Fabulis filia Nisi in avem conversa est: alia Phorci filia in marinum monstrum. V. SCYLLA et 2. et *Ov. A. Am.* 1, 331. Sed poetis haec licet confundere. Sic *Sabin.* 1, 33. Illum non avidis canibus Niseia virgo Fregit, non tumidis torta Charybdis aquis. Et ipse *Ov. R. Am.* 737. Praeterita cautus Niseide navita gaudet. V. et *Virg. Cir.* 44. ℙ De Baccho Nisaeo V. NYSAEUS.

NĪSĒIS, idis, f. patronymicum, filia Nisi, vel neptis. V. v. praec. ℙ De Nymphis Niseidibus V. NYSEIS.

NĪSĒĬUS, a, um, adj. ad Nisum Scyllae patrem pertinens. *Virg. Cir.* 390. Per mare caeruleum trahitur Niseia virgo. Adde *Ov. Met.* 8, 35.

NĪSĪ, *εἰ μή*, si non. *Cic. Att.* 7, 10. Nisi ego insanio, stulte omnia et incaute. *Caes. B. G.* 1, 31. *f.* Non posse ejus imperia diutius sustineri, nisi quid in Caesare sit auxilii. *Hor. Sat.* 1, 5, 79. Nunquam erepsemus, nisi nos vicina Trivici Villa recepisset. *Pl. Aul.* 3, 2, 15. quid tu, malum, curas, Utrum crudum, an coctum edim? nisi tu mihi es tutor. *Nep. Ages.* 6. Ut omnibus apparuerit, nisi ille fuisset, Spartam futuram non fuisse. *Cic. Cluent.* 66. *f.* Quod nisi esset, certe postea non discessisset. [*Haud erit absonum, hic statim ab initio commemorare loquendi genus, quo *nisi* c. plusquamperf. conjunct. post imperf. vel perfectum indicativi ponitur, ut Gr. aoristus cum v. *ἄν*, sequente *εἰ μή*. *Suet. Caes.* 52. Paene Aethiopia tenus Aegyptum penetravit, nisi exercitus sequi recusasset; et *ib.* 58. Neque in Britanniam transvexit, nisi explorasset; et *Galb.* 10. paene interemerunt, nisi expressa cruciatu confessio esset. Ceterum *nisi* et *si non* ita differre dicuntur, ut hoc totas enunciationes cum exceptione positas jungat: *si non* in singulis notionibus invicem se excipientibus usurpetur. V. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 343. p. 297. et *Ramsh. Gr. Lat.* §. 193. p. 873. At bene notandum, non deesse locos, in quibus hoc discrimen parum severe observatum videatur. V. *Zumpt.* l. modo l. et *Brem.* ad *Nep. Con.* 2, 3. ℙ Negativis enuntiatis interrogationibusque praecedentibus signif. saepius i. q. nostr. *ausser*, *ausser dass. Caes. B. G.* 1, 30. *extr.* Ne quis enuntiaret, nisi quibus mandatum esset. *Nep. Dion.* 5. Nullum imperium est tutum, nisi benevolentia munitum. *Cic. Lael.* 5. Hoc sentio, nisi in bonis amicitiam esse non posse. *Brut.* 6, 23. Etenim dicere bene nemo potest, nisi qui prudenter intelligit. *Plin. H. N.* 15, 1. Oleam Theophrastus negavit, nisi intra XL millia passuum a mari nasci. Ita saepius post verba, quae negationem continent, ap. *Suet.*, ut *Tib.* 71. *Aug.* 31. et al. V. *B. Crus. cl. Suet.* p. 531. Adde *ib. Aug.* 6. Huc (i. e. in locum nutrimentorum) introire, nisi necessario et caste, religio est, i. e. nefas est. ℙ Porro in explicationibus atque interpretationibus, maxime post *nihil aliud*, *quid aliud*, significat *praeter*, *quam. Cic. Fin.* 2, 12. Nihil possumus judicare, nisi quod est nostri judicii. Cf. *Garat.* ad *Cic. Mil.* 8, 22. p. 94. 21, 55. p. 147. *Id. Planc.* 33. Quid est pietas, nisi voluntas grata in parentes? *Tusc.* 1, 26. Philosophia, omnium mater artium, quid est aliud, nisi, ut Plato ait, donum, ut ego, inventum deorum? *Or.* 2, 12. Erat historia nihil aliud, nisi annalium confectio. Plura suppeditat, unde haec transscripsimus. *Ramsh. Gr. L.* §. 193. p. 875. qui in his *nisi*, *praeter* et *quam*, ita differre dicit, ut *nisi* cum exceptione factam conditionem significet; *praeter* omittendi, praetermittendi notionem involvat; *quam* comparandi quoddam genus vindicet. Cf. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 732. p. 548. sq.] ℙ *Nisi si*, idem fere quod nisi. [*nostr. *ausser wenn*, *ausgenommen wenn*, *doch wofern nicht*, *nur im Falle dass.* Ponitur, (ut alias *nisi ut*, *nisi ne*, *nisi quod*) quando id ipsum, quod excipias, lege quadam conditionis per totum aliquod enuntiatum effertur maxime quidem ante vv. *quis*, *quid*, *quo*, *quando.* V. *Ramsh. Gr. L.* §. 193. p. 875. ubi plura exempla invenies. Cf. *Burm.* ad *Quint. Inst.* 3, 10. p. 290. *Drakenb.* ad *Liv.* 6, 26, 5. *Oudend.* ad *Caes. B. G.* 1, 31, 14. *Walch.* ad *Tac. Agr.* 32.] *Varr. R. R.* 2, 9. Nisi si etiam illuc pervenerint, ut, etc. *Ov. Her.* 4, 111. nisi si manifesta negemus. *Cic. Fam.* 14, 2. Noli putare, me ad quemquam longiores epistolas scribere, nisi si qui ad me plura scripsit, cui puto rescribi oportere. *Id. Cat.* 2, 4. Nisi vero si quis est, qui etc. *Colum.* 4, 16. *extr.* Binae materiae submittendae erunt: nisi si tamen gracilitas vitis alicujus angustiorem putationem desiderabit. *Id.* 3, 13. *med.* Praestat non conserere, quam in summa terra suspendere: nisi tamen si scaturigo palustris prohibeat infodere. ℙ *Nisi ut*, idem. *Suet. Claud.* 35. Neque convivia inire ausus est, nisi ut spiculatores cum lanceis circumstarent. ℙ Nisi quod. [*nostr. *ausser dass*, *nur dass*, *ausgenommen dass.* Elliptica dicendi ratio, de qua exposuit *Schwarz.* ad *Plin. Pan.* 86, 5. Adde *intpp.* ad *Suet. Vitell.* 7. *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 18, 11. — *Walch.* ad *Tac. Agr.* 6. docet, inesse huic formulae, quam ita supplendam censet: *nisi quod dici potest*, *quod dicendum*, post enuntiationes affirmativas affirmationem, post negativas negationem, lectoris saepius arbitrio supplendam.] *Cic. Fam.* 13, 1. Cum Patrone Epicureo mihi omnia sunt communia; nisi quod in philosophia vehementer ab eo dissentio. [*Alia exempla haec sunto: *Id. Tusc.* 3, 24, 58. Et mihi quidem videtur idem fere accidere iis, qui ante meditantur, quod iis, quibus medetur dies; nisi quod ratio quaedam sanat illos cet. *Id. Att.* 2, 1. Praedia me valde delectant, nisi quod illum aere alieno obruerunt. *Sall. Jug.* 95. Ab negotiis nunquam voluptas remorata est, nisi quod de uxore potuit honestius consuli. *Plin. Pan.* 86, 5. et fecisset, nisi quod paene ipso contubernio Principis felicius jucundiusque est, desiderare principem desiderantem. *Suet. Vit.* 7. Adjutum putant T. Vinii suffragio, tunc poten-

tissimi —: nisi quod Galba prae se tulit; et al. *Tac. A.* 14, 14. notos quoque equites Romanos operas arenae promittere subegit donis ingentibus, nisi quod merces ab eo, qui jubere potest, vim necessitatis affert. *H.* 3, 28. Hormine id ingenium — an potior auctor sit C. Plinius — haud facile discreverim, nisi quod neque Antonius, neque Hormus a fama vitaque sua degeneravere. *G.* 9. unde causa et origo peregrino sacro parum comperi, nisi quod signum ipsum — docet advectam religionem. *Agr.* 6. vixerunt mira concordia per mutuam caritatem et invicem se anteponendo; nisi quod in bona uxore tanto major laus, quanto in mala plus culpae est; et c. 16. eadem inertia erga hostes, similis petulantia castrorum; nisi quod innocens Bolanus — caritatem paraverat loco auctoritatis.] ℙ *Nisi quia*, nisi quod. *Ter. Eun.* 4, 5, 10. at nesciebam, id dicere illam, nisi quia Correxit miles, quod intellexi minus. ℙ *Nisi vero*, *nisi forte* serviunt transitionibus. [*Adde *nisi tamen*, *nisi si*, interdum etiam simplex *nisi*, plerumque cum indicativo. Formulae sunt, quibus id, quod contra dici possit, absurdum esse significatur. Ita sunt corrigentis, certe mitigantis ea, quae indefinitius aut confidentius affirmata videantur; aut quoquo modo de iis addubitantis quasi per occupationem omninoque exceptionem quandam, vel serio concedentis, vel concedere se assimilantis: unde ironiae inserviunt. Docuerunt hoc *Manut.* ad *Cic. Rosc. Am.* 29, 82. *Gesn.* in *Thes.* et *Tursell.* Secuti sunt *Beier.* ad *Cic. Off.* 1, 33. p. 254. ad *or. pro Tull.* p. 44., cujus verba hic potissimum sequimur; *Goerenz.* ad *Leg.* 1, 1, 2. *Fin.* 1, 17, 56. *Math.* ad *Rosc. Am.* 29, 82. *Buttm.* ad *Quint. Inst.* 12, 9, 11. Exempla, exceptis iis quae VV. DD. modo laudati collegerunt, plura suppeditat *Ramsh. Gr. Lat.* §. 193. p. 876.] *Cic. Fat.* 16. Nisi forte volumus Epicureorum opinionem sequi, qui, etc. *Id. Mil.* 3. Nisi vero existimatis, dementem P. Africanum fuisse, qui, etc. ℙ *Nisi* in asseverationibus. *Cic. Att.* 16, 11. Moriar, nisi facete. *Ov. Met.* 2, 514. Mentiar, obscurum nisi nox cum fecerit orbem, Videritis, etc. *Augustus in quadam ep.* ap. *Suet. Claud.* 4. *f.* Peream, nisi admiror. *Pl. Most.* 1, 3, 36. Dii me interficiant, Nisi illam anum interfecero. ℙ Pro praeterquam. *Cic. Rosc. Am.* 12. Homo longe audacissimus, C. Fimbria, et quod inter omnes constat, nisi inter eos, qui ipsi quoque insaniunt, insanissimus. *Sen. Suas.* 2. *med.* Taygeti montis difficilia, nisi Laconibus, juga. *Colum.* 3, 1. Vitis omni paene regione, nisi tamen glaciali vel praefervida, curae mortalium respondet. *Ov. Trist.* 4, 10, 85. Si tamen exstinctis aliquid, nisi nomina, restat. *Aurel. Vict. Caes.* 1. Pacata externarum gentium ferocia, nisi Germaniae. ℙ Pro sed, ita tamen ut et adversativam, et exceptivam simul vim habeat. [*V. *Matth.* ad *Cic. Rosc. Am.* 35, 99. et quem ibi laudat *Drak.* ad *Liv.* 24, 10.] *Cato R. R.* 77. Spiram sic facito: Quantum voles pro ratione, ita uti placenta fit, eadem omnia facito, nisi alio modo fingito. *Cic. Fam.* 13, 76. De re nihil possum judicare: Nisi illud miki certe persuadeo, te talem virum nihil temere fecisse. *Ter. Hec.* 1, 2, 117. Quid egerint inter se, nondum etiam scio: Nisi sane curae est, quorsum eventurum hoc siet. *Id. Ad.* 1, 2. *f.* ecce autem de integro: nisi, quidquid est, Volo scire. Adde *Eun.* 3, 4, 10. et 5, 1, 10. His autem locis potest reddi etiam per *quamquam*, aut *nisi quia.* ℙ Insolens loquendi ratio est in illo *Pl. Men. prol.* 59. Ei liberorum, nisi divitiae, nihil erat. *Nisi* enim similia, et ejusdem generis solet excipere: hic dissimilia. Vult autem dicere, liberis caruisse, divitiis abundasse. ℙ Pro *non nisi.* [*nostr. *nur, nicht anders als.* Plerumque hac significatione ponitur, sequente negatione. *Caes. B. C.* 3, 87. Labienus juravit, se, nisi victorem, in castra non reversurum. *Cic. Or.* 2, 83, 338. ut quemadmodum tibicen sine tibiis canere, sic orator, nisi multitudine audiente, eloquens esse non possit. *Plin. Pan.* 31, 2. urbem nostram, nisi opibus Aegypti ali sustentarique non posse; cf. 42, 2. *Suet. Caes.* 13. domum se nisi Pontificem non reversurum; et *ib.* 79. Parthos nisi a rege non posse vinci. — Omittitur negatio, cum facile, utpote contenta orationis contextu, intelligitur. Cf. de hoc dicendi genere *Oudend.* ad *Suet. Caes.* 13., *Duk.* ad *Flor.* 1, 12., *Drakenb.* ad *Liv.* 34, 16.] *Liv.* 34, 16. Circumducto exercitu, procul navibus suis castrisque, ubi spem nisi in virtute, haberent, inter medios hostes proelium commisit. [*cf. *Gronov.* ad h. l. Adde *Sall. Jug.* 54, 5. Metellus videbat bellum renovari, quod nisi ex illius (Jugurthae regis) lubidine geri possit.] *Colum.* 7, 3. *med.* Quo magis etiam propter hos casus, nisi validissima *(ovis submittenda est)*, quae non comprehendatur hieme, etc. *Cic. Leg.* 1, 20. *f.* Zeno nisi quod honestum esset, putavit bonum. Al. leg. *nihil putavit bonum.* Al. *nihil nisi quod*, etc. [*Orell. leg. nihil putarit bonum.] *Solin.* 37. Carinis ita tenaciter adcorporatur, ut nisi abrasa parte ligni separetur. Al. leg. *aegre separetur.* ℙ Pro etiamsi non. *Cic. Mil.* 19. Quod nisi sciret Milo, illum Arciciae fuisse, suspicari tamen debuit, etc. Al. aliter leg. [*Orell. cum recentt. legit: Quod ut sciret Milo cet.] ℙ Utraque in *nisi* syllaba passim a poetis corripitur. Produxisse alteram putant *Sid. carm.* 15, 104. cum denique saxa Sint tantum, penitusque nisi nihil esse probentur. Sed leg. alii: *nihil nisi esse probentur*, ita ut synaloephe non fiat. ℙ [*Confund. *nisi* et *num.* V. *Heindf.* ad *Cic. N. D.* p. 202. item *nisi* et *ubi. Id. ib.* p. 264.]

NĪSIADES, um, f. plur. patronym. *Ov. Her.* 15, 54. Nisiades matres, Nisiadesque nurus, *h. e.* Siculae Megarenses. Est enim *Megaris* in Sicilia oppidum, teste *Plin.* 3, 8, 14. et *Mela* 2, 7., conditum a Megarensibus Graeciae, quorum rex Nisus fuit.

NĪSIBĒNUS, a, um, adj. ad urbem pertinens, quae apud scriptores Nisibis, in nummis vero ap. *Eckhel. D. N. V.* T. 3. p. 517. semper *Νέσιβις* scribitur: est autem urbs primaria Mesopotamiae, ut *Strabo l.* 11 et 16. et *Stephan.* docent. *Ammian.* 25, 8. Nisibenos acerbo dolore perculsit.

*NISĪBIS, is, f. *Νίσιβις*, oppidum Mesopotamiae, in Mygdonia, hodie *Nisibin. Plin.* 6, 13. *Ammian.* 25, 31. V. et *Nisibenus*, *a*, *um.* ℙ Et aliud, in Aria regione. *Ammian.* 1, 23. *extr. B. A.*

*NISĪCASTAE, arum, Aethiopiae populi, de quibus *Plin.* 6, 30. *B. A.*

*NISITAE, arum, populi Aethiopiae. *Plin.* 6, 30. *B. A.*

*NISIVES, um, populi Numidiae orientalis. *Plin.* 5, 4. ℙ V. *Nisuetae. B. A.*

*NISUĒTAE, arum, populi Africae, quorum urbs *Νίσουα Ptolemaeo*, Misua autem *Plinio. Liv.* 33, 18. ℙ Fortasse i. q. Nisives. *B. A.*

NĪSUS, a, um. V. NIXUS.

NĪSUS, i, m. *Νῖσος*, rex Megarensium, pater Scyllae, contra quos dum pugnaret Minos, devictis Atheniensibus, propter filii Androgei interitum, quem Athenienses, et Megarenses dolo necaverant, amatus est a Scylla, quae ut hosti placeret, comam purpuream parenti abscissam ei obtulit, quam Nisus ita habuerat consecratam, ut tamdiu regno potiretur, quamdiu illam habuisset intactam. Sed Scylla a Minoe contempta fuit. Nisus exstinctus Deorum miseratione in halyaeeti avis mutatus est formam: Scylla etiam, dum Minoem in Cretam renavigantem sequitur, in avem cirim conversa est: quae aves hodie magna inter se flagrant discordia. *Ov. Met.* 8, 6. et sqq., *Virg. Cir.* et *Serv.* ad *Ecl.* 6, 74. ℙ Nisus itaque est avis genus, ex hac fabula nomen ducens, ut *Ov.* narrat *l. c.* Sunt qui putant halyaeetum esse, ut dictum est: alii accipitrem minorem vocant: alii cirim. V. CIRIS. *Virg. G.* 1, 404. Apparet liquido sublimis in aere nisus, Et pro purpureo poenas dat Scylla capillo. ℙ *Fuit et Nisus pater quinti Dionysi sive Bacchi, teste *Cic. N. D.* 3, 23. ℙ Et juvenis Trojanus, Euryali amicus, cursu velocissimus. *Virg. A.* 5, 310. Adde 9, 176. cet. ℙ Nisus, nomen sideris. V. *Engonasi* in Auctario. *B. A.*

NĪSUS, us, m. conamen, conatus: a *nitor*, *eris. Pacuv.* ap. *Cic. Tusc.* 2, 21. Pedetentim, et sedato nisu, ne succussu arripiat major dolor. *Virg. A.* 11, 852. Hic Dea se primum rapido pulcherrima nisu Sistit, *h. e.* volatu: quo sensu et *Hor. Od.* 4, 4, 8. Insolitos docuere nisus; et *Lucr.* 6, 834. pinnarum nisus inanis. *Virg. A.* 5, 437. Stat gravis Entellus, nisuque immotus eodem Corpore tela modo, atque oculis vigilantibus exit. [*V. quae laudat *Cort.* ad *Lucan.* 3, 606.] *Ov. Fast.* 5, 171. Hunc stirps Oceani maturis nisibus Aethra Edidit, *h. e.* partu. V. NIXUS, us. [*V. *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 4, 126. ℙ Confund. *nisus*, *nixus* et *nexus.* V. *Burm.* ad *Virg. G.* 4, 200.]

*NISYROS vel Nisyrus, i, f. insula maris Aegaei, Cariae adjacens, olim Porphyris. *Mela* 2, 7. *Plin.* 5, 31. ℙ Item oppidum Calydnes insulae. *Id. ib. B. A.*

*NITAL vel potius Amida vel Amital, idolum Indicum inter magica coli solitum. V. *Mart. Capell.* 2. p. 42. cum not. *Grot. B. A.*

NĪTĔDŪLA, ae, f. muris exigui genus: dimin. nitelae: quod V. *Cic. Sext.* 33. Id etiam fatum civitatis fuit, ut illa ex vepreculis extracta nitedula rempubl. conaretur arrodere. Adde *Arnob.* 2, 75., item *Hor. Ep.* 1, 7, 29., ut quidem *Bentlejo* placet, quem legisse non poenitebit.

NĪTĔFĂCIO, is, a. 3. nitentem facio et splendidum. *Gell.* 18, 11. Ventus mare caeruleum crispicans nitefacit.

NĪTĔFĂCTUS, a, um, part. a *nitefacio:* nitens factus, nitidus. *Juvenc.* 1, 607. grato crinem nitefactus olivo.

NĪTĒLA, ae, f. verbale a *niteo*, ut *suadela* a *suadeo*, et *monela* a *moneo.* Primo significat nitorem, splendorem. *Solin.* 22. Praecipua viris gloria est in armorum nitela. ℙ Item id, quo quippiam nitefacimus. *Appul. Apol.* Misi, ut petisti, mundicinas dentium, Nitelas oris ex Arabicis frugibus, *h. e.* dentifricium. ℙ Deinde ap. *Solin.* 23. *nitelae pulveris* sunt micae pulveris nitentes. Depurgant, inquit, in minium nitelas pulveris.

NĪTĒLA, ae, f. genus est muris agrestis, frumenta corrodentis, colore rubro, ut *Serv.* loquitur, putans describi a *Virg. G.* 1, 181. saepe exitus, putans describi a *Virg. G.* 1, 181. saepe exitguus mus Sub terris posuitque domos, atque horguus mus Sub terris posuitque domos, atque horrea fecit. *Plin.* 8, 57, 72. de gliribus: Conditi et hi cubant: rursus aestate juvenescunt: simili et nihi cubant: rursus aestate juvenescunt: simili et nitelis quiete. *Mart.* 5, 37. Quae crine vincit Baetici gregis vellus, Rhenique nodos, aureamque nitelam ris. [*Salmas.* ad *Sol.* p. 223. ostendit, *nitelam* esse sciurum et habere nomen a nitendo, quod nitatur in arboribus scandendis.] ℙ Scribitur et *nitella* in *Not. Tir.* p. 176.

NĪTĒLĪNUS, a, um, adj. ad nitelam, *h. e.* murem pertinens, ut Nitelinus color, rufus, aut flavus. *Plin.* 16, 37, 69. Vimineam salicem vocant eandemque purpuream: alteram nitelinam a colore, quae sit tenuior: tertiam Gallicam, quae tenuissima.

NĪTENS, entis, part. a *niteo: διειδής*, *στίλβων*, *φαεινός*, splendens, lucens, nitidus, mundus, comptus, pulcher. *Tibull.* 1, 3, 93. Lucifer nitens. *Liv.* 9, 40. Arma nitentia ante rem, deformia inter sanguinem et vulnera. *Ov. Met.* 4, 636. Arboreae frondes auro radiante nitentes. *Virg. A.* 1, 226. lacrimis oculos suffusa nitentes. *Hor. Od.* 2, 7, 7. coronatus nitentes Malobathro Syrio capillos. *Ov. Met.* 14, 262. pallamque induta nitentem. *Id. Fast.* 5, 543. astra nitentia. *Lucan.* 9, 669. clypeus aere nitens. *Hor. Sat.* 2, 2, 4. inter lances mensasque nitentes, *h. e.* aureo, argenteove instrumento oneratas. *Ov. Met*, 10, 211. Tyrioque nitentior ostro Flos oritur. *Val. Fl.* 5, 413. nitentes Solis equi. *Virg. A.* 3, 20. nitens taurus, *h. e.* opimus, nitent enim quae pinguia sunt. V. NITEO et NITIDUS. *Ov. Hal.* 101. nitentes spumae. Sic *Plin.* 33, 6, 33. Summa candida et nitens; et *Hor. Od.* 1, 14, 19. Cyclades nitentes. *Catull.* 61, 193. Uxor ore floridolo nitens, *h. e.* forma splendens. *Id.* 2, 5. desiderio meo nitenti, *h. e.* puellae meae formosae. *Ov. Met.* 12, 405. Hylonome, qua nulla nitentior inter Semiferos altis habitavit femina silvis; et *ib.* 15, 202. herba nitens. Alii leg. *virens*, al. *recens. Gell.* 12, 1. *med.* Arbor laeta et nitens. *Virg. G.* 1, 153. nitentia culta. [*Sil.* 6, 65. flore nitens primo. ℙ Hinc translate illustris, clarus. *Id.* 6, 19. non patre nitens, linguave, i. e. non clarus familia et eloquentia. *Liv.* 3, 12. Lucretius recenti gloria nitens.] ℙ Transfertur et ad orationem. *Cic. Brut.* 67. Non valde nitens, non plane horrida oratio. ℙ Et ad animum. *Stat. Silv.* 1, 5, 63. macte, oro, nitenti Ingenio, curaque puer. ℙ *Nitentes res.* V. CENTURIO, onis.

NĪTENS, entis, part. a *nitor. Gell.* 5, 9. Diduxit adolescens os, clamore nitens. *Ov. Hal.* 60. Et ruit oppositi nitens in vulnera ferri. *Virg. G.* 3, 172. valido nitens sub pondere faginus axis Instrepat, *h. e.* obnitens, sustentans. *Suet. Vesp.* 20. Statura fuit quadrata, vultu veluti nitentis, *h. e.* cacare conantis (*a guisa d' uom che ponta*, inquit *Petrarca* in capitulo, cujus initium *Nel cor pien d' amarissima*, etc. Sic *Mart.* 3, 89. faciem duram, Phoebe, cacantis habes.) *Gell.* 20, 1. Quadrigis in diversa nitentibus, *h. e.* cum conatu tendentibus. *Id.* 14, 1. *f.* Lubrica conjectatione nitentes. *Tac. H.* 1, 55. Nullo tribunorum pro Galba nitente. *Id. A.* 1, 11. Nitens, ut sensus suos penitus abderet.

*NITENTER, adv. splendide: unde compar. *nitentius* ap. *Mart. Capell. B. A.*

NĪTĔO, es, ui, n. 2. *στίλβω*, *ἀγλαΐζομαι*, *ἀνθέω*, luceo, fulgeo, splendeo, politus sum. [*Etymon est a *nix:* ita auct. *Vocab. Vet. Niteo*, quasi nivem teneo: unde *Martinius quasi niviteo* fecit. — *Doederl.* 2, 74. *niteo* ortum putat a *niveo*, eadem ratione, qua *scateo*, *pateo*, *fateor* a *scando*, *pando*, *fari*, extrita nimirum ultima radicis litera. — *Voss.* a Gr. *νίπτω*, *νίζω* derivat. Quid differant *nitere*, et *renitere*, v. in h. v. V. *Doederl.* l. l.] *Cic. Cat.* 2, 3. Qui nitent unguentis, fulgent purpura. *Auct. dial. de Or.* 20. *extr.* Templa marmore nitent, et auro radiantur: *Lucr.* 1, 9. Placatumque nitet diffuso lumine coelum; et 5, 703. Luna potest solis radiis percussa nitere. *Tibull.* 1, 4, 58. Ex humero Pelopis non nituisset ebur. *Ov. Met.* 6, 65. diversi niteant cum mille colores. *Mart.* 9, 58. Nec qui litoribus nitent lapilli. *Ov. Fast.* 4, 126. Vere nitent terrae. *Hor. Ep.* 1, 10, 19. Deterior Libycis olet, aut nitet herba lapillis? ℙ De lapidibus, et metallis, quae usu atteruntur, et splendidiora fiunt. *Ov. Amor.* 1, 8, 51. Aera nitent usu. *Tibull.* 1, 11, 49. Pace bidens, vomerque nitent. *Mart.* 8, 6. Pollice de Pylio trita columba nitet. ℙ De formosis, et ornatis. *Hor. Od.* 1, 5, 12. miseri, quibus Intentata nites! *Mart.* 10, 89. Ore nitet tanto, quanto superasset in Ida Judice convictas non dubitante Deas. *Stat. Achill.* 2, 148. nitet ante alias regina, comesque Pelides. *Mart.* 5, 23. Nonnisi vel cocco madida, vel murice tincta Veste nites; et 6, 93. psilothro nitet. Al. leg. *viret.* ℙ De agris bene cultis, et pinguibus. *Petr. Sat.* 99. Incultis asperis-

que regionibus diutius nives haerent: ast ubi ea aratro domefacta tellus nitet, dum loqueris, levis pruina dilabitur. *Virg. A.* 6, 677. camposque nitentes Desuper ostentat. Sic *Cic. Verr.* 2, 3, 18. *med.* Campi collesque nitidissimi viridissimique. ℙ Ipsae etiam plantae, et sata *nitere* dicuntur. V. NITIDUS. *Ov. Met.* 15, 202. tunc herba nitens, et roboris expers Turget. *Plin.* 17, 4, 3. Non utique laetum solum est, in quo procerae arbores nitent. ℙ De bene habitis, bene pastis, et pinguibus. *Id.* 18, 5, 6. Cato in conterminis hoc amplius aestimari jubet, quo pacto niteant: In bona enim, inquit (*R. R.* 1.), regione bene nitent. *Phaedr.* 3, 7. unde sic quaeso, nites? Aut quo cibo fecisti tantum corporis? Adde *Hor. Sat.* 2, 2, 128. [*V. *intpp.* ad *Petr. Sat.* 2. p. 13.] ℙ Refertur etiam ad copiam, et opes, quia divitiae splendidae sunt. *Hor. Sat.* 2, 5, 12. devolet illuc, Res ubi magna nitet domino sene. *Tibull.* 4, 1, 183. cum magnis opibus domus alta niteret. *Cic. Agr.* 1, 7. Vectigal in pace niteat, in bello non obsolescat, *h. e.* vigeat, abundet. ℙ Translate est cultum et politum esse, illustrem, splendidum, conspicuum. *Cic. Fin.* 4, 3. Sed vos squalidius: illorum vides quam niteat oratio. *Plin.* 3, 5, 7. Ab altero ejus latere ad Padum amnem Italiae ditissimum, omnia nobilibus oppidis nitent. ℙ Item florere, celebrem esse. *Vell.* 2, 9. Eodem tractu temporum nituerunt oratores Scipio, Laeliusque; et 1, 17. Dulces Latini leporis facetiae per Caecilium, Terentium, Afranium sub pari aetate nituerunt. ℙ [*Confund. *nitere* et *virere*. V. *Burm.* ad *Quint. Decl.* 12, 13. p. 254.]

NĪTESCO, is, n. 3. *ἀγλαΐζομαι*, nitere incipio, splendidus, nitens fio; et adhibetur etiam pro *niteo*. *Cic. Arat.* 174. Exiguo qui stellarum candore nitescit. *Virg. A.* 5, 134. juventus Nudatos humeros oleo perfusa nitescit. *Plin.* 37, 12, 74. Omnes gemmae mellis decoctu nitescunt. *Id.* 8, 1, 1. Nitescente nova luna. *Id.* 17, 5, 3. Terra post vomerem nitescens, *h. e.* post vomeris proscissionem splendescens ex pinguitudine. *Manil.* 5, 687. tum pontus per solem humore nitescit, *h. e.* candescit. ℙ De bene pastis, et pinguibus. *Plin. ep.* 2, 17. *in.* Equorum, boumque armenta, quae herbis et tepore verno nitescunt. V. NITEO. ℙ De plantis, quae laete proveniunt. *Plin. alter* 12, 25, 54. de balsami arbore: Tondetur similiter fruticans, ac rastris nitescit, properatque nasci, etc. V. NITIDUS. ℙ Translate est splendescere, cultiorem fieri. *Auct. ad Her.* 3, 16. Ingenio, doctrina, praeceptione natura nitescit. ℙ Item illustrem, clarum fieri. *Tac. A.* 12, 58. Studiis honestis, et eloquentiae gloria nitescere.

*NĪTIBRUM, i, n. Africae oppidum, Cyrenaicae vel Syrtibus adjacens. *Plin.* 5, 5. *B. A.*

NĪTĪBUNDUS, a, um, adj. *Gell.* 1, 11. Achaeos Homerus pugnam indipisci ait non tibiarum concentu, sed mentium conspiratu tacito nitibundos, *h. e.* nitentes, contendentes. *Solin.* 25. *med.* Elephanti arboribus se, vel saxis applicant, ut pondere nitibundo attritos necent angues.

NĪTĬDĒ, adv. *στιλβηδὸν, λαμπρῶς, καθαρῶς, λιπαρῶς*, lucide, splendide, luculenter. *Pl. Truc.* 2, 4, 3. Ut tota floret! ut olet! ut nitide nitet! ℙ Item splendide, copiose. *Id. Cas.* 3, 6, 19. Coenare lepide, nitideque volo. Adde *Cist.* 1, 1, 12.

NĪTĬDĬTAS, atis, f. nitor, splendor, pulcritudo. *Acc.* ap. *Non.* 2, 578. Formae, figurae nititditate hospes regis.

NĪTĬDĬUSCŬLĒ, adv. *διειδῶς*, aliquantum nitide, dimin. adverbii *nitide*, a compar. *nitidius*. *Pl. Ps.* 3, 1, 8. Neque ego amatorem mihi invenire ullum queo, Qui amet me, ut curer tandem nitidiuscule, *h. e.* laute aliquantum, et copiose, ut nitidus et pinguis fiam.

NĪTĬDĬUSCŬLUS, a, um, adj. dimin. comparativ. *nitidius*. *Pl. Ps.* 1, 2, 82. En excetra tu, quae tibi tot amicos habes, tam probe oleo onustos: Num cuipiam est hodie tua tuorum opera conservorum Nitidiusculum caput? *h. e.* aliquantum unctum, et nitens.

NĪTĬDO, as, avi, atum, a. 1. *ἀγλαΐζω*, nitidum et lucidum reddo. *Colum.* 12, 3. *f.* Ferramenta detersa nitidentur, atque rubigine liberentur. ℙ Item levigare, polire. *Pall.* 3, 17. Arborem serra recidemus: post serraturam, plagam ferramentis acutis nitidamus. Al. aliter leg. ℙ Item lavare. *Enn.* ap. *Non.* 2, 583. Secum advocant, eunt ad fontem, nitidant corpora. Adde *Acc. ib.*

NĪTĬDŬLUS, a, um, adj. dimin. nitidi, nitidiusculus. *Sulpic. Sev. dial.* 2, 8. Quandam viduam vagam, nitidulam, sumptuosam objurgare.

NĪTĬDUS, a, um, adj. *ἀγλαὸς, λαμπρὸς*, nitens, splendens, lucens, clarus. [*De discrimine inter *nitidus* et *splendidus* v. quae dicta sunt ad v. *nitor*.] *Virg. G.* 1, 467. Sol caput obscura nitidum ferrugine texit. *Ov. Fast.* 3, 867. aries nitidissimus auro. *Id. Met.* 2, 3. Ebur nitidum. *Pl. Stich.* 1, 2, 8. Facite, sultis, nitidae ut aedes meae sint, cum redeam domum. *Virg. G.* 3, 437. de angue: Cum positis novus exuviis, nitidusque juventa, etc. *Id. ib.* 4, 337. Nitida caesaries. *Val. Fl.* 3, 467. Nitidus aether; et *ib.* 553. fons. *Quint.* 11, 3. *med.* Nitida et curata vox. *Cic. Or.* 11. In picturis alios horrida, inculta, abdita, et opaca: contra alios nitida, laeta, collustrata delectant. ℙ *Nitidi* dicuntur unguentis delibuti: unguenta enim nitent. *Ov. A. Am.* 3, 443. Coma nitidissima nardo. Hinc nitidus annus ap. *Ov.* qui oleo abundat: *Fast.* 5, 263. Si bene floruerint segetes, erit area dives: Si bene floruerit vinea, Bacchus erit: Si bene floruerint oleae, nitidissimus annus. *Mart.* 4, 8. Nitidae palaestrae. [*V. quae laudat *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 16, 149.] ℙ Itidem universim qui formae student, quique exquisito ornatu, cultuque corporis utuntur. *Cic. Cat.* 2, 10. Quos pexo capillo nitidos videtis. *Pl. Mil.* 4, 2, 12. illa est nimium lepida, nimisque nitida femina. *Id. Aul.* 3, 6, 4. aliquanto facias rectius, Si nitidior sis filiae nuptiis. ℙ Item qui sano solidoque corpore sunt, bene habiti, bene pasti, pingues. [*Quid differat *laetus*, v. in h. v.] *Hor. Ep.* 1, 4, 15. Me pinguem et nitidum bene curata cute vises. *Liv.* 28, 35. Aetas in medio virium robore, quod plenius nitidiusque ex morbo, velut renovatus flos juventae faciebat. *Nep. Eum.* 5. Ut jumenta aeque nitida ex castello educeret, ac si campestribus ea locis habuisset. [*V. *Brem.* ad h. l.] V. NITEO. ℙ Dicitur et de locis bene cultis, uberibus, fertilibus. *Cic. Verr.* 2, 3, 18. Quos ego campos antea, collesque nitidissimos, viridissimosque vidissem, hos ita vastatos ac desertos videbam, ut, etc. *Hor. Ep.* 1, 15, 45. nitidis fundata pecunia villis, *h. e.* sumptuosis, amplis, marmore ceteroque ornatu ditiore aedificatis. ℙ Transfertur ad cultum animi, et vitae urbanitatem atque elegantiam: item ad liberalitatem, et lautitiam. *Id. ib.* 1, 7, 83. ex nitido fit rusticus, atque Sulcos et vineta crepat mera. *Plin.* 13, 15, 30. Inter pauca nitidioris vitae instrumenta. *Juven.* 11, 175. haec eadem illi Cum faciant, hilares nitidique vocantur. *Mart.* 4, 54. Lautior et nitido sis Meliore licet. ℙ Item ad ornatum cultumque orationis. *Cic. Or.* 1, 18. Nitidum quoddam genus verborum, et laetum. *Id. Part.* 5. Verba consonantiora, graviora, leviora, et quodammodo nitidiora. *Quint.* 10, 1. *med.* Isocrates nitidus et comptus, et palaestrae, quam pugnae, magis accommodatus. [*V. *Ernest. lex. techn. lat. rhet.* p. 262. sq.] ℙ Ap. *Claud. Cons. Mall. Theod.* 193. nitidis sensibus haurire aliquid, est, integris, puris, nulloque pravo affectu corruptis. ℙ Quam *Plinius*, de insitione verba faciens, 17. *c.* 14 et 16. vocat nitidissimam arboris partem, intelligit eam, qua viridior est arbor, formosior, ac laetior, et, ut ita dicam, habitior, sine asperitate nodorum, et corticis. Nam et plantae *nitere* dicuntur, ut in NITEO adnotavimus. Sic *Colum.* 5, 6. *med.* Ulmus decacuminanda est juxta ramulum, qui videbitur esse nitidissimus; et *Plin.* 5, 1, 1. *med.* Arborum proceritas spectabilis enodi nitore. *Lucr.* 2, 594. nitidae fruges, arbustaque laeta, *h. e.* opimae, uberes. ℙ *Nitidum opus* ap. *eund.* 6, 795. est delicatum ac tenue, qualia sunt mulierum lanam trahentium, texentium, acu pingentium.

*NĪTIOBRĪGES, um, *Νιτιόβριγες*, populi Galliae Aquitanicae, ad Garumnam flumen. *Caes. B. G.* 7, 7. 31 et 75. *B. A.*

NĪTOR, eris, sus, et xus sum, dep. 3. *πειράομαι*, conor, contendo, laboro, operam do, sive corpore, sive animo. Est qui putat esse per metathesin a *τείνομαι*, intendor. [*Doederl. 2, 127. docet, esse *niti* una cum *nictari* et *nixari* frequentativi genus v. *nuere*. De discrimine vv. *conari*, *moliri* et *niti* *Doederl.* 3, 295. haec disserit, ut *conari* consilium et voluntatem, *niti* vires animi vel corporis, *moliri* magnitudinem et difficultatem operis alicujus suscipiendi significet.] *Vet. poeta* ap. *Cic. Tusc.* 1, 5. Sisyphu' versat Saxum sudans nitendo, neque proficit hilum. *Cic. Sen.* 10. Moderatio modo virium adsit, et tantum, quantum potest, quisque nitatur. *Sall. Cat.* 13. *extr.* Singulos ex senatu ambiundo nitebantur, ne gravius in eum consuleretur; et *ib.* 39. Contra eos summa ope nitebatur pleraque nobilitas. [*Est haec dictio Sallustio et Livio familiaris. V. quae laudat *Kritz.* ad h. l.] *Caes. B. C.* 2, 37. Nihil contra se regem nisurum existimabat. *Nep. Milt.* 4. Unus Miltiades maxime nitebatur, ut primo quoque tempore castra fierent. *Id. Att.* 15. Idem in nitendo quod semel admisisset, tanta erat cura, ut non mandatam, sed suam rem videretur agere. ℙ Cum infinito. *Id. Pelop.* 2. Ut patriam recuperare niterentur. *Sall. Jug.* 27. Summa vi Cirtam irrumpere nititur. *Ov. Pont.* 3, 5, 34. Ingenio nitor non periisse meo. ℙ Niti pro aliquo. *Liv.* 35, 10. *med.* Ne in plebejo quidem consule, cum pro C. Laelio niteretur, Africanus valuit. *Sall. Jug.* 35. Pro libertate nonne summa ope nitemini? ℙ *Niti* est parturientium: unde *enitor*. *Plin.* 9, 35, 54. Conchas impleri roscido conceptu tradunt: gravidas postea niti. ℙ Item cacaturientium. V. NĪTENS. ℙ Est etiam cum conatu ire, ferri, tendere. *Cic. N. D.* 2, 48. Quaedam serpentes ortae extra aquam, simul ac primum niti possunt, aquam persequuntur. *Plin.* 2, 43, 43. Si in nube luctetur vapor, tonitrua edi; si erumpat ardens, fulmina; si longiore tractu nitatur, fulgetra; et *ib.* 65, 65. Aquae in interiora nituntur. *Ov. Pont.* 2, 7, 27. aves motis nituntur in aera pennis. *Id. Met.* 2, 72. Nitor in adversum. *Virg. G.* 2, 427. ad sidera raptim Vi propria nituntur. *Quint. prooem. l.* 1. *med.* Niti ad summa. *Ov. Am.* 3, 4, 17. Nitimur in vetitum semper. *Cic. Sen.* 23. Optimi cujusque animus maxime ad immortalem gloriam nititur. *Virg. A.* 2, 433. postesque sub ipsos Nituntur gradibus, *h. e.* ascendunt. *Lucan.* 4, 37. miles rupes oneratus in altas Nititur. *Pacuv.* ap. *Non.* 4, 320. Ardua per loca agresti ac trepidante gradu nititur. *Luer.* 1, 1056. omnia pondera sursum Nitier. ℙ Saepe est incumbere, inniti, fulciri. [*Sunt, qui primam hanc vocis significationem dicant. Gr. *ἐρείδομαι*. Differt a *fulcire*, quo cavemus ne labamur: hoc est ejus, qui incumbendo progredi studet. *Doederl.* 2, 127.] *Virg. A.* 6, 760. Ille, vides, pura juvenis qui nititur hasta. *Id. ib.* 4, 252. paribus nitens Cyllenius alis. *Cic. Tusc.* 5, 13. Quod ita ortum est e terra, ut stirpibus suis nitatur. *Virg. A.* 2, 380. Improvisum aspris veluti qui sentibus anguem Pressit, humi nitens. ℙ Translate. *Cic. Div.* 2, 26. Conjectura omnis, in qua nititur divinatio. *Id. Coel.* 10. *extr.* Ea, in quibus causa nititur. *Id. Mil.* 7. Cujus in vita nitebatur salus civitatis. *Id. Fam.* 1, 5. Cum maxime consilio, studio, labore, gratia, de causa regia niteremur. *Id. Att.* 3, 9. *med.* Sustinebimus nos, et spe, qua jubes, nitemur. *Id. Off.* 1, 34. Est adolescentis majores natu vereri, exque his deligere optimos, et probatissimos, quorum consilio atque auctoritate nitatur. *Nep. Phoc.* 3. Niti patrociniis alicujus. *Caes. B. C.* 3, 43. auctoritate apud exteras nationes. *Cic. Cluent.* 1. Niti, et magnopere confidere invidia judicii; et *ib.* 40. Si quis hoc uno nititur, quod sit ignobilis. *Id. Verr.* 2, 2, 64. Quid te futurum est? quo confugies? ubi nitere? *Id. Acad.* 4, 21. *extr.* Nitamur igitur, nihil posse percipi.

NĪTOR, oris, m. *στίλβη, ἀγλαΐα*, splendor, fulgor, claritas ex munditia, laevitate, aut pinguedine, cujuscumque coloris sit: a *niteo*. *Catull.* 66, 3. Flammeus ut rapidi solis nitor obscuretur. *Lucr.* 4, 539. Nitor exoriens aurorae. *Ov. Her.* 18, 78. diurnus, *h. e.* lux diei. *Id. Pont.* 3, 4, 23. argenti et auri. *Auct. ad Her.* 4, 50. gemmae. *Vitr.* 10, 1. olei. *Plin.* 7, 15, 13. eboris. *Id.* 12, 1, 5. marmorum. *Id.* 16, 40, 79. materiae, *h. e.* ligni, v. gr. cupressi; et 37, 9, 40. roseus; et 12, 9, 19. siccus; et 11, 37, 64. speculi; et 2, 25, 22. gladii; et 37, 10, 69. nigerrimus gemmae. *Lucr.* 5, 781. herbarum viridis. ℙ In arboribus est soliditas ligni, et robur, et laevitas sine asperitate corticis, aut nodorum. V. NITIDUS. ℙ Aliquando sumitur pro candore. *Plin.* 24, 8, 33. Cuti nitorem inducere; *Id.* 31, 7, 41. Nitorem cutis facit sal. ℙ Interdum pro colore. *Lucr.* 2, 817. omnia principiorum Formamenta queunt in quovis esse nitore. *Prop.* 2, 14, 26. Ludis et externo tincta nitore caput, *h. e.* colore adsciticio, fuco. ℙ *Nitor corporis*, interdum est soliditas carnis, et sana pinguedo. V. NITEO et NITIDUS. *Ter. Eun.* 2, 2, 10. Viden' me ex eodem ortum loco? qui color, nitor, vestitus, quae habitudo est corporis? *Plin.* 11, 18, 20. Apum sanitas hilaritate et nitore aestimatur. ℙ Interdum ipsa corporis pulcritudo. *Hor. Od.* 1, 19, 5. Urit me Glycerae nitor, Splendentis Pario marmore purius; et *ib.* 3, 12, 5. Liparaei nitor Hebri. V. LIPARAEUS. ℙ Interdum cultus, et ornatus corporis elegans. *Cic. Coel.* 31. *f.* Si quem offendit purpurae genus, si amicorum catervae, si splendor, si nitor. Adde *Plin. ep.* 6, 32. ℙ Translate. *Ov. Pont.* 2, 9, 17. Nitor generis; et *ib.* 5, 29. Obruit audentem rerum gravitasque, nitorque. ℙ Est etiam elegans, nitidusque vitae cultus, et morum elegantia, atque urbanitas. *Plin.* 4, 12, 26. Megarice, oppidum praecipui nitoris in toto eo tractu, custoditis Graeciae moribus. *Just.* 43, 4. Adeo magnus et hominibus, et rebus impositus est nitor, ut Gallia in Graeciam translata videretur. ℙ Item liberalitas, splendor rei familiaris. *Stat. Silv.* 3, 3, 149. Testis adhuc largi nitor inde assuetus Etrusci. ℙ Saepe refertur ad splendorem, et puritatem verborum et orationis. *Cic. Or.* 32. *extr.* Sed quia sua sponte squalidiora sunt, adhibendus erit in his explicandis quidam orationis nitor. *Ov. Pont.* 2, 2, 51. Nunc tibi et eloquii nitor ille domesticus adsit, Quo poteras trepidis utilis esse reis. *Auct. dial. de Or.* 20. Nitor et cultus descriptionum; et *ib.* 23. Summus nitor et cultus verborum. *Quint.* 10, 1. *med.* In digressionibus historico nonnunquam nitore uti; et 12, 10. *med.* Orationem translationum nitore illuminare. [*V. in NITIDUS.] ℙ Differunt proprie *nitor* et *splendor*. *Plin.* 37, 2, 8. de murrhinis: Splendor his sine viribus, nitorque verius, quam splendor, *h. e.* laevitas quidem, et munditia, sed non transmittens, aut remittens lucem. [*De discrimine vv. *nitor* et *splendor* *Doederl.* 2, 75. sq. haec disputat: *splendor*, opp. *sordes*, spectare grande quoddam atque amplum a rerum copia, divitiisque profectum candoris genus; *nitor*, opp. *squalor*, pulchritudinis atque amoenitatis rationem involvere

laevitate, atque arte oriundae. Porro *splendor* de quovis colore, etiam nigro dici posse, *nitor* autem proprium esse albi cognomentum.]

NITRĀRIA, ae, f. *νιτρική*, locus, ubi nitrum invenitur. *Plin.* 31, 10, 46. Salinis mare infundunt, Nilum autem nitrariis. *Ib.* Nitrariae calceamenta protinus consumunt. *Ib.* In nitrariis non lippiunt.

NITRĀTUS, a, um, adj. cui nitrum admistum est. *Colum.* 12, 55. Nitratam aquam suffundito. *Mart.* 13, 17. Nitrata viridis brassica fiat aqua.

*NITRĪAE, arum, *Νιτρίαι*, locus sive emporium Indiae, cis Gangem, ad Piratarum littus. *Plin.* 6, 23. ed. *Hard.* ubi *Hydras* pro *Nitrias* impressum in ed. *Elzev.* *B. A.*

[NITRION, ii, n. herba eadem quae et daphnoides. *Appul. Herb.* 58. *F.*]

*NITRITES Nomos, *Νιτριώτης* (-*ώνης*) *νόμος Straboni l.* 17. p. 1155. ed. *Almelov.* praefectura in ea parte Aegypti, quae est supra Memphim, nomen habens a duabus nitrariis, quae plurimum ferebant nitri. Meminit *Plin.* 4, 9. *B. A.*

NITROSUS, a, um, adj. *νιτρώδης*, qui nitrum habet, vel nitri saporem. *Vitr.* 8, 3. Aquae frigidae genus nitrosum. *Plin.* 31, 10, 46. Lacus est nitrosus, exsiliente e medio dulci fonticulo; et *ib.* Aquae vero nitrosae pluribus locis reperiuntur, sed sine viribus densandi.

NITRUM, i, n. *νίτρον*, succus quidam concretus, salis genus, de quo multa *Plin.* 31, 10, 46., ubi docet, colligi apud Medos, canescentibus siccitate convallibus: in Thracia quoque, sed terra sordidum: fieri etiam ex quercu cremata: item in quodam lacu Macedoniae gigni certis temporibus, *h. e.* circa Canis ortum: in Aegypto etiam fieri paene eodem modo, quo sal, infuso Nilo in nitrarias, etc. Persequitur inde varios ejus usus in medicina. Habet enim vim calfaciendi, extenuandi, mordendi, spissandi, siccandi, exulcerandi. Nitrum est etiam, quod nos e parietibus, et pavimentis colligimus, *sal petrae* quibusdam dictum. [*Nusquam hanc significationem habet.] Ipsa vox Graeca est, quam a *νίζω*, lavo, ducunt: fortasse illud respicientes, quod aqua immissa fit. ℙ Ejus usus ad vestes eluendas fuit apud veteres. *Isid. Or.* 16, 2. Ex nitro et sordes corporum vestiumque lavantur. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 14. Persuasum est ei (*Appio* censori) censuram lomentum, et nitrum esse. Errare mihi videtur: nam sordes eluere vult. ℙ Dicitur et *sal nitrum.* *Plin. l. c.* Sal nitrum sulphuri concoctum in lapidem vertitur.

NIVĀLIS, e, adj. *νιφετώδης*, *νιφόεις*, *χιονώδης*, ad nivem pertinens, nivosus. *Liv.* 21, 54. *med.* Erat forte brumae tempus, et nivalis dies. *Sen. Q. N.* 4, 4. *extr.* Dicimus nivalem diem, cum altum frigus, et triste coelum est. (Sic *Flor.* diem pugnae ad Trasimenum *nivalem* dicit 2, 6. *med.*, quem *Liv.* 22, 4. orta ex lacu nebula obscurum fuisse tradit.) *Plin.* 26, 8, 29. Nivalia loca. *Id.* 2, 47, 48. Nivales venti. *Virg. A.* 3, 538. equi candore nivali. *Val. Fl.* 5, 225. Nivalis axis, *h. e.* septentrionalis plaga. *Hor. Ep.* 1, 3, 3. Hebrusque nivali compede vinctus, *h. e.* glacie. *Mart.* 14, 118. Nivales undae, *h. e.* aqua nive refrigerata. *Gell.* 19, 5. Aqua nivalis, *h. e.* ex nive diluta. *Ulp. Dig.* 34, 2, 19. §. 12. Vasa vinalia, et nivalia. Alii perperam leg. *navalia.* V. NIVARIUS et *Mart.* 2, 7, 95. Nivale osculum, *h. e.* frigidum, nivali tempore datum. ℙ Translate. *Prud. in Sym.* 2, 249. Templum mentis amo, non marmoris: aurea in illo Fundamenta manent Fidei: structura nivali Consurgit Pietate nitens.

NIVĀRIUS, a, um, adj. ad nivem pertinens. *Nivarium colum*, saccus vinarius, nive repletus, qua transmittitur vinum, ut mitius sit. *Mart.* 14, 103. quod *Colum nivarium* inscribitur: Setinos, moneo, nostra nive frange trientes: Pauperiore mero tingere lina potes. Sensus est: *vinum nobile, quale est Setinum, colo nivario per nivem transmitte: ignobile, et quod pauperes bibere solent, simplici sacco vinario lineo, et sine nive percolato.* ℙ *Nivarius saccus*, quo nix injecta colatur, et bibitur deliciarum causa. *Id. ib.* 105. cui titulus *Saccus nivarius:* Attenuare nives norunt et lintea nostra. Frigidior colo non salit unda tuo. ℙ *Nivaria* dicta est una ex Fortunatis insulis, a perpetua nive, teste *Plin.* 6, 32, 37.; [eadem vocatur *Convallis*, nunc *Teneriffa.* *F.*]

NIVĀTUS, a, um, adj. nive refrigeratus. *Suet. Ner.* 27. Refotus saepe calidis piscinis, ac tempore aestivo nivatis. *Sen. Q. N.* 4. *f.* Nivatae potiones. *Petr. Sat.* 31. Nivata aqua.

NIVĔ. V. NI.

*NIVĔO, es, n. 2. verbum vetus aiunt, cujus participio usus sit *Petr.* 115. Niventibus oculis maris fidem inspicere. Al. leg. *uventibus*, probante *Burmanno.* ℙ *Niveo*, si verum sit, simplex fuerit, unde *conniveo.* *B. A.*

NIVESCO, is, n. 3. nivis instar albesco. *Tert. Pall.* 3. *med.* Lini herbida post virorem lavacro nivescunt. *Vet. epigr.* in *Anth. Lat.* T. 2. p. 406. *Burm.* Ut mersa indigenis unda nivescat aquis.

NIVĔUS, a, um, adj. *νιφόεις*, qui est ex nive. *Virg. G.* 3, 354. Sed jacet aggeribus niveis informis, et alto Terra gelu late. *Catull.* 64, 240. Niveus mons, *h. e.* nive tectus. ℙ *Mart.* 12, 17. *niveam aquam* dixit nive refrigeratam: qua utebantur frangendis vini viribus, et in frigidis potionibus. Qua de re *Id.* 14, 117. cujus lemma *Nives:* Non potare nivem, sed aquam potare rigentem De nive, commenta est ingeniosa sitis. V. DECOCTA. Ad frangenda vina pertinent epigrammata *ejusd. ib.* 103. 104. et 116. ℙ Item qui colore est nivis, candidus. *Auct. ad Her.* 4, 33. Niveus candor. *Val. Fl.* 1, 219. Nivei artus. *Ov. Her.* 20, 120. subest niveo laetus in ore rubor. *Virg. A.* 8, 387. Nivei lacerti. *Hor. Od.* 2, 4, 3. Serva Briseis niveo colore Movit Achillem. *Virg. Ecl.* 6, 53. de Tauro: Ille latus niveum molli fultus hyacintho; et *ib.* 2, 20. dives pecoris nivei. *Ov. Met.* 10, 432. nivea velatae corpora veste; et *ib.* 13, 789. Candidior nivei folio, Galatea, ligustri. *Calpurn. Ecl.* 7, 29. nivei loca densavere tribuni, *h. e.* albis togis induti. Sic *Juven.* 10, 45. niveosque ad frena Quirites. *Ov. Her.* 18, 18. Niveus dens. *Sen. Oedip.* 495. Niveum lac. *Id. ib.* 427. et *Hippol.* 504. flumen, *h. e.* aquis perspicuis fluens, et spumis inter saxa candicans. *Niveas undas* dixit etiam *Mart.* 7, 32. claras, puras, perspicuas. *Auson. epist.* 4, 44. Sic certe crinem flavus niveusque lacertos Caesariem rutilam per candida colla refundis. [*Eadem ratione saepissime *nitidus* ponitur, hoc tamen discrimine, ut *nitidus* latius pateat et laevitatis simul ac coloris notionem contineat; *niveus* nonnisi ad colorem spectet. *Doederl.* 2, 72. sq.]

[NIVIFER, a, um, adj. qui nives fert. *Salv. Gub. D.* 6, 2. Conscenduntur nubiferae Alpes, penetrantur niviferae valles. *F.*]

NĪVO, is, n. 3. idem quod ningo. Translate *Pacuv.* ap. *Non.* 10, 23. Sagittis, plumbo, et saxis grandinat, nivit.

*NIVOMAGUS, i, opp. Treverorum. i. q. Noviomagus. *Auson.* in *Mosell.* 11. *B. A.*

NIVOSUS, a, um, adj. *χιονώδης*, *νιφετώδης*, nive abundans, nivalis. *Liv.* 5, 13. Insignis annus hieme gelida ac nivosa fuit. *Colum.* 2, 9. Loca praegelida, ac nivosa. *Liv.* 21, 53. Nivosa grando. *Ov. Her.* 12, 29. Scythia. *Stat. Silv.* 1, 3, 95. Pliadumque nivosum sidus. *Ov. Trist.* 5, 3, 21. Strymon nivosus.

NIX, nivis, f. *χιών*, *νιφετός*, aquarum coelestium spuma, ut *Plin.* 17, 2, 2. definit. *Id.* 2, 60, 61. docet, grandinem conglaciato imbre gigni, nivem eodem humore mollius coacto, pruinam ex rore gelido. Secundum *Prisc.* 10, 882. est a *ninguo*, *ninxi*, extrito *n*, ut a *duxi dux*, a *rexi rex.* De usu nivis in deliciis coenarum, V. dicta in NIVEUS. *Cic. Acad.* 4, 23. Anaxagoras nivem nigram dixit esse: ferres me, si ego idem dicerem? *Id. N. D.* 1, 10. Pars terrarum obriguit nive pruinaque. *Liv.* 5, 2. Miles nivibus pruinisque obrutus. *Plin.* 17, 2, 2. Vota arborum frugumque communia sunt, nives diutinas sedere. *Val. Fl.* 5, 175. Litora discussa sterni nive. *Plin.* 2, 103, 106. Nives in alto mari non cadere; et *ib.* 49, 50. Nive jacente; et 8, 55, 81. liquescente. *Petr. Sat.* 137. *in carm.* et *Ov. Fast.* 3, 236. Pereunt nives. *Virg. G.* 1, 310. Nix alta. *Val. Fl.* 6, 306. horrifera. *Lucr.* 3, 20. cana, acri concreta pruina; et 6, 106. nives gelidae. *Hor. Od.* 3, 24, 39. duratae gelu. *Ov. Amor.* 3, 6, 93. solutae. *Id. Her.* 16, 249. purae. *Hor. Od.* 4, 12, 4. Fluvii hiberna nive turgidi. ℙ Metaphorice. *Id. ib.* 13, 12. te quia rugae Turpant, et capitis nives. *Quint.* hanc metaphoram reprehendit, 8, 6. *med.*, ut duram, id est a longinqua similitudine ductam. Vitiosam quidem in prosa oratione, sed in versu probam defendit *Voss. inst. Or.* 4, 6, 7. *Horatium* imitatus est *Prud. praef. Cath.* 25. Sub quo prima dies mihi Quam multas hiemes volverit, et rosas Pratis post glaciem reddiderit, nix capitis probat. *Appul. de Mundo.* Tecta fulgebant eboris nive, argenti luce, flammea auri claritate, *h. e.* candore. V. CONSPUO. ℙ Olim in obliquis *ninguis*, *ningues*, dixere. *Appul.* ap. *Prisc.* 6, 724. Aspera hiems erat, omnia ningue canebant. *Lucr.* 6, 736. in campos albas decedere ningues. Adde *ib.* 964. et *Lucil.* ap. *Charis.* 1, 71. et *Serv.* ad *A.* 4, 250. V. CHIONE.

*NIXE, adv. in *Gloss. Isid.* explicatur per *Munite.* *B. A.*

NIXI DII appellantur tria signa in Capitolio, ante cellam Minervae, genibus nixa, velut praesidentes parientium nixibus: quae signa sunt qui memoriae prodiderunt, Antiocho rege Syriae superato, M.' Acilium subtracta populo R. adportasse, atque ubi sunt posuisse. Sunt etiam, qui dicant, capta Corintho advecta huc: quae ibi subjecta fuerint mensae. *Festus.* Al. leg. *Nixii.* *Ov. Met.* 9, 294. Lucinam, Nixosque pares clamore vocabam. Al. aliter leg. [*V. quae *Gierig.* et imprimis *Jahn.* ad h. l. animadv., quorum unam huc *Boettig.* ingeniosam loci interpretationem transscribere liceat: nimirum, quod nostrae etiam obstetrices opinentur, nonnisi *pares nixus*, parem nixuum numerum, felicem partum efficere, hinc fortasse antiquam lectionem *nixusque pares* praeferendam esse.]

NIXOR, aris, dep. 1. idem quod *nitor.* [*ubi v.] *Lucr.* 3, 1014. adverso nixantem trudere monte Saxum. *Id.* 6, 836. Hic ubi nixari nequeunt, insistereque alis, etc. Al. aliter leg. V. NICTO, as. Rursus *Lucr.* 4, 508. Fundamenta, quibus nixatur vita, salusque, *h. e.* fulcitur, sustinetur, stat.

NIXŪRIO, is, a. 4. *φιλονεικέω*, niti volo, seu cupio, conor facere. *Nig.* ap. *Non.* 2, 584. Nixurit, qui niti vult, et in conatu saepius aliqua re perpellitur. ℙ [Item parere cupio, parturio. *Gloss. Phil.* Nixurio, *φιλονεικέω.* *F.*]

NIXUS et Nisus, a, um, part. a *nitor*, *ἐρεισάμενος*, innixus, incumbens, fultus. *Cic. Verr.* 2, 5, 33. Stetit soleatus praetor populi R. cum pallio purpureo, tunicaque talari, muliercula nixus, in litore. *Id. Rab. perd.* 7. Scaevola membris omnibus captus, hastili nixus. *Ov. Pont.* 1, 8, 52. baculo. *Id. Met.* 8, 727. cubito; et *ib.* 4, 732. scopulo; et *Fast.* 3, 751. Constitit ipse super ramoso stipite nixus. *Virg. A.* 12, 398. Stabat acerba fremens, ingentem nixus in hastam. *Cic. Sen.* 15. Herbescens viriditas, quae nixa fibris stirpium sensim adolescit. *Sen. Thyest.* 600. Quem genu nixae tremuere gentes. *Pl. Rud.* 3, 3, 33. ambae te obsecramus genibus nixae. Adde *Liv.* 26, 9. *Virg. A.* 10, 736. super abjectum posito pede nixus, et hasta. *Ov. Her.* 21, 100. Et de qua pariens arbore nixa Dea est, *h. e.* Latona, quam ferunt in Delo insula, palmae et oleae innixam, Apollinem et Dianam peperisse, ut est ap. *eund. Met.* 6, 335. ℙ Translate. *Cic. Or.* 2, 7. *extr.* Res, quae mendacio nixa est. *Id. Balb.* 15. Cum praepotens Carthago, nixa duabus Hispaniis, huic imperio immineret. *Id. Cluent.* 57. Si obtinuerit causam Cluentius, sicuti vestra aequitate nixi confidimus. Al. leg. *nisi.* *Lucr.* 5, 907. Nixus in hoc uno novitatis nomine inani. *Ov. Pont.* 3, 4, 15. Cunctaque cum mea (*scripta* seu *carmina*) sint propenso nixa favore, etc. ℙ *Nixus*, *i*, nomen est sideris, de quo V. in ENGONASI. ℙ De *Diis Nixis*, V. NIXI. ℙ *Ad nixas* dicebatur Romae locus, in quo tres ciconiae rostro nixae seu conjunctae erant. V. CICONIA. ℙ In MSS. saepe *nisus* legitur, et in compositis omnibus, *adnisus*, *connisus*, *enisus*, *innisus*, *obnisus*, *subnisus.* *Diomed.* 1, 371. et *Prisc.* 10, 903. docent melius per *s*, quam per *x* scribi. Sane in ipso verbo *nitor* nulla est littera, ex qua duplex illa *x* nasci possit. *Serv.* ad *A.* 1, 148. *Adnixus* antiquum est, ut *connixus:* sed et multa alia usus contra antiquitatem vindicavit. In MSS. *Livii* saepius *nisus* scribi, quam *nixus*, jam adnotarunt viri docti. Sunt qui haec ita distinguunt, ut *nixus* ad conatum corporis referatur, *nisus* ad animi. Sed hoc discrimen nulla probabili ratione fulcitur.

NIXUS, us, m. actus nitendi et incumbendi. *Cic. N. D.* 2, 46. In aethere astra volvuntur, quae se et nixu suo conglobata continent, et forma ipsa figuraque sua momenta sustentant. ℙ Item conatus, nisus. *Quint.* 8, 4. *med.* Hic in sublime etiam currit, et ad summum pervenit, non nixu, sed impetu, *h. e.* non paulatim gradatimque nitendo, et ascendendo, sed uno impetu, et quasi saltu. *Id.* 2, 12. Luctatur, qui totius corporis nixu in id, quod semel invasit, incumbit. Al. leg. *nisu:* quod idem est: neque enim audiendi, qui *nisum* ad animum, *nixum* ad corpus referunt. ℙ De conatu parturientium. *Ov. Her.* 4, 125. O utinam nocitura tibi, pulcherrime rerum, In medio nixu viscera rupta forent! Al. leg. *nisu.* *Virg. G.* 4, 199. aut fetus nixibus edunt. *Gell.* 12, 1. Quam diutinum puerperium, et quam laboriosi nixus fuissent. ℙ [*Permut. *nixus*, *nexus* et *nisus.* V. in h. v.]

NO

NO, nas, navi, n. 1. *νέω*, *νήχομαι*, per aquam excurro: proprium piscium, quos etiam homines, et alia animalia imitantur: tribuitur et aliis, quae leviora cum sint, super aquam fluitant, ut ligna. *Festus:* Nare a nave ductum Cornificius ait, quod aqua feratur natans, ut navis. Ennius libro septimo: Alter nare cupit, alter pugnare paratu' st. Plautus in Aululari (4, 1, 9.) Quasi pueris, qui nare discunt, scirpea induitur ratis. Haec *Fest.* Alii aptius ducunt vel ab allato *νέω*, *νῶ*, vel potius a *νάω*, *νῶ*, fluo. *Ov. Met.* 1, 304. Nat lupus inter oves; et *ib.* 11, 358. Nant alii, celsoque exstant super aequora collo. *Catull.* 64, 1. Peliaco quondam prognatae vertice pinus Dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas. *Tibull.* 1, 7, 38. in liquida nat tibi linter aqua. *Ov. Met.* 6, 334. de Delo: tunc cum levis insula nabat; et *ib.* 15, 336. tempusque fuit, quo navit in undis, Nunc sedet Ortygie. *Id. Her.* 20, 199. nantem delphina per undas. *Lucan.* 8, 374. nando violenti vorticis amnem Frangere. *Ov. Her.* 18, 210. piger ad nandum. *Id. Trist.* 2, 486. ars nandi. ℙ Pro navigare *Catull.* 66, 45. Cum Medi peperere novum mare, cumque juventus Per medium classi barbara navit Athon. ℙ Pro fluctuare, agitari. *Id.* 64, 274. de undis maris: Post, vento crescente magis magis increbrescunt, Purpureaque procul nantes a luce refulgent. *Sil.* 14, 550. et pelago repetuntur nantia tela. ℙ

Per catachresin refertur ad volatum. *Virg. G.* 4, 59. de apib.: Nare per aestatem liquidam suspexeris agmen. ℙ *Greges nantium* ap. *Colum.* 8, 14. sunt anatum, anserum, et hujusmodi in aqua degentium. ℙ *Nare sine cortice.* V. CORTEX. ℙ *Nant oculi* ebriorum, ap. *Lucr.* 3, 481. V. NATO.

*NO, Aegypti urbs, notiore nomine Alexandria. *Hieron.* ad *Ezech.* 30, 14. De Thebis Aegyptiis intelligit *Bochartus. B. A.*

*NOA, ae, m. *Νῶε*, pater Shem, Japhet, etc. a diluvio cum familia sua Dei beneficio servatus. *Sedul. carm.* 1, 158. ubi genitivus *Noae* occurrit. ℙ *Noa, ae,* f. urbs Aethiopiae, vel fortasse Aegypto Aethiopiaeque contermina. *Plin.* 6, 29. *B. A.*

*NOAEI, orum, incolae Noarum. Fuit autem Noae, *Νόαι*, opp. Siciliae, medio inter Messanam et montem Aetnam loco, hodie, ut credibile est, *Noara. Plin.* 3, 8. ed. *Hard.* ubi ed. *Elzev.* habet *Noaeni. B. A.*

NOBĬLIS, e, adj. *γνωτὸς*, cognitus, notus, sive in bonam, sive in malam partem: a *nosco*, quasi *noscibilis*, ut a *moveo mobilis*, a *labor labilis. Festus:* Nobilem antiqui pro noto ponebant. *Acc.* ap. *Non.* 4, 318. Me Argos referam, nam hic fuam nobilis: ne cui cognoscar nota. *Pl. Ps.* 4, 7, 9. cum his mihi nec locus, nec sermo Convenit, neque his unquam nobilis fui. *Tac. H.* 3, 39. Addidit facinori fidem nobili gaudio, Blaesum visendo, *h. e.* palam gaudens. V. GNOBILIS. ℙ Item insignis, famosus, excellens, eximius, celebris, conspicuus, in quacumque re, sive bona, sive mala, *λόγιμος, ἐπίσημος, ἀοίδιμος*, [**δύσφημος.*] *Cic. Inv.* 2, 2. *f.* Fuit tempore eodem, quo Aristoteles, magnus et nobilis rhetor Isocrates. *Id. Verr.* 2, 4, 33. *f.* Ille nobilis taurus, quem crudelissimus omnium tyrannorum Phalaris habuisse dicitur. *Id. ib.* 2, 5, 16. Illustre et nobile municipium; et *ib.* 1, 2, 24. Oppidum inprimis clarum, et nobile. *Id. Rabir. Post.* 9. Demetrius ex doctrina nobilis et clarus. *Ov. Met.* 6, 416. et nobilis aere Corinthus. *Cic. opt. gen. Or.* 6. Gladiatorum par nobilissimum. *Aurel. Vict. Epit.* 28. Nobilissimus latronum dux. *Liv.* 39, 9. Scortum nobile libertina Hispala Fecenia. *Pl. Rud.* 3, 2, 5. qui se scelere nolunt fieri nobiles. *Ov. Trist.* 2, 384. Nobilis est Canace fratris amore sui; et *Amor.* 3, 18, 37. Et Paris est illic, et adultera, nobile crimen. *Cic. Or.* 1, 11. Multi in philosophia praeclari et nobiles. *Hor. Od.* 1, 12, 25. puerosque Ledae, Hunc equis, illum superare pugnis Nobilem, [**πὺξ ἀγαθὸν, Bailey.*] *Prop.* 4, 10, 42. Nobilis e tectis fundere gaesa rotis. *Sil.* 11, 73. Torquatus avum fronte aequavisse severa Nobilis. *Cic. Brut.* 32. Nobilis oratio. *Mart.* 7, 97. Nobiles libelli. *Hor. Od.* 1, 1, 5. Palma nobilis; et *ib.* 14, 11. Pontica pinus Silvae filia nobilis; et *ib.* 12, 36. Catonis nobile letum. *Quint.* 1, 5. *med.* epigramma Catulli. *Cic. Verr.* 2, 2, 34. facinus, et multis locis saepe commemoratum. *Id. Rosc. Am.* 35. Tres nobilissimi fundi. *Vell.* 2, 25. Aquae salubritate, et medendis corporibus nobiles. [**Vell.* 1, 4, 3. nobilissimam partem regionis maritimae occupavere. *Thucyd.* 1, 2. *Πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ, πλὴν Ἀρκαδίας, τῆς τε ἄλλης ὅσα ἦν κράτιστα.* Ceterum omnino frequentatur haec vox Vellejo: ita 2, 10, 3. appellat Domitium nobilissimae simplicitatis juvenem; et 2, 34, 3. Ciceronem virum nobilissimae novitatis; et Cn. Domitium, patrem L. Domitii, eminentissimae ac nobilissimae simplicitatis virum; et 2, 79, 1. M. Agrippam, virum nobilissimae virtutis. Adde 2, 128, 1. Neque novus hic mos senatus populique Ro. est, putandi, quod optimum sit, esse nobilissimum: ubi *Ruhnk.* comp. *Sall. Jug.* 85. ego naturam unam et communem omnium existimo, sed fortissimum quemque generosissimum.] *Pl. Poen.* 3, 5, 13. Die festo celebri nobilique, Aphrodisiis. *Cels.* 5, 19. *n.* 12. Sunt quaedam emplastra nobilia ad extrahendum. Sic *Plin.* 11, 37, 75. Vitulis marinis ad multa nobile fel. *Cic. fragm.* ap. *Macr. Sat.* 2, 12. Acipenser, piscis inprimis nobilis. *Liv.* 2, 5. *f.* Ut arcendis sceleribus exemplum nobile esset. [*Plura hujus vocabuli in malam partem adhibiti, ita ut idem signif., quod famosus, exempla laud. *Boettich.* in *Lex. technol. lat. rhet.* p. 320.] ℙ Saepe est claro genere ortus, *εὐγενής, εὐπάτωρ:* quia illustri sanguine geniti notiores sunt quam plebeji, tum ob divitias, tum quia potior illis pars committi solet reipublicae. *Cic. Flacc.* 22. Homines apud nos noti, inter suos nobiles. *Id. Coel.* 13. Clodia, mulier non solum nobilis, sed etiam nota. *Id. Verr.* 2, 5, 70. Qui nobili genere nati sunt. *Ov. Fast.* 1, 471. Evander, qui quamquam clarus utroque, Nobilior sacrae sanguine matris erat. ℙ *Nobilis,* absolute, homo nobilis. *Plin. ep.* 5, 17. *f.* Cupio, ne nobiles nostri nihil in domibus suis pulcrum, nisi imagines, habeant. *Liv.* 22, 58. Missus cum his Carthalo, nobilis Carthaginiensis. ℙ Romae *nobiles* praecipue habebantur, qui avorum imagines ostendere poterant, quorum essent res praeclarae gestae in republ. sive patricio, sive equestri, sive plebejo sanguine orti essent. [*Accuratius ita rem constituit *Schütz.* in *cl. Cic.*, ut *nobiles* diceret eos, qui orti essent ex familia sive plebeja, sive patricia, cujus multi majores magistratus inde ab aedilitate curuli adepti essent. Ceterum cf. doctissimam de vv. *nobilis* et *nobilitas* disputationem *Manutii* ad *Cic. Fam.* 1, 7.] Contra *ignobiles*, et *novi* dicebantur, qui nullas majorum imagines habebant. *Cic. Verr.* 2, 5, 71. Quanta sit in invidia apud quosdam homines nobiles novorum hominum virtus et industria. *Sen. ep.* 44. *med.* Non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus, nemo ad nostram gloriam vixit. Adde *Ben.* 3, 38. et *Juven.* 8. *in.* et V. IGNOBILIS. Patriciorum tamen nemo fere *ignobilis* dicebatur, quia saltem ejus imaginem ostendere poterant, qui primus inter patricios lectus fuerat. Quin totus eorum ordo *nobilitatis* nomine significari solet. V. NOBILITAS. ℙ *Nobilis* cum de jumentis dicitur, generosum significat. *Ov. Met.* 2, 690. Nobiliumque greges custos servabat equarum. ℙ *Nobiliorum* familia Romae fuit in gente Fulvia: ex qua M. Fulvius Nobilior, qui fuit consul, triumphavit de Aetolis, et censuram gessit, teste *Liv.* 37, 47., 39, 5. et 40, 45. Aedem Herculis Musarum ex pecunia censoria fecit in circo Flaminio, et in ea novem signa earum ex Ambraciensi oppido translata posuit, ut est ap. *Eum. Restaur. schol.* 7. Alium M. Fulvium Nobiliorem, ex equestri ordine inter conjuratos Catilinae enumerat *Sall.* 17. ℙ *Nobilis*, et *nobilissimus*, temporibus imperatorum titulus fuit Caesarum, filiorum, fratrum, sororum imperatoris, etc., qui *nobilissimatus* dignitate gaudere dicti sunt. V. de his *Briss. de verb. Jur. signif.* ubi plura ex Codice loca profert. ℙ In ablativo fere in *i* desinit: reperitur et in *e. Cic. fragm.* ap. *Charis.* 1, 111. Aliquo excellente ac nobile viro. *Charis. ib. paulo sup.* docet *nobili* de re dici, *nobile* de homine: sed cave credideris.

NOBILISSĬMĀTUS, us, m. dignitas *nobilissimi*, ut *egregiatus* egregii. V. v. praec.

NOBĬLĬTAS, atis, f. *γνώρισμα*, notitia, fama, qua res aliqua nota est pluribus. *Cic. Arch.* 11. In eo ipso, in quo praedicationem nobilitatemque fugiunt, praedicari de se, ac nominari volunt. ℙ Item excellentia, dignitas, pretium, *τιμιότης. Cic. Or.* 3, 31. Cum florere Isocratem nobilitate discipulorum videret. *Ov. Pont.* 2, 5, 56. Eloquio tantum nobilitatis inest. *Plin.* 14, 15, 17. Postea alia omnia (*vina*) in nobilitatem dederunt. *Id.* 21, 5, 11. Lilium rosae nobilitate proximum est; et *ib.* 6, 17. Nobilitas prima croco Cilicio. *Id.* 3, 5, 6. Nobilitas locorum. *Id.* 10, 47, 67. In ceteris (*alitibus*) nihil, praeter nobilitatem longinquitate factam, memorandum occurrit. [**Vell.* 1, 4, 2. Utriusque urbis eximia semper in Romanos fides facit eas nobilitate atque amoenitate sua dignissimas.] ℙ Item generositas, fecunditas. *Id. ib.* 37, 53. de columbis: Nobilitatem singularum, et origines narrant. ℙ Item claritas generis, *εὐγένεια. Cic. Brut.* 16. Ad memoriam laudum domesticarum, et ad illustrandam nobilitatem suam. *Id. Rosc. Am.* 6. Genere et nobilitate sui municipii facile primus. *Ov. Pont.* 4, 16, 43. Maternos Cottas cui, Messalasque paternos Maxima nobilitas ingeminata dedit. *Juven.* 8, 20. nobilitas sola est atque unica virtus. ℙ Item metonymice altitudo et firmitas animi, fiducia, confidentia, superbia, quae ex nobilitate oriri solet, nobiles enim viri, si cum minoribus et plebejis agant, confidentiores superbioresque esse consueverunt. *Tac. A.* 1, 29. Drusus vocata concione, quamquam rudis dicendi, nobilitate ingenita incusat priora, probat praesentia. *Pl. Mil.* 4, 8, 14. Et quia tecum eram, propterea animo eram ferocior: Eam nobilitatem amittendam video. [*Adde *Tac. H.* 1, 30. Nihil arrogabo mihi nobilitatis aut modestiae: neque enim relatu virtutum in comparatione Othonis opus est. *Liv.* 38, 54. Nobilitatem et regnum in senatu Scipionum accusabant.] ℙ Pro ipsis nobilibus, et praesertim pro patricio ordine, qua plebi opponitur. *Cic. Rosc. Am.* 6. Cum omni tempore nobilitatis fautor fuisset. *Ov. Fast.* 2, 225. ad Fabios: Quo nutis generosa domus? male creditur hosti: Simplex nobilitas perfida tela cave. *Caes. B. G.* 7, 38. Omnis noster equitatus, nobilitas omnis interiit. *Liv.* 26, 12. Nobilitas rempubl. deseruerat, neque in senatum cogi poterat. *Id.* 6, 42. Concessumque ab nobilitate plebi de consule plebejo. Adde 7, 1. et 39, 40. [**Vell.* 2, 43, 4. et restituta in aedilitate, adversante quidem nobilitate, monumenta C. Marii. *Id. ib.* 11, 2. criminatus Metelli lentitudinem, trahentis jam in tertium annum bellum, et naturalem nobilitatis superbiam: ubi ante oculos habuisse videtur *Sall. Jug.* 64. superbia, commune nobilitatis malum. V. quae perquam apprime de hac nobilitatis indole disputat *Beier.* ad *Cic. Off.* 1. p. 280.] *Aur. Vict. Caes.* 23, 27 et 29., ubi *nobilitas* est senatus R. [`V. quae notavimus ad v. *nobilis.*] ℙ *Plin.* 28, 6, 18. Obstetricum nobilitas non alio succo efficacius curari pronunciavit corporum pruritus, *h. e.* nobilissimae et peritissimae obstetrices. ℙ In plurali num. *Tac. A.* 12, 20. Claudius nobilitatibus externis mitis. *Vitr.* 9, 3. Athletarum nobilitates brevi spatio cum suis corporibus senescunt.

NOBĬLĬTĀTUS, a, um, part. a *nobilito: λαμπρυνθείς*, nobilis et insignis factus, in utramque partem. *Mart.* 9, 60. Pocula Mentorea nobilitata manu. *Cic. Fl.* 26. Cujus civitatis spectata ac nobilitata virtus, etc. *Id. Sen.* 9. Neque enim ex te unquam es nobilitatus, sed ex lateribus et lacertis tuis. *Nep. Iph.* 1. Non tam magnitudine rerum gestarum, quam disciplina militari nobilitatus est. *Plin.* 16, 13, 24. Fraxinus multum Homeri praeconio, et Achillis hasta nobilitata. *Cic. Off.* 2, 7. *f.* Phalaris, cujus est praeter ceteros nobilitata crudelitas. *Plin.* 29, 1, 5. Vectius Valens adulterio Messalinae nobilitatus.

NOBĬLĬTER, adv. *ὀνομαστῶς*, insigniter, celebriter, praeclare. *Vitr. praef. l.* 7. *med.* Columnarum collocationem Cossutius nobiliter est architectatus. *Plin.* 34, 8, 19. *n.* 34. Posidonius argentum caelavit nobiliter. *Id. praef.* 23. Pomona delicias, et odores, atque unguenta nobiliter instruxit. *Sidon. ep.* 9, 9. *med.* Nobilius philosophari. In *Epit. Liv.* 54. Ab exercitu nobilissime tumulatus.

NOBĬLĬTO, as, avi, atum, a. 1. *γνωρίζω, λαμπρύνω*, notum facio, celebrem et famosum reddo, illustro: in utramque partem. *Cic. Tusc.* 1, 15. Poetae post mortem nobilitari volunt. *Liv.* 1, 17. Manavit haec quoque, sed perobscura fama: illam alteram admiratio viri, et praesens pavor nobilitavit. *Ter. Eun.* 5, 7, 20. stultum adolescentulum nobilitas Flagitiis, et eundem indicas. *Titin.* ap. *Non.* 4, 318. Ne eam malefactis nobilitarent. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 5. Illo signo Praxiteles nobilitavit Gnidum. Adde 7, 38, 39. *Pall.* 1, 6. *med.* Aquilo vites sibi objectas fecundat, Auster nobilitat, *h. e.* famam addit, et pretium. *Liv.* 23, 47. Cum jam ante ferocibus dictis rem nobilitassent, infestis hastis concitarunt equos, *h. e.* palam fecissent, praedicassentque, quanta invicem aemulatione, invidiaque exardescerent. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 7. Venus nuda Scopae quemcumque alium locum nobilitatura. [**Vell.* 2, 96, 1. de Agrippa: qui novitatem suam multis rebus nobilitaverat.]

NOBISCUM. V. EGO.

*NOBUNDAE, arum, populi Indiae, cis Gangem. *Plin.* 6, 20. *B. A.*

NOCENS, entis, part. a *nocco: βλαπτικὸς*, nocuus, noxius, perniciosus, nocivus, inutilis. *Hor. Epod.* 3, 3. Edat cicutis allium nocentius. *Cic. N. D.* 2, 47. Vites a caulibus, ut a pestiferis et nocentibus, refugere dicuntur. *Claud. III. cons. Honor.* 166. flamma nocens Gradivi, *h. e.* sidus noxium Martis. ℙ Item malus, maleficus, reus, *κακοποιὸς*, qui injuriam, aut maleficium committit, vel commisit. *Cic. Off.* 2, 14. *med.* Ita esse habendum religioni, nocentem aliquando, et nefarium, impiumque defendere. (Ex his verbis *Nonius* recte colligit, 5, 64. *nocens* levius esse quam *nefarius, impius.*) *Id. Divin. Verr.* 3. In hac libidine hominum nocentissimorum. *Id. ib.* 1, 14. Se avarissimi hominis cupiditati satisfacere posse, nocentissimae victoriae non posse. *Quint.* 2, 15. *f.* Nocentissimi mores. *Ov. Pont.* 1, 8, 19. Nec prius abscessit, merita quam caede nocentum Se nimis ulciscens exstitit ipse nocens. *Juven.* 13, 3. se judice nemo nocens absolvitur. [*P. Syr.* Judex damnatur, cum nocens absolvitur. *Bailey.*] *Sen. Phoen.* 538. Parens scelere nullo nocens, *h. e.* nullius sceleris reus; et *Oed.* 235. Regis caede nocens. *Ov. A. Am.* 1, 260. Partaque per gladios regna nocente manu.

NOCENTER, adv. *βλαβερῶς*, noxie, damnose. *Colum.* 8, 2. *med.* Sed infestis velut subibus nocenter armata. *Cels.* 5, 28. *n.* 11. Abscessus nocenter adolescit, et sitim vigiliamque exprimit. *Tert. Apol.* 14. Aesculapium avaritiae merito, qua medicinam nocenter exercebat, fulmine vindicatum. Qui *nolenter* leg., male leg.

NOCENTĬA, ae, f. contrarium innocentiae. *Tert. Apol.* 40. Deus innocentiae magister, nocentiae judex. Adde *adv. Marc.* 2, 13.

NOCĔO, es, ui, itum, a. 1. *βλάπτω*, officio, damnum infero, fraudi sum. [**Voss. nocere* derivat a *nex*, non improb. *Doederl.* q. v. 3. p. 175.] *Cic. Off.* 1, 4. Ut declinet ea, quae nocitura videantur; et *Caecin.* 21. Arma alia ad tegendum, alia ad nocendum. *Id. Att.* 12, 47. De quo nihil nocuerit, si aliquid cum Balbo eris locutus. *Id. Off.* 3, 5. Non licet sui commodi causa nocere alteri. *Caes. B. C.* 3, 28. Jurejurando accepto, nihil iis nocituros hostes. ℙ Cum accusativo. *Pl. Mil. a.* 5. *v.* 18. Jura te nociturum esse hominem hac de re neminem. Al. leg. *homini nemini*, praesertim cum *v.* 21. repetat, *juro me nociturum nemini.* [*ita *Lindem.*] *Salmas.* in *Spart. Hadrian.* 20. addit illud *Phaedri* 4, 18. Namque ut refecta est (*colubra*) nocuit hominem protinus, *h. e.* momordit. Sed plerique al. leg. *necuit.* Item illud *Seren. Sam.* 46. Quem nocuit serpens. Sed alii leg. *quum.* Item illud *Hadr. Aug.* in *epitaph. Borysthenis equi* in *Anth. Lat.* T. 2. p. 289. *Burm.* Pannonicos, nec ullus Apros cum insequentem Dente aper albicanti Ausus fuit nocere.

Sed hic quoque suspecta lectio. Utcumque sit, eleganter regere potest aliquem ex accusativis communibus. *Cic. N. D.* 3, 35. Si uredo, aut grando quippiam nocuit. [*Cf. *Ruddim.* 2, 145, 48. et *Ramsh. Gr. Lat.* §. 74. p. 173. ubi comparetur Gr. *βλάπτειν τινά.*] ℙ Dicimus etiam *nocere noxam*, ut *currere cursum*, etc. *Liv.* 9, 10. *in formula dedition. Fecial.* Quandoque hice homines injussu populi R. Quiritium foedus ictum iri spoponderunt, atque ob eam rem noxam nocuerunt. Est qui leg. *noxa*. ℙ Passive impersonaliter. *Caes. B. G.* 5, 19. Relinquebatur ut tantum in agris vastandis, incendiisque faciendis hostibus noceretur; et *ib.* 36. Ipsi vero nihil nocitum iri. *Cic. Off.* 1, 10. Ut ne cui noceatur. *Id. Cat.* 3, 12. Mihi nihil ab istis noceri potest. *Ulp. Dig.* 9, 3, 1. *in Edicto Praet.* Si vivet nocitumque ei esse dicetur. *Pl. Curc.* 2, 3, 73. Neque diem decet me morari, neque nocti nocerier: *nocetur nocti*, cum non tempori reditur domum coenandi causa. ℙ Personaliter. *Vitr.* 2, 9. *med.* Larix ab carie, aut a tinea non nocetur. *Solin.* 40. *extr.* de ciconiis: Noceri eas, omnibus quidem locis nefas ducunt, sed in Thessalia vel maxime, ubi serpentum immanis copia est. ℙ *Noxim, is, it*, pro *nocuerim*, vel *noceam*, ut *faxim. Lucil.* ap. *Fest.* in *Tama.* Inguen exsistat, papulae, tama, ne boa noxit. [*Front. ad M. Caes.* (ed. *A. Maio*) 3, 13. *med.* Ne fluctus, ne vadus, ne piscis aliquo noxsit. *F.*]

*NOCHETI, orum, gens Arabiae. *Plin.* 6, 28. *B. A.*

NOCĪVUS, a, um, adj. *βλαβερός*, qui nocet. *Plin.* 20, 2, 6. Pecori praecipue nociva. *Phaedr.* 1, 29. Et sibi nocivum concitant periculum.

NOCTESCIT, ebat, imp. 3. *συνοχοάζει*, tenebrae incipiunt, aer obtenebratur. *Furius* ap. *Non.* 2, 591. et ap. *Gell.* 18, 11. Omnia noctescunt tenebris caliginis atrae. *Caesell. Vindex* hoc verbum improbat; *Gell.* probat; *Non.* Furium poetam esse ait auctoritatis incertae.

NOCTĪCŌLĀ, ae, m. et f. qui noctem colit, ut Nocticola Indus ap. *Prud. Ham.* 636., quia scilicet ob diurnos nimios calores noctem amat, qua refrigeratur.

NOCTĪCŌLOR, oris, adj. noctis colorem habens, h. e. atrum, ut Nocticolor Styx, ap. *Auson. Monos. de Diis* 11. Sic, Memnonem nocticolorem, dixit *Laevius* ap. *Gell.* 19, 7., quia Aethiops fuit.

NOCTĪCŪLUS, i, m. *Varr. L. L.* 4, 19. *extr.* Catulus a sagaci sensu et acuto: hinc canis: nisi quod, tuba et cornu signum cum dant, canere dicuntur: quod hic item, et nocticulus in custodia, et venando signum voce dat, canis dictus. *Nocticulus* hic dici videtur nocte vigilans: sed totus hic locus corruptus videtur *Vossio* in *Etym.* in *Canis.*

NOCTĪFER, a, um, adj. *νυκτοφόρος*, noctem afferens: epithetum Hesperi stellae: a *nocte*, et *fero*, ea forma, qua mane *Lucifer* vocatur. *Catull.* 62, 7. Jam dudum Oetaeos ostendit Noctifer ignes. Adde *Calp. Ecl.* 5. *extr.*

NOCTĪLŪCĀ, ae, f. noctu lucens, *νυκτιλαμπής*, epitheton lunae. *Varr. L. L.* 4, 10. Luna, quod sola lucet noctu: itaque ea dicta noctiluca in Palatio: nam ibi noctu lucet templum. *Hor. Od.* 4, 6, 38. canentes Rite crescentem face noctilucam. ℙ Item lucerna, ob eandem causam. *Varro* in *Margopol.* ap. *Non.* 4, 2. Noctilucam tollo, ad focum fero, inflo, anima reviviscit. Alii leg. *noctilugam*, alii *nocticulam*, alii *noctu lucam*, idest bovem. ℙ *Festus:* Noctilucam Lucilius cum dixit, obscenum significat. Al. leg. *noctilucum* vel *noctilugum*, et dici putant de re mali ominis, ut sunt bubones et hujusmodi noctu lugentes. Alii melius *noctipugam*, h. e. *τὸ κέντρον αἰδοῖον.* V. PUNCTULUM.

NOCTĪPŪGĀ. V. in v. praec.

NOCTĪSURGĪUM, ii, n. noctu surgere. *Paul.* ex *Festo* in *Egretus:* Nyctegresia, quasi noctisurgium.

NOCTĪVĀGUS, a, um, adj. *νυκτοπόρος*, qui nocte vagatur. *Virg. A.* 10, 216. almaque curru Noctivago Phoebe medium pulsabat Olympum. *Lucr.* 5, 1190. Noctivagae faces coeli. *Val. Fl.* 2, 44. Noctivagum iter. *Stat. Theb.* 10, 158. Noctivagus Deus, *h. e.* Somnus.

NOCTĪVĪDUS, a, um, adj. qui noctu videt, ut *noctividales*, h. e. noctua, ap. *Capell. in. l.* 6. in *carm.*

NOCTĪVĪGĪLUS, a, um, adj. qui noctu vigilat. Noctivigilam Venerem dixit *Pl. Curc.* 1, 3, 40., quia nox amatoribus amica est, et ipsi noctes insomnes ducere solent. In quibusdam codicib. legitur *noctuvigila.*

NOCTU, adv. *νύκτωρ, διὰ νυκτὸς*, nocte, noctis tempore: proprie est nomen ablativi casus, ut *diu, natu, sponte*, etc. *Caes. B. G.* 1, 8. Nonnunquam interdiu, saepius noctu. *Sall. Jug.* 42. Diu noctuque exercitum tentabat. *Id. fragm.* ap. *Charis.* 2, 185. noctu diuque stationes et vigilias tentare. *Cic. Fam.* 14, 7. *Χολὴν ἄχραντον* noctu ejeci. *Nep. Eum.* 2. *extr.* Nisi ille clam noctu ex praesidiis ejus effugisset. *Hor. Ep.* 2, 2, 27. lassus dum noctu stertit. ℙ Usurpatur etiam pro ablat. *nocte.* [*Haec signo interposito ab antecedd. recte sejunxit *F.* Ceterum cf. *Ruddim.* 1, 119, 48.] *Pl. Mil.* 2, 4, 28. noctu hac somniavi. *Id. Amph.* 1, 1, 116. Credo ego, hac noctu Nocturnum obdormivisse ebrium. *Enn.* ap. *Macr. Sat.* 1, 4. Qua Galli furtim noctu summa arcis adorti Moenia concubia. Ubi *Macrob.* Animadvertendum est, non solum quod *noctu concubia*, sed quod etiam *qua noctu* dixerit: et hoc posuit in annalium septimo: in quorum tertio clarius idem dixit: Hac noctu filo pendebit Etruria tota. *Claud. Quadrig. ib.* Senatus de noctu convenire, noctu multa domum dimitti. *Macrob.* ipse 1, 3. *f.* Ergo noctu futura, cum media esse coeperit, auspicium Saturnaliorum erit.

NOCTUA, ae, f. *γλαῦξ*, avis carnivorae genus, inde nomen habentis, quod noctu canit, et vigilat, ut ait *Varr. L. L.* 4, 11. Differre ajunt a bubone, quod caret pennis in capite auriculas referentibus. V. BUBO. *Plin.* 10, 17, 19. Noctuarum contra aves solers dimicatio. Majore circumdatae multitudine, resupinae pedibus repugnant, collectaeque in arctum, rostro et unguibus totae teguntur. *Id.* 18, 35, 87. Noctua in imbre garrula. *Id.* 10, 29, 41. Noctuarum genus in Creta insula non est. *Virg. G.* 1, 404. seros exercet noctua cantus. *Pl. Men.* 4, 2, 90. Egon' dedi? *Pe.* tu, tu, inquam: vin' afferri noctuam, Quae, tu, tu, usque dicat tibi? nam nos jam defessi sumus. ℙ *Noctuas Athenas mittere, γλαῦκ' εἰς Ἀθήνας*, proverbium de iis, qui eo quippiam afferunt, cujus ibi maxima est copia. Cum enim noctua sacra sit Palladi Athenarum praesidi ob vigilantiam in litterarum studiis; noctuarum in ea urbe mira copia erat, tum vivarum, tum pictarum, fictarumque, et in numis insculptarum. Utitur eo Graece *Cic. Fam.* 6, 3. et *ib.* 9, 3. et *Q. Fr.* 2, 16., atque postremo hoc loco Latine etiam legitur in quibusdam libris. V. LIGNUM. ℙ Fabulam de Noctua habes in NYCTIMENE. ℙ Est cogn. R., ut Q. Caedicius Noctua, qui consul fuit cum M. Valerio Corvino U. C. ann. CCCCLXV. V. *Glandorp. Onomast.*

NOCTŪĀBUNDUS, a, um, adj. noctu vagans, vel iter faciens. *Cic. Att.* 12, 1. Cum complicarem hanc epistolam, noctuabundus ad me venit cum epistola tua tabellarius.

NOCTŪĪNUS, a, um, adj. ut Noctuini oculi, h. e. glauci, quales noctuae sunt. *Pl. Curc.* 1, 3, 35. Tun' etiam cum noctuinis oculis odium me vocas?

[NOCTŪLĪUS, ii, m. Deus Brixianorum, qui noctu et somno praefuisse videtur. *Inscr.* ap. *Spon. Miscell. antiq.* p. 115. Deo Noctulio, etc. Adde aliam ap. *Mur.* 98, 4. *F.*]

NOCTURNĀLIS, e, adj. idem quod nocturnus. *Sidon. ep.* 7, 16. Per quos nocturnalem cucullum transmisi. *Alcim. ep.* 33. Nocturnalis habitatio.

NOCTURNĪNUS. V. in v. sq.

NOCTURNUS, a, um, adj. *νύκτιος, νυκτερινός*, ad noctem pertinens. *Cic. Rosc. Am.* 7. Decem horis nocturnis sex et quinquaginta millia passuum cisiis pervolavit. *Id. Sen.* 23. Labores diurnos nocturnosque suscipere. *Id. Mil.* 3. *f.* Nocturnum furem quoquo modo, diurnum, si se telo defenderit, impune interficere. *Id. Cat.* 1, 1. Nocturnum praesidium Palatii. *Id. Leg.* 2, 15. Nocturna sacra. *Hor. Od.* 4, 1, 37. Nocturna somnia. *Id. Ep.* 1, 19, 11. non cessavere poetae Nocturno certare mero, putere diurno. *Id. Sat.* 1, 5, 85. Nocturna vestis. *Sen. Hipp.* 420. Luna regens frena nocturni aetheris. *Virg. A.* 11, 736. At non in Venerem segnes, nocturnaque bella, *h. e.* coitus. [*Id. *ib.* 5, 868. nocturnis rexit in undis. *Lucan.* 3, 499. armisque coruscas Nocturnis tenere faces. — *Sil.* 1, 580. nocturnae turres, i. e. noctu excitatae.] ℙ *Nocturna ora* ap. *Pl. Poen.* 1, 2, 107. habere dicuntur feminae deformes. ℙ *Nocturnus* dicitur, qui noctu quippiam facit. *Virg. G.* 3, 538. lupus gregibus nocturnus obambulat. *Hor. Sat.* 1, 3, 117. Et qui nocturnus sacra Divum legerit; et *ib.* 2, 6, 100. urbis aventes Moenia nocturni subrepere. *Calp. Ecl.* 5, 73. Ut mala nocturni religavit brachia Mopsi Tityrus, et medio furem suspendit ovili, *h. e.* noctu vagantis furandi causa. *Petr. Sat.* 15. Advocati jam paene nocturni, qui volebant pallium lucrifacere, [*i. e. advocati tamen, quum jam paene nox esset. Male *Turneb.* et *Scal.* persuaserunt commentantibus *nocturnos* et *nocturnos advocatos* dici pro furibus. V. *Gronov. observv.* 1, 1. p. 17. *ed. Frotsch.*] Adde *Mart.* 10, 70. ℙ *Nocturnus, i*, Deus noctis. *Pl. Amph.* 1, 1, 116. Credo ego, hac noctu Nocturnum obdormivisse ebrium. Est qui legit *Nocturninum.* Porro hic Deus videtur esse Lucifer, qui vespere oriens noctem fert, (sicut mane diem) unde *noctifer* dicitur a *Catull.* et *Calpurn.* V. NOCTIFER. Quo pertinet illud *Statii Theb.* 6, 238. Roscida jam novies coelo dimiserat astra Lucifer, et totidem Lunae praevenerat ignes, Mutato nocturnus equo.

NOCTŪVĪGĪLUS. V. NOCTIVIGILUS.

NŌCŪUS, a, um, adj. *βλαβερός*, nocens, noxius. *Ov. Hal.* 128. Lubricus, et spina nocuus non gobius ulla. *Scrib. Comp.* 114. A quibusdam ignorantibus ejus usus accusatur, quasi nocuus.

NŌDĀMEN, inis, n. ligamen, nodus. *Paul. Not. carm.* 26, 593. proprii captus nodamine lori.

NŌDĀTĬO, onis, f. nodorum in ligno frequentia, nodositas. *Vitr.* 2, 9. *med.* Quae pars est proxima terrae, enodis efficitur: quae vero est superior, propter nodationis duritiem dicitur esse fusterna.

NODĀTUS, a, um, part. a *nodo*: nodo vinctus. *Ov. R. Am.* 17. collum laqueo nodatus ab arcto. *Lact. Op. D.* 7. Solidamenta corporis, quae ossa dicuntur, nodata et adjuncta invicem nervis alligavit. ℙ Item nodos habens, nodosus, *ὀζώδης.* *Plin.* 13, 22, 43. Ferula geniculatis nodata scapis. *Id.* 16, 38, 73. Cornus incisuris nodata. ℙ Translate. *Stat. Th.* 9, 276. Surgentem dextra Chaletum, vulnusque minantem Sorbebat rapidus nodato gurgite vortex, *h. e.* in morem nodi contorto.

NODĬĀ, ae, f. herba alio nomine mularis, quae nomas curat, et efficacissima est adversus scorpiones pota in vino, aut posca. *Plin.* 24, 19, 115.

*NODĪNUS, deus. V. *Nodutus.* ℙ Item fluvius Latii. *Cic. N. D.* 3, 20. *extr. B. A.*

NODO, as, a. 1. *πλέκω*, nodos facio, ligo in nodos. *Cato R. R.* 32. Vites bene nodentur per omnes ramos. *Virg. A.* 4, 138. crines nodantur in aurum. *Plin.* 37, 3, 11. *n.* 2. Ut retia arcendis feris podium protegentia succinis nodarentur. *Claud. in Ruf.* 1, 118. caeruleo vestes connexuit angue, Nodavitque adamante comas. [*Nodare* verb. proprium de fibula. V. *Gron. observv.* in *eccles.* 18, 194. p. 649. *ed. Fr.*] *Stat. Achill.* 2, 440. Oebalios in nubila condere discos, Et liquidam nodare palen, *h. e.* luctando implicare crura et brachia. Al. leg. *nudare.* Eadem lectionis varietas est in illo *ejusd. Silv.* 3, 1, 157. ad Herc.: Seu tibi dulce manu Libycas nodare palaestras.

[NODOSĒ, adv. involute. *Tert. Res. carn.* 46. Et quid ego nodosius, cum Apostolus absolutius (*loquatur*)? *F.*]

NODOSĪTAS, atis, f. nodorum multitudo, durities. Translate. *August. Conf.* 2, 10. Quis exaperit istam tortuosissimam et implicatissimam nodositatem.

NODOSUS, a, um, adj. *ὀζώδης*, multos habens nodos. *Ov. Her.* 10, 101. Nodoso stipite mactare aliquem. *Val. Fl.* 8, 298. nodosi roboris uncus. *Pers.* 3, 11. nodosa arundo. *Val. Max.* 2, 7. *n.* 8. Nodosi ictus, *h. e.* nodosa virga, seu bacillo inflicti. *Ov. Met.* 3, 153. Nodosa lina, *h. e.* retia. Sic *Fast.* 6, 110. nodosas tendere plagas. *Lucan.* 8, 672. Nodosa ossa frangere. [*i. e. colli vertebras.] ℙ *Nodosa* in plantis sunt nimis dura, aspera, inutilia fructui. *Sen. ep.* 12. Nodosi et retorridi rami. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 11. Fructus retorridus et nodosus. *Colum.* 4, 24. *med.* Nodosam et scabram plagam (*in vite*) relinquere. ℙ *Nodosa* dicitur podagra, quia nodos et articulos infestat: et quia ipsi nodi tument et indurescunt. *Hor. Ep.* 1, 1, 31. et *Ov. Pont.* 1, 3, 23. ℙ Translate est solutu difficilis, implicatus. *Sen. Oedip.* 101. Nodosa sortis verba, et implexos dolos solvere. *Macr. Sat.* 7, 1. *med.* Nec nodosas et anxias, sed utiles quidem, faciles tamen quaestiones movere. *August. Conf.* 4, 16. Nodosissimi libri enodati. ℙ Translata sunt et illa *Hor. Sat.* 2, 3, 69. Scribe decem a Nerio: non est satis: adde Cicutae Nodosi tabulas centum, mille adde catenas: Effugiet tamen, etc. Dicitur *Cicuta* scriba callidissimus fuisse, qui juris formulas omnes, et quasi nodos in tabulis adhibebat, quibus alligarentur debitores, ne quando possent acceptae pecuniae reddendae obligationem effugere. *Val. Max.* 2, 9. *n.* 1. Nodosam exsolvite stipem, *h. e.* quam persolvere multis obligationibus, et quasi nodis tenemini. Supra dixerat: Parentes, vos alendo, nepotum nutriendorum debito alligaverunt. [*V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 1. p. 99.]

NODŌTUS, i, m. a *nodus.* Hoc nomine Deum agnoverunt, quem praeficerent geniculis nodisque culmorum in frumentis. *August. C. D.* 4, 8. V. NODUTUS.

NODŪLUS, i, m. dimin. parvus nodus. *Plin.* 21, 5, 13. de serendis liliis: Lilia suspenduntur in fumo: dein nudantibus se nodulis, in faece vini macerantur. *Appul. Met.* 3. Per istum capilli tui nodulum, quo meum vinxisti spiritum. V. DEVASTUS.

NODUS, i, m. *ἅμμα*, ligatura, nexus, vinculum, quod non facile dissolvitur. *Cic. Univ.* 4. *f.* Omnia autem duo, ad cohaerendum, tertium aliquid requirunt, et quasi nodum vinculumque desiderant. *Virg. Ecl.* 8, 77. Necte tribus nodis ternos, Amarylli, colores. *Id. A.* 1, 300. centum vinctus aenis Post tergum nodis; et *ib.* 11, 775. tum croceam chlamydemque sinusque crepantes Carbaseos fulvo in nodum collegerat auro; et 12, 603. Et nodum informis leti trabe nectit ab alta. *Petr. Sat.* 94. Cervices nodo condere. *Ov. Met.* 2, 560. nodos manu diducere. *Virg. A.* 8, 260. Cacum Corripit in nodum complexus, *h. e.* brachiis circumdatis: veluti nodo constringens. [*Manil.* 1, 333. de serpente: corpus Explicat, et nodos, sinuataque terga per orbem: quem locum Noster perperam infra laudaverat in iis, ubi *nodus* de junctura et vinculo membrorum intelligi debet. Simili ratione ponitur ap. *Sen. Med.* 688. Tumidumque nodis corpus adgestis plicat; et 696. Major minorque sentiunt nodos fe-

rae, i. e. volumina, spiras; cf. *Virg. A.* 2, 220. Ita etiam ap. *Ov. Her.* 9, 86. pro *cunis*, vel, ut alii Mss. habent, *caudis* emendat *nodis Heins.*, vehementer prob. *Ruhnk.* — *Sil.* 1, 318. impulsa lancea nodo, i. e. amento.] ℙ *Nodus Herculeus* genus est vinculi arctissimi, et solutu difficillimi, quod inventum ferunt ab Hercule: ob id in religione habitum, occultamque vim ad multa habere creditum. *Macr. Sat.* 1, 19. *f.* docet, dracones, qui in caduceo Mercurii finguntur, media parte voluminis sui invicem hoc Herculis nodo obligari. *Plin.* 28, 6, 17. Vulnera nodo Herculis praeligare, mirum quantum ocior medicina est. Atque etiam quotidiani cinctus tali nodo, vim quandam habere utilem dicuntur: quippe cum Hercules eum prodiderit. *Festus* in *Cingulo:* Cingulum Herculaneo nodo vinctum novae nuptae vir solvit ominis gratia, ut sic ipse felix sit in suscipiendis liberis, ut fuit Hercules, qui septuaginta liberos reliquit. V. *Sen. ep.* 87. *f.* ℙ De nodo Gordii, quem Alexander cum alia ratione non posset, ense expedivit, V. GORDIUS. ℙ In coelo *Nodus* est stella inter utrumque Piscem, in ipso aequatore posita, quasi vinculum, quo caudis invicem colligantur. *Cic.* in *Arat.* 14. Atque horum e caudis duplices velut esse catenae Dicuntur, sua diversae per lumina serpunt, Atque una tandem in stella communiter haerent, Quam veteres soliti coelestem dicere Nodum. *Caes. German.* in *Arat.* 243. Non illis liber cursus, sed vincula cauda Singula utrumque tenent, uno coeuntia nodo: Nodum stella premit. ℙ Per synecdochen *nodus* est cingulum. *Virg. A.* 1, 324. nodoque sinus collecta fluentes. *Mart.* 6, 13. Ludit Acidalio, sed non manus aspera, nodo, Quem rapuit collo, parve Cupido, tuo. *Lucr.* 5, 687. hac ratione *nodum* pro circulo aequatoris posuit. ℙ Synecdoche est et in illo *Mart.* 5, 37. Quae crine vicit Baetici gregis vellus, Rhenique nodos, *h. e.* crines Germanorum in nodum collectos. *Tac. G.* 38. de Suevis: Insigne gentis obliquare crinem, nodoque substringere. Item in illo *Manil.* 5, 664. de thynnis captis: luctantur corpora nodis, *h. e.* retibus. ℙ Metaphorice est quodvis vinculum, et conjunctio, qua quippiam continetur. *Cic. Or.* 66. His igitur singulis versibus quasi nodi apparent continuationis. *Id. Amic.* 14. Amabilissimum nodum amicitiae tollere. [*V. *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 4, 136.] *Lucr.* 4, 7. Exsolvere animos nodis religionum. *Ov. Her.* 20, 39. Dii facient, possim plures imponere nodos, Ut tua sit nulla libera parte fides. [**Nodus* h. l. est jusjurandum. *Ruhnk.*] ℙ Item saepe quaevis res difficultatem habens, quae remoratur, et retinet: et praesertim aenigma, obscura quaestio, interrogatio, cui difficile est satisfacere, et hujusmodi. *Cic. Att.* 5, 21. Dum hic nodus expediatur, non putet senatus, nos oportere decedere. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 11. Acriter nos tuae supplicationes torserunt: incideramus enim in difficilem nodum. *Cic. ad Brut.* 1, 18. *med.* Maximus in republica nodus est, inopia rei pecuniariae. *Juven.* 8, 50. Qui juris nodos, et legum aenigmata solvat. *Sen. ep.* 87. *f.* Bonum animum habe: unus tibi nodus, sed Herculaneus, restat, *h. e.* unum argumentum solvendum, sed ceterorum difficillimum. *Gell.* 5, 9. Nodus linguae. *Flor.* 4, 9. Nondum ad pacis stabilitatem profecerat Caesar, cum scopulus, et nodus, et mora publicae securitatis superesset Antonius. *Virg. A.* 10, 428. primus Abantem oppositum interimit, pugnae nodumque, moramque. *Serv.* hic aliam hujus vocis significationem aperit. *Nodus*, inquit, proprie est densa peditum multitudo, sicut *turma* equitum, ut lectum est in disciplina militari. Eadem habet *Isid. Orig.* 9, 3. *f.*, additque, ita dici a difficultate, quia vix resolvi, et fundi potest. [**Servii* interpretatio non ferenda. *Nodus* dicitur h. l. is, qui fortunam belli diutissime sustinet, longissime resistit et sero victoriam virtute sua concedit.] ℙ Est etiam *nodus* in corpore animalis junctura et vinculum, quo artus, et ossa inter se connectuntur. *Plin.* 11, 37, 88. Nervi orsi a corde nodos corporis, qui vocantur articuli, aliubi interventu, aliubi ambitu, aliubi transitu ligantes. *Caes. B. G.* 6, 26. Alces crura sine nodis, articulisque habent. *Plin.* 11, 37, 67. Cervix vertebratis orbiculatim ossibus flexilis, articulorum nodis jungitur. [†*Appul. Met.* 5. p. 82. *Ed. Colv.* noxii serpentis nodum cervicis et capitis abscide. *Lucan.* 6, 672. non durae nodus hyaenae defuit, i. e. spina, vertebrarum seu articulorum dorsi compages. V. *Cort.* ad h. l. Adde *ib.* 4, 499. Viperei coeunt, abrupto corpore, nodi, i. e. singuli articuli eorumque commissurae: ita *Cort.* q. v.] ℙ Dicuntur etiam *nodi* quatuor coeli partes, seu loca, quibus quatuor anni tempora incipiunt, ac desinunt: quia sunt quasi junctura e, et articuli, per quos una tempestas anni desinens cum alia incipiente jungitur. *Manil.* 5, 618. Quae Tropica appellant, quod in illis quatuor anni Tempora vertuntur Signis, nodosque resolvunt. *Articulos* alibi vocat, ut 2, 430. ℙ In arboribus ceterisque plantis est eminens et durior ille callus, unde rami exeunt: quia juncturam in corpore imitatur, vel quia lignum eo loco in morem nodi contortum est, ὄζος. *Colum. Arbor.* 3. Virgae malleolaris imam partem juxta nodum, sic ne gemmam laedas, amputato. *Liv.* 1, 18. Baculum sine nodo adunco tenens. *Virg. A.* 7, 507. Stipes gravidus nodis; et *ib.* 11, 553. telum solidum nodis, et robore cocto. *Id. Ecl.* 5, 90. Pedum formosum paribus nodis. *Sen. Ben.* 7, 9. Lignum eo pretiosius, quo illud in plures nodos arboris infelicitas torsit. *Plin.* 16, 36, 64. Gracilitas arundinis distincta nodis. *Id.* 13, 5, 11. Cedrus ramosa, et nodis infesta. ℙ Hinc per synecdochen *nodus* dicitur clava Herculis, quia tota nodosa est. *Sen. Herc. Oet.* 1661. Hic nodus, inquit, nulla quem capiet manus, mecum per ignem flagret. ℙ *Nodum in scirpo quaerere.* V. SCIRPUS. ℙ In metallis *nodus* est materia durior. *Plin.* 34, 13, 37. Ipsum vero non percoqui, nisi translatum in alias fornaces, et esse nodum quendam materiae. ℙ In gemmis quoque durior pars, et minus pellucida. V. CENTRUM. *Id.* 37, 10, 55. Baroptenus nigra, sanguineis et albis nodis. Est qui malit *notis.* ℙ *Nodus articuli*, aut *nervi* est contractio, tumor, et durities ex ictu aut alia causa, qua articulus moveri nequit, *γάγγλιον. Plin.* 24, 5, 13. Galbanum imponitur ischiadicis, strumis, articulorum nodis. *Id.* 30, 12, 36. Nervorum nodis capitis viperini cinis ex oleo cyprino.

NODUTERENSIS Dea, quae praeerat frugibus terendis. *Arnob.* 4, 131., ubi alii melius leg. *Terensis.* **Locus est:* Nodutis dicitur deus —: et, quae praeest frugibus terendis Noduterensis. *B. A.*

*NODŪTIS. V. NODUTUS et NODUTERENSIS. *B. A.*

NODŪTUS, i, m. Deus, qui ad nodos perducebat res satas. *Arnob.* 4, 131. In vulgatis ap. *Arnob.* est *Nodutis*, quae terminatio magis Deae convenit. Sed *Nodutus*, sive *Nodotus* legendum est. *August. C. D.* 4, 8. Praefecerant Proserpinam frumentis germinantibus, geniculis nodisque culmorum Deum Nodotum. *Alii leg. *Nodinus. B. A.*

[NOĒ, m. indecl. *Νῶε* (ab Hebr. נֹחַ *nóah*, quies) filius Lamech, et pater Sem, Cham et Japhet, qui a diluvio una cum familia sua Dei beneficio servatus est. *Sedul.* 1, 158. corvus Nunc bonus Heliae, qui perfidus antea Noe. *Cl. Mar. Victor.* 2, 286. Unus erat Noe justus, quem propter in iras Differret prodire Deus. In nummo Apamensi Alex. Severi Aug. videre est arcam, ex qua Noe columbam olivae ramusculum ore ferentem excipit. V. *Eckhel. D. N. V.* T. 3. p. 134. et sqq.; itidemque in lapide ap. *Moff. Mus. Ver.* p. 279, 1., in quo etiam legitur inscriptio Christiana. *F.*]

*NOĒGA, ae, f. *Νοίγα*, Hispaniae Tarraconensis oppidum, in tractu Asturum, in paeninsula Pesici. *Mela* 3, 1. *Plin.* 4, 20. ℙ Hodie forsan est *Navia. B. A.*

NOEGEUM, i, n. quidam dicunt amiculi genus praetextum purpura, quidam candidum, ac perlucidum: quasi a nauco, quod putamen quorundam pomorum est tenuissimum, non sine candore, ut *Livius Andron.* ait in *Odyssea:* Simul ac lacrimas de ore noegeo detersit, id est candido. Haec *Festus. Dacerius* monet, male *Festum* interpretari *noegeo, id est candido:* dicendum fuisse, *id est* amiculo. Verti enim a *Livio* illud *Homeri Odyss.* 8, 88. *Δάκρυ' ὁμορξάμενος κεφαλῆς ἀπὸ φάρος ἔλεσκεν;* quod et *Scaliger* viderat.

*NOĒLA, ae, f. opp. Hispaniae Tarraconensis. *Plin.* 4, 20. *B. A.*

NOĒMA, ătis, n. *νόημα*, figura est sententiarum, cum quibusdam prolatis, aliud quidpiam intelligi volumus. Eam describit *Quint.* 8, 5. Graecis tamen litteris scribit *νόημα*, non Latinis.

*NOĒRUS, a, um, adj. *νοερός*, i. e. intelligendi vi praeditus. *Tert. adv. Valent.* 20. Coelos autem noeros deputant, et interdum angelos eos faciunt. *B. A.*

[NOĒTUS, i, m. *νοητός*, intelligibilis. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Romanelli*, *Topogr. Nap.* T. 3. p. 391. P. Pomponius Noetus. *F.*]

NOLA, ae, f. *Quint.* 8, 6. In triclinio choa, in cubiculo nola. Est autem vox nove conficta ad aenigma conficiendum, quod expedivit adhuc nemo. V. CHOA. [†V. *Spalding.* ad h. l.] A recentioribus adhibetur ad significandum tintinnabulum, vulgo *campana*, quod haec primum usurpata fuerit Nolae a S. Paulino episcopo. Quod tamen falsum esse arguit *Fr. Cancellerius* in opere, cui titulus *Le campane di Campidoglio* p. 1. et 11. Est autem Nola urbs Campaniae, Romanorum colonia, a Chalcidensibus condita. *Plin.* 3, 5, 9. *Sil.* 12, 161. Hinc ad Chalcidicam transfer citus agmina Nolam. Campo Nola sedet crebris circumdata in orbem Turribus, etc. *Vell.* 1, 7. a Tuscis una cum Capua conditam fuisse tradit. ℙ De *nola* tintinnabulo *Avien.* (qui *Paulini Nolani* fere aequalis fuit) *fab.* 7. Hunc *(canem)* dominus, ne quem probitas simulata lateret, Jusserat in rabido gutture ferre nolam. Al. rectius leg. *notam.*

NOLĀNUS, a, um, adj. ad Nolam, *Νῶλαν*, urbem pertinens. *Sil.* 12, 293. Nolana moenia. *Liv.* 23, 14. Nolanus ager; et 24, 13. Nolana plebs. ℙ *Nolani, orum*, Nolae cives. *Liv.* 8, 25 et 26. etc. ℙ Primam male corripit *Prud. περὶ στεφ.* 11, 308. Campanus Capuae, jamque Nolanus adest.

NOLENS, entis, part. a *nolo:* invitus. *Flor.* 2, 6. Aquilae prodire nolentes. *Sen. Phoen.* 99. Qui cogit mori nolentem, in aequo est, quique properantem impedit. *Id. Thyest.* 420. Moveo nolentem gradum. *Lucan.* 1, 274. quamvis nolente senatu, Traximus imperium; et 2, 175. forsan nolentibus umbris. Adde *Mart.* 8, 30.

NOLENSIS, e, adj. Nolanus. Est *August. C. D.* 1, 10. Paulinus noster, Nolensis episcopus.

NOLENTER. V. NOCENTER.

NOLENTIA, ae, f. noluntas. *Tert. adv. Marc.* 1, 25. *f.* Indignatio, bilis, nolentia, offensa.

*NOLĪBA, ae, f. opp. Hispaniae Tarraconensis, in tractu Oretanorum. *Liv.* 35, 22. *B. A.*

NOLO, non vis, non vult, etc. nolui, nolle, anom. *ἀβουλέω, οὐ δέχομαι, οὐ θέλω*, non volo: a *non*, et *volo*, ea ratione, qua ex *ne*, et *quidquam* factum est *nequam*, ut *Varr. L. L.* 9, 5. docet. Non omnes tamen verbi *volo* personae sic componuntur, quia *non vis*, *non vult*, *non vultis* divisa adhuc usurpantur. Obsoletum est enim illud *Lucilii* ap. *Diomed.* 1, 381. Vultis, empta est: noltis, non empta est. *Cic. Or.* 45. Libenter etiam copulando verba jungebant, ut sodes, pro, si audes; sis, pro, si vis; nolle, pro, non velle. *Nep. Thras.* 4. Ex istis nolo amplius, quam centum jugera. *Ter. Heaut.* 4, 3, 23. nolo mentiare. *Id. Eun.* 5, 2, 67. nolo, me in via Cum hac veste videat. *Id. Hec.* 5, 1, 32. nolo, falsa fama esse gnatum suspectum tuum. *Pl. Stich.* 1, 2, 85. nam quo dedisti nuptum, abire nolumus. *Ter. Eun.* 4, 7, 43. novi ingenium mulierum: Nolunt, ubi velis: ubi nolis, cupiunt ultro. *Caes. B. G.* 1, 18. Pluribus praesentibus eas res jactari, nolebat. *Hor. Sat.* 1, 6, 72. Noluit in Flavi ludum me mittere. *Pl. Epid.* 4, 2, 25. Ubi voles pater esse, ibi esto: ubi noles, ne fueris. *Lex XII. Tab.* ap. *Gell.* 20, 1. Si nolet, arceram ne sternito. *Cic. Brut.* 33. Noli putare, quemquam uberiorem ad dicendum fuisse. *Lucil.* ap. *Non.* 10, 6. et *Hor. A. P.* 427. Nolito, tibi me male dicere posse, putare. *Petr. Sat.* 88. *f.* Nolito mirari, si, etc. *Cic. Fl.* 42. Nolite, judices, existimare, eos, qui, etc. *Id. Agr.* 2, 6. *f.* et *Sisenn.* ap. *Non.* 7, 106. Nolitote dubitare. [*Monet *Ellendt.* ad *Brut.* 41, 148. *noli existimare*, *putare* etc. non esse vetantis, ne quid fiat, *(ne putate, existimate)* sed praecaventis ex suspicione, posse fieri. Deinde comparat similem differentiam Gr. *μὴ νόμιζε* et *μὴ νομίσῃς*, de quibus primus exposuit *Herm.* ad *Vig. n.* 458. p. 809. et in *dissert. de praeceptis Atticist.* p. 4. sqq.] *Pl. Amph.* 2, 2, 74. certa res Est hanc objurgare, quae me noluerit salutare. *Ter. Eun.* 2, 2, 41. Numquidnam hic, quod nolis, vides? *Nep. Epam.* 4. Quod delatum accipere noluissem. *Liv.* 2, 45. Miles nolle inultos hostes, nolle successum, non patribus, non consulibus. ℙ [**Noli, nolite*, cet., ut augeatur eorum vis et gravitas, pleonasmi quodam genere conjunguntur cum v. *velle. Nep. Att.* 4, 2. Noli adversum eos me velle ducere, cum quibus, cet. ubi v. *Brem.*, qui laudat *Cic. Coel.* 32. Nolite, judices, — hunc jam natura ipsa occidentem velle maturius exstingui vulnere vestro, quam suo fato; et *Markl.* ad *Cic. Dom.* 57. *f.* plura ejusmodi exempla laudantem. Adde *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 21, 58. qui praeter alia conferri jubet *Gesn.* in *Thes. L. L.* v. *Volo* et *Heus.* ad *Nep. l. l.*] ℙ *Nollem factum*, cum displicet quippiam factum esse. *Ter. Phorm.* 5, 3, 13. *Chre.* Jam illi datum est argentum? *Dem.* curavi illico. *Chre.* nollem datum. *Id. Ad.* 2, 1, 11. nollem factum. *Cic. Off.* 1, 11. Carthaginem, et Numantiam funditus sustulerunt: nollem Corinthum: sed credo aliquid secutos, etc. *Pl. Amph.* 3, 2, 8. adjuret insuper, Nolle esse dicta, quae in me insontem protulit. ℙ *Quod nolim* interseritur, ut *quod abominor*, ad omen avertendum. *Cic. Att.* 7, 18. Videbis, si erit, quod nolim, arcessendus, ne, etc. *Ov. Her.* 20, 100. Cum sua, quod nolim, numina laesa videt. [†V. h. l. *Ruhnk.*] ℙ *Nolle alicui*, non favere, aversari. *Cic. Fam.* 1, 1. *med.* Cui qui nolunt, iidem tibi, quod eum ornasti, non sunt amici. [*Ita nos quoque *Einem nicht wollen.*] ℙ *Non nolle*, non recusare, non invitum esse. *Cic. Or.* 2, 18. Cum invitatus esset, ut eum, si vellet, audiret; cumque se non nolle dixisset, etc. *Id. Sull.* 26. Quos ego nominarem: neque ipsi nolunt: sed, etc. ℙ Non negat in illo *Varr.* ap. *Non.* 12, 54. Quod a rege munera eorum noluerit nemo accipere. ℙ]**Nolo*, ut alias *nego*, ubi v., *non videtur*, Gr. *οὐ φημὶ, οὐ δοκεῖ*, ex constanti et Gr. et Lat. loquendi more, quo negatio statim cum verbo ab initio posito coalescit, cum nostrae linguae in sequentibus demum verbis negationem inferant, ponitur non semel cum ellipsi verbi *velle. Cic. N. D.* 1, 7, 17. Tu autem nolo existimes, me adjutorem huic venisse, sed auditorem, et quidem aequum. — Loquendi autem hoc genus satis illustrarunt *Manut.* ad *Cic. Quint.* 26. *Gronov. Obss.* 4, 2. p. 258. *ed. Fr. Heusing.* ad *Nep. Dat.* 6. *Ruhnk. Rut. Lup.* 1, 13. p. 116. *ed. Fr. Beier.* ad *Cic.*

Off. 2. p. 197. *Heindf.* ad *N. D.* p. 17. et ad *Plat. Gorg.* §. 29.] ℙ Part. *Nolens* V. s. l.

NOLUNTAS, atis, f. *Enn.* ap. *Calpurn. Pison.* Vim tua noluntas facit imperiosa, vetando, Quem consul meruit, cum res bene gesta, triumphum. *Paul. Merula*, qui haec affert, et *Calpurnii* librum se vidisse testatur, addit, reperiri aliquoties in Glossariis Gallorum, et usurpari etiam ab *August. C. D.* 14, 6., sed ibi in opt. lib. *voluntas* legitur. Suspectus praeterea est eruditis *Ennii* versus, ut *Vossio de vitiis serm.* 3, 29., et liber *Calpurnii* adhuc MS. in biblioth. latet.

NŌMĀDES, um, m. plur. *Νομάδες*, populi Africae, iidem Graece, qui Latinis *Numidae*, *o* in *u* mutato, qui stabiles sedes non habuere: a *νέμω*, pasco, quia saepe loca alia, atque alia petentes permutant pabulum, quod Graece *νομή*. *Sall. Jug.* 21. et *Plin.* 5, 3, 2. *Festus* sic scripsit, Numidas dicimus, quos Graeci *Νομάδας*, sive quod id genus hominum pecoribus negotiatur, sive quod herbis, ut pecora, aluntur. *Virg. A.* 4, 320. Libycae gentes, Nomadumque tyranni. ℙ *Nomades* etiam dicti sunt pop. in Scythia Europae, qui nunc *Tartari*, quorum vita omnis in pascendis gregibus habebatur. *Plin.* 4, 12, 26. ℙ *Nomades etiam dicti sunt populi in Arabia, teste *Plin.* 5, 6. ℙ Item in India. *Id.* 6, 17. ℙ Et in Aethiopia. *Id. ib.* 30. *B. A.* ℙ In singulari *Sil.* 5, 194. Erumpunt multusque Maces, Garamasque, Nomasque.

NŌMAE, arum, f. plur. *νομαὶ*, ulcera serpentia, et carnem depascentia: a *νέμω*, pasco. *Plin.* 20, 9, 36. Compescere mala corporis, quae serpunt: nomas vocant. *Id.* 26, 8, 33. Folia contra ulcerum nomas, cum melle; et *ib.* 40. Ad nomas oris folium cum melle estur; et *ib.* 14, 87. Cohibere nomas. *Id.* 24, 19, 115. curare. *Id.* 23, 4, 46. repurgare. *Id.* 30, 13, 39. sanare. *Id.* 24, 16, 94. sistere. ℙ In singul. num. est *nome*, *es*, *νομή*. *Id.* 31, 8, 44. Dysentericis utilis est, etiamsi nome intestina corripit.

*NOMAEUS, a, um, adj. ad Nomas spectans, quae fuit urbs Siciliae, cujus meminit *Diodorus. Sil.* 14, 266. Comitata Nomaeis Venit Amastra viris. Vulgo male legitur *Nemaeis*. Al. leg. *Menaeis. B. A.*

[NOMAEUS, i, m. *νόμαιος*, pascualis, item legitimus. Est nomen propr. libert. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 1013, 11. Nomaeus Neronis Aug. L. tabularius. *F.*]

NŌMAS, ădis, m. et f. *Νομάς*, Numida. V. NOMADES. *Nomas versuta* ap. *Prop.* 4, 7, 45. est saga ex Numidia. ℙ Item Numidia. *Mart.* 8, 55. marmore picta Nomas; et 9, 76. De marmore omni, quod Carystos invenit, Quod Phrygia Synnas, Afra quod Nomas mittit.

*NOMASUS, i, oppidum Carnorum. *Paul. Diac.* 4, 38. *B. A.*

[NŌMĒ, es, f. *νομή*, pabulum, item distributio. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 731, 5. Julia Nome. ℙ *Nome* est etiam ulcer. V. NOMAE. *F.*]

NŌMEN, inis, n. *ὄνομα*, vocabulum, quo singulae res appellantur, et noscuntur: a *nosco*, *novi*, ut *Fest.* docet. Sicut enim a *moveo*, *movi* est *movimen* inusit., unde *momen* per syncopen; ita a *nosco*, *novi* est *novimen*, et per syncop. *nomen. Cic. Inv.* 1, 24. Nomen est, quod unicuique personae datur, quo suo quaeque proprio et certo vocabulo appellatur. *Id. Fin.* 3, 1. Imponere nova novis rebus nomina. *Id. Tusc.* 3, 5. Qui haec rebus nomina posuerunt. (Adde *Virg. A.* 7, 63.) *Liv.* 1, 3., *Virg. A.* 1, 252. et *Quint.* 2, 1. Nomen alicui dare. *Pl. Stich.* 1, 2, 20. indere. *Ov. Met.* 5, 525. et *ib.* 9, 357. addere. *Gell.* 3, 16. facere alicui, *h. e.* imponere. *Cic. Or.* 1, 56. Appellare aliquem nomine. Sic *Colum.* 11, 1. *med.* Mancipia vincta per nomina quotidie citare debebit; et *Virg. A.* 11, 731. Nomine quemque vocans; et *ib.* 4, 674. morientem nomine clamat; et *G.* 4, 355. Stat lacrimans, et te crudelem nomine dicit. *Tac. A.* 1, 21. Ciere nomina singulorum. *Cic. Or.* 19. Theophrastus divinitate loquendi nomen invenit. *Id. Div.* 1, 17. Lituus ab ejus litui, quo canitur, similitudine nomen invenit; et *ib.* 2, 32. Ajus iste Loquens ajebat, et loquebatur, et ex eo nomen invenit; et *ib.* 1, 10. Aristolochia nomen ex inventore reperit. *Id. Phil.* 4, 2. Legio Martia ab eo Deo nomen traxit. *Caes. B. G.* 1, 13. Ut is locus ex calamitate populi R. nomen caperet. *Cic. Brut.* 62. Cui saltationi Titius nomen est. *Id. Tusc.* 4, 11. Eique morbo nomen est avaritia. *Id. Leg.* 2, 24. *extr.* Cantus, cui nomen neniae. *Ov. Fast.* 6, 139. Est illis Strigibus nomen. *Liv.* 1, 34. Puero ab inopia Egerio inditum nomen. *Id.* 1, 1. *f.* Cui parentes Ascanium dixere nomen. *Pl. Men.* 1, 1, 1. Juventus nomen fecit Periculo mihi. *Id. Cist.* 1, 3, 6. Nam mihi est Auxilio nomen. *Id. Rud. prol.* 5. nomen Arcturo est mihi. (*Gell.* 15, 29. duos esse ait loquendi modos satis usitatos, *mihi nomen est Julio* (al. *Julius*) et *mihi nomen est Julii.* Tertium addit inusitatiorem ex *Pisone:* L. Tarquinium collegam suum, quia Tarquinium nomen esset, metuere. Hoc, inquit *Gell.*, proinde est, ac si dicas, *mihi nomen est Julium.* Sed *Julium*, et *Tarquinium* adjectiva sunt: et praeterea ap. *Gell.* in quibusd. MSS. habetur *Tarquinio.*) *Ov. Met.* 1, 168. Est via sublimis, etc. Lactea nomen habet. *Hor. Sat.* 1, 9, 3. quidam notus mihi nomine tantum; et *ib.*, 1, 7, 55. Voltejum nomine Menam; et *Virg. A.* 2, 166. minores Italiam dixisse, ducis de nomine, gentem; et *ib.* 210. Strophades Grajo stant nomine dictae. *Ov. Met.* 15, 96. At vetus illa aetas, cui fecimus aurea nomen. *Liv.* 1, 34. *med.* Urbem ingressi sunt, domicilioque ibi comparato, L. Tarquinium edidere nomen. *Auson. Idyll.* 2, 1. Nomen ego Ausonius, non ultimus arte medendi. Est qui leg. *nomine. Quint. prooem. l.* 1. *med.* Duo jam sub nomine meo libri ferebantur artis rhetoricae. ℙ [*Elegans hic commemorandum est dicendi genus idque frequens de fluviis, qui minores in majorem decurrentes, nomen amittunt, in nomen alterius perveniunt. *Lucan.* 1, 401. Hi vada liquerunt Isarae, qui gurgite ductus Per tam multa suo, famae majoris in amnem Lapsus, ad aequoreas nomen non pertulit undas. *Id.* 4, 23. Aufert tibi nomen Iberus; et 6, 375. Solus in alterius nomen cum venerit undae Defendit Titaresos aquas: quibus in locis omnibus v. quae laudavit *Cort.* ℙ Ejusdem generis sunt, quae de victis usurpantur, qui in nomen victoris, cui admiscentur, concedunt. *Tac. H.* 4, 64. Redisse vos in corpus nomenque Germaniae. V. *Cort.* ad *Sall. Jug.* 18. *extr.*] ℙ Aliquando refertur ad familiam, quia in ea unum nomen commune est multis. *Suet. Caes.* 83. C. Octavium in familiam nomenque adoptavit. *Plin. ep.* 8, 18. Domitius Afer, qui illos in nomen assumpsit; et *Tac. A.* 3, 30. Crispum C. Sallustius in nomen adscivit. ℙ Aliquando ad militiam: nam *dare*, *edere*, *profiteri nomen* est militiae onus subire, cum magistratui delectum habenti nomen suum edit citata juventus. *Liv.* 2, 24. Alius alium confirmare, ne nomina darent: patres militarent, patres arma caperent; et *infra:* Ne quis civem R. vinctum teneret, quo minus ei nominis edendi apud consules potestas fieret; et *mox:* Et qui aderant nexi, profiteri extemplo nomina. *Id.* 7, 4. Virgis caesi, qui ad nomina non respondissent, *h. e.* qui citati nomine, ut militiam capesserent, non apparuissent. *Quint. decl.* 3, 5. Festinarunt parentes ad nomen liberos mittere, *h. e.* ad militiam. *Tac. A.* 15, 48. Dare nomen in conjurationem. ℙ Translate. *Ter. Eun. prol. in.* Si quisquam est, qui placere se studeat bonis, In his poeta nomen profitetur suum. *Cic. Dom.* 44. *extr.* Quem in numerum ex multis Clodiis nemo nomen dedit, nisi aut egestate, aut scelere perditus. *Liv.* 1, 11. Plures inventi, qui propter ubertatem terrae, in Crustuminum nomina darent, *h. e.* colonos Crustumini se fieri vellent. ℙ Pertinet etiam ad forum, et accusationes. Nam *deferre nomen alicujus* dicitur, qui ad magistratum accedit, et rei cujuspiam nomen accusandi gratia defert: ipse vero magistratus *recipere*, cum accusationem admittit. *Cic. Verr.* 2, 2, 38. Pacilius quidam accedit: ait, si liceret, nomen absentis deferre se velle. Iste vero, et licere, et fieri solere, et se recepturum: itaque defertur. *Id. Rosc. Am.* 10. Nomen alicujus de parricidio deferre: ad eam rem aliquem accusatorem veterem comparare. ℙ Saepe dicitur de capite rationum, sive debita pecunia sit, sive credita, quia in tabulis rationum perscribitur nomen ejus, qui pecuniam accepit. Et *nomen* dicitur etiam ipsa pecunia credita. *Ascon.* in *Verr.* 2, 1, 10. Tituli debitorum nomina dicuntur, praesertim in iis debitis, in quibus hominum nomina scripta sunt, quibus pecuniae commodatae sunt. *Cic. Rosc. Com.* 1. *med.* Non conficit tabulas? immo diligentissime. Non refert parva nomina in codicem? immo omnes summas. Leve et tenue hoc nomen? HS CCCIↃↃↃ sunt. *Id. Quint.* 11. Qui tibi, ut ais, certis nominibus grandem pecuniam debuit; et *Verr.* 2, 1, 39. Hinc illae extraordinariae pecuniae redundarunt: hinc ratio cum Postumiis, multis nominibus: quorum in tabulis jus habet nullum; et *ib. f.* Si neque in tuas tabulas ullum nomen referres, cum tot ibi nominibus acceptum Curtii referrent. *Id. Att.* 6, 2. *med.* Nomen solvere; et *ib.* 16, 6. *f.* expedire, exsolvere. *Id. Planc.* 28. Hoc nomen, quod urget, nunc, cum petitur, dissolvere. *Id. Verr.* 2, 1, 10. Nomina sua exigere. *Liv.* 35, 7. Nomen transcribere in alium. *Pl. Cist.* 1, 3, 40. volo persolvere, Ut expungatur nomen, ne quid debeam. *Cic. Verr.* 2, 5, 7. *f.* Pecuniam sibi esse in nominibus: numeratam in praesentia non habere. *Petr. Sat.* 117. Habere in Africa trecenties sestertium, fundis, nominibusque depositum. ℙ *Nomina facere* est creditoris, qui pecuniam aut mercem alteri dat in diem soluturo, et debitorem sibi facit. *Cic. Fam.* 7, 23. Accepi Avianii litteras, in quibus hoc inerat liberalissimum, nomina se facturum, qua ego vellem die. *Sen. Ben.* 1, 1. Nomina facturi diligenter in patrimonium et vasa debitoris inquirimus. *Id. V. B.* 24. Nunquam magis nomina facio, quam cum dono. [*V. *Salmas. de Usuris* 6. p. 123 — 156. *de modo usur.* 10. p. 426 — 429. et 11. p. 472 — 475. *Miscell. Defens. pro Cl. Salmasio de variis obss. ad jus Att.* et *Rom. pertinentibus* 29. p. 751 — 759.] ℙ Aliquando est debitoris. *Cic. Off.* 3, 14. Emit homo cupidus tanti, quanti Pythius voluit, et emit homo cupidus tanti, quanti Pythius voluit, et emit instructos: nomina facit, negotium conficit. [*Ita *I. M. Heusing.* cum multis aliis ab ipso laudatis ad h. l.] Sunt qui putant vocem *Pythius* excidisse, legendumque *Pythius nomina facit:* qua ratione ad creditorem pertineret. [*Ita *Gronov.*, prob. *Graevio;* quorum sententiae accedunt *I. F. Heus.* et *Gernh.*, sed ita, ut in vv. *nomina facit*, *negotium conficit*, Pythii nomen intelligatur, non inculcetur. *Schütz.* leg. *ille* (npe Pythius) nomina facit: sed de hac familiaris sermonis negligentia, quam *F. Heus.* excusat exemplo *Caes. B. G.* 1, 18, 2., monitum est jam a *Schellero* in *Obss.*, pronomen person. interdum solere omitti. — Omnino sanus locus est, et ad creditorem vv. *nomina facit*, *negotium conficit*, referenda: at non propterea, quod *nomina facere* nonnisi de creditore dici possit, de quo v. infra, sed propter ipsam loci naturam, quae ita comparata est, ut neque sententia, quam continet, neque res, quae circumstant, neque sermonis elegantioris leges ad debitorem ista verba referri permittant, V. *Beier.*] ℙ Ceterum *nomina facere* per se significat nomina in codice perscribere, sive debiti sint, sive crediti. *Pompon. D.* 15, 1, 4. Ut etiam si nuda voluntate remiserit dominus, quod debuit, desinat servus debitor esse: si vero nomina ita fecerit dominus, ut quasi debitorem se servo faceret, cum debitor non esset, contra puto. [*Aliud exemplum laudat *Beier. l.* modo *c.* ex *Cic. Verr.* 2, 1, 36. ubi *nomen fecisse* dicitur, qui se debitorem fecit eo, quod in suo codice rationum nomine aliquo acceptum retulit; coll. *ib.* 39. *extr.* Similiter dicitur *scribere.* — Omnino hoc notandum, formulam *nomina facere*, ut recte *Ernest.* in *cl. Cic.*, nihil esse proprie, quam *nomina scribere*, *ponere.* Sic *Att.* 13, 14. Placeatne tibi, mitti ad Varronem, quod scripsimus. Etsi etiam ad te aliquid pertinet. Nam scito te in dialogo adjunctum esse tertium. Opinor igitur consideremus, etsi nomina jam facta sunt, sed vel induci vel mutari possunt. Usu vero, ut in multis aliis, ad unam partem esse flexam hanc formam et saepius usitatiusque de creditore dictam.] ℙ *Nomen locare* est pecuniam accipientis, et ad solvendum se obligantis. *Phaedr.* 1, 16. Fraudator nomen cum locat sponsu improbo, Non rem expedire, sed mala videre expetit. Sed hic locus ab interpretib. mire vexatur. ℙ *Nomen* interdum ipsum debitorem significat. *Cic. Fam.* 5, 6. *f.* Meis rebus gestis hoc sum assecutus, ut bonum nomen existimer, *h. e.* debitor fidelis; et *Sen. Ben.* 5, 22. Lenta nomina, non mala, *h. e.* qui tarde solvunt, solvunt tamen. *Colum.* 1, 7. Optima nomina non appellando fieri mala, foenerator Alphius dixisse verissime fertur, *h. e.* etiamsi optimi sint debitores, si tamen diutius debitum exigere distuleris, negligentia pessimos fieri. *Sen. Ben.* 7, 29. Quaedam nomina bona lentus ac sapiens creditor fecit, qui sustinuit ac mora fovit. ℙ *Tria nomina habere* proprium est Romani hominis ingenui, et liberi: ut M. Terentius Varro, P. Claudius Pulcher, M. Numisius M. L. Agathopus, etc., nam servi unum tantum habebant, ut Tiro, Sosia, Stichus. *Juven.* 5, 126. si quid tentaveris unquam Hiscere, tanquam (al. *quamquam*) habeas tria nomina. Horum primum *praenomen*, alterum *nomen*, tertium *cognomen* dicebatur. Sed *nomen* cum dicimus, cognomen quoque intelligatur, oportet, inquit *Cic. Inv.* 2, 9. Praenomen distinguebat unum ab altero in eadem familia, ut *M. Tullius Cicero*, *Q. Tullius Cicero* fratres: nomen discernebat gentem a gente: cognomen familiam a familia. Nam *Ti. Claudius Nero* cum dicitur, significatur, Tiberium hunc fuisse e gente Claudia, et e familia Neronum. V. singula suis locis. Si qui convenirent in iisdem nominibus, addebatur ante cognomen ad discrimen, praenomen patris, et si opus esset etiam avi, et proavi, ut *C. Julius C. F. Caesar: L. Munatius L. F., L. N., L. Pron. Plancus* (ap. *Grut.* 439, 8.); quae leguntur *Cajus Julius Caji filius Caesar: Lucius Munatius Lucii filius*, *Lucii nepos*, *Lucii pronepos Plancus.* Addebatur aliquando agnomen ex rebus gestis, ut ap. *Reines. cl.* 6. *n.* 33. *P. Cornelius P. F. Scipio Africanus.* Aliquando ex adoptione, ut *P. Cornelius Scipio Africanus Aemilianus*, ap. *Vell.* 2, 4. et *Aurel. Vict. Vir. Illustr.* 58. h. e. filius L. Aemilii Pauli, in adoptionem genti Corneliae Scipionum datus, et ab Africani majoris filio adoptatus, quod et *Flor.* docet 2, 15., item *Q. Fabius Maximus Aemilianus*, qui cum item filius esset ejusdem Pauli, in gentem Fabiam adoptione transierat, quod *Liv.* tradit 45, 41. *extr.* et 44, 35. ℙ In appellando, et scribendo modo solum praenomen usurpabatur, ut *O Tite, si quid ego adjuro*, alloquitur *Ennius* T. Quintium Flamininum, ap. *Cic. Sen.* 1. Modo solum cognomen, ut *Cic. Lig.* 6. Scelus tu illud vocas, Tubero? Aliquando utrumque, ut *Cic. ib.* 1. Novum crimen, C. Caesar, etc., prout magis minusque notus erat is, de quo agebatur. Tria simul vel quatuor locum habent praecipue in inscri-

ptionibus, et historia, ubi ad notitiam distinctius designari homines opus est. Nonnunquam eorum ordo invertitur, et cognomen ante nomen ponitur, ut *C. Crispus Sallustius*, *Agrippa Menenius*, *Crassus Licinius*, *Nepos Cornelius*, *Cato Porcius*, et alia, quae congessit *Cortius* ad *in. Cat. Sall.* V. COGNOMEN. ℙ Nomen interdum dicitur de praenomine. *Cic. Mur.* 12. Quia in alicujus libris id nomen invenerant, putarunt, omnes mulieres, quae coemptionem facerent, Cajas vocari. ℙ Item de cognomine. *Id. Caecin.* 10. Sex. Clodius, cui nomen est Phormio. ℙ Metonymice ponitur pro persona. *Val. Fl.* 5, 118. nova dux accedere gaudet Nomina. *Sil.* 17, 492. Jamque ardore truci lustrans fortissima quaeque Nomina obit ferro. *Ov. Trist.* 2, 441. Nec minus Hortensi, nec sunt minus improba Servi Carmina; quis dubitet nomina tanta sequi? ℙ Ap. *Sil.* 13, 44. *nomen Ledae* est Helena Ledae filia. ℙ [*Ita saepius inservit *nomen* circumscribendo; ut ap. *Cic. N. D.* 3, 31, 78. Non enim ignoro, quanti ejus nomen putetis, i. e. quam carum vobis sanctumque sit providentiae nomen, i. e. providentia. Laud. *Heindf. Eurip. Phoen.* 1696. ubi Antigone, *ὦ φίλτατον δῆτ'*, inquit, *ὄνομα Πολυνείκους ἐμοί.* Huc pertinet etiam illud, quod *Forc.* ad f. laudaverat, ita ut *nomen* pro re positum dixisset *Val. Cat. Dir.* 90. Dulcia rura valete, et Lydia dulcior illis, Et casti fontes, et felix nomen agelli. Adde *Sil.* 5, 161. Nomen Hiberi, i. e. Hiberus. ℙ Huc pertinet etiam solennis dicendi ratio, qua vocem *nomen* id, cujus est, per appositionis quoddam genus sequitur. *Virg. A.* 7, 717. infaustum interluit Allia nomen. *Sil.* 2, 177. et nobile nomen Eyrydamas. *Lucan.* 1, 311. sqq. Veniat longa dux pace solutus milite cum subito, partesque in bella togatae, Marcellusque loquax, et nomina vana Catones. *Id.* 6, 795. popularia nomina Drusos. *Sil.* 8, 255. sacrataque nomina Marti Scipiadas. *Lucan.* 9, 727. cunctis innoxia nomina terris — Dracones. *Auson. Epigr.* 17, 1. Laidas et Glyceras, lascivae nomina famae. *Sil.* 4, 186. celeberrima nomina bello Tiburtes Magios, Hispellatemque Metaurum. — Neque differt, quod Noster infra laudaverat, *Tib.* 3, 4, 61. nec fidum femina nomen: ubi *nomen* pro *re* positum dixit.] ℙ Pro familia, stirpe, gente. *Virg. A.* 6, 758. Illustres animas, nostrumque in nomen ituras. *Nomen Latinum, Romanum*, etc. est ipsa gens Latina, Romana. *Cic., Liv., Nep., Sall., Just.* etc. [*Saepius tamen singulari cum gravitate poni solet. V. *Brem.* ad *Nep. Hann.* 7, 3. inimicissimum nomini Romano Hannibalem, i. e. tanto odio Rom. populi impletum, quod nonnisi deleto etiam nomine Romano saturatum foret. Porro huc pertinent ista: *Lucan.* 7, 584. Caedunt Lepidos caeduntque Metellos, Corvinosque simul, Torquataque nomina, regum saepe duces, summosque hominum te, Magne, remoto. *Ov. Her.* 2, 112. femineum nomen, i. e. femina; ubi v. *Ruhnk.* et *ib.* 17, 60. a nostro nomine, h. e. a me ipsa. *Sil.* 14, 70. Quid referam Aeolio regnatas nomine terras? ubi v. *Drakenb.*] ℙ Saepe ponitur pro existimatione, fama. *Cic. Brut.* 67. Hujus magnum nomen in patronis fuit; et *ib.* 69. *extr.* Memoria quidem dignos perpaucos; verum qui omnino nomen habuerint, non ita multos fuisse. *Virg. A.* 2, 89. et nos aliquod nomenque decusque Gessimus. *Sil.* 13, 722. Mereri nomen immortale. *Ov. Met.* 3, 512. nomenque erat Auguris ingens. *Hor. Od.* 3, 9, 7. Multi Lydia nominis Romana vigui clarior Ilia. *Quint.* 6, 2. *extr.* Pervenire ad aliquod nomen ingenii. *Ov. Trist.* 2, 350. Nomen alicujus stringere, *h. e.* famam laedere. *Liv. prooem. l.* 1. Officere nomini alicujus. *Vell.* 2, 94. *extr.* Tanti nominis fama territus. [*Ita saepissime *nomen* cum significatu et respectu celebritatis dicitur ap. *Vell.* 2, 34, 4. clari nominis vir; et 2, 100, 5. nominis minoris vir; et 2, 112, 2. nominis celeberrimi viri; et 2, 103, 1. spes magni nominis: et al.] *Plin. ep.* 7, 20. Homines non nullius in litteris nominis. *Flor.* 3, 16. C. Gracchus homo sine tribu, sine nomine, *h. e.* ignobilis, ignotus, obscurus. *Virg. A.* 9, 343. multam sine nomine plebem. ℙ Hac ratione transfertur ad inanima. *Virg. G.* 2, 239. Nec Baccho genus, aut pomis sua nomina servat, *h. e.* suum saporem, et pretium. Sic *Cato R. R.* 25. Ne vinum nomen perdat. ℙ Saepe etiam pro causa, titulo, praetextu. *Cic. Verr.* 2, 5, 5. Nomine sceleris conjurationisque damnati, ad supplicium traditi. *Id. Fam.* 2, 1. Nomine negligentiae alicui esse suspectum. In *Epit. Livii* 47. *extr.* Praetores avaritiae nomine accusati. *Cic. Rosc. Com.* 14. An alio nomine, et alia de causa abstulisse? *Id. Agr.* 2, 6. Orbis terrarum domini constituerentur legis agrariae simulatione atque nomine. *Tac. A.* 14, 59. Decretae eo nomine supplicationes. *Vell.* 1, 5. Quo nomine non est mirandum, quod saepe illud usurpat, etc. *Cels.* 7, 26. *n.* 2. *med.* Idque eo nomine opus est, ne cum adduci uncus coeperit, calculus effugiat. *Cass.* ad *Cic. Fam.* 12, 12. *med.* Haec a te peto amicitiae nostrae nomine. *Cic. Fl.* 12. Classis nomine pecuniam imperatam queruntur. *Id. Att.* 6, 2. *med.* Is multis nominibus Graecos in eo reprehendit, quod mare tam secuti sunt. [*Plura suppeditat *Boettich. Lex. Tac.* p. 320.] ℙ *Meo, tuo nomine*, vilis viri nomine rogatos; et *ib.* 26. Cum epulum Q. Maximus patrui sui nomine populo daret. *Caes. B. G.* 1, 18. *med.* Odisse suo nomine Caesarem, et Romanos, quod eorum adventu potentia ejus diminuta sit. Sic *Brut.* ad *Cic. ad Brut.* 1, 4. Cicero, vir optime, mihique merito et meo nomine, et reipublicae carissime. *Cic. Phil.* 1, 12. *med.* Mihi etiam, quo auctore te in iis rebus uti arbitrabantur, et gratias boni viri agebant, et tuo nomine gratulabantur. *Id. Cat.* 2, 6. *extr.* Manlius iste, credo, bellum populo R. suo nomine indixit. *Nep. Att.* 6. Neminem neque suo nomine, neque subscribens accusavit. *Cic. Mur.* 38. Neque isti me meo nomine interfici, sed vigilantem consulem de reipubl. praesidio demovere volunt. ℙ Nonnunquam nomen opponitur rei. [*Sic Gr. *ὄνομα* et *ἔργον* opponuntur, ut *Eurip.* 512. *Bailey.*] *Liv.* 7, 29. *med.* Campani magis nomen ad praesidium sociorum, quam vires, cum attulissent, etc. *Nep. Ages.* 1. Ut duos haberent semper reges, nomine magis, quam imperio. *Cic. Att.* 5, 15. Tantum me nomen habere duarum legionum exsilium. *Ov. A. Am.* 1, 740. Nomen amicitia est, nomen inane fides. ℙ [**Nomina* dicuntur etiam de affectibus, qui animum hominis commovent. Ita *Ov. Met.* 8, 464. In diversa trahunt unum duo nomina pectus, i. e. affectus maternus et sororius; et *Id. Her.* 8, 30. Instant officio nomina bina, i. e. quod vir es, et quod frater patruelis. — Venustum hoc loquendi genus ex utriusque linguae scriptoribus illustrarunt *Bentl.* ad *Hor. Od.* 3, 27, 34. et *Valken.* ad *Eurip. Phoen.* 415.] ℙ *Nomen commune* ap. *Cels.* 7, 18. et *generale* ap. *eund.* 5, 28. *n.* 11. est illud quod pluribus morbis convenit; quemadmodum hernia ap. Latinos significat eos omnes morbos, quos Graeci distinctis nominibus *ἐντεροκήλην, ἐπιπλοκήλην, ὑδροκήλην* appellant. ℙ Ap. grammaticos *nomen* est pars orationis, quae declinatur in casus. *Quint.* 1, 4 et 5., *Charis., Prisc.*, etc. ℙ Antiquitus *nominus* pro *nominis* usurpatum in *vet. S. C.* ap. *Fabr.* p. 427. V. VENUS. ℙ [*Confund. *nomen* et *numen*. V. *Cort.* ad *Lucan.* 1, 405. et 5, 344. *Burm.* ad *Virg. A.* 4, 94. et 5, 768. *Snakenb.* ad *Curt.* 7, 8, 13. — *Nomen* et *omen*. V. *Drakenb* ad *Liv.* 5, 34. et *Burm.* ad *Ov. Met.* 6, 448. — *Nomina* et *omnia*. V. *Ruhnk.* ad *Rut. Lup.* 2, 8. p. 166. *ed. Fr.* — *Nomini* et *homini*. V. *Snakenb.* ad *Curt.* 10, 6, 7.]

NOMENCLĀTĬO, onis, f. *ὀνόμασμα*, appellatio nominatim facta, recitatio nominis. *Q. Cic. Petit. cons.* 11. Illa altera pars petitionis, quae in populari ratione versatur, desiderat nomenclationem, blanditiam, assiduitatem, etc. *Colum.* 3, 2. *f.* Prudentis magistri est, ejusmodi nomenclationis aucupio, quo potiri nequeant, studiosos non demorari, *h. e.* recitatione nominum, quibus vites appellantur.

NOMENCLĀTOR, oris, m. *ὀνοματολόγος*, qui memoriter unumquemque nominatim vocare didicit: a *nomine calando*, id est vocando. *Cic. Att.* 4, 1. *med.* Ut nemo ullius ordinis homo nomenclatori notus fuerit, qui mihi obviam non venerit. *Sen. Ben.* 1, 3. *f.* Nomenclatori memoriae loco audacia est. *Id. ep.* 27. Nemo vetulus nomenclator, qui nomina non reddit, sed imponit, tam perperam tribus, quam ille Trojanos et Achivos, persalutabat; et *ep.* 1, 19. *f.* Habebis convivas, quos ex turba salutantium nomenclator digesserit. *Id. Ben.* 6, 33. *f.* Quid? tu istos libros, quos vix nomenclatorum complectitur aut memoria, aut manus, amicorum existimas esse? V. FODIO. ℙ Ex his patet, duo praecipua fuisse nomenclatorum ministeria. Nam extra domum inserviebant prensationibus, ut candidati, iis suggerentibus, nomina civium scirent, quos nominatim in prensando compellare vellent: domi in compellandis nominatim iis, qui mane salutatum advenirent. ℙ Legitur et *nomenculator*, quod integrum est. *Mart.* 10, 30. Nomenculator mugilem citat notum. *Suet. Aug.* 19. Telephi servi nomenculatoris. Adde *Inscr.* ap. *Grut.* 599, 2. [*V. *Schneid. Gr. Lat.* 1. p. 171.]

NOMENCLĀTŪRA, ae, f. nomenclatio, appellatio. *Plin. prooem.* 3. Sit quaedam in his nomenclatura quidem, sed mundi rerumque naturae, *h. e.* recitatio nominum locorum, oppidorum, fluminum, etc., quae in terra sunt. *Id.* 21, 9, 28. Sunt et alia genera, nominibus Graecis indicanda, quia nostris hujus nomenclaturae defuit cura.

NOMENTĀNUS, a, um, adj. ad Nomentum pertinens, quod est opp. in Sabinis supra Alliam fluvium, non longe ab Ereto: cujus meminere *Virg. A.* 6, 773., *Liv.* 1, 38. etc. Hinc *Nomentani, orum*, ejus cives, *Plin.* 3, 5, 9. et *Liv.* 8, 14. Nomentanus ager, *Plin.* 14, 4, 5. celebris ubertate vini, ut est ap. *Colum.* 3, 3. Nomentana vina, *Mart.* 13, 119. Eo loco villam habuere Atticus, Seneca, Martialis, ut est ap. *Colum. l. c.* et *Mart.* 6, 43. et alibi. ℙ *Nomentana via*, quae ab urbe Roma Nomentum, et Sabinos versus per Collinam portam ferebat. *Liv.* 3, 52. Via Nomentana, cui tunc Ficulensi nomen fuit, profecti, castra in monte Sacro locavere. *In *Liv.* 6, 20. ubi *portam Nomentanam* habet ed. *Drak.*, lectio edd. *Gronov.* et *Crevier.* est *Flumentanam*. *B. A.* ℙ *Nomentanus* fuit etiam cogn. R. a patria Nomento inditum, ut L. Cassius Nomentanus, cujus meminit *Hor. Sat.* 1, 1, 102. et 8, 11. et al. ℙ Scribitur et *Numentanus* et *Numentum*.

[NŌMĬMUS, i, m. *νόμιμος*, legitimus. *Inscr.* nuperrime reperta Venetiis, quae nunc ibidem servatur in *Mus. Lapid. Semin. Patriarch.* Soli sacrum Q. Bajenus Proculus pater nomimus. V. PATER. *F.*]

*NOMINABĬLIS, e, adj. qui nominari potest. *Ammian.* 28, 4. *B. A.*

NOMĬNĀLIS, e, adj. ad nomen pertinens. *Varr. L. L.* 7, 2. Ut enim ab Aemilio homines orti Aemilii, ac gentiles; sic ab Aemilii nomine declinatae voces in gentilitate nominali. ℙ *Nominalia, ium*, dies solemnis, quo puero imponebatur nomen. *Tert. Idol.* 16. Officia privatarum, et communium solemnitatum, ut togae purae, ut sponsalium, ut nuptialium, ut nominalium. V. LUSTRICUS.

NOMĬNĀLĬTER, adv. nominatim, nominando. *Arnob.* 2, 80. Nominaliter annuere.

NOMĬNĀTIM, adv. *ὀνομαστί*, nomen enunciando, nominando. *Cic. Att.* 11, 7. Ille edixit ita, ut me exciperet, et Laelium nominatim: quod sane nollem. Poterat enim sine nomine, re ipsa excipi; et *ib.* 7, 17. De quo senatus nominatim decrevit, ut statim mitteretur in Siciliam; et *ib.* 11, 6. Ut non nominatim, sed generatim proscriptio esset informata. *Id. N. D.* 1, 40. Obscenas voluptates non erubescens, persequitur omnes nominatim. *Id. Off.* 3, 16. Quidquid esset in praedio vitii, id statuerunt, si venditor sciret, nisi nominatim dictum esset, praestari oportere. *Nep. Milt.* 1. His consulentibus nominatim Pythia praecepit, ut Miltiadem sibi imperatorem sumerent.

NOMĬNĀTĬO, onis, f. *ὀνομασία*, actus nominandi, appellatio. *Vitr.* 6. *extr.* Nec tamen ego, ut mutetur consuetudo nominationum aut sermonis, ideo haec proposui, sed ut ea non sint ignota, philologis exponenda judicavi. ℙ Saepe dicitur de ea, qua quis ad sacerdotium, aut auguratum nominatur. *Cic. Phil.* 13, 5. *f.* Paternum auguratus locum, in quem ego eum mea nominatione cooptabo. *Liv.* 26, 23. *extr.* Pontifex quia exacto anno mortuus erat, ideo nominatio in locum ejus non est facta. *Plin. ep.* 8, 3. Successi Julio Frontino principi viro, qui me nominationis die, per hos continuos annos, inter sacerdotes nominabat, tanquam in locum suum cooptaret. *Tac. A.* 6, 45. Aestimando cujusque detrimento quatuor progeneri Caesaris delecti, additusque nominatione consulum P. Petronius. ℙ Ap. *Varr. L. L.* 8, 52. *extr.* nominationes sunt vocabula, seu nomina, quibus res singulae nominantur. ℙ Apud rhetores *nominatio* est figura verborum, quae nos admonet, ut cui rei nomen aut non sit, aut satis idoneum non sit, eam nosmet idoneo verbo nominemus, aut imitationis, aut significationis causa: Imitationis hoc modo, ut majores rudere, et vagire, et mugire, et murmurare, et sibilare appellaverunt: Significandae rei causa, sic: postquam iste in rempubl. fecit impetum, fragor civitatis inprimis est auditus. Haec *Auct. ad Her.* 4, 31.

NOMĬNĀTĪVUS, a, um, adj., ut Nominativus casus ap. grammaticos, qui et *rectus* dicitur. Usus est hac voce, praeter ceteros, *Varr.* l. 7. 8 et 9. *de L. L.* et *Petr. fragm.* p. 886. *Burm.* ℙ Idem *Varr.* nominativum pro nomine posuisse videtur, cum inquit *L. L.* 7, 33. Dicunt, debuisse omnes nominativos, et articulos habere totidem casus. Adde *ib.* 29.

NOMĬNĀTOR, oris, m. qui nominat. *Ulp. Dig.* 27, 8, 1. Nec nominatores magistratuum ex hac causa tenebuntur, sed soli magistratus. Adde *lemma tit.* 7. *ejusd. lib.* quod est *De fidejussoribus, et nominatoribus, et heredib. tutor. et curat.*, h. e. qui nomina dederint, ex quibus tutores eligerentur.

[NOMĬNĀTORĬUS, a, um, adj. qui ad nomina pertinet, vel nomina continet. *Impp. Arcad. et Honor. Cod. Theod.* 11, 28, 3. Ordinarii judices nominatorios breves absque ulla conscriptos fraude transmittant, *h. e.* quibus nomina continentur eorum, qui reliqua aerario debent. *F.*]

NOMĬNĀTUS, a, um, part. a *nomino*, *ὠνομασμένος*, appellatus. *Cic. Off.* 3, 33. Atqui ab Aristippo Cyrenaici, atque Annicerii philosophi nominati omne bonum in voluptate posuerunt. ℙ Sumitur etiam pro celebrato. *Cic. Verr.* 2, 4, 12. Quid? illa Attalica, tota Sicilia nominata, ab eodem Hejo peripetasmata emere oblitus es? *Tert. Anim.* 13. Nominatiora pericula. *Plin.* 12, 9, 19. Vicina est Bactriana, in qua bdellium nominatissimum. ℙ *Nominatus* est etiam accusatus, delatus ad magistratum. *Suet. Caes.* 17. Inter socios Catilinae nominatus.

NOMĬNĀTUS, us, m. idem ac nomen, seu res nominata. *Varr. L. L.* 9, 1. *med.* Ad nominatuum similitudines animadvertendas; et *paulo ante:* Quod inter se dissimiles habeant analogias nominatus. Ut similis sit nominatus, etc.

NOMĬNĪTĀTUS, a, um, part. a *nominito*, saepe nominatus, *Inscr.* ap. *Mur.* 1522, 2. Viva Philema-

tium sum Aurelia nominitata, Casta, pudens, volgei nescia, feida viro.

NOMINĬTO, as, a. 1. frequent. a *nomino:* saepe nomino. *Lucr.* 3, 353. Suscipere hunc motum, quem sensum nominitamus. *Id.* 4, 48. Quae quasi membrana est, vel cortex nominitanda.

NOMĬNO, as, a. 1. ὀνομάζω, nomen impono, suo nomine appello, voco, nuncupo. *Cic. Amic.* 8. Amor enim, ex quo amicitia est nominata. *Pl. Most.* 3, 2, 97. quis nominat me? *Ter. Ph.* 5, 1, 12. meum nomen nominat. *Cic. Coel.* 18. Quorum partim nimia libertas in adolescentia, partim profusa luxuries, magnitudo aeris alieni, sumptus, libidines nominarentur; et *Caecin.* 18. Res ut omnes suis certis, ac propriis vocabulis nominentur. *Appul. Apol.* Nominate, quis ille fuerit, quem, etc. ℙ Interdum est, aliquem ad aliquem honorem deligere, seu praesentem sistere, nominare designandum. *Plin. ep.* 2, 1. Illo die, quo sacerdotes solent nominare, quos dignissimos sacerdotio judicant, me semper nominabat. *Suet. Claud.* 22. In cooptandis per collegia sacerdotibus, neminem nisi juratus nominavit. V. NOMINATIO. ℙ Item pro deferre ad magistratum, accusare. *Liv.* 39, 17. Si quisquam ad se deduxisset, nomenve absentis detulisset, qui nominatus profugisset, diem certum definituros, ad quem nisi citatus respondisset, absens damnaretur. Si quis eorum, qui tum extra terram Italiam esset, nominaretur, ei laxiorem diem laturos. ℙ Item pro celebrare, praedicare. *Cic. Arch.* 11. Praedicari de se, et nominari volunt omnes. ℙ *Nominare honoris causa*, formula est, qua utimur, cum honestos viros nominamus. *Cic. Rosc. Am.* 2. Sulla, quem honoris causa nomino. Eam autem usurpabant, ut docet *Manut.*, cum nesciebant, nominari, necne, aliquis vellet, ne nominando offenderetur. *Id. ib.* 6. Quas, ut aequum est, familias honestatis amplitudinisque gratia nomino. ℙ *Nominandi casus* idem est ac nominativus, ap. *Quint.*, *Varr.*, *Gell.*, etc. ℙ Part. *Nominans* ap. *Curt.* 6, 10. Num hodie dicerem causam, nullo me nominante? *Nominaturus* ap. *Suet. Tib.* 71. Monopolium nominaturus. *Nominandus* ap. *Curt.* 6, 10. Cum quaerenti socios vel falso fuerim nominandus.

NOMISMA. V. NUMISMA.

NOMIUS et Nomios, ii, et Nomion, onis, m. Νόμιος, et Νομιών, dictus est Apollo, a νέμω, pasco, juxta physicos, quia Sol, quaecumque terris nascuntur, pascit, seu vegetat: juxta poetas, quia coelo exsulans pavit pecus regis Admeti ad Amphrysum amnem, unde *Virg. G.* 3, 2. *Pastor ab Amphryso* dicitur. Sed *Cic. N. D.* 3, 23. scripsit, hunc Apollinem quartum fuisse, dictumque Nomionem a νόμος, lex. V. APOLLO. *Just.* 13, 7. narrat, Nomium filium fuisse Apollinis ex Cyrene filia Hypsei regis Thessaliae: Cyrenen ab Apolline raptam, perlatamque in Africam, in Cyram montem, ibi quatuor filios peperisse, Nomium, Aristaeum, Autochum, Argaeum.

NOMOS et Nomus, i, m. νομὸς, praefectura: videtur esse a νέμω, rego, praesum. *Plin.* 5, 9, 9. de Aegypto: Summa pars contermina Aethiopiae Thebais vocatur, dividitur in praefecturas oppidorum, quas nomos vocant, duodecim. *Trajan.* ad *Plin. ep.* 10, 23. Tu, ex quo nomo sit, notum mihi facere debes. Hic quoque de Aegypto loquitur. *Plin.* 5, 9, 9. Substituunt alios nomos, ut Heroopoliten. ℙ In musicis nomus est idem ac cantilena, seu modus certa lege compositus, νόμος enim Graece etiam legem Latine significat. *Suet. Ner.* 20. Nec ante cantare destitit, quam inchoatum absolveret nomon. Pleraeque editiones habent νόμον Graecis litteris.

NON, οὐ, οὐκ, adv. negandi, haud, minime, nequaquam. Omnibus verborum modis jungi solet, excepto imperativo, cui *ne* apponitur. [*Jungitur etiam imperativo. V. infra.] *Ter. Andr.* 1, 2, 15. Hoccine agis, an non? *Cic. Brut.* 67. Non erat abundans, non inops tamen: non valde nitens, non plane horrida oratio. *Quint.* 9, 1. In dicendo irasci, dolere, misereri, timere, non sunt figurae, non magis, quam suadere, minari, rogare. *Cic. Fl.* 22. Non est ita, judices, non est profecto. *Catull.* 14, 16. Non non hoc tibi, salse, sic abibit. *Ter. Ph.* 2, 1, 73. non non sic futurum est: non potest. *Cic. Har. resp.* 18. Non ignovit, mihi crede, non: nisi forte tibi ignotum putas, quod, etc. *Id. Att.* 8, 3. *med.* Eum si nunc sequor, quonam? cum illo non. *Sen. ep.* 102. *med.* Fama utique vocem desiderat: claritas non. *Id. Ben.* 7, 25. Non est ista admonitio; non: convicium est. *Virg. Cir.* 18. Non ego te talem venerarer munere tali: Non equidem. *Cic. Off.* 1, 11. Conservandi ii, qui non crudeles in bello, non immanes fuerunt. Al. leg. *nec immanes.* ℙ Si negationi praeponatur, affirmat, sed leviter, ut *nonnihil*, aliquid, *nonnullus*, *non nemo*, aliquis. Sic *Cic. Fam.* 2, 16. Moveo nonnullis suspicionem, velle me navigare: quod tamen fortasse non nollem, si possem ad otium. ℙ Si postponatur, plane, et omnino affirmat, ut *nihil non*, omnia. *Ov. Fast.* 3, 623. Multa tibi memores, nil non debemus Elisae. V. NIHIL. ℙ Sequente negatione una et altera, adhuc negat. [*V. quae de hoc loquendi genere dicta sunt in *nego*, *nemo*, cet.] *Cic. Att.* 9, 12. Non medius fidius prae lacrimis possum reliqua nec cogitare, nec scribere. Simile est illud *ejusd. Fam.* 5, 17. *extr.* Nullo loco deero neque ad consolandum, neque ad levandum fortunam tuam. ℙ *Unus non*, ne unus quidem. *Flor.* 2, 18. *extr.* Unus enim vir Numantinus non fuit, qui in catenis duceretur. ℙ Cum superlativis negantibus, aut vituperium, laudemve significantibus, interdum, per quandam urbanitatem, contrariam vim habere videtur. [*Quod cum vi quadam recte fieri docet *Gesn.* ad *Quint.* 1, 12, 18. quem laudat *ib. Spalding.*, coll. *Drak.* ad *Liv.* 30, 45, 5.] *Cic. Verr.* 2, 4, 66. Vidi enim vos in hoc non minime, cum testes dicerent, commoveri, *h. e.* valde. *Id. Par.* 5, 3. Cethegus, homo non probatissimus, *h. e.* valde improbatus. *Id. N. D.* 2, 17. Hic quam volet, jocetur Epicurus, homo non aptissimus ad jocandum, *h. e.* parum aptus. *Nep. Ages.* 8. Vestitu humili atque obsoleto, ut hominis non beatissimi suspicionem praeberet, *h. e.* pauperis. *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 12. Etsi scio, non jucundissimum nuncium me vobis allaturum, *h. e.* tristissimum. ℙ Hac ratione inservit modestiae, et verecundiae. *Cic. Fam.* 1, 9. *in.* Et ego te auctore amicissimo et sapientissimo, et tu me consiliario fortasse non imperitissimo, fideli quidem, et benivolo certe, usus esses. *Id. Div. Verr.* 22. Sociorum querimoniae delatae ad hominem non inertissimum. ℙ Conjungitur eleganter cum quibusdam dictionibus *quod*, *quo*, *ut*, *nisi*, *vero*, *solum*, *modo*, *ita*, *fere*, *si*. *Cic. Or.* 39. Non quod sola ornent, sed quod excellant. *Id. Att.* 16, 15. *med.* Me non sane movet respublica; non quo sit mihi quidquam carius: sed desperatis etiam Hippocrates vetat adhibere medicinam. *Id. Caecin.* 20. *f.* Non quo sit servulus unus idem quod familia, verum quia, etc. *Id. Or.* 2, 87. Non ut aliquid pariat, verum ut ea, quae sunt orta et procreata, educet. *Cels.* 6, 1. Ad ea veniam, quae nonnisi in singulis partibus incidere consueverunt. *Ov. Trist.* 3, 12, 36. Nonnisi vicinas tutus ararit aquas. [*Plura v. in *Nisi.*] *Cic. Sen.* 9. Non vero tam isti, quam tu ipse nugator. *Id. Amic.* 15. Non enim solum ipsa fortuna caeca est, sed eos etiam plerumque efficit caecos, quos complexa est. [*Omittitur *etiam*, ut ap. Gr. *οὐ μόνον ἀλλὰ*, ap. *Tac. G.* 10. non solum apud plebem, sed apud proceres: cf. ap. *Liv.* 21, 59. 28, 19. 42. 32, 29. 37, 53. Omittitur etiam *sed*. *Tac. H.* 2, 27. Nec solum apud Caecinam, Fabii quoque Valentis cet. Cf. *Drak.* ad *Liv.* 22, 25, 7. 36, 35, 13. *(Boettich. Lex. Tac.* p. 321.) — Porro tenendum, *non solum* dici etiam pro *non solum non*. *Quint. Inst.* 11, 1, 56. in quibus non solum cantare, quod vitium pervasit, aut lascivire, sed ne argumentari quidem nisi mixtis: ubi, ne recentioris latinitatis nota agnosceretur, laudavit *Spalding*. *Cic. Or.* 1, 46. neque solum inscientiam meam, sed ne rerum quidem; et *Liv.* 5, 42. non mentibus solum consipere, sed ne auribus quidem.] *Cic. Att.* 16, 7. Tu id non modo non prohibebas, verum etiam approbabas. V. MODO. [*Nimirum *non* omitti non potest, ubi singula verba sibi opponuntur, ad quae particulae *non — sed* proprie pertinent. Ita *Matth.* ad *Cic. Mur.* 3, 8. Atque hoc non modo non laudari, sed ne concedi quidem potest; ubi v. quae plura laudantur. De formula *non modo* pro *non modo non*, quae ap. *Cic.* quidem fere semper ante *sed nequidem* adhiberi solet, V. *Spald.* ad *Quint.* 11, 1, 2. et *Zumpt.* in *Supplem.* p. 213. *Heindf.* ad *N. D.* p. 348. et quos laudat *Stalib.* ad *Ruddim.* 2. p. 361. *n.* 8. Hic notanda est etiam alia ellipsis, quam duriorem dicit *Boettich. l. l.*, qua *non — sed* (coll. *Drak.* ad *Liv.* 10, 6, 4. 28, 26, 7. 38, 22, 9.) et simpliciter *sed* positum est pro *non modo sed etiam*. *Tac. G.* 41. Hermundurorum civitas, fida Romanis: eoque solis Germanorum non in ripa commercium, sed penitus atque in splendidissima Rhaetiae provinciae colonia. *Ann.* 15, 58. ubi dicendam ad causam introissent *(non modo)* laetatum erga conjuratos, sed *(etiam)* fortuitus sermo et subiti occursus — pro crimine accipi. V. *Cort.* ad *Sall. Jug.* 10, 4. 21, 2. 33, 4. *Cat.* 18, 7. et quos laudat *Hess.* ad *Tac. G.* 15. At in his omnino notandum, quod Romani ita usu distinxerunt inter *sed etiam* et simplex *sed*, ut illud ponerent, si utrumque membrum pari esse vi vellent, hoc, si posteriori membro majorem quandam vim tribuerent, ita ut prae altero quasi emineret; hoc autem imprimis fiebat, si latius pateret, quam antegressum, idque eo contineretur. Ita *Kritz.* ad *Sall. Cat.* 18, 7. coll. *Heusing.* ad *Cic. Off.* 1, 44. *Brem.* ad *Nep. Cim.* 4, 1. *Goerenz.* ad *Cic. Leg.* 3, 11, 25. et ad 1, 14, 41. *Matth.* ad *Cat.* 3, 10, 24. et *Pass.* ad *Tac. G.* 15. *extr.*] *Cic. Verr.* 2, 4, 49. *f.* Simulacra perampla, sed non ita antiqua. [*Id. *Brut.* 36, 137. Non ita multum dicendi laude procedere; et *mox*: non ita diserti homines; cf. *Leg.* 3, 11, 26. Pompejum — non ita valde probas. — Eodem modo dicitur *non tam*. *Cic. Brut.* 15, 58. quae nunc quidem non tam est in plerisque. *Fin.* 1, 1, 1. ibique *Goerenz.* Ceterum *non ita*, *non tam* idem est, quod *non sane*, *non admodum*, nostr. *nicht eben.*] *Id. Verr.* 2, 5, 71. Hominum nobilium non fere quisquam nostrae industriae favet. *Id. Or.* 2, 40. Non si Opimium defendisti, idcirco te isti bonum civem putabunt. [*Adde *Quint. Inst.* 4, 1, 5. *non quia* ista non per totam actionem sint custodienda, sed etc. ubi v. *Spalding.*] ℙ *Non si* adhibetur etiam, cum de obstinato cujuspiam animo sermo est, qui nulla conditione flecti possit: et valet *non*, *etiamsi*. *Liv.* 7, 10. Injussu tuo, imperator, extra ordinem nunquam pugnaverim, non si certam victoriam videam. *Sen. ep.* 59. *med.* Sapiens ad omnem incursum munitus et intentus, non si paupertas, non si luctus, non si ignominia, non si dolor impetum faciat, pedem referet. *Hor. Od.* 2, 14, 5. Non si tricenis, quotquot eunt dies, Amice, places illacrimabilem Plutona tauris. ℙ *Non* in illo *Varr. R. R.* 3, 9. *med.* Gallinae rusticae similes facie non his villaticis nostris, sed Africanis, etc. *Scal.* vult esse pro *non solum*, quia *Colum.* 8, 2. rusticam gallinam ait esse villaticae non dissimilem. Sic *Ulp. Dig.* 8, 2, 4. Invitum in servitutibus accipere debemus non eum, qui contradicit, sed eum, qui non consentit. Ita *Torrent.* ap. quem est *lex* 5., sed *Haloander* habet *non solum qui contradicit*, *sed et qui*, etc. ℙ Pro *nedum* esse videtur in illo *Cic. Agr.* 2, 9. Vix mehercule servis hoc eum suis, non vobis omnium gentium dominis, probaturum arbitrarer. ℙ Non possum non, non possum quin. *Cic. Or.* 2, 10. Non possum, quin exclamem. *Id. Att.* 8, 2. Non potui non dare. ℙ Aliquando *non* interrogando adhibemus pro *nonne?* [*ubi v.] *Cic. Quint.* 26. Quid haec amentia significat? non vim? non scelus? non latrocinium? non denique omnia potius, quam jus, quam officium, quam pudorem? *Id. Rosc. Com.* 2. Suarum perscriptionum adversaria proferre non amentia est? Adde *Verr.* 2, 4, 23. [*et *Quint. Inst.* 10, 1, 48. ubi *Spalding.* laudat *Goerenz.* ad *Cic. Leg.* p. 243. 285. Adde *Spald.* ad *Quint.* 11, 1, 50. *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 9, 89. *Walch.* ad *Tac. Agr.* 32. qui laud. *Ernest.* docentem, *non* ita poni in progressione a minori ad majus. Hinc post *nonne*, quando rogatio pluribus membris constat, semper *non* ponitur. V. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 174. p. 704. *n.* 2. — Utrum conjunctivus an futurum sequatur, id quidem non a particula *non*, sed ex universa loci sententia pendet.] ℙ Raro pro *ne* in vetando utimur. *Pl. As.* 4, 1, 29. Suspiciones omnes abs se segreget: Neque illaec ulli pede pedem homini premat, Cum surgat; non in lectum inscendat proximum, Neque, etc. Alii plures pro *non in lectum* leg. *neque in lectum*. *Quint.* 1, 5, 50. hunc loquendi modum inter soloecismos enumerat. [*Hinc sunt, qui dicant, nusquam *non* pro *ne* dici posse. Ita *Ruhnk.* ad *Rut. Lup.* 2, 9. p. 167. *ed. Fr.* et quos ibi laudat. At non desunt loci, in quibus *non* pro *ne* positum legitur, hoc quidem discrimine interposito, quod *non* semper sensu negativo, in rebus, de quibus certum est, ponitur; *ne* vetantis notionem involvit, atque ad cogitationem, consilium pertinet. V. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 166. p. 616. sq., coll. §. 173. p. 697. sq. *Hor. Sat.* 2, 5, 91. Non etiam sileas: ubi *Heindf.* haec laudat: *A. P.* 460. Non sit, qui tollere curet; et *Ep.* 1, 18, 72. Non ancilla tuum jecur ulceret ulla puerve. — Etiam cum imperativo: *Ov. A. Am.* 3, 129. Vos quoque non caris aures onerate lapillis, Quos legit in viridi decolor Indus aqua, Nec prodite graves insuto vestibus auro — Munditiis capimur; non sint sine lege capilli. *Id. Pont.* 1, 2, 105. At tu tam placido, quam nos quoque sensimus illum, Judice pro lacrimis ora resolve meis. Non petito, ut bene sit, sed ut male tutius. Cf. *Frotsch.* ad *Rut. Lup.* l. supra l. qui praeter *Heindf.* adire jubet *Schmid.* ad *Hor. Ep.* 1, 18, 72. p. 401.] ℙ Redundat in illo *Liv.* 2, 45. Nolle inultos hostes, nolle successum non patribus, non consulibus. [*Noli credere!] ℙ Quamvis *inhonestus*, *indignus*, *infrequens*, *indebitus*, etc. optime dicantur, interdum tamen optimi scriptores pro his *non honestus*, *non dignus*, *non frequens* maluerunt. *Cic. Off.* 3, 25. Sic multa, quae honesta natura videntur esse, temporibus fiunt non honesta. *Virg. A.* 2, 144. miserere animi non digna ferentis. *Pollio* ad *Cic. Fam.* 10, 33. *f.* Duas non frequentes legiones Brutum habere audio. *Cic. Top.* 26. Sic tibi nos ad id, quod quasi mancipio dare debuimus, ornamenta quaedam voluimus non debita accedere. [*V. *Ruhnk.* ad *Albin.* 145. — Hic commemorari posse videntur etiam ii loci, in quibus *non* in unum verbum cum sequenti quasi coalescere dicitur. *Spalding.* ad *Quint.* 11, 3, 12. In hoc igitur non contumaciter consentio; coll. 4, 2, 86. et 12, 1, 20.] ℙ Non adjectivis solum, sed et substantivis aliquando apponitur. *Cic. Acad.* 1, 11. Nec vero aut quod efficeret aliquid, aut quod efficeretur, posse esse non tute praedii non possessori relicta. *Paul. ib.* 43, 15, 7. Fulcinius dicebat, vi possideri, quoties vel

non dominus vi dejectus est. P [*Confund. *nón* et *ne*. V. *Spald.* ad *Quint. Inst.* 2, 14, 4. qui laudat *Drak.* ad *Liv.* 38, 38, 10. Adde *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 196. 387. — Ceterum saepe haec particula turbata est a librariis in Mss., ita ut male modo omitterent, modo adjicerent. V. *Spald.* ad *Quint. Inst.* 4, 2, 29. — Corrumpuntur etiam inter se *non* et *num*. V. *Gronov. obss.* 4, 11, 178. sq. p. 429. *ed. Fr.* et *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 321. Porro conf. videntur *non* et *novo*. V. *Wund. Varr. Lectt. praef.* p. 43. — Permut. *non* et *in*. V. *Cort.* ad *Lucan.* 3, 156. 4, 366. 5, 121. — *Non* et *con. Id. ib.* 7, 598. — *Non* et *nec. Id. ib.* 2, 106. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 196. 387. — *Non* et *neve. Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 194. — *Non juste* et *injuste. Id. ib.* 2. p. 342. — *Non*, *quidquid* et *numquid*, *quod. Id. ib.* 2. p. 275.]

NONĀ, ae, f. *Νῶνα*, una ex Parcis. Latini *Nonam*, *Decimam*, et *Mortam* Parcas dixere, quod tempestivum tempus partus sit nono, et decimo mense, qui vero ante hoc tempus in lucem prodeunt, aut mortui nascantur, aut paulo post moriantur. *Gell.* 3, 16. ex *Varrone*, et *Caesellio*. V. MORTA.

NONACRĪNUS, a, um, adj. Arcadicus, a Nonacre monte. *Ov. Met.* 2, 409. in virgine Nonacrina Haesit, *idest* Callisto.

NONACRIS, is, f. *Νώνακρις*, mons Arcadiae, in Peloponneso, cum oppido olim cognomine, ex quo Styx aqua frigidissima, teste *Vitr.* 8, 3., emanat, quam Inferorum paludem fabulantur, ubi etiam Nonacrinum nemus. Adde *Plin.* 2, 103, 106. et 4, 6, 10. et *Sen. Q. N.* 3, 25.

NONACRĪUS, a, um, adj. ex Nonacre monte, vel ex Arcadia. *Ov. Fast.* 5, 97. Et matri, et vati paret Nonacrius heros, *h. e.* Evander. P *Nonacria*, absolute est ipsa Atalanta. *Id. Met.* 8, 426. sume mei spolium, Nonacria, juris.

NONAE, arum, f. plur. *πέμπτη, ἑβδόμη*, dies quintus, vel septimus mensis. Erant dies septimus in Martio, Majo, Julio, Octobri, quintus in reliquis. Priores Nonae septimanae dicuntur a *Varr. L. L.* 5, 4., posteriores quintanae. P Dictae sunt a *nonus*, quia a die V, vel VII inclusive, usque ad Idus, idest diem XIII, vel XV inclusive novem dies numerantur. Quidam putarunt, dictas esse a *novus*, quasi novae initium observationis, quia post novam lunam Nonarum die populares, qui in agris erant, confluebant in Urbem, accepturi causas feriarum a rege Sacrorum, scripturique, quid esset eo mense faciendum. Utrumque etymon adducit *Varro l. c.*, *Fest.* in *Nonae*, et *Macr. Sat.* 1, 15. *Cic. Fl.* 40. O Nonae illae Decembres, quae me consule fuistis! *Id. Quint.* 18. Nonis Februar. si Romae fuit. *Id. Fam.* 5, 2. A. d. tertium Non. Januar. cum agere coepisset, etc. P Nonis conventus universae multitudinis vitandus existimabatur, quoniam populus Romanus exactis etiam regibus, diem hunc maxime celebrabant, quem natalem Servii Tullii existimabant: quia cum incertum esset, quo mense natus fuisset, omnes Nonas celebrabant. Veriti ergo, ne quid nundinis collecta universitas, ob regis desiderium, moveret, caverunt, ut a Nonis nundinae segregarentur. *Macr. Sat.* 1, 13. P Aliam vero vitandarum Nonarum causam, eamque valde superstitiosam habuit Augustus, ut narrat *Suet. Aug.* 92. Observabat et dies quosdam, ne aut postridie nundinas quoquam proficisceretur, aut Nonis quidquam rei seriae inchoaret; nihil in hoc quidem aliud devitans, ut ad Tiberium scribit, quam *δυσφημίαν* nominis: sc. dissecta voce *non is* oritur, quo ire et omnino aliquid agere se prohibitum esse putabat. V. CAUNEUS. P Nonarum, sicut calendarum, et iduum, dies copulendis nuptiis religiosi habebantur, idest devitandi; quia cum postridie eorum dierum dies ater esset, novam autem nuptam postridie, quam in domum viri venisset, rem divinam facere mos esset; cavendum erat, ne atro die id faceret. *Macr. cit. Sat.* 1, 16. *f.*

NONĀGENĀRIUS, a, um, adj. qui nonaginta continet. *Plin.* 2, 15, 12. Motus stellae Martis nonagenarius, *h. e.* cum stella movetur nonaginta partibus, seu gradibus a sole distans. *Front. Aquaed.* 60. Nonagenaria fistula, *h. e.* quae facta est ex lamina habente nonaginta digitos latitudinis, antequam in rotundationem flecteretur. P *Nonagenarius* in re militari videtur esse, qui nonagesimum locum obtinet, quasi proximus ut centurio sit, vel qui nonaginta militibus praeest. *Inscr.* ap. *Mur.* 806, 1. Ti. Cl*audius* Marinus nonage*narius* Classis p*raetoriae* Mis*enatis*, etc. [*V. *Veget.* 2, 8.]

NONĀGENI, ae, a, *ἐννηκοσιοὶ*, adj. numerale distributivum, quod tamen et pro cardinali *nonaginta* adhiberi potest. *Plin.* 36, 13, 19. *n.* 2. Porticus ascenduntur nonagenis gradibus omnes. *Front. Aquaed.* 61. Fistula nonagenum quinum digitorum.

NONĀGĒSĪMUS, a, um, adj. *ἐννηκοστὸς*, primus post octoginta et novem. *Cic. Sen.* 5. Isocrates quarto et nonagesimo anno scripsisse dicitur.

NONĀGIES, adv. *ἐννηκοντάκις*, nonaginta vices. *Cic. Verr.* 2, 3, 70. In alteras decumas ferme ad nonagies, etc.

NONĀGINTĀ, *ἐννενήκοντα*, nomen numerale cardinale, indeclinabile. *Cic. Sen.* 10. Hospes tuus Masinissa nonaginta annos natus. *Auson. ep.* 5, 5. Nonaginta dies sine te, carissime, traxi. Adde *Ecl. de ratione dier. ann.* 1. et 16. et *ep.* 7, 18.

*NONAGRIA, ae, f. vetus nomen Andri insulae. *Plin.* 4, 12. *B. A.*

NONĀLIĀ sacra, quae Nonis fiebant in arce; quibus ferias primas menstruas, quae futurae essent eo mense, rex sacrorum praedicebat populo. *Varr. L. L.* 5, 4.

NONĀNUS, a, um, adj. *Nonani milites*, qui in nona legione erant, ut *vicesimani*, qui in vicesima. *Tac. A.* 14, 38. Quorum adventu nonani legionario milite suppleti sunt; et *ib.* 1, 23. *extr.* Ni miles nonanus minas interjecisset.

NONĀRIUS, a, um, adj. qui fit nona hora, vel die, vel mense, etc. a *nonus*. Hinc *Nonaria meretrix*, quae circa nonam horam cellam aperit, et prostat. Hoc enim Romae usuvenisse testatur *vet. Schol.* ad illud *Persii* 1. *f.* Si Cynico barbam petulans nonaria vellat. Id autem ideo factitatum scribit, ne, si ante illud tempus ad eas accedi posset, matutina officia ab adolescentibus omitterentur.

NONDUM, adv. *μήπου*, adhuc non. *Pl. Pers.* 1, 3, 57. hic leno nondum sex menses Megaribus Huc est cum commigravit. *Cic. Off.* 2, 21. *f.* Nondum centum et decem anni sunt, cum de pecuniis repetundis a L. Pisone lata est lex. *Id. Fam.* 11, 28. Nondum satis constitui, molestiaene plus, an voluptatis attulerit. *Id. Div.* 2, 6. Nondum dico, quam haec signa nulla sint. *Caes. B. G.* 1, 12. Ad eam partem pervenit, quae nondum flumen transierat. P In Cenotaph. Pisano C. Caesaris legitur *non dum* disjunctim: quod etiam *Manutio* placet.

NONGENTĒSĪMUS. V. NONINGENTESIMUS.

NONGENTI, ae, a, adj. *ἐννεακόσιοι*, novies centum. *Cic. Fl.* 37. Falcidius emerat sestertiis nongentis millibus. *Colum.* 5, 2. Quatuor millia et nongenti pedes. Al. leg. *noningenti*. *Varr. R. R.* 8, 49. Actus primus ab uno ad nongenta: secundus a mille ad nongenta millia. P Etiam *nongentus*, *i*, qui ex nongentis est. *Plin.* 33, 2, 7. Decuriae quoque ipsae (*judicum*) pluribus discretae nominibus fuere, tribunorum aeris, et selectorum, et judicum. Praeter hos etiamnum nongenti vocabantur (*a numero opinor*) ex omnibus selecti ad custodiendas cistas suffragiorum in comitiis. Et divisus hic quoque ordo erat superba usurpatione nominum: cum alius se nongentum, alius selectum, alius tribunum appellaret.

NONGĒSĪMUS. V. NONIGESIMUS.

NONIES, adv. novem vicibus: a *nonus*, ut *novies* a *novem*. *Inscr.* in Hadriani Aug. honorem ap. *Don. cl.* 2. *n.* 82. et *Mur.* 451, 1. Quod remisit decies novies centena millia N., etc. Verum cum eadem quaedam alia insolentiora admodum contineat, nullius videtur esse auctoritatis; praecipue cum in alia apud *Grut.* 10, 6., in qua de eodem eadem remittente sermo est, haec legantur: Remittendo sestertium novies millies centena millia N., et in nummo ejusd. Hadriani ap. *Eckhel. D. N. V.* T. 6. p. 478. Reliqua vetera HS. novies mill. abolita. Fatendum tamen est, *nonies* legi in *Not. Tir.* p. 100. Quinquies, sexies, septies, octies, nonies, decies. Quae quidem adverbia cum ex nomine numerali *quinque*, *sex*, *septem*, etc., minime vero ex ordinali *quintus*, *sextus*, *septimus*, etc. deriventur, apparet etiam *novies* a *novem*, non *nonies* a *nonus* esse derivandum.

NONĪGĒSĪMUS et Nongesimus, syncope pro nongentesimus (ut *octigesimus* pro *octingentesimus*) agnoscuntur a *Prisc.* in *Lib. de ponderib.* p. 1353.

NONINGENTĒSĪMUS et Nongentesimus, a, um, adj. novies centum continens. Agnoscuntur a *Prisc. l. c. in v. praec.*

NONINGENTI. V. NONGENTI.

NONINGENTIES et Nongenties, adv. novies centies. *Vitr.* 1, 6. *med.* Hujus octava pars est ter millies mille, et noningenties trigesies septies mille, et passus quingenti, *h. e.* 3,937,500.

NONIUS Marcellus grammaticus scripsit opus de varia significatione verborum, distinctum in XIX. capita. Posterior *Appulejo* est: ipsum enim non semel affert inter ceteros Latinos scriptores. Sub exitum secundi a Chr. n. saeculi obiisse videtur; cum neminem scriptorum, qui postea vixerit, in opere suo laudet. Ceterum plerumque antiqua sectatur, delectaturque plurimum *Accio*, *Pacuvio*, *Naevio*, *Plauto*, et his similibus. Saepe tamen delirat in vocum interpretationibus: quod jam viri docti observarunt. P Alius et multo antiquior est *Nonius*, poeta comicus, qui ob similitudinem litterarum cum *Novio* commutatur. P *M. Nonius Suffenas, Cretae et Cyrenarum pròpraetor, cum Cicero in Cilicia esset. *Cic. Att.* 6, 1. P Nonium Asprenatem meminit *Suet. Aug.* 43. Nonium Strumam *Catull.* 52, 2. *Plin.* 37, 6. *B. A.*

NONNĀ. V. NONNUS.

NONNĒ, [*particula affirmativis, quae dicuntur, interrogationibus inserviens. V. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 352. p. 305. Cf. etiam *Ramsh. Gr. Lat.* §. 174. 2. et *n.* 1. 2. Ponitur et in directa, et in indirecta oratione.] *Cic. Tusc.* 5, 12. Cum esset ex eo quaesitum, Archelaum Perdiccae filium nonne beatum putaret. *Id. N. D.* 3, 37. Nonne animadvertis, quam multi salvi pervenerint? *Id. Caecin.* 13. Te dejectum debeo intelligere, etiamsi tactus non fueris: nonne? et *Coel.* 14. *med.* Nonne te, si nostrae imagines viriles non commovebant, ne progenies quidem mea, Q. illa Claudia, aemulam domesticae laudis in gloria muliebri esse admonebat? *Prop.* 2, 25, 9. Lynceu, tune meam potuisti tangere curam? Perfide, nonne tuae tunc cecidere manus? *Gell.* 17, 8. Verbero, nonne is curriculo, atque oleum petis? *h. e.* quare non, quin.

NONNĪHIL. V. NIHIL.

*NONNŪLA, ae, f. rete ad capiendas aves. V. *Gloss. Isid. B. A.*

NONNULLUS, a, um, adj. aliquis, quidam. [*V. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 159. p. 574. sq. coll. *ib.* §. 205. p. 981.] *Ter. Ad.* 1, 2, 68. Aeschinus Nonnullam in hac re nobis facit injuriam. *Cic. Mur.* 20. Tuum consilium nonnulla in re emendare possum. *Id. Acad.* 4, 22. Sunt inter illos nonnulla communia. *Caes. B. G.* 7, 37. Esse nonnullo se Caesaris beneficio affectum. *Pl. Capt.* 1, 1, 23. Quod mihi ne eveniat, nonnullum periculum est. *Plin. ep.* 7, 20. Homines nonnullius in litteris nominis. *Nep. Ages.* 8. Quae res nonnullam afferebat deformitatem. *Id. Cim.* 2. Nonnullae insulae defecerant. *Caes. B. C.* 1, 13. Nonnulla pars militum domum discedit, reliqui ad Caesarem perveniunt; et *ib.* 24. Nonnullae cohortes in agmen Caesaris, aliae in equites incidunt. *Hirt. B. Alex.* 62. Nonnullae civitates rebus Cassii studebant, plures Marcello favebant. P *Nonnulli*, quidam, *ἔνιοι*. *Nep. Paus.* 5. Cum eodem nonnulli dicerent inferri oportere, quo, etc. *Caes. B. G.* 1, 26. Nonnulli inter carros tragulas subjiciebant. *Sall. Cat.* 23. Nonnulli ficta haec existumabant. P Scribitur et *non nullus* divisim.

NONNUNQUAM, adv. *ἐνίοτε, ποτὲ*, interdum, aliquando. *Cic. Vat.* 2. Cum in hac civitate oppugnatio soleat nonnunquam, defensio nunquam vituperari. *Caes. B. G.* 1, 8. *extr.* Nonnunquam interdiu, saepius noctu, si perrumpere possent, conati. *Cic. Fam.* 5, 8. Quaedam pestes hominum et te nonnunquam a me alienarunt, et me aliquando immutarunt tibi.

NONNUS, i, m. et Nonna, ae, f. nomen est reverentiae et gravitatis, quo majores, et praecipue monachi et monachae cadente Latinitate vocati sunt; hinc etiamnum Itali *nonno* et *nonna* dicunt avum et aviam: vocem Aegyptiacam putat *Jablonskius* in *Lex. Aegypt. Hieron. ep.* 117. *n.* 6. Quae in adulationem tui, sanctum et nonnum coram te vocant; cum se paululum averterint, portentuosum ridebunt maritum. *Id. ep.* 22. *n.* 16. Quia maritorum expertae dominatum, viduitatis praeferunt libertatem, castae vocantur, et nonnae, et post coenam dubiam Apostolos somniant. P Est etiam idem ac nutritor, educator. *Inscr.* ap. *Zaccaria Stor. lett. d' Italia* T. 9. p. 492. D. M. S. Aureliae Justinae alumnae fecerunt nonni sui. Alia ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 252. P. Pescinnius Chrestio Alumnus Clodiae Asthiochae (lege *Astiochae*) nonnae suae fecit. P Est item cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 527, 2. et 533, 2. Julia nonna. [*Hunc locum, quem Noster paucissimis absolvisset, plurimis auxit atque emendavit *F.*] P *Nonnus, Panapolites, poeta Christianus, scripsit carmine Graeco paraphrasin Evangelii Johannis, itemque Dionysiaca; quorum utrumque hodie exstat. Sub Theodosio Imperatore eum floruisse arbitratur *Voss. de Poet. Graec.* p. 791. *B. A.*

NONNUSQUAM, adv. in aliquo loco. *Plin.* 14, 19, 24. Nonnusquam vini facce, acetove condiunt. *Id.* 36, 22, 49. Silices quibusdam in locis rubentes, nonnusquam vero et albi.

NONOEOLAE vocantur papillae, quae ex fauci-cibus caprarum dependent. Ita *Festus*. At *Scal.* legend. putat *naevolae*.

NON PRĪDEM, aeque et recte, et frequenter dicitur, ut jam pridem, quam pridem. *Festus*.

NONUNCIUM, novem unciae, ut *teruncium* tres. *Festus*.

NONUS, a, um, adj. *ἔννατος*, primus ordine ab octavo. *Cic. Somn. Scip.* 5. Summus coeli stellifer cursus acuto et excitato movetur sono: gravissimo autem hic lunaris atque infimus: nam terra, nona, immobilis manens, etc. *Hor. Sat.* 2, 7, 118. accedes opera agro nona Sabino. P *Nona*, nempe *hora*, est tertia ante occasum solis, erat finis ferme actionum forensium, et laborum urbanorum, tempus balnei, vel coenae, aut coenae proximum. *Mart.* 4, 8. Imperat exstructos frangere nona toros. *Hor. Ep.* 1, 7, 70. ignovisse putato Me tibi, si coenas hodie mecum. Ut libet. Ergo Post nonam venies.

NONUSDĒCĪMUS, a, um, adj. decimusnonus. *Tac. A.* 13, 6. Nonodecimo aetatis anno. Adde *Auct. dial. de Or.* 34. *extr.* et *Inscr.* ap. *Grut.* 449, 7.

NONUSSIS, is, m. nummus, qui novem asses valebat: pro *nonassis*, ut *decussis*, qui decem. *Varr.*

L. L. 4, 36. Ab tribus assibus tressis, et sic proportione usque ad nonussis.

*NORA, orum, *Νώρα, Νῶρα*, Sardiniae oppidum, hodie *Nori*. *Ant. Itin.* V. *Norensis*, ubi pro *Noram* legendum *Nora*, pluraliter. ℙ Item opp. Phrygiae, cum castello, Lycaoniae Cappadociaeque conterminum. *Nep. Eum.* 5. Castellum Phrygiae, quod Nora adpellatur: ubi v. *Nora* potest esse nominativus singularis, obstantibus tamen *Strabone* atque *Plutarcho*. *B. A.*

*NORBA, ae, f. opp. Lusitaniae, cujus meminit *Ptolemaeus*, dictum *colonia Norbensis*, cognomento *Caesariana*, a *Plin.* 4, 21. (al. 22.) qui situm id inter Tagum Anamque flumina narrat. ℙ Item aliud, in Latio, quod et *Norbe* audit *Plin.* 3, 5. V. in *Norbanus*, *a*, *um*. *B. A.*

[NORBĀNENSES, ium, m. plur. incolae urbis in Calabria, quae Norba vocabatur. *Plin.* 3, 4, 16. Calabrorum mediterranei Norbanenses, etc. *F.*]

NORBĀNUS, a, um, adj. ad Norbam pertinens, quod fuit oppidum Latii, colonia Romanorum, in Volscis, inter Signiam, Setiam, et Coram, ad radices montium: cujus populi Norbani *Plinio* 3, 5, 9. et *Liv.* 8, 1. et 27, 10. et Norbanus ager, *Id.* 8, 19. Ipsius oppidi mentio fit ab *eod.* 2, 34. et 7, 42. et 32, 2. ℙ Fuit etiam cogn. R. [in gente Vibia, ut probat *B. Borghesius Dec. num.* 10. *n.* 10., a patria Norba fortasse deductum, *F.*] ut C. Norbanus ap. *Cic. Or.* 2, 21. etc.

[NORBENSIS, e, adj. ad Norbam pertinens, Lusitaniae urbem ad Tagum fluv., ubi nunc *Brozas*. *Plin.* 4, 22, 35. Colonia Norbensis Caesariana cognomine. *Inscr.* ap. *Mur.* 1064, 5. Cocceja Celsi filia Severa Norbensis. *F.*]

*NOREIA, ae, f. *Νορήια*, opp. Carnorum. *Plin.* 3, 19. ℙ Aliud, in Norico. *Caes. B. G.* 1, 5. ubi *Metaphrast. Graec. Νορηία* vertit. Adde *Tab. Peut.* ℙ Non desunt qui arbitrantur, utrumque unum idemque oppidum fuisse. *B. A.*

[NORENSIS, e, adj. ad Noram pertinens, Sardiniae urbem, nunc *Nori*. *Cic. fr. or. pro Scauro* ap. *Severian.* de *syntom. rhet.* Bostarem igitur quendam Norensem fugientem e Sardinia Scauri adventum. ℙ *Norenses*, *ium*, absolute sunt incolae illius urbis. *Cic. fr. or. pro Scauro* (ed. *A. Maio*) 13. Cum agerent parentalia Norenses omnes. Adde *Plin.* 3, 7, 13. *F.*]

NORĪCUM, i, n. Noricorum regio. *Tac. H.* 1, 70. Paulum cunctatus, num Rhaeticis jugis in Noricum flecteret. V. v. sq.

NORĪCUS, a; um, adj. ad Noricum pertinens. *Tac. A.* 2, 63. Transgressus Danubium, qua Noricam provinciam alluit. *Caes. B. G.* 1, 5. Noricus ager. ℙ *Noricum ferrum* laudatur a *Plin.* 34, 14, 41. Hinc *Hor. Epod.* 17, 70. ense pectus Norico recludere. *Rut. Itin.* 1, 351. Occurrit chalybum memorabilis Ilva metallis, Qua nihil uberius Norica terra tulit. *Ov. Met.* 14, 712. Durior et ferro, quod Noricus excoquit ignis. *Mart.* 4, 55. Saevo Bilbilin optimam metallo, Quae vincit Chalybasque, Noricosque. ℙ *Norici*, *orum*, populi, quorum regio Danubium fluv. a septentrione, Aenum fluv. ab occidente, Alpes Noricas a meridie, et montes Cetios ab oriente habet. De ea sic *Plin.* 3, 24, 27. A tergo Carnorum, et Iapydum, qua se fert magnus Ister Rhaetis junguntur Norici. Oppida eorum Virunum, Celeja, Teurnia, Aguntum, Vianiomina, Claudia, Flavium Solvense. Noricis junguntur lacus Peiso, deserta Bojorum: jam tamen colonia D. Claudii Sabaria, et oppido Scarabantia Julia habitantur.

NORMA, ae, f. *κανών, γνώμων, πῆχυς*, instrumentum fabrorum duabus regulis constans, inter se ab uno capite coagmentatis, Latinae litterae L. figuram, vel Graecae Γ, et rectum angulum referentibus. Ea exiguntur anguli, an recti sint. Fuit inventum Theodori Samii, ut *Plin.* 7, 56, 57. docet. *Vitr.* 7, 3. *med.* Uti longitudines ad regulam et lineam, altitudines ad perpendiculum, anguli ad normam respondentes exigantur. *Plin.* 36, 22, 51. Structuram *(parietis)* ad normam et libellam fieri, et ad perpendiculum respondere oportet. V. LIBELLA. Rationem normae deformandae, a Pythagora inventam, tradit *Vitr.* 9, 2. Si sumantur, inquit, regulae tres, e quibus una sit pedes tres, altera pedes quatuor, tertia pedes quinque; haeque regulae inter se compositae tangant alia aliam suis cacuminibus extremis, schema habentes trigoni, deformabunt normam emendatam. ℙ Metaphorice est regula, praescriptio, ratio, lex. *Cic. Or.* 3, 49. Nec sunt haec rhythmicorum, aut musicorum acerrima norma dirigenda. *Id. Mur.* 2. Cato vitam ad certam rationis normam dirigens, et diligentissime perpendens momenta officiorum omnium. *Id. Amic.* 5. Nunquam ego dicam, Fabricium, Curtium, Coruncanium ad istorum *(Stoicorum)* normam fuisse sapientes. *Id. Leg.* 2, 24. Natura norma legis est. *Id. Acad.* 4, 46. Fontem omnium bonorum in corpore esse: hanc normam, hanc regulam, hanc praescriptionem esse naturae. *Id. Or.* 2, 42. Norma juris. *Hor. A. P.* 72. loquendi. *Gell.* 3, 3. judicii. *Val. Max.* 4, 3. *n.* 5. M'. Curius exactissima norma Romanae frugalitatis. *Plin. ep.* 9, 26. *med.* Demosthenes ipse, illa norma oratoris et regula, num se cohibet?

NORMĀLIS, e, adj. *κανονικός*, ad normam directus. *Quint.* 11, 3. *med.* Sinistrum brachium eo usque allevandum est, ut quasi normalem angulum faciat. *Manil.* 2, 289. Normalis virgula, *h. e.* norma ipsa. *Aggen.* in *comment. in Frontin.* p. 53. *Goes.* Normales rigores.

NORMĀLĪTER, adv. *κανονικῶς*, ad normam. *Hyg. de limit.* p. 168. et 176. *Goes.* ℙ *Ammian.* 20, 3. *f.* de luna: E regione vero cum normaliter steterit contra, lumine pleno fulgebit, i. e. ad regulam, ad libellam.

NORMĀTIO, onis, f. ad normam directio. In *fr. de limit.* p. 217. *Goesii.*

NORMATURA, ae, f. normatio. *Innoc. de casis litter.* p. 221. *Goesii.*

NORMĀTUS, a, um, part. ab inus. *normo:* ad normam directus. *Colum.* 3, 13. *f.* Mediae parti, qua regulae committuntur, illam ciconiam infiximus, ut tanquam suppositae basi, ad perpendiculum normata insisteret.

[NORMŪLA, ae, f. dimin. normae. *Not. Tir.* p. 119. Norma, normula. *F.*]

NORTIA, ae, f. Volsiniorum Etruriae urbis Dea, quae eadem fuit ac Tyche, seu Fortuna. *Capell.* 1, 21. Quam alii Sortem asserunt, Nemesimque nonnulli, Tychenque quamplures, aut Nortiam. *Liv.* 7, 3. Volsiniis quoque clavi indices numeri annorum fixi in templo Nortiae Etruscae Deae. *Tert. Apol.* 24. Faesulanorum Ancharia, Volsiniensium Nortia, Ocriculanorum Valentia, etc. *Juven.* 10, 74. si Nortia Tusco Favisset, *h. e.* Sejano Volsiniensi. *Inscr.* ap. *Spon. Miscell. ant.* p. 90. Nortia, te veneror, lare cretus Vulsiniensi. Alia ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 131. Magnae Deae Nortiae. Alia ap. *Don. cl.* 1. *n.* 150. Primitivus Deae Nortiae servus actor. ℙ Ap. *Tert. l. c.* quidam perperam leg. *Mursia*, vel *Nersia*, vel *Nurtia*. [*Plurima adjecit *F.*]

NOS, nostrum, etc. V. EGO.

NOSCENTIA, ae, f. cognitio, notitia. Quidam tribuunt *Symmacho ep.* 4, 9. et 6, 11. Sed utroque loco alii leg. *notitia.*

NOSCĪBILIS, e, adj. *γνωστός*, qui nosci potest. *Tert. ad Scapul.* 2. *extr.* et *August. Trin.* 9, 5. et 12.

NOSCITĀBUNDUS, a, um, adj. noscitans, agnoscens. *Gell.* 5, 14. Deinde sensim atque placide, tanquam noscitabundus, ad hominem accedit.

NOSCĪTO, as, avi, atum, a. l. *διαγινώσκω*, frequent. a *nosco*, et idem ferme valens. *Liv.* 3, 38. *med.* Circumspectare omnibus fori partibus senatorem, raroque usquam noscitare. *Id.* 22, 6. Facie quoque noscitans. *Plin. ep.* 6, 20. *med.* Alii parentes, alii liberos, alii conjuges vocibus requirebant, vocibus noscitabant; et *Catull.* 61, 221. Sit suo similis patri Manlio, et facile insciis Noscitetur ab omnibus. [*Tac. *H.* 2, 12. Primo impetu caesi disjectique montani, ut quibus temere collectis, non castra, non ducem noscitantibus, neque in victoria decus esset, neque in fuga flagitium.] ℙ In illo *Pl. Trin.* 4, 2, 21. Loca contemplat, circumspectat sese, atque aedes noscitat: *noscitare* est explorare, noscere conari. Simile est illud *Virg. A.* 7, 283. Supposita de matre nothos furata creavit, *h. e.* creari fecit, ut et *Macr.* interpretatur *Sat.* 6, 6. Geminum vero illud *ejusd. Cist.* 4, 2, 14. Nunc vestigia, si qua sunt, noscitabo.

NOSCO, is, ovi, otum, a. 3. *γινώσκω*, cognosco, cognitum habeo, notitiam alicujus rei habeo, scio: a verbo Graeco allato. Praeteritum *novi* saepe pro praesenti usurpatur, ut *odi*, *memini*. Saepe etiam syncopen patitur, ut *nosti*, *noram*, *nosse*, *norim*, etc. Quin et *nomus* pro *novimus* dixisse *Ennium*, testatur *Diomed.* 1, 382., quod et *Voss. de Gramm.* 5, 39. *extr.* observat. Pertinet autem tum ad mentem, tum ad omnes sensus corporis. *Cic. Tusc.* 1, 22. Hanc habet vim praeceptum Apollinis, quo monet, ut se quisque noscat. Cum igitur, nosce te, dicit, hoc dicit, nosce animum tuum. *Ter. Ad.* 5, 4, 8. Id esse verum, ex me, atque ex fratre cuivis facile est noscere. *Id. Andr.* 4, 4, 50. Novi rem omnem. *Id. Hec.* 3, 4, 25. At non novi hominis faciem. *Pam.* faciam ut noveris. *Id. Heaut.* 2, 3, 7. vesperascit, et non noverunt viam. *Id. Andr.* 5, 4, 32. Phania illic frater meus fuit. *Si.* noram, et scio. *Catull.* 68, 140. Noscens omnivoli plurima furta Jovis. *Cic. Pis.* 13. *f.* Quisquam vos consules putet, qui non leges, non instituta, non jura noritis? *Plin.* 23, 6, 57. Vulgus novit perficere coria. *Id.* 13, 4, 9. Pomum sapore ferino, quem ferme in apris novimus, *h. e.* sentimus. *Cic. Fam.* 7, 28. Ut ibi esses, *ubi nec Pelopidarum*, nosti cetera. (Formula qua utimur, cum quippiam reticemus, quod notum est. Adde *Fin.* 2, 22. et *Plin. ep.* 3, 9. *med.*) *Id. Rosc. Am.* 20. *f.* et *Balb.* ad *Cic. post ep.* 8. *l.* 9. *ad Att.* Si ego hos bene novi. *Virg. G.* 2, 108. Nosse quot Ionii veniant ad litora fluctus. *Tac. Agr.* 5. Noscere provinciam, nosci exercitui, *h. e.* ab exercitu. [*V. *Walch.* ad h. l.] Sic *Ov. Trist.* 1, 5, 29. nec noscitur ulli, Agminibus comitum qui modo cinctus erat. *Id. Met.* 14, 153. nullique videnda, Voce tamen noscar. *Stat. Th.* 9, 357. miserae nimium noscenda parenti Parma natat. *Tac. G.* 30. Audire praepositos, nosse ordines. *Pl. Amph. prol.* 104. vos novisse credo, ut sit pater meus. *Ter. Ph.* 2, 1, 35. Unum cognoris, omnes noris. ℙ Nosse de facie. *Cic. Pis.* 82. *extr.* Virtutem tu ne de facie quidem nosti. ℙ Nosse animum alicujus. *Ter. Heaut.* 3, 3, 9. novi ego Amantium animum: advertunt graviter quae non censeas. ℙ *Nosse causam*, *excusationem*, est interdum probare, et admittere, agnoscere. *Pl. Truc.* 2, 1, 18. Nunquam amatoris meretricem oportet causam noscere, Quin, ubi nil det, pro infrequente eum mittas militia domum. *Cic. Att.* 11, 7. *med.* Quod te excusas, ego vero et tuas causas nosco, etc. *Id. Fam.* 4, 4. Illam partem excusationis nec nosco, nec probo. Adde *Leg.* 1, 4. [**Hor. Sat.* 2, 7, 89. Potesne ex his ut proprium quid noscere? ubi v. *Heindf. Tac. H.* 1, 90. In rebus urbanis Galerii Trachali ingenio Othonem uti credebatur: et erant, qui genus ipsum orandi noscerent.] ℙ *Nostin*? novistine? *Ter. Eun.* 3, 5, 15. Nostin' hanc, quam frater amat? *Ant.* novi. ℙ Interdum valet audin'? *Id. Andr.* 2, 6, 9. bidui est, aut tridui Haec sollicitudo: nosti? deinde desinet. *Id. Eun.* 3, 1, 15. Requiescere ubi volebat, quasi: nostin'? *Gn.* scio. *Sil.* 6, 519. Ultima vox duras haec tunc penetravit ad aures: Cetera percussi vetuerunt noscere remi. ℙ Olim dictum fuit *gnosco*, *gnovi*, *gnotus*, ut *Prisc.* 2, 569. docet.

*NOSCOPIUM, i, n. Lyciae opp. *Plin.* 5, 27. *B. A.*

NOSOCŌMĪUM, ii, n. *νοσοκομεῖον*, locus, in quo recipiuntur, curanturque pauperes aegroti, valetudinarium: a *νόσος*, morbus, et *κομέω*, curo. *Imp. Justin. Cod.* 1, 2, 19 et 22. Item *Hieron. ep.* 77. *n.* 6., sed Graece.

NOSOCŌMUS, i, m. *νοσοκόμος*, qui in nosocomio aegros curat. *Imp. Justin. Cod.* 1, 3, 42., sed Graece.

NOSTER, stra, strum, pronom. possess. *ἡμέτερος*, ad nos pertinens, a nobis possessus. *Caes. B. G.* 1, 2. Rhodanus, qui provinciam nostram ab Helvetiis dividit. *Sall. Cat.* 1. Nostra omnis vis in animo et corpore sita est. *Caes. B. G.* 1, 12. Patrum nostrorum memoria. *Pl. Cas.* 2, 8, 75. Nostra omnis lis est, *h. e.* vicimus. *Id. Mil.* 2, 5, 20. perscrutari hic volo, nos nostri, an alieni simus: ne dum quispiam Nos vicinorum imprudententes immutaverit. *Sc.* Certe equidem noster sum. Sic *Amph.* 1, 1, 243. Certe tu me alienabis nunquam, quin noster siem. ℙ [*Oppon. *nostra* et *externa*. *Cic. Off.* 3, 26, 99. Sed omittamus et fabulas et externa; ad rem factam nostraque veniamus: ubi v. *Beier.* ℙ *Liv.* 9, 19. utique nunquam nostris locis laboravimus, i. e. opportunis. V. *Bauer.* ad h. l. p. 298. *Sil.* 12, 193. hora nostra est, i. e. opportuna et qua est utendum: ubi v. *Drakenb.* Adde *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 3, 125. et cf. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 157. 3. c. p. 535. ℙ *Liv.* 39, 36. nostrum est — vestrum est, i. q. nostra culpa est cet. ℙ Porro notandus usus, quo *noster* saepius pronominis person. locum tenere solet. *Pl. Mil.* 2, 1, 2. Si ad auscultandum vestra erit benignitas, i. e. si vobis erit, si habebitis; et *ib.* 3, 1, 4. inimicus ne quis nostra spolia capiat auribus, i. e. de nobis. *Liv.* 5, 51. Secunda nostra fortuna: ubi v. *Drakenb.*; et 31, 31. Tempore nostro adverso. *Hor. Sat.* 2, 6, 48. Per totum hoc tempus subjectior in diem et horam Invidiae noster: ubi *noster* pro *ego* positum docet *Heindf.* coll. *Pl. Rud.* 4, 7, 19. Egone ut, quod ad me allatum esse alienum sciam, Celem? Minime istuc faciet noster Daemones; et *Epid.* 1, 2, 44. Facile tu istuc sine periclo et cura, corde libero Fabulare; novi ego nostros; mihi dolet, cum ego vapulo. — una cum Maecenate. V. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 157. 3. d. p. 535. et *n.* 1.] ℙ Cum adjectione syllabica *Ter. Phorm.* 5, 2, 1. nostrapte culpa facimus, ut, etc. ℙ *Nostri* dicuntur consanguinei, affines, domestici, conterranei, amici, fautores: quibus opponuntur externi, et alieni. *Ter. Ad.* 5, 8, 28. pro patre huic est, bonus est, noster est; recte datur. *Val. Fl.* 2, 561. Noster ades, junctusque veni. *Liv.* in *fragm.* ap. *Serv.* ad *A.* 2, 148. Quisquis es, noster eris. (Formula imperatoris transfugam recipientis in fidem.) *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 3. Alienus autem noster est cum animo et benevolentia, tum vero etiam imitatione vivendi: et *ib.* 3. *f.* Ciceronem nostrum quid tibi commendem? *Caes. B. G.* 1, 26. Diu cum esset pugnatum, impedimentis castrisque nostri potiti sunt. *Liv.* 8, 9. in *formula devotionis:* Divi, quorum est potestas nostrorum, hostiumque. *Plin.* 12, 25, 54. Balsami in totum alia natura, quam nostri externique prodiderant. *Ter. Eun.* 2, 3, 21. Haud similis virgo est virginum nostrarum. *Cic. Pis.* 8. O noster misericors, quid facis? quod nulla in barbaria quisquam tyrannus. ℙ Adhibetur in blanditiis. *Ter. Ad.* 5, 5, 2. *De.* Quis homo? o Syre noster, salve: quid fit? quid agitur? *Sy.* Recte. *De.* optime est, jam nunc haec tria primum addidi Praeter naturam: o noster, quid fit, quid agitur. ℙ *Noster esto* est laudantis, probantis, am-

plectentis ob dictum factumve, quod placeat. *Pl. Mil.* 3, 3, 25. hem tibi adsunt, Quas me jussisti adducere, et quo ornatu. *Pa.* noster esto. *Id. Bacch.* 3, 3, 39. Noster esto, dum te poteris defensare injuria. ℙ Genitivus pluralis *nostrum* pertinet ad *nos:* de quo V. EGO. Differunt etiam usu, quia *nostrum* refertur solummodo ad nos ipsos, *nostrorum* ad alios etiam, qui nostrae sunt familiae, patriae, etc. *Pl. Poen.* 4, 2, 39. *Sy.* Dii omnes, Deaeque ament. *Mi.* quemnam hominem? *Sy.* nec te, nec me, Neque herum meum adeo. *Mi.* quem ament igitur? *Sy.* alium quemlibet, Nam nostrorum nemo dignus est. Si *herum meum* non addidisset, *nostrum nemo* dicendum erat. ℙ Reperitur tamen *nostrum* pro *nostrorum*, ut *meum* pro *meorum*. *Pl. Men.* 1, 2, 25. Averti praedam ab hostibus, nostrum salute socium. Quod et *Prisc.* adnotavit 7, 743. ℙ Et *nostrorum* pro *nostrum* est *Plauti* in *fragm.* ap. *Non.* 4, 133. Qui nequeas, nostrorum uter sit Amphitruo, decernere. ℙ [*Inde ab *Apoll. Sulpicio* usque ad nostra tempora, v. *Forc.* in EGO, *nostri* pro genitivo plurali pronom. *ego* acceperunt: de quo primus, quod scio, *Kritz.* ad *Sall. Cat.* 33, 2. ita recte exposuit, ut non pluralis, sed singularis numeri, neque ab *ego*, sed a neutro pronominis possessivi descendentem genitivum demonstret.] ℙ *Nostrai* pro *nostrae* in genit. singul., ut *terrai*, *pictai*, antiquum est *Vel. Long. de Orthogr.* p. 2222. ℙ [*Confund. *Noster* et *vester*. V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 200. *Cort.* ad *Lucan.* 5, 331. — *Noster* et *nunc*. *Id. ib.* 2. p. 163. — *Nostra* et *natura*. *Id. ib.* 1. p. 236. sq. — *Nostra* et *monstra*. V. *Cort.* ad *Lucan.* 4, 245.]

NOSTĬMUS, i, m. *νόστιμος*, redux. Est nomen serv. R. *Inscr.* ap. *Donat.* 427, 18. Thetidi contubernali carissimae Nostimus fecit. *F.*]

*NOSTĬUS, i, m. nomen propr. R. L. Nostium Zoilum, L. Nostii libertum, meminit *Cic. Fam.* 13, 46. *B. A.*

NOSTRAS, atis, adj. omn. gen. qui est a nostra patria, vel regione, vel gente, *ἡμεδαπός*. *Cic. Fam.* 2, 11. Verba non solum vestra oratoria, sed etiam levia nostratia; et *ib.* 9, 15. Mirifice capior facetiis, maxime nostratibus. *Id. Tusc.* 5, 32. Nostrates philosophi. *Plin.* 16, 16, 28. Tertium genus nostrates vocant silvestre. *Colum.* 9, 4. *f.* Nostras cunila, quam saturejam rustici vocant. *Id.* 8, 2. *f.* Nostrates gallinae. *Plin.* 15, 11, 10. Cotonea candidiora, nostratia appellata. *Cato* ap. *Prisc.* 12, 943. Rex Seleucus arma nostratia facit. ℙ *Nostratis* in recto singulari. *Cassius Hemina* ap. *Prisc. ib.* Hos libros si quis nostratis sapiens.

NOSTRĀTIM, adv. nostro more, ut *tuatim*, tuo more. *Charis.* 2, 196. Tuatim. Plaut. in Amphit. (2, 1, 4.) Jam tuatim facis: ubi Sisenna, ut nostratim. Significat autem, tuo more. Haec *Charis.* Adde *Non.* 2, 853.

NOSTRĀTIS. V. NOSTRAS.

[NOSTUS, i, m. *νόστος*, reditus. Est nomen serv. R. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 194. *n.* XLI. Nostus Mam*ilii* Scauri L. *F.*]

NOTA, ae, f. *χαρακτὴρ*, *σύμβολον*, *σημεῖον*, *στίγμα*, signum, quod alicui rei apponitur, vel per se inest, dignoscendi causa, insigne, vestigium, indicium. Est a *nosco*, quod in supinis compositorum *agnitum*, et *cognitum* paenultimam corripit, quamvis in *ignotum* producat. [*Discrimen inter *nota*, *macula* et *labes*, v. in h. v.] *Liv.* 37, 31. *f.* Inde in altum lingua mille passuum excurrens, medium ferme sinum velut nota distinguit. *Cic. Or.* 2, 41. Si aurum cui, quod esset multifariam defossum, commonstrare vellem, satis esse deberet, si signa et notas ostenderem locorum. *Hor. Od.* 1, 13, 11. sive puer furens Impressit memorem dente labris notam. *Id. Ep.* 2, 1, 235. tractata notam labemque remittunt Atramenta. *Colum.* 7, 9. *f.* Pice liquida notam porcis imponere. *Virg. A.* 5, 87. de angue: Caeruleae cui terga notae, maculosus et auro Squamam incendebat fulgor. *Cic. Fam.* 13, 6. Reliquis epistolis tantum faciam, ut notam apponam eam, quae mihi tecum convenit. *Liv.* 34, 61. Instruit etiam secretis notis, per quas haud dubie agnoscerent, sua mandata esse. *Suet. Ner.* 25. Posuit statuas suas citharoedico habitu: qua nota etiam nummum percussit. [*Hic *nota* est, quod nos dicimus, *Gepräg*. Adde *Ejusd. Aug.* 75. Nummos omnis notae, etiam veteres regios ac peregrinos; et *ib.* 94. ut nummum argent. nota sideris Capricorni — percusserit. — Unde de animo, Gr. *χαρακτὴρ*, *τύπος*. *Id. Tib.* 54. patefacta interiore animi sui nota.] *Quint.* 1, 4. Nota aspirationis; et *ib.* 12. *med.* Nec moduletur, aut musicis notis cantica excipiat. Plerique al. leg. *modis expediat.* [*Ita *Spalding.*, qui tamen praeferendum censet notis in *praef.* ad Vol. I. p. 80.] *Sen. Troad.* 1112. Signa clari corporis, Et ora, et illas nobiles patris notas Confudit imam pondus ad terram datum. [*Ita saepissime notae dicuntur pro lineamentorum qualitate, V. *Burm.* ad *Val. Fl.* 2, 466. *Cort.* ad *Lucan.* 2, 167.] ℙ Saepe dicitur de signis, quibus formantur litterae. *Cic. Tusc.* 1, 25. Qui primus sonos vocis, qui infiniti videbantur, paucis litterarum notis terminavit. *Id. Div.* 2, 41. Sortes in robore insculptae priscarum litterarum notis. ℙ Et poetice per synecdochen de scripto, epistola. *Hor. Od.* 4, 8, 13. incisa notis marmora publicis. *Ov. Her.* 4, 6. Inspicit acceptas hostis ab hoste notas; et *ib.* 20, 209. Postmodo nescio qua venisse volubile malum, Verba ferens doctis insidiosa notis. ℙ Item de nutibus. *Ov. A. Am.* 3, 514. Innuet: acceptas tu quoque redde notas. *Id. Met.* 11, 565. stantemque in puppe recurva Concussaque manu dantem sibi signa maritum Prima videt, redditque notas. ℙ Item de signis, quibus utuntur, qui scribendi compendia celeritatis causa sectantur, unde postea *notarii* dicti. Ea sunt triplicis generis: primo enim littera una, vel duae, vel tres integram vocem significant, ut nempe P. *Publius*, S. P. Q. R. *senatus populusque Romanus*, Eq. R. *eques Romanus*, Cos. *consul*, etc. Hujusmodi notae *singulariae* dicuntur, a recentioribus *siglae*, a Graecis *σίγλαι*, quod scilicet singulae verbum exprimant. Hinc ita *Val. Probus de notis Rom.* p. 1494. Veteres scribendi facultatem ut celeriter comprehenderent, quaedam verba ex communi consensu primis litteris notabant, et singulae quid significarent, in promptu erat. Earum porro usus praecipuus est in antiquis monumentis marmore vel aere expressis, quarum longam seriem exhibent *Id. l. c.*, *Sert. Ursatus de not. Rom.* et *J. D. Coletius* in *Not. et sigl. quae in numm. et lapidib. apud Rom. obtinebant.* Haec tamen vocum compendia *Imp. Justinian.* in *epist. ad Tribonian.* §. 13., in alia *ad antecessores* §. 8. et *ad senatum* § 22., quae Digestorum libris praemittuntur, sub gravi interminatione in legibus a librario describendis usurpari vetuit: quod item confirmat *Isid. Or.* 1, 23. ℙ Huc pertinet illud *Cic. Mur.* 11. *extr. de JCtis.* Itaque irati, quod sunt veriti, ne, dierum ratione pervulgata et cognita, sine sua opera lege posset agi, notas quasdam composuerunt, ut omnibus in rebus ipsi interessent: scil. patricii, quibus solis jurisprudentiae studium permittebatur, postquam Cn. Flavius Appii Claudii scriba ann. ab U. C. CCCCXLIX. legis actionum formulas cum fastis in plebem evulgasset (V. FLAVIANUS.), novas juris formulas subtilissime notis expressas composuerunt, ita ut pro singulis verbis singulariae litterae ponerentur, ne earum significatio plebi innotesceret. ℙ Secundo una littera pro alia ponitur, ut *d* pro *a*, etc. *Suet. Caes.* 56. Exstant epistolae ad familiares domesticis de rebus, in quibus, si qua occultius perferenda essent, per notas scripsit, id est sic structo litterarum ordine, ut nullum verbum effici posset: quae si quis investigare et persequi vellet, quartam elementorum litteram, id est D pro A, et perinde reliquas commutet. *Id. Aug.* 88. Quoties per notas scribit, B pro A, C pro B, ac deinceps eadem ratione sequentes litteras ponit: pro X autem duplex A A. Adde *Gell.* 17, 9. *in.* et *Isid. Orig.* 1, 25. Haec scribendi ratio Graece *σεσιγανογραφία* dicitur. ℙ Tertio est signum confictum ad litteras et vocem significandam, ut ff pro Digestis, etc. Signorum hujusmodi confictorum characteres, licet litterae proprie non sint, ad litteras tamen proxime accedunt, ut apertum erit cuipiam, qui eorum praelongam seriem investigandam suscipiat, quae exstat ap. *Grut.* extremo Tom. IV. *Inscr.*, quae *Notae Tironis et Senecae* appellantur. Haec autem scribendi ratio Graece *ταχυγραφία* dicitur, et a *Cic. Att.* 13, 32. *διὰ σημείων*. Huc spectant loca *Manil.* 4, 197. Hic et scriptor erit velox, cui littera verbum est (V. supra), Quique notis linguam superet, cursimque loquentis Excipiat longas nova per compendia voces. *Sen. ep.* 90. *med.* Quid verborum notas, quibus quamvis citata excipitur oratio, et celeritatem linguae manus sequitur? *Suet. Tit.* 3. E pluribus comperi, notis quoque excipere velocissime solitum, cum amanuensibus suis per lusum jocumque certantem. *Paul. Dig.* 37, 1, 6. *extr.* Notis scriptae tabulae non continentur edicto, quia, notas litteras non esse Pedius scripsit. *Id. ib.* 29, 1, 40. L. Titius miles notario testamentum scribendum notis dictavit, et antequam litteris perscriberetur, vita defunctus est. Respondi, militibus quomodo volunt, et quomodo possunt testamentum facere concessum esse. *Ulp. ib.* 50, 13, 1. §. 7. Sed ceterarum artium opificibus sive artificibus, quae sunt extra litteras, vel notas positae, nequaquam extra ordinem jus dicere praeses debebit. *Prud. περὶ στεφ.* 9, 23. Verba notis brevibus comprendere cuncta peritus, Raptimque punctis dicta praepetibus sequi. *Sidon. ep.* 9, 9. *med.* Tribuit et quoddam dictare celeranti scribarum sequacitas saltuosa compendium, qui comprehendebant signis, quod litteris non tenebant. V. NOTARIUS et EXCEPTOR. ℙ Sunt etiam *notae* signa, quae appingebantur libris, dum in legendo probaretur quid, aut improbaretur: qua de re aliquid dictum est in CERA: eratque hoc praecipue grammaticorum munus. *Cic. Pis.* 30. Quoniam te non Aristarchum, sed Phalarim grammaticum habemus, qui non notam apponas ad malum versum, sed poetam armis persequare, etc. *Sen. ep.* 6. Mittam ipsos tibi libros, et ne multum operae impendas, dum passim profutura sectaris, imponam notas, ut ad ea ipsa protinus, quae probo et miror, accedas. *Isid.* vigint sex profert notarum figuras, *Orig.* 1, 21., quas sententiarum notas appellat, quae apponerentur ad demonstrandam unamquamque verbi sententiarumque ac versuum rationem. In his sunt obeli, asterisci, etc. sua quodque vi, ac significatione praeditum: de quorum aetate, et auctoritate alii viderint. ℙ Neque solum signa, sed quae scribuntur in auctorem aliquem, aut confirmandi, aut improbandi, aut illustrandi causa, *notae* dici possunt. *Impp. Theodos. et Valent. Cod. Theod.* 1, 4, 1. Notas etiam Pauli, atque Ulpiani in Papiniani corpus factas, sicut dudum statutum est, praecipimus infirmari. *Pompon. Dig.* 49, 17, 10. Ex nota Marcelli constat, nec patribus aliquid ex castrensibus bonis filiorum deberi. ℙ Item de signis, quae imponebantur cadis et amphoris, ad significandum vini tempus, et praestantiam. *Hor. Od.* 2, 3, 6. Seu te in remoto gramine per dies Festos reclinatum bearis Interiore nota Falerni; et *Sat.* 1, 10, 24. ut Chio nota ei commixta Falerni est. ℙ Item de stigmatibus, quae inurebantur fronti, aut humero improborum servorum, et fugacium. *Suet. Cal.* 27. Multos honesti ordinis, deformatos prius stigmatum notis, ad metalla condemnavit. *Cic.* Thracum morem fuisse indicat, ut se notis compungerent, *Off.* 2, 7. Barbarum compunctum notis Threiciis destricto gladio jubebat anteire. ℙ Item de naevis, tuberculis, et maculis, quae corpori innascuntur. *Plin.* 11, 39, 96. Mammas homo solus e maribus habet: cetera animalia mammarum notas tantum. *Suet. Aug.* 80. Corpore traditur maculoso dispersis per pectus atque alvum genitivis notis. *Hor. Od.* 4, 2, 59. de vitulo: Qua notam duxit, niveus videri, Cetera fulvus. ℙ *Nota virilis* est mentula. *Auct. Priap.* 67. Tu, quae ne videas notam virilem, Hinc averteris, ut decet pudicam. ℙ Translate est indicium, signum. *Cic. Verr.* 2, 4, 47. Ut multis in locis notas ac vestigia scelerum suorum relinqui velint. *Cels.* 2, 6. *med.* In vicino saepe quaedam notae positae imperitos medicos decipiunt; et *f.* In acutis morbis fallaces magis notas esse et salutis, et mortis. *Stat. Silv.* 1, 1, 15. juvat ora *(Domitiani)* tueri Mixta notis belli, placidamque gerentia pacem. *Plin. ep.* 3, 11. Mihi quoque impendere idem exitium, certis quibusdam notis augurabar. *Cic. Div.* 2, 21. Romulus lactens fulmine ictus; urbi igitur periculum ostenditur, ei, quam ille condidit: quam scite per notas nos certiores facit Juppiter! *h. e.* per signa coelo missa. [*Suet. Caes.* 37. Pontico triumpho inter pompae fercula trium verborum praetulit titulum, Veni, Vidi, Vici, non acta belli significantem, sicut ceteri, sed celeriter confecti notam, i. e. quo notaret, indicaret, bellum celeriter confectum. — *Id. Cal.* 49. nomina et notae morti destinatorum, i. e. crimina notis significata. Ita *B. Crus.* in *cl. Suet.* cum *Oudendorp.* et *Brem.* — *Burm.* ad *Virg. A.* 3, 444. docet *notas* h. l. respicere discrimen, quod inter duos ejusdem nominis intercedat, ut titulos fortasse honorum, aetatem, corporis notas, cet. *Brem. das Charakteristische.* Verba in loco *Virg.* modo laud. sunt: foliisque notas et nomina mandat, i. e. characteres, signa. Adde *G.* 3, 158. Continuoque notas et nomina gentis inurunt.] ℙ Translate a nota cadorum est genus. *Colum.* 9, 15. *extr.* Secundae notae mel. *Id.* 12, 17. Primae notae acerrimum acetum; et *ib.* 57. Caseus Gallicus, vel cujuscumque notae; et *ib.* 37. Vini nota parum firma; et *ib.* 38. Hic liquor utilior est ad valetudinem, quam alterius myrteae notae compositio. *Sen. Q. N.* 2, 2. *extr.* Ex hac nota corporum est aer. ℙ Huc pertinent illa *Curii* ad *Cic. Fam.* 7, 29. Persevera nos conservare, et Sulpicii successori nos de meliore nota commenda. *Sen. Med.* 906. Levia scelera et vulgaris notae. *Sen. alter Ben.* 3, 9. Quaedam beneficia non sunt ex hac vulgari nota, sed majora. *Petr. Sat.* 83. Eum ex hac nota litteratorum esse, quos odisse divites solent. ℙ Item quidquid inservit ad rem aliquam discernendam: ducta metaphora a notis, quae imponuntur pecoribus et jumentis. *Cic. Or.* 23. Sequitur, ut cujusque generis *(dicendi)* nota quaeratur et formula. *Phaedr.* 4, 23. Tabella talis hominum discernit notas Eorum, qui se falsis ornant laudibus, Et quorum virtus exhibet solidum decus ℙ Translate a nota servorum, vel a macula est nota censoria, h. e. judicium ignominiosum, quo censores afficiebant aliquem ob delictum, senatu, aut tribu movendo, equo publico spoliando, in aerarios referendo, etc. quarum rerum exempla habes ap. *Liv.* 4, 24. et 39, 42 et 44., *Gell.* 4, 20. et *Val. Max.* 9, 9. etc. *Cic. Cluent.* 46. Qui pretio adductus eripuerit patriam civi innocenti, is censoriae severitatis nota non inuretur? ℙ Hinc saepissime ignominiam significat, infamiam, probrum, dedecus. *Lucil.* ap. *Non.* 4, 325. Quem scis scire tuas omnes maculasque notasque. *Cic. Cat.* 1, 6. Quae nota domesticae turpitudinis non inusta vitae tuae est? quod privatarum rerum dedecus non haeret infamiae? *Id. Prov. cons.* 10. Gabinii litteras insigni quadam nota, atque ignominia nova condemnastis.

Id. Rabir. perduell. 9. Homo omnibus notis turpitudinis insignis. *Id. Off.* 3, 18. O turpem notam temporum illorum! *Id. Pis.* 18. Sempiternas foedissimae turpitudinis notas subire. *Sen. Herc. Fur.* 634. Hanc ferat virtus notam? *Gell.* 4, 20. Notae aliquem eximere. *Ulp. Dig.* 3, 2, 2. Nota laborare. *Plin. ep.* 2, 6. Eadem omnibus pono: ad coenam enim, non ad notam invito. *Tert. Poen. f.* Peccator omnium notarum, *h. e.* qui omnia scelera admisit, quae notam merentur. [*Suet. Tib.* 45. Nota in Attellanico exodio, i. e. versus, quo mores Tiberii notabantur. Alii locum aliter mutandum censuerunt. V. *Oudendorp.* et *Brem.*] ℙ Aliquando etiam in bonam partem accipitur. *Cic. fragm. pro Rabirio perduell.* (ed. *B. G. Niebuhrio*) *n.* 36. Qui hasce ore adverso pro republica cicatrices, ac notas virtutis accepit. ℙ Translate a naevis corporis est insigne, monumentum. *Ov. Fast.* 1, 595. Hunc Numidae faciunt, illum Messana superbum, Ille Numantina traxit ab urbe notam, *h. e.* cognomen Numantini. [*Plura adjecit *F.*]

NŌTĂBĬLIS, e, adj. *ἐπίσημος*, qui notari potest, observari dignus, insignis, conspiciendus, conspicuus in utramque partem. *Cic. Fam.* 5, 12. *med.* Viri excellentis ancipites variique casus habent admirationem, exspectationem, etc., si vero exitu notabili concluduntur, expletur animus jucundissima lectionis voluptate. *Ov. Met.* 1, 169. Lactea nomen habet; candore notabilis ipso. *Sen. Ira* 1, 2. Aspice nobilissimarum civitatum fundamenta vix notabilia; has ira disjecit. *Plin.* 36, 5, 4. *n.* 2. Hipponacti notabilis foeditas vultus erat. *Plin. alter ep.* 9, 13. *med.* Adjecit etiam: notabilem te futuris principibus fecisti. Esto, inquam, dum malis. *Id. ep.* 7, 6. Rara et notabilis res contigit Vareno. *Ulp. Dig.* 3, 1, 1. Personae turpitudine notabiles. *Quint.* 1, 3. Et si quid in pejus notabile est. *Id.* 9, 4. *med.* Quae imperitis quoque ad reprehensionem notabilia videntur. *Impp. Arcad. et Honor. Cod.* 9, 8, 5. Jubemus, eos notabiles esse sine venia, *h. e.* infamia notatos. *Tac. H.* 3, 25. Eo notabilior caedes fuit, quia filius patrem interfecit. [*Maxime frequentatur haec vox ap. *Tac.* V. *Boettich. Lex. Tac.* p. 322. ℙ Confund. *notabilis* et *nobilis.* V. *Spalding.* ad *Quint.* 11, 2, 18.]

NŌTĂBĬLĬTER, adv. *ἐπισήμως*, notabilem in modum, insigniter. *Quint. decl.* 17, 6. *extr.* Pater, qui me tam notabiliter odit. *Plin. ep.* 1, 5. *med.* Expalluit notabiliter, quamvis palleat semper. *Suet. Aug.* 87. Quotidiano sermone quaedam frequentius et notabiliter usurpavit. *Tac. H.* 1, 55. Quibusdam, ut in tumultu, notabilius turbantibus.

NŌTĂCŬLUM, i, n. nota, signum. *Minuc. Fel. Octav.* 31. *f.* Nos non notaculo corporis, sed innocentiae ac modestiae signo facile dignoscimus.

NŌTĂRĬA, ae, f. scriptura, qua aliquid notum fit: praesertim deferendi et accusandi causa: quae et notoria dicitur. *August. ep.* 169. et *collat. cum Donatist.* 3. *c.* 2. *ἀναφορά.* ℙ *Est etiam ars tachygraphiae. *Fulgent. B. A.*

NŌTĂRĬUS, a, um, adj. ad notas pertinens, quibus in scribendo utimur. *Fulg. Myth.* 3, 10. In puerilibus litteris prima abecedaria, secunda notaria. V. ABECEDARIUS.

NŌTĂRĬUS, ii, m. *ταχυγράφος, σημειογράφος*, qui notis quibusdam brevibus (de quibus in NOTA est dictum) citissime excipit, et exscribit quae quis dictaverit. Erant servi, aut liberti, qui studiis heri aderant, excipientes, quae ille meditatus exscribi vellet: item qui actiones oratorum in foro, dum agerent, excipiebant: item qui causidicis inserviebant, perscribendis actis forensibus. Horum ars nunc omnino periit: quod dolet etiam *Lips. centur. ad Belg. ep.* 1, 27., ubi tota hac de re multa. [*V. *Eschenbach. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ Vett. Critt.* p. 291. sq. *Brodaei Misc.* 4, 9. *Bailey.*] *Mart.* 14, 208. cujus lemma *Notarius.* Currant verba licet, manus est velocior illis. Nondum lingua, suum dextra peregit opus. *Auson. epigr.* 146. Puer notarum praepetum Solers minister, advola: Bipatens pugillar expedi, Cui multa fandi copia, Punctis peracta singulis, Ut una vox absolvitur. *Plin. ep.* 9, 36. Notarium voco, et die admisso, quae formaveram, dicto. *Quint.* 7, 2. Ceterae actiones, quae sub nomine meo feruntur, negligentia excipientium in quaestum notariorum corruptae. *Mart.* 5, 31. de causidico: Hic qui libellis praegravem gerit laevam, Notariorum quem premit chorus laevis, etc. *Sen. Apocol. med.* Is multa diserte dixit, quae notarius persequi non potuit. *Lamprid. Alex. Sev.* 28. Eum notarium, qui falsum causae brevem in consilio imperatorio retulisset, incisis digitorum nervis, ita ut nunquam posset scribere, deportavit. ℙ Differt a tabellione, scriba, librario, quod hi non per notas, et signa, sed per litteras, et integras voces scribebant. *Paul. Dig.* 29, 1, 40. L. Titius miles notario testamentum scribendum notis dictavit, et antequam litteris perscriberetur, vita defunctus est. ℙ Paulatim tamen *notarius* aliquem ex his significare coepit. Porro notarii fuere etiam servi publici, qui magistratibus inserviebant: quorum mentio fit in *ep. Valeriani* ap. *Trebell. Claud.* 14. et alibi. Tria notariorum genera notantur in officiis domus Augustae: tribuni, et notarii principis, qui et tribuni notariorum dicti sunt (*Ammian.* 17, 5. *f.*); tribuni et notarii praetoriani (*Cassiod. Var.* 6, 3. et *ib.* 11, 18 et 20.); domestici et notarii. V. *Cod. Theod.* 6. *lit.* 10. qui est *De primicerio et notariis*, etc. et *Guther. de officiis domus Aug.* 3, 9.

NŌTĀTĬO, onis, f. *σημείωσις*, actus notandi. [*Cic. Cluent.* 47. Paucis postea mensibus alia vehemens erat in judiciis ex notatione tabularum invidia versata: ubi *notatio tabularum* fit, quum tabellae judicum diversicoloribus ceris notantur, ut quis condemnaverit, quis absolverit intelligi possit, cf. *Caecil.* 7. et ibi *Ascon.* Ita *Schütz.* in *cl. Cic.* s. h. v. ℙ Hinc descriptio, quae verbis fit: *Schilderung, Charakterisirung. Auct. ad Her.* 4, 50. Notatio est, quum alicujus natura certis describitur signis, quae sicuti notae quaedam, naturae sunt attributae. ℙ Tunc observatio, animadversio, quae de aliqua re, sive in aliquam rem, proprie nota quadam adscripta, vel in bonam vel in malam partem fieri solet.] *Cic. Div.* 2, 42. Chaldaeis in praedictione, et in notatione cujusque vitae ex natali die, minime esse credendum. *Or.* 55. Notatio naturae et animadversio peperit artem. *Brut.* 17. Licet ex his eligant ea, quae notatione et laude digna sint; et *ib.* 19. Ego vero delector ista quasi notatione temporum, i. e. distinctione. — Ita usurpatur etiam de castigatione atque animadversione censoria. V. NOTIO. ℙ Item examen, ac judicium, quod fit de aliquo. *Cic. Phil.* 5, 5. Delectus autem et notatio judicum etiam in nostris civibus haberi solet. ℙ Item propria cujusque verbi vis et significatio, quae habetur notando atque observando, unde verbum illud ortum habeat: [*Etymologie.] *Cic. Top.* 2. *extr.* Tum notatio, cum ex vi verbi argumentum aliquod elicitur; et *ib.* 8. Multa etiam ex notatione sumuntur. Ea est autem, cum ex vi nominis argumentnm elicitur: quam Graeci *ἐτυμολογίαν* vocant, id est, verbum e verbo, veriloquium. Nos autem novitatem verbi non satis apti fugientes, genus hoc notationem appellamus, quia sunt verba rerum notae. Itaque hoc idem Aristoteles *σύμβολον* appellat, quod Latine est nota. Sed cum intelligitur, quid significetur, minus laborandum est de nomine. Hactenus *Cic.*, cui adde *Quint.* 1, 6. *med.* ℙ [*Confund. *notationes* et *notiones.* V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 395.]

NŌTĀTUS, a, um, part. a *noto*: *σημειωθείς*, signatus. *Cic. in Senat.* 7. Frons calamistri notata vestigiis. *Id. Prov. cons.* 2. Via illa castris Threiciis distincta ac notata. *Mart.* 10, 38. O nox omnis et hora, quae notata est Caris litoris Indici lapillis. *Lucr.* 6, 611. ignis nullo fulgore notatus, *h. e.* ignis sine splendore. *Ov. Amor.* 3, 6, 48. Ungue notata comas, ungue notata genas. *Mart.* 3, 21. famulus fronte notatus. ℙ Item notis litterarum inscriptus, *γεγραμμένος. Ov. Amor.* 1, 4, 20. Verba notata mero. *Id. Pont.* 4, 3, 26. verbis charta notata tribus. *Id. Her.* 3, 1. a rapta Briseide littera venit Vix bene barbarica Graeca notata manu; et *ib.* 5, 21. Incisae servant a te mea nomina fagi, Et legor Oenone falce notata tua. *Mart.* 7, 17. mittimus libellos Auctoris calamo sui notatos. ℙ Item per *notas*, non per litteras signatus. *Suet. Galb.* 5. HS. quingenties, quia notata, non perscripta erat summa, herede Tiberio ad quingenta revocante, ne haec quidem accepit. ℙ Item animadversus, observatus. *Hor. Sat.* 2, 7, 8. saepe notatus Cum tribus anellis, modo laeva Priscus inani. *Cic. Div.* 1, 18. Ratione aut conjectura observata ac notata signa. *Id. Top.* 2. Demonstratus et notatus locus. *Id. Div.* 1, 7. Animadversus et notatus. *Auct. ad Her.* 3, 22. Si aliqua re exornabimus, quo notatior sit similitudo. Alii leg. *notabilior:* al. *notior.* ℙ Item descriptus, explicatus, illustratus. *Cic. Tusc.* 3, 5. Multo melius haec notata sunt verbis Latinis, quam Graecis. *Id. Fam.* 7, 32. Equidem sperabam, ita notata me reliquisse genera dictorum meorum, ut cognosci sua sponte possent. *Nep. Att.* 18. Nulla res illustris est populo R., quae non in eo volumine suo tempore sit notata. ℙ Item castigatus, ignominia affectus, infamiae nota inustus, turpis, infamis, *ἄδοξος. Plin.* 33, 11, 50. Propter quinque pondo notatum a censoribus triumphalem senem, fabulosum jam habetur. *Id. Cluent.* 22. Judicia senatoria insigni turpitudine notata, atque operta dedecore et infamia. *Id. Fam.* 6, 6. *med.* Boni cives nulla ignominia notati. *Id. Dom.* 9. Homo teterrimus, omnium scelerum libidinumque maculis notatissimus. *Id. Font.* 1. Galli modo bello domiti, modo triumphis ac monumentis notati, modo agris multati. *Plin.* 7, 34, 34. Nasica in toga candida bis repulsa notatus a populo. *Cic. Dom.* 26. Hominis scelere ac furore notato, similis a republica labes in posterum demovebatur.

NOTESCO, is, tui, n. 3. *γνωρίζομαι*, notus fio. *Prop.* 2, 10, 37. Nec minus haec nostri notescet fama sepulcri. *Lucan.* 10, 197. coelicolis gratum reor, ire per omnes Hoc opus, et sacras populis notescere leges. *Tac. A.* 1, 73. Quae ubi Tiberio notuere, scripsit consulibus; et *ib.* 12, 8. At Agrippina, ne malis tantum facinoribus notesceret, veniam exsilii pro Seneca impetrat.

NOTHUS, a, um, adj. *νόθος*, non legitimus, non ejusdem generis, aut originis: a voce Graeca allata. In hominibus *nothus* est, qui habet patrem quidem certum et nobilem, sed matre concubina et ignobili est progenitus: *spurius* est, qui ex ignobili vel incerto patre, matre autem nobili, quasi *sine patre*, nascitur. Haec fere ex *Isid. Orig.* 9, 5. At *Festus:* Nothum Graeci natum ex uxore non legitima vocant: qui apud nos spurio patre natus dicitur. *Quint.* 3, 6. *f. Νόθον*, qui non sit legitimus, Graeci vocant: Latinum rei nomen, ut Catimus, Graeci vocant: Latinum rei nomen est, non to quoque in oratione quadam testatus est, non habemus: ideoque utimur peregrino. *Virg. A.* 9, 697. Antiphaten Thebana de matre nothum Sarpedonis alti. ℙ De bestiis etiam dicitur, quae ex diversi generis, aut regionis parentibus procreantur. *Colum.* 8, 2. *f.* Omnium horum generum nothi sunt optimi pulli, quos conceptos ex peregrinis maribus nostrates ediderunt. *Virg. A.* 7, 282. de equis: Semine ab aetherio, spirantes naribus ignem, Illorum de gente, patri quos daedala Circe Supposita de matre nothos furata creavit, *h. e.* filios equorum Solis immortalium, et equae mortalis. *Plin.* 8, 1, 1. nothos dici ait elephantorum genus, qui ceteris minores sunt. ℙ Translate. *Catull.* 63, 27. Simul haec comitibus Atys cecinit notha mulier, *h. e.* non vera mulier, sed vir exsectus. Al. leg. *nova. Lucr.* 5, 575. Lunaque, sive notho fertur loca lumine lustrans, Sive etc., *h. e.* non suo, sed alieno. Adde *Catull.* 34, 15. *Arnob.* 5, 182. Nothae atque adulterae lectiones.

NŌTĬA, ae, f. *Νοτία*, gemma, quae cum imbribus cadere dicitur: nempe a *Noto*, qui ventus est humidissimus, et maxime imbrifer. Eadem dicitur et *ombria*, ab *ὄμβρος*, imber. *Plin.* 37, 10, 65. V. OMBRIA.

NŌTĬĀLIS, e, adj. ad Notum pertinens, australis. *Avien. Arat.* 550. Troicus haurit aquas funditque ubi Ephebus ab urna Pone avidus, jacet in Notialia nubila pronus. V. AQUARIUS.

[NOTĬFĬCĀTUS, a, um, part. a *notifico*, monstratus, indicatus. *Auct. carm. de pulice* (ed. *Wernsdorfio* inter *Poet. Lat. min.* T. 6. p. 383 — 387.) 24. res est notificata satis. *F.*]

NŌTĬFĬCO, as, avi, atum, a. 1. *γνωρίζω*, notum facio, indico, monstro. *Pompon.* ap. *Non.* 2, 585. Nunc te obsecro, stirpem ut evolvas, meorumque genus notifices mihi. *Gell.* 9, 3. Philippi vim toti Graeciae cavendam, Demosthenis orationes notificant. Al. leg. *vocificant. Ov. Pont.* 1, 2, 12. Atque modum culpae (al. *poenae*) notificare meae. Sed hic versus merito a criticis suspectus habetur, et *Ovidio* indignus.

NŌTĬO, onis, f. [*actus cognoscendi, *das Kennenlernen, das sich Bekanntmachen mit etwas. Pl. Truc.* 2, 7, 62. Quid tibi hanc aditio est? quid tibi hanc notio est, inquam, Amicam meam. De constructione cf. *Zumpt. Gr. Lat.* §. 681. p. 523. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 120. *n.* 3. p. 353. §. 126. *n.* 2. p. 377. et §. 145. *n.* 1. p. 444. ℙ Hinc *notio* dicitur de cognitione causae, quae fit a magistratu cum jurisdictione, et de ipsa jurisdictione: *das obrigkeitliche Einsehen, Untersuchung. Cic. Dom.* 13. Quae omnis notio Pontificum esse debuit. *Id. Agr.* 2, 21. Notio populi Romani. *Id. Att.* 11, 20. Notionem ejus differre. *Liv.* 27, 15. mediis ad censores, non ad senatum, notionem de eo pertinere dicentibus. *Tac. Ann.* 3, 59. Dilata notione de jure flaminis; et *Id. ib.* 6, 12. Tunc quoque notioni quindecimvirum is liber subjicitur. *Ulp. Dig.* 50, 16, 99. Notionem accipere debemus, et cognitionem, et jurisdictionem. *Id. ib.* 42, 1, 5. Praetor ait: cujus de ea re jurisdictio est: melius scripsisset: cujus de ea re notio est: etenim notionis nomen etiam ad eos pertinet, qui jurisdictionem non habent, sed habent de quavis alia causa notionem. *Id. ib.* 49, 1, 10. Si quis pluribus summis sit condemnatus, quarum singulae notionem principis non faciunt, omnes autem conjunctae faciunt; poterit ad principem appellare. ℙ Tunc notio significat rerum notitiam, formam, speciem, *(Begriff, Kenntniss)*, quam quis animo, mente continet: *ἔννοια, νόησις. Cic. Fin.* 3, 10. Quumque rerum notiones in animis fiant, si aut usu aliquid cognitum sit, aut conjunctione, aut similitudine, aut collatione rationis, hoc quarto, quod extremum posui, boni notio facta est. Quum enim ab iis rebus, quae sunt secundum naturam, ascendit animus collatione rationis, tum ad notionem boni pervenit. *Id. N. D.* 1, 11. aperta simplexque mens, nulla re adjuncta qua sentire possit, fugere intelligentiae nostrae vim et notionem videtur, i. e. non cadere in intelligentiae nostrae naturam, abhorrere ab, non concordare, non comparari posse videtur cum intelligentiae, qualis est in nobismet ipsis, vi et notione: quam praestantissimam hujus l. interpretationem debemus *Beiero*, q. v. Noster v. *notio* pro vi et facultate cognoscendi intellexerat. Adde *Tusc.* 5, 39. Sine varietate colorum licebat vivere beate, sine notione rerum non licebat. *Acad.* 4, 41. Veniamus nunc ad bonorum et malorum notionem.

— Ita maxime usurpari solet de iis rerum in animo formis, quae natura abque omni opera mentis insitae sunt, (Platonis illa *ἀνάμνησις*, de qua v. *Stallb. Prolegg.* in *Phileb.* p. 26 et 73.) Nobis dicitur *Ahnung*, *Urbegriff*.] *Cic. Top.* 7. Genus et formam definiunt hoc modo: Genus est notio ad plures differentias pertinens: Forma est notio, cujus differentia ad caput generis, et quasi fontem referri potest. Notionem appello, quod Graeci tum *ἔννοιαν*, tum *πρόληψιν* dicunt. Ea est insita, et ante percepta cujusque formae cognitio, enodationis indigens. *Id. Tusc.* 1, 24. Nec fieri posse, ut a pueris tot rerum atque tantarum insitas, et quasi consignatas in animis notiones, quas *ἐννοίας* vocant, haberemus, nisi animus, antequam in corpus intravisset, in rerum cognitione viguisset. *Id. Fin.* 3, 6. Simulac homo cepit intelligentiam, vel notionem potius, viditque, etc. *Id. N. D.* 1, 16. In omnium animis Deorum notionem impressit natura; et *ib.* 2, 5. In animis hominum informatas Deorum esse notiones. *Id. Off.* 3, 20. Excute intelligentiam tuam, ut videas, quae sit in ea species, forma, et notio viri boni. ℙ Item vis et significatio. *Cic. Tusc.* 5, 10. Neque alia huic verbo, cum beatum dicimus, subjecta notio est, nisi, secretis malis omnibus, cumulata bonorum complexio. ℙ Speciatim dicitur de judicio, et punitione censoria. *Cic. Sext.* 25. Ut censoria notio, et gravissimum judicium sanctissimi magistratus tolleretur. *Id. Off.* 3, 31. Notiones, animadversionesque censoriae. *Id. Prov. cons.* 19. et *Pis.* 5. Censorium judicium ac notio. Adde *Gell.* 17, 18. Sunt qui his locis *notationem* substituunt. [*De discrimine inter *notio* et *notatio*, cum de morum magisterio dicuntur, v. *Schütz.* ad *Cic. Sext.* 25. unde intelliges, errare, qui utrumque vocabulum eodem sensu dici putent. ℙ Confund. *notiones* et *notationes*. V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 395.]

[NOTION, ii, n. ita etiam appellatur cucumis silvaticus ap. *Appul. Herb.* 113.: a *νότιος*, uvidus. *F.*]

*NOTĬTAE, arum, populi Mesopotamiae. *Plin.* 6, 26. *B. A.*

NOTĬTIA, ae, f. [*primum significat eam alicujus hominis cet. conditionem, qua ab aliis noscitur, *das Bekanntseyn.*] *Nep. Dion.* 9, 4. Hi propter notitiam sunt intromissi, i. e. quia noti et familiares. *Sen. ep.* 19. Tanta notitia te invasit. *Ov. Pont.* 3, 1, 49. Exposuit mea me populo fortuna videndum, Et plus notitiae, quam fuit ante, dedit. [*Adde *Liv.* 1, 34. notitiamque eam brevi — in familiaris amicitiae adduxerat jura, *h. e.* effecit, ut ex noto familiaris fieret. Siquidem sanus locus. Sunt qui leg. conj. *notitiaque eum brevi* etc. ℙ Hinc *cognitionem*, *das Wissen*, *die Kenntniss*, *ἔννοια*, *γνῶσις*, adjecto plerumque genitivo rei, quae cognoscitur.] *Cic. Leg.* 1, 8. Itaque, ex tot generibus nullum est animal, quod habeat notitiam aliquam Dei. *Id. Off.* 2, 24. *med.* Valetudo conservatur notitia sui corporis. *Lucr.* 5, 125. Notitiam praebere. *Ov. Pont.* 2, 10, 5. eripere. *Quint.* 6, 4. habere alicujus rei. *Cels.* 6, 6. *n.* 14. *extr.* Quippiam notitiae subtrahere. *Quint.* 4, 2. *med.* instruere judicem notitia rerum. *Ov. de nuce* 29. Hoc in notitiam veniat maloque viroque. *Plin.* 7, 1, 1. Hoc venit mihi in notitiam. *Id.* 3, 5, 9. Tradere aliquid notitiae hominum. *Plin. alter* 10. *ep.* 15. et 18. Perferre in notitiam alicujus. *Vell.* 2, 7, 4. Rei tantae parum ad notitiam pertinens interponetur. [*Adde *Lucr.* 2, 744. sq. Scire licet, menti quoque nostrae corpora posse Vorti in notitiam, nullo circumlita fuco. — Etiam cum genitivo ejus, qui habet. Huc pertinet locus *Ov. Pont.* 4, 8, 48. virtus Notitiam serae posteritatis habet, i. e. noscit virtutem posteritas: ubi perperam *Forc. notitia* passive positum dixerat. — Illud notandum: dicitur *notitia*, eadem ratione, qua *notio*, ubi v., de innatis, ante perceptis cujusque formae cognitionibus, i. q. *al.* ap. *Cic.* anticipatio.] *Cic. Ac.* 4, 10. Notitiae rerum, quas Graeci tum *ἐννοίας*, tum *προλήψεις* vocant. *Id. Fin.* 5, 21. Natura ingenuit sine doctrina notitias parvas rerum maximarum. [*Huc pertinet etiam locus *Lucretii* infra laud. 2, 123. ℙ Tum transfertur ad consuetudinem, familiaritatemque in rebus amatoriis, ut nostr. *Bekanntschaft*, interdum etiam malo sensu.] *Ov. Met.* 4, 59. Notitiam primosque gradus vicinia fecit: ubi v. *intpp.* [*Adde *Ter. Heaut.* 1, 1, 1. Quamquam haec, inter nos nupera admodum notitia est. *Cic. Coel.* 31. fama adolescentis paulum haesit ad metas notitia nova mulieris, etc. ℙ Hinc] *Notitiam feminae habere*, est cum ea concumbere. *Caes. B. G.* 6, 20. Intra annum vigesimum feminae notitiam habuisse in turpissimis habent rebus: *γινώσκειν γυναῖκα*. [*Cf. *Moeb.* ad h. l.] V. COGNITUS et COGNOSCO. ℙ *Notitiai* antiquum pro notitiae. *Lucr.* 2, 123. Exemplare dare, et vestigia notitiai. ℙ In variis locis *Codicis Justin.*, ut 1, 27, 1. §. 4. et 12, 60, 10. etc., notitia est libellus, in quo descripti sunt officiales, qui publice inserviunt, et ratio omnis administrationis eorum, et annonae, quae unicuique ab imperatore praestatur, etc. Exemplum habes priore *l. c. Cod.*

NOTĬTIES, ei, f. idem ac notitia. *Vitr. prooem. l.* 6. *med.* Ideo notities parum est assecuta. *Lucr.* 5, 1046. unde insita notities est Utilitatis? Adde *ib.* 183.

*NOTIUM, i, sc. oppidum (proprie enim est neutrum genus v. *Notius, a, um*), in Ionia situm erat, ad mare, prope Colophonem. *Plin.* 5, 29. *Liv.* 37, 26. ℙ Et forte nomen promontorii, oppido supradicto vicini. *Liv.* 38, 29. ℙ Item oppidum Calydnes insulae. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

NOTĬUS, a, um, adj. *Νότιος*, australis, a Noto vento. *Manil.* 1, 436. Quae Notia antiqui dixerunt sidera vates; et *ib.* 427. Tum Notius piscis, venti de nomine dictus, Exsurgit de parte Noti. ℙ Graecorum aliqui, teste *Plin.* 3, 5, 10., Notium mare vocant, quod alii Tyrrhenum, et Latini Inferum. Sic Notius polus est australis, ap. *Hyg. Astron.* 1, 5. et 6. et *ib.* 4, 11. ℙ *Notia gemma.* V. NOTIA.

NOTO, as, avi, atum, a. 1. *σημειόω*, notam, signum appono, distinguo: a *nota*. *Cic. Verr.* 2, 2, 32. *extr.* Notare tabellam cera, aut sanguine. *Colum.* 8, 11. *med.* ova atramento. *Pall.* 3, 9. *med.* lineam candidis signis. *Ov. Amor.* 1, 7, 50. ungue genas; et *ib.* 3, 2, 11. equorum terga verbere. *Id. de nuce* 155. fusco succo digitos. *Id. Met.* 4, 329. pueri rubor ora notavit. *Petr. Sat.* 89. Reducta cuspide uterum (*equi lignei*) notavit, *h. e.* feriendo signavit. *Mart.* 7, 18. corpus nulla litura notat, *h. e.* nulla ruga, aut macula deformat. Sic *Ov. A. Am.* 3, 785. cui rugis uterum Lucina notavit. ℙ De scribente. *Id. Met.* 9, 522. Incipit, et dubitat: scribit, damnatque tabellas: Et notat, et delet. ℙ Et de iis qui compendiose, ac per notas scribunt. *Quint. prooem. l.* 1. *med.* Alterum, quantum notando consequi poterant boni iuvenes, temerario editionis honore vulgaverant. ℙ [*Item de iis, qui dicendo res non longo verborum ordine persequuntur, sed breviter, paucis tangunt. *Quint. Inst.* 1, 5, 17. Sed hoc quoque notare contentus sum, etc.; et *ib.* 9, 4, 15. Illud notasse satis habeo; et 11, 1, 4. satis habet partem hanc velut notare inter agnoscentes; et, addita v. *breviter*, *ib.* 2, 2, 15. notanda breviter. Alias eadem ratione usurpat *signare:* v. *ib.* 1, 4, 17. ℙ Hinc designare, significare, quasi notis alicui rei adscriptis docere, demonstrare qualis sit, vel qualem ab aliis judicari velimus.] *Cic. Fin.* 3, 2. Agricultura eas res, in quibus versatur, nominibus notavit novis. *Or.* 2, 58. Haec ridentur vel maxime, quae notant et designant turpitudinem aliquam non turpiter. *Part.* 11. Insunt etiam in temporibus illa, quae temporis quasi naturam notant, ut hiems, ver, aestas, autumnus. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 16. Quae genera vitium, et in quali solo coeloque essent conserenda, cum enumeraremus naturas earum, notavimus. *Suet. Ner.* 39. Histrio in novissima clausula senatum gestu notavit, i. e. denotavit, indigitavit, demonstravit. ℙ [*Unde translatum est ad ea, quae libris aliorum adscribuntur vel arguendi, vel confirmandi, vel explicandi causa.] *Ulp. Dig.* 3, 5, 9. Idque et Labeo probat: sed Proculus apud eum notat, non semper debere dari. *Id. ib.* 35, 1, 19. *extr.* Marcellus apud Julianum libro vicesimoseptimo Digestorum notat: Non dubitamus, quin, etc. *Arcad. ib.* 50, 4, 18. §. 26. Mixta munera sunt *δεκαπρωτείαι*, *εἰκοσαπρωτείαι*, ut Herennius Modestinus, et notando, et disputando, bene et optima ratione decrevit. ℙ Est etiam videndo observare, animadvertere, videre: idque non videndi causa solum, sed memoriae, et doctrinae, et operis gratia [*sich merken, anmerken.*] *Cic. Or.* 3, 48. *med.* Numerum in cadentibus guttis notare possumus, in amne praecipitante non possumus. *Id. Div.* 1, 42. *f.* Arabes et Phryges, campos et montes peragrantes facilius cantus avium, et volatus notaverunt; et *ib.* 2, 43. Animadvertere, et notare sidera. *Ov. Fast.* 3, 108. Helicen Graja carina notat. *Petr. Sat.* 6. Dum haec diligentius audio, non notavi mihi Ascylti fugam. *Virg. Ecl.* 3, 68. Parta meae Veneri sunt munera: namque notavi Ipse locum, aeriae quo congessere palumbes. *Cic. Fam.* 7, 22. Id caput, ubi haec controversia est, notavi, et descriptum tibi misi; et *Verr.* 2, 5, 10. *f.* Veris initium iste non a Favonio notabat, sed cum rosam viderat, etc. *Plin.* 2, 8, 6. Apud nos quoque id liquore olei notamus accidere. *Ov. Fast.* 5, 10. silent aliae, dictaque mente notant. *Quint.* 3, 2. Notare aliquid ad imitandum, vitandumque. [*Plin. 8, 36, 54. Annalibus notatum est, Domitium ursos Numidicos centum in circo dedisse.] *Val. Fl.* 2, 311. Ecce procul validis Lemnon tendentia remis Arma notant. *Mart.* 5, 49. Nudum est in medio caput, nec ullus In longa pilus area notatur. ℙ [*Illud autem observandum, dici verbum *notandi* saepissime de judicibus, imprimis de censoribus, morum magisterio fungentibus. V. *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 2, 86. et *ib.* 9, 20.] *Cic. Cluent.* 42. *extr.* Quos censores furti, et captarum pecuniarum nomine notaverunt. *Id. Mil.* 11. *extr.* Ita senatus rem, non hominem notavit. *Id. Cluent.* 47. Homines, quos ceteris vitiis, atque omni dedecore infames videbant, eos hac quoque subscriptione notare voluerunt. *Id. Phil.* 7, 9. Ignominia notandos censuerunt eos, si qui militiam subterfugissent. *Mart.* 6, 22. Ne lex Julia te notare possit. *Arnob.* 4, 142. Notare aliquem probri. ℙ Hinc accipitur universim pro reprehendere, arguere, improbare, damnare, tanquam ignominiosum et infamem observare, infamare. *Cic. Balb.* 25. Luxuria Cornelii non crimine aliquo libidinis, sed communi maledicto notabatur. *Id. Quint.* 31. *f.* Ne is dedecore, macula, turpissimaque ignominia notetur. *Id. Brut.* 62. *f.* Cujus improbitatem veteres Atticorum comoediae notaverunt. *Id. Or.* 2, 85. *f.* Nec bonum virum proprie et copiose laudari sine virtutum, nec improbum notari ac vituperari sine vitiorum cognitione posse. *Hor. Sat.* 1, 3, 24. Stultus et improbus hic amor est, dignusque notari. *Suet. Ner.* 5. Notare aliquem joco. *Id. Dom.* 8. scriptis famosis. ℙ Part. *Notans* ap. *Hor. Sat.* 1, 6, 14. Notante judice, quae nosti, populo.

NOTOR, oris, m. *γνωστής*, qui notitiam dat alterius: idem qui *cognitor:* quod vide. *Petr. Sat.* 92. Ne mea quidem vestimenta ab officioso recepissem, nisi notorem dedissem. *Sen. Apocol. med.* Si quis a me notorem petiisset, te fui nominaturus, qui me optime nosti; et *ep.* 39. Qui notorem dat, ignotus est.

NOTORĬUS, a, um, adj. notus, vel notum faciens. *Notoria epistola*, et *notoria* absolute, est, qua notitiam rei cujuspiam alteri damus. *Gallien.* in *ep.* ap. *Trebell. Claud.* 17. Nihil me gravius accepit, quam quod notoria tua intimasti, Claudium graviter irasci. ℙ Speciatim *notoria* et *notorium* est delatio, et denunciatio, qua crimen ad judicem defertur. *Paul. Dig.* 48, 16, 6. Nunciatores, qui per notoria, indicia produnt, notoriis suis adsistere jubentur. *Imp. Gord. Cod.* 9, 2, 7. Si falsis, nec ne, notoriis insimulatus sit, perpenso judicio inspici debet. *Appul. Met.* 7. Ille, qui falsam de me notoriam pertulerat. V. NOTARIA. *Symmach.* 10, 4. Quocirca impatienter fero, apparitorum notoriis Senatui nuntiari. Al. leg. *notariis*. *Vet. Gloss. μήνυσις*, notoria, indicium. *Al. Gloss.* Notoria, *ἀναφορά*. V. *Salmas.* in *Trebell. Poll. Claud.* 17. *Wow. de Polym.* 6, 11. *B. A.*

NOTRIX pro *nutrix* olim dictum fuit, teste *Quint.* 1, 4.

NOTŬLA, ae, f. parva nota. *Capell.* 1, 17. *extr.* Multicoloribus notulis variata pictura.

NOTUS, a, um, part. a *nosco: γνωτός, γνώριμος*, cognitus, manifestus, patens. *Cic. Verr.* 1, 16. Ejusmodi res, ita notas, ita testatas, ita manifestas proferam, ut, etc.; et *ib.* 2, 2, 34. Cupiditas nota, atque apud omnes pervulgata; et *ib.* 2, 3, 58. Res nota et manifesta omnibus; et *ib.* 2, 5, 13. *med.* Unum illud, quod ita fuit illustre notumque omnibus, ut, etc. *Id. Mil.* 28. Fingi haec putatis, quae patent, quae nota sunt omnibus, quae tenentur? *Id. Phil.* 11, 5. Noti atque insignes latrones. *Id. Or.* 33. *f.* Habere omnes philosophiae notos et tractatos locos. *Hor. Sat.* 1, 9, 3. notus mihi nomine tantum. *Virg. A.* 1, 383. fama super aethera notus. *Tibull.* 2, 6, 41. Nota loquor. *Cic. Fam.* 5, 12. et *Prov. cons.* 13. Facere aliquid alicui notum. *Id. Mur.* 7. Tua nobilitas hominibus litteratis est notior, populo obscurior. *Id. Sull.* 26. Vita P. Sullae vobis populoque R. notissima. *Caes. B. C.* 2, 19. Nullus fuit civis R. paulo notior, quin ad diem conveniret. ℙ Cum genit. *Hor. Od.* 2, 2, 6. Notus in fratres animi paterni. *Stat. Th.* 2, 274. laborant Cyclopes, notique operum Telchines amica Certatim juvere manu. *Sil.* 17, 148. notusque fugarum Vertit terga. ℙ Cum infinito. *Id.* 12, 330. Delius avertet propiora pericula vates, Trojanos notus semper minuisse labores. ℙ *Noti, orum*, sunt amici, domestici, vicini, familiares, qui nobis noti sunt, nosque noverunt. *Cic. Coel.* 2. De dignitate Coelius notis ac majoribus natu facile respondet: quibus autem non aeque est cognitus, hi sic habeant, etc. *Hor. Sat.* 1, 1, 84. Non uxor salvum te vult, non filius: omnes Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellae. *Virg. Cir.* 260. Nec mihi notorum deflectunt lumina vultus. ℙ Interdum etiam *notus* in malam partem sumitur pro infami. *Cic. Coel.* 13. Clodia, mulier non solum nobilis, sed etiam nota. *Id. Verr.* 1, 6. Qui non tam me impediunt, quod nobiles sunt, quam adjuvant, quod noti sunt. ℙ Active sumitur pro eo, qui novit, ut *ignotus*, qui non cognoscit. *Pl. Ps.* 4, 2, 39. herus meus est imperiosus. *Ba.* novi, notis praedicas. V. IGNOTUS. ℙ [*Confund. *nota* et *nata*. V. *Burm.* ad *Virg. G.* 3, 130. — *Notus* et *inventus*. V. *Heindf.* ad *Cic. N. D.* p. 183. sq.]

NOTUS et Notos, i, m. *νότος*, Graeco nomine est ventus idem, qui auster Latino: a *νοτίς*, humor, humiditas, ut *Gell.* docet 2, 22. Est enim fere nebulosus atque humectus. *Virg. A.* 6, 355. Tres Notus hibernas immensa per aequora noctes

Vexit me violentus aqua. *Hor. Epod.* 10, 19. Ionius udo cum remugiens sinus Noto carinam ruperit. *Ov. Met.* 1, 264. madidis Notus evolat alis. *Id. Her.* 3, 58. et *Val. Fl.* 2, 506. nubifer. *Sen. Agam.* 481. nimbis gravis. *Ov. Her.* 2, 12. procellosus. *Id. Amor.* 1, 4, 12. tepidus. ℙ *Notus albus* est *Leuconotus*, quam vocem vide suo loco. ℙ Graeca positione. *Lucan.* 7, 363. Quidquid signiferi compressum limite coeli Sub Noton, et Borean hominum sumus. Adde 10, 243. ℙ Per synecdochen est ventus quilibet. [*V. *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 10, 30.] *Virg. A.* 3, 268. Tendunt vela Noti.

NŌVĀCŪLA, ae, f. ξυρὸς, culter acuta acie, et ad radendum apta, qualis est tonsorius. Dicta videtur, quia membra, quae raduntur, quodammodo novantur. V. loca *Arnob.* in NOVATIO et *Val. Fl.* in NOVO. *Petr. Sat.* 103. Mercenarius meus, ut ex novacula comperistis, tonsor est. *Mart.* 2, 66. Novacula nudare caput; et 11, 58. Quid si me tonsor, cum stricta novacula supra est, etc.? *Cels.* 6, 4. Aream *(capitis)* novacula quotidie radere. *Lamprid. Elag.* 31. Rasit et virilia subactoribus suis novacula manu sua, qua postea barbam fecit. *Plin.* 29, 6, 34. Alopecias praeparari oportet novacula, et sinapi, *h. e.* caput radendo, et sinapi confricando. *Tert. Spect.* 23. Vultus suos novacula mutare. *Suet. Cal.* 23. Novacula secare fauces. *Colum.* 12, 54. Raporum summam cutem novacula decerpito. *Plin.* 22, 23, 47. Fungos praeparare succineis novaculis, *h. e.* manubrium e succino habentibus. ℙ De cote discissa novacula verba faciunt *Cic. Div.* 1, 17., *Liv.* 1, 36. et *Val. Max.* 1, 4. *n.* 1. ℙ [*Tum in universum ponitur pro gladio, sica, pugione ad confodiendos homines. *Mart.* 7, 61. Stringitur in densa nec caeca novacula turba.] ℙ Est et piscis hoc nomine, quo tacta quae sunt, ferrum olent. *Plin.* 32, 2, 5.

*NOVA AUGUSTA, oppidum Hispaniae Tarraconensis, in Arevacorum terra, trans Iberum flumen. *Plin.* 3, 3. *B. A.*

*NOVAE vel Ad Novas, locus Moesiae superioris. *Tab. Peut. B. A.*

NŌVĀLIS, e, adj. νεαιός. *Novalis ager*, et *novalis*, aut *novale* absolute est ager aratro post cessationem renovatus. Et primo ac proprie dicitur de agro novo, cui nunc primum immissum est aratrum, cum antea aut silva esset, aut terra nunquam proscissa et culta in segetem. [*Neubruch.] *Quint. decl.* 3, 4. Humum scindere, segnem futuris novalibus eruere silvam. *Plin.* 17, 5, 3. Talis fere est in novalibus, caesa vetere silva. Adde *Callistr. Dig.* 47, 21, 3. *f.* ℙ Deinde de agro, qui alternis cessat, et renovatur, νέωμα. [*Brachacker, *Brachfeld.*] *Varr. L. L.* 4, 4. *f.* Ager restibilis, qui restituitur, ac reseritur quotquot annis: contra qui intermittitur, a novando novalis ager. *Plin.* 18, 19, 49. *n.* 2. Quod vere semel aratum est, a temporis argumento vervactum vocatur. Hoc in novali aeque necessarium est. Novale est, quod alternis annis seritur. *Colum.* 2, 2. *med.* Expediendi rudis agri rationem sequitur cultorum novalium cura. ℙ Femin. genere. *Virg. G.* 1, 71. Alternis idem tonsas cessare novales, Et segnem patiere situ durescere campum: subaudi *terras*. *Pall.* 2, 10. Terra tota debet effodi, ubi ager immundus est: ubi autem mundae sunt novales, scrobibus pastinemus, aut sulcis; et 1, 6. *med.* Si tibi ager est silvis inutilibus tectus, ita eum divide, ut loca pinguia puras reddas novales, loca sterilia silvis tecta esse patiaris. ℙ Interdum universim accipitur pro agro culto. *Virg. Ecl.* 1, 71. Impius haec tam culta novalia miles habebit? Barbarus has segetes? *Stat. Th.* 3, 644. miseri quid pulcrum sanguine victo Aoniam, et diri saturare novalia Cadmi? ℙ Item pro solo nunquam arato, et herboso. *Colum. praef. l.* 6. Agricola quam maxime subacto et puro solo gaudet, pastor novali graminosoque.

NŌVĀMEN, inis, n. res nova, novatio. *Tert. adv. Marc.* 1, 20. *med.* Sistens hoc novamen, illas quoque caerimonias dissuadebat.

*NOVĀNA, ae, f. Italiae oppidum, in Piceno. *Plin.* 3, 13. *B. A.*

[NŌVĀNENSIS Vicus, in Campania ad viam Appiam prope stationem, quae in *Tab. Peut.* et *Itin. Hieros.* dicitur *ad Novas*, nunc *S. Maria a Vico*, haud longe ab urbe Calatia. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 390. L. Pompejo Felicissimo immuni dendr. Suessul., et Sacerd. M. D., XV. vir in vico Novanensi, etc. *F.*]

*NOVĀNUS, i, m. Italiae fluvius, in Piceno, qui aestivis solstitiis supra modum augetur, et circa brumam siccatur. *Plin.* 2, 103. ubi *Harduinus* mavult *Vomanus*. *B. A.*

NŌVĀRIENSIS, e, adj. ad Novariam pertinens, quae est urbs Insubriae, nunc *Novara:* ut Novariensis agricola, *Plin.* 17, 23, 35. *n.* 27. *Suet. Rhet.* 6. C. Albucius Silus Novariensis.

NŌVĀTIĀNUS, i, m. Romanae urbis presbyter, vixit medio fere saeculo Christi tertio, primo Catholicus, deinde Novati Carthaginiensis haeresim amplexus. Scripsit varia, ex quibus exstant liber de Trinitate, et epistola de cibis Judaicis (quae cum Operibus *Tertulliani* edi solent) stilo non illitterato, neque insuavi.

[NŌVĀTILLA, ae, f. dimin. Ita cognominata est Annaea filia M. Annaei Novati, qui fuit frater Senecae philosophi. *Sen. Consol. ad Helv.* 16. Tene in gremio tuo cito tibi daturam pronepotes Novatillam. *F.*]

NŌVĀTIO, onis, f. νέωσις, actus novandi, renovatio, innovatio. *Tert. adv. Marc.* 4, 1. *med.* Cum manifestius novatio praedicetur a creatore. *Paul. Nol. carm.* 25, 181. bis eam *(cellam)* geminata novatio comit. *Arnob.* 5, 182. Novatio pudendorum, *h. e.* rasura, et levigatio, quae, ut ait *Id. ib.* p. 174., fecerat sumere habitum puriorem. ℙ Ap. JCtos est prioris debiti in aliam obligationem, vel civilem, vel naturalem transfusio atque translatio: hoc est, cum ex praecedenti causa ita nova constituitur, ut prior perimatur. Ita *Ulp. Dig.* 46. *tit.* 2 qui est *De novationib. et delegationib. l.* 1. Adde *Scaev. ib.* 34, 3, 31. et 33, 1, 21. *med.*

NŌVĀTOR, oris, m. νεῶν, qui novat, in usum revocat quae obsoleverant. *Gell.* 1, 15. *f.* Quod *loquentia* novatori verborum Sallustio maxime congrueret. *Auson. ep.* 16, 32. Stirpis novator Anniae. Dicitur *Sall.* novator verborum, quia maxime delectatus est priscis atque obsoletis verbis *Catonis:* unde vetus poeta ap. *Quint.* 8, 3. Et verba antiqui multum furate Catonis, Crispe Jugurthinae conditor historiae.

NŌVĀTRIX, icis, f. quae novat. *Ov. Met.* 15, 252. rerumque novatrix Ex aliis alias reparat natura figuras.

NŌVĀTUS, a, um, part. a *novo:* νεωθείς, factus, nove inventus. *Cic. Or.* 3, 38. Verbum aut inusitatum, aut novatum, aut translatum. ℙ Item in novum mutatus. *Ov. Met.* 2, 674. utque vagi crines per colla jacebant, In dextras abiere jubas: pariterque novata est Et vox, et facies, *h. e.* in novam mutata; et *ib.* 4, 279. Nec loquor, ut quondam, naturae jure novato, Ambiguus fuerit, modo vir, modo femina, Scython. ℙ Item instauratus, renovatus. *Tac. H.* 2, 51. In funere ejus novata luctu ac dolore militum seditio. *Ov. Her.* 1, 20. Tlepolemi leto cura novata mea est. *Id. R. Am.* 729. Admonitu renovatur amor, vulnusque novatum Scinditur. ℙ *Novatus ager* est novale, vel universim iterum aratus cultusque in sementem. *Cic. Or.* 2, 30. Subacto mihi ingenio opus est, ut agro non semel arato, sed novato et iterato, quo meliores fetus possit et grandiores edere. *Ov. Pont.* 4, 2, 44. Oblectat cultu terra novata suo. ℙ Est etiam cogn. R. V. NOVATILLA.

NŌVĀTUS, us, m. novatio, mutatio. *Auson. Idyll.* 14, 39. Tot species, tantosque ortus, variosque novatus Una dies aperit, conficit una dies.

NŌVĒ, adv. καινῶς, νεωτέρως, novo modo, noviter. *Pl. Epid.* 2, 2, 38. ornata ut lepide! ut concinne! ut nove! *Auct. ad Her.* 1, 9. Ne quid perturbate, ne quid ambigue, ne quid nove dicamus. *Sen. Contr.* 1, 4. *f.* Pulcre dixit, et nove sumpsit ab omnibus bene dicta. *Gell.* 17, 2. *med. Magnum viaticum* pro magna facultate, et paratu magno, nove positum est; et 19, 7. Verba nove, aut insigniter dicta. ℙ Sup. *novissime* est nuper, ultimo loco, postremo, προσφάτως. *Val. Antias* ap. *Charis.* 2, 186. Mater cum novissime aegrotasset, vovisse fertur; et *ib.* Quod novissime nobiscum foedus fecissent. *Sall. Cat.* 34. Novissume memoria nostra argentum aere solutum est. *Plin. ep.* 4, 30. Annulum ponis in sicco: alluitur sensim, ac novissime operitur; et *ep.* 8, 3. Liber, quem novissime tibi misi. *Quint.* 2, 10. Declamandi ratio, ut ex omnibus novissime inventa, ita multo est utilissima. Adde *Hirt. B. G.* 8, 1 et 48. ℙ In enumerationibus, et distributionibus. *Planc.* ad *Cic. Fam.* 10, 24. Milites ornari volui a senatu, primum quod ita meritos judicabam: deinde quod conjunctiores reipubl. esse volebam: novissime ut tales vobis praestare possem, quales, etc. *Sen. Ira* 3, 5. Dicam primum, quemadmodum in iram non incidamus: deinde quemadmodum nos ab illa liberemus: novissime quemadmodum irascentem placemus. *Pall.* 12, 22. *f.* Lectas baccas condies: rutam et petroselinum sternes: subinde salis aspersione cumulabis: postremum mel superfundes: novissime optimi olei quantumcumque miscebis.

[NŌVELLĀ, ae, f. vitis nove plantata. *Coripp. Johann.* 3, 327. Cultor in omni parte suas plantare novellas Coeperat. *Virg. Ecl.* 3, 11. *novellas vites dixit. F.*]

NŌVELLASTER, a, um, adj. novellus, novus. *Marcell. Empir.* 8. Vinum optimum, sed novellastrum.

NŌVELLĒ, adv. nove. In *supposit. Plauti Poen.* 8. Utrum is est novelle novellicus, etc.

NŌVELLĒTUM, i, n. locus novellis arboribus, v. gr. vitibus consitus, ubi nulla antea plantatio fuit. *Paul. Dig.* 25, 1, 6. Veluti si novelletum in fundo factum sit. *Gloss. Philox.* Novelletum, νεόφυτον, νεοφυτεῖον.

NŌVELLĬCUS, a, um, adj. novellus. V. in NOVELLE.

NŌVELLĬTAS, atis, f. novitas, res nova. *Tert. Anim.* 28. Neque veritas desiderat vetustatem, neque mendacium devitat novellitatem. Adde *adv. Prax.* 2.

NŌVELLO, as, avi, atum, a. 1. νεάω, νεάζω, novum agrum colo, seu novas vites pango. *Suet. Dom.* 7. Existimans nimio vinearum studio negligi arva, edixit, ne quis in Italia novellaret. *Paul. Nol. carm.* 21, 695. In castitate liberos enutriens Vitam novellantes Deo.

NŌVELLUS, a, um, adj. νεόφυτος, νέος, dimin. novi. *Cic. Fin.* 5, 14. Itaque et vivere vitem, et mori dicimus, arboremque et novellam, et vetulam, et vigere, et senescere. *Varr. R. R.* 2, 3. de caprarum aetate: Novella, quam vetus, utilior; et *ib.* 1, 20. et *Colum.* 6, 1. Novelli juvenci. *Id. Colum.* 8, 5. Novellae gallinae, *h. e.* quae semel tantum excubarunt. *Plin.* 11, 37, 84. sues. *Tibull.* 2, 2, 22. Novella turba, *h. e.* nova proles, infantuli. *Varr. R. R.* 1, 31. Vineas novellas fodere. *Virg. Ecl.* 3, 11. Novellae vites. *Plin.* 28, 9, 33. Novella prata. *Ov. Pont.* 4, 12, 24. Cum regerem tenera frena novella manu; et *ib.* 3, 7, 16. Ductus ab armento taurus detrectat aratrum, Subtrahit et duro colla novella jugo. *Liv.* 41, 5. Cn. et L. Gavilii, novelli Aquilejenses, *h. e.* novi coloni Aquilejam deducti (nempe triennio ante, ut est ap. *eund.* 40, 34.) *Vopisc. Tac.* 1. Post excessum Romuli, novello adhuc Romanae urbis imperio. ℙ *Novellius Torquatus, Mediolanensis, quidam fuit temporibus Tiberii Caesaris, qui gestis honoribus a Praetura ad Proconsulatum usque pervenit, et Tricongius cognominatus est, quod tres congios vini uno impetu epotaverit. *Plin.* 14, 22. ℙ Novellae, intell. *Constitutiones*, νεαραὶ, ap. *JCtos. B. A.*

NŌVEM, ἐννέα, numerus decimum inter, et octavum. *Cic. Q. Fr.* 3, 5. Sermo in novem et dies, et libros distributus. *Virg. A.* 1, 249. Unde per ora novem magno cum murmure montis It mare proruptum. *Caes. B. G.* 1, 8. Decem novem, *h. e.* novendecim, undeviginti. ℙ *Novem pagi*, locus Etruriae, circa superiorem partem Minionis, ut putat *Lucas Holstenius* p. 7. Meminit *Plin.* 3, 5. *B. A.*

NŌVEMBER et Novembris, bris, nonus mensis a Martio. Quare *November* sit dictus, V. in DECEMBER, et iis, quae ibi afferuntur lucem praeferat *Cass. Variar.* 1, 35. Quod ab ipsis quoque mensibus datur intelligi, quando ex numero imbrium futurorum competenter nomina susceperunt. Sumitur et absolute, et adjective. *Colum.* 11, 2. *med.* Calend. Novembribus, et postridie caput Tauri occidit: pluviam significat. Tert. Non. Novembris Fidicula mane exoritur: hiemat, et pluit. *Cato* ap. *Prisc.* 6, 696. Mense Octobri fecimus: Novembris reliquus erat. *Auson. Eclogar. de dieb. sing. mens.* Implent tricenas per singula menstrua luces Junius, Aprilisque, et cum Septembre November. *Mart.* 3, 58. Hic post Novembres, imminente jam bruma, Seras putator horridus refert uvas. *Calp. Ecl.* 2, 82. cum sole Novembri Maturis nucibus virides rumpentur echini. ℙ [Est etiam nomen propr. serv. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 691, 1. *F.*]

[NŌVEMPŌPŪLĀNUS, a, um, adj. ad Novempopuloniam pertinens, unam ex tribus provinciis, in quas Aquitania dividitur. *Inscr.*, quae tamen spuria quibusd. merito videtur, ap. *Grut.* 667, 10. Gallia quem genuit de gente Novempopulana, Itala terra tegit. *F.*]

[NŌVEMVIR, iri, m. unus ex magistratu novem virorum. *Inscr.* ap. *Don. cl.* 5. *n.* 189. C. Attius C. L. Januarius VI. vir *Sacris Faciundis*, VIIII. vir Valetudinarius. V. *Morcell. de stil. Inscr. Lat.* T. 2. p. 151. *ed. Patav. F.*]

NŌVĒNĀRĬUS, a, um, adj. ἐννεαδικὸς, novem continens. *Varr. L. L.* 2, 49. *med.* Novenaria regula, novenarius numerus, novenaria natura. *Plin.* 17, 11, 15. Novenarius sulcus, *h. e.* scrobs altitudine pedum trium, latitudine pari, ut ipsemet exponit. ℙ De novenario, et ternario numero multa subtiliter *Auson. Idyll.* 11. V. et *Macr. Somn. Scip.* 2, 2.

NŌVENDĔCIM et Novemdecim, ἐννέα καὶ δέκα, undeviginti. In *Epit. Liv.* 119. Cum annos novendecim haberet. Al. leg. *decem et novem:* alii aliter. *Prisc. de ponderib.* 1351. *decem et novem* agnoscit. *Id.* tamen 18, 1170. docet a *Livio* usurpatum *septemdecim*, quod ejusdem est formae.

NŌVENDĬĀLIS, e, adj. qui novem diebus fit, ἐννατιαῖος. *Novendiale sacrificium* et *Novendiales feriae* dicebantur, quae novem diebus continuis fieri solebant ad expiationem prodigiorum, *Liv.* 1, 31. Nunciatum regi, patribusque est, in monte Albano lapidibus pluisse. Romanis quoque ab eodem prodigio novendiale sacrum publice susceptum est, seu voce coelesti ex Albano monte missa, (nam id quoque traditur) seu haruspicum monitu. Mansit certe solemne, ut quandocumque idem prodigium nunciaretur, feriae per novem dies agerentur. Haec *Liv.* ap. quem rursus 21, 62., 25, 7., 26, 23., 27, 37., 29, 14. et alibi saepe legimus novendiale sacrum factum esse, quod de coelo esset lapidatum.

Cic. Q. Fr. 3, 5. Novendiales feriae. ℙ Aliud fuit sacrum novendiale, quod privatim fiebat nono die, postquam defuncti cineres in sepulcrum illatae fuerant: eo enim claudebantur, et complebantur justa solemnia defuncti: quae ideo et *novendialia* dicta sunt. *Gloss. Philox.* Novendialia, ἔνναια ἐπὶ νεκροῦ ἀγόμενα. Legitur *Novendial* ap. *August. Quaest. in Heptateuch.* l. *quaest.* 172. Nescio, utrum inveniatur, alicui Sanctorum in Scripturis celebratum esse luctum novem dies, quod apud Latinos novendial appellant. *Servius* ad illud *Virg. A.* 5, 64. Praeterea si nona diem mortalibus almum Aurora extulerit, etc. Sciendum, quia apud majores, ubicumque quis fuisset exstinctus, ad domum suam referebatur: unde est illud (*A.* 6, 152.) Sedibus hunc refer ante suis, et conde sepulcro; et illic erat septem diebus: octavo incendebatur: nono sepeliebatur: unde *Hor.* (*Epod.* 17, 47.) in sepulcris pauperum prudens anus Novendiales dissipare pulveres. Unde etiam ludi, qui in honorem mortuorum celebrabantur, novendiales dicuntur. Haec *Serv.*, qui tamen minus recte interpretatur illud *Sedibus hunc refer ante suis.* ℙ *Novendialis coena* est feralis, funebris. *Tac. A.* 6, 5. ℙ *Exstincto populo, etiam novendialis tarde venit*, prov. ap. *Quint. decl.* 12, 23. de eo, qui nimis sero, et frustra opem fert. Quamvis enim post nonum mortis diem adhuc novendiale sacrum, vel coena fiat in tempore, tamen si populus omnis exstinctus sit, sera est, quia, nullo superstite, fieri nequit. ℙ Plura V. ap. *Kirchmann. de funerib.* 4, 1. ℙ Scribitur et *novemdialis.* ℙ De novendiali coquo V. NUNDINALIS.

[NOVENNIĀNUS, a, um, adj. ad novennium, seu spatium novem annorum pertinens. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 1021, 8. P. Metilio P. F. Fab. Tertivinio Novenniano etc. *F.*]

[NOVENNIS, e, adj. qui novem annos habet. *Lactant. Mort. persecut.* 20. Maximianus substituto Caesare filio suo, qui tunc erat novennis, etc. *Inscr.*, quam *B. Borghesius* nuper Romae vidit in cavaedio S. Laurentii extra muros, quaeque pertinet ad ann. a Chr. n. CCCXLV. Novennem puerum eripuit tum mensibus octo, etc. Hic licenter prima in *novennem* vitio saeculi producitur. *F.*]

*NOVENSES, ium, incolae loci cujusdam, qui Novae vel Ad Novas appellabatur. *Notit. Imper.* V. NOVAE. *B. A.*

NOVENSĪLES DII, seu, ut alii malunt, Novensides, ium, m. plur. iidem fortasse sunt, ac Indigetes, qui hoc praeterea epitheto gaudeant, quod novissime in Deorum sedes recepti sint. Nihil tamen certi afferri potest. Quidam enim ita putant appellatas novem Musas, a numero. *Varro* dicit, esse numerum novenarium: quasi in eo divina quaedam sit vis, et praesens numen. *Cornificius* credit, eos fuisse Deos novitatum praesides: quasi eorum cura et patrocinio res novarentur, et instaurarentur. *Cincius* ait, sic appellata numina omnia peregrina in Urbem recepta, ex ipsa cultus novitate. Denique alii alia, ut in re omnino dubia. V. *Arnob.* 3, 122. unde haec sumpta sunt. *Varr. L. L.* 4, 10. a Sabinis venire ait: quod et *Piso* affirmat ap. *Arnob. l. c.* Meminit et *Liv.* 8, 9. recitans formulam devotionis Decii, in qua Novensiles ab Indigetibus distinguuntur: item *Capell.* 1, 16. ℙ Genitivus *Novensilium* usurpatur ab *Arnob. ib.* Urbium victarum Deos potestate afficit Novensilium numinum.

NŌVĒNUS, a, um, adj. ἔννατος, nomen numerale distributivum, a *novem.* Fere usurpatur num. plur. ut cetera distributiva: et etiam extra distributionem. *Liv.* 27, 37. Ut virgines ter novenae per urbem euntes carmen canerent. *Ov. Met.* 12, 97. Terga novena boum. *Plin.* 3, 5, 9. Novenorum conceptu dierum. ℙ In sing. numero. *Stat. Silv.* 1, 2, 4. Demigrant Helicone Deae, quatiuntque novena Lampade solemnem thalamis coeuntibus ignem.

NOVERCĂ, ae, f. μητρυιά, nova uxor ducta post mortem prioris, quae liberos reliquit superstites: cui respondet *privignus.* Dicta est a *novus*, et *arceo*, quia ducitur arcendae familiae gratia, id est coercendae, ut ait *Fest.* Porro novercae infestae esse solent prioris uxoris filiis: praesertim si suos sibi ipsae pepererint. *Cic. Cluent.* 70. Nomina necessitudinum, non solum naturae nomen, et jura mutavit; uxor generi, noverca filii, filiae pellex. *Hor. Epod.* 5, 9. Quid ut noverca me intueris? *Virg. Ecl.* 3, 33. injusta noverca. *Id. G.* 2, 128. saeva; et *ib.* 3, 282. mala. *Ov. Fast.* 3, 853. sceleratae fraude novercae. *Id. Her.* 12, 188. Saeviat in partus dira noverca meos. *Id. Met.* 1, 147. Lurida terribiles miscent aconita novercae. *Val. Fl.* 3, 506. insidias astusque novercae sentire. *Plin. ep.* 6, 33. Novercam filiae, amore captus, induxerat. *Capitol. M. Aurel. f.* Ne tot liberis superduceret novercam. ℙ Translate. *Vell.* 2, 4. Hostium armatorum totiens clamore non territus, qui possum vestro moveri, quorum noverca est Italia? *h. e.* non mater, cujus sitis indigenae, et vere Itali, sed advenae, et convenae. Dictum est P. Scipionis Africani minoris in concionem plebis R. tumultuantem. Simile est illud Caesaris ap. *Petr. Sat.* 22. mercedibus emptae, Ac viles animae, quorum est mea Roma noverca. ℙ *Ap. novercam queri*, prov. *Pl. Ps.* 1, 3, 80. *h. e.* lamentari apud eum, qui vel nullam opem feret, vel etiam calamitate nostra gaudebit. Itali dicunt, *dire le sue ragioni a' birri.* ℙ In re agraria *novercae* videntur esse canales aquam ex agris transmittentes, sed non quantum satis est ad eos exhauriendos et exsiccandos, at exigue, et, ut ita dicam, maligne: vel quod exiles sint, vel quod facile obstruantur. Ap. *Goes.* p. 119. 142. 143. etc. semper cum canabulis junguntur.

NOVERCĀLIS, e, adj. μητρυιώδης, ad novercam pertinens: item inimicus, infestus, quia ferme oderunt novercae privignos. *Stat. Silv.* 5, 2, 118. Gaetulo sic pulcher equo, Trojanaque quassans Tela, novercales ibat venator in agros Ascanius, *h. e.* Didonis. *Juven.* 12, 71. Atque novercali sedes praelata Lavino, *h. e.* Lavinio, quod fuit oppidum ab Aenea conditum, et a Lavinia Iuli noverca appellatum. Sic Bacchus ap. *Stat. Th.* 7, 177. novercales appellat Mycenas, inimicas Thebis, quia sub tutela Junonis erant (*Ov. Fast.* 6, 47.) ejus noverca. *Tac. A.* 12, 2. Novercalia odia; et *ib.* 1, 33. Novercales Liviae in Agrippinam stimuli. *Sen. Excerpt. contr.* 4, 6. Quid alterum novercalibus oculis intueris? *Trebell. XXX. Tyr.* 16. Erat circa illum Zenobia novercali animo.

NOVERCOR, aris, dep. 1. novercam ago, saevio ut noverca. *Sidon. ep.* 7, 14. *med.* Quorum imbecillitati quodammodo novercaretur.

*NOVESĬUM, i, n. Germaniae opp. (olim in Gallia Belgica), ad Rhenum flumen. *Tac. H.* 4, 26, 33, 35, 62, 70 et 77. Adde 5, 22. Hodie est *Neutz. B. A.*

*NOVĬA, ae, f. uxor Oppianici. *Cic. Cluent.* 9. *B. A.*

NOVĬĀNUS, a, um, adj. ad Novium poetam comicum pertinens, qui inter alias comoedias, quae Atellanae dicuntur, unam scripsit, cui nomen *Fullones.* [Unde *Tert. Pall.* 4. *med.* Inter fullones Novianos coronandus. V. FULLO. *M. Aurel.* ap. *Front. ad M. Caes.* (ed. *A. Maio*) *ep.* 2, 13. Sed cum leges, inibi sunt et Novianae, et Atellaniolae, et Scipionis oratiunculae; ne tu numerum nimis expavescas. V. NOVIUS. *F.*]

NOVĬCIŎLUS, a, um, adj. dimin. novicii. *Tert. Apol.* 47. et *Poen.* 6.

NOVĬCĬUS et Novitius, a, um, adj. νεαρός, novus, novellus, recens. *Alfen.* ap. *Gell.* 6, 5. Novum novicium dicimus, et proprium propicium (al. leg. *propricium*), augere atque intendere volentes novi et proprii significationem. *Gell.* hoc improbat: quam merito, alii viderint. *Pl. Most.* 3, 2, 92. Novicium mihi quaestum institui non malum. *Gell.* 11, 1. Novicia turba grammaticorum; et 1, 9. *f.* Novicios philosophorum sectatores cum veteribus Pythagoricis comparans. *Plin.* 23, 1, 23. Vinum jejunos bibere, novitio invento, inutilissimum est; et *mox:* Vinum novitium resinatum nulli conducit. *Id.* 34, 5, 10. Statuae Lupercorum habitu factae tam novitiae sunt, quam quae nuper prodiere paenulis indutae. *Id.* 35, 6, 29. Novitii colores. ℙ Saepe dicitur de servis, qui nuper in servitutem inciderunt, novique sunt in ministeriis, et imperiti. *Mart. Dig.* 39, 4, 16. Veterana mancipia sunt, quae anno continuo in urbe servierunt: novitia autem intelliguntur, quae anno nondum servierint. *Varr. L. L.* 7, 2. Etiam novitii servi empti in magna familia, cito conservorum nomina, recto casu accepto, in obliquos declinant. *Pl. Capt.* 3, 5, 60. Recens captus homo, nuperus, et novitius. *Ter. Eun.* 3, 5, 34. paucae, quae circum illam essent, manent Novitiae puellae. *Cic. Pis.* 1. Syrum nescio quem, de grege novitiorum, factum esse consulem. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 157, 6. *Vivus Fecit* Novicius Rabutiorum sibi, et P. Rabutio Glago sodali. Adde *Quint.* 8, 2. ℙ Translate. *Juven.* 3, 265. Jam sedet in ripa, tetrumque novitius horret Porthmea.

NOVIES, adv. ἐννεάκις, novem vicibus. *Varr. R. R.* 1, 2. *f.* Hoc ter novies cantare jubet. *Virg. G.* 4, 480. Novies Styx interfusa. *Sen. ep.* 58. *f.* Perfectissimus numerus, quem novem novies multiplicata componunt: sc. LXXXI. V. NONIES.

*NOVIODŪNUM, i, n. Νοιόδουνον, opp. Aeduorum. *Caes. B. G.* 7, 55. ℙ Aliud, Biturigum. *Id. ib.* 12. ℙ Aliud, Suessionum, alias Augusta Suessionum dictum, hodie *Soissons. Id. ib.* 2, 12. V. SUESSIONES. ℙ Item opp. Pannoniae inferioris, vulgo *Gurkfeld*, quia Corcoras fluvius hodie *Gurk* appellatur. *Anton. Itin.* ℙ Et oppidum Moesiae inferioris. *Anton. Itin.* et *Tab. Peut.* ℙ V. NEBIODUNUM et NEVIRNUM. *B. A.*

*NOVIOMĂGUS vel Noviomagum, i, n. opp. Nemetum, hodie *Speyer. Anton. Itin.* ℙ Aliud, in Treveris, teste eodem *Anton.* in *Itin.*, quod *Novomagum* et *Nivomagum* audit *Auson.* in *Mossell.* 11. *B. A.*

[NOVISSĬMĀLIS, e, adj. ad novissimum pertinens. *Mar. Victorin.* 2, 2519. Quas particulas *(versuum)*, si necesse sit, ausim dicere finales, seu novissimales, ut *Odrysio lyra carmine cantat. F.*]

NŌVISSĬME. V. NOVE.

NŌVISSĬMUS. V. NOVUS.

NŌVĪTAS, atis, f. καινότης. *Cic. Div.* 2, 28. Quem tibi rei novitas attulerit. *Id. Amic.* 19. Novitates si spem afferunt, non sunt repudiandae. *Ov. Fast.* 1, 160. Anni novitas, *h. e.* ver. ℙ Ponitur et pro generis ignobilitate. *Vell.* 2, 127. Quibus novitas familiae haud obstitit, quominus ad consulatus eniterentur. *Cic. Fam.* 1, 7. *med.* Putabam novitati esse invisum meae. Adde *Sall. Jug.* 88. ℙ In illo *Ov. Pont.* 4, 13, 23. laudes de Caesare dixi: Adjuta est novitas numine nostra Dei: *novitas* est novus *Ov.* conatus. Sic in *Inscr.* ap. *Grut.* 337. *med.* His novitatibus duplici ornatus est gloria, etc. Sermo est de agitatore circensi, qui et septem equis simul junctis, et sine flagello (quod novum erat) vicerat.

NŌVĪTER, adv. nove. *Pl.* in *suppos. Aul. sc.* 5. Quid hic: Nisi fodiam noviter. *Inscr.* ap. *Grut.* 171, 7. (quam ann. a Chr. n. CCCLXXVII. positam fuisse probat *Ed. Corsinius de praef. Urb.* p. 265.) Basilicae Juliae noviter a se reparatae. *Fulg. Myth.* 3, 1. *med.* Amor noviter venit.

[NŌVĪTĬO, adv. noviter, nuper. *Serv.* ad *Virg. A.* 11, 316. Luci qui sunt in agris, qui concilio *(Marin. Frat. Arv.* p. 309. legit *novitio)* capti sunt, hos lucos eadem cerimonia, moreque coinquiri haberique oportet, ut etc. *F.*]

Q. NŌVĬUS, poeta Latinus, Atellanarum scriptor, videtur fuisse aequalis Lucretii. De eo *Macr. Sat.* 1, 10. Novius probatissimus Atellanarum scriptor ait: Olim exspectata veniunt septem Saturnalia. Ejus meminit etiam *Gell.* 15, 13. et 17, 2., item *Nonius* saepe. Facile autem a librariis ejus nomen cum *Naevio*, et *Nonio* commutatum est. V. NOVIANUS. ℙ *Novium Nigrum, quaestorem, meminit *Suet. Caes.* 17. Al. leg. *Nonium.* ℙ Novius Calavius, Campanus. *Liv.* 9, 26. ℙ Novium quendam memorat *Hor. Sat.* 1, 6, 40. et plural. *Noviorum* occurrit ap. *eund. ib.* 121. Occurrit et nomen ap. *Juven.* 12, 111. *B. A.*

NŌVO, as, avi, atum, a. l. νεόω, καινόω. [*Primo loco ea exempla poni poterant, in quibus *novare* dicitur de iis, qui instaurando, reficiendo aliquid in locum alius rei minus aptae vel depravatae vel esse omnino desinentis substituant. V. NOVUS. *Noster* in fine collocaverat.] *Virg. A.* 5, 752 Ipsi transtra novant, flammisque ambesa reponunt Robora navigiis. *Ov. Pont.* 4, 11, 19. cum longa dies sedavit vulnera mentis, Intempestive qui fovet illa, novat. *Id. Fast.* 1, 621. matronaque destinat omnis Ingratos nulla prole novare viros, *h. e.* nullam prolem parere, per quam patres quodammodo renovantur. Sic *Stat. Th.* 10, 229. Cui fetura gregem pecoroso vere novavit. *Ov. Her.* 4, 90. Haec reparat vires, fessaque membra novat, *h. e.* reficit, recreat. *Val. Fl.* 3, 422. Hic sale purpureo, vivaque nitentia lympha Membra novat, *h. e.* exterget, mundat, quasique renovat. [*Adde *Liv.* 26, 19, 2. ut ardorem eum, qui resederat, excitaret rursus novaretque: ubi v. *Drak.* coll. 4, 33, 7. V. *Beier.* ad *Cic. Fragm.* p. 226. b. ℙ Tunc idem est quod mutare.] *Cic. Leg.* 3, 5. Nihil habui, sane non multum, quod putarem novandum in legibus. *Ov. Met.* 4, 540. nomenque simul, faciemque novavit. ℙ *Novare res*, est mutare statum civitatis, rebus novis studere, novi aliquid moliri, νεωτερίζειν. *Sall. Cat.* 40. [*39, 4. *ed. Kritz.*] Ubi primum dubiis rebus novandis spes oblata est. [*Recte *Kritz.* pro vulg. *novandis* legit *novandi*, quod rempublicam turbare, ejusque statum immutare Romanis semper est, *res* vel *aliquid novare*, vel *novare* absolute.] *Liv.* 24, 23. Tanquam novandi res aliquam occasionem quaerentes. *Id.* 35, 34. Multitudinem, et quorum res non ex sententia ipsorum esset, omnia novari velle. *Sall. Cat.* 58. [*55, 1. *ed. Kritz.*] Optimum factu ratus, noctem, quae instabat, antecapere; ne quid eo spatio novaretur. *Liv.* 32, 38. Duae faces novantibus res ad plebem in optimates accendendam. *Curt.* 10, 8. Monere non destitit, ni occupetur impotens animus, res novaturum. ℙ [*Hinc in universum ponitur pro excogitare, invenire, quam significationem *Forc.* ab initio posuerat.] *Cic. Or.* 3, 37. Verba, quae novamus et facimus ipsi; et *ib.* 38. Novantur autem verba, quae ab eo, qui dicit, ipso gignuntur et fiunt. *Ov. A. Am.* 3, 346. Ignotum hoc aliis ipse novavit opus.

NŌVOCOMENSIS, e, adj. ad Novum Comum pertinens, de quo V. in COMENSIS. *Suet. Vit. Plin.* Plinius Secundus Novocomensis. ℙ *Novocomenses, ium*, incolae illius urbis. *Cic. Fam.* 13, 35. C. Avianum Philoxenum Caesar meo beneficio in Novocomenses retulit.

NŌVUS, a, um, adj. νέος, καινός, qui nuper factus est, qui nunc primum accidit, recens, inauditus, inusitatus. [*Primum quidem de iis locis dicendum, in quibus, quae est propria v. significatio, *novus* de hominibus et rebus usurpatur, proxime in aliorum locum substitutis: *neu, frisch. Sall. Cat.* 54, 4. novum bellum exoptabat: ubi re-

cte *Kritz. novum* non pro *magnum, mirandum* accepit, ut *Cort.* et *Müll.*, sed de studio bella ex bellis serendi, et ab uno ad alterum properandi intellexit. *Liv.* 7, 7. novus veteri exercitus jungitur; et 2, 1. novus senatus; et 22, 14. novus Camillus, i. e. alter sospitator; et 24, 16. novum de integro proelium. *Vell.* 2, 20, 2. novi cives; et 2, 82, 4. novus Liber Pater: ubi v. *Ruhnk. Suet. Caes.* 15. novi consules; et *ib.* 20. nova vectigalia, *h. e.* non omnino nova, sed quorum nova locatio esset, ut nos: *neue Zollpachtung.* V. *B. Crus.* ad h. l. et *ib.* 30. novi milites: opp. veteranis. *Id. Aug.* 29. nova monumenta: opp. refectis et excultis. — *Ov. Met.* 9, 266. novus serpens, i. e. renovatus: saepius ita de serpente usurpatur *novus*, v. *Gierig.* ad h. l. *Id. ib.* 13, 119. novus est successor habendus: ubi *Bothius* frustra *περισσολογίαν* reprehendere videtur, quum *novus* verbis *mille patet plagis* oppositum talem successorem clypeum, significet, qui ab omni parte integritate gaudeat. ℙ *Novae tabernae* ap. *Liv.* 26, 27. et 44, 17. ubi v. *Drak.* et *novae* absolute, ut ap. *Cic. Or.* 2, 66. *sub novis:* sunt porticus, loca in foro Romano, ubi argentarii rem facerent, propterea ita appellatae, quod a. U. 543. incendio magnam partem deletae atque postea instauratae iis, quas intactas ignis reliquisset, ut *veteribus* opponerentur. V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 170. V. etiam in VETUS.] ℙ *Novae tabulae, χρεῶν ἀποκοπαί*, pertinent ad oppressos aere alieno: quorum erat unicum votum, ut abolitis prioribus debitis, novae tabulae creditorum conficerentur, et ipsi a persolvendis usuris et capite liberarentur. Itaque quoties a seditiosis civibus rerum novarum molitio facta est, legem de novis tabulis conficiendis plebi polliceri mos fuit, quo eam ad se traherent facilius. *Sall. Cat.* 22. Tum Catilina polliceri tabulas novas, proscriptionem locupletium, etc. *Cic. Off.* 2, 23. *extr.* Tabulae vero novae quid habent argumenti, nisi ut emas mea pecunia fundum, cum tu habeas, ego non habeam pecuniam? Adde *Att.* 5, 21., *Caes. B. C.* 3, 1., *Liv.* 42, 13. et *Suet. Caes.* 42. — Urbane, et translate. *Sen. Ben.* 1, 4. *f.* Prohiberi posse rem perniciosissimam, beneficiorum novas tabulas, *h. e.* oblivionem, aut ut pro beneficio accepto nihil debeatur. ℙ [*Hinc i. q. recens repertus, v. institutus, factus: opp. saepius noto, cognito, usitato. V. *Walch.* ad *Tac. Agr.* p. 288.] *Cic. Or.* 1, 31. Nihil dicam reconditum, nihil aut inauditum vobis, aut cuiquam novum. *Id. Arch.* 2. Uti prope novo quodam, et inusitato genere dicendi. *Id. Verr.* 2, 2, 8. Nova tibi haec sunt, et inopinata? *Id. Att.* 6, 1. *med.* Quod video tibi etiam novum accidisse. [*Liv. 2, 13. novam in femina virtutem novo genere honoris donavere.] *Cic. Fam.* 7, 18. *extr.* novae res: *Neuigkeiten.* [*Ita saepius *novum* absolute ponitur pro re nova.] *Cic.* ad *Brut.* 1, 2. Si quid habes novi. *Id. Or.* 2, 3. num quidnam, inquit, novi? *Pl. Cas. Prol.* 70. Novum attulerint, quod fit nusquam gentium. [*Alibi *res novae* fere in malam partem *(Neuerungen)* accipiuntur de mutatione status civitatis, cum quis, ut ait] *Vell.* 2, 125., novum ducem, novum statum, novam rempublicam quaerit. *Cic. Cat.* 1, 1. Q. Servilius Ahala Sp. Maelium novis rebus studentem manu sua occidit. *Id. Agr.* 2, 33. Rerum novarum causam quaerere. *Sall. Cat.* 29. Manlius in Etruria plebem sollicitare egestate simul, ac dolore injuriae novarum rerum cupidam. *Suet. Caes.* 9. Pactumque, ut simul foris ille, ipse Romae, ad res novas consurgerent. Sic *Vell.* 2, 129. Quam celeriter Libonem ingratum, et nova molientem oppressit! [*Pl. Ps.* 2, 4, 9. istic Pseudolus Novus mihi est, i. e. ignotus. In republica *novus* homo est, qui primus e familia sua ad magistratum curulem pervenit. V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 1. p. 279. et *Wund. Varr. Lectt. praef.* p. 43.] *Cic. Fam.* 5, 18. Adeptus es, quod non multi homines novi; amisisti, quae plurimi homines nobilissimi. Adde *Mur.* 8. ℙ Ad illud *Cic. Fam.* 11, 21. Segulium negligamus, qui res novas quaerit: non quo veterem comederit: nullam enim habuit: sed hanc ipsam recentem novam devoravit; *Manut.* discrimen affert inter *novum*, et *recens:* nempe idem, inquit, est, quod inter *vetus* et *antiquum.* Potest enim recens aliquid esse, quod novum non sit, ut recens hereditas, quae alicui nuper obtigit; non tamen nova, cum aliae possint hereditates eidem antea contigisse: *novum* est enim, non quod nuper, sed quod nunc primum habemus; *recens* vero, non quod nunc primum, sed quod nuper: et *novum* ad rem, *recens* ad tempus refertur. Propterea ut simul utrumque significetur, conjunguntur, ut pro Flacco *(c.* 6.) Memineritis, quarum rerum invidia, lege hac recenti ac nova, certus est inquisitioni comitum numerus constitutus. Et hic de Segulio, *Hanc ipsam recentem novam devoravit*, ideo dictum, quia nec illam habuisset eo tempore, cum illam accepit, nec unquam antea: nam *recentem* spectat illud, *non quo veterem comederit:* nullam enim habuit: *novam* autem perpetuam vitae superioris egestatem designat. Haec *Manut.* Interdum tamen promiscue usurpantur. *Juven.* 2, 102. Res memoranda novis annalibus, atque recenti Historia. ℙ Tunc *novus* dicitur, qui rei cuipiam non est assuetus, atque adeo imperitus et rudis. *Ov. Her.* 11, 48. Et rudis ad partus, et nova miles eram. *Tac. Agr.* 16. Petronius tanquam exorabilior, et delictis hostium novus, eoque poenitentiae mitior. *Cic.* eodem sensu dixit *Amic.* 19. Nemo est, qui non equo eo, quo consuevit, libentius utatur, quam intractato et novo. *Sil.* 6, 254. Terrigena impatiens dare terga, novusque dolori, Et chalybem longo tum primum passus in aevo. Est qui mallet *doloris:* nam et *vetus* cum genitivo jungitur. [*Frustra sunt, qui dativum ferri posse, negent. V. *Walch.* ad *Tac.* l. modo l.] ℙ Cum infinito. *Id.* 16, 332. equi cervix nova ferre jugum. ℙ Aliquando dicitur de rebus admirandis, et quae gravius percellunt animum. *Virg. Ecl.* 3, 86. Pollio et ipse facit nova carmina. Ubi *Serv.* magna, miranda. *Ter. Ad.* 4, 7, 3. flagitia ingentia, nova, capitalia. *Virg. A.* 3, 591. Ignoti nova forma viri, miserandaque cultu. *Hor. Od.* 1, 2, 6. nova monstra. *Val. Fl.* 8, 237. Tum novus implevit vultus honor. *Nep. Eum.* 8. Statuit aliquid sibi novi consilii esse capiendum. [*V. *Kritz.* ad *Sall. Cat.* 51, 8. et quos ibi laudat.] ℙ Comp. *Novior* non est in usu, quamquam agnoscitur a *Varr. L. L.* 5, 7. Sup. *Novissimus* significat extremum, ultimum, quia quae ultima evenere, nova maxime sunt. *Varr. l. c.* scribit, memoria sua hoc superlativum, ut nimium novum, ab aliquibus vitatum fuisse; et *Gell.* 10, 21. ait, Ciceronem eo semper abstinuisse: sed falsus est. Nam *Id. Rosc. Com.* 11. Qui ne in novissimis quidem erat histrionibus, ad primos pervenit comoedos. (Adde *Galb.* ad *Cic. Fam.* 10, 30. *f.* et *Cass. ad eund. ib.* 12, 13.) *Sall. Jug.* 74. Omnium consiliorum, nisi novissimi, particeps. *Caes. B. G.* 7, 54. Quo omnes armati convenire coguntur: et qui ex iis novissimus venit, necatur; et *ib.* 1, 15. Ex novissimo agmine proelio nostros lacessere coeperunt; et *ib.* 2, 11. Hi novissimos adorti, magnam multitudinem conciderunt. *Virg. A.* 4, 650. dixitque novissima verba. *Nep. Eum.* 1. *extr.* Novissimo tempore praefuit alteri equitum alae. *Ov. Trist.* 2, 199. Haec est Ausonio sub jure novissima, vixque Haeret in imperii margine terra tui. *Id. Met.* 3, 681. falcata novissima cauda est, *h. e.* extrema caudae pars. Sic *ib.* 13, 693. Cruraque pinnigero curvata novissima pisce. *Plin.* 2, 13, 10. Novissima luna. ℙ *Novissima exempla, novissima poena*, ultimum supplicium. [*Apud solum, ut videtur, *Tacitum.* Plura exempla v. ap. *Boettich.* in *Lex. Tac.* p. 323.] *Tac. A.* 12, 20. Meritum quidem novissima exempla Mithridaten; et *ib.* 15, 44. *extr.* Quamquam adversus sontes, et novissima exempla meritos; et *ib.* 6, 50. A summa spe novissima exspectabat; et *ib.* 12, 33. Novissimum casum experitur, *h. e.* ultimum proelii discrimen. ℙ [*Confund. *novis* et *nobis.* V. *Brem.* ad *Suet. Caes.* 40. — *Novo* et *non.* V. *Wund. Varr. Lectt. praef.* p. 43.]

NOX, noctis, f. *νὺξ, νυκτὸς*, tempus inter occasum ortumque solis, quo tenebris terra obtegitur: a Graeca voce allata. Ejus partes V. in CONCUBIUS. *Cic. N. D.* 2, 19. Ipsa umbra terrae soli officiens noctem efficit. *Id. Att.* 4, 3. Milo media nocte in campum venit: et *mox:* In comitium Milo de nocte venit. (Et videtur significare illud tempus, quod est a media nocte ad gallicinium: quod dicitur etiam *de media nocte*, ut *Censorin. de die nat.* 24. docet. Sic *Cic. Mur.* 33. Infimorum hominum filios prope de nocte ex ultima saepe urbe deductum venire solemus; et *ib.* 9. *f.* Vigilare de nocte. *Suet. Vesp.* 21. Maturius semper, et de nocte evigilabat.) *Cic. Att.* 7, 4. Multa de nocte profectus est. Sic *Q. Fr.* 2, 9. Multa nocte veni ad Pompejum. *Tac. H.* 3, 23. Adulta nocte; et *A.* 13, 20. Provecta nox erat, et Neroni per vinolentiam trahebatur. *Caes. B. G.* 1, 26. Ad multam noctem pugnatum est. *Id. B. C.* 1, 28. Sub noctem naves solvit; et *B. G.* 1, 40. Proxima nocte de quarta vigilia castra moturum; et *ib.* 26. Tota nocte continenter ierunt. *Sall. Cat.* 28. Intempesta nocte conjurationis principes convocat. *Nep. Eum.* 9. Prima nocte ignes faciant: hos secunda vigilia minuant, tertia perexiguos reddant. *Cic. Att.* 13, 26. Credibile non est, quantum scribam die, quin etiam noctibus. *Ter. Andr.* 4, 1, 53. et *Eun.* 5, 9, 49. stertit noctesque et dies. *Cic. Fin.* 1, 16. Sollicitudines, quibus eorum animi noctes atque dies exeduntur; et *Rosc. Am.* 2. *f.* Scrupulus, qui dies noctesque stimulat. *Id. Or.* 1, 61. Noctes et dies urgeri. [*Ita et Graeci promiscue *ἡμέρας καὶ νύκτας* et *νύκτας καὶ ἡμέρας* dicunt. — *Noctes coenaeque* ap. *Hor. Sat.* 2, 6, 65. sunt *coenae in multam noctem productae.* V. *Heindf.* ad h. l. — *Lucan.* 5, 627. Nox coeli non illa fuit, i. e. nubibus et nimbis orta: ita *Cort.* q. v. Adde *ib.* 7, 770. et Stygia superam formidine noctem, infectam coeli nostri noctem omnibus horroribus infernalibus.] ℙ Epitheta noctis poetica sunt, *nigra, alta, humida, densa, atra, caeca, opaca, pruinosa, silens, tacita, frigida, languida, latebrosa, sopora, siderea, aurea* propter astra, *arcana, horrenda, serena, alma*, quia somnus alit vires, etc. *Virg., Ov., Lucan., Sen. Trag., Val. Fl.*, etc. ℙ *Nocte*, noctis tempore, noctu. *Cic. Att.* 4, 3. *med.* Nihil esse, quod in campum nocte veniretur. *Liv.* 8, 34. *f.* Nec discernatur, interdiu, nocte: aequo, iniquo loco: jussu, injussu imperatoris pugnent. ℙ Antiquum est hoc sensu *nox* pro *nocte. Lex XII. Tab.* ap. *Macr. Sat.* 1, 4. *med.* et ap. *Gell.* 8, 1. in lemmate: Sei nox furtum factum esit, sei im occisit, joure caisus esto. *Enn.* ap. *Prisc.* 6, 724. Si luci, si nox, si mox, si jam data sit frux. *Pl. Rud.* 2, 4, 4. accipiam hospitio, si nox advenis. ℙ Et *nocti* pro *nocte. Lucr.* 6, 1218. nec nocti saecla ferarum Exibant silvis. Al. leg. *noctibu'*, [*ita *Eichstadt.*] al. *noxia.* ℙ *Nocte* idem ac *una nocte* significat. *Hor. Epod.* 12, 15. Inachiam ter nocte potes. Ita etiam *Cels.* 1, 1. Bis die cibum assumit. ℙ Poetice *Nox* Dea est, filia Terrae, patre incerto, vel ex patre Chao, vel Erebo, matre Caligine, ut est ap. *Hyg. fab. prooem.* Dicitur et soror Terrae, ut *Serv.* habet ad *A.* 6, 250., mater Furiarum et Siderum, nutrix Somni et Mortis. Alas ei tribuunt fuscas, pullum ornatum, nigros equos currum trahentes (qui quadriga est *Tibullo* 3, 4, 17., biga aliis), cujus auriga est Sopor. Agnam ei sacrificabant fusci velleris, item gallum gallinaceum. V. si vacat, *Virg. l. c.* et *A.* 5, 721. et *ib.* 8, 369., *Val. Fl.* 3, 211., *Stat. Th.* 2, 59., *Tibull.* 2, 1, 87., *Ov. Fast.* 1, 455. etc. ℙ Metonymice dicitur de iis, quae nocte fiunt. *Stat. Th.* 10, 219. Talia vociferans noctem exturbabat, *h. e.* somnum, quietem, silentium. *Prop.* 4, 8, 60. Omnis et insana semita nocte sonat, *h. e.* nocturnis insanis clamoribus: alii tamen rectius *voce* legunt, [*nocte tuentur *Broukh.* et *Vulp.* tanquam magis poeticum: *voce* emendat *Heins. Adv.* p. 24. accedente *Heynio Observv.* in *Tibull.* 1, 3, 29. p. 181.] *Mart.* 10, 47. Nox non ebria, sed soluta curis. Hinc *noctes Atticas* inscripsit *Gellius* commentarios suos variae eruditionis, quia in agro terrae Atticae per hiemem noctibus eos composuit, ut ipse in *praef.* testatur. ℙ Speciatim de somno, et somniis. *Virg. A.* 4, 530. neque unquam Solvitur in somnos, oculisve, aut pectore noctem Accipit. *Stat. Th.* 9, 599. Dum gemit et planctu circumdat pectus inani, Abrupere oculi noctem. *Sil.* 3, 216. Promissa evolvit somni, noctemque retractat. ℙ Item de *ονονοιᾳ* mulierum, quia plerumque ea noctu fit. *Cic. Att.* 1, 16. *med.*, *Hor. Epod.* 15, 13., *Just.* 12, 3., *Stat. Th.* 1, 69., *Ov.*, *Plaut.*, *Ter.*, etc. ℙ *Nox* vero *vidua* ap. *Catull.* 6, 7. et *Ov. Her.* 19, 60. est caste, seu sine compare transacta. ℙ Metaphorice est mors: tum quia perpetuo somno videntur alligari corpora: tum quia privantur luce oculi: tum quia itur ad Inferos, quae tenebrarum sedes est. *Hor. Od.* 1, 28, 15. omnes una manet nox; et *ib.* 4, 16. Jam te premet nox, fabulaeque Manes, Et domus exilis Plutonia. *Virg. A.* 10, 746. in aeternam clauduntur lumina noctem. Adde *Catull.*, *Ov.*, *Mart.* etc. [*Cf. *Cort.* ad *Lucan.* 3, 735.] ℙ Item obscuritas. *Cic. N. D.* 1, 3. Quae lucem eriperet, et quasi noctem quandam rebus offunderet. *Ov. Ib.* 63. mei versus aliquantum noctis habebunt. ℙ Item tempestas, et procella, quae ferme tenebras affert, et noctu gravior esse solet. *Cic.* vertens *Aeschili* carmina *Tusc.* 2, 10. navem ut horrisono freto Noctem paventes timidi adnectunt navitae. *Virg. A.* 3, 194. Tum mihi caeruleus supra caput astitit imber, Noctem hiememque ferens. *Prop.* 3, 9, 5. Venturam melius praesagit navita noctem. *Lucr.* 4, 172. tetra nimborum nocte coorta. ℙ [*Transfertur etiam ad alia. Ita *Lucan.* 7, 520. Noxque super campos telis conserta pependit: ubi v. *Cort.*] ℙ Item calamitas, perturbatio, confusio. *Cic. Rosc. Am.* 32. Qui, tanquam si offusa reipublicae sempiterna nox esset, ita ruebant in tenebris, omniaque miscebant. [*Cic. *Brut.* 96. Doleo, me in hanc reipublicae noctem incidisse. V. CALIGO, NUBES et TENEBRAE. *Bailey. Lucan.* 4, 244. et quae Fortuna, deorum Invidia, caeca bellorum in nocte tulisset, Fecit monstra fides, i. e. in confusione proelii, ubi caedis auctores non distinguuntur. Ita *Id.* 7, 571. Nox ingens scelerum.] ℙ Item caecitas, ignorantia. *Ov. Met.* 6, 472. quantum mortalia pectora caecae Noctis habent! [*Gierig. *nox* h. l. accipit pro studiis occultis, sensibus profunde latentibus in pectore humano: coll. *Cic. Marc.* 7. et *Plin. Ep.* 3, 3, 6.] *Ov. Met.* 6, 652. Tantaque nox animi est. ℙ De caecitate oculorum. *Id. ib.* 7, 2. Perpetuaque trahens inopem sub nocte senectam Phineus visus erat. *Sen. Phoen.* 144. nam sceleri haec meo Parum alta nox est. *Quint. decl.* 1, 6. Vultus perpetua nocte coopertus. ℙ De umbra, et tenebris. *Val. Fl.* 1, 774. veteris sub nocte cupressi Sordidus, et multa pallens ferrugine taurus Stabat adhuc. *Virg. Cul.* 273. Tartara nocte cruenta obsita. *Sen. ep.* 82. *med.* Carcer infernus, et perpetua nocte oppressa regio. *Val. Fl.* 7, 598. Jamque propinquanti noctem implicat, *h. e.* offundit fumum ac tenebras. ℙ Hinc saepe de locis Inferorum. *Sen. Herc. Fur.* 610. noctis aeternae

chaos, Et nocte quiddam gravius, et tristes Deos, etc. *Sil.* 13, 708. descendere nocti, Atque habitanda semel subigit quis visere regna? *Claud. Rapt. Pros.* 1, 55. o maxime noctis Arbiter, umbrarumque potens, *h. e.* Pluto. ℙ *Noctu* pro *nocte*. V. s. l., ubi pro accusat. corr. ablat.

NOXA, ae, f. *βλάβη*, nocumentum, fraus: a *noceo*. [*Discrimen inter *noxa* et *noxia* v. in h. v.] *Liv.* 34, 19. Si domos abire velint, nihil eam rem noxae futuram, quod hostibus se Romanorum junxissent. [*i. e. damno fore.] *Suet. Caes.* 81. Spurinnam, ut falsum, argueus, quod sine ulla noxa Idus Martiae adessent. *Liv.* 9, 10. *f.* in formula deditionis Fecialis: Quandoquidem hice homines injussu populi R. foedus fecerunt, atque ob eam rem noxam nocuerunt. *Ulp. Dig.* 9, 4, 2. *f.* Si servus furtum fecit, noxamque nocuit. *Manil.* 2, 480. noxas bellumque movere. *Colum.* 12, 3. *med.* Praestat opere fatigatum requiescere unum aut alterum diem, quam pressum nimio opere veram noxam concipere, *h. e.* morbum. *Id.* 6, 2. Ne juvenci pavidi aut arboribus, aut objacenti cuilibet rei se implicent, noxamque capiant. *Plin.* 2, 63, 63. Terra ad noxam genuit aliqua. *Ov. Fast.* 6, 129. Tristes noxas a foribus pellere. *Colum.* 1, 6. *med.* Ea res ab noxa curculionum conditas fruges defendit. *Cels.* 7, 26. *n.* 4. Calculus unco sine ulla noxa educitur. *Plin.* 2, 82, 84. Latere terreno facti parietes minore noxa quatiuntur. *Sall. or. Phil. contra Lep.* Prava incepta consultoribus noxae esse. ℙ Item metonymice delictum, culpa, *αἰτία. Cajus Dig.* 50, 16, 238. Noxae appellatione omne delictum continetur. *Ter. Phorm.* 2, 1, 36. Hic in noxa est. *Liv.* 32, 26. *f.* De hominibus, qui in ea noxa erant, supplicium sumpsit. [*Utroque et *Terentii*, et *Livii* loco *noxia* legendum: nam *in noxa esse*, *teneri* non dicitur. V. *Doederl.* 3. 154. qui comp. *Bentl.* ad *Ter.* l. modo l.] *Liv.* 7, 4. Filium domo, luce, congressu aequalium prohibitum: quam ob noxam? quia infacundior sit. *Id.* 3, 55. Neve ea caedes capitalis noxae haberetur. *Ov. Pont.* 2, 9, 72. Graviorem noxam fateri. *Liv.* 8, 35. Noxae damnatus. *Caes. B. G.* 6, 15. In furto, aut latrocinio, aut aliqua noxa comprehensus. *Quint.* 5, 12. *med.* Noxam admittere. *Callistr. Dig.* 9, 4, 32. committere. *Petr. Sat.* 139. mereri. V. MEREO. ℙ Item poena, quae ob culpam debetur, [*ζημία. *Doederl.* 3. p. 153. docet, *poena* et *noxa* ita differre, ut hoc doloris, illud piaculi notionem maxime involvat.] Hinc *noxae dedere aliquem*, est puniendum exhibere, ad poenam dare. Dicitur autem ferme de servo, qui noxam admisit, et supplicio afficiendus traditur ei, in quem injurius fuit. Apud JCtos saepe hoc legitur: quorum loca plurima ex Pandectis congessit *Brisson. de V. S.* Sic *Liv.* 26, 29. Mergi freto, satius Siciliae esse, quam velut dedi noxae inimico. *Ulp. Dig.* 4, 3, 9. Si servum pignoratum noxae mihi dederis, de dolo teneris. *Paul. ib.* 9, 4, 19. *f.* Ut de peculio servi tui ad noxam dedere vicarium damneris. ℙ Translate. *Colum. prooem.* 1. Rem rusticam pessimo cuique servorum, ut carnifici, noxae dedimus, *h. e.* perdendam dedimus. ℙ *Servus noxa solutus* in *Vet. edicto aedil.* ap. *Gell.* 4, 2. intelligitur, non qui nullam unquam noxam commiserit, sed qui noxali judicio subjectus non sit. Ergo si noxam commisit, nec permanet, noxa solutus videtur. Ita *Ulp. Dig.* 21, 1, 17. *f.* ℙ *Eximere aliquem noxae* ap. *Liv.* 8, 35. est a poena ob noxam debita. ℙ Etiam animalia noxae deduntur ei, cui nocuerint: actio autem datur in dominum. *Ulp. Dig.* 9, 1, 1. Hinc *Ov. Fast.* 1, 359. noxae tibi deditus hostis (*caper*) Spargitur affuso cornua, Bacche, mero. ℙ *Noxae accipere*, est ejus, cui servus noxae deditur. *Ulp. Dig.* 7, 1, 17. ℙ Interdum *noxa* dicitur ipse servus, qui noxae reus est: vel animal, quod noxam nocuit. *Just. Instit.* 4. *tit.* 8. Noxa est ipsum corpus, quod nocuit, idest servus: noxia ipsum maleficium, veluti furtum, damnum. *Ulp. Dig.* 9, 1, 1. *med.* Aut noxiam sarcire, aut noxam dedere oportet; et *mox*: Quod noxae dedendae facultatem dominus amiserit. *Paul. ib.* 4, 4. Noxae deditio. ℙ De noxa pro rixa. V. NOXIA. ℙ *Ἡρώων παῖδες λώβαι*, Heroum filii noxae, Graecum proverb. quo docemur, saepe ex bonis malos nasci filios, ex doctioribus rudes, ex sapientibus stultos. Illustratur luculenter a *Spart. Sever.* 20 et 21., cui adde *Val. Max.* 3, 5.

NOXĀLIS, e, adj. ad noxam pertinens. *Noxalis actio*, quae instituitur in eum, cujus servus, aut animal noxam nocuit. *Cajus Dig.* 9. *tit.* 4. qui est *De noxalibus actionibus l.* 1. Sic Noxalis causa, *Paul. ib.* 4. *f.* et Noxale judicium, *Ulp. ib.* 2. et 8. et *Cajus ib.* 27. ℙ Absolute *noxali agere* est noxali judicio, seu actione experiri. *Africanus ib.* 28. Sic *Ulp. Dig.* 47, 7, 7. Sabinus ait competere noxalem. Al. leg. *noxale*; et 42, 1, 4. *extr.* noxali condemnatus; et 9, 4, 21. *f.* noxali experiri.

NOXIA, ae, f. idem quod noxa, culpa, offensa, maleficium. *Ter. Phorm.* 1, 4, 48. In re incipiunda ad defendendam noxiam. Ubi *Donat.*: Noxiam, nunc culpam: alias poenam. Et est *ἐπένθεσις* ab eo quod est *noxa*: et hoc factum est propter iambum. [*Neque *Gesn.* in *Thes.* discrimen agnoscit; et *Pareus* in *Lex. L. L. noxa* Latinum magis et oratorium: *noxia* poetis tantum usitatum, qui metri causa *τὸ i* interposuissent. Est vero discrimen, quod teneri apud optimum quemque scriptorem non sine severitate quadam videtur. *Noxia* enim adject. forma est, subintell. v. *conditio*, (male alii *culpa*, *res* substituunt) significatque *culpam*, quam quis inferendo damno, facta injuria contrahit: *noxa* denotat calamitatem, quam quis et patitur et affert, hincque, ut gr *ζημία*, etiam poenam. V. *Doederl.* 3. p. 153. Sed hoc discrimen non ubique observari, neque observari posse, quod *damnum*, *crimen* et *culpa* persaepe non satis discernuntur, jam dudum ab aliis ostensum est.] *Cic. Rosc. Am.* 22. quod in minimis noxiis, et in his levioribus peccatis primum quaeritur, quae causa maleficii fuerit. *Liv.* 10, 19. Si qua clades incidisset, desertori magis, quam deserto, noxiae fore, [*i. e. imputatum iri.] Al. leg. *noxae*. *Ter. Hec.* 3, 1, 30. Pueri inter sese quam pro levibus noxiis iras gerunt! et 2, 3, 3. quod me accusat nunc vir, sum extra noxiam. *Id. Eun.* 5, 2, 13. unam hanc noxiam Dimitte: si aliam admisero unquam, occidito. *Pl. Most.* 5, 2, 47. Tranioni remitte, quaeso, hanc noxiam causa mea. *Id. Bacch.* 4, 9, 81. Noxia carere. *Id. Merc.* 5, 4, 23. Noxiis vacuum esse; et 4, 3, 30. In noxia esse. [*i. e. participem esse mali facinoris. Differt *in culpa esse*, i. e. vituperatione dignum esse. Etenim hoc discrepant *noxia* et *culpa*, quod hoc postremum significat conditionem ejus, qui satisfacere de re aliqua male facta debet: unde non dicitur, nisi ubi imputandi facultas est, in eo, quod exprobratione cellitur, vel percelli potest: oppon. *casus*. *Cic. Att.* 11, 9. Nihil mihi mali casus attulit; omnia culpa contraxit. — *Noxia*, ut supra diximus, inferendae tantum injuriae rationem continet, dicique potest in omnibus, quibus in universum agendi quaedam vis convenit: opp. *innocentia*. *Doederl.* 3, 152.] ℙ Item damnum. *Festus:* Noxia, ut Ser. Sulpicius Rufus ait, damnum significat. Apud poetas autem, et oratores ponitur pro culpa. *Lex XII. Tab.* ap. *Plin.* 18, 3, 3. et *Gell.* 11, 18. Impuberes praetoris arbitratu verberari voluerunt, noxiamque ab his factam sarciri. *Ulp. Dig.* 9, 1, 1. Aut dari quod nocuit, idest id animal, quod noxiam commisit, aut aestimationem noxiae afferre. *Cels. ib.* 17, 1, 48. Non oportet esse noxiae fidejussori, si ipse pepercit pudori suo. ℙ Item maleficium, vis nocendi, veneficium. *Plin.* 21, 17, 68. Remedio est contra veneficiorum noxiam. *Id.* 20, 13, 51. Succus rutae copiosior datus veneni noxiam obtinet. *Id.* 14, 16, 19. *n.* 1. Aegris vini noxiam timent. *Id.* 28, 19, 77. Etiam contra illatas noxias valet. ℙ Est qui putat aliquando esse dissidium, jurgium, rixam. *Auson. Idyll.* 13. de monosyll. inconn.: Saepe in conjugiis fit noxia, si nimia est dos. *Petr. Sat.* 96. A duobus lecticariis in mediam noxiam perfertur. Alii id negant: nam ap. *Petr.* legunt *rixam*: ap. *Auson.* ita distinguunt: *Saepe in conjugiis fit noxia, si nimia est, dos.*

NOXIALIS, e, adj. noxius. *Prud. Cath.* 9, 18. Lex noxialis; et *ib.* 14, 1107. carcer.

*NOXIĒTAS, atis, f. noxia, offensa, delictum. *Tert. Apol.* 2. *B. A.*

NOXIOSUS, a, um, adj. idem ac noxius. *Sen. Clem.* 1, 26. Si noxiosissimo cuique animali in nos daretur potestas. Al. leg. *noxissimo*, vel *noxiissimo*, ut sit a *noxius*. *Id. Ben.* 7, 10. Noxiosae res, ac malo gentium in medium produtae. ℙ Item qui in noxia est, reus, nocens, culpae obnoxius, vitiosus. *Petr. Sat.* 130. Curavi diligentius noxiosissimum corpus. *Sen. ep.* 70. *f.* Animi perditi, noxiosique.

NOXITUDO, inis, f. idem ac noxia. *Accius* ap. *Non.* 2, 576. Noxitudo oblitteretur Pelopidarum.

NOXIUS, a, um, adj. *βλαβερὸς*, qui nocet, damnosus, perniciosus. *Cic. Leg.* 3, 3. Magistratus nec obedientem, et noxium civem coerceto. *Plin.* 9, 48, 72. Araneus aculeo noxius. *Id.* 17, 4, 2. Quibusdam locis afflatus maris noxii, in plurimis iidem utiles. *Ov. Trist.* 5, 10, 22. noxia tela. *Virg. A.* 7, 326. crimina. *Mart.* 2, 61. lingua; et 10, 5. Noxiae aves, *h. e.* cadaverum avidae, et mali ominis. ℙ Item noxae reus, culpae obnoxius, malus. [*Differunt *noxius* et *nocens:* hoc postremum significat eum, qui ob singulum aliquod in certa quadem re male factum in culpa est: *noxius* omnino pravam mentem, perditos mores habet. *Doederl.* 3, 155. *Id. ib.* p. 156. de discrimine inter *sons* et *noxius* haec suspicatus est: simili modo inter has voces distinguendum videri, quo inter *noxia* et *culpa:* ita ut *sons*, Gr. *θῶος*, morum atque imprimis rei judicialis ratione habita, damnatum vel dignum, qui damnetur, significet: *noxius* nonnisi auctorem vel causam calamitatis, injuriae indicet.] *Liv.* 39, 41. *extr.* Multos, qui citati non adfuerant, noxios judicavit. *Ov. Met.* 10, 349. Nec metues atro crinitas angue sorores, Quas, facibus saevis oculos atque ora petentes, Noxia corda vident? *Colum.* 1, 9. Nec malim per noxios, quam per innocentes rura colere. *Suet. Vit.* 17. Reducto coma capite, ceu noxii solent. ℙ [*Noxii* proprie dicuntur, qui bestiis objiciuntur. V. *Gronov. Observatt.* 1, 8, 78. et 79. p. 44. sq. *ed. Fr.* — *Id. ib.* 80. et 81. p. 45. sq. *mercenarium noxium* intelligit *bestiarum mercede noxium.*] ℙ Cum genit. *Tac. A.* 5, 11. Ut noxium conjurationis ad disquisitionem trahebat. *Ulp. Dig.* 29, 5, 3. Noxius facinoris. ℙ Comp. *Noxior* quidam leg. ap. *Sen. Clem.* 1, 13. al. *obnoxior*. Sup. *Noxissimus*, V. in NOXIOSUS.

NU

*NUBA, ae, m. V. v. sq. *B. A.*

*NUBAE, arum, *Νοῦβαι*, populi Africae, ad sinum Arabicum, partim Libyam, partim Aethiopiam occupantes. *Sil.* 3, 269. ibique *Drakenb.* Adde 7, 664. ℙ *Nubei* sunt *Plin.* 6, 28. et plenius *Nubei Aethiopes ib.* 30. ℙ *Nuba*, num. sing. reperitur ap. *Claud. Stil.* 1, 252. *B. A.*

NUBĔCŬLA, ae, f. *νεφέλιον*, parva nubes. *Plin.* 18, 35, 82. Nubecula quamvis parva ventum procellosum dabit. ℙ Per similitudinem dicitur de aliis rebus. *Id.* 28, 6, 19. Mala urina, in qua veluti furfures atque nubeculae apparent. *Id.* 37, 5, 18. Smaragdi varia nubecula improbati. Aliud est hoc, quam umbra. Nubecula enim albicantis est vitium, cum viridis non pertransit aspectus, sed aut intus occurrit, aut excipit in fine visum candor. *Id.* 34, 18, 54. Plumbum derasum lavatur dulci aqua, donec nubeculae omnes eluantur. *Id.* 29, 6, 38. Nubeculae, et caligationes, suffusionesque oculorum. *Id.* 28, 8, 24. Ramentis eboris nubeculae in facie tolluntur. *Id.* 20, 7, 26. Nubeculas oculorum sanare. *Id.* 22, 21, 27. discutere. ℙ Translate est torvitas, tristitia supercilii, severitas vultus. *Cic. Pis.* 9. Neque tam fui timidus, ut, qui in maximis turbinibus reipubl. navem gubernassem, frontis tuae nubeculam, tum collegae tui contaminatum spiritum perhorrescerem.

*NUBECULOSUS, a, um, adj. nubigosus. *Sarisb. Ep.* 184. Ratio haec nubeculosior est. *B. A.*

NUBES, is, f. *νεφέλη*, vapor densatus in aere, et obumbrans. *Sen. Q. N.* 2, 30. *extr.* Est autem nubes spissitudo aeris crassi. *Cic. N. D.* 2, 39. *f.* Aer concretus in nubes cogitur, humoremque colligens terram auget imbribus. *Id. Acad.* 4, 22. Qui sub nube solem non ferunt. *Virg. A.* 1, 92. Eripiunt subito nubes coelumque diemque. *Hor. Od.* 2, 16, 2. atra nubes condidit lunam. *Petr. Sat.* 114. Nubes undique adductae obruunt tenebris diem. *Virg. G.* 1, 323. foedam glomerant tempestatem imbribus atris Collectae ex alto nubes; et *ib.* 4, 312. effusus aestivis nubibus imber. *Ov. Met.* 8, 339. excussis elisi nubibus ignes. *Id. Trist.* 2, 142. Nube solet pulsa candidus ire dies. *Virg. A.* 1, 147. Collectasque fugat nubes, solemque reducit. *Plin.* 18, 35, 82. Nubes globantur. *Id.* 2, 47, 48. Venti nubes abigunt; et *ib.* 43, 43. Fulgetris nubes finditur, fulminibus perrumpitur. ℙ *Sabaeae nubes* ap. *Stat. Silv.* 4, 8, 2. sunt fumi ex ture incenso. ℙ Nubis epitheta sunt ferme, nigra, atra, umbrosa, picea, fusca, rubens, opaca, aquosa, gravida, bibula, cacca, cava, tenuis, densa, spissa, fulva, obscura, aetheria, sicca, glauca, accensa, volucris, gelida, etc. *Virg.*, *Ov.*, *Hor.*, *Val. Fl.*, *Sen. Trag.*, *Plin.*, *Lucan.* etc. ℙ *Nube deprendere volucrem jaculis* ap. *Sil.* 16, 566. est in nube, sub nube, alte volantem. Sic *Manil.* 5, 291. Pendentemque suo volucrem deprendere coelo; et *Virg. A.* 5, 516. Plaudentem nigra figit sub nube columbam. Ponitur enim *nubes* ad significandam altitudinem. *Sil.* 6, 272. de angue ingenti: et solitum in nubes tolli caput. *Hor. Od.* 3, 29, 10. Molem propinquam nubibus arduis. ℙ *Nubes et inania captare* ap. *Hor. A. P.* 230. proverbialis locutio de eo, qui inutilia dicit, vana, et nimis elata, inflata, futilia. Nihil enim tenet, qui nubem captat. ℙ Translate dicitur de macula, umbra, et fuscitate in rebus splendidis. *Plin.* 33, 8, 44. Est aliud experimentum politi argenti in halitu hominis, si sudet protinus, nubemque discutiat. *Id.* 37, 2, 10. Crystalla infestantur plurimis vitiis, scabro ferrumine, maculosa nube, etc. *Petr. Sat.* 108. Liquefactum per totum os atramentum omnia lineamenta fuliginea nube confuderat. ℙ Transfertur etiam ad significandam vim, et multitudinem instar nubis densam, et obumbrantem, ut *nimbus*. *Liv.* 42, 10. Nubes locustarum. *Plin.* 29, 6, 34. muscarum. *Virg. A.* 12, 254. volucrum. *Liv.* 38, 26. *f.* Velut nubes levium telorum conjecta obruit aciem Gallorum. *Val. Fl.* 2, 521. Occupat Alcides arcum, totaque pharetrae Nube premit. *Sil.* 6, 336. nubes densa Laconum, *h. e.* cohors. *Liv.* 35, 49. Rex peditum, equitumque nubes jactat. *Virg. A.* 9, 33. nigro glomeratur pulvere nubes. *Val. Fl.* 4, 495. Cocytia nubes, *h. e.* Harpyiarum coetus mensis involitans. *Stat. Th.* 2, 321. talem sub pectore nubem Consilio volvens, *h. e.* cogitationum, et curarum multitudinem. *Ser. Sam.* 3, 34. farrea nubes, *h. e.* porrigo capitis, furfures. ℙ *Nubes belli* est belli moles, et vis in-

gruens. *Just.* 29, 3. Videre se ait consurgentem in Italia nubem illam trucis et cruenti belli. *Virg. A.* 10, 808. sic obrutus undique telis Aeneas nubem belli, dum detonet, omnem Sustinet. ℙ Eleganter dicitur de ebrietate, et sopore, quibus mens quasi nube obruitur. *Val. Fl.* 3, 65. Rhoetus iniqui Nube meri geminam Pholoen, majoraque cernens Astra. *Stat. Achill.* 1, 646. Bacchi comites, discussa nube soporis, etc. *Id. Th.* 10, 280. ut quemque ligatum Infelix tellure sopor, supremaque nubes Obruerat. *Id. Silv.* 4, 6, 72. jam mortis opacae Nube gravis. ℙ De caecitate. *Stat. Th.* 4, 512. Ne tenues annos, nubemque hanc frontis opacae Spernite. ℙ De tristitia, et cura, calamitate, infortunio. *Stat. Silv.* 1, 3, 109. omni detersus pectora nube; et *ib.* 3, 3, 146. Dextra bis octonis fluxerunt saecula lustris, Atque aevi sine nube tenor. *Ov. Trist.* 3, 5, 22. Pars vitae tristi cetera nube vacet. *Cic. Dom.* 10. Illis reipubl. tenebris, caecisque nubibus, et procellis, cum senatum a gubernaculis dejecisses, etc. V. NOX. ℙ De tristi severitate. *Hor. Ep.* 1, 18, 94. Deme supercilio nubem. *Sil.* 8, 612. non ille rigoris Ingratas laudes, nec nubem frontis amabat. ℙ De umbra. *Stat. Th.* 6, 586. Deserpitque genis, nec se lanugo fatetur Intonsae sub nube comae. ℙ De obscuritate, tenebris, silentio, arcano. *Hor. Ep.* 1, 16, 60. Labra movet metuens audiri; Pulcra Laverna, Da mihi fallere, da justo sanctoque videri: Noctem peccatis, et fraudibus objice nubem, *h. e.* effice, ut peccata mea, et fraudes lateant, ut impune sit mihi fraudibus utenti. ℙ In illo *Quint. Decl.* 1, 17. Quae obsoletam protinus nubem, et tempori accommodata lugubria flameo revertente mutabis: *nubem* intellige tenuissimam vestem, aut velum pellucidum. Quo facit illud *P. Syri* ap. *Petr.* 55. *Burm.* Aequum est induere nuptam ventum textilem, Palam prostare nudam in nebula linea. Alii vestem pullam interpretantur. ℙ *Nubis* in recto singulari, et mascul. gen. *Pl.* est *Merc.* 5, 2, 38. Nubis ater, imberque instat. Al. leg. *nubis atra.* Est etiam qui leg. *nubs ater.* Nam et *Auson. Idyll. de monosyll. histor.* 12, 4. Perjurum Lapitham Junonia ludificat nubs. Adde *Liv. Andron.* ap. *Serv.* ad *A.* 10, 636., sed improbat ipse *Serv.* tum hic, tum ad *ib.* 1, 591.

[NUBESCO, is, n. 3. nubilus fio. V. *Auctoris incerti l. c.* in LYCHNITES. *F.*]

NŪBĬFER, a, um, adj. *περινέφελος, νεφώδης,* nubes sustinens, aut afferens. *Ov. Met.* 2, 226. Aeriaeque Alpes, et nubifer Apenninus, *h. e.* adeo excelsus, ut verticem inserens nubibus eas portare videatur. Sic *Val. Fl.* 4, 599. nubifera surgentem rupe Carambin. *Ov. Her.* 3, 58. dare nubiferis linea vela Notis. *Sil.* 10, 323. nubifer Eurus. *Lucan.* 5, 415. Perfida nubiferi vetat inconstantia veris.

NŪBĬFŪGUS, a, um, adj. qui nubes fugat. *Colum.* 10, 288. Nec tam nubifugo Borea Latonia Phoebe Purpureo radiat vultu.

NŪBĬGĔNA, ae, comm. gen. *νεφελογενής,* genitus ex nube. *Colum.* 10, 115. Mox ubi nubigenae Phryxi, nec portitor Helles, etc., *h. e.* filius Nepheles, quae *Nebula* dicitur ab *Hyg. fab.* 1, 2 et 3. Nam *νεφέλη* nubem, nebulamve significat. V. NEPHELE. *Stat. Theb.* 1, 365. Amnes nubigenae; et *Prud. Hamart.* 486. nimbi. ℙ Speciatim *nubigenae* dicuntur Centauri, quod ex nube nati sint. Cum enim Ixion Junonem deperiret, oblata est illi nubes, quae faciem Junonis repraesentaret, cum qua congressus genuit Centauros. *Stat. Theb.* 5, 263. si quando profundo Nubigenae caluere mero. Adde *Ov. Met.* 12, 211 et 541. ℙ *Nubigenas clypeos, διοπετεῖς, Stat.* vocat ancilia, *Silv.* 5, 2, 131. quia coelo lapsi sunt, ut ait *Virg. A.* 8, 664. Al. leg. *nubigeros.*

NŪBĬGER. V. in v. praec.

*NUBIGOSUS, a, um, adj. i. q. nubilosus. *Claud. Mamert. de statu anim.* 1, 7. ℙ Hunc procellosum aerem et naturaliter nubigosum, *h. e.* nubilum, caliginosum. Codd. est *nubigenum*, ut videre in ed. *Barth.* Ed. *Paris.* habet *nubilosum. B. A.*

NŪBĬLAR, aris, et

NŪBĬLĀRE, is, n. 3. V. v. sq.

NŪBĬLĀRĬUM, ii, n. locus in villa, in quo messis trituranda reponitur, cum nubilum fit coelum, et pluvia timetur. *Varr. R. R.* 1, 13. Aedificium facere oportet, sub quod tectum totam fundi subjicere possis messem: quod vocant quidam nubilarium. Id secundum aream faciundum, ubi triturus sis frumentum, magnitudine pro modo fundi, ex una parte apertum, et id ab area, quo et in trituram proruere facile possis, et si nubilare coeperit, inde ut rursus celeriter rejicere. *Colum.* 1, 6. *f.* Areae nubilarium applicari debet, propter inconstantiam coeli, quo collata semitrita frumenta protegantur, si subitaneus imber incesserit. *Id.* 2, 21. Si seges cum parte culmi demessa sit, in nubilarium congeritur, et subinde opportunis solibus torrefacta proteritur. Quidam *nubilar* hic leg. *Inscr.* reperta in villa Pinciana, quae legitur ap. *Zaccaria Istituz. antiq. lapid.* p. 340. Locus sepulcri continet per cippos dispositos jugera quatuor, et nubilare, locus habitationis tutela monumenti.

NŪBĬLIS, e, adj. *ἀνδρὸς ὥραια, ἐπίγαμος,* quae est apta, ut viro in matrimonium jungatur. *Cic. Cluent.* 5. Reliquit grandem, et nubilem filiam. *Virg. A.* 7, 53. Jam matura viro, jam plenis nubilis annis. *Ov. Met.* 14, 335. Haec ubi nubilibus primus maturuit annis, etc.

NŪBĬLO, as, a. 1. *νεφόω,* nubilum facio, nubes induco. Absolute ut *hiemat, pluit,* et hujusmodi. *Varr. R. R.* 1, 13. Si nubilare coeperit. ℙ Passive. *Cato R. R.* 88. Usque adeo in sole habeto, donec concreverit: ubi nubilabitur, noctu sub tecto ponito. ℙ Translate. *Plin.* 37, 7, 25. Fulgorem carbunculi debere candidum esse positi, extremo visu nubilantem: si attollatur, exardescentem. *Paul. Nol. carm.* 10, 37. Quam *(lucem Dei)* vis sophorum callida, arsque rhetorum, et Figmenta vatum nubilant.

NŪBĬLŌSUS, a, um, adj nubilus. *Appul. Met.* 11. Coelum, nubilosa caligine disjecta, splendore candebat.

NŪBĬLUS, a, um, adj. *νεφώδης,* nubibus obductus. *Plin.* 16, 26, 45. Nubilum coelum. *Id.* 2, 35, 35. Nubilus dies. *Tibull.* 2, 5, 76. annūs. *Plin.* 18, 25, 61. occasus sideris. ℙ *Nubilum, i,* est coelum, tempus nubilum, vel nubes in aere collectae. *Plin. ep.* 2, 17. Ibi omnes silent venti, exceptis qui nubilum inducunt. *Suet. Ner.* 13. Cum Armeniae regem destinato per edictum die ostensurus populo, propter nubilum distulisset. *Quint.* 11, 3. *med.* Vitare soles atque ventos, et nubila etiam ac siccitates. Hinc ablativus *nubilo*, nubilo die, tempore, aere. *Plin.* 7, 60, 70. Etiam tum tamen nubilo incertae fuere horae. *Id.* 11, 24, 28. Aranei sereno texunt, nubilo texunt. ℙ *Nubila, orum,* sunt ipsae nubes: idque fere ap. poetas. *Plin.* 2, 62, 62. Rhodi nunquam tanta nubila obduci, ut non aliqua hora sol cernatur. *Hor. Od.* 1, 7, 15. Albus ut obscuro deterget nubila coelo Saepe Notus; et *ib.* 34, 5. Diespiter Igni corusco nubila dividens. *Virg. A.* 4, 177. Ingrediturque solo, et caput inter nubila condit. *Ov. Met.* 1, 328. Disjicere nubila; et *ib.* 572. conducere; et *ib.* 7, 202. inducere et pellere; et *ib.* 11, 435. venti vexant. *Id. Am.* 1, 8, 9. toto coelo glomerantur. ℙ Est etiam *nubilus,* nubifer. *Ov. Pont.* 2, 1, 26. et *Prop.* 2, 13, 56. Nubilus Auster. *Plin.* 2, 47, 48. Auster Africae serenus, Aquilo nubilus. *Claud. Laud. Stil.* 1, 287. Nubilus Orion. ℙ Item tenebrosus, umbrosus. *Ov. Fast.* 3, 322. Nubila Styx. *Id. Met.* 4, 432. Est via declivis, funesta nubila taxo; et *ib.* 14, 447. lucosque petunt, ubi nubilus umbra In mare cum flava perrumpit Tibris arena; et *ib.* 514. antra nubila multa silva. *Stat. Theb.* 4, 483. Nubilus Arcas, *h. e.* in Inferis degens luce carentibus. ℙ Item obscurus, fuscus. *Plin.* 9, 35, 54. Nubilus color margaritae. *Mart.* 8, 51. de phiala: nec odit Exploratores nubila massa focos. ℙ Item turbatus. *Pl. Cist.* 2, 1, 5. ita nubilam mentem Animi habeo: ubi sum, ibi non sum. *Stat. Theb.* 3, 230. Mars nubilus ira. ℙ Item tristis. *Ov. Met.* 5, 512. de Cerere: toto nubila vultu Ante Jovem passis stetit invidiosa capillis. *Stat. Silv.* 5, 3, 12. Frigida damnatae produxit nubila menti. *Plin.* 2, 6, 4. Sol coeli tristitiam discutit, atque etiam humani nubila animi serenat. *Quint.* 11, 3. *med.* Oculi hilaritate mitescunt, et tristitia quoddam nubilum ducunt. ℙ Item calamitosus. *Ov. Trist.* 1, 1, 39. Carmina proveniunt animo deducta sereno: Nubila sunt subitis tempora nostra malis. Adde *ib.* 9, 6. ℙ Item infaustus, adversus. *Ov. Trist.* 5, 3, 14. Nubila nascenti seu mihi Parca fuit.

NŪBĬVĀGUS, a, um, adj. inter nubes vagans. *Sil.* 12, 102. de Daedalo: Hic pro nubivago gratus pia templa meatu Instituit Phoebo.

NŪBO, is, psi, et nuptus sum, ptum, a. 3. *καλύπτω,* tego, operio, velo: unde *obnubo. Arnob.* 3, 118. Quod aqua nubat terram, appellatus est, inquiunt, cognominatusque Neptunus. *Auct. Pervigil. Ven.* 22. Ipsa *(Venus)* jubet, mane ut udae virgines nubant rosae. ℙ Quoniam vero sponsae apud veteres, cum viro tradebantur, flameo nubere, idest velare capita solebant: factum est, ut per metonymiam usurpetur pro in matrimonium collocari, *γαμίζομαι, νυμφεύομαι:* et de sponsa solum dicatur. *Pl. Aul.* 3, 5, 15. quo illae nubent divites Dotatae, si istud jus pauperibus ponitur? Quo lubeat, nubant, dum dos ne fiat comes. *Ov. Her.* 9, 32. Si qua voles apte nubere, nube pari. *Id. ib.* 21, 156. Nupturae toties languida membra cadunt. *Cic. Div.* 1, 46. Virgo nupsit ei, cui Caecilia nupta fuerat. *Id. Fam.* 15, 3. Regis Parthorum filius, quocum esset nupta regis Armeniorum soror. *Id. Coel.* 14. Cum ex amplissimo genere in familiam clarissimam nupsisses. *Id. Cluent.* 66. Tum denique in familiae luctum, atque in privignorum funus nupsit. *Tac. A.* 4, 40. Posse ipsam Liviam statuere, nubendum post Drusum, aut in penatibus iisdem tolerandum haberet. *Gell.* 1, 23. Unus ne ut tuas uxores haberet, an ut una apud duos nupta esset. *Terent. Dig.* 35, 1, 60. *f.* Cum vir uxori, si a liberis non nupserit, in annos singulos aliquid legavit, *h. e.* nubendo non discesserit. ℙ Supinum *nuptum* cum aliis verbis eleganter conjungitur. *Nep. Paus.* 2. Des ei filiam tuam nuptum. *Pl. Stich.* 1, 2, 83. Hostis est uxor, invita quae ad virum nuptum datur; et *ib.* 85. nam quo dedisti nuptum, abire nolumus. *Ter. Ph.* 5, 1, 25. nuptum virginem locavi huic adolescenti. *Caes. B. G.* 1, 18. Propinquas suas nuptum in alias civitates collocasse. *Sall. fragm.* ap. *Arus. Mess.* Neque virgines nuptum a parentibus mittebantur. *Pl. Cas. prol.* 86. Ultro ibit nuptum. ℙ Aliquando de viro dicimus: sed vel cum praeposteras nuptias significamus. *Juven.* 2, 135. nubit amicus, Nec multos adhibet. Liceat modo vivere: fient, Fient ista palam, cupient et in acta referri. Adde *Mart.* 12, 42., *Lamprid. Elag.* 10. et *Impp. Constant. et Constant. Cod.* 9, 9, 31. Hac sententia *Suet. Ner.* 29. et *Tac. A.* 15, 37. verbo *denubo* usi sunt. ℙ Vel cum vir uxori subjicitur, servitque aut propter dotem, aut propter nobilitatem. *Pompon.* ap. *Non.* 2, 577. Meus frater nupsit posterius dotatae vetulae, varicosae, vafrae. *Mart.* 8, 12. Uxorem quare locupletem ducere nolim, Quaeritis? uxori nubere nolo meae. ℙ Reperitur etiam simpliciter de viro dictum. *Tert. ad Uxor.* 1, 7. *f.* Pontificem max. rursus nubere nefas est; et *ib.* 2, 11. Nec filii sine consensu patrum rite et jure nubent. *Hieron. ep.* 22. *n.* 19. Nubat, et nubatur ille, qui in sudore faciei comedit panem suum. Hinc *viri nupti*, matrimonio juncti. *Varr.* ap. *Non.* 7, 98. Viris nuptis, sacrificabantur in cubiculo viduae. ℙ Joculariter ap. *Pl.* est concumbere, *Cist.* 1, 1, 45. Haec quidem ecastor cotidie viro nubit, nupsitque hodie, Nubet mox noctu: nunquam ego hanc viduam cubare sivi. Nam si haec non nubat, lugubre fame familia pereat. ℙ Passive impersonaliter. *Id. Pers.* 3, 1, 58. Cujusmodi hic cum fama facile nubitur. *Tert. c. Marc.* 4, 38. *med.* Praestruxit, hic quidem nubi, ubi sit et mori. ℙ Transfertur ad plantas, ut *marito, as. Plin.* 14, 1, 3. Vites in Campano agro populis nubunt, maritasque complexae, atque per ramos earum scandentes, etc. (Sic *Hor. Epod.* 2, 9. adulta vitium propagine Altas maritat populos.) *Manil.* 5, 238. Et te, Bacche, tuas nubentem junget ad ulmos. *Colum.* de terra veris tempore parturiente, 10, 157. Alma sinum tellus jam pandet, adultaque poscens Semina, depositis cupiet se nubere plantis. ℙ *Prisc.* 8, 789. docet, antiquissimos etiam *nubo te* dixisse activa ratione pro *nubo tibi.* Unde est Nuptus, a, um. ℙ *Valer. Prob. Cathol.* 1485. ponit etiam praeteritum *nubui* pro *nupsi:* sed hoc est obsoletum.

NUBS, is, f. nubes. Negat quidem *Serv.* ad *A.* 1, 591. Latine dici. *Ausonius* tamen usurpavit. V. NUBES.

NŪCĀLIS, e, adj. *Coel. Aurel. Acut.* 2, 37. *med.* Palmulae nucales, quas caryotas appellant.

NŪCĀMENTĀ, orum, n. plur. *κνιτάροι,* paniculae squamatim compactae, quae pendent ex ramis piceae, et aliarum arborum nuces ferentium. *Plin.* 16, 10, 19. E ramis generum horum panicularum modo nucamenta squamatim compacta dependent, praeterquam larici; et *mox:* Nucamenta compressiora.

*NUCARĬA, ae, duorum fluminum nomen, Hispaniam Tarraconensem permeantium, inque Sicorim semet exonerantium. Orientalior *Nucaria Palliarensis,* vulgo *Noguera Palleresa:* occidentalior *Nucaria Ripacurtia,* vulgo *Noguera Ribargorçana.* V. *Cellar.* in *Orb. Antiq. B. A.*

NŪCELLĀ, ae, f. parva nux, ut Nucella cocta, *Apicius* ap. *Barth. Adv.* 34, 18. (qui tamen *Apicii* locum non indicat) et praeterea Auctor admodum exiguae est, et fortasse nullius auctoritatis.

*NUCERĬA, ae, f. *Νουκερία,* oppidum Galliae cispadanae, ad Padum flumen, hodie *Luzara.* Meminit *Ptolemaeus.* ℙ Aliud, in Umbria, Camellaria cognominatum, ad Tiniam amnem, hodie *Nocera.* Incolae Nucerini Favonienses dicti, teste *Plin.* 3, 14. ℙ In Campania aliud, cognomine Alfaterna. *Liv.* 9, 41. Nuceria nude audit *Liv.* 23, 15, 27, 3. *Cic. in Rull.* 2, 31. *extr. Plin.* 3, 5. *Sil.* 8, 533. et 12, 424. Hodie et hoc *Nocera* est. ℙ Item Apuliae oppidum. *Tab. Peut. B. A.*

NŪCĔRĪNUS, a, um, adj. ad Nuceriam urbem pertinens. Est autem duplex eo nomine, altera in Campania ad Sarnum fluv., nunc *Nocera de' Pagani,* Graece *Νουκερία,* quae et Alafaterna, vel Alfaterna est dicta, cujus meminit *Liv.* 9, 41. et *Sil.* 8, 534. Illic Nuceria, et Gaurus. Haec postquam colonia deducta est, Constantia est cognominata, teste *Front. de colon.* p. 135. *Goes.* Nuceria Constantia colonia deducta jussu imperatoris Augusti. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 333. Q. Modius Celsus Nuc. Con. Hinc *Nucerinus ager* ap. *Liv.* 9, 38. et *Plin.* 3, 5, 9. et *Nucerini, orum,* incolae illius urbis, ap. *Liv.* 27, 3. ℙ Altera fuit in Umbria ad radices Apennini in via Flaminia, quae et Favoniensis, et Camelaria est cognominata, nunc *Nocera.* Hinc *Plin.* 3, 14, 19. Nucerini cognomine Favonienses, et Camelani. Fortasse leg. *Camelarii. Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 481. Nucer. Came . . . .

NŪCĒTUM, i, n. locus nucibus consitus, ea ratione, qua *olivetum,* et *lauretum* dicitur. *Stat. Silv.* 1, 6, 12. Quicquid nobile Ponticis nucetis, Fecun-

dis cadit aut jugis Idumes. *Tert. adv. Valent.* 20. Adam diversatus illic inter nuculas et arbusculas. Satis meminerat Ptolomaeus puerilium dicibulorum, in mari poma nasci, et in arbore pisces, sic et in coelestibus nuceta praesumpsit.

NUCĒUS, a, um, adj. *καρυΐνος*, qui est ex nuce. *Cato R. R.* 31. et *Plin.* 16, 39, 75. Ulmeam, pineam, nuceam, hanc, atque aliam materiam omnem cum effodies. *Hieron. ep.* 53. *n.* 8. *med.* Secundus (*Jeremias*) videtur texere virgam nuceam et ollam succensam a facie Aquilonis, etc.

*NUCHUL, fons Aethiopiae, quem Nili originem fuisse putarunt qui illic incoluere. *Mela* 3, 9. *B. A.*

NŪCIFRANGĪBŬLUM, i, n. dens, quia dentibus nuces solent confringi. *Pl. Bacch.* 4, 2, 16. mihi cautio est, Ne nucifrangibula excussit ex malis meis.

NŪCĪNUS, a, um, adj. qui ex nuce, ut Nucinae mensae, quae fuere in pretio prius, quam citreae essent cognitae. *Vet. Schol.* ad illud *Juven.* 11, 117. nostraque ex arbore mensas: haec habet: Ut mensae fierent nucinae.

NŪCĪPERSĪCUM, i, n. persici genus, oritur autem ex arbore persica pruno insita, atque ita appellatur, quod a nuce aegre solvitur. Legitur in *lemmate* ap. *Mart.* 13, 46. Persica nucipersica. Vilia maternis fueramus praecoqua ramis, Nunc in adoptivis persica cara sumus. Opponuntur autem praecoquibus, quia haec aestiva, illa vero autumnalia sunt; *Propertius* enim 4, 2, 15. *autumnalia pruna* dicit, et *Calpurn. Ecl.* 2, 42. et modo cogit Insita praecoquibus subrepere persica prunis.

NŪCIPRŪNUM, i, n. *καρυοκοκκύμηλον*, prunum insitum nuci. *Plin.* 15, 13, 12. Appellata ab utroque nucipruna.

NUCLĒATUS, a, um, part. a *nucleo*, id cui nucleus ademptus est. *Scrib. Comp.* 233. Uva passa nucleata, contusa, ac mista. *Rhodius* maliet *enucleata.*

[NUCLĔO, as, n. 1. nuclei formam accipio, duritiem contraho. *Theod. Prisc.* 4, 2. *med.* Septimo anno infanti dentes cadere, bis septenis pubescere, et nucleantibus mammillis semen generare. *F.*]

NUCLĒUS, i, m. *πυρήν*, quod durum, et osseum in quibusdam pomis includitur, ut in olea. *Plin.* 37, 11, 73. et *Ulp. Dig.* 32, 53. Nuclei olivarum. *Plin.* 23, 7, 67. persicorum; et *ib.* 72. cerasorum; et 13, 17, 32. Nucleus osseus loti; et *ib.* 19, 34. Malum Punicum, cui lignosus nucleus abest. *Pall.* 10, 14. Tuberes seremus sobole, vel nucleis. ℙ Nucleus acini, vinaceum. *Plin.* 23, 1, 9. et 31, 10, 46. *n.* 4. ℙ Quod *Cato R. R.* 37. et ex eo *Plin.* 17, 9, 7. praecipit, nucleos in segetem ne indamus, significat, non esse spargendos in agro nucleos integros oleae, sed comburendos, et cinerem spargendam. ℙ Per similitudinem dicitur nucleus in pavimentis media et interior eorum pars resistens ac durior: quam vulgus Italorum *anima* vocat. *Plin.* 36, 25, 62. Ruderi novo tertiam partem testae tusae addi, deinde rudus, in quo duae quintae calcis misceantur, pedali crassitudine fistucari: tum nucleo crasso sex digitos induci, etc. *Vitr.* 7, 1. Insuper ex testa nucleus inducatur, etc. ℙ Nucleus corporis conchae ap. *Plin.* 9, 35, 55. est ipse unio, seu margaritum. ℙ Nucleus ferri, pars ferri durior, qua utimur ad indurandam aciem, ut ait *Plin.* 34, 14, 41. ℙ Est etiam *nucleus* tenerum illud edule, quod invenitur in nucibus, ut in juglande, avellana, amygdala, nuce pinea, etc. Est autem haec prima hujus vocis notio, a *nuce* dictae, quasi *nuculeus.* Hinc proverb. ap. *Pl. Curc.* 1, 1, 55. quod refertur etiam a *Macr. Sat.* 2, 14. *extr.* Qui nucleum e nuce esse vult, frangit nucem, *h. e.* qui commodum appetit, laborem subit: ital. *e' non si può pigliar pesce senza immollarsi:* et *e' non si può avere il mele senza le pecchie.* Aliud proverb. ap. *eund. Capt.* 3, 4, 122. Nucleum amisi: reliquit pignori putamina. Verba sunt Hegionis querentis, amisisse se eum captivum, qui, cum herus esset, magno sibi lucro esse poterat, si redimeretur: relictum autem sibi esse pignori servum viliorem, ex quo parum sibi emolumenti obventurum sit. His *Plauti* locis quidam MSS. *nuculeus* habent; ut etiam ap. *Gargil. de re hortensi* (ed. *A. A. Scottio*) 4. *n.* 2. Cum ossibus exterius tempore resolutis, totam germinis sani vitam nuculeus experitur. *Plin.* 15, 13, 10. Nucleus amygdalae; et 37, 4, 15. avellanae; et 15, 10, 9. exilis pinearum nucum; quem ita describit *Id. ib.* Grandissimus fructus pineis nucibus, altissimeque suspensus, intus exiles nucleos lacunatis includit toris, vestitos alia ferruginis tunica: mira naturae cura molliter semina collocandi. *Cels.* vocat 2, 22. nucleum pineum. *Plin.* 15, 28, 34. Carne palmae placent, crusta Thebaicae, succo uvae, callo pira, corpore melimela, mora cartilagine, nuclei grano. ℙ Gallae nucleus est, quod intus est in galla. *Plin.* 24, 4, 5. Nucleus gallae commanducatus dentium dolorem sedat. ℙ Nucleus myrrhae, est myrrhae granum excussum. *Id.* 12, 16, 35. ℙ Nucleus terrae est crassior et lentior glutinosiorque terrae pars veluti in nucleum coalescens. *Plin.* 17, 6, 4. Est quidam terrae adeps, ac velut glandia in corporibus, ibi densante se pinguitudinis nucleo. ℙ Nucleus allii. *Id.* 19, 6, 34. Allium tenuissimis in universum velatur membranis, mox pluribus coagmentatur nucleis, et his separatim vestitis. ℙ Quoties ap. *Apic.* legimus *nucleos* in condimentis, pineos intelligere debemus, ut 7, 11. et 2, 1. etc.

*NUCRAE, arum, Italiae oppidum, in Samnio vel Campania, vel fortasse in Hirpinorum confinio. *Sil.* 8, 566. *B. A.*

NŪCŪLA, ae, f. *καρυάριον*, minuta nux. *Plin.* 15, 22, 24. de nuce juglande: Tinguntur cortice earum lanae, et rufatur capillus primum prodeuntibus nuculis. *Festus:* Nuculas Praenestinos appellabant, quod inclusi a Poenis Casilini famem nucibus sustentarunt (V. *Liv.* 23, 19.); vel quod in eorum regione plurima nux minuta nascitur. V. PRAENESTINUS.

NŪCŪLĒUS. V. NUCLEUS.

[NŪCUNCŪLUS, i, m. genus dulciorum, ita fortasse appellatum a parvae nucis forma. V. NEPHELA. *F.*]

NŪDĀTIO, onis, f. vestium detractio. *Plin.* 28, 6, 19. Hesiodus juxta obstantia (*urinam*) reddi suadet, ne Deum aliquem nudatio offendat. *Hieron. ep.* 22. *n.* 8. Post ebrietatem nudatio femorum subsequuta est, libido juncta luxuriae.

NŪDĀTUS, a, um, part. a *nudo: γυμνωθείς*, vestibus spoliatus, detectus, nudus. *Virg. A.* 5, 134. populea velatur fronde juventus, Nudatosque humeros oleo perfusa nitescit. *Id. G.* 2, 7. crura dereptis nudata cothurnis. *Id. A.* 12, 313. Aeneas dextram tendebat inermem Nudato capite. *Val. Fl.* 5, 136. Quae pelta latus, atque humeros nudata pharetris Fugerit. *Hor. Ep.* 1, 3, 19. moveat cornicula risum Furtivis nudata coloribus. *Nep. Dat.* 11. Telum nudatum vagina, veste texit. ℙ Translate est detectus, privatus, carens. *Cic. Or.* 3, 86. Libenter enim te cognitum jam artificem, aliquandoque evolutum illis integumentis dissimulationis tuae, nudatumque perspicio. *Ov. Met.* 1, 345. crescunt loca decrescentibus undis, Postque diem longam nudata cacumina silvae Ostendunt, *h. e.* libera ab aquis. *Val. Fl.* 3, 332. nudati montes. *Liv.* 27, 4. *med.* Jovis aedis culmen prope omni tecto nudatum. *Caes. B. C.* 1, 7. Nudata omnibus rebus tribunicia potestas. *Hirt. B. Alex.* 11. Naves omnes epibatis nudatae. *Caes. B. G.* 2, 6. Murus nudatus defensoribus. [*Frequens est hujus vocabuli in rebus bellicis usus. Simili ratione Graeci usurpant *γυμνός.* V. *Herz.* ad *Caes. B. G.* 7, 44. animadvertit collem, nudatum hominibus.] *Sall. Jug.* 93. Jugurtha praesidiis nudatus. *Planc.* ad *Cic. Fam.* 10, 17. Acerbissimo interitu consulum nudata respublica. *Cic. Or.* 1, 38. Vis ingenii scientia juris nudata. [**Suet. Caes.* 41. nudatos opere censorio — restituit, i. e. nota censoria ornamentis ordinis sui privatos: al. leg. *notatos.* V. *B. Crus.*]

NŪDĒ, adv. *Lact.* 3, 1. *med.* Quae quidem tradita sunt breviter ac nude, *h. e.* aperte, et simpliciter.

NŪDĬPĔDĀLĬA, ium, n. plur. *γυμνοπόδια*, sacra, quae nudis pedibus peragebantur. Porro multa fuere apud veteres tum Romanos, tum Graecos, ac Barbaros, in quibus hic ritus servabatur, ad ostendendam majorem animi demissionem, atque erga Deos reverentiam. *Tert.* tamen peculiari sacro eum tribuere videtur, videlicet cum pluvia in siccitate petenda erat, *de Jejun.* 16. *med.* Cum stupet coelum, et aret annus, nudipedalia denunciantur, magistratus purpuras ponunt, fasces retro avertunt, precem indigitant, hostiam instaurant. *Id. Apol.* 40. *f.* Aquilicia Jovi immolatis, nudipedalia populo denunciatis. *Hieron.* in *ep. ad Galat.* 4, 8. Paulus, ut Judaeos lucrifaceret, et in Cenchris ex voto comam totondit, et nudipedalia, atque calvitium Hierosolymis in templo exercuit. [Eadem sacra memorat his verbis *Petr. fragm. Trag.* 44. *Burm.* Antea stolatae matronae ibant nudis pedibus in clivum, passis capillis, mentibus puris, et Jovem aquam exorabant; itaque statim urceatim pluebat. *Sil.* 3, 28. Pes nudus, tonsaeque comae, castumque cubile. V. PLUVIUS. *F.*]

NŪDĬPES, edis, m. et f. pedes nudos habens. *Tert. Pall.* 5. Non expedit in algore, et ardore rigere nudipedem.

*NUDITĀNUM, i, n. Hispaniae Baeticae opp. *Plin.* 3, 1. *B. A.*

NŪDĬTAS, atis, f. *γυμνότης.* Translate ponitur pro inopia. *Quint.* 10, 2. *f.* Si tenuitas, aut nuditas in asperis gravibusque causis ponderi rerum parum respondeant.

NŪDĬUS, vox ex *nunc* et *dies* conflata, ut *Fest.* docet, [vel pro *novidius*, h. e. novus dies, ut *nuper* pro *noviper: F.*] jungitur cum nominibus numeralibus, tertius, quartus, quintus, etc. Itaque nudius tertius significat ante duos dies, h. e. nunc dies tertius est: sic nudius quartus, nunc dies quartus, etc. *Cic. Att.* 14, 11. Nudius tertius dedi ad te epistolam longiorem. *Id. Phil.* 5, 1. Recordamini, qui dies nudius tertiusdecimus fuerit. *Pl. Truc.* 2, 6, 28. Heri nudius quintus natus ille est. *Id. Most.* 4, 2, 40. heri, et nudius tertius, Quartus, quintus, sextusque, postquam hinc peregre Abivit, nunquam desitum est, etc.

[NŪDĬUSTERTĬĀNUS, vel divisim Nudius tertianus, a, um, adj. qui nudio tertio factus est. *M. Aurel.* ap. *Front. ad M. Caes.* (ed. *A. Maio*) 5, 59. Misi tamen tibi hodiernam *γνώμην*, et nudiustertianum locum communem. *Gloss. Philox.* Nudius tertianus, *τριθημερινός. F.*]

NŪDO, as, avi, atum, a. 1. *γυμνόω*, vestibus spolio, detracta veste detego, aperio. *Enn.* ap. *Cic. Tusc.* 4, 33. Flagitii principium est, nudare inter cives corpora. *Cic. Verr.* 2, 5, 62. Hominem proripi, atque in foro medio nudari, ac deligari, et virgas expediri jubet. [**Lucr.* 5, 969. Membra nudabant terrae, i. e. nudi in terra jacebant.] ℙ Item universim detegere, aperire. *Virg. A.* 1, 215. Tergora deripiunt costis, et viscera nudant; et *ib.* 5, 585. pugnaeque cient simulacra sub armis: Et nunc terga fuga nudant, nunc spicula vertunt Infesti. [**Liv.* 1, 27. Nudari latera sua sociorum degressu.] *Ov. Fast.* 2, 693. et *Liv.* 28, 33. Nudare gladios. [**Lucr.* 5, 1063. Duros nudantia dentes. *Tibull.* 4, 1, 75. Vel si interrupto nudaret gurgite pontum: i. q. *Virg.* dixit *A.* 1, 106. his nuda debiscens Terram inter fluctus aperit.] ℙ Et privare, spoliare. [**Ov. Met.* 12, 439. dum parat hunc armis nudare jacentem.] *Petr. Sat.* 107. Nudare crine caput. *Ov. Fast.* 3, 557. messes, *h. e.* terere, excutere, folliculis spoliare. *Sil.* 8, 503. silvis montem. *Plin.* 16, 22, 34. Nudantur arbores foliis. *Sen. Hippol.* 966. canae frigora brumae Nudant silvas. [**Liv.* 44, 27. non agros tantum nudare populando potuit, ne quos inde Romani commeatus exspectarent.] *Stat. Silv.* 3, 4, 87. humerosque manu nudare nitentes: *scil.* comam tonsorio opere tondendo. *Caes. B. C.* 3, 15. Neque sibi nudanda litora, et relinquendos portus existimabant, *h. e.* praesidiis spolianda; et *B. G.* 7, 70. Jubet portas claudi, ne castra nudentur. [*V. quae de hoc hujus v. usu diximus ad v. NUDATUS.] *Hor. Ep.* 1, 18, 21. quem praeceps alea nudat; et *Ov. Trist.* 1, 6, 7. Tu facis, ut spolium ne sim, neu nuder ab illis, Naufragii tabulas qui petiere mei; et *Cic. Verr.* 1, 5. Quae victores civitatibus Siculis aut dederunt, aut reddiderunt, spoliavit, nudavitque omnia. *Id. Dom.* 1. Utrum amentes ac perditos magistratus improborum ac sceleratorum civium praesidio nudare, an etiam Deorum immortalium religione armare malitis. ℙ *Nudari* dicuntur loca, unde aqua discedit. *Tac. A.* 6, 33. Brevia litorum nudantur. *Liv.* 36, 45. *f.* Ventus nudaverat vada. *Plin.* 36, 6, 9. Aestus nudans arenas. ℙ Arcana, et latentia detegere, patefacere. *Virg. A.* 1, 350. Crudeles aras, trajectaque pectora ferro Nudavit, caecumque domus scelus omne retexit. *Hor. Sat.* 2, 5, 47. ne manifestum Coelibis obsequium nudet te, *h. e.* te prodat; et *ib.* 8, 74. ingenium res Adversae nudare solent, celare secundae. *Liv.* 35, 32. Jam enim, et id magis in dies, Aetoli defectionem nudabant [*i. e. prae se ferebant.]. *Id.* 24, 27. Nec illi primo statim creati nudare, quid vellent. *Id.* 42, 63. Fama equestris pugnae nudavit voluntates hominum. [**Quint. Decl.* 2, 3. p. 42. Et quia mendacium facile poterat nudari: ubi *Burm.* laud. *Gronov.* ad *Liv.* 44, 38. et suam ipsius notam ad *Phaedr. prol.* 3. *Tibull.* 4, 7, 2. nudare alicui amorem, i. e. palam praedicare. ℙ Explorare. *Liv.* 34, 24. magis, ut nudaret animos — quam spe, impetrari posse.]

NŪDŬLUS, a, um, adj. dimin. nudi. *Hadr. Imp.* in *carm.* ap. *Spart. Hadr.* 25. Animula vagula, blandula, Quae nunc abibis in loca Pallidula, rigida, nudula.

NŪDUS, a, um, adj. *γυμνός*, *ἀνείμων*, qui sine veste est, aut tegmine quocumque. *Cic. Or.* 2, 66. Tanquam nudus nuces legeret, in ventrem abstulisse. *Hor. Sat.* 1, 8, 24. nudis pedibus, passoque capillo. *Virg. A.* 8, 425. nudus membra Pyracmon. *Ov. Met.* 7, 183. Nuda pedem. *Virg. A.* 11, 642. nudo cui vertice fulva Caesaries. *Sil.* 5, 449. Costae nudae tegmine. ℙ *Nudi* etiam dicuntur, qui togas tantum deposuere, et in solis tunicis sunt. Toga enim proprie vestis dicitur, et togati vestiti. Hoc multis conatur ostendere *Burm.* ad illud *Petr. Sat.* 92. Ex altera parte juvenis nudus, qui vestimenta perdiderat, etc. [Hinc *Virg. G.* 2, 299. Nudus ara, sere nudus. [**Hesiod. E.* 391. *γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν.*] *Aur. Vict. Vir. illustr.* 17. Ad quem (*Quinctium*) missi legati nudum eum arantem trans Tiberim offenderunt; qui, insignibus sumptis, etc. *F.*] ℙ *Nudo vestimenta detrahere*, proverb. h. e. commodum sperare ab eo, qui nihil habet: aquam a pumice postulare. *Pl. As.* 1, 1, 79. Nudo detrahere vestimenta me jubes. ℙ Transfertur ad alia. *Catull.* 62, 49. Ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo, Nunquam se extollit, *h. e.* sine pedamentis. *Virg. Ecl.* 1, 15. silice in nuda, *h. e.* nullo gramine vestita. Sic *Ov. Met.* 4, 261. Sedit humo nuda. [**Lucan.* 6, 550. Et quodcumque jacet nuda tel-

lure cadaver: ubi *nuda tellus* est non exstructa, neque adgesta tellus, ita ut neque bustum, neque tumulus, multo minus monimentum habeat. V. *Cort.*] (Et cum gen. *Sall. Jug.* 81. Per loca inaequalia, et nuda gignentium; et *Ov. Met.* 12, 512. parvoque in tempore nudus Arboris Othrys erat.) *Sen. Herc. Oet.* 281. nudum nemus, *h. e.* sine foliis et frondibus. *Id. Oedip.* 43. nuda vada, *h. e.* sicca, sine aqua. [**Virg. E.* 1, 61. Et freta destituent nudos in litore pisces, i. e. in sicco viventes.] *Ov. Med. fac.* 56. hordea, *h. e.* sine folliculis, et fresa. Contra *Petr. Sat.* 135. grana putaminibus vestita. *Val. Fl.* 2, 170. nudisque sub astris Condensae fletus acuunt i. e. sub dio. *Virg. A.* 12, 306. Nudus ensis. [* — Ita *nudus* saepissime usurpatur de iis, quae insepulta jacent, quae funere carent. *Lucan.* 8, 434. nuda umbra. *Stat. Th.* 8, 73. manibus Aethera nudis Commaculet; et *ib.* 12, 192. quam quae de sanguine campi Nuda venit, poscitque rogos. V. *Cort.* ad h. l. et ad 6, 550.] ℙ Est saepe universim spoliatus, privatus, carens. *Hor. Sat.* 5, 3, 184. Nudus agris, nudus nummis. *Id. Od.* 1, 14, 4. Navis latus nudum remigio. *Cic. Att.* 7, 13. Urbs nuda praesidio. *Sil.* 16, 46. Cantaber ingenio membrorum, et mole timeri Vel nudus telis poterat. [*V. *Beier.* ad *Cic. fragm.* p. 91. a.] ℙ Cum genit. *Sil.* 4, 607. Namque inhonoratam Fibrenus perdere mortem, Et famae nudam impatiens, etc. ℙ Et cum ablat. et praeposit. *a*, vel *ab. Cic. Verr.* 2, 4, 2. Messana ab his rebus, quibus iste delectatur, sane vacua, atque nuda est. Sic *ib.* 4, 34. Domum ejus exornatam, atque instructam, fere jam iste reddiderit nudam atque inanem. *Id. ad Quir.* 6. Nudus a propinquis, nulla cognatione munitus. *Id. Dom.* 22. *med.* Respublica nuda a magistratibus. ℙ In his fere egestatem, inopiam, paupertatem significat. *Id. Fl.* 21. Quem tu semper nudum esse voluisti. *Ov. Her.* 9, 154. Oenea desertum nuda senecta premit. *Juven.* 7, 35. facunda, et nuda senectus. ℙ Saepe est solus. *Ov. Trist.* 3, 11, 17. Ut mala nulla feram, nisi nudam Caesaris iram, Nuda parum nobis Caesaris ira mali est? *Mart.* 1, 44. Nudus aper, sed et hic minimus: *sc.* mensae illatus est. *Plin. praef.* 3. Locorum nuda nomina, et quanta dabitur brevitate, ponentur. *Cic. Par.* 3, 2. Nuda ista si ponas, judicari, qualia sint, non facile possunt. *Petr. Sat.* 88. Priscis temporibus, cum adhuc nuda virtus placeret, *h. e.* sine aliis bonis, puta divitiis, honoribus. *Sen. Ben.* 3, 18. Virtus non eligit domum, nec census: nudo homine contenta est. *Sen. alter Hippol.* 519. Quam juvat nuda manu captasse fontem! *h. e.* nullo poculo instructa. *Vell.* 2, 61. *f.* Antonius turpi et nuda fuga coactus deserere Italiam, *h. e.* solus, et sine exercitu comitante. Adde *Sil.* 1, 219. et 13, 198. et *Ov. Trist.* 2, 408. ℙ Apud JCtos saepe hoc sensu adhibetur. *Paul. Sent.* 5. *tit.* 2. Possessionem acquirimus et animo, et corpore. Sed nudo animo adipisci quidem possessionem non posumus: retinere tamen nudo animo possumus. *Modest. Dig.* 44, 7, 51. *extr.* Etiam nudus consensus sufficit obligationi: quamvis verbis hoc exprimi possit. *Cajus ib.* 7, 8, 1. Constituitur enim et nudus usus, idest sine fructu: Sic *pactum nudum, nuda proprietas, traditio, voluntas*, etc. ℙ Aliquando est simplex, sine fuco. *Cic. Brut.* 75. Commentarios quosdam scripsit rerum suarum, valde quidem probandos: nudi enim sunt, recti, et venusti, omni ornatu orationis, tanquam veste, detracto. *Ov. A. Am.* 3, 747. nudis mihi rebus agendum est. ℙ *Nuda verba*, aperta, et intellectu facilia, qualia sunt fere obscena. *Plin. ep.* 4, 14. Summos illos et gravissimos viros, qui talia scripserunt, non modo lascivia rerum, sed ne verbis quidem nudis abstinuisse. ℙ *Nudi capilli*, nullo nexu, aut ornatu compositi. *Ov. Met.* 4, 261. Sedit humo nuda, nudis incompta capillis; et *ib.* 7, 183. nudos humeris infusa capillos. ℙ *Nudus sudor* ap. *Quint.* 11, 3. *med.* est, qui a nudis elicitur, ut fit in gymnasiis, et palaestra. ℙ Comp. *Nudior* ap. *Cic. Leg.* 1, 2. Annales pontificum, quibus nihil potest esse nudius. Al. leg. *jucundius*, al. *jejunius*, al. *juncidius*, aut *ejuncidius*. [At legendum esse *jucundius* probat locus *Cic. Or.* 1, 43. in quo pontificum libros memorat. *F.*] [*Ita etiam *Orell.*, q. v. ℙ Confund. *nudus* et *crudus*. V. *Burm.* ad *Quint. Decl.* 10, 8. p. 220. et *nullus. Id. ib.* 6, 12. p. 139. et 312. p. 616.]

NŪGĀCĬTAS, atis, f. nugarum studium. *August. ep.* 67. *f.* Omnis ab eo deleta est nugacitas; et *de Musica* 6. *in.* Nugacitatem excuset officiosus labor.

NŪGAE, arum, f. plur. *φλυαρία, λῆρος*, proprie sunt naenia, sive carmina a praeficis cani solita in laudem mortuorum. Hinc *Pl. As.* 4, 1, 63. Haec sunt non nugae: non enim mortualia. ℙ Per synecdochen dicuntur sermones levium rerum, scurriles, nullius pretii. Hinc *Catull.* 1, 4. et *Mart.* 9, 1. et 13, 2. etc. poemata sua nugas vocant. *Cic. Div.* 2, 13. Hunccine hominem tantis delectatum esse nugis? *Hor. Sat.* 1, 9, 2. Nescio quid meditans nugarum. [*V. *Heindf.* ad h. l.] *Ter. Heaut.* 4, 1, 8. Nae ista hercle magno jam conatu magnas nugas dixerit. ℙ Universim tricae, gerrae, ineptiae, res nihili. [*Discrimen inter *nugae* et *gerrae* ita constitui posse videtur *Doederl.* 3, 87., ut *gerrae* semper cum vituperatione quadam de eo dicantur, qui ipsas agat: *nugae* ad ipsius rei pretio carentis vanitatem pertineant.] *Pl. Truc.* 4, 4, 7. quid agitur, voluptas mea? *Di.* Non voluptas: aufer nugas; et 2, 1, 20. Nec unquam quisquam probus erit amator, nisi qui rei inimicus est suae. Nugae sunt, nisi quod modo cum dederit, dare jam lubeat denuo. *Id. Trin.* 2, 4, 40. Hic postulet frugi esse; nugas postulet. *Id. Merc.* 2, 4, 1. Pentheum diripuisse ajunt Bacchas: nugas maximas Fuisse credo, praeut quo pacto ego divorsus distrahor. ℙ *Nugas agere*, est nugari, ineptire. *Pl. Men. prol.* 54. nisi qui argentum dederit, nugas egerit; Qui dederit, magis majores egerit. *Id. As.* 1, 1, 78. maximas nugas agis. ℙ Et omisso verbo per ellipsin. *Id. Pers.* 4, 7, 7. quo illum sequar? In Persas? nugas. *Id. Most.* 5, 1, 38. *Tra.* quid ait? *Theu.* servos pollicitus est dare Suos mihi omnes quaestioni. *Tra.* nugas: nunquam edepol dabit. ℙ *Nugae* etiam dicuntur leves homines, et nugatores. *Cic. Att.* 6, 3. Amicos habet meras nugas, Matinium, Scaptium. *Id. Q. Fr.* 1, 2, 2. Ego Apamensem Hephaestum, ego levissimum hominem Megaristum Antandrium, ego Niciam Smyrnaeum, ego nugas maximas omni mea comitate sum complexus. *Id. Mil.* 21. Semper ille antea cum uxore; tum sine ea: nunquam non in rheda; tum in equo: comites Graeculi, etiam cum in castra Etrusca properabat; tum nugarum in comitatu nihil. ℙ Item mendacia, et dolosa verba ad fallendum, fraudandumque. *Pl. Trin.* 4, 2, 13. nunc adeo si quid addidero amplius, Eo conductor melius de me nugas conciliaverit. ℙ *Non.* 2, 587. tradit, omnia, quibus matronae utuntur, nugas *Plautum* voluisse appellari. Hinc *nugivendos* dici omnes eos, qui aliquid mulieribus vendunt: *Aul.* 3, 5, 51. Ubi nugivendis res soluta est omnibus. Al. leg. *nugigerulis.* Hujusmodi homines nos hodie diceremus *Galanteriehändler.* V. LERIA.

NŪGĀLIS, e, adj. *φλυαρώδης*, nugatorius, futilis, vanus. *Gell.* 1, 2. Se in theorematibus tantum nugalibus, et puerilium isagogarum commentationibus oblectantes. *Id.* 4, 1. Ostentabat quispiam grammaticae rei doctor scholica quaedam nugalia, de generibus et casibus vocabulorum disserens. *Id.* 7, 17. Quin potius haec mittis nugalia, et affers ea, quae digna quaeri tractarique sint. [*Front. de fer. Als.* (ed. *A. Maio*) *ep.* 3. *med.* Illa olim nugalia conscripsi, *h. e.* laudes fumi et pulveris, item negligentiae. *F.*]

[NŪGĀLĬTAS, atis, f. idem ac nugacitas. *Gloss. Philox.* Nugalitas, *ματαιότης. F.*]

NŪGAMENTA, orum, n. plur. idem ac nugae. *Appul. Met.* 1. *f.* A quo istorum nugamenta haec comparasti? De pisciculis quibusdam vilibus loquitur.

NŪGĀRĬUS, a, um, adj. *Varr. L. L.* 6, 3. *f.* Nugarium unguentum. Ubi *Scalig.* in *Conjectan.* interpretatur eo sensu dictum, quo veteres omnia, quae ad mulierum ornatum pertinebant, *nugas* vocabant, ut in NUGAE dictum est. Monet etiam a *Petro Vict.* legi *nugatorium*, h. e. futile, et vilis pretii.

NŪGAS, adj. V. NUGAX.

NŪGĀTOR, oris, m. *φλύαρος*, qui nugas, et inania dicit, nugax, stultiloquus, vaniloquus. *Cic. Sen.* 9. Milo adspexisse lacertos suos dicitur, illacrimansque dixisse: at hi quidem jam mortui sunt. Non vero tam isti, quam tu ipse, nugator, *h. e.* non tam isti lacerti mortui sunt, quam tu, stulte; et *Fl.* 16. Neque in istum nugatorem, tanquam in aliquem testem, invehar. *Gell.* 11, 8. Eam orationem cum legisset M. Cato, nae tu, inquit, Aule, nimium nugator es, cum maluisti culpam deprecari, quam culpa vacare. *Auson.* nugatorem libellum vocat Idyllium suum undecimum, qui est *Griphus*, ubi multa ludit de ternario numero. *Gell.* 12, 2. Senecam *nugatorem* appellat, quod Ciceronis errores deprecatur. *Id.* 15, 1. Homo nihili et nugator, atque in Graecae facundiae gloria jactabundus. *Pers.* 5, 127. cessas, nugator? dictum est heri servum increpantis. Ap. *Auson.* quoque *Ephem.* 17. est convicium in somniculosum, et tarde mane surgentem. ℙ Est etiam *nugator*, qui mendacia congerit ad fallendum, sycophanta. *Pl. Trin.* 4, 2, 91. Nimium graphicum hunc nugatorem. *Id. Mil.* 4, 2, 86. Et pueri annos octingentos vivunt. *Milph.* vae tibi, nugator; et *Curc.* 4, 1, 1. Edepol nugatorem lepidum hunc nactus est. Halophantam, an sycophantam hunc magis esse dicam, nescio. ℙ De scortatore etiam dici videtur, in illo *Prud. Cath.* 2, 29. Quis mane sumptis nequiter Non erubescit poculis? Cum fit libido temperans, Castumque nugator sapit?

NŪGĀTORĬE, adv. per nugas, leviter, inaniter. *Auct. ad Her.* 4, 36. Non apertissimae res erant crimini datae? non omnes testibus comprobatae? non contra tenuiter et nugatorie responsum?

NŪGĀTORĬUS, a, um, adj. *φλυαρώδης*, nugis plenus, levis, inanis, futilis, vanus. *Cic. Caecin.* 23. Omnino ad probandum utramque rem video infirmam nugatoriamque esse. *Id. Fam.* 11, 2. *f.* Illud valde leve est, ac nugatorium. *Id. Rosc. Am.* 15. Quod Erucio accidebat in mala nugatoriaque accusatione, idem mihi usuvenit in causa optima. *Auct. ad Her.* 2, 20. Genus argumentationis nugatorium, *h. e.* quod nihil pertinet ad causam. *Pl. Trin.* 4, 2, 2. Nugatoriae artes, *h. e.* mendacia et doli, quibus aliquem quis capere studet. ℙ Nugatorios esse boves Ligusticos, dicit *Varr. R. R.* 2, 5. *h. e.* infirmiores, et parvi pretii; opponitque Gallicis, quos ait esse boni generis ad opus. Etiam *Colum.* 3, 8. in Liguria parvos boves nasci, scribit.

NŪGATRIX, icis, f. *Prud. Psych.* 433. nugatricem aciem dixit de luxuriae copiis, et apparatu.

NŪGAX, ācis, adj. omn. gen. *φλύαρος*, nugator, putidus, ineptus, molestus. *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 15. Ecquando tu hominem ineptiorem, quam tuum Cn. Pompejum vidisti, qui tantas turbas, qui tam nugax esset, commorit? *Petr. fragm. Trag.* 52. *Burm.* Haec dum refert, puer calicem projecit, ad quem respiciens Trimalchio, Cito, inquit, te ipsum caede, quia nugax es; et *mox:* Suadeo, a te impetres, ne sis nugax. ℙ Veteres dixere *hic, haec, hoc nugas* indeclin. ut *fas, nequam, frugi*, etc., ut testantur *Charis.* 1, 15, 22. et 120., *Diomed.* 1, 286., *Prisc.* 5, 649. et 6, 701. et *Valer. Prob. in Cathol.* 1464. et 1478. et alii. *Varr.* ap. *Non.* 4, 328. Quod si Actaeon occupasset, et ipse prius suos canes comedisset, non nugas saltatoribus in theatro fieret. Al. leg. *nugax:* alii aliter. Magis etiam incerta lectio est in loco *Pl. Trin.* 3, 3. *f.*, de quo V. *Taubman.*, si lubet. [**Lindem.* cum *Hermanno* legit: Actum reddam nugacissime: *du Schwätzer und kein Ende!*] In *Gloss.* quoque *Philox.* legimus: Nugas, *ματαιός*, *h. e.* putidus.

*NŪGIDĬCUS, a, um, adj. nugiloquus. *Sarisb. Met.* 2, 7. *B. A.*

NŪGĬGĔRŬLUS. V. NUGAE.

*NŪGILOQUUS, a, um, adj. *Sarisb. Ep.* 200. Nugiloqui detractores. *B. A.*

[NŪGĬPĂRUS, i, m. *Gloss. Isid.* Nugiparus, qui parit nugas. *F.*]

NŪGĬPOLYLOQUĬDES, vox hybrida, ex *nugae, πολὺ*, et *loquor* joculariter conflata a *Pl. Pers.* 4, 6, 21. *h. e.* multas nugas loquens. Alii leg. *nugidoliloquides*, h. e. nugas, et dolos loquens: [alii fortasse rectius *nugipalamloquides. F.*]

NŪGĬVENDUS. V. NUGAE.

NŪGO, onis, m. nugator, nugax. *Appul. Met.* 5. *f.* Sed utique praesumis nugo, et corruptor; et *paulo post:* Quae castiget asperrime nugonem istum. Intelligit autem adolescentulum amoribus deditum.

NŪGOR, aris, atus sum, dep. 1. *φλυαρέω*, nugas ago, vana loquor, ludo. *Cic. Div.* 1, 13. Democritus non inscite nugatur, ut physicus. *Hor. Ep.* 2, 1, 93. Ut primum positis nugari Graecia bellis Coepit, et in vitium fortuna labier aequa, Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum. *Id. Sat.* 2, 1, 73. Nugari cum illo, et discincti ludere, donec Decoqueretur olus, soliti. ℙ Item mentiri, imponere, fallere. *Pl. Cas.* 5, 4, 11. Nugatur sciens, nam ecastor nunc Bacchae nullae ludunt. *Id. Trin.* 4, 2, 55. Mihi quoque edepol, quoniam hic nugatur, contra nugari lubet. *Id. Epid.* 3, 4, 42. non mihi nugari potes.

NŪGŬLAE, arum, f. plur. parvae ac leves nugae. *Capell.* 1. *in.* Nugulas ineptas aggarrire non perferens. At vox haec toto Latio eliminanda videtur, quia parum firma nititur auctoritate. Nam *Codex* opt. notae in *Biblioth. D. Marci Venetiar.* habet diserte nugales ineptias, quod itidem *Just. Zinzerlingius* in *Cod. MS.* reperit (*Promulsid. crit. c.* 19.), *Barthius* vero *Adv.* 8, 23. et *Arntzenius Miscell.* p. 197. probavit. Haec ex *Biblioth. MS. Jac. Morellii* T. 1. p. 327.

*NUITHONES, um, populi Germaniae inferioris, juxta Albim flumen. *Tac. G.* 40. *B. A.*

NULLĀTĔNUS, adv. *μηδαμῶς*, nullo modo, minime. *Capell.* 2, 35. Immortalitatis sedem nullatenus obtinebis. *Imp. Zeno Cod.* 8, 10, 12. §. 3. Nullatenus competens aedificantibus.

NULLĪBI, adv. *μηδαμοῦ*, nullo in loco. *Vitr.* 7, 1. *med.* Si tesseris structum erit, ut eae omnes angulos habeant aequales, nullibique a fricatura exstantes. Sed primae quaeque edition. et opt. Cod. MSS., teste *Jo. Poleno*, non habent illa verba *nullibique*, etc.

NULLĬFĪCĀMEN, inis, n. et

NULLĬFĪCĀTĬO, onis, f. contemptus. *Tert. adv. Marc.* 4, 14. *f.* Quae ignominia? quae nullificatio? et *ib.* 3, 7. et 17. ex *Psalm.* 21, 7. Ignominia hominis, et nullificamen populi.

NULLĬFĪCO. V. ANNIHILARE.

NULLUS, a, um, adj. *οὐδείς*, non aliquis, ne unus quidem: ex *ne*, et *ullus*, ut *nemo* ex *ne*, et *homo*. Dicitur autem fere de rebus, ut *nemo* de personis. V. NEMO. *Cic. Fam.* 13, 1. Id, quod mea intelliges, tua nullam in partem multum interesse. *Id. ad Brut.* 1, 15. *med.* Nullum bellum civile fuit, in quo non, etc. *Id. Off.* 1, 37. Con-

tentionis praecepta rhetorum sunt; nulla sermonis. *Id. Or.* 1, 26. Nullae lites, neque controversiae sunt, quae, etc. *Id. N. D.* 1, 35. Elephanto belluarum nulla prudentior. *Plin.* 19, 10, 58. Olera nulli animalium obnoxia. *Id.* 8, 22, 34. Nullum omnium praestantius. *Cic. Fin.* 5, 13. Ei de virtutibus nulla desit. *Id. Marc.* 7. Nulli supersunt de inimicis; et *Mur.* 13. Nullo pacto. *Caes. B. G.* 2, 11. Nullo certo ordine neque imperio. *Hirt. B. Alex.* 10. Nullos milites in navibus habebat. *Liv. praef. f.* Nulla unquam respublicâ nec major, nec sanctior, nec bonis exemplis ditior fuit. *Cic. Fam.* 3, 12. Nullam, ne in tabellae quidem latebra, fuisse absconditam malivolentiam. *Pl. Mil.* 4, 8, 59. Nulla fide esse. *Plin. ep.* 6, 29. Homo nullis litteris; et *Cic. Phil.* 3, 6. *f.* Homo nullo numero. [**Sall. Cat.* 29, 3. aliter sine populi jussu nulli earum rerum Consuli jus est, i. e. *keinem Consul steht das Recht zu.* Ita *Kritz.* recte locum intellexisse videtur, q. v. ℙ Graviter postponitur *nullo modo. Cic. Off.* 2, 16, 57. Judicio certo ponderanti probari posse nullo modo: ubi *Beier.* laud. *Fam.* 2, 8. *in.*] ℙ *Nullus dum*, nullus adhuc. *Liv.* 5, 34. Alpes inexsuperabiles, nulla dum via superatas. Adde 29, 11. ℙ *Nulli rei esse*, nihili, nequam, inutilem esse. *Gell.* 7, 11. Nequam hominem dixerunt, nulli rei, neque frugis bonae. *Id.* 9, 2. Cum erraticum hominem esse dicerent, et nulli rei. *Id.* 13, 30. Musicam, quae sit abscondita, eam esse nulli rei. Adde 15, 9. *extr.* Contrarium est alicui rei esse, ap. *Ter. Ad.* 3, 3, 4. ℙ Absolute de personis pro *remo. Sall. Jug.* 101. Beneficia properantius reddere: ipse ab nullo repetere; et *ib.* 117. Nullo, aut quam paucissumis praesentibus. *Cic. Off.* 1, 37. Discentium studiis inveniuntur magistri: huic autem qui studeant, sunt nulli. *Nep. Cim.* 4. Nulli fides ejus, nulli opera, nulli res familiaris defuit. *Id. Them.* 4. Idque, nullis defendentibus, incendio delevit. *Tac. G.* 43. *med.* Nullo hostium sustinente novum, ac velut infernum aspectum. *Plin.* 18, 28, 69. A nullo ante nos prodita. *Pl. Bacch.* 2, 2, 12. *Chry.* Istuc volebam ego ex te percunctarier. *Pist.* Qui scire possum? *Chry.* nullus plus. Adde *Aul.* 3, 5, 24., *Ter. Heaut.* 5, 3, 20., *Prop.* 2, 3, 1. et 3, 24, 41., *Ov. R. Am.* 747. et *Just.* 28, 4., quibus locis in feminino usurpatur. ℙ *Nulli duo*, ex multis duo non sunt [**keine zwei.*]. *Plin.* 7, 1, 1. Nullas duas in tot millibus hominum indiscretas effigies exsistere. *Id.* 3, 1, 3. Ita fit, ut nulli duo concinant. ℙ *Nullus alter, nullus ullus, nullus unus* ad magis negandum pertinent, ut *nemo alter, nemo unus*, etc. *Pl. Bacch.* 2, 3, 22. Scelestiorem nullum illuxere alterum. *Gell.* 1, 2. Asseverabat, nulli esse ulli magis ea omnia explorata. Al. omitt. v. *ulli. Cic. Brut.* 59. *extr.* Nulla re una magis oratorem commendari, quam verborum splendore et copia. *Id. Prov. cons.* 4. Nisi C. Virginius intervenisset, unum signum Byzantii ex maximo numero nullum haberent. ℙ *Nullum* absolute, nulla res. *Hor. A. P.* 324. Graji, praeter laudem, nullius avari. *Sen. Ben.* 2, 25. Nullo magis Caesaris amicitiam demeruit Furnius, quam quod, etc. *Just.* 5, 1.. Sacra Cereris Initiorum nullo magis, quam silentio, solemnia. *Quint.* 2, 4, 23. Nullo magis studia, quam spe gaudent. [*V. *Burm.* et *Spalding.* ad h. l.] *Lucan.* 3, 364. perit magnus, nullis obstantibus, ignis. *Flor.* 1, 26. Nullius acrior custos, quam libertatis fuit. Sic *ullus* usurpatur a *Liv.* 2, 59. *med.* Nemo ullius, nisi fugae memor. ℙ Item *alius. Quint.* 1, 5. *Scala* et *scopa*, contraque *hordea* et *mulsa*, non alio vitiosa sunt, quam quod pluralia singulariter, et singularia pluraliter efferuntur. ℙ *Nullo* pro Nullo loco. *Liv.* 22, 53. *med.* Nullo verius, quam ubi ea cogitentur, hostium castra esse. ℙ *Nullus non*, omnis. *Liv.* 8, 26. Nulla rerum suarum non relicta inter hostes. *Sen. ep.* 12. *f.* Nullo non se die extulit. *Suet. Caes.* 76. Nullos non honores cepit. ℙ *Non nullus*, aliquis. V. NONNULLUS. ℙ Post se habet interdum *nisi, praeter, quin.* [*v. in *hh.* vv.] *Cic. Fam.* 5, 5. Statueram nullas ad te litteras mittere, nisi commendaticias. *Caes. B. G.* 7, 77. Si nullam, praeter quam vitae nostrae, jacturam fieri viderem; et *B. C.* 3, 87. Nulla Thessaliae fuit civitas, praeter Larissaeos, quin Caesari pateret. ℙ Saepe est irritus, nullius momenti, inanis, levis. *Ter. Hec.* 5, 3, 1. Edepol nae meam herus esse operam deputat parvi pretI, Qui ob rem nullam misit, frustra ubi totum desedi diem. *Cic. Q. Fr.* 3, 4. Sed vides nullam esse rempubl., nullum senatum, nulla judicia, nullam in ullo nostrum dignitatem. *Id. Leg.* 2, 6. Igitur tu Titias, et Appulejas leges nullas putas? *Id. Tusc.* 2, 5. Nullum vero id quidem argumentum est. *Id. Fam.* 7, 3. *med.* Ex eo tempore vir ille summus, nullus imperator fuit. *Q. Cic. Pet. cons.* 7. In petitione nisi id agas, nullus petitor esse videare. ℙ [*Interdum *nullus* etiam leniori quadam significatione usurpari solet, ut nostr. *unbedeutend, gering*, et Gr. *οὐδείς*, cf. *Heindf.* ad *Plat. Hipp. maj.* §. 25. V. *Brem.* ad *Nep. Phoc.* 1, 2. Itaque hujus memoria est nulla. ℙ Item pro *non justus, non verus.* Ita *Cort.* ad *Lucan.* 1, 589. Monstra jubet primum, nullo quae semine discors Protulerat natura: coll. *Cic. Or.* 2, 5. nulla vita, i. e. insuavi: et *Duk.* ad *Flor.* 1, 4. *n.* 1. nulla aetas, i. e. non idonea.] ℙ Frequenter ponitur loco negativae *non.* [*Cf. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 286. *Ruhnk.* ad *Albinov.* 432.] *Ter. Eun.* 2, 1, 10. Memini, tametsi nullus moneas. [**Nullus moneas* et praesertim *nullus dubito* pertinent ad colloquentes, maxime quidem ap. comicos; ita ut minus recte facere videantur, qui has dicendi formulas nimio in prosam orationem usu transtulerint.] *Cic. Att.* 11, 24. Philotimus non modo nullus venit, sed, etc.; et *ib.* 15, 22. Sextus ab armis nullus discedit; et *ib.* 29. Ad M. Aelium nullus tu quidem domum, sed sicubi inciderit. *Ter. Hec.* 1, 2, 3. si quaeret me, uti Tum dicas: si non quaeret, nullus dixeris. *Pl. Rud.* 4, 4, 91. tu mihi Nullus ostenderis. *Id. Trin.* 3, 1, 5. at tu edepol nullus creduas. *Virg. Cir.* 177. Nulla colum novit, carum nec respicit aurum. *Propert.* 1, 17, 11. An poteris siccis mea fata reponere ocellis, Ossaque nulla tuo nostra tenere sinu? *h. e.* non tenere ossa nostra sinu tuo. Al. aliter interpret. ℙ *Nullum esse*, non esse, nihil esse. [*V. in NIHIL, et cf. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 203. 1. p. 148.] *Cic. Sen.* 22. Nolite arbitrari, me, cum a vobis discessero, nusquam, aut nullum fore. *Plin.* 36, 27, 69. Adeo in rebus damnatis quoque, ac jam nullis sunt aliqua remedia, ut in carbone, ecce, et cinere. ℙ Hinc *nullum esse*, mortuum esse: ex opinione eorum, qui animam simul cum corpore interire putabant. *Pl. Bacch.* 2, 2, 16. Anima est amica amanti: si abest, nullus est. In *Catal. Virg.* 14. Sed tu nullus eris. *Plin.* 2, 63, 63. Cujus (*terrae*) numen ultimum jam nullis precamur irati grave. ℙ Hinc etiam formula illa desperationis comicae, *nullus sum*, perii, actum est de me. *Ter. Hec.* 4, 1, 6. ostium concrepuit: credo, ipsum ad me exire: nulla sum. *Id. Andr.* 3, 4, 20. nullus sum, Quid causae est, quin hinc in pistrinum recta proficiscar via? *Id. Phorm.* 1, 4, 1. Nullus es, Geta, nisi jam aliquod tibi consilium celere reperis: Ita tanta te impendent mala. Adde *Pl. Most.* 2, 1, 41. et *Merc.* 1, 2, 52. et 104. Sic *Id. Cas.* 2, 4, 26. si id factum est, ecce me nullum senem. ℙ *Tam nullus*, tam exiguus, et quasi nihil. *Plin.* 11, 2, 2. de insectis: In his tam parvis, atque tam nullis quae ratio! quanta vis! quam inextricabilis perfectio! ℙ *Nulli*, et *nullae* pro *nullius*, et *nulli*, antiqua sunt. *Ter. Andr.* 3, 5, 2. quandoquidem tam iners, tam nulli consilii sum. *Pl. Mil.* 3, 1, 207. Qui, nisi adulterio, studiosus rei nullae aliae est. *Lucr.* 6, 392. nullae sibi turpis consciu' rei. Adde *Cat.* ap. *Prisc.* 6, 694., *Caecil. ib.* 678. et *Prop.* 1, 20, 35. ℙ [*Confund. *nullus* et *ullus.* V. *Cort.* ad *Lucan.* 5, 111. *Ellendt.* ad *Cic. Brut.* p. 219.]

NUM, adv. *μῶν, ἆρα*, an, numquid, adv. interrogandi. [**Beier.* ad *Cic. Off.* 1, 336. *num* eadem ratione ortum putat ex *nunc*, qua *tum* ex *tunc.* — *Lindem.* ad *Pl. Capt.* 1, 2, 71. *num* et *nunc* particulas demonstrativas praesentis esse temporis dicit. — *B. Crus.* in *cl. Suet.* p. 537. haec laudat: *Scheid.* ad *Sanct. Min.* p. 269. sq. deducendum putat a *Gr. νεύω, nuo*, ut sit: *nutune significas? adnuisne?* Contra verba *νεύειν, nuere* sunt a particula affirmandi et negandi, quae proprie sono pronunciantis distinguebatur. Manifesta est cognatio voc. *val* affirm. et *νή* negat. in compositionibus, et *μή, μῶν* pro *μὴ οὖν, Hebr.* לֹא, *Lat. ne, Germ. nein* et *nicht*, ubi non negligenda vulgi pronunciatio *ne* et *nen.* Liquidae in omnibus linguis confunduntur. Itaque si etymologiam sectari placet, facillime manere videtur, qua *num* dictum putamus pro *Gr. μῶν.* — Ceterum nota, particulam *num* c. indicativo interrogationibus directis semper cum negativa sententia adhiberi, sive ita, ut respondentis negatio exspectari possit, *nostr. doch wohl nicht? etwa?* V. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 174. 1. 2. p. 701. sq. *Zumpt.* §. 351. p. 303. sq. *Heindf.* ad *Hor. Sat.* p. 52. *Wolf.* ad *Cic. pro Domo* §. 14.] *Cic. Div.* 1, 14. Num igitur tot ducum naufragium sustulit artem gubernandi? aut num imperatorum scientia nihil est, quia, etc.? *Ter. Andr.* 5, 3, 6. Num cogitat, quid dicat? num facti piget? Num ejus color pudoris signum usquam indicat? *Cic. Verr.* 2, 3, 53. Num exspectatis, dum L. Metellus testimonium dicat? *Hor. Sat.* 2, 5, 58. Num furis, an prudens ludis me? *Virg. A.* 4, 370. Num lacrimas victus dedit, aut miseratus amantem est? ℙ Jungitur cum *nam*, et *ne. Ter. Eun.* 2, 2, 55. eho numnam hic relictus custos? *Pl. Truc.* 2, 6, 65. numne vis, me ire ad coenam? *Cic. N. D.* 1, 31. *f.* Deum ipsum numne vidisti? ℙ [*Interrogationibus indirectis post vv. *quaero, dubito*, etc. et sequente *quis, quae, quod*, (v. *nunquis*) et ubi pro *utrum an* posita est, particula *num* c. conjunctivo tanquam signum interrogationis adjicitur, interdum etiam vim loci affirmativam quandam adjuvans. V. quos supra laudavimus.] *Cic. Fat.* 3. *extr.* Quaero, num aliter, ac nunc eveniunt, evenirent. *Id. Cat.* 1, 5. *extr.* Interrogas me, num in exsilium? non jubeo, sed si me consulis, suadeo. *Id. Manil.* 7. *f.* Videte, num dubitandum vobis sit, omni studio ad id bellum incumbere. *Nep. Ann.* 12. Ut sibi renunciaret, num eodem modo undique obsideretur. *Liv.* 42, 19. *extr.* Jusserunt speculari, num sollicitati animi sociorum essent. *Ulp. Dig.* 4, 4, 16. Num forte aliqua actio possit competere. [**Quint. Inst.* 4, 2, 79. Videamus ergo, num expositio haec longior demum esse debeat: nos: *Ueberlegen wir also, ob nicht diese Aufstellung nur noch länger seyn müsse. Suet. Aug.* 18. Consultus, num et vellet: *ob er nicht auch.* ℙ Confund. *num* et *nunc.* V. *Spalding.* ad *Quint.* 5, 10, 102. — *Num* et *non. Id. ib.* 10, 1, 5. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 321. et 378. *Gronov. Observv.* 4, 11, 178. 179. p. 429. *ed. Fr.* — *Num* et *dum.* V. *Heindf.* ad *Cic. N. D.* p. 202. *b.*] ℙ *Num quando.* V. NUNQUANDO.

NUMA POMPILIUS, m. *Νουμᾶς Πομπίλιος*, Pomponis filius, secundus rex Romanorum, ex Curibus Sabinorum urbe ortus, XL. annos regnavit, justitia et pietate insignis, qui pacatis finitimorum odiis, truces efferatosque longa militia pop. R. animos ad pacis artes traducere conatus est. *Liv.* 1, 18. et sqq. *Ov. Fast.* 6, 264. Tunc erat intonsi regia magna Numae. ℙ De libris Numae V. *Liv.* 40, 29., *Plin.* 13, 13, 27. et *Val. Max.* 1, 1. *n.* 12. ℙ Scribit *Serv.* ad *Virg. A.* 6, 809. fuisse canum a prima aetate: propterea dixisse *Virg.* crines, incanaque menta Regis Romani. Et dictum esse *ἀπὸ τῶν νόμων*, quia leges Romanis dedit.

**NUMĀNA*, ae, f. *Νουμᾶνα*, Italiae opp. V. v. sq. *B. A.*

[NUMĀNAS, atis, adj. ad Numanam pertinens, dirutum Piceni oppidum maritimum, nunc *Umana*, prope Anconam, cujus *Plin.* 3, 13, 18. meminit, *Sil.* 8, 431. scopulosae rura Numanae. *Inscr.* ap. *Grut.* 446, 1. et 2. Patronus municipii Numanatis. Alia ap. *Don. cl.* 5. *n.* 1. Curator municipii Numanatis. *F.*]

NUMANTIA, ae, f. *Νουμαντία*, urbs Hispaniae Tarraconensis, inter Celtiberos, et Arevacos, ad Durium fl. haud longe orientem, ad radices montium. Excisa est a Scipione Africano minore post diutinam obsidionem XX. annorum, cum se, filios, et uxores occidissent cives. *Flor.* 2, 18. et *Epit. Livii* 47. 54. 55. 57. et 59.

NUMANTĪNUS, a, um, adj. ad Numantiam spectans. Numantinus speciatim cognomen fuit P. Scipionis Africani Aemiliani, seu minoris, qui Numantiam urbem evertit. *Ov. Fast.* 1, 596. Ille Numantina traxit ab urbe notam. *Juven.* 8, 10. si luditur alea pernox Ante Numantinos.

[NUMĀNUS, i, m. cogn. Remuli, qui natione Rutulus, fortasse a Numana urbe oriundus erat. *Virg. A.* 9, 592. fortemque manu fudisse Numanum, Cui Remulo cognomen erat. *F.*]

NUMELLA, ae, f. genus machinae ligneae ad discruciandos noxios, in quam collum et pedes immittuntur, ut describit *Non.* 2, 586. Hinc inter servorum tormenta enumerat *Pl. As.* 3, 2, 5. stimulos, laminas, cruces, compedes, Nervos, catenas, numellas, pedicas, boias. ℙ *Festus* interpretatur genus vinculi, quo deligantur quadrupedes, ex nervo, aut corio crudo bovis ut plurimum factum. Atque hoc sensu usurpat et *Colum.*, sed mascul. genere, 6, 19. ubi ait: Ubi possunt etiam numelli (al. leg. *numellae*) fabricari, ut inserto capite, descendentibus per foramina regulis cervix teneatur. *Id.* 7, 8. *f.* Numellis pecus inducere. Al. leg. *induere.* Intelligit autem *Colum.* vinculum ex ligneis regulis factum. ℙ [Videtur esse a *νομεύς*, unde *οἱ νομεῖς* ap. *Herodot.* 1, 194. sunt trabes in navium lateribus. *F.*]

NUMELLUS, i, m. V. v. praec.

NŪMEN, inis, n. nutus, *νεῦμα*: a *nuo*, ut *flumen* a *fluo.* [*Cf. de h. v. *Herz.* ad *Caes. B. G.* 6, 16.] *Lucr.* 2, 631. de Curetibus: in numerum exsultant, sanguine fleti, Terrificas capitum quatientes numine cristas. ℙ Item inclinatio, quia in nutu caput inclinatur. *Id.* 4, 179. In quem quaeque locum diverso numine tendunt. ℙ Translate est voluntas, quia nutu significamus, quod volumus. *Id.* 3, 144. Cetera pars animae per totum dissita corpus Paret, et ad numen mentis, momenque movetur. *Virg. A.* 1, 137. Jam coelum terramque meo sine numine, venti, Miscere, et tantas audetis tollere moles? ℙ Fere dicitur de voluntate, vi, et potentia Deorum, quia solo nutu efficere putantur quaecumque libuerit, *θεῖον, θειότης. Varr. L. L.* 6, 5. Numen dicunt esse imperium, dictum ab nutu. Omnia sunt ejus, cujus imperium maximum esse videatur. Itaque in Jove hoc et Homerus, et aliquotiens Livius. *Cic. Div.* 1, 53. Quanto id Deo est facilius, cujus numini parent omnia. *Nep. Ages.* 2. *f.* Cum animadverteret, Deorum numen facere secum; et *Timol.* 4. *extr.* Nihil rerum humanarum sine Deorum numine agi. *Cic. Verr.* 2, 4, 49. Multa saepe prodigia vim ejus (*Cereris*) numenque declarant. *Id. Cat.* 2, 13. Dii immortales hic praesentes suo numine atque auxilio urbis tecta defendunt. *Id. Pis.* 21. Numen in-

terdictumque Deorum immortalium, responsa sacerdotum, auctoritatem senatus regi Aegyptio vendidit. *Hor. Od.* 4, 5, 53. Nox, et Diana Nunc nunc adeste, nunc in hostiles domos Iram atque numen vertite. *Ov. Trist.* 5, 3, 45. flectere tenta Caesareum numen numine, Bacche, tuo. *Id. A. Am.* 1, 203. Marsque pater, Caesarque pater, date numen eunti. *Id. Pont.* 4, 13, 24. Adjuta est novitas numine nostra Dei. *Caes. B. G.* 6, 15. Numen Deorum placare. ℙ Speciatim *numen Jovis* est ejus vis et potentia in aere, in illo *Hor. Od.* 3, 10, 7. Sentis et, positas ut glaciet nives Puro numine Juppiter? *Bentl.* mallet *duro numine.* Sic de mari *Virg. A.* 5, 767. quibus aspera quondam Visa maris facies, et non tolerabile numen. ℙ In illo *Virg. A.* 2, 396. Vadimus immixti Danais haud numine nostro: intellige *Diis non propitiis ac faventibus, sed adversis.* ℙ Tribuitur aliquando et hominibus, qui potentia, dignitate, dominatu, Deorum quodammodo vim in terris habent. *Cic. Phil.* 3, 13. Magna vis est, magnum numen unum et idem sentientis senatus. Al. leg. *nomen.* [*Ita *Orell.*, qui *numen* esse dicit ex errore librarii, vel potius ex sapientia Grammatici, cui *nomen senatus* non suffecerit.] *Id. ad Quir.* 8. Numenque vestrum aeque mihi grave et sanctum, ac Deorum immortalium in omni vita futurum. *Liv.* 7, 30. *f.* Annuite, P. C., nutum numenque vestrum invictum Campanis, et jubete sperare, incolumem Capuam futuram. *Ov.* saepissime Augusto *numen* tribuit: qua appellatione posterioribus temporibus imperatores R. honorare mos fuit. Hinc illa in vet. *Inscr.* D. N. M. Q. E. *h. e.* Devotus Numini MajestatiQue Ejus: quae expressa habentur ap. *Grut.* 272, 1. 2. 5. 6. 7. et al. Ita *Sym. ep.* 10, 21. (al. 26.) Praecipua beneficia numinis vestri populus R. exspectat. ℙ In plur. numero de uno tantum Deo, per synecdochen: ap. *Virg.* Venus Cupidinem alloquens, *A.* 1, 670. supplex tua numina posco; et *ib.* 3, 543. numina sancta precamur Palladis armisonae. *Sil.* 1, 93. Ennaeae numina divae. *Ov. Met.* 6, 44. Palladaque exhibuit: venerantur numina nymphae, Mygdonidesque nurus. *Hor. Epod.* 17, 3. Per et Dianae non movenda numina. ℙ Saepe etiam dicitur de ipsis Diis, praesertim a poetis. *Virg. G.* 4, 7. si quem Numina laeva sinunt, auditque vocatus Apollo. *Ov. Met.* 1, 320. Corycidas nymphas, et numina montis adorant. *Virg. A.* 3, 634. nos magna precati Numina. *Stat. Achill.* 1, 504. Belligerum numen. *Ov. Met.* 10, 430. promissaque numine firmat, *h. e.* Deo per juramentum teste vocato. ℙ [*Confund. *numen* et *nomen.* V. *intpp.* ad *Curt.* 7, 8, 12. *Cort.* ad *Lucan.* 1, 405. et 5, 344.]

NŪMENTĀNUS. V. NOMENTANUS.

NŪMĔRĂBILIS, e, adj. *εὐαρίθμητος*, qui numerari potest. *Ov. Met.* 5, 587. Invenio sine vortice aquas, sine murmure euntes, Perspicuas imo, per quas numerabilis alte Calculus omnis erat. ℙ *Populus numerabilis* apud *Hor. A. P.* 206. est parvo numero: quia quae pauca sunt, facilius numerantur.

NŪMĔRĀLIS, e, adj. *ἀριθμητικὸς*, ad numerum pertinens, ut Numerale nomen, quod numerum significat, ap. *Prisc.* 2, 579 et 581.

NŪMĔRĀRĬUS, ii, m. *ἀριθμητής*, qui numeros conficit, et computat. *August. in Psalm.* 146. *sect.* 11. et *Lib. arbitr.* 2, 11. ℙ *Numerarii* fuere in officio praefectorum praetorio, consularium, praesidum, ducum, magistri officiorum, qui rationes conficiebant, quos nunc dicimus [**Rechnungsführer, Rechnungsbeamte.*] *Ammian.* 19, 9. Jacobus et Caesius numerarii apparitionis magistri equitum. Adde *Sidon. ep.* 1, 11. et *ep.* 2, 1. et *ep.* 5, 7. et V. *Cod. Theod.* 8. *tit.* 1. et *Cod. Justin.* 12. *tit.* 50. qui *De numerariis, actuariis*, etc. inscribitur. Ap. *Isid.* ita definiuntur *Orig.* 9, 4. Numerarii vocati sunt, qui publicum nummum aerariis inferunt, [*h. e.* qui rationes militarium numerorum tractant; ut ait *Ammian.* 26, 1. *med.*, quique etiam *rationarii* dicuntur ab *eod.* 15, 5. *f. F.*]

NŪMĔRĀTĬO, onis, f. *ἀριθμησις. Sen. ep.* 18. Ab isto fiet numeratio, *h. e.* numeratio pecuniae. Quo sensu *Id. ep.* 26. *f.* Exspecta pusillum, et de domo fiet numeratio. *Colum.* autem expresse 1, 1. *med.* Ubi aeris numeratio exigitur, rem pro nummis ostendit.

NŪMĔRĀTOR, oris, m. *ἀριθμητής*, qui numerat. *August. Confess.* 5, 4. Mensor coeli, et numerator siderum.

NŪMĔRĀTUS, a, um, part. a *numero, ἀριθμηθείς*, is de quo numerus initus est, recensitus. *Lucan.* 3, 285. et *Sil.* 7, 730. Numeratus miles. *Plin.* 29, 1, 5. Numeratae domus. ℙ Saepe refertur ad pecuniam. *Pl. Pers.* 4, 3, 57. Probum et numeratum argentum ut accipiat, face. ℙ Hinc *numerata pecunia*, h. e. in nummis. *Pl. Ps.* 4, 7, 50. hic sunt quinque argenti lectae numeratae minae. *Id. As.* 1, 3, 41. Si mihi dantur duo talenta argenti numerata in manum. *Cic. Caecin.* 4. Cum uteretur dote uxoris numerata. ℙ Absolute. *Cic. Fam.* 5, 20. *f.* Quae tua est suavitas, nolles a me hoc tempore aestimationem accipere; nam numeratum, si cuperem, non haberem. *Id. Att.* 12, 25. Mihi res et conditio placet: sed ita, ut numerato malim, quam aestimatione. V. AESTIMATIO. *Hor. Ep.* 2, 2, 166. Quid refert, vivas numerato nuper, an olim? Adde *Liv.* 36, 21. *f.* ℙ *In numerato*, in nummis, in pecunia. *Plin.* 33, 10, 47. Testamento edixit, relinquere in numerato HS. DC.; et *ib.* 3, 17. Ex aerario protulit laterum aureorum XXV. M., argenteorum XXXV. et in numerato HS. CCCC. ℙ Hinc translate *in numerato habere*, in promptu habere, praesens paratumque habere. *Quint.* 6, 3. *f.* Dictum est de actore facile dicente ex tempore, ingenium eum in numerato habere. *Sen. Controv.* 2, 13. *f.* hoc dictum fuisse tradit ab Augusto de L. Vinicio, quo nemo civis R. in agendis causis praesentius habuit ingenium. Quidquid longa cogitatio illi praestitura erat, prima intentio animi dabat: ex tempore causas agebat, etc. ℙ *Numeratus*, positus, habitus. V. NUMERO, as.

NŪMĔRĔ. V. NUMERO, adv.

NŪMĔRĬĂ, ae, f. Dea praeses numeris addiscendis. *August. C. D.* 4, 11. Strenua Dea sit, strenuum faciendo: Numeria, quae numerare doceat; Camena, quae canere. ℙ Docent quidam, fuisse Deam, quae partus celeritati praeesset, afferuntque *Varr.* loc. ap. *Non.* 4, 319. his verbis: Ut qui contra celeriter erant nati, fere Numerios praenominabant: quod qui cito facturum quid se, ostendere volebat, dicebat numero id fore: quod etiam in partu precabantur Numeriam: quam Deam solent indigitare etiam pontifices. (Sunt tamen in his verbis multa incerta.)

NŪMĔRĬUS, a, um, adj. *Jul. Valer. res gest. Alex. M.* (ed. *A. Maio*) 3, 58. Illic et effigies plurimae tum e marmore vario, tum e metallo cujuscumque modi rennuebant numeriam aestimationem, quae omnis curiosi diligentiam vinceret. *B. A.*

NŪMĔRĬUS, ii, m. praenomen est Latinum, ut Numerius Fabius Buteo, ap. *Liv.* 41, 28. Sola, vel prima gens Fabia patricia usa eo dicitur, quia Fabius ille, qui unus post sex et trecentos ab Etruscis interfectos superfuit, inductus magnitudine divitiarum, uxorem duxit Otacilii Maleventani, ut tum dicebantur, filiam, ea conditione, ut qui primus natus esset, praenomine avi materni Numerius appellaretur. Ita *Festus:* quae habentur etiam in *lib. de nominib. et praenom. R.*, qui post *Val. Max.* edi solet. Porro qui primus ita dictus est, ita appellatus creditur a celeritate nascendi. V. verba *Varr.* in v. praec.

NŪMĔRO, as, avi, atum, a. 1. *ἀριθμέω*, per numeros renseo, metior, dinumero. *Cic. Or.* 2, 32. Ea, si ex reis numeres, innumerabilia sunt; si ex rebus, modica. *Suet. Claud.* 21. Aureos voce digitisque numerare. *Ov. Fast.* 3, 123. Numerare per digitos. *Juven.* 8, 131. Tum licet a Pico numeres genus, *h. e.* deducas, numerando Picum primum inter majores tuos. *Tibull.* 4, 4, 18. Votaque pro domina vix numeranda facit, *h. e.* paene innumerabilia. ℙ Cum de pecunia sermo est, non solum significat nummorum inire numerum, sed etiam pecuniam praesentem alteri tradere. *Caes. B. C.* 3, 3. Magnam pecuniam societates earum provinciarum, quas ipse obtinebat, sibi numerare coegerat. *Cic. ad Planc.* 1. *post ep.* 16. *Att.* 16. Atticus pecuniam numeravit de suo; et *Flacc.* 19. Si praetor dedit, a quaestore numeravit; et *Pis.* 36. Stipendium numerare militibus. *Vell.* 2, 66. alicui mercedem. *Ov. Her.* 12, 199. dotem. *Cajus Instit.* (ed. *Goesch.*) 4. §. 116. Pecuniam numeraturus. ℙ *Numera senatum*, ait quivis senator consuli, cum impedimento vult esse, quominus faciat senatusconsultum: postulatque, ut aut res, quae referuntur, dividantur, aut singuli consulantur; aut numerentur senatores, si tot sint numero, quot esse oportet, ut liceat senatusconsultum perscribi. Ita *Fest.* Hinc *Coel.* ad *Cic. Fam.* 8, 11. Sed cum de hostiis ageretur, et posset rem impedire, si ut numerarentur, postularet, tacuit. *Plin. Pan.* 76. Consulti omnes, atque etiam dinumerati sumus: vicitque sententia non prima, sed melior. *Cic. Att.* 5, 4. Hactenus ne quid ad senatum, consule, aut numera. Ita legit *Turneb. Adv.* 28, 27., alii aliter. ℙ Per metonymiam est habere, possidere. *Ov. Trist.* 1, 9, 5. Donec eris felix, multos numerabis amicos: Tempora si fuerint nubila, solus eris. *Tac. A.* 1, 35. Veterani tricena, aut supra stipendia numerantes. ℙ Item censere, aestimare. *Cic. Mur.* 24. *extr.* Sulpicium accusatorem suum numerabat, non competitorem. *Id. Phil.* 13, 4. Maximum ejus beneficium numero, quod hoc animo in rempubl. est. *Id. Fam.* 1, 9. *med.* Sapientes cives, qualem me et esse, et numerari volo. *Id. Verr.* 2, 2, 70. Is prope alter Timarchides numeratur. *Id. Rosc. Am.* 13. Tam singulare maleficium, quod ita raro exsistit, ut si quando auditum sit, portenti ac prodigii simile numeretur. *Id. Fam.* 2, 6. Ne id, quod petit, exigere magis, quam rogare, et in mercedis potius, quam beneficii loco numerare videatur. *Id. Phil.* 11, 1. *extr.* Mors in beneficii parte numeretur. Al. leg. *partem. Id. Fin.* 2, 28. Voluptatem nullo loco numerat; et *Leg.* 2, 5. Id estne numerandum in bonis? *Sall. in or. Lepid. contr. Sull. med.* Quorum adeo Sullam non poenitet, ut et facta in gloria numeret. *Cic. Phil.* 1, 8. Nisi forte, si quid memoriae causa retulit in libellum, id numerabitur in actis. *Id. Rosc. Am.* 6. Ipse honestissimus inter suos numerabatur. *Tac. G.* 30. Fortunam inter dubia, virtutem inter certa numerare. *Id. H.* 2, 77. Nihil nobis ultra arrogabo, quam ne post Valentem ac Caecinam numeremur, *h. e.* Valenti ac Caecinae postponamur. *Sil.* 15, 750. ante omnes bello numerandus Amilcar. Alii aliter leg. ℙ Item ponere, collocare, habere. *Cic. Or.* 9. Thucydides nunquam est numeratus orator. *Id. Brut.* 45. M. Herennius in mediocribus oratoribus numeratus est. ℙ *Numerare pectine chordas*, ap. *Juven.* 6, 381. est percurrere, et quasi aliam post aliam pulsando numerare, vel in numerum pulsare.

NŪMĔRO et Numere, adv. nimis cito. Antiqua loquendi ratio ducta ex eo, ut quidam putant, quod unum, quod est principium numeri, punctum putatur, ut loquitur *Macr. Somn. Scip.* 2, 2. Itaque *numero* dicimus, quasi puncto temporis. *Festus* docere videtur, *numero* dici de praesenti et futuro tempore, *numere* de praeterito. Verum ejus verba maximam partem incerta sunt: neque id discrimen a scriptoribus servatur: nisi quod *numere* minus est in usu. *Naev.* ap. *Fest.* Neminem vidi, qui numero sciret, quod scito est opus. *Pl. Men.* 2, 2, 13. numero huc advenis ad prandium. Nunc obsonatu redeo; et *Mil. a.* 5. *v.* 7. Perii. *Ca.* haud etiam, numero hoc dicis. *Id. Poen.* 5, 4, 101. o Apella, o Zeuxis pictor, Cur numero estis mortui? Adde *Merc.* 4, 3, 37. ℙ Significat etiam cito, celeriter. *Varr. R. R.* 3, 16. Apes siquando displicatae sunt, cymbalis et plausibus numero reducunt in locum unum. *Id.* ap. *Non.* 4, 319. Qui, cito facturum quid se, ostendere volebat, dicebat, numero id fore. ℙ Unde cum *nimis* aliquando jungitur. *Turpil.* ap. *Non. ib.* Nunquam nimis numero quemquam vidi facere, cum facto est opus. Adde *Acc.* et *Afran. ib.*

NŪMĔRŌSĒ, adv. magno numero. *Colum.* 4, 21. Nec tamen licebit numerosius onerare, quam ut una vitis octo serviat palmitibus. *Plin.* 33, 3, 19. de auro: Nec aliud laxius dilatatur, aut numerosius dividitur. *Appul. de Deo Socrat. f.* Villas opipare exstruunt, et domos ditissime exornant, et familias numerosissime comparant. ℙ Ap. *Tert. adv. Prax.* 12. numerose loqui, est loqui in plurali numero. ℙ Item per numeros, id est mensuras musicas. *Cic. N. D.* 2, 8. *f.* Quid, si platani fidiculas ferrent numerose sonantes? ℙ Item per numeros orationis, concinne, apte, suaviter. *Cic. Brut.* 8. Sententia aptis constricta verbis, cadit etiam plerumque numerose. *Id. Or.* 66. Raro in veris causis circumscripte numeroseque dicendum est; et *ib.* 62. In amplificanda re funditur numerose et volubiliter oratio; et *ib.* 65. Apte numeroseque dicere. *Gell.* 7, 3. *f.* Ea omnia distinctius, numerosiusque ac comptius fortasse dici potuerunt: fortius atque vividius potuisse dici non videntur. *Quint.* 10, 5. *med.* Ut ex industria sumamus sententias quasdam, easque versemus quam numerosissime.

[NŪMĔRŌSĬTER, adv. idem ac numerose, q. v. v. *Arnob.* 2, 73. Ut inflandis bucculas distenderent tibiis, cantionibus ut praeirent obscenis numerositer, et scabillorum concrepationibus sonoris. Alii ita locum minus recte mutant: *obscenis, numerosos iterarent scabillorum concrepationibus sonores. F.*]

NŪMĔRŌSĪTAS, atis, f. magnus numerus, multitudo, copia. *Macr. Sat.* 5, 20. *med.* Ad significationem numerositatis innumerae. *Tert. Monog.* 4. Filiarum numerositas. *Impp. Arcad. et Honor. Cod. Theod.* 12, 5, 3. curialium. *Sidon. carm.* 23, 150. Et te multimoda satis verendum Scriptorum numerositate, Varro.

NŪMĔRŌSUS, a, um, adj. *πολυπληθής*, qui magno constat numero, multiplex, multus, varius. *Val. Fl.* 5, 40. Magna comitum, numerosaque pubes. *Tac. Agr.* 17. Brigantum civitas, quae numerosissima provinciae totius perhibetur. *Plin.* 11, 40, 95. Animalia numeroso fecunda partu. *Id.* 7, 28, 29. Numerosissima suffragia habere; et 21, 24, 95. Herba radice magna, numerosa. *Id.* 35, 11, 40. Numerosissima florum varietas. *Plin. alter ep.* 4, 15. Copiosa et numerosa domus, *h. e.* familia. *Nemes. Cyn.* 15. Niobe numeroso funere moesta. *Mart.* 3, 31. Et servit dominae numerosus debitor arcae; et 4, 1. Caesaris alma dies, etc. Longa, precor, Pylioque veni numerosior aevo. *Colum.* 10, 6. Principio sedem numeroso praebeat horto Pinguis ager, *h. e.* in quo seruntur multorum generum olera, flores, poma. Alii exponunt amplo, laxo, et multa capiente. *Plin. ep.* 2, 14. *med.* Hoc pretio quamlibet numerosa subsellia implentur, *h. e.* numero plurima subsellia; et *ep.* 10, 48. Gymnasium incendio amissum restituere coeperunt, longe numerosius laxiusque, quam fuerat, *h. e.* pluribus membris instructum. *Colum.* 6, 29. Pullus equinus lato et musculorum toris numeroso pectore, *h. e.* multos habente musculorum toros; et *mox:* Feminibus torosis ac numerosis. (Sic *Virg.*

G. 3, 81. Luxuriatque toris animosum pectus.) *Plin.* 35, 11, 40. *n.* 28. Pictor diligentior, quam numerosior, *h. e.* qui plurimas tabulas pinxerit: vel qui varietati magis studuerit. Sic 34, 8, 19. *n.* 4. Myron numerosior in arte, quam Polycletus. *Id.* 35, 11, 40. *n.* 32. Numerosa tabula, *h. e.* in qua multi depicti sunt. *Quint.* 5, 10. Numerosum opus, *h. e.* multiplex, varium. V. ARGUMENTOSUS, et *Plin. ep.* 3, 9. *med.* Hic numerosissimae causae terminus, quibusdam absolutis, pluribus damnatis, atque etiam relegatis, etc. ℙ Numerosa etiam dicuntur, quae ad numerum fiunt, ut saltatio, gestus, sonus, versus. *Ov. Amor.* 2, 4, 29. Illa placet gestu, numerosaque brachia ducit. *Id. Pont.* 4, 2, 33. in tenebris numerosos ponere gressus (al. *gestus*), Quodque legas nulli, scribere carmen, idem est. *Id. Trist.* 4, 10, 49. Et tenuit nostras numerosus Horatius aures: sc. propter tot carminum genera, quibus usus est. ℙ *Numerosa oratio*, quae numeri versuum quid simile habet, et apte, concinne, atque aequabiliter fluit. *Cic. Or.* 48. Si numerosum est id in omnibus sonis atque vocibus, quod habet quasdam impressiones, et quod metiri possumus intervallis aequalibus; recte hoc genus numerorum, dummodo ne continuum sit, in orationis laude ponetur. *Id. Or.* 50. et 52. Apta et numerosa oratio. ℙ *Numerosa res* dicitur adolescens multarum rerum peritus, et pluribus aptus. *Inscr.* ap. *Grut.* 655, 3. Ille ego, qui magni parvus cognominis heres, Corpore in exiguo res numerosa fui. Flectere doctus equos, nitida certare palaestra, Ferre jocos, astu fallere, nosse fidem, etc. [*— Poterat hic commemorari locus *Lucani* ad *Pis.* 121. sq. sed virtus numerosa juvat: cujus *Ernest.* in *Lex. technol. lat. rhet.* p. 268. sq. hanc elegantissimam quidem interpretationem exhibuit, ut per *virtutem numerosam* significari genus hominum diceret, in quibus virtus simul cum doctrina et elegantia, qualem artes et litterae efficerent, conjuncta esset: coll. *Ov. Amor.* 2, 4, 29. de femina eleganti: Illa placet gestu, numerosaque brachia ducit, et tenerum molli torquet ab arte latus.]

NŪMĔRUS, i, m. ἀριθμός, [*Zahl,] discretae quantitatis mensura, ratio, qua multitudinis cujuspiam summa concipitur. Minervae inventum esse creditum est, ut *Liv.* 7, 3. scribit. *Sen. ep.* 58. *med.* Consummare perfectissimum numerum, quem novem novies multiplicata componunt. *Virg. G.* 2, 104. Sed neque quam multae species, nec, nomina quae sint, Est numerus, neque enim numero comprendere refert: [*ubi v. *Heyn.*] *Caes. B. G.* 7, 76. Haec in Aeduorum finibus recensebantur, numerusque inibatur. *Pl. Aul.* 4, 10, 68. capere. *Catull.* 61, 208. subducere. *Cic. Verr.* 2, 4, 9. Haec tibi laudatio procedat in numerum, *h. e.* jungatur numero aliarum laudationum, et te juvet. *Id. Fam.* 8, 8, 8. Quoad is numerus effectus esset. ℙ *Numerus singularis*, et *singulus* ap. grammaticos in verbis, et nominibus unam rem: *pluralis*, *pluralivus*, et *multitudinis* plures significat. *Varr.*, *Quint.*, *Gell.* etc. ℙ [*Ita ablat. *numero* saepissime additur ad summam alicujus copiae acrius significandam; ubi nos dicere solemus *an der Zahl*, *im Ganzen*, *in Summa.*] *Cic. Or.* 2, 28. Haec enim sunt tria numero. *Sall. Jug.* 57. Reliqui omnes, numero quadraginta, interfecti; et *ib.* 98. Ex copia tubicinum numero quinque quam velocissimos delegit. *Cic. Verr.* 2, 3, 18. Cum Persae mille numero navium classem ad Delum appulissent. *Id. fragm. or. pro Font.* ap. *Aquilam de figur. sententiar.* Equites numero plurimi e Gallia. *Caes. B. G.* 1, 5. Oppida sua omnia, numero ad duodecim, vicos ad quadringentos incendunt. *Id. B. C.* 3, 53. Ad duorum millium numero cecidisse reperiebantur. Plerique MSS. habent, *ad duo millia numero.* [*Held.*, prob. *Moeb.*, lect. *ad duorum millium numero* rejecit, quod *ad* recte quidem sine casu pro adverbio, sed genitivi *duorum millium*, ut, quo referrentur, non haberent, vix latine dici possent.] *Sisenn.* ap. *Non.* 2, 88. Ad binum millium numero sauciis utrinque factis. Hic ellipsis est, pro *ad binum millium summam. Plin.* 9, 10, 12. Pariunt ova ad centena numero. *Juven.* 13, 26. Rari quippe boni: numero vix sunt totidem, quot Thebarum portae. *Auct. ad Her.* 1, 10. *f.* Enumeratione utemur, cum dicemus numero, quot de rebus dicturi sumus. [*Simili ratione etiam Graeci dicunt, ut πολλοὶ ἀριθμῷ, *Hdt.* 3, 6. ἓν ἀριθμῷ, *Xenoph.* etc., etiam ἀριθμὸν et εἰς ἀριθμὸν, *Schaef. Dion. de comp.* p. 160. ℙ *Ad numerum* est justo, certo constituto numero, nos: *in gehöriger Anzahl*, *vollständig.*] *Cic. Fam.* 8, 8, 7. Si ex eo numero, quos ex S. C. in provincias ire oporteret, ad numerum non essent, qui in eas provincias proficiscerentur. [*Id. Q. Fr.* 3, 13. Ad numerum judices habere. *Suet. Vesp.* 20. Fauces ceteraque membra sibi ad numerum defricare, i. e. certo definitoque numero. V. *Cels.* 2, 14.] ℙ *Esse in numero*, numerari cum aliis, esse inter homines. *Lucr.* 5, 180. Qui nunquam vero vitae gustavit amorem, Nec fuit in numero, quid obest non esse creatum. [*Ita et Gr. ἀριθμὸν ποιεῖν, ἐν ἀριθμῷ εἶναι: saepius etiam cum negatione. ℙ Huc pertinet etiam *Plautinum* illud: *extra numerum es*, i. e. tu huc non pertines: nos: *dich rechne ich nicht.* — Porro *Horatiana* locutio *Ep.* 1, 2, 27. *Nos numerus sumus*, i. e. homines ad vulgus pertinentes, nullius pretii, quibus nil nisi numerus convenit. Sic *Aristoph. Nub.* 1204. ὄντες λίθοι, ἀριθμὸς, πρόβατα, etc. ℙ *Numeri* dicuntur tesserae vel tali, utpote numerorum notis inscripti.] *Ov. A. Am.* 2, 203. Seu ludet, numerosque manu jactabit eburnos; Tu male jactato, tu male jacta dato. *Id. ib.* 3, 355. Et modo tres jactet numeros, *h. e.* tres tesseras, nam tribus olim tesseris, deinde duabus Romani ludebant, quae simillimae erant iis, quas Itali nunc *dadi* vocant. ℙ [*Numerus* et *numeri*, dicuntur etiam pro universa mathematicae scientia, imprimis quatenus astronomiam spectat. (De simili usu gr. v. ἀριθμὸς v. *Heindf.* ad *Plat. Theaet.* p. 157. D.) *Cic. Fin.* 5, 29. Cur Plato Aegyptum peragravit, ut a sacerdotibus barbaris numeros et coelestia acciperet? Laudat hunc locum *Cort.* ad *Lucan.* 1, 641. At Figulus, — quem non stellarum Aegyptia Memphis Aequaret visu, numerisque moventibus astra: coll. *Claud. Cons. Mall.* 130. quis tenebras solis, causisque meantem Defectum videat numerus. *Stat. Th.* 4, 411. numerisque sequentibus astra. *Boet. I. Metr.* 2, 12. Comprensum in numeris victor habebat. *Id. III. Metr.* 9, 10. Tu numeris elementa ligas. *Sidon.* 15, 79. Thales hoc etiam numeris inquirit et astris, Defectum ut Phoebi, nec non lunaeque laborem Nunciet anterius. ℙ Hinc *numerus* significat certam aliquam copiam, cujus numerando inventa vel constituta ratio est: *Zahl*, *Anzahl.*] *Cic. Verr.* 2, 5, 28. Cum maximus piratarum numerus deesset. *Nep. Iph.* 2. Exercitus conductus, cujus numerus duodecim millium fuit. *Plin.* 3, 3, 4. *f.* Numerus omnis multitudinis ad ducenta quadraginta millia liberorum capitum. *Liv.* 3, 5. *f.* Caesorum numerum subtiliter exsequi. *Cic. Verr.* 2, 5, 28. Habere rationem et numerum piratarum, *h. e.* scire, quot fuerint piratae. *Stat. Th.* 6, 263. Metiri numerum, vultusque, habitusque suorum. *Inscr.* ap. *Grut.* 300, 1. Adlectus ad numerum ex S. C.; et *mox:* Super numerum cooptatus ex S. C., *h. e.* supernumerarius augurum. *Cic. Verr.* 2, 5, 28. *f.* in paratarum locum, et ad eorum numerum cives Romani hostiliter necati. [*Pertinet huc etiam illud *Cic. Verr.* 2, 5, 56. si naves suum numerum haberent, i. e. rectores remiges, quorum certus numerus requiritur. Sic *Ov. Her.* 10, 36. flecte ratem, numerum non habet illa suum. ℙ Interdum de iis etiam dicitur, quae non numero, sed mensura constant.] *Cic. Verr.* 2, 2, 72. *Planc.* 26. Magnum numerum frumenti, vim mellis maximam; et *Phil.* 2, 27. Maximus vini numerus fuit: [*ubi *numerus* non ad mensurarum numerum respicere videtur, ut *Forc.* dixerat, sed in universum copiae, multitudinis in unum coactae notionem continet. Quod maxime in sqq. constat.] *Cic. Font.* 1. Est in eadem provincia numerus civium R. atque hominum honestissimorum. *Nep. Milt.* 5. Numero copiarum fretus. *Juven.* 2, 46. sed illos Defendit numerus. *Sil.* 1, 312. Clara nec in numero virtus latet. *Tac. A.* 14, 49. Plures numero tuti. ℙ [*Tunc in universum *numerus* significat ordinem, conjunctionem, classem etc. hominum, vel aliarum naturarum, ad quam aliquis refertur.] *Nep. Att.* 12. In proscriptorum numerum relatus. *Quint.* 10, 1. *med.* Redigere aliquem in numerum poetarum. *Ov. Amor.* 3, 9, 66. Auxisti numeros, culte Tibulle, pios. *Nep. Lys.* 1. Horum in numerum nemo admittebatur. *Juven.* 6, 384. Quaedam de numero Lamiarum. *Cic. Brut.* 31. Q. Aelius Tubero fuit illo tempore, nullo in oratorum numero. *Sall. Cat.* 34. Mallius ex suo numero legatos ad Marcium misit. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 5. Quo ex genere si quem tui cognosti amantiorem, hunc vero ad tuum numerum libenter adscribito. *Id. Phil.* 2, 13. *extr.* Tu vero adscribe me talem in numerum. *Id. N. D.* 3, 19. Erechtheus, filiaeque ejus in numero Deorum sunt. *Id. Arch.* 12. Quique est eo numero, qui semper apud omnes sancti sunt habiti. *Id. Verr.* 2, 3, 90. Tanta auctoritate sunt, ut in illo antiquorum hominum numero reponantur. *Hor. Od.* 2, 2, 18. Numero beatorum eximere aliquem. *Quint.* 1, 4. Scriptores alios redigere in ordinem, alios omnino eximere numero, *h. e.* nullo modo inter scriptores habendos esse, censere. ℙ Hoc sensu eandem vim habet atque elegantiam, quam *locus:* et aestimationem significat. *Cic. Inv.* 2, 50. *med.* Si, quo in numero illud, quod per similitudinem affertur, et quo in loco illud, cujus causa affertur, haberi conveniat, ostendetur. *Id. Verr.* 2, 2, 54. Ut istius nequitiam, qui illum secum habuerit, eo praesertim numero ac loco, cognoscatis. *Id. Div. Verr.* 19. Cum is tibi parentis numero fuisset. *Caes. B. G.* 1, 28. Reductos in hostium numero habuit. *Cic. Brut.* 47. Dicebat etiam L. Scipio non imperite: Cnejusque Pompejus Sex. F. aliquem numerum obtinebat. *Id. Phil.* 3, 6. *med.* Tuae conjugis Bambalio quidam pater, homo nullo numero: nihil illo contemptius. ℙ [*Non solum autem summam eorum, quae ad complendum, perficiendum, formandum aliquid requirantur, sed singulas etiam partes, singula membra, quibus, ut plenum, perfectum, absolutum quid constet, opus sit, *numerus* denotat. *Noster* a Graecis, imo a Stoicis hanc dicendi rationem esse docuerat, coll. *Cic. Off.* 3, 3. *med.*, indeque ductam videri, quod res unaquaeque suis certo numero partibus constaret, quarum una si deesset, mancam illam et curtam esse necesse esse: si adessent omnes, perfecta esse diceretur. Fortasse ductam etiam esse ab eorum philosophorum opinione, qui omnia ex numeris constare docuissent, aut omnium rerum perfectiones ex numerorum proportione pendere: coll. *Macr. Somn. Scip.* 2, 1. et 2. *Cic. Off.* 3, 3. *med.*] Illud autem officium, quod rectum Stoici appellant, perfectum, atque absolutum est, et, ut iidem dicunt, omnes numeros habet. [*V. quae *Beier.* ad h. l. larga satis disputatione exposuit.] *Id. Fin.* 3, 7. Omnes numeros virtutis continet. *Id. Acad.* 1, 3. Varium et elegans omni fere numero poema. *Id. N. D.* 2, 13. *extr.* Mundus undique aptus atque perfectus, expletusque omnibus suis numeris et partibus. *Quint.* 10, 1. Quid ipsis ejus operibus sublimius, doctius, omnibus denique numeris praestantius? *Plin. ep.* 9, 38. Liber numeris omnibus absolutus. *Id. Pan.* 71. Omnes comitatis numeros obire; et *Albin.* 1, 285. principis implere *Val. Max.* 8, 3. *n.* 1. Partes omnes ac numeros defensionis diligenter exsequi. *Auct. dial. de Or.* 32. Ire per omnes numeros eloquentiae. *Plin. ep.* 4, 11. Omnibus numeris pudoris πολλὴν πρόνοιαν εἶχεν εὐσχήμως ποιεῖν. [*Adde *Ov. Met.* 1, 427. animalia imperfecta, suisque Trunca vident numeris. *Ib.* 7, 126. atque hominis speciem materna sumit in alvo Perque suos intus numeros componitur infans. *Lucan.* 1, 562. Monstrosique hominum partus, numeroque modoque.] ℙ *Omnium numerorum esse* est omnes habere numeros, [*i. e. ab omni parte esse perfectum.] *Petr. fragm. Trag.* 68. *Burm.* Duo tamen vitia habet, quae si non haberet, esset omnium numerorum. *Id. ib.* 63. Puer ominum numerum: pro *numerorum.* ℙ Contra imperfecta quae sunt, his deesse numeros dicimus. *Ov. Amor.* 3, 7, 17. Quae mihi ventura est (siquidem ventura) senectus? Cum desit numeris ipsa juventa suis? ℙ Simili quadam ratione *numeros* dies dixit *Plin.*, quibus perfectus lunae cursus concluditur, 18, 32, 75. Alternis mensibus triginta implebit numeros, alternis detrahet singulos. ℙ [*Unde alius usus dicendi originem duxisse videtur, quo *numerus* in rebus militaribus adhiberi solet, ordines, cohortes, legionem etc. significans.] *Tac. H.* 1, 87. Reliquos in numeros legiones composuerat. *Id. Agr.* 18. Sparsi per provinciam numeri: [*ubi v. *Walch.*] *Ulp. Dig.* 3, 3, 8. Miles, qui communem causam omnis sui numeri suscipit. Porro *Vop. Prob.* 14. Accepit sedecim millia tironum, quos omnes per diversas provincias sparsit, ita ut numeris, vel limitaneis militibus quinquagenos et sexagenos intersereret: *Salm.* docet *numeros* proprie esse legionum, et distingui a limitaneis, qui non erant legionarii. [*Etiam latiori sensu pro manu, agmine, exercitu. Huc pertinent:] *Vell.* 2, 73, 3. servitia fugitivosque in numerum exercitus sui recipiens, [*i. e. in ordines: cf. *Tac. A.* 2, 80. Auxilia Cilicum in numerum legionis composuerat, i. e. ita ut legionis saltem numerus legitimus expleretur.] *Id. H.* 1, 6. Plena urbs exercitu insolito: multi ad hoc numeri e Germania ac Britannia: [*nos: *Schaaren.*] *Claud. Epith. Pall. et Celer.* 86. Regnorum tractat numeros, constringit in unum Sparsas imperii vires, cuneosque recenset. *Inscr.* ap. *Grut.* 1096. Praepositus numerorum tendentium in Ponto ab Saro. — *Suet. Claud.* 25. Instituit imaginariae militiae genus, quod vocatur super numerum, quo absentes, et titulo tenus fungerentur. [*Adde *Suet. Vesp.* 6. ibique not. *B. Crusii*, coll. ejusdem *ind. Suet.* p. 538. — Dicitur *numerus* etiam pro catalago s. breviculo militum, quam alias matriculam dicunt. Hinc illa: *Ulp. Dig.* 29, 1, 43. in numeris esse; et *ib.* 4. in numeris manere; et *Paul. ib.* 38. Desinere in numeris esse. *Plin. ep.* 3, 8, 4. neque enim adhuc nomen in numeros relatum est. — Sunt qui hunc dicendi morem etiam Ciceroni tribuant. Ita *Graev.* ad *Fam.* 11, 10. et 12, 13. probb. *Ernest.* in *cl. Cic.* et *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 8, 24. Sed nusquam lectio certa. V. etiam *Orell.* ad *Cic. ll. ll.* — Potius illud tenendum videtur, quod *Walch.* ad *Tac. Agr.* 18. docet, esse fortasse haec ex iis, quae multa Augustus in rebus bellicis nova dicendi genera constituisset.] ℙ Interdum de quovis ordine dicitur. *Virg. A.* 3, 445. Quaecumque in foliis descripsit carmina virgo, Digerit in numerum, atque antro seclusa relinquit. ℙ *Numerus* translate, Graece ῥυθμὸς, est proportio quaedam inter duos, pluresve motus, quorum cum alii sint longiores, breviores alii, et similia habeant intervalla, efficiunt concentum quendam, qui vel gratus est, si proportio illa conveniens sit, apteque respondens; vel ingratus, si minus apte conveniat. Dicitur *numerus*, quia illa distinctio brevium et longorum, illaque varia intervalla nu-

merari possunt, continuatio indistincta non potest: quemadmodum in cadentibus guttis, ut ait *Cic. Or.* 3, 48., quod intervallis distinguuntur, numerum notare possumus, in amni praecipitante non possumus. Apparet autem primo in musicis sonis, et cantu, dicitur Italice *aria*, *tempo*, *battuta*, *andamento*. *Quint.* 9, 4. *in.* Quod si numeris et modis inest quaedam tacita vis, in oratione est vehementissima. *Cic. Or.* 1, 42. Omnia, quae sunt conclusa nunc artibus, dispersa et dissipata quondam fuerunt, ut in musicis numeri, et voces, et modi; in geometria lineamenta, formae, etc. *Ov. Fast*, 2, 109. Flebilibus veluti numeris canentia dura Trajectus penna tempora cantat olor. ℙ Deinde in saltatione, et gestu, quod Itali dicunt *muoversi in cadenza*, *ballare a battuta:* sive id fiat ad sonum tibiae aut lyrae, sive certa quadam lege ac mensura motuum sine sono. *Lucr.* 2, 630. de Curetibus: inter se forte catenas Ludunt, in numerumque exsultant. *Sen. Tranq.* 15. Scipio triumphale illud, et militare corpus movit ad numeros. *Virg.* de Cyclopibus ferrum exercentibus, *G.* 4, 174. Illi inter sese magna vi brachia tollunt In numerum. ℙ Item in exercitationibus palaestricis, in quibus multi motus certa lege et artificio, et in numerum edendi dictabantur a magistris. *Quint.* 12, 2. *med.* Ut palaestrici illos, quos numeros vocant, non idcirco discentibus tradunt, ut his omnibus in ipso luctandi certamine utantur. *Sen. Ben.* 7, 1. Quemadmodum magnus luctator est, non qui omnes numeros, nexusque perdidicit, sed qui in uno se, aut altero bene et diligenter exercuit. *Juven.* 6, 246. quis non vidit vulnera pali? Quem cavat assiduis sudibus, scutoque lacessit, Atque omnes implet numeros, *h. e.* peragit dictata magistri Omnia, ut *Id.* loquitur 5, 122. de eadem ferme re verba faciens. *Cic. Par.* 3. *f.* Histrio si paulum se movit extra numerum, aut si versus pronunciatus est syllaba una brevior, aut longior, exsibilatur et exploditur. Et translate *Hor. Ep.* 1, 18, 59. Quamvis nil extra numerum fecisse, modumque Curas, *h. e.* nihil absurdum, absonum, inconveniens. ℙ In carmine *numeri* sunt pedes, et tota ratio dimetiendi carminis, unde poeticus concentus exsistit. *Cic. Or.* 47. Nam cum sint numeri plures, iambum et trochaeum frequenter segregat ab oratore Aristoteles; et *ib.* 48. Ex illis modis, quibus hic usitatus versus efficitur, post anapaestus, procerior quidam numerus, effloruit. *Ov. Pont.* 4, 2, 3. Nectere verba numeris. *Pers.* 1, 64. Carmina molli numero fluunt. ℙ Non sunt tamen pedes proprie *numeri*, sed ex quibus efficitur numerus: nam ex plurium collocatione et nexu exsistit versus numerosus. *Cic. Or.* 64. *f.* Jam paeon, quod plures habeat syllabas, quam tres, numerus a quibusdam, non pes habetur. *Quint.* 9, 4. Quamquam Cicero paeone, dochmioque, quorum prior in quatuor, secundus in quinque excurrit, utitur: nec tamen ipse dissimulat, quibusdam numeros videri, non pedes. *Virg. Ecl.* 9, 45. numeros memini, si verba tenerem, i. e. dimensionem, metrum, rhythmum: ut intelligit etiam *Quint.* 9, 4. Huc spectat, quod de Pindaro canit *Hor. Od.* 4, 2, 11. numerisque fertur Lege solutis, *h. e.* genere metri utitur liberiore, neque adstricto legibus carminis severioris. Graeci enim lyrici ita conficiebant versus suos, ut pedem pro pede aliquando ponerent, et solutae orationi simile carmen efficerent. *Cic. Or.* 55. Maximeque id in optimo quoque eorum poetarum, qui *λυρικοὶ* a Graecis nominantur, quos cum cantu spoliaveris, nuda paene remanet oratio. Quorum similia sunt etiam apud nostros: velut illa in Thyeste: *Quemnam te esse dicam? qui tarda in senectute:* et quae sequuntur: quae, nisi cum tibicen accessit, orationi sunt solutae simillima. Haec *Cic.* ℙ Interdum *numeri* dicuntur ipsi versus. *Virg. A.* 6, 645. Threicius longa cum veste sacerdos Obloquitur numeris septem discrimina vocum. V. OBLOQUOR. *Ov. Amor.* 1, 1, 1. Arma gravi numero, violentaque bella parabam Edere, *h. e.* heroico carmine. *Plaut. in epitaph. suo:* Et numeri innumeri simul omnes collacrumarunt. V. INNUMERUS. *Ov. Amor.* 3, 1, 37. Impares numeri, *h. e.* elegiaci versus. ℙ Est autem duplex in versu *numerus:* alter metro constans, alter rhythmo. Prior habet rationem pedum certo numero, atque ordine positorum, ut in versu heroico, elegiaco, etc., alter solum habet rationem numeri syllabarum, quibus constat versus, nihil sollicitus de earum quantitate, aut de pedum dispositione. Alia sunt etiam discrimina: de quibus V. in RHYTHMUS. Exemplum sit ap. *Vopisc. Aurel.* 6. Mille, mille, mille decollavimus. Unus homo mille decollavimus. Mille vivat, qui mille occidit. Tantum vini habet nemo, quantum fudit sanguinis. V. *Salmas. in h. l.*, ubi hoc totum accurate persequitur. Sed hoc genus numerorum a gravitate Latini carminis alienum est, neque est a veteribus usurpatum. ℙ Denique in soluta oratione *numerus* maxime locum habet, in qua varii pedes, modo brevibus vocibus, modo longis, et periodi in clausula circumscripte et apte cadentes numerosam orationem suavemque reddunt. Qua de re legendus *Cic. Or.* 3, 48. et sq., *Or.* 49. et sq. et *Quint.* 9, 4. Legi potest etiam *Varchius* in *Herculano*, *quaest.* 9. ubi universam numerorum rem subtiliter et luculenter tractat. *Cic. Or.* 56. *extr.* Sit igitur hoc cognitum, in solutis etiam verbis inesse numeros, eosdemque esse oratorios, qui sint poetici; et *ib.* 52. Isocrates verbis solutis numeros primus adjunxit. *Id. Brut.* 8. Ante Isocratem verborum quasi structura, et quaedam ad numerum conclusio nulla erat. *Id. Or.* 61. Redigere omnes fere in quadrum numerumque sententias; et *ib.* 65. *extr.* Multum interest, utrum numerosa sit, idest similis numerorum, an plane e numeris constet oratio: alterum si fit, intolerabile vitium est: alterum nisi fit, dissipata, et inculta, et fluens est oratio.

NŪMĬCĬA Via. V. MINUCIA.

NŪMĬCĬUS et Numicus, *Rio Torto*, fluvius parvus Latii in Laurenti agro, prope Lavinium labens, et in mare inferum confluens. In eo Aeneas submersus traditur. Hic, ut aliqui scribunt, postea decrevit, et in fontem redactus fuit, qui et ipse postea exsiccatus est, sacris etiam Vestae (cui nonnisi ex hoc fluvio libari fas erat) una interceptis, ut docet *Serv.* ad illud *Virg. A.* 7, 150. haec fontis stagna Numici. *Ov. Fast.* 3, 647. Corniger hanc tumidis rapuisse Numicius undis Creditur. *Tibull.* 2, 5, 45. de Aenea: Illic sanctus eris, cum te veneranda Numici Unda Deum coelo miserit Indigetem. *Sil.* 8, 180. Haud procul hinc parvo descendens fonte Numicus. ℙ *Fuit et Numicius nomen propr. virorum R., ut T. Numicius Priscus, consul, de quo *Liv.* 2, 63. et Numicius Thermus, cujus meminit *Tac. A.* 16, 20. Numicium, amicum suum, meminit *Hor. Ep.* 1, 6, 1. *B. A.*

NŪMĬDAE, arum, m. plur. Numidiae incolae, quasi *nomades*. V. NOMADES. Eorum in equitatu maxima laus fuit. *Virg. A.* 4, 41. Infreni Numidae. ℙ Antiqui Numidas vocarunt non incolas modo Numidiae, sed alios quoque, qui pecuariam exercentes vagi huc illuc mearent. Hinc Numidarum in Arabia mentio fit ap. *Vitr.* 8, 3. Etiam ap. *Plin.* 5, 16, 15. Arabia Nomadum. ℙ In sing. numero. *Sall. Jug.* 12. Numida mandata brevi conficit. ℙ *Numidum* pro *Numidarum*. *Mart.* 12, 26. Aut Numidum gentes, Cappadocumque petas. ℙ De Numidarum moribus quaedam *Sall. Jug.* 21. et *Plin.* 5, 3, 2. ℙ Adjective. *Ov. Pont.* 4, 9, 28. Et totum Numidae sculptile dentis opus, *h. e.* eboris: multi enim elephanti in Numidia. *Id. A. Am.* 2, 183. Obsequium tigresque domat, Numidasque leones. ℙ *Numida* est etiam famulus plerumque ex Numidia, qui equo vectus viris lautioribus ditioribusque iter facientibus praecurrebat. *Inscr.* ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 691. D. M. C. Bruttl Telesphorionis, C. Bruttl Praesentis *Clarissimae Memoriae Viri* II. Cos. liberti, Numidae ipsius. *Tac. H.* 2, 40. Aderat sane citus equo Numida cum atrocibus mandatis, quibus Otho, increpita ducum segnitia, rem in discrimen mitti jubebat. V. *Lipsii* adnot. ad h. locum, qui alia veterum testimonia hac de re congessit. ℙ Est etiam cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 357, 9. L. Antonius L. F. Gal. Numida.

NŪMĬDĬA, ae, f. *Μεταγωνῖτις*, regio Africae mediterranea in Libyae interioris, et Mauritaniae confinio, leonibus ferocissimis, atque elephantis abundans. *Plin.* 5, 3, 2., *Mela* 1, 6.

NŪMĬDĬĀNUS, a, um, adj. Numidiana pira, quae *Plin.* 15, 15, 16. recenset inter ea, quae patriae nomina habent, et ex Numidia advecta sunt.

NŪMĬDĬCUS, a, um, adj. *Νομαδικὸς*, ad Numidiam, et Numidas pertinens. *Liv.* 30, 6. Equi Numidici. *Plin.* 16, 40, 79. Numidicarum cedrorum trabes. *Sall. Jug.* 99. Numidica scuta. *Colum.* 8, 2. Africana gallina, quam plerique Numidicam dicunt, Meleagridi similis, nisi quod rutilam galeam, et cristam capite gerit: quae utraque sunt in Meleagride caerulea. *Mart.* has appellat, 3, 58., Numidicas guttatas. (V. GUTTATUS.) *Plin.* nomine generis, 10, 48, 67. Numidicas aves. V. AFRICANUS. ℙ *Numidicum* marmor est idem ac Libycum, et Poenum, eburnei coloris; ejus meminit *Plin.* 5, 3, 2. et 36, 6, 8. et *Sen. ep.* 86. Alexandrina marmora Numidicis crustis distincta. Hinc *Stat. Silv.* 2, 2, 92. Hic Nomadum lucent flaventia saxa. *Sidon. carm.* 5, 37. Nomadum lapis additur istic Antiquum mentitus ebur. *Id. Carm.* 22, 138. Nomadum qui portat eburnea saxa Collis. ℙ *Numidicus* a devictis Numidis, et Jugurtha eorum rege bis acie fuso, cognominatus est Q. Caecilius Metellus. *Vell.* 2, 11. et *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 62. ℙ De ursis Numidicis V. URSUS.

*NUMINIENSES, ium, incolae oppidi cujusdam Latii, quod Numinia fortasse vel Numinium audiebat. *Plin.* 3, 5. *B. A.*

*NUMINĬUS, i, m. Ennensis senator. *Cic. Verr.* 2, 2, 51. *B. A.*

NUMISĬĀNUS, a, um, adj. *Numisiana vitis*, et *uva* ap. *Colum.* 3, 2. et 12, 43. et *Plin.* 14, 2, 4. *n.* 6. aptissima ollis fuit, *h. e.* in ollis condita facile servabatur in mensas. A quodam Numisio nomen habere videtur. ℙ **Numesiana* est *Isid. Or.* 17, 5. *B. A.*

*NUMISĬUS, i, m. nomen Romanum et Latinum; ut T. Numisius, praetor, cujus meminit *Liv.* 41, 8. item T. Numisius Tarquiniensis, Numisius Lupus, et Numisius Rufus, de quibus V. *Liv.* 45, 17. *Tac. H.* 1, 22. et 79. Porro, Numisium quendam, ductorem Latinorum, memorat *Liv.* 8, 3. et 11. Numisium Mustelam, Anagninum, de sicariis M Antonii triumviri *Cic. Phil.* 2, 4. et *Phil.* 5, 6. Numisium Tironem denique *Id. Phil.* 2, 4. *B. A.*

NŪMISMA, et rectius Nomisma, ătis, n. *νόμισμα*, pecunia signata, nummus. Graeca vox a *νομίζω*, lege sancio, moribus instituo: quia nummi tum pretio suo, tum institutis legum, et recepto hominum more valent. Primam syllabam alii scribunt per *u*, per *o* alii: quod receptius videtur; congruit enim cum Graeco vocabulo et etymo. *Hor. Ep.* 2, 1, 233. incultis qui versibus, et male natis Rettulit acceptos, regale nomisma, Philippos. *Mart.* 1, 12. Cum data sint equiti bis quina nomismata, quare Bis decies solus, Sextiliane, bibis? *Seren. Sam.* 28, 525. frustraque immensa nomismata fundes. ℙ *Eckhel. D. N. V.* T. I. p. III. putat, ap. inferioris aevi scriptores *nomismata* esse appellatos nummos veteres, et fere peregrinos, qui jam Romae in mercis potius, quam in monetae usu haberentur. Hinc *Ulp. Dig.* 34, 2, 27. *f.* Si aurum, vel argentum signatum legatum est, id paterfamilias videtur testamento legasse, quod ejus aliqua forma est expressum, veluti quae Philippi sunt, itemque nomismata, et similia. *Paul. ib.* 7, 1, 28. Nomismata aurea, vel argentea vetera, quibus pro gemmis uti solent. ℙ Interdum sumitur pro imagine in nummo impressa. *Prud. περὶ στεφ.* 2, 95. En Caesar agnoscit suum Nomisma nummis inditum. ℙ *Nummisma* duplici *m* licenter scripsit ad primam syllabam producendam *Venant. Vit. S. Martin.* 2, 338. Inde crucis trutina pretii nummismata pensans.

[NŪMISTRĀNI, orum, m. plur. incolae urbis mediterraneae in Lucania inter Compsam et Potentiam, quae a *Plutarch.* in *Marcell.* 24. *Νομίστρων*, a *Ptolem.* 3, 1. *Νουμίστρων*, a *Liv.* 27, 2. Numistro, nunc *Muro* appellatur. *Plin.* 3, 11, 15. Lucanorum Atinates, Grumentini, Potentini, quibus Numistrani junguntur. *F.*]

*NUMĪTOR, oris, m. *Νομήτωρ*, rex Albanus, Procae filius, frater Amulii. Rheam Silviam filiam habuit, quam Amulius, pulso Numitore fratre, Vestalem virginem fecit, ne tandem sobolem haberet, quae patruum ulcisceretur. *Liv.* 1, 3. sq. *Ov. Met.* 14, 773. *Id. Fast.* 4, 53. et 809. et 5, 75. *Virg. A.* 6, 768. Adde *Auct. ad Her.* 4, 34. ℙ Item Rutulus quidam, de quo *Virg. A.* 10, 342. ℙ In *Cic. Fin.* 5, 22. pro *Numitorem*, legendum (id quod vidit *Ernestus*), *Numitorium;* ut patet ex *Cic. Inv.* 2, 34. V. et NUMITORIUS. *B. A.*

*NUMITORĬA, ae, f. V. v. sq. *B. A.*

*NUMITORĬUS, i, m. nomen Romanum; ut Q. Numitorius Pullus, Fregellanorum proditor, de quo *Cic. Fin.* 5, 22. Quis Pullum Numitorium, Fregellanum, proditorem, quamquam reipublicae nostrae profuit, non odit? ubi bene (ait *Ernestus*) *Davisius* malebat *Fregellarum proditorem;* sine causa, opinor. Deleverim tantum comma post *Numitorium.* Cf. l. *Cic. Phil.* 3. mox citandum. ℙ C. Numitorius, eques Romanus, in agro Tauromenitano. *Cic. Verr.* 2, 5, 63. ℙ Numitoria Fregellana, uxor patris M. Antonii. *Cic. Phil.* 3, 6. Quae porro amentia est, eum dicere aliquid de uxorum ignobilitate, cujus pater Numitoriam Fregellanam, proditoris filiam, habuerit uxorem? *B. A.*

NUMMĀRĬUS, a, um, adj. *χρηματικὸς*, ad nummos et pecuniam pertinens. *Cic. Verr.* 2, 2, 28. *f.* In summa difficultate esse nummaria; et *ib.* 2, 4, 6. Tanta difficultas eum rei nummariae, tanta egestas oppressit. *Id. Off.* 3, 20. Ut res nummaria de communi sententia constitueretur; et *Att.* 4, 7. Nummaria theca; et *Novius* ap. *Non.* 9, 1. arca. *Ulp. Dig.* 4, 8, 11. poena. Rursus *Cic. Verr.* 2, 1, 42. Lex Cornelia nummaria, *h. e.* quae sanxit, ne quis privatus pecuniam faceret, ut ait *Asconius. Callistr. Dig.* 40, 15, 4. quaestio. ℙ *Nummarius* dicitur, qui pecunia accepta corrumpi se patitur, mercenarius. *Cic. Att.* 1, 16. *med.* Insectari, et exagitare nummarios judices. *Id. Verr.* 2, 3, 57. Ecquod judicium Romae tam dissolutum, tam perditum, tam nummarium fore putasti, etc.? *Id. Cluent.* 36. *med.* Nummarius interpres pacis et concordiae non probabatur. *Sen. Ben.* 1, 9. *extr.* Provincias spoliari, et nummarium tribunal, audita utrinque licitatione, alteri addici.

NUMMĀTĬO, onis, f. *πολυχρηματία*, nummorum abundantia, affluentia. *Cic. Phil.* 2, 45. Confer eum cum nummatione tua, tuorumque. Al. rectius leg. *nundinatione.*

NUMMĀTUS, a, um, adj. *πολυχρήματος*, nummis abundans. *Cic. Agr.* 2, 22. Volitat enim ante oculos istorum Jubae regis filius adolescens, non minus bene nummatus, quam bene capillatus. *Hor. Ep.* 1, 6, 38. Ac bene nummatum decorat Suade-

la, Venusque. *Appul. Met.* 1. *in.* Nummatior revertor.

[NUMMORUMEXPALPONĪDES, ae, m. qui blandiendo palpandoque nummis alios emungit; nomen fictum a *Pl. Pers.* 4, 6, 22. V. NUNQUAMPOSTEAERIPIDES. *F.*]

NUMMOSUS, a, um, adj. bene nummatus. *Nigid.* ap. *Gell.* 4, 9. Hoc inclinamentum hujuscemodi verborum, ut vinosus, mulierosus, religiosus, nummosus, signat copiam quandam immodicam rei, super qua dicitur.

NUMMŬLĀRĬŌLUS, i, m. dimin. parvus, vel vilis nummularius. *Sen. Apocol. med.* Designatus consul nummulariolus.

NUMMŬLĀRĬUS, ii, m. *κολλυβιστὴς, τραπεζίτης,* mensarius, argentarius. *Suet. Galb.* 9. Nummulario, non ex fide versanti pecunias, manus amputavit, mensaeque ejus affixit. *Ulp. Dig.* 16, 3, 7. Quoties foro cedunt nummularii, solet primo loco ratio haberi depositariorum, hoc est eorum, qui depositas pecunias habuerint, non quas fenore apud nummularios, vel cum nummulariis, vel per ipsos exercebant. ℙ Differunt tamen aliquid argentarius, et nummularius; hic enim illius minister esse videtur. *Paul. Dig.* 2, 13, 9. *med.* Nummularios quoque non est iniquum rationes edere, quia et hi, sicut argentarii, rationes conficiunt: et quia accipiunt pecuniam, et erogant per partes: quarum probatio scriptura codicibusque eorum maxime continetur: ideo frequentissime ad fidem eorum decurritur. ℙ Discrimen esse videtur, quod *nummularii* proprie sunt, qui pecuniam tractant, versant, probant, appendunt, numerant: ut *argentarii* latius patet munus, et nobilius officium est. *Mart.* 12, 57. Hinc otiosus sordidam quatit mensam Neroniana nummularius massa. *Petr. fragm. Trag.* 56. *Burm.* Quod putamus difficillimum esse artificium? Ego puto medicum, et nummularium: medicus, qui scit, quid homunciones intra praecordia sua habeant, et quando febris veniat: nummularius, qui per argentum aes videt. *Appul. Met.* 10. Ne forte aliquis istorum quos offers, aureorum nequam vel adulter reperiatur, in hoc ipso saeculo conditos eos annulo tuo praenota, donec altera die nummulario praesente comprobentur. *Africanus Dig.* 46, 3, 39. Si soluturus pecuniam tibi, jussu tuo signatam, eam apud nummularium, quoad probaretur, deposuerim, tui periculi eam fore, Mela libro decimo scribit. ℙ *Nummularius* fuit etiam in officinis monetariis argentariis, cujus erat argentum antequam cuderetur, probare, qui aliquando et *nummularius officinator* appellatur. *Inscr.* ap. *Grut.* 45, 3. Officinatores, et nummularii officinarum argentariarum; et 638, 2. P. Lollio Maximo nummulario primo offic*inae* monet*ariae* argent*ariae*; et *ib.* 3. M. Ulpio Secundo nummulario offic*inatori* monetae. ℙ Adjective etiam usurpatur. *Scaev. Dig.* 14, 3, 20. Lucius Titius mensae nummulariae, quam exercebat, habuit libertum praepositum, etc.

NUMMŬLUS, i, m. *νομισμάτιον,* dimin. nummi. *Cic. Att.* 1, 16. *med.* Si judicium est, triginta homines populi R. levissimos ac nequissimos, nummulis acceptis, jus ac fas omne delere; et *ib.* 19. *f.* Si tuis blanditiis a Sicyoniis nummulorum aliquid expresseris. *Id. Att.* 8, 13. Multum mecum municipales homines loquuntur, multum rusticani: nihil prorsus aliud curant, nisi agros, nisi villulas, nisi nummulos suos. Loquitur *Cic.* de turbis a bello civili inter Caesarem, Pompejumque excitatis in Italia ann. U. C. 705.

NUMMUS et Numus, i, m. *νόμισμα,* pecunia signata, moneta, numisma. *Varr. L. L.* 4, 36. videtur significare esse Siculam vocem. In argento, inquit, nummi: id a Siculis. *Festus* ducit a *νόμισμα.* Plura V. ap. *Voss.* De scriptione sic habeto, in antiquis monumentis et simplici, et duplici *m* exaratum legi: *Manutium* tamen, *Dausq., Voss.* duplicem praeferre. Ex allatis *Varronis* verbis colligi videtur, *nummum* primo et proprie dici de pecunia argentea. Passim tamen de quocumque dicitur. *Cic. Off.* 3, 20. Jactabatur enim temporibus illis nummus, sic ut nemo posset scire, quid haberet, *h. e.* mutabatur in dies monetarum pretium; et *ib.* 23. Si sapiens adulterinos nummos acceperit imprudens pro bonis. *Id. Att.* 5, 21. *med.* Assident, subducunt: ad nummum convenit; et *Inv.* 2, 4. Ad mercatum proficiscens, et secum aliquantum nummorum ferens. *Id. Att.* 6, 1. *med.* Putat, suos nummos vos comedisse. *Id. Phil.* 12, 8. Cum aquilae primi pili nummos aureos daret. *Id. Att.* 8, 10. Habere in nummis, *h. e.* in pecunia numerata. Al. leg. *in nominibus.* Sic *Valer.* in *ep.* ap. *Trebell. Claud.* 14. *f.* In nummo exigere. ℙ Speciatim dicitur de pecunia usitatissima Romanis, quae alio nomine *sestertius*, vel conjuncte *nummus sestertius* appellatur. *Cic. Verr.* 2, 3, 58. *extr.* Facta est sponsio HS. quinque millium; et *ib.* 60. *f.* Cogit Scandilium quinque illa millia nummum dare, atque adnumerare Apronio; et *ib.* 61. Cogit Scandilium Apronio ob singularem improbitatem HS. quinque millia mercedis nomine ac praemii dare. ℙ Item de nummo aureo Graecorum. *Pl. Ps.* 3, 2, 19. Illi drachmis iissent miseri: me nemo potest minoris quisquam nummo, ut surgam, subigere. *Id. Men.* 2, 2, 16. Quibus hic pretiis porci veneunt sacres sinceri? *Cyl.* nummo. ℙ Item de denario ap. Graecos. *Id. Ep.* 1, 1, 50. Eam emit quadraginta minis. Id adeo argentum ab danista sumpsit fenore, in dies, minasque argenti singulas, nummis. ℙ *Nummus plumbeus.* V. PLUMBEUS. ℙ *Esse*, aut *versari in nummis*, pecuniam habere. *Cic. Verr.* 2, 4, 6. Hominem video non modo in aere alieno nullo, sed in suis nummis multis esse, ac semper fuisse. *Id. Rosc. Com.* 8. Debebat? immo in suis nummis versabatur. ℙ *Nummo*, et *nummo sestertio addicere, aestimare, vendere*, etc. Latine est nullo, aut vilissimo pretio. *Cic. Rabir. Post.* 17. Ecquis est ex tanto populo, qui bona C. Rabirii nummo sestertio sibi addici velit? *Vitr.* 1, 4. *f.* Mercatus est possessionem loco salubri, constituit moenia, et areas divisit, nummoque sestertio singulis municipibus mancipio dedit. *Epit. Liv.* 55. Damnatus sub furca diu virgis caesus est, et sestertio nummo veniit. *Sen. ep.* 95. *med.* Quae maxima inter vos habentur, divitiae, gratia, potentia, sestertio nummo aestimanda sunt. *Suet. Caes.* 50. Amplissima praedia ex auctionibus hastae ei nummo addixit. Al. leg. *minimo. Pl. Most.* 1, 2, 34. si quid nummo sarciri potest, Usque mantant, neque id faciunt, donicum Parietes ruunt. ℙ Nummo, aut nummis conducere, locare, colere, annua pecuniae pensione, cui opponitur *partibus*, h. e. fructus, aut lucrum dividendo. *Plin. ep.* 9, 37. Medendi una ratio, si non nummo, sed partibus locem. *Paul. Dig.* 47, 2, 26. Colonus qui nummis colit. *Cajus* conducere ad pecuniam numeratam, *ib.* 19, 2, 25. *med.* dixit. ℙ In genitivo plur. si cum *sestertium* jungatur, *nummum* dicimus, ita usu postulante: si cum adjectivis numeralibus *nummum* saepius, quam *nummorum. Cic. Or.* 46. *extr.* Alias loquor, ut necesse est, cum *triumvirum*, non *virorum*, cum *sestertium nummum*, non *nummorum*, quod in his consuetudo varia non est. *Naevius* ap. *eund. Or.* 2, 63. et *Ter. Heaut.* 3, 3, 45. Quanti addictus? mille nummum. *Hirt. B. G.* 8, 4. Duo millia nummum pollicetur. *Plin.* 17, 1, 1. Multarum arborum fructus addictus binis millibus nummum. *Pl. Trin.* 1, 2, 115. nummorum Philippeum ad tria millia. *Id. Men.* 3, 3, 18. inaures da mihi Faciundas pondo duum nummum. *Hor. Ep.* 2, 2, 5. Fiet, eritque tuus nummorum millibus octo. *Suet. Aug.* 46. *extr.* Singula nummorum millia pro singulis dividebat. *Id. Dom.* 4. *f.* Congiarium populo nummorum trecentorum ter dedit. *Plin.* 8, 43, 68. Quadringentena millia nummorum. In his *nummus sestertius* intelligitur, ut supra dictum est.

NUMNAM. V. NUM.

NUNC, *νῦν,* adv. quod praesens hoc tempus significat, hoc tempore, in praesentia. *Cic. Phil.* 7, 5. Erat tunc excusatio oppressis, nunc nulla est. *Ter. Andr.* 3, 3, 13. Alium esse censes nunc me, atque olim, cum dabam? et 5, 4, 33. postilla nunc primum audio, Quid illo sit factum. *Id. Ad.* 2, 1, 2. nunc jam illico hic consiste (quod *Virg.* dixit *A.* 5, 189. nunc nunc insurgite remis); et *ib.* 14. I intro nunc jam; et 2, 2, 25. nunc demum venis? *Ov. Her.* 10, 135. Nunc quoque non oculis, sed, qua potes, aspice mente. *Suet. Claud.* 1. Fossas immensi operis effecit, quae nunc adhuc Drusinae vocantur. *Cic. Inv.* 1, 33. *extr.* De inductione satis in praesentia dictum: nunc deinceps ratiocinationis naturam consideremus. *Id. Prov. cons.* 13. *f.* Nunc denique est perfectum, ut, etc. ℙ *Nunc ipsum*, substantivi more, hoc ipso tempore. *Cic. Att.* 7, 3. Quin nunc ipsum non dubitabo rem tantam abjicere; et *ib.* 12, 40. Nunc ipsum ea lego, ea scribo, ut ii, qui mecum sint, difficilius otium ferant, quam ego laborem. Adde *ib.* 8, 9. ℙ Interrogando, pro *nuncne* dicimus *nunccine* inserto *ci* euphoniae causa, ut *hiccine, siccine. Ter. Andr.* 4, 1. *f.* hem, nunccine demum? ℙ Jungitur interdum cum verbis praeteriti, et futuri temporis, et designat tempus, quod circa nos est. *Cic. Att.* 2, 24. *med.* Nunc reus erat apud Crassum Divitem Vettius de vi. *Petr. Sat.* 126. Nunc erat a tenera submittere cornua fronte, *h. e.* nunc erat tempus; *ἔλλειψις. Hor.* plene *Od.* 1, 37, 2. nunc Saliaribus Ornare pulvinar Deorum Tempus erat dapibus, sodales. *Cic. Planc.* 23. Illud crimen de nummis caluit re recenti, nunc in causa refrixit. *Pl. Most.* 2, 2, 46. id adeo nos nunc factum invenimus. *Ter. Eun. prol.* 9. Item Menandri Phasma nunc nuper dedit: *νῦν ἄρτι. Catull.* 8, 16. Quis nunc te adibit? cui videberis bella? Quem nunc amabis? ℙ Post verbum praeteriti temporis aliquando vertitur ut *tunc. Nep. Timol.* 5. Dixit, nunc demum se voti esse damnatum. Huc spectant illa, in quibus *nunc* pro *tunc* ponitur, tempus praeteritum, ut praesens, fingendo. *Ov. R. Am.* 773. Quid, Menelae, doles? ibas sine conjuge Creten: Et poteras nupta lentus abesse tua. Ut Paris hanc rapuit, nunc demum uxore carere Non potes. *Id. Met.* 1, 321. Fatidicamque Themin, quae nunc oracla tenebat. Adde alia, quae congessit *Burm.* ad *Her.* 18, 95., in quibus librarios accusat, quod male *tunc* reposuerint. ℙ Geminatur interdum pro *modo. Virg. A.* 5, 441. Nunc hos, nunc illos aditus, omnemque pererrat Arte locum; et *Ov. Her.* 10, 19. Nunc huc, nunc illuc, et utroque sine ordine curro; et *Liv.* 4, 12. Tribuni pleb. nunc fraudem, nunc negligentiam consulum accusabant. *Just.* 4, 1. Frequenter, et compluribus locis nunc flammas, nunc vaporem, nunc fumum eructat. ℙ Interdum alterum *nunc* omittitur. *Virg. A.* 5, 830. pariterque sinistros, Nunc dextros solvere sinus. ℙ Pro *modo* est etiam in illo *Vell.* 2, 63. Plancus nunc adjutor Bruti: mox ejusdem proditor. ℙ Nonnunquam vim habet particulae adversativae, *at, sed, verum*, nectitque orationem. [*Nostr. *so aber, so aber vollends.* Plerumque absolute quidem positum, pro Gr. *νῦν δὲ*: interdum tamen et *nunc autem.* V. *Heindf.* ad *Cic. N. D.* p. 204. a.] *Cic. Div.* 1, 30. Quae quidem multo plura evenirent, si ad quietem integri iremus: nunc onusti cibo et vino perturbata et confusa cernimus. *Pl. Bacch.* 3, 3, 8. absque te esset, ego illum haberem rectum ad ingenium bonum: Nunc propter te pravus factus est. *Cic. Verr.* 2, 5, 67. Si haec non ad cives R., si non ad homines, verum ad bestias conqueri vellem; tamen tanta rerum atrocitate commoverentur. Nunc vero cum loquar apud senatores populi R. etc. *Quint.* 1, 1. Nam bona facile mutantur in pejus: num quando in bonum verteris vitia? [**Tac. A.* 16, 16.] ℙ Pro ergo, igitur. *Prop.* 4, 9, 73. Nunc quoniam manibus purgatum sanxerat orbem, etc.; et 2, 7, 75. Nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam. *Broukhus.* ℙ *Nunc homines* per *ὑφὲν,* qui nunc sunt homines, ut *ante malorum* ap. *Virg. A.* 1, 202. malorum praetoritorum. *Pl. Pers.* 3, 1, 57. Tace, stulta: non tu nunc hominum mores vides? *τῶν νῦν ὄντων.* Plene autem *Plin.* 22, 25, 71. Nostri, qui nunc sunt, herbarii Latine salviam vocant. *Cic. Q. Fr.* 1, 1, 15. Non est tibi his solis utendum existimationibus, aut judiciis, qui nunc sunt, hominum, sed iis etiam, qui futuri sint. ℙ *Ut nunc est*, pro praesenti rerum statu. *Asin. Poll.* ad *Cic. Fam.* 10, 31. *f.* Constitui, ut nunc est, cum exercitu proficisci. *Cic. Att.* 12, 29. Quae causae si manebunt, quaerenda erit excusatio: et, ut nunc est, mansurae videntur. ℙ [*Confund. *nunc* et *tunc.* V. *Cort.* ad *Lucan.* 3, 368. — *Nunc* et *noster.* V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 163.]

NUNCCĪNĒ. V. v. praec.

NUNCĬO, etc. V. NUNTIO, etc.

NUNCIONUS. V. EPIDIUS.

*NUNCOREUS (trisyllab.), ei et eos, Sesostridis filius, qui obeliscum illum, qui postea Romae situs fuit in Vaticano, curavit excidendum. *Plin.* 36, 11. *B. A.*

NUNCŬBĪ, adv. num in aliquo loco: ex *num*, et *alicubi. Varr. R. R.* 3, 2. Nuncubi hic vides citrum, aut aurum? num minium, aut armenium? numquod emblema, aut lithostrotum? quae illic omnia contra; et *ib.* 2, 5. Ut si quis quid ignorat, discat: si quis scit, nuncubi labar, observet. Alii leg. *nunc, ubi labar, observet.* ℙ Significat etiam numquo tempore, numqua in re. *Ter. Eun.* 1, 2, 83. nuncubi meam Benignitatem sensisti in te claudier?

NUNCŬPĀTIM, adv. nominatim. *Sidon. ep.* 9, 16. *in carm.* Singulos, quos nunc pia nuncupatim Non valent versu cohibere verba. Adde *Claud. Mamert. Stat. anim.* 2, 9. *f.*

NUNCŬPĀTĬO, onis, f. *ἐκφώνησις,* actus nominandi, appellatio. *Appul. Dogm. Plat.* 2. Hanc ille justitiam modo nominat, modo universae virtutis nuncupatione complectitur, et item fidelitatis vocabulo nuncupat. *Id. de Mundo.* Nomen Dei regum nuncupatione praedicari, *h. e.* appellando eum regem. ℙ De ea, qua quis aliquem in testamento nominat heredem faciens. *Suet. Cal.* 38. Quo metu injecto, cum jam et ab ignotis inter familiares, et a parentibus inter liberos palam heres nuncuparetur, derisores vocabat, quod post nuncupationem vivere perseverarent. *Ulp. Regul. tit.* 20. §. 9. Nuncupatur testamentum in hunc modum: Tabulas testamenti testator tenens ita dicit: haec, ut in his tabulis cerisve scripta sunt, ita do, ita lego, ita testor: itaque vos, Quirites, testimonium praebitote; quae nuncupatio, et testatio vocatur. (Haec eadem nunc habentur ap. *Cajum Instit.* 2. §. 104. (ed. *Goesch.*) ubi tamen *testimonium mihi perhibetote* rectius pro *testimonium praebitote* legitur.) *Id. Dig.* 28, 6, 18. Si pater sibi per scripturam, filio per nuncupationem, vel contra, fecerit testamentum, valebit. ℙ Item de ea, qua quis alteri quid nuncupat, *h. e.* inscribit, nomine enim suo appellat, ipsumque nomen operi praefigit. *Plin. praef. H. N.* Sed haec ego mihi nunc patrocinia ademi nuncupatione. ℙ *Nuncupatio votorum* est eorum conceptio et susceptio, nominantur enim ea, quae in votis petimus. *Suet. Ner.* 46. Votorum nuncupatione, magna jam ordinum frequentia, vix repertae Capitolii claves. *Tac. A.* 16, 22. Votorum nuncupationibus non adesse. *Val. Max.* 5, 10. *n.* 1. Cum aedem pontifex dedicaret, interque nuncupationem solemnium verborum postem tenens, etc. V. NUNCUPO.

NUNCŪPĀTOR, oris, m. nominator. *Appul. Flor. n.* 15. Pythagoras primus philosophiae nuncupator et conditor.

NUNCŪPĀTUS, a, um, part. a *nuncupo:* nominatus. *Varr. L. L.* 5, 7. Nuncupare, nominare valere, apparet in legibus, ubi nuncupatae pecuniae sunt scriptae. *Festus:* Nuncupata pecunia est, ut ait Cincius, nomina certa, nominibus propriis pronunciata. *Liv.* 8, 11. Haec haud ab re duxi, verbis quoque ipsis, ut tradita nuncupataque sunt, referre. Loquitur de vetere formula, et lege se devoventis. *Cic. N. D.* 1, 15. Res utiles et salutares Deorum vocabulis nuncupatae. ℙ *Nuncupatus heres*, qui voce, non scripto a testatore est depignatus coram idoneis testibus. *Julian. Dig.* 37, 11, 8. *extr.* Quemadmodum scripto herede filio sesaratim ab heredibus patris, ita nuncupato potest videri separatim a scriptis patris heredibus bonorum possessio dari. *Justin.* 12, 15. *f.* Nam etsi non voce nuncupatus heres, judicio tamen electus esse videbatur. *Plin. ep.* 8, 18. Reliqui testamentum ante octo et decem annos nuncupatum, *h. e.* pronunciatum, verbis expressum coram testibus, non scriptum tantummodo. V. v. sq. ℙ *Vota nuncupata* dicuntur, quae consules, praetores cum in provincias proficiscuntur, faciunt: ea in tabulas, praesentibus multis, referuntur. Ita *Festus.* Dicuntur autem *nuncupata*, quia certis solemnibusque verbis palam concipiuntur, et voce exprimuntur. *Liv.* 41, 10. Cum consul more majorum, secundum vota in Capitolio nuncupata, cum lictoribus paludatus profectus ab Urbe esset. *Val. Max.* 1, 1. *f.* Solvere vota nuncupata pro incolumitate exercitus. V. v. sq.

NUNCŪPO, as, avi, atum, a. 1. ὀνομάζω, προσαγορεύω, nomino, appello, nomine voco, verbis exprimo. *Vossius* putat esse factum ex *nomen* et *capio. Varr. L. L.* 5, 7. Nuncupare, nominare valere, apparet in legibus, ubi nuncupatae pecuniae sunt scriptae. Item in choro, in quo est: Aeneas quis est qui meum nomen nuncupat? (*Diomed.* 2, 447. haec verba *Ennio* tribuit.) Item in Medea: Quis tu es mulier, quae me insueto nuncupasti nomine? Haec *Varro. Cic. N. D.* 2, 23. Quod erat a Deo natum, nomine ipsius Dei nuncupabant. *Suet. Aug.* 31. Sextilem mensem e suo cognomine nuncupavit. *Ov. Met.* 14, 607. quem turba Quirini Nuncupat Indigetem. *Enn.* ap. *Non.* 2, 165. Extemplo Aegisthi fidem nuncupantes, conciebant populum, *h. e.* inclamantes, invocantes. *Cic. Off.* 3, 16. Cum ex XII. Tabulis satis esset ea praestari, quae essent lingua nuncupata. *Lex XII. Tab.* ap. *Fest.* Cum nexum faciet, mancipiumque, uti lingua nuncupassit, (ita uti nominarit, locutusve erit) ita jus esto. Verba illa *ita uti nominarit*; *locutusve erit* sunt *Festi* illud *nuncupassit* (quod antiquum est pro *nuncupaverit*) explicantis. *Just.* 24, 2. Adjurat, nuncupaturum se eam reginam. *Liv.* 1, 10. *f.* Nec irritam conditoris templi vocem esse, qua laturos eo spolia posteros, nuncupavit. *Plin.* 4, 12, 27. Reliqua hujus sinus dicantur: et maria quidem ejus nuncupavimus, *h. e.* nomine suo indicavimus, recensuimus, enumeravimus. *Id.* 7, 26, 27. Ad decus imperii R. pertinet, Pompeji M. titulos omnes, triumphosque hoc in loco nuncupari. *Id. ib.* 45, 46. Divus Augustus, quem universa mortalitas in hac censura nuncupat, *h. e.* ponit in hoc albo et numero hominum felicium. ℙ *Nuncupare vota*, est conceptis solemnibus verbis palam, claraque voce pronunciare, quae a Diis in posterum optamus. Id fiebat maxime a consulibus in Capitolio calendis Januariis; aut ab iisdem, vel a praetoribus, cum in provincias exirent, ut dictum est in NUNCUPATUS. *Liv.* 21, 63. Consulem Capitolium, et solemnem votorum nuncupationem fugisse, ne die iniți magistratus Jovis Opt. M. templum adiret, ne auspicato profectus in Capitolium ad vota nuncupanda, paludatus inde cum lictoribus ad provinciam iret. V. al. *ejusd.* loc. in NUNCUPATUS. ℙ Imperio vero R. unius potestati permisso, votis pro totius reipublicae incolumitate susceptis accessere alia tum Romae, tum in provinciis pro salute ac prosperitate Augustorum, quae nuncupabantur III. Non. Jan., nam dies postriduanus ater erat. Hinc *Cajus Dig.* 50, 16, 233. Post calendas Januarias die tertio pro salute principis vota suscipimus. *Vopisc. Tac.* 9. Ita ut iisdem (*principibus*) natalibus suis, et Parilibus, et calendis Januariis, et votis, libamina ponerentur. [*Front. ad M. Caes.* (ed. *A. Maio*) 5, 30. Annum novum faustum tibi, et prosperum cum tibi et domino nostro patri tuo precor. Si Dii juvabunt, perendie vos vota nuncupantes videbo. *F.*] *Trajanus* ad *Plin. ep.* 10, 45. Et solvisse vos cum provincialibus Diis immortalibus vota pro mea salute et incolumitate, et nuncupasse, libenter, mi Secunde carissime, cognovi ex litteris tuis. ℙ *Nuncupare heredem*, est heredem in testamento nominare, *h. e.* voce palam, coram testibus, edere nomen ejus, quem heredem nobis esse volumus post mortem. Sic *nuncupare testamentum*, voce coram testibus facere. His opponitur *heredem*, aut *testamentum scribere*, cum non voce, sed scripto conficitur: de quibus subtilius JCti. V. NUNCUPATIO. *Ulp. Dig.* 28, 1, 21. Heredes palam, ita ut exaudiri possint, nuncupandi sunt. Licebit ergo testanti vel nuncupare, vel scribere: sed si nuncupat, palam debet. Quid est palam? non utique in publicum, sed ut exaudiri possit; exaudiri autem non ab omnibus, sed a testibus, etc. ℙ Universim est heredem instituere. *Suet. Claud.* 4. *extr.* Ac ne heredem quidem, nisi inter tertios, ac paene extraneos, e parte sexta nuncupavit. *Id. Cal.* 38. Cum a parentibus inter liberos palam heres nuncuparetur. *Plin.* 14, 22, 28. de ebriis: Alii testamenta sua nuncupant: alii mortifera loquuntur, *h. e.* probant, manifestant. Absolute *Plin. alter Pan.* 43. Nec quia offendit alius, nuncuparis, sed quia ipse meruisti. ℙ De hoc verbo ita loquuntur *Cic. Or.* 3, 38. et *Quint.* 8, 3. *med.*, ut inter prisca ponant, et minoris usus, atque ab oratoribus, aut necessitate, aut praeparce usurpanda. ℙ *Nuncupassit* pro *nuncupaverit.*

NUNCUSQUE, vel Nunc usque, adv. usque ad hoc tempus. *Ammian.* 14, 2. Ubi conduntur nuncusque commeatus, distribui militibus assueti.

NUNDINA, ae, f. Romanorum Dea, praeses ejus lustrationis, qua infantes mares die nono, feminae die octavo lustrabantur. *Macr. Sat.* 1, 16. *f.*

NUNDINAE, arum, f. plur. πανήγυρις, παντοπωλεῖον, ἀγοραί, mercatus, seu feriae rusticorum, quibus Romam proficiscebantur, negotiis domesticis provisuri: quasi *novendinae*, quia nono quoque die fiebant, ita tamen ut inter dies nundinales essent septem tantum intermedii; hinc in singulis vetustis Kalendariis apud *Fogginium* in *Fastis A. Verrii Flacci* videre est octo litteras ab A ad H a primo ad ultimum anni diem perpetuo recurrentes, nempe ad nundinas indicandas, quemadmodum in nostris etiam Kalendariis ad hebdomadas signandas septem tantummodo praemitti solent. *Macr. Sat.* 1, 16. *med.* Rutilius scribit, Romanos instituisse nundinas, ut octo quidem diebus in agris rustici opus facerent, nono autem die intermisso rure, ad mercatum legesque accipiendas Romam venirent, et ut scita atque consulta frequentiore populo referrentur, quae trinundino die proposita a singulis, atque universis facile noscebantur. V. *ib.* hac de re plura. *Festus:* Nundinas feriarum diem esse voluerunt antiqui, ut rustici convenirent mercandi vendendique causa: eumque nefastum, ne, si liceret cum populo agi, interpellarentur nundinatores. *Plin.* 18, 3, 3. Nundinis urbem revisitabant: et ideo comitia nundinis haberi non licebat, ne plebs rustica avocaretur. *Varr. R. R.* 2. *prooem.* Annum ita diviserunt, ut nonis modo diebus urbanas res usurparent, reliquis VII. ut rura colerent. *Cic. Att.* 1, 14. Res agebatur in circo Flaminio: et erat in eo ipso loco die nundinarum πανήγυρις. *Plin.* 28, 2, 5. Ungues resecari nundinis Romanis tacenti, atque a digito indice, multorum pecuniae religiosum est. *Id.* 18, 3, 4. Minucius Augurinus farris pretium in trinis nundinis ad assem redegit. ℙ Transfertur etiam ad celebres mercatorum conventus immunes liberosque. *Cic. Agr.* 2, 33. Illi Capuam nundinas rusticorum, horreum Campani agri esse voluerunt. Adde *Colum. praef. l.* 1. ℙ Immo dicitur de quacumque negotiatione. *Cic. Phil.* 5, 4. In interiore aedium parte totius reipubl. nundinae erant. Adde *ib.* 2, 14. ℙ *Nundinas instituere. Plin. ep.* 5, 4. Vir praetorius a senatu petiit, ut sibi institu re in agris suis nundinas permitteretur. ℙ In singulari num. *Sidon. ep.* 7, 5. In nundinam et auctionem mitti, si emptor inveniatur. ℙ Legitur et *nundinum*, *i*, n. cum numerale adjectivum adjungitur. *Cic. Dom.* 16. Si, quod in ceteris legibus trinum nundinum esse oportet, id adoptione satis est, trium horarum, non reprehendo. *Liv.* 3, 35. Comitia decemviris creandis in trinum nundinum indicta sunt, *h. e.* post trium nundinarum tempus, εἰς τρίτην ἀγοράν. Al. leg. *in trinundinum. Quint.* 2, 4. *f.* Rogatio sive non trino forte nundino promulgata, sive non idoneo die. *Lampr. Alex. Sev.* 28. Primo nundino sibi alios semper suffecit. ℙ Et absolute. *Varr.* ap. *Non.* 2, 490. Pueri exspectant nundinum, ut magister dimittat lusum. *Id. Non.* 2, 490. haec eadem verba referens, *nundinam*, vel *nundinus* habet. ℙ *Inter nundinum*, tempore, quod inter duas nundinas intercedit. *Varr.* ap. *Non.* 3, 145. Rusticus Romanus inter nundinum barbam radebat. *Lucil. ib.* Si nihil gustat inter nundinum. ℙ Scribunt et junctis vocibus *internundinum.*

NUNDINĀLIS, e, adj. ἀγοραῖος, novendialis. *Pl. Aul.* 2, 4, 45. Cocus ille nundinalis est: in nonum diem Solet ire coctum. Ubi significatur cocus bustuarii ordinis, quique magis nosset coquere coenam feralem, quae nono die fiebat, quam iis, quorum ingeniosa esset gula. Alii interpretantur cocum vulgarem et vilem, qui nonnisi nundinis conducitur, cum plebs ex agris convenit. Firmat priorem interpretationem illud *ejusd. Ps.* 3, 2, 6. Quin ob eam rem Orcus recipere ad se noluit, Ut esset hic, qui mortuis coenam coquat. Nam hic solum illis coquere, quod placet, potest.

NUNDINĀRIUS, a, um, adj. πανηγυρικός, ad nundinas pertinens, vel nundinis assignatus. *Plin.* 8, 51, 77. Nundinarium forum, ἐμπόριον. *Id.* 12, 17, 40. His commerciis Carrhas oppidum aperuere, quod est illis nundinarium. ℙ *Nundinariae epulae*, cibi, qui dantur ad nundinas itantibus. *Ulp. Dig.* 17, 2, 69. Cum societas ad emendum coiretur, et conveniret, ut unus reliquis nundinarias epulas praestaret.

NUNDINĀTĪCIUS, a, um, adj. *Tert. Virg. veland.* 3. capita nundinaticia vocat virginum non velatarum, *h. e.* exposita procorum et amatorum oculis, et veluti venalia.

NUNDINĀTĬO, onis, f. ἀγόρασμα, nundinandi actus, mercatura. Fere in malam partem usurpatur de corruptione legum pecunia pacta. *Cic. Verr.* 2, 5, 5. Tum potuit a Leonida nummorum aliquid auferre, cum denunciavit, ut adesset, fuit nundinatio aliqua, et isti non nova, ne causam diceret; et *ib.* 3, 46. *med.* Redite in memoriam, judices, quae libido istius in jure dicundo fuerit, quae varietas decretorum, quae nundinatio. *Id. Agr.* 1, 3. *extr.* Nundinatio juris et fortunarum. V. NUMMATIO. ℙ In bonam. *Impp. Honor. et Theodos. Cod. Theod.* 7, 4, 32. Etiam pretium his dependsurus juxta nundinationem, quae foro rerum venalium continetur, *h. e.* aestimationem.

NUNDINĀTOR, oris, m. ἀγορασιτής, καπηλευτής, qui nundinas frequentat. *Fest.* in voce *Nundinas:* Ne interpellarentur nundinatores. ℙ Translate. *Quint. decl.* 12, 3. Dum tu salutis publicae nundinator proximum quemque emptorem dimittis. ℙ In *Inscr.* ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 80. est epitheton Mercurii, utpote qui nundinis praeesse solet.

NUNDĪNĀTUS, a, um, part. a *nundino:* venditus, addictus, ut Nundinatus pudor, *Firm. Math.* 6, 31. *med.* h. e. quaestus causa prostitutus. *Prud. περὶ στεφ.* 10, 969. Nundfnatum arguit, *h. e.* pecunia corruptum.

[NUNDĪNĪNUS et Nundinus, i, m. est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 30, 1, 3 et 4. Trajanius Nundinius: leg. *Nundininus.* Alia ap. *Marin. Frat. Arv.* p. 334. Q. Salvius Q. F. Cl. Nundinus. *F.*]

NUNDĪNO, as, a. 1. idem ac nundinor. *Firm. Math.* 6, 31. *f.* Quaestus et libidinis causa pudorem duobus fratribus nundinabit. *Misith. in ep.* ap. *Capitol. Gord.* 24. *extr.* Delectat sane, boni esse principis socerum, et qui pepulerit homines, per quos antea, velut in auctione positus, nundinatus est. Adde *Tert. Virg. vel.* 13.

NUNDĪNOR, aris, atus sum, dep. 1. καπηλεύω, palam emo, aut vendo, sicut in nundinis fit. Fere adhibetur in malam partem de iis, qui pecunia accepta vendunt, quae vendere est nefas, vel data emunt. *Cic. Verr.* 2, 2, 49. *f.* Pueri annorum senum, septenumque denum senatorium nomen nundinati sunt; et *ib.* 2, 1, 46. Qui ab isto jus ad utilitatem suam nundinarentur. *Id. Phil.* 3, 4. Una in domo omnes, quorum intererat, totum imperium populi R. nundinabantur. *Suet. Tit.* 7. Constabat, in cognitionibus patriis nundinari, praemiarique solitum. *Appul. Met.* 10. Judices sententias suas pretio nundinantur. ℙ Jocus est, et fortasse subfrigidus in illo *Cic. Div.* 2, 31. Ut in cunis fuerit anguis, non tam est mirum, in Solonio praesertim, ubi ad focum angues nundinari solent, *h. e.* adeo in eo agro abundant angues, ut vel in foco plurimi conveniant, velut homines in nundinis. Simili ratione *nundinas* de formicis dixit *Plin.* 11, 30, 36. ℙ Part. *Nundinans* ap. *Liv.* 22, 56. Poenum sedere ad Cannas in captivorum pretiis praedaque alia, nec victoris animo, nec magni ducis more nundinantem.

NUNDĪNUM. V. NUNDINAE.

[NŪNECHES, is, m. νουνεχής, cordatus: a νοῦς, mens, et ἔχω, habeo. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 241. *col.* 3. Cn. Domitius Nuneches. *F.*]

NUNQUĀ. V. in v. sq.

NUNQUAM et Numquam, adv. οὐδέποτε, nullo tempore: ex *ne*, et *unquam. Ter. Andr.* 2, 3, 9. *Da.* dic te ducturum. *Pam.* Egone dicam? *Da.* cur non? *Pam.* nunquam faciam. *Id. Ad.* 4, 1, 12. nihilne in mentem? *Cte.* nunquam quidquam. *Cic. Att.* 14, 13. *extr.* Quae Caesar nunquam neque fecisset, neque passus esset; et *ib.* 7, 1. Videre mihi videor tantam dimicationem, quanta nunquam fuit. *Liv.* 38, 33. Nunquam alias exsules Achaei secum adduxerant. *Id.* 42, 49. Persei nunquam, ex quo regnum accepisset, desitum celebrari nomen. *Caes. B. G.* 1, 44. Nunquam ante hoc tempus. *Sall. Jug.* 15. Nunquamne ergo familia nostra quieta erit? *Cic. Sext.* 63. *f.* Illum nunquam, dum haec natio viveret, sine cura futurum. *Liv.* 34, 23. Nunquam, donec Demetrias, Chalcisque tenerentur, liberam Graeciam fore. *Ter. Eun. f.* Nunquam fui usquam, quin me omnes amarent plurimum. *Cic. Fam.* 6, 6. *med.* Numquam, nisi honorificentissime, Pompejum appellat. ℙ *Nunquam non*, semper. *Cic. Or.* 1, 24. *extr.* Cum idipsum dicere, nunquam non sit ineptum, nisi cum est necessarium. Adde *Cels.* 2, 2. *f.* ℙ Pro non. *Pl. As.* 3, 3, 40. Qui hodie nunquam ad vesperum vivam. ℙ Pro num aliquando. *Id. Men.* 1, 2, 34. Dic mihi, nunquam tu vidisti

tabulam pictam in pariete, Ubi, etc? Al. leg. *nunqua*, h. e. nuncubi. ℙ *Manut.* in *Orthogr.* monet, *numquam*, *numquis*, *numquid*, et similia in veteribus monum. scribi per *m* ante *q*, quemadmodum *quamquam*, *tamquam*, *utrumque*, *quemquam*, *namque*, etc. Fatetur tamen, et *nunquam*, et *tanquam* etiam per *n* legi: quod et usus retinere videtur, cum *m* non facile eo loco pronunciari posse videatur: praesertim cum hoc tempore ratio Latine pronunciandi fere omnis perierit. *Dausquius* praefert *m:* neutrum *Cellarius* improbat.

[NUNQUAMPOSTĔAĔRĬPĬDES, ae, m. is, cui nunquam possis eripere, quod ille semel arripuerit; vox joculariter efficta a *Pl. Pers.* 4, 6, 22. nummorum expalponides; Quodsemelarripides, Nunquamposteaeripides. *F.*]

NUNQUANDO et Numquando, adv. num aliquando. *Cic. Amic.* 19. Exsistit hoc loco quaestio, numquando amici novi veteribus sint anteponendi. *Id. Phil.* 5, 11. Si Romam redierit, numquando perditis civibus vexillum, quo concurrant, defuturum putatis? Adde *Vat.* 6. ℙ Scribitur et divisim *num quando*.

NUNQUID et Numquid, adv. ἆρα μὴ, num, an, utrum: et servit interrogationi. *Cic. Att.* 12, 8. Scire velim, nunquid necesse sit comitiis esse Romae; et *Leg.* 2, 2. Nunquid duas habetis patrias? et *Ter. Eun.* 3, 1, 31. quid illud, Gnatho, Numquid dixi tibi? et *Andr.* 5, 4, 40. Numquid meministi? et *Eun.* 5, 9, 13. Numquid, Gnatho, tu dubitas, quin ego perierim? *Quint.* 7, 1. *med.* Nunquid non? hoc cogitet, necesse est, nisi qui sit plane hebes? *h. e.* cur non? quidni? *Arnob.* addit *an*, 2, 88. An nunquid orandus es, ut beneficium a Deo digneris accipere? Adde 3, 108. ℙ Item dubitationi. *Pl.* in *suppos. Merc. scena*, quae incipit *Syra non redit*, 19. rure esse autumant: Atque, numquid redeat, incertum hodie. *Ulp. Dig.* 38, 15, 2. Si dubitare coeperit, nunquid testatus decesserit, vel nunquid vivat. ℙ *Numquid*, et divisim *num quid*, h. e. num aliquid, pertinet ad *Nunquis*. ℙ De scriptione V. in NUNQUAM.

NUNQUIS et Numquis, et divisim Num quis, quae, quod et quid, μή τις, utrum aliquis, an num aliquis: et interrogationi, ac dubitationi servit. *Cic. Agr.* 3, 4. *f.* Nunquis vestrum ad vim, ad facinus accommodatus est? *Id. Dejot.* 7. Num quae trepidatio? num qui tumultus? num quid, nisi moderate, nisi quiete? *Ter. Eun.* 2, 2, 52. Nunquem evocari hinc vis foras? *Pl. Bacch.* 4, 4, 17. nunqui nummi exciderunt, here, tibi, quod sic terram Obtuere? *Cic. Att.* 13, 8. Velim, des alicui negotium, qui quaerat, fundus num quis in Pompejano venalis sit. *Id. Cluent.* 38. Si interrogarentur, num quo crimine is esset accusatus, negarent. *Id. Off.* 1, 3. Quaestio est, num quod officium aliud alio majus sit. *Hor. Sat.* 1, 3, 34. denique teipsum Concute, numqua tibi vitiorum inseverit olim Natura. ℙ *Numquid vis?* formula, qua discedentes se abire significant, et officiose faciunt cum iis, a quibus discedunt. Habetur ap. *Plaut.* saepe, ut *Amph.* 1, 3, 44 et 46. et 3, 3, 15., *Aul.* 2, 2, 88., *Curc.* 4, 2, 30. 36 et 39. etc. Sic *Id. Cist.* 1, 1, 119. Nunquid me vis, mater, intro quin eam? *Id. Mil.* 2, 6, 92. Nunquid nunc aliud me vis? et *Pers.* 4, 6, 10 et 26. nunquid ceterum Voltis? *Ter. Eun.* 2, 3, 49. Dum haec dicit, abiit hora: rogo, nunquid velit: Recte, inquit: abeo. Ubi *Donatus:* Hoc est, significo, me abire: nam abituri, ne id dure facerent, *nunquid vis?* dicebant, quibuscum constitissent. *Cic. Att.* 6, 3. *med.* Nec, cum postea in castra venisset, atque inde discederet, numquid vellem, rogavit: et fuit aperte mihi, nescio quare, non amicus. Adde *ib.* 5, 2. et *Liv.* 6, 34. ℙ Omisso verbo. *Pl. Poen.* 3, 6, 6. Nunquid me? ℙ Si addatur *nam*, vim addit interrogationi. *Cic. Or.* 2, 3. Quid vos tandem? Crassus, numquidnam, inquit, novi? *Id. Rosc. Am.* 37. Qui sunt in istis bonis? duo Roscii: nunquisnam praeterea? nemo. Al. leg. *numquisquam*. [*V. quae laudat *Matth.* ad h. l.] *Ter. Eun.* 2, 2, 41. Nunquidnam hic, quod nolis, vides? *Par.* te. ℙ De scriptione V. in NUNQUAM.

NUNQUO et Num quo, num in aliquem locum. *Pl. Capt.* 1, 2, 69. nunquo foras Vocatus ad coenam?

NUNTĬĂ et Nuncia, ae, f. V. in NUNTIUS, a, um.

NUNTĬĂTĬO et Nunciatio, onis, f. ἐξαγγελία, actus nuntiandi: et sumitur in re augurali, pro manifestatione eorum, quae augur viderit. *Cic. Phil.* 2, 32. Nos nuntiationem solum habemus: consules, et reliqui magistratus etiam spectionem; et *ib.* 5, 3. *extr.* Cum eo collega, quem ipse fecit sua nuntiatione vitiosum. V. SPECTIO. ℙ *Novi operis nuntiatio* ap. *Ulp. Dig.* 39. *tit.* 1. qui sic inscribitur *l.* 1. 3. 5. 8. etc. est denuntiatio de novo opere, quod quis facere molitur vel in nostro solo, vel cum damno rerum nostrarum, aut publicarum, inhibendi causa. ℙ Item delatio bonorum vacantium, caducorum, vel ex aliis causis in fiscum cadentium. *Callistr. Dig.* 49, 14, 1.

NUNTĬĂTOR et Nunciator, oris, m. ἄγγελος, qui nuntiat, delator. *Ulp. Dig.* 39, 1, 20. *f.* Si aliquando stetit per nuntiatorem, quominus satisdetur, *h. e.* qui novi operis nuntiationem fecit. *Paul. ib.* 48, 16, 6. Nuntiatores, qui per notoria indicia produnt. *Arnob.* 1. *f.* Apparuit Christus rei maximae nuntiator. Adde *Tert. Car. Christ.* 7.

NUNTĬATRIX, icis, f. nuntia. *Cass. Var.* 2, 14. Ciconia redeuntis anni nuntiatrix.

NUNTĬĂTUS et Nunciatus, a, um, part. a *nuntio:* delatus. *Caes. B. G.* 2, 29. Hac pugna nuntiata; et *ib.* 32. Re nuntiata ad suos. *Tac. A.* 1, 52. Nuntiata ea Tiberium laetitia affecere. *Suet. Claud.* 37. Irrumpere Appius nuntiatus, arcessi statim, ac mori jussus est. *Plin.* 12, 19, 42. Alexandri classibus Arabia odore primum nuntiata in altum.

NUNTĬO et Nuncio, as, avi, atum, a. 1. ἀγγέλλω, renuntio, per nuntium significo, nuntium fero, apporto, moneo. *Caes. B. G.* 5, 10. Equites ad Caesarem venerunt, qui nuntiarent, prope omnes naves afflictas esse; et *ib.* 4, 11. *extr.* Ad praefectos mittit, qui nuntiarent, ne hostes proelio lacesserent. *Nep. Them.* 4. Misit ad regem, ut ei nuntiaret suis verbis, adversarios in fuga esse. *Ter. Heaut.* 4, 1, 5. Abi intro, atque illa si jam laverit, mihi nuntia. *Id. Phorm.* 5, 7, 13. Id ad vos venio nuntiatum, Paratum esse me. *Cic. Att.* 1, 15. Non dubito, quin celerius tibi hoc rumor, quam illius nostrum litterae nuntiarint. *Ter. Hec.* 4, 4, 20. Bene nuntias; et *Heaut.* 1, 2, 10. voluptatem magnam nuntias. *Pl. Stich.* 2, 2, 67. Nuntiare nuntium exoptabilem. *Cic. Acad.* 4, 25. Quid est quod percipi possit, si ne sensus quidem vera nuntiant? *Tac. A.* 16, 11. Ergo nuntiat patri, abjicere spem, et uti necessitate. *Cic. Pis.* 19. Hujus unius litteris nuntiantibus non crederet? *Liv.* 29, 22. Tanquam victoriam nuntiaturi Romam essent. ℙ Passive, et impersonaliter. *Caes. B. G.* 3, 36. Hoc adeo celeriter fecit, ut simul adesse, et venire nuntiaretur; et *ib.* 1, 14. Jamjam adesse ejus equites nuntiabantur. *Pl. Most.* 1, 3, 76. Utinam meus nunc mortuus pater ad me nuntietur. *Plin. ep.* 3, 7. Modo nuntiatus est Silius Italicus inedia vitam finisse. *Cic. Acad.* 1, 1. Nuntiatum est nobis a M. Varrone, venisse eum Roma; et *Fam.* 11, 12. Ita Romam erat nuntiatum, fugisse Antonium. *Id. Verr.* 2, 5, 16. Cum paulo esset de hoc incommodo nuntiatum. *Tac. A.* 2, 64. Simul nuntiato, regem Artaxiam Armeniis a Germanico datum, decrevere patres, ut, etc. *h. e.* cum nuntiatum esset. ℙ Nuntiare salutem. *Pl. Curc.* 4, 2, 38. Salutem multam dicito patrono. *Curc.* nuntiabo. *Cic. Att.* 4, 10. Misit ad me statim, qui salutem nuntiaret. ℙ *Nuntiare horas*, quota hora sit, docere. *Mart.* 8, 67. Horas quinque puer nondum tibi nuntiat. *Id.* 10, 48. Nuntiat octavam Phariae sua turba juvencae. *Tac. A.* 15, 30. Initia vigiliarum per centurionem nuntiari. ℙ Est etiam denuntiare, indicere, jubere. *Id. ib.* 2, 65. Deligit centurionem, qui nuntiaret regibus, ne armis disceptarent; et *ib.* 79., item *ib.* 11, 37. Jubet nuntiari miserae, dicendam ad causam postero die adesset. ℙ Item deferre, manifestare. *Paul. Dig.* 49, 14, 44. Delator non est, qui protegendae causae suae gratia, aliquid ad fiscum nuntiat. Ita *Torrent.*, at *Haloand.* habet *denuntiat*; et *Papin. ib.* 39. Causam pecuniae fisco nuntiare. *Paul. ib.* 29, 5, 22. Cum heres decessisset, exstitit qui bona nuntiaret. ℙ *Nuntiare novum opus*, est denuntiare, ne quid novi operis fiat. V. NUNTIATIO. *Ulp. Dig.* 4, 7, 3. Opus novum si tibi nuntiaverim, tuque eum locum alienaveris, et emptor opus fecerit. *Pomp. ib.* 11, 8, 3. Si propius aedes tuas quis aedificet sepulcrum, opus novum nuntiare poteris. Rursus *Ulp. ib.* 43, 20, 3. *f.* Si quis rivum reficienti opus novum nuntiat. ℙ De ratione scribendi V. in NUNTIUS, ii.

NUNTĬUM et Nuncium, ii, n. V. in NUNTIUS, a, um.

NUNTĬUS, a, um. V. in v. praec.

[*NUNTĬUS et Nuncius, a, um, adj., (esse dicunt pro *novumcius*, a *novus* et *cio* s. *cieo*), i. q. nuntians, notitiam referens. *Ov. Her.* 16, 68. Nuntius ales, i. e. Mercurius.] *Tibull.* 2, 1, 25. viden', ut felicibus extis Significet placidos nuntia fibra Deos? *Ov. Her.* 6, 9. Cur mihi fama prior, quam nuntia litera venit? *Mart.* 8, 32. Fratre reverssuro, nuntia venit avis. ℙ [*Plerumque vero substantive usurpatur: a) Nuntius, i, m. i. e. qui nuntiat, qui certiorem facit alium de aliqua re, ἄγγελος.] *Pl. Stich.* 2, 1, 1. Mercurius, Jovis qui nuntius perhibetur, nunquam aeque patri Suo nuntium lepidum attulit, quam ego nunc meae herae nuntiabo. *Cic. Quint.* 25. *extr.* O hominem fortunatum, qui ejusmodi nuntios, seu potius Pegasos habet! *Id. Fam.* 12, 10. Nos de Dolabella quotidie quae volumus, audimus, sed adhuc sine capite, sine auctore, rumore nuntio. *Virg. A.* 2, 547. referes ergo haec, et nuntius ibis Pelidae genitori. *Cic. Phil.* 14, 7. *f.* Litteris, nuntiis, cohortationibus omnes ad patriae praesidium excitare. *Caes. B. G.* 1, 26. Litteras et nuntios mittere ad aliquem; et *ib.* 4, 19. dimittere in omnes partes. *Cic. Att.* 11, 24. Facere aliquem certiorem per nuntium, quid actum sit. *Paul. Dig.* 18, 1, 1. *extr.* Emptio et inter absentes contrahi potest, et per nuntium, et per litteras, i. e. per internuntium. ℙ *Nuntius* de femina, ut *dux*, *auctor. Val. Fl.* 2, 141. Huic Dea cum lacrimis, et nota veste Neaerae, Icta genas: utinam non hic tibi nuntius essem, O soror. ℙ [*Hinc de ipsa re nunciata dicitur, ἄγγελμα, ἀγγελία, quae significatio cum priore ita cohaeret, ut saepius vix ad species revocare exempla queas.] *Cic. Balb.* 28. Nolite, hunc illi acerbum nuncium velle perferri, ut, etc. *Id. Att.* 3, 17. De Q. Fratre nuntii nobis tristes, nec varii venerunt. *Virg. A.* 11, 896. Interea Turnum in silvis saevissimus implet Nuntius, et juveni ingentem fert Acca tumultum. *Cic. Rosc. Am.* 7. Exoptatum nuntium alicui afferre. *Id. Fam.* 2, 19. optatissimum accipere. *Ter. Heaut.* 3, 1, 18. apportare alicui. *Pl. Stich.* 2, 2, 67. exoptabilem nuntiare. *Cic. Lig.* 3. perferre. *Liv.* 4, 41. ferre ad aliquem. *Id.* 3, 6. Pro tristi nuntio tristiorem domum referentes. *Appul. Met.* 7. *in.* Talem collegio suo nuntium fecit. ℙ Item mandatum, jussum. *Nep. Chabr.* 3. Athenienses certam diem Chabriae praestituerunt, quam ante, etc. Hoc ille nuntio, etc. *Cic. Fam.* 12, 24. Quos senatus ad denuntiandum bellum miserat, nisi legatorum nuntio paruisset. ℙ *Nuntium uxori remittere* ap. *Cic. Or.* 1, 40. et 56. et *Att.* 1, 13. est uxorem dimittere, et cum ea divortium facere. Porro *remittere* pro simplici *mittere* hic ponitur: et ipsum *mittere* usurpatur ab *Ulp. Dig.* 24, 2, 4. et *ib.* 3, 22. *med.* Dicitur etiam de uxore a viro per divortium discedente, ut est ap. *Cic. Top.* 4. Praeterea *nuntium* intelligimus ipsum divortii libellum, in quo perscribebatur, *res tuas tibi habeto*, ut in DIVORTIUM adnotavimus. Unde *Papin. Dig.* 24, 2, 7. Si poenituit eum, qui libellum divortii tradendum dedit. ℙ Etiam in sponsalibus locum habet, cum dissolvuntur, perscripta formula, *conditione tua non utor*, quam *Cajus Dig.* 24, 2, 2. recitat. *Ulp. ib.* 23, 2, 45. Si invito patrono nuntium sponsa liberta remiserit. ℙ Denique etiam parentes, ac tutores dicuntur nuntium remittere, cum nuptialem contractum dirimunt. *Pl. Truc.* 4, 3, 74. Ego adeo jam illi remittam nuntium affini meo: Dicam, ut aliam conditionem filio inveniat suo. *Ulp. Dig.* 23, 1, 6. Si puellae tutores ad infringenda sponsalia nuntium miserint. *Id. ib.* 24, 1, 32. *med.* Si socer nurui nuntium miserit. [* — b) Nuntia, ae, f. quae denuntiat, ἀγγελιώτις.] *Vet. Poeta* ap. *Cic. Leg.* 1, 1. Nuntia fulva Jovis, miranda visa figura, i. e. aquila. *Virg. A.* 4, 188. de Fama: Tam ficti pravique tenax, quam nuntia veri. *Cic. Or.* 2, 9. Historia nuntia vetustatis. *Ov. A. Am.* 1, 437. Cera vadum tentet, rasis infusa tabellis, Cera tuae primum nuntia mentis eat. [**Liv.* 1, 34. ejus dei nuntiam (aquilam) venisse; et 5, 50. quae (vox) nuntia cladis ante bellum Gallicum audita neglectaque esset. ℙ Ap. *Lucretium nuntia* legitur etiam pro *indicio*. — c) *Nuntium*, i, n. i. q. nuntiat, notitiam alicujus rei affert.] *Pl. Merc.* 5, 2, 66. opta ergo ob istuc nuntium quidvis tibi. Al. leg. *istunc. Lucr.* 6, 75. simulacra feruntur In meutes hominum divinae nuntia formae. Adde 4, 705 et 1030. *Tibull.* 3, 4, 5. venturae nuntia sortis, Vera monent Tuscis exta probata viris. *Ov. Her.* 16, 10. Habes animi nuntia verba mei. *Sedul.* 2, 474. saevumque tyrannum Grandia sollicitis perturbant nuntia dictis. ℙ [*Notitia, *indicium.*] *Varro L. L.* 5, 9. ubi noctu in templum censura auspicatur, atque de coelo nuntium erit. Al. leg. *nuntiatum. Catull.* 63, 75. Geminos Deorum ad aures nuntia referens. *Serv.* ad *A.* 11, 896. Nuntius est, qui nuntiat, nuntium, quod nuntiatur. [*At multi sunt (in his *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 16, 10. ubi v. quos laud.), qui adjective in his sumendam vocem *nuntium* docent.] ℙ Ad scriptionem quod attinet, *Manut.* et *Dausq.* per *c* scribi volunt, ita praeferentibus lapidibus aliquot: sed non desunt qui per *t*, et *Virgilius Carpensis* et antiquissimum horum *Cenotaph. Pisanum C. Caesaris*, quod orthographiam aureae aetatis demonstrat. Quare *t* retinent *Norisius*, et *Cellar.* [*V. *Schneid. Gr. Lat.* 1. p. 250.]

NŪPER, adv. νεωστὶ, πρώην, ἄρτι, non longo ante tempore, paucis ante diebus: quasi *noviper*, inquit *Festus:* vel quasi *novo opere*, ut *topper*, toto opere, ut *Scal.* placet. *Cic. Verr.* 2, 4, 3. Nuper: et quid dico, nuper? immo vero modo, ac plane paulo ante vidimus. *Id. Att.* 14, 7. De quo sum nuper tecum locutus. *Id. Or.* 1, 19. Is, qui nuper Romae fuit, Menedemus hospes meus. *Id. Ligar.* 12. Fac quod fecisti nuper in curia, nunc idem in foro. *Id. Div. Verr.* 20. Nuper, cum in Gabinium Piso delationem nominis postularet. *Id. Inv.* 1, 17. *med.* Ab adversarii dicto exordiri, et ab eo potissimum, quod ille nuperrime dixerit. *Hor. Od.* 1, 14, 17. Nuper sollicitum quae mihi taedium, Nunc desiderium, curaque non levis. *Gell.* 2, 23. Nuper adeo usus hujus rei nobis venit. *Pl. Truc.* 2, 4, 43. Nunc huc remisit nuper ad me epistolam. *Appul. Met.* 9. Istud, quod nunc nuper commentus est. *Sym. ep.* 1, 6. (*al.* 3.) Nunc nuper ad vos praedium lege venit: *nunc nuper* idem

fere est quod *nuper*. ℙ De longiori ante tempore. *Cic. Div.* 1, 39. *f.* Neque ante philosophiam patefactam, quae nuper inventa est. *Id. N. D.* 2, 50. Ea, quae nuper, id est paucis ante saeculis reperta sunt. [*V. *Ernest.* in *cl. Cic.* in v. *Eundemque* et *Lips.* ad *Tac. Germ.* 2.] ℙ Antea, et usque ad hoc tempus. *Hor. Od.* 1, 26, 1. Vixi puellis nuper idoneus, Et militavi non sine gloria: Nunc, etc. ℙ [*Confund. *nuper indulgens* et *perindulgens*. V. *Beier.* ad *Cic. Off.* 2. p. 400.]

NŪPĔRUS, a, um, adj. *νέος*, qui nuper fuit, recens. *Pl. Capt.* 3, 5, 60. Recens captum hominem nuperum et novitium Te perdocere. *Ter. Heaut.* 1, 1, 1. Quamquam haec inter nos nupera notitia admodum est. Al. leg. *nuper*; et *Flor.* 4, 2. *med.* Elephanti bellorum rudes, et nuperi a silva. Al. leg. *nuper*. ℙ De superlativo haec *Prisc.* 3, 606. Nuperrimus etiam proferebant antiquissimi: unde adverbium posuit Cicero, nuperrime, qui superlativus magis ab adverbio in *er* desinente videtur nasci.

*NUPSIA, ae, f. opp. Aethiopiae, vel in Aegypti Aethiopiaeque confinio. *Plin.* 6, 29. ℙ *Nupsis* audit *Plin.* 6, 100. *B. A.*

*NUPSIS. V. v. praec. *B. A.*

NUPTĂ, ae, f. *νύμφη*, quae nupsit. *Ter. Ad.* 4, 7, 33. et nova nupta eadem haec discet. *Ov. Fast.* 2, 794. Et venit in thalamos, nupta pudica, tuos. *Id. A. Am.* 3, 613. Nupta virum timeat: rata sit custodia nuptae. *Id. R. Am.* 773. Quid, Menelae doles? ibas sine conjuge Creten, Et poteras nupta lentus abesse tua.

NUPTĂLĬCĬUS. V. NUPTIARIUS.

[NUPTĬĂBĬLIS, e, adj. quae nuptiis idonea est. *Not. Tir.* p. 131. Nupta, nubilis, nuptiabilis. *F.*]

NUPTĬAE, arum, f. plur. *γάμος*, festus matrimonii dies, ritus et hilaritas in uxore ducenda: a *nubo*. *Cic. Q. Fr.* 2, 3. *f.* Eo die apud Pomponium in ejus nuptiis eram coenaturus. *Pl. Aul.* 4, 10, 54. renuntiare Repudium, rebus paratis, atque exornatis nuptiis; et 2, 1, 35. Nuptias adornare; et 2, 2, 83. et 2, 4, 9. facere. *Ter. Ph.* 4, 4, 20. apparare. *Pl. Aul.* 3, 2, 15. Coquere coenam ad nuptias. *Cic. Cluent.* 12. *extr.* Quae nuptiae non diuturnae fuerunt, erant enim non matrimonii dignitate, sed sceleris societate conjunctae. *Id. Att.* 13, 29. Cornificia vetula sane, et multarum nuptiarum. *Hor. Od.* 3, 11, 11. Nuptiarum expers. *Nep. Att.* 5. Conciliare nuptias. *Val. Max.* 9, 1. *n.* 9. Nuptiis inter se jungi. *Ter. Andr.* 3, 4, 23. In nuptias aliquem conjicere; et *ib.* 16. Nuptias alicui efficere, *h. e.* conciliare. *Id. Ph.* 2, 1, 28. conficere. ℙ De concubitu. *Auct. ad Her.* 4, 34. Cujus mater quotidianis nuptiis delectabatur. Adde *Just.* 31, 6. et *Petr. Sat.* 26.

[NUPTĬĂLĬCUS, i, m. qui res nuptiales curat. Est nomen unius ex septem testibus in testamento M. Grunnii Corocottae Porcelli, de quo V. in BUBULARIUS. *F.*]

NUPTĬĂLIS, e, adj. *γαμικός*, ad nuptias pertinens. *Cic. Cluent.* 9. Nuptialia dona; et *ib.* 6. et *Hor. Od.* 3, 11, 33. Nuptiales faces. *Auct. ad Her.* 4, 33. tibiae, *h. e.* quibus in nuptiis canitur. *Pl. Cas.* 5, 1, 2. ludi. *Id. Curc.* 5, 2, 61. et *Suet. Cal.* 25. Nuptialis coena. *Sen. Med.* 986. dies. *Catull.* 61, 12. Nuptialia carmina. *Quint.* 1, 7. *med.* sacra. *Plin.* 21, 8, 22. flamea.

NUPTĬĂLĬTER, adv. *νυμφικῶς*, more nuptiarum. *Capell.* 6, 227. Venus nuptialiter laeta.

NUPTĬĂRĬUS, a, um, adj. nuptialis. *Paul. Dig.* 50, 16, 194. Donum natalitium, nuptiarium. *Torrent.* ed. hab. *nuptalicium*, al. *nuptialicium*.

NUPTĬĂTOR, oris, m. nuptiarum amator. *Hieron. adv. Jov.* 1. *n.* 38. Dicam et ego nuptiatoribus meis, qui post castitatem, et diuturnam continentiam subant ad coitum, etc. *Gloss. Philox.* Nuptiatores, *γαμοστόλοι*.

NUPTO, as, frequentat. a *nubo*. *Tert. Sodom.* 45. Quo nullae nuptant animae.

NUPTŪLĂ, ae, f. parva nupta. *Varr.* ap. *Non.* 4, 330. Pueri obscenis verbis novae nuptulae aures returant. Al. leg. *nuptae*, et ipse *Non.* ita refert 2, 749.

NUPTŪRĬO, is, n. 4. nubere cupio, *γαμησείω*. *Mart.* 3, 93. Gaudes ducentas nupturire post mortes. *Appul. Apol.* Sponte eam diceres jam olim nupturisse.

NUPTUS, a, um, part. a *nubo:* matrimonio junctus: et dicitur de feminis. *Cic. Sext.* 3. Ex qua hic est puer, et nupta jam filia. *Id. Verr.* 2, 4, 61. Viri quibuscum illae nuptae erant; et *ib.* 7, 13. *extr.* Mulier nupta uni, proposita omnibus. *Sulpic.* ad *Cic. Fam.* 4, 5. *med.* Filiam tuam adolescentibus primariis nuptam fuisse. ℙ De arboribus. *Plin.* 18, 28, 68. Populus alba vitibus nupta, *h. e.* juncta. ℙ Substantive V. NUPTA. ℙ *Novus nuptus* ap. *Pl. Cas.* 5, 1, 6. est vir sub specie feminae ductus in ludicris nuptiis. Affertur hic locus etiam a *Prisc.* 8, 789. ℙ *Verba nupta*, inquit *Festus*, dicebantur ab antiquis, quae virginem dicere non licebat, ut Plautus in Dyscolo: Virgo sum, nondum didici nupta verba dicere.

NUPTUS, us, m. nuptiae, matrimonium. *Stat. Silv.* 5, 1, 45. Illa quidem nuptumque prior, taedasque marito Passa alio. *Aurel. Vict. Vir. illustr.* 59. Eo die Numantini forte solemni nuptu filias locabant. ℙ *Nuptum dare, mittere, collocare*, est in matrimonium dare. *Ter. Hec.* 4, 1, 15., *Sall. fragm.* 2. *Hist.* ap. *Arus. Mess.* et *Caes. B. G.* 1, 18. Sed hac forma supinum dicitur a grammaticis. V. NUBO. [*Hinc falsum est, quod docere quidam perstiterunt, posse etiam aeque bene dici *nuptui dare*, etc. coll. *Colum.* 4, 3. *f. Val. Max.* 4, 4. *n.* 10. et 7, 1. *n.* 1. V. *Drak.* ad *Liv.* 1, 49.]

[NŪRĬCŬLA, ae, f. dimin. nurus, parva nurus. *Inscr.* ap. *De-Vita Inscr. Benev.* 53, 136. Satriae Vert. . . . Betitius Callistus, Isena noriculae B. M. F. Hic perperam littera *v* in *o* permutatur. *F.*]

NURSĪNUS, a, um, adj. ad Nursiam pertinens, quod est Sabinorum oppidum, cujus ager raporum, et naporum optimorum ferax. Frigida Nursia dicitur a *Virg. A.* 7, 715. Nursina rapa laudant *Plin.* 18, 13, 34. et *Colum.* 10, 421., item napa *Id. Plin.* 19, 5, 25. post Amiterna. Hinc *Mart.* 13, 20., cujus lemma *Napi*. Hos Amiternus ager felicibus educat hortis. Nursinas poteris parcius esse pilas. ℙ *Nursini, orum*, populi. *Plin.* 3, 12, 17.

NURTĬA. V. NORTIA.

NŪRUS, us, f. *νυὸς, ἐννὸς*, uxor filii: cui respondet socer, et socrus. *Ter. Hec.* 2, 1, 4. uno animo omnes socrus oderunt nurus. *Cic. Phil.* 2, 24. Rejecta mater amicam impuri filii, tamquam nurum, sequebatur. *Ov. Ib.* 351. Qua poterat Tydeus erubuisse nuru. *Id. Fast.* 6, 729. Jam tua, Laomedon, oritur nurus, *h. e.* Aurora uxor Tithoni Laomedontis filii, ut est ap. *Hyg. fab.* 270. *Id. Met.* 12, 216. Cinctaque adest virgo matrum, nuruumque caterva. ℙ Improprie sic dicitur etiam sponsa filii, nondum uxor, ut docet *Ulp. Dig.* 23, 2, 12. et *ib.* 38, 10, 6. ℙ Latiore significatione non tantum uxor filii, sed et nepotis, et pronepotis hac appellatione continetur: licet alii has *pronurus* appellent. *Paul. Dig.* 23, 2, 14. *f.* et *ib.* 50, 16, 50. et *Ulp. ib.* 2, 8, 2., 3, 1, 3. *ex Pomponio*, et *ib.* 37, 5, 8. *f.* ℙ Poetis universim quascumque nuptas significat, et quascumque feminas, ut et *Serv.* ad *A.* 2, 501. docet. *Ov. Met.* 2, 365. De ramis electra novis, quae lucidus amnis Excipit, et nuribus mittit gestanda Latinis. *Id. A. Am.* 3, 248. Inque nurus Parthas dedecus illud eat. *Mart.* 4, 75. O felix animo, felix Nigrina marito, Atque inter Latias gloria prima nurus. *Lucan.* 1, 164. cultus gestare decoros Vix nuribus rapuere mares. [*V. *Cort.* ad h. l.] *Stat. Th.* 5, 200. vigilant nuptaeque, nurusque In scelus, *h. e.* virgines aliquando nurus futurae.

NUS, *νοῦς*, h. e. mens, unus ex aeonibus Valentiniani. *Tert. adv. Valent.* 7. et 9. ℙ Item sapientia. *Capell.* 2, 33. Per vos vigil decensque Nus mentis ima complet. ℙ *Item rivus Ciliciae, ap. opp. Cescum. *Plin.* 31, 2. In Cilicia ap. opp. Cescum rivus fluit Nus, ex quo bibentium subtiliores sensus fieri M. Varro tradit. Sic ed. *Hard.* ubi, mira discrepantia, totum locum sic legit ed. *Basil. (Froben.)* 1530. *In Sicilia apud oppidum Jusgum rivus fluit unus, e. q. b. s. s. f. Varro tradit.* Quam lectionem ne novisse quidem videtur *Hard.* Pro *Cescum* alii etiam *Crescum* legunt. *Cascum* habet *Gesnerus* in *Nus*, nescio unde. ℙ Rivum hunc Pactolis omnibus et Tagis praeferendum censet idem *Gesnerus ib.*, joco frigido. *B. A.*

NUSCĬCĬO, onis, f. V. in v. sq.

NUSCĬCĬOSUM Atejus Philologus ait appellari solitum, qui propter oculorum vitium parum videret. At P. Opilius Aurelius, nusciciones esse caecitudines nocturnas: Aelius Stilo, qui plus videret vesperi, quam meridie, nec cognosceret, nisi quod usque ad oculos admovisset. *Festus.* V. LUSCIOSUS et NYCTALOPS.

NUSPĬAM, adv. nullo in loco: a *ne*, et *uspiam*. *Gell.* 5, 4. Librarius in quodvis pignus vocabat, ni in una nuspiam littera delictum esset. Alii leg. *si in una uspiam*, aut *usquam*.

NUSQUAM, adv. *οὐδαμοῦ*, nullo in loco: a *ne*, et *usquam*. *Cic. Leg.* 1, 15. Sive est illa scripta uspiam, sive nusquam. *Id. Sen.* 22. Nolite arbitrari, me, cum a vobis discessero, nusquam, aut nullum fore. *Id. Acad.* 4, 32. Illud sit disputatum, non inesse in his propriam, quae nusquam alibi esset, veri et certi notam. *Ter. Ad.* 4, 2, 1. fratrem nusquam invenio gentium. ℙ *Nusquam non* est ubique. *Plin.* 24, 1, 5. Parente rerum omnium nusquam non remedia disponente homini. ℙ Cum verbis motus. *Ter. Eun.* 2, 2, 50. profecturus alio fueras. *P.* Nusquam. *Id. Ad.* 2, 2, 38. nusquam abeo. *Asin. Poll.* ad *Cic. Fam.* 10, 32. *f.* Finibus meae provinciae nusquam excessi. *Auct. ad Her.* 2, 2. Nusquam ventum, aut abitum sine causa putetur. ℙ *Nusquam esse*, nullum esse, non esse. *Paul. Dig.* 47, 2, 38. Liberarum personarum nomine licet furti actio sit, condictio tamen nusquam est. *Hor. Sat.* 2, 5, 101. ergo nunc Dama sodalis Nusquam est, *h. e.* mortuus est. ℙ Pro nulla in re. *Cic. Q. Fr.* 3, 1, 2. Praestabo, sumptum nusquam melius posse poni. *Pl. Men.* 5, 2, 30. Nusquam equidem quidquam deliqui. ℙ Pro nullam ad rem. *Cic. Fin.* 1, 9. Ut ad id omnia referri oporteat, ipsum autem nusquam. *Liv.* 7, 18. Plebem nusquam alio natam, quam ad serviendum.

NŪTĂBĬLIS, e, adj. nutans, vacillans. *Appul. de Deo Socrat.* Regni nutabilis suggestus.

NŪTĂBUNDUS, a, um, adj. nutans. *Solin.* 27. *med.* Capite utrinque secus nutabundo serpit. Al. leg. *nitibundo*. *Appul. Met.* 9. Miles nutabundus, et tot plagarum dolore saucius. *Salvian. Gub. D.* 6, 13. Infirmi ad ambulandum, robusti ad bibendum, ad gressum nutabundi, ad saltandum expediti. Adde *Lactant.* 6, 3.

NŪTĂMEN, inis, n. nutatio. *Sil.* 2, 399. Albentes niveae tremulo nutamine pennae.

NŪTANS, antis, part. a *nuto: νεύων*, vacillans, huc illuc vergens, titubans. *Sen. Oed.* 403. Effusam redimite comam nutante corymbo. *Mart.* 5, 12. Quod nutantia fronte pertinaci Gestat pondera Masclion superbus. *Ov. Met.* 11, 619. de Somno: Vix oculos tollens, iterumque iterumque relabens Summaque percutiens nutanti pectora mento. *Lucan.* 8, 48. nutantia vela carinae; et 1, 495. quatiente ruina Nutantes pendere domos; et 4, 393. Felix qui potuit, mundi nutante ruina, Quo jaceat, jam scire, loco. *Tac. H.* 4, 30. Suspensum et nutans machinamentum. *Catull.* 66, 53. impellens nutantibus aera pennis. ℙ Translate. *Tac. H.* 3, 40. Nutantem hostem praevenire; et *ib.* 18. Nutantem aciem victor equitatus incursat; et *ib.* 1, 2. Turbatum Illyricum, Galliae nutantes, *h. e.* dubiae fidei. *Val. Fl.* 7, 153. nutantem Colchida curis. *Juven.* 15, 156. protegere armis Lapsum, aut ingenti nutantem vulnere civem. *Suet. Vesp.* 8. Nutantem rempublicam stabilire, [*i. e. ruinam minantem. V. *Schwarz.* ad *Plin. Pan.* 5, 6. Adde *Suet. Caes.* 4. nutantes ac dubiae civitates, i. e. quae incertae fidei essent, ad defectionem declinarent.]

NŪTĀTĬO, onis, f. actus nutandi, *νεῦσις*. *Plin.* 11, 37, 49. A cerebro proficiscitur somnus: hinc capitis nutatio. ℙ Translate. *Plin. alter Pan.* 5. Cogi porro non poteras, nisi periculo patriae, et nutatione reipublicae.

[*NŪTĬQUAM. V. NEUTIQUAM.]

NŪTO, as, avi, atum, n. l. *νευστάζω*, capitis inclinatione aliquid significo: frequent. a *nuo* inusitato: quod a *νεύω*. *Pl. Asin.* 4, 1, 39. Neque illa ulli homini nutet, nictet, annuat. *Id. Mil.* 2, 2, 52. Eccere autem capite nutat: non placet, quod reperit. *Hor. Sat.* 1, 9, 64. Nutans, distorquens oculos. *Suet. Cal.* 38. Crebro capitis motu nutans. *Pl. Men.* 4, 2, 49. nutat, ne loquar. ℙ Est etiam huc illuc inclinari, agitari, vacillare, casum minari. *Virg. A.* 2, 629. de orno: Et tremefacta comam concusso vertice nutat. *Lucan.* 6, 136. Tum quassae nutant turres, lapsumque minantur. *Liv.* 4, 37. *f.* Nutant circumspectantibus galeae, et incerti trepidant. *Lucan.* 7, 244. Casuram fatis sensit nutare ruinam. ℙ Translate est titubare, incertum esse, dubitare. *Cic. N. D.* 1, 43. Etiam Democritus nutare videtur in natura Deorum. *Stat. Th.* 8, 614. Nutat utroque timor, quemnam hoc certamine victum, Quem vicisse velint. *Ov. Met.* 10, 375. Sic animus vario labefactus vulnere nutat. *Tac. H.* 2, 98. Ac primo Festus legatus studia provincialium cum fide juvit: mox nutabat, palam Vitellium, occultis nunciis Vespasianum fovens, et haec, illave defensurus, prout invaluissent; et *ib.* 4, 52. Tanto discrimine urbs nutabat, ut decem, haud amplius, dierum frumentum in horreis fuerit, cum a Vespasiano commeatus subvenere. ℙ Pro inclinari, propendere. *Ov. A. Am.* 2, 263. dum rami pondere nutant. *Plin.* 17, 22, 35. *n.* 15. de vite per se stante: Huic vineae trium pedum altitudo excelsior nutat, *h. e.* si ultra tres pedes protendatur, non stat recta amplius, sed flectitur, et curvatur. ℙ Translate. *Stat. Th.* 4, 196. nam regum animos, et pondera belli Hac nutare videt, pariter ni providus heros Militet. *Flor.* 3, 10. Nutante in fugam exercitu. V. alia in NUTANS. ℙ Part. *Nutans.* V. s. l.

NUTRĪBĬLIS, e, adj. qui nutrire potest, ut Cibi nutribiles, ap. *Coel. Aurel. Tard.* 4, 3. *f.* et Nutribiliores succi, *ib.* 5, 10. *f.*

[NUTRĪBĬLĬTER, adv. ita, ut nutritioni locus sit. *Theod. Prisc.* 4, 2. *med.* Septimo mense fetus, si fuerit perfectus, rumpens membranas nutribiliter excluditur. Etenim ex *Plin.* 7, 5, 4. Ante septimum mensem homo haud unquam vitalis est. *Censorin. de die nat.* 8. *med.* septemmestrem appellat. *F.*]

NUTRĪCĀTĬO, onis, f. actus nutricandi. *Gell.* 12, 1. Ne ad dolores, quos in enitendo tulisset, manus quoque nutricationis grave ac difficile accederet. *Appul. Dogm. Plat.* 2. *f.* Puerorum nutricationes.

NUTRĪCĀTUS, us, m. nutricatio. *Varr. R. R.* 1, 47. Non modo non evellanda in nutricatu, sed etiam non calcanda. *Pl. Mil.* 3, 1, 55. plane eductus in nutricatu Venereo.

[NUTRĪCĬO, onis, m. idem ac nutricius, cujus vocis vide §. 2. *Inscr.* non opt. notae ap. *Mur.*

1891, 8. Juliae Gaudentiae filiae dulcissimae nutriciones contra votum suo fecerunt. *F.*]

NUTRĪCĬUS et Nutritius, a, um, adj. ad nutriendum, seu nutricandum, vel ad officium nutricis pertinens. *Varr. R. R.* 2, 1. *med.* Quis Faustulum nescit pastorem fuisse nutricium, qui Romulum et Remum educavit? *Colum.* 3, 13. *med.* Humus radices tenero velut nutricio sinu recipit. *Arnob.* 2, 58. Nutriciae curae. ℙ *Nutricius, ii,* qui nutricatur, educator. *Caes. B. C.* 3, 107. *extr.* Erat in procuratione regni, propter aetatem pueri, nutritius ejus eunuchus, nomine Pothinus. ℙ De eo, qui plantas nutrit. *Plin.* 18, 34, 67. *n.* 2. Favonius afflatu nutritium exercebit. ℙ *Nutritia, ae,* quae nutrit, educatrix. *Hieron. ep.* 108. *n.* 30. Omnis inopum multitudo matrem et nutriciam se perdidisse clamabat. ℙ *Nutricium, ii,* nutricatus, nutricatio. *Sen. Consol. ad Helv.* 17. Illius pio maternoque nutricio per longum tempus aeger convalui. *Manil.* 3, 133. Omniaque infantum mixta nutritia turba. *Arnob.* 5, 163. Nutricia ducere ab aliquo. [*V. *Gronov. Observv.* 1, 11, 101 — 102. p. 56. *ed. Fr.*] ℙ *Nutricia, orum,* merces nutricis, *τὰ θρεπτήρια. Ulp. Dig.* 50, 13, 1. *f.* Nutricia eousque producemus, quoad infantes uberibus aluntur.

NUTRĪCO, as, avi, atum, a. 1. et

NUTRĪCOR, aris, atus sum, dep. 1. *τρέφω, τιθηνέω,* nutrio, educo. *Pl. Merc.* 3, 1, 11. Nec pecua ruri pascere, nec pueros nutricare. *Varr. R. R.* 2, 4. *med.* Scrofae nutricare octonos porcos parvulos primo possunt; et *ib.* 2. *med.* Et sic nutricantur agni, quoad facti sunt quadrimestres; et *ib.* 1, 23. Et apricis locis, ut ibi seras violam, et hortos facias: quod ea sole nutricantur. *Cic. N. D.* 2, 34. Omnium rerum parens, ut ita dicam, atque educator est mundus: omniaque, sicut membra, et partes suas, nutricatur et continet. *Appul. Apol.* Eum paupertas nutricata est. *Varr. R. R.* 2, 8. Cum peperit equa mulum, aut mulam, nutricantes educamus.

NUTRĪCŬLA, ae, f. *τιτθή,* dimin. nutricis, parva nutrix. *Hor. Ep.* 1, 4, 8. Quid voveat dulci nutricula majus alumno? *Suet. Aug.* 94. Repositus in cunas a nutricula. ℙ Translate. *Juven.* 7, 148. Gallia, vel potius nutricula causidicorum Africa. *Dom. Marsus* ap. *Suet. Gramm.* 16. Epirota tenellorum nutricula vatum. *Cic. Phil.* 11, 5. Ut haberent aliquorum nutriculas praediorum. *Id. Vat.* 2. Gellius nutricula seditiosorum. *Quint. decl.* 13, 4. Volui relinquere avitos lares, et conscios natalium parietes, et ipsam nutriculam casam.

NUTRĪMEN, inis, n. idem ac nutrimentum. *Ov. Met.* 15, 354. Naturaeque suum nutrimen deerit edaci.

*NUTRIMENTĀLIS, e, adj. *Const. Afer de N. H.* Nutrimentalia membra. *B. A.*

NUTRĪMENTUM, i, n. *τροφή,* alimentum, educatio nutriendis parvulis et crescentibus. *Suet. Aug.* 6. Nutrimentorum ejus locus ostenditur in avito suburbano juxta Velitras permodicus. *Id. Cal.* 9. Inter milites educabatur: per hanc nutrimentorum consuetudinem, etc. *Plin.* 17, 23, 36. *n.* 28. de vitib.: Pro nutrimento omni est raritas vulneris. ℙ Translate. *Cic. Or.* 13. *f.* Educata hujus nutrimentis eloquentia, ipsa se postea colorat, et roborat. *Virg. A.* 1, 179. Suscepitque ignem foliis, atque arida circum Nutrimenta dedit. *Appul. Met.* 9. Iste sermo truculentiae hominis nutrimento fuit. *Val. Max.* 2, 1. *f.* Ingredientes actuosam vitam favoris nutrimentis prosequi.

NUTRĬO, is, ivi et ii, itum, a. 4. *τρέφω,* alo, educo: et proprie est eorum, quae parva sunt, et crescunt: [*maxime de hominibus et animalibus. Differunt *alere* et *nutrire,* ita quidem, ut hoc nonnisi *sustentandi,* illud etiam *augendi* notionem contineat. V. *Doederl.* coll. iis, quae dicta sunt ad v. *alo.*] *Ov. Fast.* 2, 415. quos *(pueros)* lupa nutrit. *Plin.* 11, 40, 95. Balaenae, vitulique mammis nutriunt fetus. *Juven.* 14, 75. serpente ciconia pullos Nutrit. *Sen. Troad.* 225. et quae pascuo Fecunda pingui Thracios nutrit greges Syros. [*— Tunc transfertur etiam ad alia.] *Ov. R. Am.* 45. Terra salutares herbas, eademque nocentes Nutrit. *Id. Met.* 8, 643. ignes Suscitat hesternos, foliisque et cortice sicco Nutrit. [*V. NUTRITUS.] ℙ Refertur ad curam medendi. *Liv.* 4, 52. Pestilentia cogitationes hominum ad curam corporum nutriendorum avertit. *Cels.* 3, 23. Aegrum nutrire per eos cibos, quos, etc. et *mox:* Nutrire vires. *Id.* 5, 26. *n.* 33. repurgatum ulcus, *h. e.* implere, ut carnem, et cicatricem ducat. *Id.* 6, 6. *n.* 16. Oculorum morbi, qui lenibus medicamentis nutriuntur, *h. e.* foventur, et sanantur. *Plin.* 22, 22, 39. Nutrire capillum; et 21, 21, 91. Cutem in facie reliquoque corpore nutrit incorruptam. ℙ De plantis. *Catull.* 61, 25. Myrtum roscido humore nutrire. *Plin.* 19, 8, 45. Nutriri cinere vult ruta; et *ib.* 6, 33. Nutrire porrum in capita, *h. e.* ut capitatum sit. *Curt.* 8, 10. Pomorum quoque varii salubresque succi sunt, sua sponte fortuitorum seminum fruges humo nutriente. ℙ Translate. *Ov. Fast.* 1, 704. Pax Cererem nutrit: pacis alumna Ceres. *Id. A. Am.* 3, 579. Nutrire amorem. *Sil.* 7, 497. Pascere ac nutrire furorem. *Sen. Hipp.* 134. Qui blandiendo dulce nutrivit malum. *Val. Max.* 6, 5. *n.* 2. *extr.* Nutrire opes; et 5, 2. *f.* beneficentiam exemplis, atque augere. *Ov. Pont.* 3, 4, 25. Sed loca, sed gentes formatae mille figuris Nutrissent carmen, proeliaque ipsa meum; et *ib.* 4, 2, 25. Impetus ille sacer, qui vatum pectora nutrit. *Pers.* 5, 149. Quid petis? ut nummi, quos hic quincunce modesto Nutrieras, pergant avidos sudare deunces? *h. e.* moderato lucro auxeras. ℙ Significat interdum a corruptione servare. *Plin.* 13, 15, 30. de mensis citreis: Nutriuntur optime, splendescuntque, manu sicca fricatae, a balineis maxime. ℙ Item fovere, defendere. *Catull.* 19, 1. de Priapo: Hunc ego, juvenes, locum, villulamque palustrem Tectam vimine junceo, caricisque maniplis, Quercus arida, rustica conformata securi, Nutrivi, magis et magis ut beata quotannis. ℙ *Nutrire vinum* est curare, et condire medicamentis inditis, ut servetur. *Colum.* 12, 19. et sqq. eam rationem docet. *Id. ib.* 30. Quanto major aestus erit, eo saepius convenit vinum nutriri, refrigerarique, et ventilari. Hoc aliis verbis *Plin.* ita enarrat 14, 21, 27. Dolia nunquam implenda, et quod supersit, passo aut defruto perungendum, admixto croco, pice veteri cum sapa: sic opercula doliorum medicanda, addita mastiche ac pice. ℙ *Nutribam* pro *nutriebam* (quae positio frequens in quarta conjugatione est.) *Virg. A.* 7, 484. cervus, Tyrrhidae pueri quem matris ab ubere raptum Nutribant. Adde *ib.* 11, 572. Etiam *nutribo* pro *nutriam* dictum est, teste *Rhemn. Palaem.* 1383. et *Cledon.* 1914. ℙ *Nutrimus* syncope pro *nutrivimus. Nemes. Ecl.* 3, 26. Nos etiam Nysae viridi nutrimus in antro. Al. aliter leg. ℙ *Nutritor* deponentis forma pro *nutrito* in imperativo. *Virg. G.* 2, 425. Hoc pinguem, et placitam Paci nutritor olivam. *Prisc.* 8, 798. docet, veteres, ut *bellor* pro *bello,* et *comperior* pro *comperio,* etc., sic etiam *nutrior* pro *nutrio* dixisse.

NUTRĪTOR, oris, m. *τροφεύς,* qui nutrit. *Stat. Theb.* 10, 228. volucrum nutritor equorum. *Suet. Gramm.* 7. M. Antonius Gnypho, ingenuus, in Gallia natus, sed expositus, a nutritore suo manumissus, [*i. e. qui expositum infantem educaverat.] *Lamprid. Alex. Sev.* 13. Nutritor Alexandri Severi.

NUTRĪTORĬUS, a, um, adj. qui nutrit. *Theod. Prisc. de diaet.* 3. Lac omne nutritorium est. *August. Confess.* 12, 27. *f.* Nutritoriae cunae.

NUTRĪTUS, a, um, part. a *nutrio: θρεπτός,* altus, educatus. *Hor. Sat.* 2, 4, 40. iligna nutritus glande. *Ov. Trist.* 3, 11, 3. lacte ferino. *Juven.* 12, 12. taurus finitima nutritus in herba. *Plin.* 17, 22, 36. *n.* 11. Radix vitis nutrita, *h. e.* culta. *Ov. Met.* 5, 590. nutritaque populus unda. *Petr. Sat.* 120. *extr.* Ex quo Sullanus bibit ensis, horrida tellus Extulit in lucem nutritas sanguine fruges. *Hor. Od.* 4, 4, 25. Sensere, quid mens rite, quid indoles Nutrita faustis sub penetralibus Possit. *Colum.* 12, 21. Nutritum vinum, *h. e.* curatum, conditum. V. NUTRIO. *Val. Fl.* 6, 340. Edonis nutritum missile ventis, *h. e.* hasta, cujus lignum ventosis locis crevit, et duratum est: *ἀνεμοτρεφὲς ἴγχος,* dixit *Homer. Iliad.* 11, 256. Sunt autem ligna eo validiora, quo frigidioribus et ventosioribus locis crevere. ℙ Absolute est qui a parentibus suis derelictus, ab aliquo, vel ab aliqua tanquam filius nutritur. *Inscr.* ap. *Lupoli Iter Venus.* p. 352. *n.* 5. Cascia Capriola Silvano suo nutrito, et vernacio suo B. M. F. V. NUTRICIUS.

NUTRĪTUS, us, m. idem ac nutrimentum. *Plin.* 22, 24, 53. Multi senectam longam mulsi tantum nutritu toleravere.

NUTRIX, icis, f. *τιθήνη,* quae lac praebet, nutrit, educat. *Cic. Or.* 2, 39. Omnia minima mansa, ut nutrices infantibus pueris, in os inserant. *Id. Tusc.* 3, 1. Ut paene cum lacte nutricis errorem suxisse videamur. *Colum.* 8, 11. *f.* Gallina nutrix. *Ov. Fast.* 5, 127. capra nutrix Jovis. *Prop.* 4, 1, 55. Optima nutricum lupa Martia. *Hor. Od.* 1, 22, 15. Jubae tellus leonum arida nutrix. *Arnob.* 4, 151. Virgines perpetui nutrices et conservatrices ignis. ℙ *Mater nutrix* dicitur, quae, ut legitur in *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 188. *n.* 428., filios suos propriis uberibus educavit: qua de re optime disputat *Favorinus* philosophus ap. *Gell.* 12, 1. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 187. *n.* XXXVIII. Liciniae Processae matri piae, nutrici dulcissimae Crescens fecit. Alia ap. *Mur.* 2055, 3. Aur. Castae filiae, quae vix. ann. VIII. M. VII., Aurel. Fortunata mater nutrix ann. II. D. . . . . Alia ap. *Guarin. Ric. di Eclano* p. 83. Cantriae Paullae Cn. Ennius Dexter matri et nutrici suae fecit. ℙ Translate. *Cic. Or.* 11. *extr.* Est enim quasi nutrix ejus oratoris, quem informare volumus. *Ov. Met.* 8, 81. curarum maxima nutrix Nox. *Claud. in Ruf.* 1, 30. nutrix Discordia belli. ℙ *Nutrices,* mammae, quibus pueri nutriuntur. *Catull.* 64, 18. Nymphae Nutricum tenus extantes e gurgite vasto. *Appul. Met.* 2. Ex familia Plutarchi ambae prognatae sumus, et eandem nutricem simul bibimus. ℙ *Plin.* 17, 10, 12. loquens de arborum satione, *nutricem* vocat eam terram, in quam tenella germina deponuntur, alio deinde transferenda, cum adoleverint. *Pl.* quoque *Trin.* 2, 4, 111. *nutricem* appellat agrum, unde familiae alimenta suppetunt. ℙ Proverbii genus est in illo *ejusd. Bacch.* 3, 3, 29. si unam peccavisses syllabam, Fieret corium tam maculosum, quam est nutricis pallium: scil. nutrices dum assidue gestant puellos et lavant, ab iis varie conspurcantur, et commaculantur.

NŪTUS, us, m. *νεῦμα,* motus capitis, quo quippiam significamus. *Virg. A.* 9, 106. et *ib.* 10, 115. Annuit, et totum nutu tremefecit Olympum. *Plin.* 6, 30, 35. Quibusdam pro sermone nutus motusque membrorum est. *Lucan.* 4, 173. tantum nutu, motuque salutant Ense suos. *Ov. Am.* 2, 5, 16. Multa supercilio vidi vibrante loquentes: Nutibus in vestris pars bona vocis erat. *Id. Trist.* 2, 453. digitis saepe est, nutuque locutus; et *A. Am.* 1, 138. Nec tibi per nutus accipienda nota est. *Tibull.* 1, 2, 21. Illa viro coram nutus conferre loquaces. *Liv.* 34, 62. Unus Scipio vel notitia rei, vel auctoritate, finire nutu disceptationem potuisset. *Cic. Fam.* 12, 22. Nutus tuus potest hominem in civitate retinere. *Suet. Vesp.* 8. Adolescentulum fragrantem unguento nutu aspernatus, voce etiam gravissima increpuit. *Tert. adv. Herm.* 27. Nutus digiti, *h. e.* quo supputamus. ℙ Metonymice est voluntas, quae nutu declaratur, sive negando, sive affirmando. *Cic. Quint.* 30. Si fas est respirare Quintium contra nutum ditionemque Naevii. *Id. Or.* 8. Ad arbitrium et nutum alicujus totum se fingere et accommodare. *Id. Verr.* 2, 5, 13. *f.* Jura omnia praetoris nutu atque arbitrio meretriculae gubernari. *Id. Fam.* 3, 10. *f.* Totum se ad alicujus voluntatem nutumque convertere. *Id. Cat.* 3, 9. Haec omnia Deorum nutu atque potestate administrari. *Id. Or.* 1, 43. *extr.* Auctoritate nutuque legum domitas habere libidines. *Id. Verr.* 2, 2, 27. et *Agr.* 2, 36. Ad nutum cujuspiam aliquid facere. *Id. Phil.* 7, 6. Paratum esse ad nutum. *Id. Verr.* 2, 1, 31. Ad nutum praesto esse. *Lucr.* 4, 115. alterius sub nutu degitur aetas. *Virg. A.* 7, 592. saevae nutu Junonis eunt res. *Sil.* 4, 714. ac sub nutu castra fuere, *h. e.* sub potestate. ℙ Est etiam inclinatio, motusque rei pondere vergentis deorsum. *Cic. Tusc.* 1, 17. Terrena et humida suopte nutu et suo pondere ad pares angulos in terram, et in mare ferri. *Id. Or.* 3, 45. *med.* Terra media est, eaque sua vi nutuque tenetur. *Val. Fl.* 6, 381. ille diu conjectis sufficit hastis: Queis gravior, nutuque cadens exterruit Idam. ℙ *Nutu* pro *nutui* V. in JUSSUS, us.

NUX, nŭcis, f. *καρύα, κάρυον,* nomen generale est omnium pomorum, quae operimentum, seu corticem durum habent, ut sunt juglandes, avellanae, castaneae, amygdalae, nuces pineae, etc., item arbores, quae tales fructus ferunt. *Macr. Sat.* 2, 14. varia earum genera enumerat. Quomodo a *malo* differat, et a *pomo* V. in MĀLUM. *Virg. Ecl.* 2, 52. Castaneasque nuces, mea quas Amaryllis amabat. *Plin.* 13, 5, 10. In nucum genere pistacia nota. *Id.* 16, 25, 41. Inter primas germinant populus, ulmus, salix, nuces. ℙ Interdum a castaneis distinguuntur. *Plin.* 15, 28, 34. Putamine clauduntur nuces, corio castaneae. ℙ A similitudine *nux* dicitur fructus tithymali cognomine caryitae. *Plin.* 26, 8, 40. ℙ *Nux amara* est amygdala amara. *Cels.* 3, 10., *Colum.* 7, 13. et *Plin.* 15, 7, 7. ℙ Saepe dicitur de juglande. De hac enim intelligendus est mos spargendi per pavimentum nuces in veterum nuptiis: de quo *Virg. Ecl.* 8, 30. Sparge, marite, nuces, etc. Cujus rationem hanc reddit *Varr.* ap. *Serv. ib.*, ut Jovis omine matrimonium celebretur, et nupta matrona sit, sicut Juno. Nam nuces in tutela Jovis sunt, ideo juglandes dictae, quasi Jovis glandes. Alii tradunt, ideo spargi nuces, ut eo strepitu puellae vox non exaudiatur, virginitatem deponentis. Alii (in quibus est etiam *Festus*) quod projectae in terram tripudium solistimum faciant, quod optimum ad rem ordiendam auspicium est. Alii quod earum esca Venerem incitet. Haec *Serv. ib.*, ubi addit fabulam de Carya Dionis regis Laconiae filia, quam Liber cum adamaret, et custoditam a sororibus habere nequiret, ipsas quidem in saxa convertit, Caryam vero in arborem sui nominis. Aliam ejus moris causam affert *Plin.* 15, 22, 24. his verbis: Honor his *(juglandibus)* naturae peculiaris, gemino protectis operimento, pulvinati primum calycis, mox lignei putaminis. Quae causa eas nuptiis fecit religiosas, tot modis fetu munito: quod est verisimilius, quam quia cadendo tripudium sonivium faciant. ℙ Nucis juglandis cortex inter fucos olim fuit, quo cani crines flavescerent. *Tibull.* 1, 9, 43. ut annos Dissimulet viridi cortice tincta nucis. Hinc *Plin.* 15, 22, 24. Rufatur capillus primum prodeuntibus nuculis. ℙ Quod olim Cerealibus nuces mittere mos fuerit, *Sinnius Capito* ap. *Fest. in fin. litt.* N. omnia missilium genera nucum nomine in eo festo significari ait, parte totum significante; nuces autem illas ustas seu tostas mitti consuevisse, quod supra alia missilia a populo diligerentur. Haec *Fest.* Fortasse *Sinnius* castaneas nuces intelligit. ℙ *Nuces relinquere* est omittere studia nugasque pueriles et ad graviora, viroque digna converti. Pueri enim

nucum lusibus delectantur. *Pers.* 1, 10. nucibus facimus quaecumque relictis. *Suet. Aug.* 83. Modo talis, aut ocellatis, nucibusque ludebat cum pueris minutis. ℙ *Nux cassa*, quaevis res minima, et nullius pretii. *Hor. Sat.* 2, 5, 35. Eripiet quivis oculos citius mihi, quam te Contemptum cassa nuce pauperet. V. CASSUS. ℙ *Nuce vitiosa non emam*, prov. de quo V. in CICCUM. ℙ *Nil extra est in nuce duri*, aliud prov. de quo V. in OLEA. ℙ *Nucerum* in genit. plur. pro *nucum* dixit *Coelius* ap. *Charis.* 1, 40.

NY

[NYCHĬUS, ii, m. *νύχιος*, nocturnus. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Fabr.* p. 634. *n.* 292. P. Sallustius Nychius. *F.*]

*NYCTALOPĬA, ae, f. *νυκταλωπία*, nyctalopum morbus. Cf. *Isid.* 4, 8. *B. A.*

NYCTĂLOPS, ōpis, adj. *νυκτάλωψ, ωπος*, qui vespere, et noctu parum, aut nihil videt: *ὁ τῆς νυκτὸς ἀλαὸς*, ut ait *Galenus.* Est autem vox Graeca, a *νὺξ, νυκτὸς*, nox, et *ὤψ, ὠπὸς*, oculus. Latine *lusciosus* dicitur. *Plin.* 8, 50, 76. de capris: Tradunt et noctu non minus cernere, quam interdiu: ideo si caprinum jecur vescantur, restitui vespertinam aciem his, quos nyctalopas vocant; et 28, 11, 47. de iisd.: Et quoniam caprae noctu aeque quoque cernant, sanguine hircino sanari lusciosos putant, nyctalopas a Graecis dictos: caprae vero jocinore in vino austero decocto. *Ulp. Dig.* 21, 1, 10. *med.* Ubi homo neque matutino tempore videt, neque vespertino: quod genus Graeci *νυκτάλωπας* vocant. ℙ Est etiam contraria significatione, qui interdiu parum, noctu magis cernit. Utramque notionem agnoscit *Galen.* in *Isagog. c.* 15. *f.*, et utroque modo accipitur etiam Latinum *lusciosus*, ut ibi dictum est. *Theod. Prisc.* 1, 10. *f.* Nyctalopes vero, qui per noctem vident, et per diem obscuritatem patiuntur, sic curandi sunt. ℙ *Nyctălōpă, ae*, f. est morbus nyctalopis. *Marc. Empir.* 8. *f.* Ad nyctalopas abolendas lychniten lapidem, etc. ℙ Est etiam *nyctalops* nomen herbae. V. CHENOMYCHON. [**Caesalpina pulcherrima.*]

NYCTEGRĔSĬA. V. EGRETUS.

NYCTEGRĔTON, i, n. *νυκτέγρετον*, herba, quae noctu lucet. *Plin.* 21, 11, 57. V. CHENOMYCHON.

NYCTĒIS, idis, f. *Νυκτηΐς*, Antiopa Nyctei filia, quam violasse Juppiter dicitur sub imagine Satyri, ex eaque Zethum et Amphionem sustulisse. *Hyg. fab.* 7 et 155. Hinc *Ov. Met.* 6, 110. ut Satyri celatus imagine pulcram Juppiter implerit gemino Nycteida fetu. *Stat. Th.* 7, 190. noctes Herculeae, placitusque vagae Nycteidos ardor.

NYCTĔLĬUS, a, um, adj. *Νυκτέλιος*, cognomen Bacchi: a *νὺξ*, nox, et *τελέω*, perficio, quod noctu sacra ejus peragebantur. *Ov. A. Am.* 1, 567. Nycteliumque patrem, nocturnaque sacra precare. ℙ *Nyctelius latex* pro vino, ap. *Sen. Oed.* 492. ℙ *Nyctelia sacra*, orgia, Bacchanalia, quae Romani sustulerunt ob turpitudinem. *Serv.* ad *A.* 4, 303. V. *Liv.* 39, 8. et sqq.

NYCTEUS, i, m. *Νυκτεύς*, disyllab. filius Neptuni ex Celaeno Ergei filia, pater Antiopae. *Prop.* 3, 13, 12. Nycteos Antiopen accubuisse Lyco. *Nycteos* est genit. Graecae positionis pro *Nyctei.* V. NICTEIS. ℙ Item unus ex equis Plutonis. V. ALASTOR.

[NYCTĬCORAX, ăcis, m. *νυκτικόραξ*, corvus nocturnus, bubo: a *νὺξ, νυκτὸς*, nox, et *κόραξ*, corvus. Hanc avem memorant *Hieron. ep.* 106. n. 86. et *Isid. Orig.* 12, 7., at eandem *noctuam* perperam interpretantur. *F.*]

NYCTOSTRĂTĒGUS, i, m. *νυκτοστράτηγος*, vox Graeca, a *νὺξ*, nox, et *στραιηγὸς*, dux militum: in municipiis fuit idem qui Romae praefectus vigilum, h. e. qui cum militibus, vel familia noctu oppidum obibat arcendis incendiis, furibus terrendis, rixis dirimendis, etc. *Arcad. Dig.* 50, 4, 18. §. 12., ubi minus recte alii *nicostrategus.*

NYCTYMĒNĔ, es, f. *Νυκτυμένη*, filia Epopei regis Lesbiorum, quae, quoniam cum patre concubuerat, facinus recognoscens, in silvas aufugit, et Minervae miseratione in avem conversa est, quae a Graecis etiam *γλαὺξ*, a Latinis *noctua* dicitur: a *νὺξ*, nox, et *μένω*, maneo, quasi noctem manens. *Ov. Met.* 2, 591. patrium temerasse cubile Nyctymenen: avis illa quidem: sed conscia culpae Conmenen: avis illa quidem: sed conscia culpae Conspectum lucemque fugit. Adde *Serv.* ad *G.* 1, 403. et *Hyg. fab.* 204 et 253. *Vet. Stat. Schol.* ad *Th.* 3, 507. dicit, fuisse filiam Nyctei Aegyptiorum regis.

NYMPHĂ, ae, et Nymphe, es, f. *νύμφη*, Graeca vox sponsam, vel etiam uxorem significans. *Festus:* Nuptam Graeci appellant *νύμφην.* [**Doederl.* 2, 15. docet, v. *nympha* ejus esse originis cum *nubere.*] *Ov. Her.* 1, 27. Grata ferunt nymphae pro salvis dona maritis. Addi solet et *Tibulli* locus 3, 1, 21. Sed primum nympham longa donate salute, *h. e.* amicam, dominam. Sed jampridem critici *meritam* reposuere. *Broukhus.* autem contendit, *nuptae* ap. *Ov.* legi debere: quod et *Heinsio* placebat. *Burm.* monet, etiam *Fast.* 2, 605. et *ib.* 3, 205. et *ib.* 5, 205. *nympham* pro *nuptam* lectum a quibusdam fuisse. Sed haec omnia incerta: eaque significatio Graecis relinquenda est, dum certior Latina auctoritas appareat. ℙ Etymon est, *ὅτι νέα φαίνεται*, quia nuptae tunc primum se conspiciendas praebent, novoque ornatu, cum nubunt. Hinc *nymphae* dicuntur a *Plin.* 11, 16, 16. apes cum formam capere coeperunt. Sic de vespis *ib.* 21, 24. Fetus ipse inaequalis, ut barbaris: alius evolat, alius in nympha est, alius in vermiculo. ℙ A poetis *Nymphae* vocantur Deae, ex genere eorum, qui post longum aevum aliquando moriuntur, ut Fauni Panesque, ut *Servius* docet ad *A.* 1, 376. ex *Aristotele*, praesides maris, fluminum, fontium, silvarum, arborum, montium: peculiaribus etiam nominibus appellatae, Nereides, Napeae vel Naiades, Dryades, Oreades: quae V. suis locis. Hae Diis concumbere dicuntur, et heroibus: quarum filii mortales fere sunt. Dicuntur, quae praesunt aquis, filiae Oceani, vel Nerei, et Doridis, item Amnium eorum, in quibus degunt. Finguntur esse in potestate Junonis, quia, ut ait *Serv.* ad *A.* 1, 75., haec est aer, in qao creantur nubes, unde est aqua. Nympharum aquaticarum decem et octo nomina *Virg.* recitat *G.* 4, 221. et sqq. *Ov. Met.* 5, 540. Ascalaphus, quem dicitur Orphne, Inter Avernales haud ignotissima Nymphas, Ex Acheronte suo furvis peperisse sub antris. *Virg. A.* 8, 71. Nymphae, Laurentes Nymphae, genus amnibus unde est; et *ib.* 10, 551. Silvicolae Fauno Dryope quem Nympha crearat. *Stat.* de silva antiquissima *Th.* 6, 94. stat sacra senectae Numine, nec solos hominum transgressa veterno Fertur avos, Nymphas etiam mutasse superstes, Faunorumque greges. *Ov. Fast.* 1, 634. Nympha Maenalis, *h. e.* Carmenta mater Evandri. *Virg. Ecl.* 7, 21. Nymphae, noster amor, Libethrides, *h. e.* Musae. *Ov. Fast.* 3, 659. Invenies, qui te Nymphen Atlantida dicant; et *ib.* 6, 107. Inde sata est Nymphe: Granen dixere priores. *Id. Met.* 3, 357. vocalis Nymphe, *h. e.* Echo. ℙ Nympharum templa fuerunt publice vota et dedicata, ut ait *Cic. N. D.* 3, 17. Hujusmodi Nymphae muliebri figura erant, et aquis praeesse, et medicinam aegrotis tribuere putabantur. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 307, 2. Nymphis sanct. novis repertis in villam Sardinianam deductis, etc. Alia ap. *Reines. cl.* 1. *n.* 187. Pro salute domini nostri sanctissimi Antonini Pii Nymphis novis sacrum Rufinus Leg. XIII. G. ℙ Aliquando Nymphis simul ac Lymphis vota nuncupabantur et solvebantur ob aquarum inventionem, vel reditum. *Inscr.* ap. *Mur.* 87, 3. quae nunc Vicetiae exstat, atque ita legitur: Nymphis, Lymphisq. Augustis ob reditum aquarum P. Pomponius Cornelianus C. V. ut vovit. ℙ Alia ap. *Fabr.* p. 744. *n.* 528. Nymphis Geminis sacrum C. Fufius Gemini F. (corrige *L.*) Politicus, idem aquam perduxit. Hic C. Fufius Nymphas *Geminas* vocat de cognomine patroni sui. ℙ De puellis nobilioribus. *Ov. Her.* 5, 125. ventisque ferentibus usus Applicor in terras, Oebali Nympha, tuas, *h. e.* Helena. ℙ Metonymice ut Ceres pro pane, Liber pro vino, sic Nympha pro aqua ponitur. *Prop.* 3, 14, 4. Et cadit in patulos Nympha Aniena lacus. Al. leg. *lympha. Broukhus.* defendit *nympha*, et ex MS. ita legit etiam cum *Bentlejo* ap. *Hor. Od.* 3, 13, 15. unde loquaces Nymphae desiliunt tuae. Sic *Mart.* 6, 43. Canaque sulphureis nympha natatur aquis. ℙ In dat. plural. *Nymphabus* legitur in *Inscr.* ap. *Grut.* 93, 8. Ti. Claudius Asclepiades, et Caecilius Asclepiades ex voto Nymphabus D. D. Adde aliam ap. *Don. cl.* 1. *n.* 7. De hac positione V. in ASINA. ℙ [**Confund. nymphae* et *nuptae.* V. *Ruhnk.* ad *Ov. Her.* 1, 27.]

NYMPHAEĂ, ae, f. *νυμφαία*, herba, de qua *Plin.* 25, 7, 37. Nymphaea nata traditur Nympha zelotypia erga Herculem mortua. Quare heracleon vocant aliqui, alii rhopalon a radice clavae simili. Nascitur in aquosis, foliis magnis in summa aqua, et aliis ex radice prodeuntibus, flore lilio simili, et cum defloruit capite papaveris, tenui caule. Est et alia in Thessalia, amne Peneo, radice alba, capite luteo, rosae magnitudine. Haec *Plin.* ℙ *Item insula Samo adjacens. *Plin.* 5, 31. ℙ Et vetus nomen Coi insulae. *Id. ib. B. A.*

*NYMPHAEUM, i, n. opp. in Chersoneso Taurica, inter Theodosiam et Panticapaeum. *Plin.* 4, 12. ℙ Nymphaeum, i. q. Nympheum. V. NYMPHEUM. *B. A.*

[NYMPHAEUS, i, m. ad Nymphas pertinens. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Delphico Interamna Praet.* p. 138. P. Arruntius P. L. Nymphaeus sibi, et P. Arruntio Nymphio patri, etc. *F.*] **Nymphaeus, i*, fluvius Latii, inter Circeios et Asturam. *Plin.* 3, 5. ℙ Alius, in Mesopotamia, in Tigrim influens. *Ammian.* 18, 9. (al. 22.) ℙ Item mons, ignem emittens, in Illyride Graeca sive Macedonia, prope Apolloniam. De eo sic *Plin.* 2, 106. Nymphaei crater dira Apolloniatis suis portendit, ut Theopompus tradidit. Augetur imbribus, egeritque bitumen, temperandum fonte illo ingustabili: alias omni bitumine dilutius. Adde 107. *B. A.*

*NYMPHAIS, idis, f. *Νυμφαΐς*, insula maris Mediterranei, Libyae adjacens. *Plin.* 5, 31. *B. A.*

*NYMPHĀLIS, is, adj. fontanus. *Octav. Hor.* 4. Decoquere aliquid in aqua nymphali. *B. A.*

[NYMPHARĒNA, ae, f. gemmae nomen ap. *Plin.* 37, 10, 64. Nympharena urbis et gentis Persicae nomen habet similis hippopotami dentibus. *F.*]

[NYMPHĒROS, ōtis, m. sponsae amor: a *νύμφη*, sponsa, et *ἔρως*, amor. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 15, 3. L. Caecilius Nympheros. Hic perperam legitur *Nympherosus. F.*]

NYMPHĒUM, i, n. *ὑδρεῖον, νυμφεῖον*, fons manu exstructus e lapide, cum salientibus, unde aqua effluit, ad ornatum urbis praecipue factus: a nympha pro aqua. Alii interpretantur aedes Nymphis sacras, marmorum varietate, pictis tabulis, et aquarum copia spectabiles. *Plin.* 35, 12, 43. Eumque typum servatum in nympheo, donec Corinthum Mummius everteret, tradunt. *Capitol. Gord.* 32. Opera Gordiani Romae nulla exstant, praeter quaedam nymphea, et balneas. *Impp. Theodos. et Valent. Cod.* 11, 42, 5. *med.* Quid in publicis thermis, quid in nympheis pro abundantia civium conveniat deputari; et *ib.* 6. Malumus aquaeductum nostri palatii publicarum thermarum ac nympheorum commoditatibus inservire. *Salm.* ad *l. Capitol. c.* reprehendit *Cujac.*, qui putarit esse aedes publicas, in quibus nuptias celebrarent, qui carebant aedibus ad choreas capacibus. V. si vacat *Vales.* et *Gronov.* ad *Ammiani* 15, 7. ℙ Est etiam hoc nomine promontorium, et portus in ora Liburniae, non longe a Lysso oppido. *Plin.* 3, 22, 26. et *Lucan.* 5, 720. *Adde *Caes. B. C.* 3, 26. ℙ Item opp. in Chersoneso Taurica. V. NYMPHAEUM. ℙ Et locus, cum portu, Apolloniae adjacens, in Illyride Graeca (postea Macedoniae parte), ad mare situs. *Liv.* 42, 36. 49. et 53. ℙ Item Armeniae opp., ad Tigrim flumen. *Plin.* 5, 27. *B. A.* ℙ *Nympheum* fuit etiam in Lydia in lacu, qui dictus est Calaminus ob calamorum multitudinem. *Plin.* 2, 95, 96. Sunt et in Nympheo parvae *(insulae)* Saltuares dictae. V. CALAMINUS. ℙ Scribitur et Nymphaeum, *νυμφαῖον*, sed *Salm. l. c.* praefert *Nympheum.*

[NYMPHĬAS, ădis, f. patronym. a Nympha, filia Nymphae, sive sponsae. *Inscr.* ap. *Gud.* 344, 5. Furiae Nymphiadi Furia Apta patronae. *F.*]

[NYMPHĬCUS, a, um, adj. *νυμφικὸς*, sponsalis. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Marin. Iscriz. Alb.* p. 117. C. Pompejus Nymphicus. Alia ap. *Mur.* 1143, 9. Caesennia Nymphice. *F.*]

[NYMPHĬDĬUS, a, um, adj. *νυμφίδιος*, sponsalis. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 902, 7. T. Flavius Nymphidius. Alia ap. *Fabr.* p. 337. *n.* 507. Gellia Nymphidia. *F.*] ℙ *Nymphidius Sabinus, praefectus, de quo *Suet. Galb.* 11. *Tac. H.* 1, 5. *B. A.*

[NYMPHĬGĔNĂ, ae, comm. gen. qui ex Nympha genitus est. *Vet. epigr.* in *Anth. Lat.* T. 1. p. 84. *Burm.* Sors nova nymphigenae votum post fata meretur: Quam pepigit thalamis, hanc habet in tumulis, *h. e.* Achillis e Peleo, et Nympha Thetide nati, ad cujus tumulum jugulata est Polyxena, quam uxorem ducturus erat, nisi a Paride interfectus fuisset. *F.*]

[NYMPHĬUS, ii, m. *νύμφιος*, sponsus. Est cogn. R. V. in NYMPHAEUS. *F.*] **Liv.* 8, 25. et 26. *B. A.*

[NYMPHŌDŌRUS, i, m. sponsae donum: a *νύμφη*, sponsa, et *δῶρον*, donum. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Mur.* 1599, 5. L. Saenius L. L. Nymphodorus. *F.*] *NYMPHODŌRUS Syracusius, scripsit inter alia de Siciliae et Sardiniae rebus admirandis. *Plin.* 7, 2. *B. A.*

[NYMPHŌDŌTUS, i, m. a sponsa datus: a *νύμφη*, sponsa, et *δοτὸς*, datus. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Maff. Mus. Ver.* 109, 1. L. Vibius Visci L. Nymphodotus. *F.*]

NYMPHON, onis, m. *νυμφὼν*, conclave, seu thalamus sponsi et sponsae. *Tert. adv. Valent.* 32. *med.*

NYSĂ, ae, f. *Νῦσα* et *Νύσσα*, nomen est multarum urbium variis locis, de quibus V. geographos. Clarissima et maxima est in India cum monte proximo, Jovi sacro, cui *Meru* nomen, famam hinc praecipue habens, quod in illa genitum, et in hujus specu Liberum patrem arbitrantur esse nutritum: unde Graecis auctoribus *(quia μηρὸς femur* significat*)*, ut femori Jovis insutum dicerent, aut materia ingessit, aut error. Haec *Mela* 3, 7. Sic *Plin.* 6, 21, 23. Necnon et Nysam urbem plerique Indiae adscribunt, montemque Merum Libero patri sacrum: unde origo fabulae, Jovis femine editum. Eadem habet *Curt.* 8, 10. Alii tamen Bacchum alibi natum educatumque tradunt, hoc est in Nysa Arabiae Aegypto contermina, vel Thebis Boeotiae, ut est ap. *Plin.* 4, 7, 12., et cum postea ad Indos subigendos profectus esset, eam urbem condidisse, et nomine patriae suae appellasse. Certe *Just.* 12, 7. Bacchum Nysae conditorem appellat, montem vero (quem Nysum alii vocant) vite et hedera non aliter vestiri tradit, quam si manu cultus esset,

quod et *Curt.* docet *l. c.* *Mart.* 4, 44. Haec juga, quam Nysae colles, plus Bacchus amavit. ℙ *Acron* ad *Hor. Od.* 2, 1. *extr.* et *Lactant.* ad *Stat. Th.* 7, 347. docent, duo esse Parnassi juga, Cirrham, et Nysam: alterum Musis, alterum Baccho sacrum: de quo fortasse *Juven.* 7, 63. cum se carmine solo Vexant, et dominis Cirrhae, Nysaeque feruntur, etc. V. CIRRHA. [*Cf. *Cort.* ad *Lucan.* 1, 65.] ℙ *Nysa, urbs Cappadociae. *Ant. Itin.* In Caria ponit *Plin.* 5, 29. ℙ Dicta etiam olim Nysa est Scythopolis, urbs Samariae vel regionis Decapolitanae, teste *Plin.* 5, 18. ℙ Et nomen Nymphae, Aristaei filiae, quae Bacchum in Nysa monte educavit. *Hyg. fab.* 182. V. et *Diod.* 3, 70. Ab ea, ibi sepulta, nomen traxisse Nysam urbem, quae et Scythopolis (V. supra), testatur *Plin.* 5, 18. Cf. et *Serv.* ad *Virg. Ecl.* 6, 15. Dionysus alius est *is*, qui Nysam dicitur interemisse a *Cic. N. D.* 3, 23. ℙ Denique Nysa nomen fuit filiae Nicomedis Bithyniae regis. *Suet. Caes.* 49. *B. A.*

NYSAEUS, a, um, adj. *Νυσαῖος*, ad Nysam, et Bacchum pertinens. *Prop.* 3, 15, 22. Indica Nysaeis arma fugata choris. *Sil.* 7, 198. Festas Nysaeo redimivit palmite mensas. *Sen. Oedip.* 405. Mollia Nysaeis armatae brachia thyrsis. *Lucan.* 8, 227. Nysaeus Hydaspes, *h. e.* Nysam alluens. *Sil.* 12, 160. Nysaea cacumina Gauri, *h. e.* Gaurum montem vini fertilem. ℙ *Nysaei, orum*, sunt incolae urbis Nysae ad Maeandrum, quam *Strabo l.* 14. Lydiae, *Plin.* 5, 29, 29. et *Ptolem.* 5, 2. Cariae attribuunt. *Cic. Fam.* 13, 64. Nysaeos habeas tibi commendatissimos, ut intelligat illa civitas, etc. ℙ *Fuit et Nysaeus nomen filii Dionysii senioris, Syracusii, ex Aristomacha. *Nep. Dion.* 1. *B. A.*

[NYSĒ, es, f. clauda: a *νῦσος, η, ον*, claudus. Est cogn. R. *Inscr.* ap. *Grut.* 577, 5. Julia Nyse. *F.*]

NYSĒIS, idis, f. adj. a Nyseo, *Νυσηΐς*. *Ov. Met.* 3, 314. de Baccho: inde datum Nymphae Nyseides antris Occuluere suis.

NYSĒĬUS, a, um, adj. Nysaeus, *Νυσηΐος*. *Lucan.* 8, 801. Et juga tota vacant Bromio Nyseia.

NYSEUS, i, m. disyll. *Νυσεύς*, cogn. Bacchi, a Nysa urbe. *Ov. Met.* 4, 13. Additur his Nyseus, indetonsusque Thyoneus.

NYSĬĂCUS, a, um, adj. ad Nyseum, seu Bacchum pertinens. *Capell.* 2. *in.* Hoc quoque Nysiacis quod sparsum floribus ardet, Multiplici ambitum redimitur lumine sertum, *h. e.* corona Ariadnae a Baccho in coelum translata.

NYSĬAS, ădis, f. patronymicum a Nyseo, hoc est Baccho, *Νυσιάς*. *Ov. Fast.* 3, 769. Nysiades Nymphae, puerum quaerente noverca, Hanc frondem cunis opposuere novis.

NYSĬGĔNA, ae, m. Nysae natus, ut Nysigenae Sileni, qui una cum Baccho Nysae educati. *Catull.* 64, 252. Cum thyaso Satyrorum, et Nysigenis Silenis.

NYSĬON, ii, n. *νύσιον*, hedera, a Nyseo, seu Baccho. *Appul. Herb.* 98.

NYSĬUS, a, um, adj. Nysaeus. *Arnob.* 5, 176. Cum inter homines esset adhuc Nysius et Semeleius Liber. *Plin.* de genere quodam hederae verba faciens, 16, 34, 62. Quam quidam Nysiam, alii Bacchicam vocant, maximis inter nigras corymbis.

*NYSSOS, i, opp. Macedoniae, in paeninsula Pallene. *Plin.* 3, 10. *ed. Hard.* ubi antea legebatur *Nissos. B. A.*

[NYSUS, i, m. Bacchi nutricius, cui, cum in Indiam exercitum duceret, dum ipse inde rediret, regni Thebani potestatem tradidit: sed posteaquam inde reversus est Liber, Nysus regno cedere noluit. Post annum tertium simulat Bacchus in regno se sacra facere velle, quae Trieterica dicuntur, militesque muliebri ornatu pro Bacchis introduxit, et Nysum cepit, regnumque suum recuperavit. Haec *Hyg. fab.* 131. Adde *fab.* 167. *F.*]

O

O, quarta Latinorum vocalis, rotundae figurae, et rotundo ore proferenda, sonum plenissimum habens supra ceteras. De ejus mutationibus multa *Prisc.* 1, 553 et 554. Praecipue vero pro *u*, et *e* ponitur, ut *Davos, voltis, vorsus, voster*, etc., quae tamen nunc antiqua habentur: item pro *au*, ut *coda, plodo*, etc. V. et *Quint.* 1, 4 et 7. [*De hujus literae natura ejusque cum aliis permutatione accuratissime exposuit *Schneid. Gr. Lat.* 1. p. 26 — 33. ℙ In notis inscriptionum varie usurpatur: ita pro *omnibus*. V. ap. *Orell.* 1218. pro *omnium: ib.* 4415. pro *omni* (vel *optima*): *ib.* 3700. pro *ossa*. V. *ib.* 4489. *O. E. B. Q. C.* Ossa ejus bene quiescant condita; et 4483. 4490. *OIBQ.* Ossa illius bene quiescant; pro *ollam: ib.* 4653. pro *optimi: ib.* 5037. *optimo* 4135.]

O, *ὀ, ὦ*, adv. vocandi. Construitur cum vocativo. *Cic. Fam.* 10, 26. O mi Furni, quam tu cavisse, cum non sit Atheniensis, sed Thebanus, et *Cretae Oaxem*, cum in Scythia sit. *Hard.* ad *Plin.* 6, 16, 18. aliam Virgiliani versus interpretationem affert: Oaxem eundem esse, atque Oxum, qui fluvius est Scythiae Asiaticae, et per Margianam ejus regionem fluit: Margianae regioni nomen esse, vel creditum esse, a *marga*, quae genus est cretae, qua laetificantur agri. Rusticum illum, qui a Virgilio inducitur, cum margam nosset, *Oaxum Cretae* per imperitiam dixisse: atque talis loci ob id praecipue fecisse mentionem, quod recens erat memoria cladis Crassianae, post quam Romani milites captivi a Parthis victoribus in ea loca ducti fuerant.

OAXIS, idis, f. adj. ut Oaxis terra, *Varr. Atacin.*, h. e. quae amne Oaxe alluitur. V. v. praec.

OB

[*OB, praep. accus. regens, significat proprie, ut Gr. *ἐπὶ*, (a quo ortum ducere fertur eodem modo, quo *ab* ab *ἀπὸ*, et *sub* ab *ὑπὸ*) super, ad, contra, ut recte *Lindem.* ad *Pl. Mil.* 3, 2, 22. Semper enim spectat aliquid, quod coram quasi extenditur, obviam est, obest, prostat etc. Nostr. *ob, auf, ver, vor, für* etc. Cf. *Ramsh. Gr. Lat.* §. 137, 3. p. 408. sq. *Pl. Mil.* 2, 5, 51. Nunc demum experior, prius ob oculos mihi caliginem obstitisse.] *Id. ib.* 5, 37. Ille qui lanam ob oculum habebat, nauta non erat. *Cic. Rab.* 14. Mors ob oculos saepe versata est. [*Huc pertinet etiam] *Pl. Aul.* 2, 4, 23. Quin cum it dormitum, follem obstringit ob gulam, ne quid animae forte amittat dormiens [*i. e. in, circum. Porro: quae *Festus* affert ex *Ennio:*] Ob Romam noctu legiones ducere coepit, [*i. e. ad. Simili ratione dictum *ob* etiam in his, quae *Id.* al. profert ex *eodem:*] Acheruntem obibo, ubi mortis thesauri objacent: et *paulo post:* Ob os, ad os significat, quibus verbis fortasse respicit illud *Vet. Poet.* ap. *Cic. Tusc.* 3, 18. etc. *Fam.* 9, 26. Quem aspectabant? cujus ob os Graji ora obvertebant sua? *Plaut. fragm.* ap. *Non.* 4, 429. Intro ad uxorem: sufferamque meum tergum ob injuriam. V. alia huc pertinentia in OBEO. — [*Porro ea, in quibus *ob* usurpatur ad significandum pretium, vel id, quod pretii loco datur.] *Ter. Phorm.* 4, 3, 56. Ager oppositus est pignori ob Decem minas. *Pl. Asin.* 2, 2, 80. Ob asinos ferre argentum. *Id. Rud.* 3, 6, 23. arrhabonem a me accepisti ob mulierem. *C. Gracch.* ap. *Gell.* 11, 10. *f.* Talentum magnum ob unam fabulam datum esse. *Festus:* Ob vos sacro, in quibusdam precationibus est, pro vobis obsecro. [*A quibus parum differt loquendi genus, quo vv. *ob rem* (oppon. *frustra*) adhibentur, cum aliquid in rem, cum lucro, utilitate fieri dicitur.] *Ter. Phorm.* 3, 2, 41. Non pudet Vanitatis? *Dom.* minime, dum ob rem; et *Sall. Jug.* 33. Verum id frustra an ob rem faciam, in vestra manu situm. ℙ [*Hinc factum est, ut *ob* in universum causam, consilium, finem, quem quis consequi studeat, etc. designet, eademque fere ratione ponatur, qua alias *gratia, causa, propter, ad* etc., Gr. *ἕνεκα, διά, ἐπί*. Qui longe frequentissimus est hujus verbi usus. Hic prae ceteris commemorari poterant ista: *ob hoc, ob haec, ob id, ob ea* pro *propterea*, apud omnes quidem latini sermonis scriptores usitatissima.] *Caes. B. G.* 1, 13. Ne ob eam rem ipsos despiceret. *Cic. Fat.* 10. *f.* Hanc rationem Epicurus induxit ob eam rem, quod veritus est, ne, etc. *Id. Font.* 8. Qui ob aliquod emolumentum suum cupidius aliquid dicere videntur. *Id. Verr.* 2, 2, 32. Si est flagitiosum, ob rem judicandam pecuniam accipere, quanto illud flagitiosius, eum, a quo pecuniam ob absolvendum acceperis, condemnare? [*V. *Matth.* ad *Mur.* 1.] *Virg. A.* 1, 255. Navibus (infandum!) amissis, unius ob iram Prodimur. [*Huc pertinet etiam illud, quod Noster, in suo scil. hujus loci ordine, tanquam ab his alienum separatim collocaverat.] *Pl. Cas.* 4, 3, 6. Quid illaec nunc Tamdiu intus remoratur, quasi ob industriam? h. e. de industria. Eodem modo locutus est 2, 3, 58.; [*et *Men.* 1, 2, 14. *Bailey.* Adde *Tac. A.* 1, 68. Raro super milite, et quasi ob metum defixo, i. e. prae metu; et *ib.* 2, 83. Germanicum — mortem ob rempublicam obiisse, i. e. pro republ.; et 6, 5. cum quibus ob rem pecuniariam disceptabat, i. e. de re p.] ℙ In compositione suam consonantem retinet sequente vocali, aut liquida, item *b, d, s, t*, et *v* consonante: ut *obba, obduco, obloquor, obmutesco, obnubo, obruo, observo, obtundo, obverto:* cum aliis aut mutat, aut retinet, ut *obcaeco*, et *occaeco, officio*, et *obficio, oggannio*, et *obgannio, oppeto*, et *obpeto*, etc., quamquam frequentius mutare videatur. ℙ [*Confund. *ob* et *ad*. V. *Cort.* ad *Lucan.* 2, 362.]

OBĂCERBAT, exacerbat. *Festus.*

OBĂCĒRO, as, a. 1. Obacerare, obloqui, atque alterius sermonem moleste impedire: quod sumptum videtur a paleis, quas Graeci *ἄχυρα* vocant. Haec *Paul.* ex *Festo.* Sunt qui suspicantur legendum *Obacerbare.* Addunt in veteribus libr. legi etiam